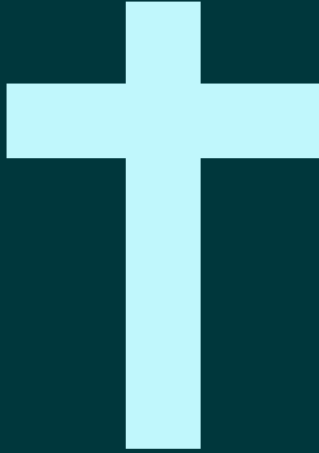

Aḅan 'am wiya
awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

A6an 'am wiya awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092

Contents

Mata	1
Markus	43
Lukas	69
Yuhana	117
Mer su way ahay	149
Ruma ahay	188
1 Korintu ahay	207
2 Korintu ahay	226
Galatiya ahay	238
Efesus ahay	245
Filipi ahay	252
Kolosiya ahay	257
1 Tesaloniki ahay	262
2 Tesaloniki ahay	266
1 Timote	269
2 Timote	275
Titus	279
Filemon	282
Ibəraninko ahay	283
Yakuba	298
1 Piyer	303
2 Piyer	309
1 Yuhana	313
2 Yuhana	318
3 Yuhana	319
Yuda	320
Cœn sə zuḡay	322

**Ləbara mugom a kawa ana
Mata
sə vinde anan ata awan
A dəkay way pə deftere a
anan**

Mata a vinde dərewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə dəkay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a dəkay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana do maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a dəkay anan dukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà dō ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a slənay ahay Yesu, winen Almasihu awan (1.1 - 4.11)

Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya (4.12 - 25.46)

Yesu a mac aday a slabakay ahay à məkə wa (26.1 - 28.20)

Bije a Yesu ahay

Lukas 3.23-38

¹ Həna anan nà, dərewel sə sləmāy ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.

² Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərak anahan ahay inde. ³ Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram, ⁴ Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna. ⁵ Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa, ⁶ Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan. ⁷ Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa, ⁸ Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya, ⁹ Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya, ¹⁰ Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya, ¹¹ Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərak aya awan. A alay

a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.

¹² Pə dəba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila, ¹³ Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora, ¹⁴ Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada, ¹⁵ Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob, ¹⁶ Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

¹⁷ Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə Ibərahima wa hus pə Dawuda nà, kə gak bije ahay kuro nga anahan a fuđo. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə hədek à Babila dükwen, kə gak bije ahay kuro nga anahan a fuđo. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kə gak bije ahay kuro nga anahan fuđo a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

¹⁸ Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəbak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama. ¹⁹ Yusufu, dəle anahan ata nà, winen dō didek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə dō ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

²⁰ Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek i cən sə zuđay inde. A jan, a wa: «Yusufu, dō sə zahav ana Dawuda, kə jəjar sə gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan. ²¹ I wahay wan mungol awan, kə ngaman Yesu*, anga i tam anan dō anahan ahay i ines a tinen ahay wa.»

²² Way ata fok a təra anga aday 'am ana Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dundo ana dō maja'am anahan ata, à təra. A wa:

²³ «Dəna dalay a i ga wan,
i wahay wan mungol awan,
ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴ Yusufu a pədek pə ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbərom sa jan ata awan. A gəba anan dalay anahan Mariyama agay. ²⁵ Əna tə japak tə Mariyama bay, hus pa sə wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a daf apan sləmāy Yesu a kutok.

2

Do sa san way ahay ta nay saa ca pə Yesu

* 1:21 Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam dō. † 1:23 Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbərom winen inde tə mənuko.

¹ Yesu nà, winen mæ wahay a à Baytilama pæ daliyugo sæ Yahudiya. A alay ata nà, bahay sæ Yahudiya a næ Hiridus. Pæ dæba sæ wahay anan Yesu wa nà, kalire ahay ta nay ahay kwa ta day sæ dara wa, à Urəsəlima. Tinen aday nà, ta san way pæ cæved sæ mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tæ cæce pæ do ahay wa, ta wa: ² «Wan a mæ wahay a, aday i sa tæra bahay sæ Yahuda ahay ata nà, winen ahaw? Mæ canak anan anà mawuzlawazl anahan a kè slabakak ahay à dælon wa. Ma nay sa naa hëran ayak nga.»

³ Bahay Hiridus a slæne cæna, 'am ata kè wusek atan nga, winen tu do sæ Urəsəlima ahay fok. ⁴ Hiridus a halan nga anà bahay sæ gædan dungs anà way ahay anga Mbërom, pi zek tæ miter sæ Tawrita ahay fok. A cæce patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nà, ahaw?»

⁵ Tæ mbædahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nà, à Baytilama, pæ daliyugo sæ Yahudiya. Anga do maja'am a Mbërom kè vindek kwakwa, a wa:

⁶ «Iken Baytilama, wulen su doh pæ daliyugo sæ Yahudiya,

kæ kækak à mamasl sæ wulen su doh sæ Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i slëray ahay nà, i iken wa, aday i gan nga anà Isër'a'ila do uno ahay kawa do sæ jugwar tæman ahay.*»

⁷ Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anà kalire ahay ù doh pæ cakay anahan. A ngaman atan ayak mænjàna do ahay sa san apan, aday a cæce patan wa, a wa: «Kæ cinen anan anà mawuzlawazl ata a slabak nà, à alay wuraw?» Tæ dakan anan kutok.

⁸ Pæ dæba anahan a wa a jan atan asa, a wa: «Zlæn à Baytilama, pælan anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cæna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa hëran ahay nga a cite.»

⁹ Tinen ite, tæ slæne anan 'am a bahay ata cæna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sæ canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dæzle pa nga su doh a aday wan a à man ata ata nà, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰ Tæ canan anà mawuzlawazl sæ tavay dek ata cæna, ta njad ataslaj mivël mæduwen awan. ¹¹ Ta zla ù doh a aday wan a winen à man ata ata awan. Ta tan à nga anà Yesu, tinen maya tæ may anahan Mariyama. Tæ dukwen gærmec ù vo, tæ hëran nga anà wan ata awan. Tæ pæsak anan mbulo a tinen ahay, aday tæ varan magway ahay cara cara: gura ahay, matök sæ lëluway sæ ræbas lele ataya awan, pi zek tæ wurdæ sæ ngaman *mira* ataya awan. ¹² Pæ dæba anahan a wa nà, Mbërom a dakan atan anan i cæn sæ zúbay inde nà, tæ ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tæ cæved hinen kutok.

Atæ Yusufu tæ Mariyama ta zla à Misra

¹³ Do a ataya ta zla way a tinen cæna, maslay a Mbërom a kan zek anà Yusufu i cæn sæ zúbay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tæ may anahan a tæke à Misra, bina Hiridus i pälaj wan a anan, anga a nan sæ lize anan. Njihen à man ata hus pæ luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay wa ata awan.»

¹⁴ Matanan kutok Yusufu a slabak sæ luvon, a zla anan Yesu tæ Mariyama a tæke à Misra. ¹⁵ Tæ njahay à man ata hus pæ amac ana Hiridus. Natiya, way ana Mbërom Ba Mæduwen sa ja tæ dungs ana do maja'am anahan ata a tæra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pæ daliyugo sæ Misra wa.†»

Hiridus a vad anan gwaslay ahay

¹⁶ Hiridus a ca apan næ do ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cæna, a ga mivël. A jan anà suje anahan ahay nà, tæ vad anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kalire ataya sæ dakan anan alay a ana mawuzlawazl a sæ slëray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga næ matanan. A vad atan fok.

¹⁷ A tæra kawa ana do maja'am a Mbërom Yeremiya sa ja, a wa:

¹⁸ «Zliyloy kæ gak à Rama, ayam tæ aja mawa kæ zalak.

Rahilu winen apan i yam gwaslay anahan ahay.

A nan dowan à bænän mbac bay, anga gwaslay anahan ahay tæ mækak fok.‡»

Atæ Yusufu tæ Mariyama ta may agay à Misra wa

¹⁹ Hiridus a mac cæna, maslay a Mbërom a kan zek anà Yusufu i cæn sæ zúbay inde à Misra, ²⁰ a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tæ may anahan a tæke pæ daliyugo sæ Misra wa, ma pæ daliyugo sæ Isër'a'ila, anga do sa gan may sa vad anan wan ataya ta mækak.»

²¹ Yusufu a slabak, a gæba anan wan tæ Mariyama a tæke, ta ma pæ daliyugo sæ Isër'a'ila kutok. ²² Aya ana, a slæne sa jæk sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sæ ngaman Arkilawus ata nà, kæ jëjarak sæ njahay à man anahan pæ daliyugo sæ Yahudiya. Anga nan Mbërom a kan anan ahay i cæn sæ zúbay inde way anahan tæde saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok, ²³ tæ njahay way a tinen à wulen su doh a sæ ngaman Nazaratu ata awan. A tæra matanan ata dukwen, anga do maja'am a Mbërom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

* 2:6 Ca pæ Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2. † 2:15 Ca pæ Hose'a 11.1. ‡ 2:18 Ca pæ Yeremiya 31.15.

3

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay

Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Yawa, à alay ata nà, dowan a inde tã ngaman Yuhana, a taa gan baptisma anà do ahay. A taa nahay à saf inde à kibe sã Yahudiya, aday a taa wazan anà do ahay. ² A wazay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tã kwanay.»

³ Yuhana aday nà, winen do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*»

⁴ Yuhana a nà, winen a pak pi zek nã zana ma han a tã sibək sã zlugweme awan, a ɓan zərkutov dukwen tã maslɔrapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tã umam sã kibe aya awan. ⁵ Do sã Urəsalima ahay pi zek tu do sã Yahudiya azar aya tata do su kon sã cakay sã zlinger sã Urdon ataya fok, ta nay pã cakay anahan. ⁶ Tã dazlan sã dakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinger sã Urdon ata inde.

⁷ Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tã Saduki ahay ta nay pã cakay anahan saa gan baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sã kɔn ahay, do sa njak do ahay, waya sã dakak ikwen anan sa haw pã sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sã dakay anan nã kã mbesiken ines a kwanay ahay acakan ata awan aday. ⁹ Kã saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sã tara anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya tate. ¹⁰ Mbərom kã lavak anan zek tã tirez, i gad anan dɔdazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

¹¹ «Nen na gak ikwen baptisma nã tã a'am aday sã dakay a nã kã mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, dowan inde i nay à dɔɓa uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nã tã Apasay Cəncan awan aday tã uko. Winen nà, a zalay nen tã mazlaɓ lele. Na slak aday ni pəsakan anan libər sã təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan. ¹² Gəsadaf inde à alay anahan sã vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek

wa tã janjar. I halan nga anà ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tã uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

¹³ Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pã daliyugo sã Galile wa, a nay ahay pã cakay ana Yuhana à zlinger sã Urdon. A nan nà, Yuhana à gan baptisma. ¹⁴ Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adaka nã na gan may kũ go baptisma. Aday iken asa nã ki nay ahay pã cakay uno nà, kəkəməw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan apan, a wa: «À zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay tade a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a tɔma, ¹⁶ a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à a'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a tɔɓa pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. ¹⁷ 'Am dukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nã taslay mivel bayak a nã tã winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

¹ Pã dɔɓa anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kibe, anga aday Fakalaw à sa njak anan. ² Yesu kã pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fudo. Luvon tã ipec fok, kã pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³ Fakalaw a hədaken ayak pã cakay, a jan, a wa: «Kak iken nã Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anaya tã tɔra daf, aday ki pa bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Do zənzen a a njahay uho nã tã way sa pa dəkdek bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*»

⁵ Fakalaw a zla anan Yesu à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a daf anan pa nga su doh sã mazlaɓ a Mbərom, ⁶ a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acakan nà, ənga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kã jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken.

Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kã saa ɓurgosl anan saray anak ahay pu kon bay.†»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a ja dukwen: “Kã sa ca azan pã Mbərom anak wa bay.‡»

* 3:3 Ca pə Esaaya 40.3.

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3.

† 4:6 Ca pə Jabuuru 91.11-12.

‡ 4:7 Ca pə

⁸ Matanan, Fakalaw a zla anan à 6əzłom a inde, sololo cəvedabay. A dakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, tə mazla6 sə zlıle a tinen aya təkə. ⁹ A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kə dukwek uno garmec ù vo, aday kə hərək uno nga nà, na.»

¹⁰ Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.S»»

¹¹ A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu. Maslay a Mbərom ahay ta nay, ta gan mer su way anà Yesu.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

¹² Pə luvon a inde, Yesu a sləne nə tə bənak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pə daliyugo sə Galile. ¹³ A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sə bəlay sə Galile ata awan, pa day su kon sə Jabulon tə Neftalim ahay. ¹⁴ A ga matanan ata nà, aday 'am ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra. A wa:

¹⁵ «Kon sə Jabulon aday kon sə Neftalim, kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəved sa zla à bəlay inde, kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen su do sə pəra ahay inde.»

¹⁶ Kwanay mə njahay aya à luvon inde ataya, ki cinen anan anà jiyjay məduwen awan.

Kwanay mə njahay aya à man hərəkərek ataya ù vo sə amac inde, jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»

¹⁷ A bənay pə winen ata wa kutok nà, Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen defefe coy.»

Yesu a ngaman anà do sa ban kələf aya inde

Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

¹⁸ Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà dōwan aya inde tinen cew, do sa ban kələf ahay. Dōwan ataya nà, atə Simon, dōwan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərək anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kələf a tinen ahay tə zuvo. ¹⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayək ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njiden uno nà, do sə pəruho azar ahay adəka.»

²⁰ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

²¹ Yesu a hədek pa 'am mənjoək asa, a tan à nga anà do ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Dōwan ataya nà, atə Yakuba tə mərək anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan. ²² Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təkə, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayək awan

Lukas 6.17-19

²³ Yesu kə bərək pə daliyugo sə Galile fok. A dakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A mbar anan do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do mə təra à mēndak aya cara cara bayək awan. ²⁴ Ləbara anahan ata a ta 'am tədəy pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay do sə dəvac ahay cara cara pi zek tu do jəje aya awan, do tə setene aya à nga inde, do tə mahərvov aya awan, do ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan. ²⁵ Man su do məduwen a a taa pərahan azar kutok. Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol ata wa, kwa à Urəsəlimala wa, aday kwa pə daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday kwa pə daliyugo sa day uho sə zlınder sə Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à 6əzłom

¹ Yesu a canan anà man su do ata nà, a jan à 6əzłom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay dukwen, ta jan à man ata re.

² Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a anan:

Ataslay mivəl su do sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 6.20-23

³ «Ataslay mivəl inde, anga dōwan aya aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga tinen.

⁴ «Ataslay mivəl inde, anga do sa yam ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.

⁵ «Ataslay mivəl inde, anga do sə njahay səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan anan daliyugo.

⁶ «Ataslay mivəl inde, anga do sə pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.

⁷ «Ataslay mivəl inde, anga do sa gan sumor anà do ahay, anga Mbərom i gan atan sumor.

⁸ «Atlaslay mivel inde, anga do sə pəlay Mbərom tə mivel kərtek awan, anga ti i canan tə ide a tinen njœk anə Mbərom.

⁹ «Atlaslay mivel inde, anga do sə ndakay do ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i ngam atan wan anahan ahay.

¹⁰ «Atlaslay mivel inde, anga do aday tə jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan a nga a Mbərom ata awan, anga i njahay pə kərtek a tatə Mbərom a bahay anahan inde.

¹¹ «Kak do ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dəfen upo nga nā, ataslay mivel inde anga kwanay re. ¹² Tislen mivel bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a a bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anə do maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo

Markus 9.50; Lukas 14.34-35

¹³ «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nā, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nā, ki ma anan apan avad anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, do ahay ti jan apan a məndak.

¹⁴ «Kwanay nā, kawa jiyjay sə dəvan anə daliyugo, kawa wulen su doh ma han a a bəzlom. Wulen su doh a matanan ata nā, a dər zek itəbay. ¹⁵ Ta taa han uko pə lalam nə sa dər anan ta sə hərok apan tasa daw? Ti dəf anan bugol nā, pə way sa dəf lalam awan, aday a dəvan anə do su doh ataya fok. ¹⁶ Matana re, lele bine siwaw nā, jiyjay a kwanay a dəvan anə do ahay. Ata ti canan anə mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anə Bəbay a kwanay winen a bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

¹⁷ «Kā sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay nā, matanan bay. Na nay ahay adəka nā, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. ¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nā, kula alfabe inde kərtek a Deftere a Mbərom ti lar anan wa a məndak nā, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. ¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anə do hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cədfew a kərtek a nā, winen dukwen i təra do zek cədfew a a bahay a Mbərom inde re. Əna dowan a kə

təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə dakak anan anan anə do hinen sa ban anan re cəna, i təra do məduwen a a bahay a Mbərom. ²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla a bahay a Mbərom a bay, kak si didək a kwanay i zalay anan didək sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu do

²¹ «Kə sənən zle, Mbərom a jan anə bije a

kwanay ahay nā: “Kā vad nga su do bay.* Kuwaya kə vadək do cəna, ti gan sariya.”

²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya dowan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya dowan a kə jak anan anə njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday do sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anə njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” dukwen, 'am ata kə slak sa ban anan apan aday sa lar anan a dəlov sə uko inde coy.

²³ «Anga nan, kak iken ka nak u doh sə mazlaḡ a Mbərom tə way a a əlay inde coy, əna kə jalak pə way inde a wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, ²⁴ mbəsak anan way anak a man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana dowan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

²⁵ «Kak dowan a kə zlahak apak, aday ki sa zlen əga do sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cədf. Bina kə sak a dəzle tə iken əga do sa ga sariya coy nā, do sa ga sariya i sa varan iken a əlay inde anə suje ahay. Tinen ite ti sa darazl iken u doh sə dangay. ²⁶ Nen apan ni jak tə didem a həna: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken u doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigwed

Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

²⁷ «Kə slənən 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kā ga mədigwed bay.†” ²⁸ Əna ni jak ikwen həna kutok nā, kuwaya fok, dowan a kə cak pə do uwar a tə ide sa ga apan ubor cəna, ata kə gak mədigwed a mivel anahan inde tə uwar ata awan. ²⁹ Matanan kutok, kak ide sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nā, ndaha anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a a lize tə winen zek anak a fok sa saa lize a məke sə marda inde nā, na. ³⁰ Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nā, gad anan, aday lar anan dərən pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a a lize, tə winen zek anak a fok saa lize a məke sə marda inde nā, na.

* 5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13. † 5:27 Ca pə Gurtaaki 20.14.

³¹ «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya dōwan a kə rəzłak anan uwar anahan cəna, á varan dərəwel á alay inde sə dəkay anan ná, kə rəzłak anan.”[†] ³² Əna nen ni jak ikwen həna kutok ná, kuwaya dōwan á saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu dō aday. Aday uwar ma razl a kə złak á mbaz hinen, uwar ata kə gak mədigwed cite re. Matanan, dōwan a kə gəbak uwar ma razl a cəna, kə gak mədigwed cite.»

Ambadəy

³³ «Asa, kə sənən zle, Mbərom a jan aná bije a kwanay ahay ná: “Ga anan way anak sə mbadəy apan ata awan. Kə mbadək pa 'am a Mbərom dukwen, rah anan ambadəy anak ata lele.” ³⁴ Əna nen ni jak ikwen həna kutok ná, kə saa mbadəy bay jiga awan: kwa á ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; ³⁵ kwa á ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa daf saray ana Mbərom; kwa á ga nə tə Urəsəlima dukwen, kə mbadəy anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. ³⁶ Kə saa mbadəy anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbədə anan sibək sa nga anak bay, kwa á ga nə zanzen awan, kwa á ga nə kwedekkwedek awan. ³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan ná, na, “'Ay” kak matanan bay cite ná, na. Anga 'am a sa ja azar aya ná, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda siked sə ines aná dō Lukas 6.29-30

³⁸ «Kə slənən 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dōwan a kə nəsək anak anan ide, ki nəsən anan ide cite. Kak dōwan a a kadək anan nə slan, ki kadan anan uda slan a cite.”[§] ³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok ná, kə si men anan anan uda siked sə ines aná dō sə huwan ahay bay. Kak dōwan a kə dəkək anak pə cakay sləmay kərtek a ná, mbədəhan anan apan cakay sləmay hinen re. ⁴⁰ Kak dōwan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re. ⁴¹ Matanan, kak dō kə gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek ná, tavakan anan way sə kilomiter cew lele. ⁴² Dōwan a kə cəcihek panak way cəna, kə sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, dō kə cəcihek panak gudire dukwen, kə saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan dō manide a kwanay ahay Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³ «Kə slənən 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan dō sə məsudoh anak*,

aday nan ide aná dō manide anak ite.”[†] ⁴⁴ Əna nen ni jak ikwen ná: Pəlen anan dō manide a kwanay ahay, gen amboh anga dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, ⁴⁵ anga aday kī gen way tədə anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen á bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan ná, pu dō lele aya tu dō lelibay aya təkə fok. A ga iven anahan pu dō sa ga mer su way lele aya tu dō sa ga mer su way lelibay aya təkə fok re. ⁴⁶ Kak kə pəlen nə dō sə pəlay kwanay ahay dəkdek ná, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Dō sə cakal jəngal ahay dukwen ta ga matanan re asanaw? ⁴⁷ Kak ki jen anan 'am aná zek a kwanay ahay dəkdek ná, ata ki gen way lele sə zalay dō azar aya daw? Kwa dō sə pəra ahay dukwen ta ga nə matanan re. ⁴⁸ Təren dō lele aya á way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a á bagəbaga mburom winen dō lele á way ahay inde fok ata awan.»

6

Atatak way pa 'am sa var way

¹ «Kwanay apan ki gen anan sumor aná dō ná, kə si gen anan pa 'am sə dō ahay anga aday tē canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen á bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

² «Kak kə njadak way sa man anan zek aná dō ná, kə sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, dō sə mbadəmbada ahay. Ta ga matanan ná, ù doh sə wazay ahay, aday á lumo ahay, anga aday dō ahay tē həran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tē dīdēm a həna, tē njadak anan magwagway a tinen a coy. ³ Əna iken kəma, kak a nak sa man zek aná dō ná, ga anan tē wurwer awan. Kwa dō inde pə cakay anak dukwen á san apan bay re. ⁴ Ga sumor anak ná, á midər a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen ná, a canan aná way ma ga á midər a inde ataya fok.»

Atatak way a Yesu pə amboh Lukas 11.2-4

⁵ «Á alay a ki gen amboh dukwen ná, kə sa tərən kawa dō sə mbadəmbada ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh ná, ti tavay jərek ù doh sə wazay ahay, kabay pə məgəzłəga cəved ahay, anga aday dō ahay tá ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen tē dīdēm a həna, tē njadak magwagway a tinen coy. ⁶ Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan amboh aná Bəbay anak Mbərom. Mbərom

[†] 5:31 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1. § 5:38 Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta

19.21. * 5:43 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

nà, winen inde à man a mi ðer ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi ðer ata re, i varak anan way anak a sà cəce panan ata awan. ⁷ Kwanay apan ki gen amboh ata ðukwen, kà sa zilen anan 'am aya zededeðe bay. Sə zalán anà 'am nà, ðo sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i tama amboh a tinen anga tə zalak anan anà 'am bayak a ata awan. ⁸ Kà si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata zle, mənjàna kwanay sə dazlan anà amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom,
 ðo ahay tà san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak á ga zek à wulen à manay ite. Way anak sa gan may á təra à wulen a manay pə daliyugo,

kawa anahan sə təra à bagəbaga mburom ata re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà ðo sa gan umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,

anga aday mà sa zla i ines inde bay.

Dərgwaday manay à alay ana Fakalaw a wa. [Anga bahay nà, iken.

Məgala anak tə mazlað anak nà, inde sə coy. Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines anà ðo sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a kwanay, winen mən njahay a à bagəbaga mburom ata ðukwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay re. ¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anà ðo azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay ðukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kà si ken anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya bay. Do sə mbaðəmbada ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac jəer aday ðo ahay tà san tinen apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadak anan magwagway a tinen coy. ¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan ide anak, ga apan amar lele, ¹⁸ anga aday ðo ahay tà san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi ðer ata awan. A canan anà way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nà, a canan anà way mi ðer aya fok.»

*Man sa ðer zlile lele awan
 Lukas 12.33-34, 11.34-36*

¹⁹ «Matanan kutok, kà sa hilen anan nga anà way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà, mumok ahay inde, zəbzeð sa ján mangaz pə way ahay ðukwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday ðo sə akar ahay ðukwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. ²⁰ Əna hilen anan way anà nga a kwanay adəka nà, à bagəbaga mburom. A man ata nà, mumok ahay tə mangaz ðukwen ti nes anan sabay. Aday ðukwen ðo sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. ²¹ Anga, zlile anak ma ðaf a à man ata nà, mivəl anak a ðukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Iðe nà, kawa lalam sə ðəvan jiyjay anà zek. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. ²³ Əna kak ide anak lelibay nà, zek anak a fok winen i ide zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak ide anak kə tərak ide zənzen a nà, takəðimbomma iken à luvon inde acəkan.»

Atə Mbərom tə dala Lukas 16.13

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan ðo kərtek a lele nà, i nan ide anà ðowan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu ðo kərtek a lele gerger cəna, i kəðey anan ðowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya ðukwen, i ga zek bay re.

Adaf nga pə Mbərom Lukas 12.22-31

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kà sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek ðukwen a zalay zana asanaw? ²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw? ²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan ta ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjàøk anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiðe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. ²⁹ Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa ahay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkəðe nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiðe ataya bay re. ³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəða anan daslam sə kiðe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya

re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbarom ka mbak apan sa ga mer su way matana na, i mba apan se pekak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, a kiŕe ataya bidaw? ³¹ Matanan kutok, ka sa viwen anan nga anà zek a kwanay te ajalay nga pe way sa pa, pe way sa sa, kabay pe zana sa pak pi zek ahay bay. ³² Se pelay way matanan ataya cèna, do se para ahay. Aday Babay a kwanay Mbarom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. ³³ Òna lihen adaka se pelay bahay a Mbarom aday difek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. ³⁴ Ka sa viwen anan nga anà zek a kwanay te ajalay nga pe way se sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pe ide se cede fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

*'Am sa man mungok i zek ahay
Lukas 6.37-38, 41-42*

¹ «Ka si men anan anan mungok u do azar aya a mivel inde bay, anga aday Mbarom a sa mak ikwen anan mungok bay ite. ² Anga Mbarom i mak ikwen anan mungok na, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà do ahay ata cite. I lavak ikwen way na, te way mbala ana kwanay se lavan anan anà do ahay ata cite re.

³ «Iken na, ka mba apan se canan anà cukol i ide ana marak anak inde, aday dedom i ide anak a inde na, ka mba apan se canan sabay ata na, angama kutok anaw? ⁴ Ka mba apan sa jan anà marak anak: “Hayak anan, ne gabak anan cukol i ide wa!” aday cakabay dedom zlangedda i ide anak a inde na, kekamaw? ⁵ Mbadamba da bidaka! Gabay anan dedom i ide anak a wa aday! Ata ki mba apan se canan se gabay anan ahay cukol i ide ana marak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, ka sa viwen anan anan way cencan a anà kela ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Ka sa viwen anan anan madine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga ti sa nderasl atan à dandaloŕe inde bay, bina ti lize.»

*Cacihen, pelen aday jen ayak 'am uho wa
Lukas 11.9-13*

⁷ «Cacihen! Mbarom i varak ikwen way a kwanay se cace ata awan. Pelen! Ki ten anan a nga anà way a kwanay a se pelay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti tabak ikwen ayak wa. ⁸ Anga kuwaya ka cacihék way cèna, ti varan. Kuwaya ka pelak way dukwen, i njad way anahan a se pelay ata awan, aday kuwaya ka jak ayak 'am uho wa dukwen, ti taban ayak wa cite re.

⁹ «Matanan re, waya a wulen a kwanay saa varan kon a alay inde anà wan anahan,

anga a cace panan wa daf anaw? ¹⁰ Kabay kak wan a a cace ne kalef na, ki varan dadey a alay inde bay re asanaw? ¹¹ Kwanay do lelibay aya bugol dukwen, ka sènen a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay. Aday Babay a kwanay Mbarom, winen a bagabaga mburom ata na, a san se varan way lele aya anà do se cace panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san bidaw?

¹² «Way a tede abay ki gen anan may do ahay ta gak ikwen anan ataya fok na, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a me vinde aya a Tawrita inde, aday a Deftere ana do maja'am a Mbarom ahay inde fok na, te dazlan ne ta 'am ata awan.»

*Masudoh ahay cew
Lukas 13.24*

¹³ «Zlen te masudoh a me mbadec a njulehwehwe ata awan. Anga masudoh a zlebatam ata aday caved anahan a dukwen ma da 'am a bay ata na, a dazle do na, a man se lize. Do sa zla ta man ataya ne bayak awan. ¹⁴ Òna masudoh a me mbadec ata aday caved anahan a dukwen ma da 'am ata na, a dazle do na, a man se sifa sa ndav bay ata awan. Do sa zla ta man ataya na, tinen bayak aya itabay.»

Do maja'am a Mbarom mungwalay aya awan

Lukas 6.43-44

¹⁵ «Benen nga a kwanay lele pu do maja'am a Mbarom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak a wulen a kwanay ahay inde na, tinen kawa taman ahay, aday cakabay tinen ne kawa kela kiŕe ahay. ¹⁶ Ki sènen atan na, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jøgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam dukwen i wahay maka kulibay re. ¹⁷ Matanan dadezl si se lele awan, i wahay wan lele cite re. Se lelibay a dukwen i wahay wan lelibay aya cite. ¹⁸ Se lele cèna, i wahay wan lelibay a kulibay, se lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. ¹⁹ Se se wahay wan lele aya bay ata cèna, ti gad anan, ti lar anan u uko inde. ²⁰ Matanan, ki sènen anan do maja'am a Mbarom mungwalay aya ne pi mer su way a tinen aya wa.»

*Njavar a Yesu guzgewez aya awan
Lukas 13.25-27*

²¹ «Sènen anan pi zek wa lele re: Saa zla a bahay a Mbarom inde na, do se ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Òna saa dazle cèna, do sa ga way kawa sa zlan a nga anà Babay uno, winen me njahay a a mburom ata awan. ²² Ka dazlek pe luvon saa ga sariya ata asanaw na, do ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbarom anà do ahay te slamay anak, me ræzlak anan setene ahay te slamay anak, ma gak masuwayan se way ahay bayak a

tə sləmay anak a re.”²³ Əna ni jan atan nā: “Kula nə sanak kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sa ga sədək ahay.”»

*Jike su doh ahay cew
Lukas 6.47-49*

²⁴ «Natiya kutok, dōwan a nə kuwaya kə slənek 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dōwan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad.²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a bal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzłak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad.²⁶ Aday dōwan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan bay ite nā, ata winen a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen.²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, vəvara a ga, a bal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anā do ahay.²⁹ Anga winen a dəkay anan way nə kawa do sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

¹ Yesu a ndav anan atətək way anahan ataya nā, a dazay ahay à bəzłom ata wa, aday do ahay bayak a tə pərahan azar.² Dōwan a inde à man ata, winen do mə dugwad awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kə zlak anak à nga nā, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndədoy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kə ndəvak.» Kwayan'a dōwan a mə dugwad ata a mbar acəkan.⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Sləne lele, kə sa təkəren ləbara a anan anā dōwan bay, əna zla saa kan zek anā do sə gədan dundo anā way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday do ahay tā san apan zugol anak kə ndəvak.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nā, Ruma ahay. A hədek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek.⁶ A jan, a wa: «Ba Məduwen,

bile uno a inde, winen mə nahay a əga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dəce tə mindel.»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla əga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, bile uno ata i mbar asanaw?⁹ Nen a aday nā, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anā suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anā dōwan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anā do hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anā bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a sləne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anā do sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kula na tak anan à nga anā do sa dəf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su do sə Isara'illa ahay bay.¹¹ Ni jak ikwen: Də ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə İbrahimə, tatə İsiyaku, aday tatə Yakob.¹² Əna do sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nā, ti gucey atan uho i ide zanzen a inde. A man ata nā, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anā bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərək kawa ananak a sa dəf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, bile anahan ata a mbar acəkan.

*Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan
Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41*

¹⁴ Aya, Yesu a zla əga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anā jəje ana Piyer nā, winen mə nahay a, nga a bərzlan.¹⁵ Yesu a laman alay anā uwar ata awan, aday nga a sə bərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anā Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay do sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan do sə dəvac ataya fok.¹⁷ A ga matanan ata aday 'am ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra, a wa:

«Winen nā, kə gəbak puko wa bəle a mənuko, kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko ahay.*»

Də sa gan may sə pərahan azar anā Yesu ahay

Lukas 9.57-62

¹⁸ Yesu a canan anā man su do pə cakay anahan ata nā, a jan anā njavar anahan ahay tē takas way a tinen pa day uho sə

* 8:17 Ca pə Esaaya 53.4.

bəlay. ¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a hədəken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nā, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nā, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nā zla agay, nā saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tā la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anā atə mad tə a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

²³ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. ²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurdolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nā, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tə pədek anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan di lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nā, angamaw? Kə dəfen upo nga bayak a bay kələdaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anā mad, a jan anā məsugurdolon sə a'am ahay tə mbəsak sa 6al. Dekek, atə mad tə a'am tə tavay acəkan. ²⁷ Way ata a gan masuwayan anā do ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nā, do maw? Kwa atə mad tə məsugurdolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan!»

Yesu a mbar anan dōwan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a dəzle pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. A man ata nā, dōwan aya inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen aday nā, ta ga zlawan cəvedabay. Anga nan, do ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dowan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu. ²⁹ Tə canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tə manay kwayan'a mənəna alay a Mbərom sa dəf ata sə dəzley ahay ca daw?»

³⁰ Ta man a tinen ata dəren mənənek nā, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa. ³¹ Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nā, varan umo cəved mə ndarmad à gadura a anaya inde.»

³² Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tə zləray ahay u do ataya wa, ta zla

à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgugujuje wa à bəlay inde, tətah, tə lize uda awan.

³³ Do sa gan nga anā gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anā do ahay way a sə təra pu do cew ataya awan, aday pə gadura ahay re. ³⁴ Do sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə dubok anan Yesu, aday à zla u kon a tinen ata wa.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

¹ Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bəlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan. ² A wulen su doh ata wa, dōwan aya inde tə gəban ahay do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Yesu a canan anā adaf nga a tinen ata cəna, a jan anā dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, kə jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

³ Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à man ata awan, tə jalay nā: «Dowan a anan, winen apan i janan pa 'am anā Mbərom.»

⁴ Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a matanan à mivel a kwanay inde nā, angamaw? ⁵ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata daw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata daw? ⁶ Əna u no kə sənen apan lele, nen Wan su Do nā, məgala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə dalyugo.» A jan anā dōwan a mə təra à məndak ata: «Slabak, gəba lala anak, zla agay!»

⁷ Dowan ata a slabak, a zla way anahan agay acəkan. ⁸ Do ahay tə canan anā way ata cəna, tə jəjar pi zek, aday tə həran nga anā Mbərom, anga kə varak anan mazləb matanan ata anā do zənzen aya awan.

Yesu a ngaman anā Mata

Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32

⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nā, a canan à dōwan a inde tə ngaman Mata, winen mə njahay a u doh sə cəkal jəngal. Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!» Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.

¹⁰ Tə njahay pə tuwez əga Mata kutok, Yesu tə njavar anahan ahay. Aday do sə cəkal jəngal ahay tu do sə atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re. ¹¹ Farisa ahay tə canan anā way ata cəna, tə cəce pə njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nā, a pa way pə kərtek a tu do sə cəkal jəngal ahay, aday tu do sə atahasl ahay nā, angamaw?»

¹² Yesu a sløne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dɛvac a bay cəna, a gan may anà dɔ sɛ disise bay, si dɔ sɛ dɛvac ahay. ¹³ Adəka bay, zlen saa tətak nà, 'am a ma ja à Deftere a Mbərom inde a anan: "U no dɔ ahay tã gan sumor i zek ahay, bina u no tã vuro gonaw ma sla dũngo aya bay.*" Nen a aday dũkwen, na nay ahay sa naa ngaman anà dɔ sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sɛ ngaman anà dɔ sɛ atahasl ahay.»

*Acəce way pə sumaya
Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39*

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tɛ cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tɛ Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak ahay nɛ ta ga itəbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dɔ mɛ ngamay aya à man sɛ gəbɛ dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay! Əna pa pac a dɔ sɛ gəbɛ dalay ata, tɛ bənək anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sɛ tapay zana wiya a pə zana anahan mɛduwer a anaw? Ibay. Anga à man sɛ banay anan nà, mɛgabəl sɛ zana wiya ata i zəga anan apan mɛke ana zana mɛduwer ata awan, i ngəraw. ¹⁷ Matana re, dɔwan sa mbaɗ mahay mɛ kwasay a bay a à mbulo sa zlay mɛduwer a dũkwen ibay†. Anga mahay mɛ kwasay a bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan mbulo sa zlay a mɛduwer ata awan, aday mahay dũkwen i mbaɗ à mɛndak, mbulo sa zlay kə nəsək asa re. Anga nan, suwan sa mbaɗ mahay mɛ kwasay a bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes dũkwen ibay.»

Atə bahay a inde tɛ uwar sɛ laman alay à zana a Yesu ata awan

Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56

¹⁸ Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dɔwan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kə mɛcak hənə. Hayak əga nen. Kà daf apan alay anak aday à mbar ite.» ¹⁹ Atə Yesu tɛ njavar anahan ahay tɛ slabak, tɛ pərahan azar.

²⁰ Uwar a inde à man ata ite, winen dɛvac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sɛ dɔ ahay ta sɛ dɛbɛ a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sɛ zana ana Yesu. ²¹ A jalay nà: «Kak nɛ njadak sɛ laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

²² Yesu ite a mbədə 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kà jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak

iken.» A alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

²³ Yesu a dɛzle əga bahay ata awan. A canan anà dɔ sa fa gingec ataya pi zek tu dɔ sa yam ataya fok nà, ²⁴ a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dənə a anan kə mɛcak bay. A njak ahən ca.» Man su dɔ ataya tɛ mbasay apan.

²⁵ Ta razl anan dɔ ahay fok uho lele nà, Yesu a zla ù doh à man sɛ məsinde, a bənən anan alay anà dənə ata awan. Dənə ata a slabak hərəm.

²⁶ Matana kutok, ləbara ata a ta 'am tɛday pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hurofaya inde cew

²⁷ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Pə cəved anahan ata kutok, hurof ahay cew tɛ pərahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda, mɛ gak i zek wa ite!» ²⁸ Yesu a zla ù doh lele nà, hurof ataya tɛ hədəkən ayak pə cakay. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə dɛfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan dɛw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Ayaw, mɛ dɛfak apak nga.»

²⁹ Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pə ide, aday a wa: «Ā tərak ikwen kawa ana kwanay sɛ dɛfay upo nga ata awan.» ³⁰ Ide a tinen ahay tɛ tɛbɛ acəkan ngurret.

Pə dɛbɛ wa nà, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Kà sa təkəren anan 'am a anan anà dɔwan bay jiga awan.» ³¹ Əna tinen ta zla cəna, tɛ təkər anan ləbara a Yesu kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan dɔwan a inde maan-dak awan

³² Dɔwan a abay hurof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, dɔ ahay tɛ gəbən ahay dɔwan a inde anà Yesu. Dɔwan ata a ja 'am bay, winen maandak awan, anga setene inde anan à nga. ³³ Yesu a razl anan setene ata awan, aday dɔwan a maandak ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sɛ tɛra ata a gan masuwayan anà dɔ ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa hənə anan ata, dɔwan kə canak anan kula à Isərə'ila bay fok.»

³⁴ Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sɛ varan mɛgala sa razl anan setene ahay nà, bahay sɛ setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵ Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan anan way anà dɔ ahay ù doh sɛ wazay ahay. A taa wazan atan ləbara sɛ bahay ana Mbərom mugom awan. Kə mbərak anan dɔ sɛ dɛvac a tinen ahay fok, pi zek tu dɔ mɛ tɛra à mɛndak aya fok re. ³⁶ Yesu a canan anà

* 9:13 Ca pə Hose'a 6.6. † 9:17 Mbulo sa zlay nà, waya sa mbaɗ uda mahay sɛ Yahuda ahay. Aday dũkwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sɛ kwasay uda nà, a ngəraw bay.

man su do ata cəna, ta gan i zek wa, anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman mənəna do sa gan atan nga ataya awan. ³⁷ Natiya kutok, a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Way sa pa inde ə guvo bayak a sə halan nga, anə do sə halan nga aya ta kac ike. ³⁸ Suwan gen anan kem anə bahay sə guvo awan, ə zəga anan do ahay ə guvo, anga sə halan nga anə way sa pa.»

10

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

¹ Natiya awan, Yesu a ngaman anə njavar anahan kuro nga cew ataya pə cakay anahan. A varan atan məgala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan do sə dəvac ahay fok, tu do mə təra ə məndak aya fok re. ² Sləmay su do maslan anahan a kuro nga cew ataya nə, həna: mama'am awan, Simon, dōwan a Yesu sə ngaman Piyer* ata awan, tinen tə mərak anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay. ³ Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata do sə cakal jəngal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade, ⁴ Simon do manide sə Ruma ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot do saa ga dəf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵ Yesu a slan anan do maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Kə si zlen əga do sə pəra ahay bay, kə si zlen ə wulen su doh sə Samariya ahay bay re. ⁶ Kɪ zlen asanaw cəna, pə cakay sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize ataya awan. ⁷ A man a kwanay sa zla fok, dɪken atan anan nə: «Bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay cōy.» ⁸ Mbəren anan do ahay ə dəvac a tinen ahay wa. Slabiken anan do ma mac aya re. Do mə dugwad aya dɪkwen, mbəren atan aday zugol a tinen ə ndav. Bəzlen anan setene ə do ahay wa. Kə nɪiden məgala ata dɪkwen kəriya awan, viren anan anə do ahay kəriya cite. ⁹ Kə sa gəben dala ə alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom. ¹⁰ Kə sa gəben taḅay ə alay bay, kə sa gəben zana ahay cew bay, kə si ren təkarak ahay saray cew bay, kə sa gəben dəkər ə alay bay fok. Anga do si mer su way cəna, i pa nə, way sə herreḅ anahan.

¹¹ «Ka sak a dəzlen ə wulen su doh cəna, pəlen do tədə i təma kwanay ata awan. Nɪihen əga winen hus ə luvon a kwanay sa zla ə man hinen. ¹² Kwanay apan ki i dəzlen əga do nə, jen atan kawa həna a anan: «Zay ə

tərak ikwen.» ¹³ Ata kak do su doh ataya tə təmahak kwanay nə, zay a kwanay ə njahay patan acəkan. Aday kak do su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay ə may ahay pikwen. ¹⁴ Matana re, kak dōwan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nə, zlen way a kwanay ə man ata wa, aday kə bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dɪdem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anə do sə daliyugo ahay ata nə, zek i naa dan anə do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.†»

Dəce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶ «Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay ə wulen sə kəla kɪḅe ahay inde. Anga nan, təren do wurwer aya kawa dədəw ahay, aday nɪihen səkəffe kawa badəbada ahay. ¹⁷ Ben nga a kwanay lele pu do sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay ə man sə sariya ahay, ti naa ndəḅay kwanay u doh sə wazay ahay. ¹⁸ Ti naa ngəza kwanay pa 'am sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am anə do sə pəra ahay re. ¹⁹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay ə man sə sariya ahay nə, kə sa jilen ə mivəl a kwanay inde: «Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəməw?» bay. Anga ki nɪiden 'am i nak ikwen ahay ə nga inde ə alay ata awan. ²⁰ Anga 'am ata i nay ahay dɪkwen ə nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nə, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

²¹ «Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anə do ahay aday tə vad atan. Bəbay ahay dɪkwen ti gan anə gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dɪkwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tə vad atan re. ²² Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dōwan a kə səmak anan anə dəce ata hus ə andav a inde nə, winen i tam. ²³ Kak do ahay ta gak alay tə kwanay u kon ata nə, zlen way a kwanay u kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tə dɪdem a həna: Nen Wan su Do ni may ahay nə, ki mben apan sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

²⁴ «Do sə jəngay nə, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way əga do dɪkwen, i zalay bahay su doh ata bay re. ²⁵ Do sə jəngay kə sak a dəzle u doh anə do sə jəngan ata awan, kabay do si mer su way dɪkwen kə sak a dəzle ə məduwen sə mazlaḅ ana bahay su doh ata awan, ata winen kə slak kutok. Kak aday tə ngamak

* 10:2 Kawa sa ja nə, Pəkərəf. † 10:15 Ca pə Laataanooji 19. ‡ 10:25 Bə'elzebul nə, sləmay ana Fakalaw re.

uno i nen bahay su doh “Bə'elzebul[†]” nà, ti tərà kwanay do su doh uno ahay fok à məndak kə zalak kutok biđaw?»

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?

Lukas 12.2-9

²⁶ «Anga nan, na wa: Kə jəjiren anan anà do sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi đer aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ²⁷ Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə ide sə do ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səsək asəsək ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok. ²⁸ Kə jəjiren anà do sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tate ataya bay. Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təkə à məkə sə mərda ata awan. ²⁹ Tə dala anak mənjoek nà, ti pəkak apan kədəye ahay ngwer cew biđaw? Kədəye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa à məndak mənjoəna Bəbay Mbərom sa gan may nà, inde đaw? ³⁰ Kwanay hənə dukwen, kwa sibək sa nga a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. ³¹ Anga nan, na jak ikwen: Kə jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

³² «Natiya, kak đowan a kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay “Nen do a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagabaga mburom ata: “Winen do uno!” cite. ³³ Əna đowan kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cənə, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagabaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

³⁴ «Natiya asa, kə jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam. ³⁵ Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dənə dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. ³⁶ Saa tara pi zek do manide ahay nà, đowan aya à doh pə kərtek ata awan.

³⁷ «Đowan a kə sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cənə, winen kə slak njavar uno bay. Aday đowan kə sak a pəlay wan anahan kabay dənə anahan zal sə pəlay nen cənə, kə slak njavar uno bay re. ³⁸ Kak đowan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cənə, kə slak njavar uno bay re. ³⁹ Đowan a kə nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cənə, i lize anan adəka buğol. Əna đowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay
Markus 9.41; Lukas 10.16

⁴⁰ «Đowan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday do sə təma nen dukwen, a təma do sə slənay ahay nen ata awan. ⁴¹ Đowan a kə təmahak do maja'am a Mbərom anga winen do maja'am a Mbərom cənə, i njad mərdok anahan kawa ana do maja'am a Mbərom ata awan. Aday đowan a kə təmahak do didek a anga winen do didek a cənə, i njad mərdok anahan kawa ana do didek ata re. ⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didek a hənə: Kuwaya đowan a kə varak anan kwa 'am mə taslay a anà do ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay
ata, a slan do ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

¹ Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə đakan anan way anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cənə, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà do sə wulen su doh sa man ataya fok.

² A alay ata ite, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tà nay pə cakay ana Yesu ³ saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu đowan a manay sə sləne i nay ahay mba ata đaw? Kabay mā ba do maza đaw?»

⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan. ⁵ Huruf ahay tə təbak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday do mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Məđangazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, do ma mac aya tə slabakak ahay à məkə wa, aday do mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ⁶ Ataslay mivəl i tərən anà do aday kə mbəsakak sa đaf upo nga itəbay ata awan.»

⁷ A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su do ata awan, a wa: «Ki zlen à kiβe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i 6al anan ata đaw? A'ay! ⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu do aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata đaw? Do sa pak zana kəlfedede aya dukwen, tinen nà, à doh sə bahay ahay. ⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu do maja'am a Mbərom biđaw? Ayaw, winen do maja'am

a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ¹⁰ Anga 'am inde mē vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: "Həna ni slan dō maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*"

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen ta dīdem a həna: A wulen su dō sə njahay ahay pə daliyugo nà, dōwan inde sə zalay anan Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata nà, ibay. Aya ana, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə mēduwen. ¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà dō ahay hus ahay həna ata nà, dō manidē ahay inde ta gak vəram tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. ¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana dō maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. ¹⁴ Kak ki tēmihen 'am uno kəmayā, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kə tərak tə Yuhana kutok.† ¹⁵ Sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

¹⁶ «Dō a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: ¹⁷ «Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingeç, kə yimen bay re!» ¹⁸ Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: "Winen tə setene à nga!" ¹⁹ Nen Wan su Dō na nak, na pa daf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: "Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay." Aya ana, dō ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Lukas 10.13-15

²⁰ Yesu a dazlan, a gafan 'am anà dō sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek mēduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan. ²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dūkwən, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tã ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, dō sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak

zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə dəkay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə dīdek awan. ²² Anga nan, nen apan ni dəkak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom dāw? Matana bay! Ki zla nà, à məkə sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga əga iken ataya nà, abay à ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re. ²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

Yesu i dakan anan cəved sa man uda anà dō ahay

Lukas 10.21-22

²⁵ A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bəgəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dəkak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dūkwən abay kə dəkək anan pu dō sə kəlire ahay wa, pu dō sə asan way ahay wa. ²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Dōwan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dōwan sa san Bəbay Mbərom dūkwən ibay, si nen wan anahan awan, tu dō aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.

²⁸ «Kwanay dō ma ya nga aya, kwanay tə way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan. ²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə dō səkəffe awan, ki gen dəce à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok. ³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə dəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

12

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

¹ Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kad ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ² Farisa ahay tə canan à way

* 11:10 Ca pə Malakiya 3.1. † 11:14 Ca pə Malakiya 3.23-24. ‡ 11:19 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a tinen sa ga ata cəna, tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nà, angamaw?»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?»⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaə a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu do anahan ahay. Aday abay tədə sa pa pen ataya nà, si do sə gəđan dundo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

⁵ «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay daw? Do sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaə a Mbərom nə pac pac, kwa tə luvon sa man uda awan.† Tə winen ata təkə dukwen, ines inde patan ibay re. ⁶ Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaə a Mbərom inde həna à man a anan.

⁷ «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no do ahay tã gan sumor i zek ahay, bina u no tã vuro gənaw ma sla dundo aya bay.‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà do mənəna ines ahay həna biten ataya bay. ⁸ Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dowan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

⁹ Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde. ¹⁰ Dowan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday dukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tə cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar do pə luvon sa man uda awan daw?»

¹¹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məke inde nà, ki gəbay anan à məke wa, kwa à ga nə pə luvon sa man uda awan bidaw? ¹² Tə đidəm a nà, do a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

¹³ Yesu a jan anà dowan a ma mac alay a ata kutok: «Ndəđoy anan alay!» Dowan ata a ndəđoy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re. ¹⁴ Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay uho, tə halay nga, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

Do si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

¹⁵ Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Do ahay tə pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar anan do cəvac aya fok. ¹⁶ A gafan atan 'am pi zek wa lele, tã sa jan anà dowan winen wayaw bay. ¹⁷ Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə dundo ana Ezaya ata a tara đidək a kutok. Mbərom a wa:

¹⁸ «Do si mer su way uno nen sə walay ata, həna!

Winen nà, ləliwe uno awan,

nə taslay anan mível nə tə winen awan.

Ni slənək ayak apan Apasay uno.

I đakan atan anan đidək uno anà do su kon ahay fok.

¹⁹ Ingam sə tare tu do bay, i zlah awan itəbay. Dowan sə sləne dundo anahan pə cəved ibay.

²⁰ Gusuko winen apan i kad coy dukwen, winen i ndav a wa bay,

lalam winen apan i mbacay coy dukwen, winen i ndəvan wa alay itəbay re,

hus pə luvon mbala đidək anahan saa tavay nga ata awan.

²¹ Do ahay fok ti đəfan ide nà, anà sləmay anahan kərtək.§»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

²² Pə dəba anahan a wa nà, tə gəbəhan ahay dowan a inde, winen huruf awan, aday maandakan a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dowan ata a ja 'am, a canan ide kutok. ²³ Way a sə tara ata a gan masuwayan anà man su do ata fok. Ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

²⁴ Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»

²⁵ Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak do ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. ²⁶ Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu do anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. ²⁷ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁸ Tə đidəm awan, na razl

* 12:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † 12:5 Ca pə Limle 28.9-10. ‡ 12:7 Ca pə Hose'a 6.6. § 12:21 Ca pə Esaaya

42.1-4. * 12:24 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

setene ahay tə mægala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

²⁹ «Matana re, dōwan saa zlan ù doh ù dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

³⁰ «Dowan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dō manidə uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà dō ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. ³¹ Anga nan ni jak ikwen hənə, dō zənzen a kə nəkək kabay kə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dōwan a kə jənak anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok. ³² Matanan re, kwa dōwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Do, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dō sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa hənə pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

*Dədəzli si sé tə wan anahan aya awan
Lukas 6.43-45*

³³ «Kak dədəzli si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədəzli si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədəzli si sé nà, pa wan a wa. ³⁴ Kwanay aday nà, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbələm su dō a ja nə way sa nay ahay à mivəl anahan wa. ³⁵ Dō lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfədəfədə, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan lele ata wa. Matanan, dō sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan a lelibay ata wa re. ³⁶ Nen ni jak ikwen hənə: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, dō ahay ti mbədahan apan anà nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. ³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Dō ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

³⁸ Natiya awan asa, dō ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə dəkay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

³⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dō sə biten ahay nə huwan aya fok, dō sə mbədahan ləən anà Mbərom ahay. Tinen

ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, dō maj'a'am a Mbərom ata aday.† ⁴⁰ Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Dō ni ga matanan luvon ahay maakan à məke inde re. ⁴¹ Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, dō sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, dō sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

⁴² «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dərən təkədəfədə nà, kà nak ahay sa naa pəkək ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kalire ata awan‡. Əna, cən apan hənə kutok, dō sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

*Amay ana setene à mivəl su dō inde
Lukas 11.24-26*

⁴³ «Setene kà nak ahay ù dō wa nà, i zla à man kife inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njədək man bay nà, ⁴⁴ i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə fədəy a lele, dōwan uda ibay. ⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwəe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dōwan ata inde. Aday anjahay ana dōwan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya dukwen, i tərən anà dō sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

*Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21*

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anà dō ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. ⁴⁷ Dowan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» ⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ⁵⁰ Anga dō sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburum ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

† 12:39 Ca pə Zonas 1-4. ‡ 12:42 Ca pə 1 Laamiife 10.1-13.

13

Jike su do sa casl ndaw

Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà do ahay pa 'am sə bəlay. ² Do ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a jan way anahan sə njahay à kwalalan inde. Do ahay ite tə tavay pa 'am mægujeguje. ³ Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə sakat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay dukwen inde apan kwa kuro maakan.» ⁹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəbà anahan a wa nà, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà do ahay tə jike nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday do a azar a nà, Mbərom kə varak atan cəved sa san anan itəbay. ¹² Do aday way anahan ahay inde nà, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, do aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjoek ata re. ¹³ Natiya, na jan atan 'am tə jike nà, anga ti ca apan, əna tə canan bay, ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay, ti san awan bay re. ¹⁴ Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

“Ki pəken sləmay, əna ki slənen awan bay. Ki cen apan tə ide, əna ki cinen anan anà awan bay.

¹⁵ Anga do ataya nà,
tə tacak anan ide, anga aday tə canan anà awan bay,
tə dəngəzłak anan sləmay a tinen, anga aday tə sləne awan bay,

tə dəržlak anan mivel a tinen, anga aday tə san awan bay.

Bina, abay ti mbəđahan ləen anà ines a tinen ahay,

aday ni mbar atan.*»

¹⁶ «Əna kwanay nà, ti slen mivel, anga ide a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay dukwen ti sləne way ahay re. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu do didək aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

¹⁸ «Natiya kwanay nà, sənen anan jike su do sa casl ndaw ata kutok: ¹⁹ Kuwaya, dowan a kə slənek ləbara sə bahay a Mbərom, aday kə sənək anan bay cəna, Do sə Sədək a nay ahay, a wudəh anan way a ma casl a à mivel anahan inde ata awan. Cəved aday zahav sə guce apan ata nà, a ga minje tu do matanan ata awan. ²⁰ Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə saray pəkərad, zahav sə guce apan ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə tama anan tə ataslay mivel awan. ²¹ Əna, 'am ata a pak sləlay à mivel a tinen inde bay. Ti njahay mənjoek cəna, dəce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom. ²² Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə wulen sə adak zahav sə guce uda ata awan. Tinen tə slənek anan 'am a Mbərom nà, ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlıle sə daliyugo ahay. Way ataya nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom aday à nah bay. ²³ Əna do azar aya nà, tinen ta ga minje tə yugo lele awan, zahav sə guce uda ata awan. Tinen kutok, tə slənek 'am a Mbərom nà, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nə səkat, kwa kuro mbərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde

²⁴ Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu do aday a zla à guvo, a casl ndaw. ²⁵ Əna luvon a ga bine siwaw nà, à alay a do ahay tinen apan ti njak ahan ata nà, do manide a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan. ²⁶ Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. ²⁷ Do sa ga mer à guvo ana dowan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nà,

* 13:15 Ca pa Esaaya 6.9-10.

ndaw asəne, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?"²⁸ A mbəđahan atan apan, a wa: "Sa casl uda nà, do manide uno." Do ataya tə cəce panan, ta wa: "A nak mē ndaha anan wa hēna daw?"²⁹ A mbəđahan atan apan: "A'ay, anga ki i ndihen anan pi zek ta ndaw!"³⁰ Mbəsiken anan tã nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw aday. Ata ni jan anà do si mer su way uno ahay: "Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw i de uno kutok."»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

³¹ Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. ³² Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kiŋe ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har dükwen, kawa dədazl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudah

Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³ Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudah. Uwar a ra manjək, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsadaf maakan. A laḅ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

³⁴ Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su do ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza manjana jike bay. ³⁵ A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata à təra, bina Mbərom a wa:

«Ni jan atan 'am tə jike,
ni dakan atan anan way mi der a, kwa à
alay a daliyugo dükwen mə ndakay a
fan bay ataya awan.‡»

Yesu a psak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə do ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Do sa casl ndaw, winen Wan su Do. ³⁸ Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, do sə dəfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, do sə dəfan apan anà do sə huwan ataya ite re. ³⁹ Do sə Sədək sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw dükwen, luvon sa ndaw anan daliyugo. Do sa car ndaw ahay dükwen, tinen maslay a Mbərom ahay. ⁴⁰ Kawa ana

do sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndaw anan daliyugo dükwen matanan. ⁴¹ A alay ata nà, nen Wan su Do, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà do sə huwan ahay aday sa man zek anà do ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa. ⁴² Ti lar atan dükwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca. ⁴³ A alay ata kutok, do didek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi der aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi der a à guvo. Do a njad anan, a der anan maza awan, a zla tə ataslay mivəl awan. A sukum anan dala tə way anahan ahay fok, a sukum anan guvo winen sa der anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu do sa ga masa tə mədine ahay. ⁴⁶ A njad mədine lele awan, a sukum anan dala tə way anahan ahay fok, aday a sukum anan mədine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à dəlov inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan. ⁴⁸ A rah lele nà, do sa ban kələf ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məgugujuje, tə walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dükwen tə guce atan. ⁴⁹ Way i naa təra pə luvon sa ndaw anan daliyugo dükwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan do sə huwan ahay à wulen su do didek aya wa. ⁵⁰ Ti lar anan do sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

⁵¹ Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok daw?»

Tinen ite tə mbəđahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kə dəkak anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kə tərak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tə way wiya aya take def uho ata awan.»

Do sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

⁵³ Yesu a ndaw anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan ⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan

† 13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde. ‡ 13:35 Ca pə Jabuuru 78.2.

a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sà wazay, a tètakan anan way anà dō ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njaday ahay kəlire sà asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sà varan gədan ata anaw?»⁵⁵ Winen nà, wan ana dō sà cəced dādom ba? May anahan dukwen Mariyama. Məran aya dukwen, dā san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda.⁵⁶ Mərak anahan ahay dəna aya dukwen, dā san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njaday gədan matanan ata awanaw?»⁵⁷ Anga nan, tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itabay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənək ca, anga tə təmahak sa daf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

¹ Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà,² a jan anà dō anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata kà mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, nà.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà dō ahay tə ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dafak anan ayak ù doh sə dangay.⁵ Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vad anan Yuhana. Aya əna, kə vadak anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, dō maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anà Hiridus tu dō anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus,⁷ a mbaday i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nə cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tə gədad ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kə zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna ba kə mbadak anan pa 'am ana dō anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tə varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan.¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəday ahay nga ana Yuhana.¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma daf a à kwatama inde, tə varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan.¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəbay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəba anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo dāra

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a sləne Yuhana kə məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay dəkdek, a zla way anahan kacah pə dō ahay wa à kibe. Dō ahay tə sləne sa jəka tinen à kibe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tə pərahan azar à kibe tə saray.¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà dō ahay bayak awan. Dō ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan dō sə dəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna dukwen mənuko à man kibe. Suwan, mbakan cəved anà dō ahay tə zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukom way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbədahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tə mbədahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna dukwen si tapa sa pen ahay dāra tə kələf ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!»¹⁹ A jan anà dō ahay tə njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a dāra ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tə gəzlan anan anà dō ahay.²⁰ Dō ataya fok ta pak, tə rahak 6ah 6ah. Njavar anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re.²¹ Dō sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo dāra, mənəjna sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21

²² Pə dəḅa ana way ata wa kutok, Yesu a jan anā njavar anahan ahay tā ján à kwalalan inde, aday t̄s lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəḅa a tinen wa. ²³ Tə gəzla nga tə do ahay lele nà, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ A alay ata nà, kwalalan winen dərən coy. Mad winen apan i vawan nga anā kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan. ²⁵ Aday ide kə cədek lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray. ²⁶ Njavar anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yiḃyēḃ, ta wa: «Həna anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, k̄jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»
Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan. ³⁰ Əna a canan ayak anā mad nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Adaf nga anak a kac ike daw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mad a mbəsak sa 6al cite.

³³ Njavar anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə didem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla u kon sə Gənesaret. ³⁵ Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sə dəvac ahay fok. ³⁶ Ta gan amboh à mbəsakan cəved anā do dəvac ataya t̄s laman alay kwa anā 'am sə zana anahan, aday tā mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərac acəkan.

15

Atətak way sə bije ahay Markus 7.1-13

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsəlima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ² «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anā atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa daf mənḃəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

* 15:4 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

† 15:9 Ca pə Esaaya 29.13.

³ Yesu a mbəḃahan atan apan, a wa: «Aday kwanay dukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsen anan 'am a Mbərom angama kəla anaw? ⁴ Anga Mbərom a ja nà: «Dəfan apan anā bəbay anak tə may anak*» aday «Kuwaya dōwan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.†» ⁵ Əna kwanay ki jen nà, kak dōwan a kà jak anan anā bəbay anahan kabay anā may anahan: «Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anā Mbərom.» ⁶ Ata i dəfan apan anā atə bəbay tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsen anan way a Mbərom ma 6an awan, anga sə pərahan azar anā atətak way sə bije ahay. ⁷ Kwanay aday nà, mbəḃambaḃa aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom didem awan, Mbərom a wa:

⁸ «Do anaya tə həro nga nà, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dərən ti nen.

⁹ Tinen apan ti dukwo gərmec i vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anā do ahay nà,

way sa nga a tinen ahay dəkdek.†»

Way sa ga məsagar pu do Markus 7.14-23

¹⁰ Yesu a ngaman ayak anā do ahay tā nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənen 'am a anan. ¹¹ Saa ga məsagar pu do nà, way sa zla ta 'am i zek su do ata bay. Əna way sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ta 'am i zek wa adəka.»

¹² Njavar anahan ahay tə həḃəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anā Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

¹³ Yesu a mbəḃahan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek. ¹⁴ Mbəsiken atan. Tinen nà, hufof sə bənan alay anā hufof ahay adəka. Kak aday do hufof a winen apan i bənan alay anā do hufof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

¹⁵ Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

¹⁶ Yesu a mbəḃahan apan, a wa: «Hus həna dukwen, kwanay kə sənen fan bay daw? ¹⁷ Way sa zla i zek su do ta 'am nà, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə mətilen, kə sənen bay re daw? ¹⁸ Əna way sa nay uho u do wa ta 'am nà, a nay ahay nə kwa à mivəl wa. Ata sa ga məsagar pu do nà, way ata kutok. ¹⁹ Anga sa nay à mivəl su do wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su do, aga mədigwed, aga vuwar, akar, agad mungwalay, agəḃan azar

† 15:4 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewinḃo'en 20.9.

ù do. ²⁰ Natiya, sa ga mäsagar pu do kutok nä, way ataya awan. Bina, apa way mänjəna sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nä, a ga mäsagar pu do bay.»

Uwar a inde winen Kanana ahay a daf nga pə Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon. ²² A man ata awan, uwar a inde, do sə para, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dənə uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.» ²³ Əna Yesu kə mbəđahak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, bal anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

²⁴ Yesu a mbəđahan apan anə njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nə, anga do sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə taman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

²⁵ Uwar ata a hədək pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

²⁶ Yesu a mbəđahan apan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anə kəla ahay nə, sumor a daw?»

²⁷ Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə papas pə taweuz ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

²⁸ Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. A tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dənə anahan ata a mbar.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

²⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A ján à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan. ³⁰ Man su do a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu do mə kuray saray aya awan, do huruf aya awan, do vədal aya awan, do maandak aya awan pi zek tu do sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə kutok à Yesu, aday a mbar atan fok re. ³¹ Ana do sə dəvac ahay sa mbar fok ata nə, a gan masuwayan anə do ahay bayak a cite, anga tə canan anə do maandak aya ta ja 'am kutok, do vədal aya tə mbərak, do ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, huruf ahay tə canan ide zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anə Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anə do ahay ti ga mbulo fudo

Markus 8.1-10

³² Yesu a ngaman anə njavar anahan ahay, a jan atan: «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kartek a luvon maakan hənə, way sa pa ibay. Ni mba apan sə mbəsak atan tə zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

³³ Tinen ite ta jan: «Aday di njaday way sa pa anga do a anaya fok à kiđe inde à man a anan awanaw?»

³⁴ Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Cuwbe, tə kələf ahay mänjək.»

³⁵ Matanan Yesu a jan anə do ahay tə njahay à məndak. ³⁶ A gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan, pi zek tə kələf a təkə, a gan ayak suse anə Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan anan anə njavar anahan ahay tə gəzlan anə do ahay. ³⁷⁻³⁸ Do a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fudo, mänjəna sə baslay anan uda uwar ahay pi zek tə gwaslay ahay. Ta pak, tə rahak fok a tinen awan. Tapa sə pen mə mbəsak ata nə, a ga cəkarak cuwbe re.

³⁹ Coy, Yesu a mbəsak anan do ahay tə gəzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa zla pə cakay sə wulen su doh sə Magadan.

16

Farisa ahay tə Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay tə tavay den pə cakay anahan. Tə cəce panan wa masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa, anga ta gan may sa ban anan pə kwande. ² Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Pac kə slahak ù doh nə, zam-burom a ca ngələbağa, ata ki wen: “Sidew nə, pac i dav.” ³ Aday duwdew sa pac sə sləray ahay ite, kak matapasl kə dəfak aday a ca ngələbağa nə ki wen: “Biten nə, iven i ga.” Way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nə, angama kutok anaw? ⁴ Do sə biten ahay nə, huwan aya aday tə mbəđahan ləen anə Mbərom re. Tinen ta gan may nə, anə masuwayan. Əna ti canan anə masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.»

A mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wudəh sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas bəlay nə, njavar anahan ahay tə mbəđəkək anan

nga sə gəba tapa sə pen à alay inde. ⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bənen nga a kwanay nə lele pə wudəh sə Farisa ahay tə Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nə a ja pə pen də gəbak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a sə bayak ata zle re. Anga nan, a cəce patan wa, a wa: «Kə bayiken, nà ja nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kwanay munok aya pa sa daf nga pə way. ⁹ Kə sənən apan fan bay daw? 'Am sə pen tapa dāra, aday dō ahay mbulo dāra ta pak, tə rahak aday kə mbəsakak re ata, aday kə rihe anan cəkarak ahay ata nà, kə mbədəkek ikwen à nga wa daw? ¹⁰ Aday 'am sə pen tapa cuwbe nen sə varan anà dō ahay mbulo fudo, ta pa, ta rah, aday kə rihe anan cəkarak ahay ata nà, kə sənən apan sabay kaladaw? ¹¹ Nà jak ikwen nə 'am sə pen bay. Kwanay kə sənən bay nà, angamaw? Aya əna, bənen nga a kwanay pə wudəh sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa jəka a jan atan nə pə wudəh sə pen bay, əna pə atətək way sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay nà, nà.

Piyer a dakay anan nà, Yesu nə Almasihu, Wan a Mbərom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pə cakay sə wulen su doh a sə ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a cəce 'am pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Dō ahay ta ja pi nen, nen Wan su Dō nà, nen nə wayaw?»

¹⁴ Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Dō hinen ahay ta wa, iken Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan. Dō maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Dō azar aya dukwen ta ja nà, iken Yeremiya, dō maja'am a Mbərom, kabay iken dō hinen à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay.»

¹⁵ Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

¹⁶ Simon Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

¹⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kə dafak apak alay sə mazlaə anahan coy. Anga sə dakak anan way a didek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina dō zenzen a bay. ¹⁸ Pak sləmay, ni jak 'am inde hənə: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkərad.* Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anà dō sa daf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. ¹⁹ Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way

anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite dukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

²⁰ Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə dakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

²¹ Natiya awan kutok, a banay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsəlīma. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tətə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen ta mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

²² Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

²³ Yesu a mbəda apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù dō zenzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

²⁴ Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ²⁵ Anga kə nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan. ²⁶ Bina, dō kə sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, saa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday dō zenzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw? ²⁷ Nen Wan su Dō, ni nay ahay tə mazlaə a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. ²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didek a hənə: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Dō i nay tə bahay anahan a təkə aday.»

17

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta jən taayak à bəzlok a inde zəbor awan. ² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbədahan atan

* 16:18 Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkərad.

pə ide. Tə canan anə jœr anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteden atan kawa pac. Zana anahan pi zek dukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan. ³ Njavar anahan ataya tə canan anə atə Musa tə Eliya do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴ Piyer a dazlan sa jan anə Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵ Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərđədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mivəl bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶ Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz. ⁷ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kə jəjiren bay.» ⁸ Ta sa cakaf nga asanaw nà, dōwan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzłom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzłom wa ata nà, kà si jen anan à dōwan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su 'Do, saa slabakay à məkə wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anə Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a dukwen a mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. ¹² Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday dōwan kə sənək apan bay. Ta gak anan anə Eliya waykawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday dukwen ti gan anə Wan su 'Do azanan nə matanan re.» ¹³ Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana do sa gan bap-tisma anə do ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴ Aday tə dazley ahay pə cakay sə do ahay cəna, dōwan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anə Yesu, ¹⁵ a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. A gak i zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à 'am inde. ¹⁶ Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbək apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷ Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən

anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anə way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!» ¹⁸ Yesu a jan 'am anə məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dōwan ata a mbar à alay ata acakan.

¹⁹ Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen ta dīdem a həna: Kak abay adaf nga a kwanay à ga inde nə mənjęək kawa wan sə bəzan dukwen, ki jen anan anə bəzłom a anan ataya: «Zla à man a anan wa, zla tiya!» dukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan «zla tiya» ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [²¹ Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məkə wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su 'Do nà, ti varan nen à alay inde anə do sə daliyugo ahay. ²³ Tinen ite, ti vad nen à məkə, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à məkə wa.» Njavar anahan ahay tə sləne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tə dazle à Kafarnahum cəna, do sə cakal jangal anga doh sə mazlaə a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaə a Mbərom itəbay daw?»

²⁵ Piyer a mbədahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sə uho a anaya ti təma jangal nə pə waya wa anaw? Pə wan su kon aya wa daw, kabay pə mədurlon ahay wa daw?»

²⁶ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Pə mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sə agay ahay nə ti hamay bay ba? ²⁷ Aya əna, dā saa ga way sə cəban anə do ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à 'am inde. Kələf anak a saa bənay ahay pa 'am ata cəna, təban anan 'am, ki tan à nga uda à dala təde i sla anga mənūmo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Waya sɛ zalay dɔ hinen tɛ mɛduwen ɔ bahay a Mbɛrom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

¹ A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tɛ hɛdɛken ayak pɛ cakay, aday tɛ cɛce panan, ta wa: «Waya sɛ zalay dɔ hinen tɛ mɛduwen ɔ bahay a Mbɛrom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anɔ wɛn cɛdɛw a, a tavay anan ɔ mamasl pɛ 'am a tinen. ³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Kak kɛ mbɛdihen aday sɛ tɛra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cɛna, ki dɛzlen ɔ bahay a Mbɛrom inde bay. ⁴ Dɔwan a kɛ mak anan nga anahan ɔ mɛndak kawa wan a anan nɔ, sɛ tɛra dɔ mɛduwen a ɔ bahay a Mbɛrom nɔ, winen awan.

⁵ «Kuwaya kɛ sak a tɛma jɛba sa wan kawa hɛna anan ataya kɛrtek a anga slɛmay uno nɔ, dɔwan ata a tɛma nɛ nen awan. ⁶ Ɔna kak dɔ kɛ vak atan saray pɛ cɛved anɔ dɔ cɛdɛw anaya sa dɛf upo nga ata nɔ, suwan pɛ winen tɛ banan van ɔ dungo aday tɛ larak anan ayak ɔ balay inde.

⁷ «Ayaw! Dɛce inde pɛ daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anɔ dɔ ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, ɛna dɛce inde anga dɔ aday way ata a tɛra tɛ alay anahan ata awan. ⁸ Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken i ines inde cɛna, gad anan, lar anan dɛren. Suwan sa zla ɔ bahay inde pɛ cakay a Mbɛrom, iken ma gad alay awan kabay tɛ saray anak slangalan a, tɛ winen aday ki i zla ɔ uko sɛ mbacay itɛbay ata inde tɛ alay aya cew, saray anak ahay sɛndɛb cew nɔ, na. ⁹ Kak idɛ anak i sapat iken sa ga ines cɛna, ndaha anan, lar anan dɛren tɛ iken. Suwan sa zla ɔ bahay inde pɛ cakay a Mbɛrom tɛ idɛ anak a kɛrtek mbiyan'a ta sa zla ɔ dɛlov sɛ uko inde tɛ idɛ anak aya cew maya nɔ, na.

¹⁰ «Gen anan ngatay anɔ zek lele anga pa sɛ kɛdey anan dɔ cacɛdɛw a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen hɛna: Maslay a Mbɛrom ahay inde mɛ tavay aya pɛ 'am a Bɛbay uno pac pac sa gan atan nga. [¹¹ Anga nen Wan su Dɔ na nay ahay nɔ, sa tam anan dɔ mɛ lize aya awan.]»

Jike sɛ tɛman mɛ lize awan

¹² «Kɛ bayiken nɛ kɛkɛmaw? Kak dɔwan a nɔ, tɛman anahan ahay inde sɛkat, aday kɛrtek ɔ wulen a wa kɛ lizek nɔ, i ga kɛkɛmaw? I mbɛsak anan kwa kuro dɛsɛdɔ nga dɛsɛdɔ mɛ lize bay ataya ɔ bɛzlom, i zla saa pɛlay anan winen mɛ lize ata bidaw?»

¹³ Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Kak kɛ njadɛk anan mɛ lize ata nɔ, i taslay mivɛl tɛ winen nɛ zal tɛ tinen mɛ lize a

bay aya kwa kuro dɛsɛdɔ nga dɛsɛdɔ ataya awan. ¹⁴ Matanan kutok re, Bɛbay a kwanay a winen ɔ bagɛbaga mburom ata nɔ, a nan dɔwan ɔ lize kwa kɛrtek ɔ wulen su dɔ ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mɛrak anak pɛ cɛved sa ga ines wa nɛ kɛkɛmaw?

¹⁵ «Yawa matanan, kak mɛrak anak kɛ gak ines nɔ, zla ɔ man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kɛ pɛkak anak apan slɛmay nɔ, ki njad anan mɛrak anak maza awan. ¹⁶ Ɔna hinahibay i ngam sɛ pɛkak apan slɛmay pɛ 'am ata bay. Kak matanan nɔ, zla pɛ cakay anahan kwanay cew tu dɔ hinen, kabay kwanay maakan ɔ alay inde. Anga: «Kak dɔwan a kɛ zlahak pu dɔ nɔ, tɛ njad dɔ sɛ side way ata dɔ ahay cew kabay maakan», kawa ana Dɛftere a Mbɛrom sa ja.* ¹⁷ Kɛ sak a ngam 'am su dɔ ataya bay re cɛna, jan anan 'am ata pa 'am su dɔ uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kɛ sak a ngam sa pak apan slɛmay bay re cɛna, dɔ matanan ata dukwen, ca apan nɛ kawa dɔ sɛ pɛra, kabay winen dɔ sɛ cakal jangal tɛ danakay ataya awan.

¹⁸ «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Way a kwanay saa ban pɛ daliyugo cɛna, i ban zek matanan ɔ mburom. Way a kwanay saa pɛsak anan hɛna pɛ daliyugo ata dukwen, i pɛsak zek ɔ mburom re.

¹⁹ «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dɔwan aya cew pɛ daliyugo aday 'am kɛ zlak atan pi zek sɛ cɛce way cɛna, Bɛbay uno ɔ bagɛbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan. ²⁰ Anga dɔwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tɛ slɛmay uno cɛna, nen inde ɔ wulen a tinen a re.»

Jike su dɔ aday a ngam sɛ pɛsen anan ines anɔ dɔ itɛbay ata awan

²¹ Piyer a nay ahay pɛ cakay ana Yesu, a cɛce panan: «Ba Mɛduwen, hinahibay, mɛrak uno inde, kɛ gak uno ines nɔ, ni pɛsen anan nɔ, saray jugumaw? Hus ɔ saray cuwɛ bidaw?»

²² Yesu a mbɛdahan apan, a wa: «A'ay! Ki pɛsen anan saray cuwɛ bay, ɛna saray kwa kuro cuwɛ mɛcapar cuwɛ.

²³ «Matanan kutok, bahay a Mbɛrom a ga minje nɔ, tɛ bahay a inde, a nan dɔ si mer su way anahan ahay fok tɛ haman anan gudire anahan ahay fok cite. ²⁴ A dazlan anɔ mer su way ata cɛna, tɛ bɛnan ahay dɔwan a inde, dala ata apan nɛ bayak awan. ²⁵ Dɔwan ata ite, zlile anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anɔ dɔ si mer su way anahan a azar aya nɔ tɛ sukom anan way tɛ way ana dɔwan ata fok, tu dɔ su doh anahan ahay, ti zek anahan a tɛke, aday

* 18:16 Ca pɛ Tooktaaki Tawreeta 19.15.

i saa slan pə gudire anahan. ²⁶ Dowan ata ite, a nay a dukwen gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!” ²⁷ ‘Am anahan ata a gan i zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

²⁸ «Dowan ata a tamay uho lele nà, tə zlan-gay tu dō si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkat kərtəktəkke†. A ban anan, a jakan alay pə dungo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala uno həna.” ²⁹ Dō sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay aday, ni hamak anan way anak fok.” ³⁰ Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərazl anan hus pə luvon ana dōwan ata saa hamay anan gudire ata awan. ³¹ Dō a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla əga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

³² «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, dō si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh. ³³ Aday ka mba apan sə pəsen anan anà dō kwanay i mer su way inde maya ata kətanay bay nà, angamaw?” ³⁴ Anga nan bahay ata a ga apan mivəl, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, tə tacak anan ayak à dangay, tə ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

³⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsen anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mivəl kərtək a bay cəna, Bəbay uno sə mburum ata i ga tə kwanay aya dūkwən matanan kutok.»

19

*Atətak way pa 'am sa razl uwar
Markus 10.1-12*

¹ Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta day uho sə zlınder sə Urdon. ² Dō ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan dō sə dəvac a tinen ahay.

³ Aday Farisa ahay tə hədəkən ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay daw? A dalen anahan a inde dūkwən, Mbərom a ndakay dō nà, mungol tə uwar.* ⁵ Aday a ja nà: “Anga nan,

dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtəktəkke coy.†” ⁶ Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtək sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

⁷ Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù dō aday à varan dərəwel à alay inde anà uwar anahan aday à razl anan nà, angama kəla anaw?»

⁸ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwən cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak. Cəkəbay, pə dalen a wa dūkwən, cəved inde sa razl uwar ibay re. ⁹ Nen apan ni jak ikwən: Kak dōwan kə razlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak madigwed, si kak a ban atan pi zek tu dō aday.»

¹⁰ Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tə gəba zek bay bidaw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dō ahay fok ta mba apan sə təma atətak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday. ¹² Bina, dō ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya dūkwən tə dədəsl atan adədəsl. Dō azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Dō inde a nan sə təma atətak way a anan nà, à təma kutok.»

*Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay
Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17*

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədey aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gəfan 'am anà dō ataya awan. ¹⁴ Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek awan adəka nà, anà dō sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»

¹⁵ Yesu a dazlan a daf ngama pə gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hədek way anahan ù kon hinen.

*Njavar a inde zlıle awan
Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30*

¹⁶ Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə cəce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw?

† 18:28 Dinar kərtək nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtək. * 19:4 Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † 19:5 Ca pə Laataanooji 2.24.

Do lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

¹⁸ Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana Tawrita wuru aya anaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kâ vadŋa su do bay. Kâ ga mädigwed bay. Kâ ga akar bay. Kâ gad mungwalay pu do bay. ¹⁹ Dəfan apan anà atə bəbay tə may anak.† Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan. §»

²⁰ Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

²¹ Yesu a jan: «Kak a nak sə tərà do mənjenə ines fok cəna, zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anà do zliile awan anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zliile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² Dowan ata a sləne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zliile awan.

²³ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Ma dan 'am awan anà do zliile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁴ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məkə sə ləpərə nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, do sə zliile sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁵ Njavar a Yesu ahay tə sləne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu do zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbəđahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa tərən umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlaə uno nà, kwanay do sə pəruho azar ahay dukwen, ki i njihen pa man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ite re. ²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad uda way anahan ahay nə məcəpar bayak awan, aday i njad sifa sa ndav bay ata re. ³⁰ Anga aday kutok nà, do sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i tərà do mə dəđəba aya cite

asa. Aday do sə dəba ahay bayan a, ananan ti i tərà do ma lah aya ite.»

20

Jike su do sa ga mer à guvo ahay

¹ Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, həna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra do ahay à guvo. ² Ta ga masa tu do anahan a sa ra ataya nà, i haman atan hway cəna, dala sə *dinar* kərtek*. Aday a zla atan à guvo. ³ Tə njamde dəsudə asa, a zla sə pəlay do ahay. A canan anà do hinen ahay ite, tinen mə tavay aya, mer su way inde patan ibay. ⁴ A jan atan ite: “Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sə do ahay tədə sə haman ataya awan.” ⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sə guvo a zla sə pəlay ahay do maza aya re. A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə kwakwakwa awan. ⁶ Tə njamde dara a zla asa, a njad do ahay mə tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cəce patan wa: “Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan bay nà, angamaw?” ⁷ Tə mbəđahan apan, ta wa: “Dowan kà rak manay à guvo bay kutok nà, mǎ ga nə mer sa maw?” Bahay sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.”

⁸ «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo a jan anà bahay su do si mer su way ahay: “Ngaman ayak anà do si mer su way ahay, hamam atan dala a tinen. Dazlan pu do cək ataya wa, ki ndav anan tu do sə lahak ayak à guvo ata awan.” ⁹ Do sa zla à guvo tə njamde dara ataya ta zlak ayak. Ta njad kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek kərtek. ¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine siwaw nà, a ga patan nə tinen ti njad dala sə zalay anan do sa zlak ayak à guvo cək ataya awan. Aday dukwen ta njad nə *dinar* kərtek kərtek a re. ¹¹ Tə təma anan dala a tinen cəna, ta ma nga sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa: ¹² “Do sa nay ahay həniniye ataya dukwen, ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa hamam atan hwiya kawa manay. Manay aday nà, ma ga mer nə hway à pac inde, ma yak nga nə ndələkeke.” ¹³ Bahay sə guvo a mbəđahan apan anà dōwan a tinen a kərtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tə danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kərtek bidaw? ¹⁴ Təma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà dōwan madakwidok a anan kawa ananak. ¹⁵ Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tə dala uno kawa su no bidaw? Ka ga

† 19:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.
Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

§ 19:19 Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

* 20:2

sərak nà, pi nen sa gan sumor anà do ahay ata daw?»

¹⁶ Yesu a zəga anan apan kutok, a wa: «Natiya, do mädakwidok aya ti naa lah, aday do mama'am aya dukwen ti naa təra mädakwidok aya kutok re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urəsəlima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sə do ahay wa, a jan atan, a wa: ¹⁸ «Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsəlima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ¹⁹ ti varan nen à alay inde anà do sə para ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndəbay nen, aday ti daray nen pə dədom mə zləngəd awan. Pə dəba anahan a wa, luvon maakan anahan i təra nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa

Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo sə cəce panan wa way. ²¹ Yesu a jan, a wa: «A nak nə maw?»

Uwar ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew həna! Varan atan cəved sə njahay pə cakay anak à bahay anak inde ite. Do kərtek a à alay puway anak inde, do hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbədahan atan apan ite: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəce uno sa saa sa daw?»

Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Tə dīdem awan, ki i sen məndolor sə dəce kawa anuno saa sa, əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek aya nà, anà do a Bəbay uno sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivəl pu do a cew ataya cite. ²⁵ Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə do ahay nə tə məgala. Aday do sə lavan nga anà do ahay dukwen, ta ka anan nə məgala a tinen ahay. ²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya tə tara itəbay. Adəka bay, a nan anà dowan a

sə təra do məduwen a cəna, à gan mer su way anà do azar aya awan. ²⁷ Aday, kak do a kwanay a kərtek a a nan sə təra do mama'am a cəna, à təra bile a kwanay a fok aday. ²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday do ahay tū go mer su way bay, əna na way ahay aday sa gan mer su way anà do ahay adəka, ni var anan sifa uno saa bəmbaday anan ahay man su do ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan huruf aya inde cew a Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti pərahan azar bayak awan. ³⁰ Dowan aya inde cew huruf aya, tinen mə njahay aya pə cakay cəved. Tə sləne Yesu winen apan i zla tə cəved a tinen ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mə gak i zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dowan a huruf ataya tə zəga anan apan sa zlah tə məgalak awan, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mə gak i zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a cəce patan wa: «A nak ikwen nà gak ikwen nə maw?»

³³ Tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay, təban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan i zek wa anà Yesu. A laman anà ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay tə təba ngurret. Tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a zla à Urəsəlima

Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

21

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsəlima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, pəsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. ³ Ta sak a jak ikwen awan a dəp nà, mbədihən atan apan nə: “Bahay a gan atan may, i may atan həniniye.”»

⁴ A təra matanan, anga aday 'am ana do maja'am a Mbərom sa ja ata à təra. ⁵ Mbərom a wa:

«Jen anan anà do sə Urəsəlima ahay nà: Kagas, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma jən a pə zungo.

Winen pa wan sə zungo ta may anahan ata awan, anga winen do mə nahay nga awan.*»

* 21:5 Ca pə Jekariya 9.9.

6 Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. 7 Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a tōke anā Yesu kutok, tē bēbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan. 8 Do azar aya bayak tē wadaf anan zana a tinen ahay pē caved. Do azar aya asa, tē ngēway ahay alay si sē ahay aday sē bēbat pē caved a re. 9 Do sē lahan pa 'am anā Yesu ataya, tatē dō sē dēba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Hāren anan nga anā wan a Dawuda! Mbērom ā daf alay sē mazla6 anahan pu dō saa nay tē slēmay anahan ata awan. Hāren anan nga anā Mbērom ā bagabaga mburom.»

10 Yesu i dazle ā Urāsālīma coy nā, wulen su doh ata fok a 6al cuwad cuwad. Do ahay ta wa: «Dowan a anan nē winen wayaw?»

11 Man sē dō ahay tē mbēda apan, ta wa: «Winen nē Yesu, dō maja'am a Mbērom, dō sē Nazaratu pē daliyugo sē Galīle.»

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ū doh sō mazla6 a Mbērom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

12 Yesu a zla ū doh sē mazla6 a Mbērom kutok. A razl anan dō sē sukum anan way tē way ahay aday dō sē sukum way ahay fok uho. A fakay anan tabal su dō sē bēmbad dala ahay, pi zek ta man sē njahay su dō sē sukum anan way tē kurkudok ahay fok re. 13 A jan atan, a wa: «Mē vinde a ā Deftere a Mbērom inde nā, natiya awan: “Ti ngaman anā doh sē mazla6 uno nā, doh sa ga amboh.”» 14 Aday kwanay kē tēren anan hēna, lar su dō sē ngazar dō ahay a nē kēkamaw?†»

14 Huruf ahay pi zek tu dō vadal aya ta nay pē cakay anā Yesu ū doh sē mazla6 a Mbērom, a mbar atan fok. 15 Əna bahay sē gēdan dūngo anā way ahay anga Mbērom pi zek tē miter sē Tawrita aya tē canan anā way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tē slēne gwaslay ahay ū doh sē mazla6 a Mbērom tinen apan ti zlah «Hāren anan nga anā wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nē wadan wadan. Tē dazlan sa ga mīvel pē Yesu kutok. 16 Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nā, kē slēne zle dēp daw?»

Yesu a mbēdahan atan apan, a wa: «Nē slēne zle. Kē jingen 'am ata ā Deftere a Mbērom inde itēbay kalādaw? A wa: “A nak nē tēbēlem sē gwaslay ahay pi zek tē dūngo sa wan gindez aya ti hērak nga.‡»

17 Yesu a mbēsak atan ā man ata awan, a zla way anahan ā Baytīniya, a sa nahay ā man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde
Markus 11.12-14, 20-24

18 Yesu winen apan i may ahay ā Urāsālīma sidew a duwdew nā, may a han apan. 19 A canan ayak anā buway pē caved, a hēdāken ayak ū vo. A ca apan nā, daslam a dākdek. Wan a ibay. A jan 'am anā buway ata awan: «Kula iken ki njad iwan ite sabay.» Cēna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

20 Njavar anahan ahay tē canan cēna, a gan atan masuwayan, tē cāce: «Buway a anan a kuray bēse kwayan'a kēkamaw?»

21 Yesu a mbēdahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kē gak ikwen hiyem hiyem bay cēna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anā buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anā bēzlom a anan: “Slabak ā man a anan wa, zla ā bēlay inde!” Aday i tēra kawa ana kwanay sa ja ata acākan. 22 Kak adaf nga a kwanay inde nā, ki njiden anan way a kwanay saa cāce ā amboh a kwanay inde ataya nē fok.»

Sē varan mēgala anā Yesu sa ga awan aya nē wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

23 Yesu a ma ū doh sē mazla6 a Mbērom, aday winen apan i tētakan anan way anā dō ahay. Bahay sē gēdan dūngo anā way ahay anga Mbērom, pi zek tē mēced sē Yahuda ahay tē hēdāken ayak pē cakay anā Yesu. Tē cāce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nē tē mēgala ana wayaw? Sē varak caved a nē wayaw?»

24 Yesu a a mbēdahan atan apan: «Nen dukwen, ni cāce pikwen wa way kērtek. Kē mbēdīhen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tē mēgala a wayaw nā, na. 25 Sē slēnay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anā dō ahay nē wayaw? Mbērom daw, kabay dō zēnzen a daw?»

Tinen ite, tē mbēda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan hēna nā, kēkamaw? Kak da sak a jēka, Mbērom sē slēnay anan ahay nā, i jak uko asa: “Kak kē sēnen apan zle cukutok nā, kē dāfen apan nga bay nē angamaw?” 26 Aday kak da sak a jēka, dō zēnzen a sē slēnay anan ahay nā, ata guko ngatay, bina man su dō a dukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nā, Yuhana nē dō maja'am a Mbērom.» 27 Anga nan kutok, tē mbēdahan apan anā Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sē matanan cukutok ata nā, nen dukwen ni dākak ikwen anan dōwan a sē vuro mēgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bēbay a inde tē gwaslay anahan ahay cew

† 21:13 Ca pē Esaaya 56.7. ‡ 21:13 Ca pē Yeremiya 7.11.

§ 21:16 Ca pē Jabuurā 8.3.

²⁸ Yesu a jan anà mæced sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Dowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Kà sa ga mer.” ²⁹ Wan ata a mbədahan apan anà bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəba anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok. ³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbədahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay adəka bugol. ³¹ A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbədahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hana: Də sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə dō ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde. ³² Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay kà nak sə dəkak ikwen anan cəved lele sə dəfan apan anà Mbərom, aday kə dəfen nga pa'am anahan aya bay. Əna dō sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə dō ahay so ataya, tinen tə dəfak nga pa'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbədahan ləen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə dəfen nga pa'am anahan bay re.»

Jike pu dō sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dezl uda lagad zəbor awan anga dō sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

³⁴ «À alay a dō ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan dō anahan ahay pə cakay ana dō sa ga mer à guvo ahay saa tamahan ahay mbala anahan ite. ³⁵ Əna dō sə guvo ataya tə canan atan cana, ta ban atan. Ta ndazl anan dō kərtek a ledədde. Də mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Də mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf. ³⁶ Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan dō ahay bayak a re. Əna dō sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana dō sə kwakwa ataya re. ³⁷ Pə dəba a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan.” ³⁸ Cəkəbay dō sa ga mer ahay tə canan anà wan si zek anahan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vədūko anan. Ata guvo a anan i təra

a mənuko.” ³⁹ Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

⁴⁰ Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan a nà, i gan anan dō si mer su way ataya nə kəkəməw?»

⁴¹ Mæced sə Yahuda ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nà, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsan anan guvo ata anà dō maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

⁴² Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan'am a anan à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw?

“Kon mbala ana dō sa dezl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen. Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə ide. *»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dowan a kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay pə dowan a ite dukwen, i ngələd anan. Anga nan, Mbərom i təma pikwen wa bahay anahan, i varan anan anà dō ahay aday ti dəfan apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dungo anà way ahay pi zek tə Farisa aya tə sləne ləbara a Yesu a sa ga anan jike ata nà, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen. ⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà man su dō sə parahan azar a Yesu ata awan. Bina dō ataya ta ja nà, Yesu nə winen dō maja'a ta Mbərom.

22

Jike sə azar uko sə gəba dalay
Lukas 14.15-24

¹ Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà dō ahay. A jan atan, a wa:

² «Way maza həna sa ga anan minje tə bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a anga wan anahan i gəba dalay. ³ A slan dō si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà dō mə ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay. ⁴ A slan dō maza aya sa jan anà dō mə ngamay ataya nà: “Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson a sla ahay, pi zek ta sla mə dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga gəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!” ⁵ Əna dō a mə ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, dō hinen à guvo, dō hinen à lumo. ⁶ Də maza aya ite, ta ma nga sa ban anan dō si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

* 21:42 Ca pə Jabuura 118.22-23.

⁷ «A cəban anə bahay ata awan. A slan suje ahay saa vəday anan do sa vad do ataya, aday sə vakan atan anan wulen su doh a tinen ahay fok. ⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anə do si mer su way anahan ahay, a wa: «Way sa pa mə lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna do a mə ngamay ataya ta slak təde sa pa anan bay. ⁹ Zlen ayak pə məgəzləga cəved ahay, ngimen anan ahay anə dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tā nay ə azar uko.» ¹⁰ Do si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anə do aday tinen sa njad ataya fok, do lele aya awan pə kərtek a tə do sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə do ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə do a mə ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anə dōwan a inde, winen nə, zana sə azar uko inde pi zek ibay. ¹² Bahay ata a jan: «Car uno, ka nay ə man a anan mənəjəna zana sə azar uko nə kəkəməw?» Dōwan ata kə mbədāhak anan apan awan a ibay. ¹³ Bahay a jan anə do si mer su way anahan ahay, a wa: «Jiwen anan, liren anan ayak uho, i ide zanzen inde, ə man aday do ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anə do ahay nə bayan awan, əna do mə walay aya ite nə, bayan a bay.»

Jangal anə bahay sə Ruma
Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan. ¹⁶ Ta slan njavar a tinen ahay pi zek tu do ana Hiridus ahay. Do ataya pə kərtek a kutok, ta jan ə Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə do didem awan. Kə tətakan anan anə do ahay dukwen, didək sə way ana Mbərom sa jan anə do ahay tə ga ata awan. Kə jəjaran anə 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wutede ide itəbay re. ¹⁷ Jan umo, kə bayak nə kəkəməw? Cəved inde sə varan jangal anə bahay sə Ruma daw? Bəzi mə varan bay daw?»

¹⁸ Yesu a san sədək a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbədəmbada aya daw? Ki ngen upo balay angamaw? ¹⁹ Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. ²⁰ Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nə, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nə, sləmay a wayaw?»

²¹ Tə mbədāhan apan kutok: «Wita nə, mezeze tə sləmay anə bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nə, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anə bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anə Mbərom a ite.»

²² Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsək anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay ə məke wa
Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

²³ Pə luvon ata kərtek awan, azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nə, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ²⁴ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: «Do kə məcak aday kə mbəsəkək uwar mənəjəna wan nə, mərak a məsinde ata ə gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anə dōwan a ma mac ata awan.» ²⁵ Dōwan aya inde əga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənəjəna sa njad panan wan. Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. ²⁶ Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Do mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. ²⁷ Pə dəba a tinen a wa fok dukwen, zek a uwar ata a mac re. ²⁸ Ata pə luvon saa slabakay ahay ə məke wa ata nə, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁹ Yesu a dazlan, a mbədāhan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen ə cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. ³⁰ Bina, do ahay tə slabakək ahay ə məke wa nə, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra ə mburom nə, kawa maslay a Mbərom ahay. ³¹ Aday pa 'am sə slabakay ahay ə məke wa ata nə, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələdaw? Mbərom a ja nə: ³² «Nen nə, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†» Mbərom, winen nə, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan.»

³³ Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

³⁴ Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbəsək pə Saduki ahay ata nə, tə halay nga ə man ata kərtek awan. ³⁵ Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: ³⁶ «Miter, ə Tawrita inde nə, nga sa 'am mə baslay aya fok nə, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

* 22:24 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6.

† 22:32 Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16.

³⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivəl anak a təkə, tə apasay anak a təkə, aday tə abayak nga anak a təkə.»[†] ³⁸ Natiya sə tərə nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nā, winen awan. ³⁹ Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: «Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.»[§] ⁴⁰ Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana dō maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nā, wan a wayaw?
Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

⁴¹ Farisa ahay tinen mə halay nga á man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa: ⁴² «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

⁴³ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nā, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

⁴⁴ «Mbərom Fetek a jan anā Bahay uno: Njahay á alay puway uno,

aday ni nahay anan dō sa nak ide ahay, ki ján patan tə saray.*»

⁴⁵ «Kak Dawuda a ngaman anā Almasihu nə “Bahay uno” bugol nā, winen i saa tərə wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

⁴⁶ Dowan kwa kərtək sə mbədahan apan nā, ibay. Pə dəbə wa nā, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

33

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

¹ Natiya, Yesu a jan 'am anā man sə dō ahay tə njavar anahan ahay, a wa: ² «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nā, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anā dō ahay. ³ Dəfen anan apan anā atətək way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kɪ gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay. ⁴ Bina, tə bənan way ma ba aya pa nga anā dō ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

⁵ «Ta ga way ahay fok nā, pə ide sə dō ahay aday tə canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nā,

məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nā, zəbor aya re.* ⁶ Ta zlak á man sa pa way nā, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. ⁷ Ta gan may nā, dō ahay ta jan atan 'am á kwasuko nā, tə akərdeh aya awan, á wulen sə dō ahay inde fok. Aday ta gan may nā, dō ahay tə ngaman atan nə “Miter.”

⁸ «Əna kwanay nā, kə ngamen tə ngamak ikwen “Miter” itəbay. Anga miter a kwanay inde nā, si kərtək. Kwanay fok nā, tə mərək ahay. ⁹ Ká sa ngimen anan anā dowan “Bəbay” pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kərtək dukwen, winen á mburom. ¹⁰ Kə ngamen sə ngamak ikwen “Bahay nga” ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nə kərtək, Almasihu. ¹¹ Dowan a məduwen a á wulen a kwanay ata á tərə adəka nā, dō si mer su way a kwanay. ¹² Dowan a kə pəlak man sə njahay pa 'am sə dō ahay cəna, ti daf anan á dəbə á məndak adəka. Aday dō mə nahay nga sə njahay á dəbə ata ite nā, ti daf anan pa 'am sə dō ahay kutok.»

Dəce pə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay

Markus 12.40; Lukas 11.39-42, 44, 52, 20.47

¹³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga kə ticen anan məsudoh sə bahay a Mbərom pə dō ahay wa. A nak ikwen anā kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am anā dō ahay sa zla uda re.

[¹⁴ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə mədukway sə uwar ahay wa. Kwanay apan ki gen amboh dukwen, ki gen nə zededeđe bayak awan, anga aday dō ahay tə canak ikwen. Əna kwanay nā, Mbərom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Kwanay apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga sə bəlay ahay, anga aday kə njiden dō kərtək sə pərahak ikwen azar. Ata ki tərən anan dō saa njaf sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Dəce inde anga kwanay! Kwanay dō hurof aya aday ki jen ki bənen anan alay anā dō ahay ata awan. Aday ki wen: “Dowan a

[†] 22:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § 22:39 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18. * 22:44 Ca pə Jabuura 110.1.

* 23:5 Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacədəw aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nā, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom á nga inde anga way ataya awan kutok.

kà mbadak anan tu doh sà mazla6 a Mbərom nà, wita kà mbadak bay. Əna kà mbadak tə gura a ù doh sà mazla6 a Mbərom ata nà, ata ambaday anahan nà lele awan.”¹⁷ Kwanay nà hurof aya aday 6əl6əle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sà mazla6 a Mbərom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sà mazla6 anahan. Sə zalay way hinen nə maw? Gura daw, kabay doh a sə tara anan gura ata cəncan ata daw?¹⁸ Aday asa, ki wen: “Dowan a kà mbadak anan ta man sə gədan dundo anà way anga Mbərom ata nà, wita kà mbadak bay. Əna kà mbadak tə way a ma gad dundo pa man ata nà, ata ambaday anahan nə lele awan.”¹⁹ Kwanay nà, hurof aya acakan! Sə zalay way nə maw? Way ma gad dundo coy ata daw, kabay man sə gədan dundo anà way aday a tərə anan way ata cəncan a ata daw?²⁰ Matanan, kak dowan a a mbaday nə ta man sə gədan dundo anà way ata nà, kà mbadak anan tə way a ma gad dundo ata pi zek ta man sə gədan dundo anà way ata təkə bidaw?²¹ Do sə mbaday anan tu doh sə mazla6 a Mbərom ata dukwen, a mbaday nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazla6 ata re.²² Do sə mbaday anan tə mburom ite a mbaday dukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təkə.

²³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərək ikwen! Anga kə razlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəved awan, sa gan sumor ù do, sa daf nga pə Mbərom tə mivəl kərtek awan. Abay tədə ki gen nà, way ataya awan, mənəna sə mbəsək sa ga way a azar aya re.²⁴ Kwanay hurof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà do ahay! Kwanay apan ki dəzen anan a'am anga sə gə6a anan wa makwakwad ahay, əna kwanay apan ki sədək anan zlugweme mənəna asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərək ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəs'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivəl a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mivəl a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan.²⁶ Kwanay Farisa ahay hurof aya awan, cakiden anan kutov sə gəs'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa tərə mə cakad a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay,

wawayah, dəcə i tərək ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə masinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan.²⁸ Kwanay hana dukwen, kətanən. Ta day sə uho nà, kwanay kawa do didek aya awan, əna ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədək aya dəkdek.»

Sariya su do mbadəmbada aya awan

Lukas 11.47-51

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəcə i tərək ikwen! Kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà do māj'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su do didek aya awan,³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mə ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nà, mi japay ahay tə tinen sa vad anan do māj'am a Mbərom ahay bay.”³¹ Kə dīken anan hənə ata nà, kwanay wan ana do sa vad anan do māj'am a Mbərom ataya re.³² Hənə nà, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok daw?

³³ «Kwanay dədəw ahay bidəka, kwanay wan su kən ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à sariya sa zla à məkə sə mərda ata wa nà, kəkəmaw?³⁴ Matanan kutok, slənən anan 'am a anan aday: Ni slan do māj'am a Mbərom ahay tu do kəlire aya, aday tə miter ahay əga kwanay. Azar aya ki vaden atan kabay ki diren atan pə dədom mə zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiəen atan ù doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka.³⁵ Anga nan kutok, mez su do didek aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dowan a kwanay sa vad à gala su doh sə mazla6 a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anà way ahay ata awan.³⁶ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a hənə, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nà, anà do a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsəlima

Lukas 13.34-35

³⁷ «Hayaka Urəsəlima ahay! Kwanay do sə Urəsəlima ahay! Kə vaden anan do māj'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənək ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsəlima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re.³⁸ Ihe, doh sə mazla6 a Mbərom a kwanay i tərə rəgay.³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki

cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazla6 anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

24

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Pə də6a anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazla6 a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, aday tə dakan pu doh mi dezl aya à gala su doh sə mazla6 a Mbərom. ² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anà doh a anaya zle fok bidaw? Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à 6əzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə hədken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo bidaw? Doh sə mazla6 a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbədahən atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dōwan à sa njak kwanay bay. ⁵ Anga do ahay bayak a ti gə6a sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁶ Ki slənen ləbara sə vərəm ahay cara cara, kwa daren, kwa bəse, əna kə jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i 6al matanan re. ⁸ Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà do ahay aday tã ga alay tə kwanay, tã vad kwanay à məkə sa ndaw. Do su kon ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁰ A alay ata kutok, do ahay bayak a ti mbəsak sa daf upo nga, ti ga daf pi zek ahay, ti nan ide i zek ahay re. ¹¹ Do maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan do ahay bayak a cite. ¹² Mer su way sə sədək i zakay aday asan zek sə do ahay bayak a i səfe. ¹³ Əna dōwan a kə səmək anan hus à andav a inde cəna, winen i tam. ¹⁴ Ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday do su kon ahay fok ti sləne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsəlima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

¹⁵ «Ki i cinen anan anà səkər sa lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana do maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apan ata awan.* (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, à sənən anan anà nga anahan nə lele.) ¹⁶ A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à 6əzlom ahay inde. ¹⁷ Do aday winen pa nga su doh dükwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁸ Dowan a winen à guvo dükwen, à saa nay ahay agay sa naa gə6ak ayak zana anahan bay re. ¹⁹ Wuna, pa pac ataya nà, dəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ²⁰ Gen anan amboh à Mbərom aday ahaw a kwanay à sa təra à alay sa mad kabay pə luvon sa man uda bay. ²¹ Anga à alay ata nà, dəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dükwen, dəce kawa winen ata kə tərək kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²² Əna, Mbərom kə kəkək anan luvon ataya bay nà, abay dōwan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəkək anan luvon awan anga do anahan a sə walay ataya awan.

²³ «À alay ata nà, dōwan a kə jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa dəfen apan nga bay. ²⁴ Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²⁵ Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənən pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à ki6e” nà, kɪ zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi 6er zek a həna” dükwen, kə təmihen 'am ata bay re. ²⁷ Bina Wan su Do i nay ahay nə kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, a dav kwa aha ata awan. ²⁸ A man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

²⁹ «Pə luvon sə dəce ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya dükwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndək, aday dükwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti 6al. ³⁰ Ata minje mbala Wan su Do i kay ahay zek pa nga mburom kutok. A alay ata, do su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazla6 a bayak a re. ³¹ Məzləzlilen məduwen a i fa

* 24:15 Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

zek. Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anā dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wuru fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

³² «Sənen pə way ana buway sə đakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anā alay anahan aya ta gak kuləosloslo nā, daslam aya đukwen ta đak, ata kə sənen zle coy viya winen anan i slay bəse. ³³ Matanan re, kə cinen anan anā way uno sə đakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nā, nen Wan su Do, nen anan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁴ Nen anan ni jak ikwen tə đidəm a hənə: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nā, way ataya fok ti tərə. ³⁵ Daliyugo i ndav, kəngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nā, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nā, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, dōwan saa san luvon sə way ataya nā, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a đukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³⁷ A alay a Wan su Do i may nā, way ahay ti tərə nə kawa sə tərə a alay ana Nuhu ata re.† ³⁸ A alay ata nā, dō ahay tinen anan ti taslay mivəl sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dənə ahay đukwen ti zla a mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan a kwalalan inde ata kutok. ³⁹ Dō ataya fok, tə sənək pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Do sa may ahay ata đukwen, i tərə nə kətanən re.

⁴⁰ «Ā alay ata kutok, dō ahay cew ti ga mer a guvo kərtek awan, dō kərtek a nā, ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. ⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van kərtek awan, dō kərtek a nā, ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. ⁴² Njihən cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənen luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san anan zle, a alay a hənə anan nā, dō sə akar ahay ti nay ahay əga winen saa zləray anan ahay nā, dōwan ata i njak ahan daw? I nahay nə tə ide cekərəkərre anga aday dō sə akar ataya tā zlan ū doh bay, bidaw? ⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay đukwen, njihən mə lavay zek aya cekərəkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nā, ni i may ahay a alay a đuwuraw đukwen, ki sənen anan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu dō sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nā, wayaw? Winen nā, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan dō si mer su way ahay fok a alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele a alay aday təde sa pa way ata awan. ⁴⁶ Ataslay mivəl i tərən anā dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kə mak agay aday kə tak anan ahay a nga winen anan i gan nga anā dō si mer su way anahan ataya lele nā, na. ⁴⁷ Nen anan ni jak ikwen tə đidəm a hənə, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay a alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, dō sa ga mer su way ata kə sak a jalay a nga anahan inde: “I ga nā bahay su doh uno i may bəse bay.”

⁴⁹ Winen gədek sa ga anan alay tə azar su dō si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu dō sə vaway nga ahay. ⁵⁰ Sənen anan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nā, pə luvon a aday winen a i san anan bay jiga ata awan, kabay a alay a đukwen i san bay re. ⁵¹ Bahay su doh anahan ata kə sak a may ahay aday kə tak anan ahay a nga nā, winen anan i ga mer su way lelibay aya ata nā, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan a man su dō sə mbadəmbada ahay, aday ti rac slan tə ide sə ayam awan anga dəcə a man ata awan.»

25

Jike sə dənə dalay ahay kuro

¹ «Ā alay a Wan su Do i may ata nā, i ga minje tə dənə dalay aya kuro sa ba dō sə gəba dalay ata awan. Tə gəba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba dōwan a sə gəba dalay ata kutok. ² Cəkəbay, dənə ataya nā, dərə aya nə bələbələ aya awan, dərə aya ite, ma san nga aya awan. ³ Dənə bələbələ ataya cəna, tə gəbay lalam a tinen ahay mənəjənə sə gəbay anan kwalaba sə kwalenjer maza awan. ⁴ Dənə ma san nga ataya nā, tə gəbay lalam a tinen ahay, tinen tə pəkay kwalenjer maza a kwalaba hinen ahay inde re. ⁵ Aya əna, dōwan sə gəba dalay ata kə njahak ayak bayak awan, dənə ataya fok tə dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tə sləne abəbal awan sə dō ahay, ta wa: “Dō sə gəba dalay kə dəzlek ahay. Slabiken, təmihən anan!” ⁷ Dənə ataya fok tə pədek cəna, tə dazlan sə lavay anan zek tə lalam a tinen ahay fok. ⁸ Dənə bələbələ ataya tə dazlan sa jan anā dənə ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a

† 24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

kwanay ataya panan mənjoek mənjoek ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.”⁹ Dəna ma san nga ataya tə mbədahan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə dō sa ga masa ahay wa.”¹⁰ Dəna ɓəɓəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, dō sə gəbā dalay a dəzley ahay ite. Dəna ma san nga ataya tə slabak, ta zla à man sə azar uko tatə dō sə gəbā dalay. Bahay su doh a tacay anan məsūdoh anahan.¹¹ A njahay zərata cəna, dəna dalay a azar ataya dāra aya, tə dəzley ahay ite. Ta jan ayak 'am anə bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, təbən umo ayak wa ite!”¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tə dīdek a nā, na san kwanay bay.”

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mə lavay zek aya awan, anga kə sənən luvon a bay, kwa alay adəka sabay fan.»

*Jike su dō si mer su way ahay
Lukas 19.11-27*

¹⁴ «À alay ata dūkwen, i ga minje tə bahay su doh saa zla à man dərən ata awan. A ngaman anə dō si mer su way ahay, a mbəsakan atan anan zliile anahan.¹⁵ A varan dala sə gura səkət dāra anə dō kərtek awan. Anə dōwan hinen dūkwen, dala sə gura səkət cew, aday anə dō mə slala maakan a nā, dala sə gura səkət kərtek. A varan anə kuwaya dūkwen, kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, dō sa njad dala sə gura səkət dāra ata a zla, a mbəda anan alay lele. Kə njadak apan wan a dūkwen dala sə gura səkət dāra re.¹⁷ Dō sa njad dala sə gura səkət cew ata a zla, a mbəda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kə njadak apan wan a dūkwen dala sə gura səkət cew re.¹⁸ Əna dōwan sə təma dala sə gura nə səkət kərtek ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à məke inde, a dər anan uda awan.

¹⁹ «A njahay pə dəbā wa bayak a nā, bahay a tinen ata a may agay. A cəce patan wa, ta ga anan tə dala sə gura anahan ahay nə kəkəmwaw.²⁰ Dō sa njad dala sə gura səkət dāra ata, a nay, a jan anə bahay anahan: “Kə varak uno dala sə gura səkət dāra. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkət dāra re.”²¹ Bahay anahan ata a jan nā: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivəl pə kərtek awan.”

²² «Dō sa njad dala sə gura səkət cew ata, a nay, a jan anə bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kə varak uno dala sə gura səkət cew. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkət cew re.”

²³ Bahay anahan ata a jan nā: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivəl pə kərtek awan.”

²⁴ «Dō sa njad dala sə gura səkət kərtek ata dūkwen a nay, a jan anə bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken dō jinje awan. A man aday kə caslak ayak way bay ata dūkwen, ka zla sə cəray wa way re. A man aday kə zəvak awan bay ata dūkwen, ka ban panan way re.²⁵ Nə jəjarak tə iken bayak awan. Anga nan, nə dərək anan dala anak à məke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nā, dō lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nā, dō jinje awan. A man a nə caslak awan bay ata dūkwen, nə cəray wa way re. A man aday nə zəvak ayak awan bay ata dūkwen, na ban panan way re.²⁷ Matanan, abay tədə ki daf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nā, ni tan à nga anə dala uno tə wan a awan.²⁸ Təmihen panan dala sə gura səkət kərtek ata awan, aday viren anan anan apan anə dō aday dala sə gura anahan inde mbulo ata awan.²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan aday à ga inde apan bayak a adəka. Əna dō aday way anahan nə mənjoek ata nā, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re.³⁰ Aday dō si mer su way a isew a kəriya ata nā, liren anan ayak uho ì ide zənzen a inde. A man ata nā, dō ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Dō kə sak a nay ahay à mazlaɓ inde tə maslay anahan ahay fok cəna, i njahay tə mazlaɓ a pa man sə njahay sə bahay anahan.³² Dō sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa dō sə jugwar gənaw ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tə awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara.³³ I tavay anan təman ataya tə alay puway anahan, aday awak ahay dūkwen, tə alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anə dō sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen ahay, kwanay dō ana Bəbay uno sa daf pikwen alay sə mazlaɓ anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo dūkwen mə ndakay a fan bay.³⁵ Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go,

kə viren uno ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə liven upo zek, ³⁶ abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen dəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a dīdek ataya ti cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nà, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nà, ahaw? ³⁸ Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà, ahaw? ³⁹ Mə canak iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa gan anà marak uno a kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, i nen awan.”

⁴¹ «Kəgasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen ù uko sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan. ⁴² Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay. ⁴³ Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen ù doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dəcə sa ndav sabay ata awan, əna do dīdek aya kəma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu

Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ² «Kə sənən apan zle, a mbəsak luvon ahay cew coy aday azar uko sə Pasəka i sla. A alay ata ti ban nen, nen Wan su Do, ti varan nen anà

do ahay aday ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan.»

³ A alay ata ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə maced sə Yahuda ahay, tə halay nga əga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom ata awan. ⁴ Tə jəjem 'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ⁵ Əna ta wa: «Dà sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbədan amar pa nga ana Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ A alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya, əga dowan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan.

⁷ Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala bayak awan. A mbad anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way. ⁸ Njavar anahan ahay tə canan anà way anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan həna nà, pa maw? ⁹ Ta wa, abay tə sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?»

¹⁰ Yesu dukwen a sləne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənən anan mbiyed anà uwar a anan nə pa maw? Way anahan su go ata nə lele. ¹¹ Anga do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ¹² A pak upo amar a anan nà, a ga upo nə amar uno sa zla anan à məke. ¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təkər anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu

Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

¹⁴ Natiya kutok, do kərtek à wulen su do maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay sə bahay sə gədan dungo anà way ahay. ¹⁵ A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen anan Yesu nà, ki viren uno ma i nen awan anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan dala sə gursa kwa kuro maakan.* ¹⁶ A ban pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga daf pə Yesu

Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30

¹⁷ Natiya, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine siwaw nà, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce

* 26:15 Ca pə Jekariya 11.12.

panan, ta wa: «A nak má sa lavay anan zek tã way sa pa sã Pasaka ata ná, ahaw?»

¹⁸ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sã Urassalima ága mana, jen anan ná: “Miter a manay a ja ná: Alay uno i sla bæse. U no sa ga azar uko sã Pasaka tã njavar uno ahay ná, ága iken.”»

¹⁹ Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tã lavay anan uda zek tã way sa pa sã azar uko sã Pasaka kutok.

²⁰ Suko a a ga ná, Yesu a njahay pã tuwez tu do maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pã kãrtek awan. ²¹ Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tã dídem a hãna: ‘Dowan a kãrtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.’»

²² Am ata a wusen nga anã njavar anahan ahay fok. Tã dazlan sã cãce panan fok a tinen a kãrtek kãrtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbãdahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nã winen. ²⁴ Nen Wan su ‘Do ná, ni mac, kawa ana Deftere a Mbãrom sa ja upo ata awan. Əna dãce i naa tan à nga anã dõ saa ga upo daf ata awan. Suwan pã winen maka tã wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dõwan a saa ga apan daf ata, a cãce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbãdahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

Way sa pa cãncan awan

Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24

²⁶ A alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gãba tapa sã pen, a ngãran ayak anã Mbãrom, a gãzla anan i zek wa, aday a varan anan anã njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Tãmihen, pen. Hãna anan ná, zek uno awan.»

²⁷ Pã dãba anahan a wa ná, a gãba gãsa’am, a ngãran ayak anã Mbarom, aday a varan atan anan gãsa’am ata awan, ta sa jan atan ná: «Sen wa ju6jõb, kwanay a fok. ²⁸ Hãna anan nã mez uno mã pãkay a anga sã pãse ines sã dõ ahay bayak awan. Tã mez uno a anan, Mbãrom a ban ‘am tã dõ ahay. ²⁹ Nen apan ni jak ikwen tã dídem awan: I ban pã luvon sã biten a anan wa ná, ni naa sa way kawa hãna a anan sabay, si azanaka pã luvon aday di saa sa maza pã kãrtek a à bahay a Bãbay uno inde.»

³⁰ Pã dãba anahan a wa ná, ta ga ara sã hãran nga anã Mbãrom, ta zla way a tinen à bãzlom sã Ulivet.

Atã Yesu tã Piyer

Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ A alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok ná, Yesu a jan anã njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sã biten a anan inde, ki i mbãsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbãrom a ja ná: “Ni vad anan dõ sã jugwar tãman awan, aday dũkwen tãman ahay ti ta ‘am.†” ³² Əna, na sak a slabakay ahay à mãke wa ná, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa á ga nã dõ ahay fok ti mbãsak iken dãp ná, nen ni mbãsak iken itãbay.»

³⁴ Yesu a mbãdahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tã dídem a hãna, Piyer: A luvon a sã biten a anan inde, zukwa njakar i saa zlah ná, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbãdahan apan, a wa: «Kwa á ga nã ni mac anga iken dãp ná, ni ja kula na san iken bay itãbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tã dãzle à man a sã ngaman Gecemene ata tã njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla ná, a ngaman anã atã Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sã jalay mãrava sã dãce anahan ata kutok. ³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndãro6, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa ‘am mãnjøek ná, a slahay ta ‘am duboz, a ga amboh kawa hãna anan: «Bãbay uno, kã zlak anak à nga ná, ki gãba puno dãce saa nay upo a anan ata awan. Aya ana, way kawa su no ná, á tãra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya ná, a tan atan ahay à nga nã ma njak ahan aya awan. A jan anã Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kãrtek bay asãka? ⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kã tiven anan anã way saa njak kwanay ahay. Apasay su dõ zãenzen a ná, a gan may sã dãfan apan anã Mbãrom, əna zlay si zek anahan a bãle awan.»

⁴² A zla mã slala cew a dũkwen, a ga amboh asa, a wa: «Bãbay uno, kak i njad zek aday dãce a anan i zla puno wa bay cana, ná sa anan adãka. Way a sa nak ata á tãra.»

⁴³ A may ahay pã cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga ná, tã njakak ahan asa, ta mba apan sã tãba ide kwa mãnjøek bay jiga awan. ⁴⁴ A mbãsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sã manan. ⁴⁵ Cãna, a ma pã dãba à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan dãw, dõ sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kã slak hãna

kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴⁶ Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53;

Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kà ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dazley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə maced sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, 6a kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Benen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a hədek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəbay iken à man a anan ata awan.» Do ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su do a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan awan, anga do sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. ⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nà gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcəpar a kuro nga cew bidaw? ⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa hənə anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà do ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? Nen inde ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen anan ni tətakan anan way anà do ahay, kə bənen nen bay. ⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cənə, aday way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tə təra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71;

Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə maced sə

Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. ⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəḅa wa à dəḅa wa, dezl à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu do si mer su way sə əga dowan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məkə. ⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəḅak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, do ahay cew ta nay, ⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: «Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.»»

⁶² Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbədə apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?» ⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen anan ni cəce panak hənə. Mbəday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom daw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen anan ni jak ikwen hənə: Pa 'am kəməy, ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Magala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Hənə nà, di gan may anà side hinen re daw? Kə jənək anan pa 'am a Mbərom. Kə slənən 'am anahan a coy. ⁶⁶ Ki jen hənə nə kəkəməw?»

Do ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kà slak sa vad anan.»

⁶⁷ Tə tafen mənə pə ide, ta duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcən, ⁶⁸ ta wa: «Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nà, jan umo kutok: Sə dəcək nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay

Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62;

Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dənə sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dükwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məmən anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à məgədgəden uho. Dənə hinen asa a canan re, a jan anà do ahay à man ata awan: «Hənə

a anan dukwen, winen tɔ Yesu sɛ Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a mɛman anan asa, a wa: «Ni mbadɔy, tɛ dɛdɛ a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mɛnjɔɛk asa, dɔ sa man ataya ta nay pɛ cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tɛ dɛdɛm awan, iken dɔ a tinen wanahan, anga miresl anak a a dakay anan iken nɛ Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sɛ mbadɔy coy: «Kak na san dɔwan ata zle nɛ, Mbɛrom a tɛ alay anahan awan ɛ tahasl nen! Na san dɔwan ata bay fok!»

Kwayan'a, njɛkar a zlah. ⁷⁵ 'Am a Yesu a sa jan kurre ata ɛ man ɛ nga inde, a wa: «Njɛkar i saa zlah nɛ, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cɛdɔɛk cɛdɔɛk tɛ ide sɛ ayam.

27

Ta zla anan Yesu ɔga Pilatu

Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yuhana 18.28-32

¹ Ide a cɛde siwa a cɛna, bahay sɛ gɛdan dundo anɛ way ahay pi zek tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay ta ban 'am sa vad anan Yesu kutok. ² Coy tɛ jaway anan, ta zla anan ɔga Pilatu, guverner sɛ Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas

Mer su way ahay 1.18-19

³ Natiya, Yudas a ca apan nɛ ta gan anɛ Yesu nɛ, sariya sa vad anan ɛ mɛke cɛna, a jalay anan cɛdɔɛk cɛdɔɛk, a zla ɛ man ana bahay sɛ gɛdan dundo anɛ way ahay anga Mbɛrom tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay, a man atan anan dala sɛ gursa a tinen sɛ varan kwa kuro maakan ata awan. ⁴ A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nɛ njɛkak anan uda anɛ dɔ mɛnjɔna ines.»

ɔna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nɛ, baway anak kutok!»

⁵ Coy Yudas a dazlan, a gece anan dala ata ɛ gala su doh sɛ mazlaɛ a Mbɛrom. A zla, a ngɛrew zek anahan tɛ liɛber.

⁶ Bahay sɛ gɛdan dundo anɛ way ahay anga Mbɛrom ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kɛ varak uko cɛved sa tar anan dala a anan ɛ kukwar sa daf dala su doh sɛ mazlaɛ a Mbɛrom bay. Anga tɛ dala ata tɛ sukum nɛ mez su dɔ.» ⁷ Ta ban apan ɛ wulen a tinen a inde kutok, tɛ sukum anan guvo ana dɔ sa han sɛngɛle a inde tɛ dala ata awan, aday ti taa la uda mɛdurlon ahay. ⁸ Anga nan kutok, hus hɛna dukwen, tɛ ngaman anɛ guvo ata nɛ, Guvo sɛ Mez. ⁹ Natiya 'am ana dɔ maja'am a Mbɛrom Yeremiya a tɛra, anga kɛ jak, a wa: «Ta ra dala sɛ gursa

kwa kuro maakan, dala mbala ana Isɛra'ila ahay sa ban apan sɛ sukum anan tɛ winen ata awan. ¹⁰ Tɛ sukum anan guvo ana dɔ sa han sɛngɛle a inde, kawa ana Mbɛrom Fetek sɛ duko anan ata awan.*»

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33 - 19.16

¹¹ Yesu, winen mɛ tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cɛce panan wa, a wa: «Iken nɛ, bahay sɛ Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbɛdahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

¹² Bahay sɛ gɛdan dundo anɛ way ahay anga Mbɛrom pi zek tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay ta ndaɛ apan 'am, ɛna kɛ mbɛdahak apan bay. ¹³ Kagasl, Pilatu a cɛce panan asa, a wa: «Kɛ slɛnek 'am ana dɔ sa ra apak 'am a anaya itabay kalɛdaw?»

¹⁴ Yesu kɛ mbɛdahak apan kwa mɛnjɔɛk bay fok, aday a gan masuwayan anɛ guverner Pilatu.

¹⁵ Pɛ azar uko sɛ Pasaka fok cɛna, guverner a taa mbɛsakan atan ahay dɔ kartek ɛ dangay wa, dɔwan a kawa ana dɔ ahay saa cɛce ata fok. ¹⁶ A alay ata ite, dɔwan a inde ɛ dangay a re, dɔ ahay fok ta san anan lele. Tɛ ngaman Yesu Barabas. ¹⁷ Do ahay tɛ halay nga, aday Pilatu a cɛce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nɛ mbɛsakak ikwen ahay ɛ dangay wa hɛna nɛ, wayaw? Yesu Barabas daw, kabay Yesu sɛ ngaman Almasihu ata daw?» ¹⁸ Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nɛ, anga sɛrak cɛrkɛke.

¹⁹ A alay a Pilatu winen apan i ga sariya ɛ doh ata nɛ, uwar anahan a slɛnay apan dɔ, ɛ jan nɛ: «Kɛ sa gan awan anɛ dɔwan a mɛnjɔna ines a anan bay, bina avad a nɛ, cɛn sɛ zuɛbay kɛ bɛnak uno mbiyed anga winen bayak awan.»

²⁰ Aya ɛna, bahay sɛ gɛdan dundo anɛ way ahay, pi zek tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay, ta ran 'am anɛ dɔ ahay aday tɛ cɛce Pilatu ɛ mbɛsakan atan anan Barabas aday ɛ vad anan Yesu. ²¹ Guverner a cɛce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nɛ mbɛsakak ikwen ahay ɛ wulen su dɔ a cew a anaya wa nɛ wayaw?»

Tɛ mbɛdahan apan, ta wa: «Mbɛsakan umo ahay nɛ Barabas.»

²² A cɛce patan wa: «Aday nɛ ga anan tɛ Yesu sɛ ngaman Almasihu ata nɛ, kɛkamaw?»

Tɛ mbɛdahan apan pɛ kartek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pɛ dɛdom!»

²³ Pilatu a cɛce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

ɔna tɛ zɛga anan sa zlah tɛ mɛgalak a, ta wa: «Darak anan ayak pɛ dɛdom!»

* 27:10 Ca pɛ Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

²⁴ Pilatu a ca apan nē i mba apan sa ga awan kwa mənjoek ibay, aday ababal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sē dō ahay ta sa ja nā: «Ines sa vad anan dōwan a anan inde upo ibay. Wita nā, kwanay sa san!»

²⁵ Do ahay fok tē mbədahan apan, ta wa: «Ines sa vad dōwan a anan ā njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

²⁶ Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anā suje ahay tē ndabay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pē dōdom.

*Suje ahay ta ran mindel anā Yesu
Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3*

²⁷ Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tē Yesu ū doh sē guverner, aday tē halan nga anā suje ahay fok pē cakay. ²⁸ Tē culok panan zana, tē dāfan zana dāz dāz a pi zek, kawa sē bahay. ²⁹ Tē hanan jugo sē adak, tē dāfan ā nga inde, tē varan sukol ā alay puway anahan. Kagasl tē dukwen gərrec ū vo, ta ma nga sē mbasay apan, ta wa: «Bahay sē Yahuda ahay ā ga inde sē coy!» ³⁰ Tē tēfe apan mēne, tē ngəzar panan sukol sē manan aday tē dācan anan pa nga saray bayak awan. ³¹ Ta ndav anan sē mbasay apan nā, tē culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pē dōdom mē zləngad awan.

Tē daray anan Yesu pē dōdom mē zləngad awan

Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nā, suje ahay tē zlangay uda tē dōwan a inde tē ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sē tavak dōdom ata pē Yesu wa. ³³ Tē dāzle ā man a inde tē ngaman Golgota, kawa sa ja nā, Kəlakasl-sa-Nga. ³⁴ A man ata nā, tē varan way mē kwasay a mē japay a tē ndəlwiwen a anā Yesu aday ā sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tē darak anan ayak pē dōdom mē zləngad awan, aday tē gəzla anan zana a Yesu ahay ā wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca. ³⁶ Tē njahay ā man ata sa ba anan kutok. ³⁷ Tē vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tē lawak anan ayak pē dōdom pa nga anahan. Tē vinde anan 'am ata nā, natiya ahay: «Dowan a anan nē Yesu, bahay sē Yahuda ahay!» ³⁸ Tē darak ayak dō sē akar aya inde cew re, dō kərtek a tē alay puway, dō hinen tē alay gula, Yesu ā mamasl a tinen.

³⁹ Do sa zla ta man ataya awan fok ta bal nga kwata kwata, tē gənahan, ta wa:

⁴⁰ «Iken ka wa ki mbazl anan doh sē mazlaḅ a Mbərom aday ki han anan maza awan ā luvon maakan inde ba? Tam anan nga anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cukutok nā, dazay ahay pē dōdom a wa bidaw?»

⁴¹ Bahay sē gədan dungo anā way ahay anga Mbərom, tē miter sē Tawrita ahay, tē məcəd sē Yahuda ahay, ta ma nga sa ran mindel a re. Ta wa: ⁴² «Kā tēmak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sē Isəra'ila acəkan dāw? A dazay həna pē dōdom wa aday dī sa daf apan nga kutok. ⁴³ A daf nga pē Mbərom, a wa winen wan anahan! Lele, cuco apan kutok, kak a nan ā Mbərom sa tam anan həna nā, nā.» ⁴⁴ Do sē akar ataya mē daray aya pē kərtek a tatē Yesu ataya ta ma nga sē gənahan matanan re.

Amac a Yesu

Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ Natiya, a ban pē man ipēc wa nā, luvon a ga pē daliyugo fok takədimbom, hus ā njamde maakan. ⁴⁶ A ga njamde maakan nā, Yesu a zlah tē məgalak a, a wa: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Kawa sa ja nā: «Mbərom uno, Mbərom uno, kē mbəsak nen angamaw?!»

⁴⁷ Do a mē tavay aya ā man ata azar a tē sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anā Eliya.» ⁴⁸ Dōwan a tinen a kərtek a haw, a gəḅa awan a kawa baf, a tar anan ā way mē kwasay a inde, aday sərekeke re asa. A taran anan ayak tē gusuko zəbor awan aday Yesu ā susəḅ. ⁴⁹ Əna dō a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nā, dī ca apan aday. Buko!» ⁵⁰ Yesu a zlah tē məgalak awan asa, a mac way anahan.

⁵¹ A alay anahan a sa mac ata ite, zana sē gəzla anan man sē njahay a Mbərom pi zek wa tē dō ahay ū doh sē mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa ā mburom wa hus ā mēndak. Aday dukwen daliyugo a bal, pəkərad ahay ta ta i zek wa. ⁵² Jəvay ahay tē təḅa re, aday dō a Mbərom ma mac ataya tē slabakay ā mēke wa bayak awan. ⁵³ Do ataya tē jənay ahay ā jəvay wa, aday pē dəḅa ana Yesu sē slabakay ahay ā mēke wa ata nā, ta zlak ā Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, aday dō ahay bayak a tē canak atan re.

⁵⁴ Suje sē Ruma ahay tē bahay a tinen, tinen apan ti ba pē Yesu. Tē canan anā daliyugo a sa bal pi zek tē way a sē tēra ataya nā, tē jəjar pi zek anga way a sē tēra ata awan. Ta ja, ta wa: «Tē dīdek awan, winen Wan a Mbərom.» ⁵⁵ Uwar ahay bayak a inde ā man ata awan, tē tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nā, tē

pərahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way. ⁵⁶ A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

*Tə gəba anan Yesu à məkə
Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56;
Yuhana 19.38-42*

⁵⁷ Suko a a ga cəna, dowan a inde zllile awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dowan ata nà, tə ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu. ⁵⁸ A zla à man ana Pilatu, a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kə təmahak anan anan, a varan cəved sa la anan Yesu. ⁵⁹ Yusufu a zla, a gəba anan məsinde, a nga anan apan rəkot a inde lele awan. ⁶⁰ A dəfak anan ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bətukwal apan bələlən məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay kutok, a zla way anahan. ⁶¹ Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata, tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca apan.

Do sa ba pə jəvay a Yesu ahay

⁶² Sidew a cəna, luvon sa man uda awan, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla əga Pilatu. ⁶³ Ta jan anà Pilatu kutok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a do sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa luvon maakan nà, ni slabakay à məkə wa.” ⁶⁴ Suwan hana nà, jan anà suje ahay tà ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tà sa nay sə kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà do ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

⁶⁵ Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kà si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə mətatok, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

28

Yesu a slabakay ahay à məkə wa

Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay. ² Natiya ca, daliyugo a 6al kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal anan bələlən ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton. ³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted a Mbərom sa dac ata awan.

Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja. ⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek bayak awan, tə təra kawa do ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar ataya: «Kwanay nà, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, dowan a tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ⁶ Winen inde à man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məkə wa kawa ananahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan. ⁷ Aday zlen bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. Ilahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahahaw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan aday tə ataslay mivəl a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tə ləbara ata anà njavar a Yesu ahay kutok. ⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tə zlangay uda tə uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tə hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tə həran nga. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kə jəjiren bay. Zlen, jen anan anà mərak uno ahay nə tà zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsəlima, tə təkəren ləbara sə way a sə təra ataya fok anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. ¹² Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə maced sə Yahuda ahay. Ta 6an à wulen a tinen inde, tə varan dala bayak a anà suje ahay, ¹³ tà jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak anan, aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərək anan məsinde sə luvon.” ¹⁴ Guverner kə sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay à dəce ahay wa fok.» ¹⁵ Suje ataya tə təma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mungwalay ata kə tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶ Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro nga kərtek ataya ta zla pə daliyugo sə Galile, ta zla à 6əzloom a 6ə Yesu a kə jak atan anan ata awan. ¹⁷ Tə canan cəna, tə dukwen gərmec ù vo, ana do a azar aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə winen bay dəge.» ¹⁸ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok tə məgala pə way sə daliyugo ahay fok. ¹⁹ Anga nan, zlen pə cakay su do su kon ahay fok, tən atan

njavar uno aya awan. Gen atan baptisma
tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana
Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay
Cəncan awan. ²⁰ Tətiken atan anan aday
ti dəfan apan anə way uno sa jak ikwen
ataya fok. Sənen anan, ni ga inde tə kwanay
pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan
daliyugo.»

**Ləbara mugom a kawa ana
Markus
sə vinde anan ata awan
A dəkay way pə deftere a
anan**

Markus a vinde dərewel a anan nà, sə dəkay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge dərewel a Markus nà, ki njiden anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu a lavan zek anà mer su way anahan (1.1-20))

Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya (1.21 - 10.52)

Yesu winen à Urəsalima (11.1 - 15.47)

Yesu a slabakay à məkə wa (16.1-20)

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.

² A təra kawa ana Ezaya, do maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:

«Mbərom a jan ahay anà do si mer su way anahan nà:

“Həna ni slan do maslan uno,
i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.

³ Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiḃe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*»

⁴ Matanan kutok, Yuhana do sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à do ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁵ Do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a Yuhana. Tə dazlan sə dəkay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon inde. ⁶ Yuhana a aday nà, a daf pi zek nə zana ma han a tə sibək sə zlugweme awan, a ɓan zərkutov dukwen tə maslərəpa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiḃe aya awan.

⁷ A wazo anahan inde nà, a wa: «Dowan inde, i nay à dəḃa uno wa, a zalay nen tə mazaḃ lele. Anga nan, nen na slak sə kudək, aday ni pəsakan anan liḃer sə takarak anahan bay. ⁸ Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

⁹ A alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sə Galile sə ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pə cakay a Yuhana à zlinder sə Urdon, aday Yuhana a gan baptisma. ¹⁰ Yesu winen apan i jənay à a'am wa cəna, a canan à bagəbaga mburom a təḃa pangaya, aday Apasay a Mbərom winen apan i dazay ahay apan kawa badəbada. ¹¹ Aday 'am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «iken wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nə tə iken.»

¹² Kwayan'a, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiḃe. ¹³ Yesu, winen à man ata nə luvon kwa kuro fuḃo, Fakalaw winen apan i njak anan. Atə Yesu mə njahay a, pi zek tə way sə kiḃe ahay, aday maslay a Mbərom ahay tinen apan ti gan mer su way.

Yesu a ngaman anà do sa ban kələf aya inde fuḃo

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

¹⁴ A alay ata asanaw nà, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay. Pə dəḃa anahan a wa nà, Yesu a ma pə daliyugo sə Galile. A wazay anan ləbara mugom a, mbala ana Mbərom sə slənay, ¹⁵ a wa: «Alay a kà slak həna, bahay a Mbərom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday dəfen nga pə ləbara mugom awan.»

¹⁶ Natiya, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile nà, a canan anà do sa ban kələf aya inde cew, atə Simon tə mərak anahan Andəre, tinen apan ti ban kələf tə zuvo a tinen ahay. ¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njiden uno nà, do sə pəruho azar ahay adəka.» ¹⁸ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar.

¹⁹ A həḃək pa 'am mənjoək, a tan à nga anà dowan aya cew asa, atə Yakuba tə mərak anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. ²⁰ A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tə mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu do si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tə pərahan azar anà Yesu.

* 1:3 Ca pə Esaaya 40.3.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene à nga

Lukas 4.31-37

²¹ Atə Yesu tə njavar anahan a, sə ngaman ataya, ta zla way a tinen, tə dəzle à wulen su doh sə Kafarnahum. Pə luvon sa man uda awan, Yesu a zla ù doh sə wazay†, a dazlan sə dakan atan anan way. ²² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a dakay way nə kawa do sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

²³ A alay ata ite, dōwan inde à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek, ²⁴ a wa: «Iken Yesu, do sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə do maslan a Mbərom Cəncan awan.»

²⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nə: «Kə bəbal awan bay, hayak à dōwan ata wa adəka.»

²⁶ Kwayan'a, setene ata a ḅal anan dōwan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à dōwan ata wa bok.

²⁷ A gan masuwayan anə do ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərike wiya a aday tə mazlaḅ a bidaw? Winen apan i jan 'am anə setene ahay, aday tə dəfan apan acəkan!»

²⁸ Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am tədəy pə daliyugo sə Galile ata fok.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan
Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41

²⁹ Natiya, atə Yesu ta nay tatə Yakuba tə Yuhana, ù doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen əga atə Andəre tə Simon. ³⁰ Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a ù doh, anga nga a bərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan. ³¹ Yesu a hədek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə bərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

³² Pə dəḅa ana pac sə slahay ù doh wa nə, do maza aya tə gəḅay do sə dəvac a tinen ahay, pi zek tu do tə setene aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pə cakay ana Yesu. ³³ Do sa man ataya fok tə halay nga pə bərkwitek su doh ata awan. ³⁴ Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à do ahay wa. Aday kə varak atan cəved anə setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kiḅe ahay
Lukas 4.42-44

³⁵ Sidew a nə, Yesu a wule pərek, a zla à kiḅe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. ³⁶ Atə Simon tu do aday tinen əga winen ataya, ta zla saa pəlay anan. ³⁷ Ta njad

anan cəna, ta jan, ta wa: «Do ahay fok, tinen apan ti pəlay iken.»

³⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Zluko adəka nə à wulen su doh sə kiḅe ahay, aday ni saa wazan à do ahay à man ataya re. Anga na nay nə, saa ga mer su way ata awan.»

³⁹ Matanan acəkan, a bar pə daliyugo sə Galile fok. A wazay ù doh sə wazay ahay, a razl anan setene ahay à do ahay wa.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad'awan

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

⁴⁰ Dōwan a inde, winen mə dugwad'awan, a nay pə cakay ana Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a jan tə zəhha awan: «Kə zlak anak à nga nə, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

⁴¹ 'Am anahan ata, a gan i zek wa anə Yesu. A ndədoy alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndavak.»

⁴² Cəna, mbəlak məduwen ata a ndalay pə dōwan ata wa, a mbar kutok.

⁴³ Aya əna Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, aday a razl anan, ta sa jan nə: ⁴⁴ «Zla wanak, aday kə sa təkəren ləbara a anan anə dōwan bay. Əna zla saa kan zek anə do sə gədan dungo anə way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way anə Mbərom, kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vad panak awiyaway. Natiya do ahay tə san apan, zugol anak kə ndəvak.»

⁴⁵ Əna, dōwan ata a zla way anahan cəna, a gar anan do ahay tə ləbara kawa sə təra apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla à wulen su doh ahay, pə ide su do ahay, sabay. A njahay wanahan nə, uho à kiḅe. Cəkəbay, do ahay ta zlak ayak pə cakay anahan ta day ahay wa fok.

2

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26

¹ Pə dəḅa sə nahay mənjoek wa cəna, Yesu a may ahay à Kafarnahum. Do ahay fok tə sləne asa winen inde agay à wulen su doh.

² Tə halay nga bayak awan, aday man kə mbakak kwa mənjoek bay, uho kawa ù doh re. Aday Yesu winen apan i dakan atan anan 'am a Mbərom.

³ Do ahay fuḅo tə gəḅak ayak dōwan a tinen inde tə lala, winen mə təra à məndak awan. ⁴ Tə njadak man sə dəzle anan dōwan ata pə cakay ana Yesu bay, anga do kə zalak ù doh awan, roḅ ahay à məsudoh inde. Anga nan kutok, ta jan pa nga su doh, tə təḅa anan nga su doh à man ana Yesu winen mə tavay

† 1:21 Doh sə wazay sa Yahuda ahay, bina engliz bay. *

2:4 Nga su doh a tinen mi cəḅə a cəḅəḅə bay. Tə pəpay a pəpay.

† 2:5 Adaf nga: tə bayak pə Yesu aday ta daf apan nga.

a uda ata awan.* Tə taran anan ayak dōwan pə lala ata tə lifer:

⁵ Yesu a canan anā adaf nga† a tinen ata cəna, a jan anā dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

⁶ Kutok nā, miter sə Tawrita ahay mə njahay aya inde à man ata awan. Tə jalay à nga a tinen inde, ta wa: ⁷ «Dōwan a anan a ja 'am ata nā, angama kəlanaw? A jənan pa 'am anā Mbərom. Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

⁸ Yesu a san anan ajalay nga a tinen a kwayan'a, a jan atan: «Kə jilen à mível a kwanay inde matana ata nā, angamaw?

⁹ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: «Nə pəsek anan ines anak ahay», ata daw, kabay, sa ja: «Slabak, gəba lala anak, zla», ata daw?

¹⁰ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Do nā, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

Matanan, a jan anā dōwan mə təra à məndak ata awan: ¹¹ «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay!» ¹² Cəna, a slabak, a gəba lala anahan pə ide sə dō ahay fok, a zla wanahan. A gan atan masuwayan. Anga nan, tə heran nga à Mbərom, ta wa: «Kula də canak anan anā way mə təra kawa hənə anan bay.»

Yesu a ngaman anā Lewi

Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32

¹³ Asa, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile. Do ahay fok ta zla pə cakay anahan, aday a dakan atan anan way. ¹⁴ Winen apan i zla ata nā, a canan ayak anā dōwan inde tə ngaman Lewi‡, wan ana Alfa, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» Lewi a slabak ca, a pərahan azar acəkan.

¹⁵ Pə dəba anahan a wa, Yesu a njahay tə njavar anahan ahay sa pa way əga Lewi. Do sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay tə njahay pə cakay ana Yesu sa pa way à tuwez kərtek a wa, tinen bayak a sə pərahan azar.

¹⁶ Miter sə Tawrita à wulen sə Farisa ahay wa tə canan winen apan i pa way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nā, tə cəce pə njavar anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nə, angamaw?»

¹⁷ Yesu a sləne anan lele nā, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anā dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. Nen na nay ahay sa naa ngaman anā dō sa ga way lele

ataya bay. Əna na nay ahay nā, sə ngaman anā dō sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

¹⁸ Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tə Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Do ahay ta jan anā Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nə ta ga itəbay nā, angamaw?»

¹⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nā, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nā, ti mba apan sa ga sumaya ite daw? Matanan bay! A alay a tinen pi zek tatə dō sə gəba dalay ata nā, ti ga sumaya kula bay. ²⁰ Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata, tə bənak anan à wulen a tinen wa nā, ata ti ga sumaya kutok.

²¹ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? İbay. Anga à man sə banay anan nā, məgalal sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i nğəraw.

²² «Aday dükwen, dōwan sa mbađ mahay anahan mə kwasay a bay, à mbulo sa zlay§ məduwer a nā, ibay. Anga mahay mə kwasay a bay ata kə sak a kwasay uda nā, i nğəraw anan mbulo məduwer ata awan. Ata mahay i mbađ, aday mbulo dükwen kə nəsek re. Sumor a nā, sa mbađ mahay mə kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

Yesu nā, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

²³ Pa pac a inde nā, luvon sa man uda awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nā, njavar anahan ahay ta kad ndaw sa pa. ²⁴ Farisa ahay tə canan cəna, tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda awan bay ata nə angamaw?»

²⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?» ²⁶ A alay a Abiyatar winen bahay nga su dō sə gədan dungo anā way ahay anga Mbərom ata nā, Dawuda a zla à jawjawa sə mazlađ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom. Tədə abay saa pa daf ata nā, tinen dō sə gədan dungo anā way ahay taayak ba. Əna Dawuda kə pak tu dō anahan ahay re.»

²⁷ Yesu a jan atan kutok: «Mbərom a daf luvon sa man uda awan nā, anga dō, bina a daf dō anga luvon sa man uda awan bay. ²⁸ Kətanən, nen Wan su Do nā, nə lavan nga anā luvon sa man uda awan.»

‡ 2:14 Lewi: kawa sa ja nā, Mata. Slamay su dō kərtek awan. § 2:22 Mbulo sa zlay nā, way sa mbađ uda mahay kabay a'am sa sa, anga dō sa bar ahay. Aday dükwen, kak winen wiya a nā, a nğəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kad ata bay. * 2:25 Ca pə 1 Samuyila 21.2-7.

3

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

¹ Pə dəbā anahan a wa nā, Yesu a zla ù doh sə wazay* maza asa. Dōwan inde à man ata ma mac alay awan. ² Do manide a Yesu aya inde nā, tinen apan ti dəfan ide. Kak kə mbərak anan dōwan ata pə luvon sa man uda awan nā, ata aday ti man anan mungok. ³ Yesu a jan anā dōwan ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sə dō ahay.»

⁴ Cəna, a cəce pə dō ahay wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nā, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Təde sa tam anan sifa su dō daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?» Əna ta ngam sə mbədahan apan bay.

⁵ Yesu a ca patan nerre tə mivəl awan, aday asəder a tinen ata dukwen kə cəbək anan ite. A jan à dōwan ma mac alay a ata kutok: «Ndədoy anan alay anak!» A ndədoy anan acəkan, alay anahan a pəsak ike. ⁶ Farisa ahay tə canan cəna, ta nay ahay uho, aday tə halay nga pə kərtek a tu dō ana Hiridus ahay, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu.

Do ahay bayak a ta zla à man a Yesu

⁷⁻⁸ Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pə bəlay sə Galilə tə njavar anahan ahay. Do ahay bayak a tə parahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galilə wa, kwa à Urəsəlima wa, tu dō sə Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu dō ahay sa nay ahay kwa à dəbā sə zlinder sə Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

⁹ Anga nan kutok, Yesu a jan anā njavar anahan ahay tē pəlan kwalalan cədew awan, aday i njahay uda awan, bina dō ahay tinen apan ti ngədec anan kə zalak. ¹⁰ Kə mbərak dō sə dəvac ahay bayak awan. Anga nan, dō sə dəvac azar aya cara cara tə zəgahak ayak apan, aday tē njad sə laman à Yesu ite. ¹¹ Do sə setene ahay ite, tə canan à Yesu a cəna, tə slahay pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «Iken nə Wan a Mbərom!» ¹² Yesu a gafan 'am anā setene ataya tā sa jan anā dōwan winen wayaw bay.

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

¹³ Pə dəbā anahan a wa nā, Yesu a ján way anahan à bəzłom, a ngaman ayak à dō ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. ¹⁴ Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə dō maslan

ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nā, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, ¹⁵ saa razl setene ahay tə məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

¹⁶ Do a mə walay a kuro nga cew ataya nā, sləmay a tinen aya həna: Simon (Yesu a daf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), ¹⁷ atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a daf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nā, wan ma dac Mbərom ahay‡), ¹⁸ Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, dō manide sə Ruma ahay, ¹⁹ tə Yudas Iskariyot, dō saa ga daf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

²⁰ Atə Yesu tə njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, dō ahay tə halay nga kə zalak, aday Yesu tə njavar anahan ahay tə njadək alay a sa pa way bay. ²¹ Do anahan ahay tə sləne 'am ata nā, ta nay sə gəbək anan ayak, anga dō ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

²² Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsəlima wa. Ta wa: «Bə'elzebul apan!§» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

²³ Yesu a ngaman ayak anā dō ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta 'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kakəmaw? ²⁴ A wulen sə bahay kartek a inde nā, kak dō anahan aya tinen apan ti vad zek nə, bahay ata i tavay nga mba daw? ²⁵ Kak dō su doh ahay, 'am kə zlak atan pi zek bay nā, doh ata i tavay nga mba daw? A'ay. I gugwes. ²⁶ Matana re, kak Fakalaw kə slabakak pi zek anahan a nā, gadan anahan a i gəzla cew nā, i tavay nga mba daw? A'ay. I lize.

²⁷ «Dōwan saa mba apan sa zla ù doh su dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nā, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nā, na.

²⁸ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anā Mbərom dukwen, i pəsen atan anan fok re. ²⁹ Əna dō sə jənan pa 'am anā Apasay Cəncan a nā, i njad apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines anahan a sa ga ata nā, i njahay apan sə viyviya awan.»

³⁰ Yesu a ja matanan nā, anga dōwan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

* 3:1 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliš bay. † 3:16 Kawa sa ja nā, Pəkərad. ‡ 3:17 Anga ta ga mivəl bəse bəse kawa adac a Mbərom. § 3:22 Bə'elzebul nā, sləmay ana Fakalaw re.

³¹ Pə dəḅa anahan a wa nà, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan dō saa ngaman ayak. ³² Do ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

³³ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» ³⁴ A ca pu dō sa van nga tew ataya, a wa: «Sə tərə mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ³⁵ Dō sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata nà, sə tərə may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

4

Jike su dō sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8

¹ Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à dō ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Do ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan. Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay uda pa nga sə bəlay. Do ahay fok mə njahay a pə yugo. ² Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay. A wazo anahan a inde a jan atan, a wa:

³ «Pəken sləmay. Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dəgay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a bətoyo anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan. Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a nah kutok. Kərtək awan, hawal sa ndaw apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay, hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya inde dükwen, hawal sa ndaw apan nə səkat səkat.»

⁹ Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəḅa anahan a wa nà, Yesu winen taayak tu dō maslan anahan ahay kuro nga cew, tu dō maza aya ma van nga tew ata, tə cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike ata awan. ¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna dō maza aya nà, ti sləne way ahay fok nà, si ta 'am sə jike, ¹² anga aday:

Tā ca apan, əna tə canan bay,
tā pak apan sləmay, əna tə sləne bay.

Bina aday tā saa may ahay pə cakay ana Mbərom bay,
aday Mbərom à pəsen atan anan ines a tinen ahay bay.* »

Yesu a pəsak anan jike su dō sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

¹³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen 'am sə jike a anan bay dəge? Matanan acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula sabay asanaw? ¹⁴ Do sa casl ndaw ata nà, a casl nə 'am a Mbərom. ¹⁵ Zahav sa ndaw pə cəved ata nà, dō sə sləne 'am a Mbərom a bay. Pə dəḅa anahan a wa nà, ti təma anan bəse, əna Fakalaw i nay, i wudəh anan 'am a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday à hay bay.

¹⁶ «Do maza aya awan, ta ga minje tə zahav ma casl a pə saray pəkərad ata awan. Tə slənek 'am a Mbərom nà, tə təma anan bəse tə ataslay mivəl awan. ¹⁷ Əna 'am ata a pak sləlay à mivəl a tinen inde bay. Anga nan, dəce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom.

¹⁸ «Do maza aya ta ga minje tə zahav ma casl a à wulen sə adak inde. Tinen apan ti sləne 'am a Mbərom cite. ¹⁹ Əna way sə daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pə way ahay cara cara. Way ataya fok nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom, aday à nah bay.

²⁰ «Do maza aya asa, ta ga minje tə zahav sa ndaw ma casl a pə yugo lele awan. Tinen apan ti sləne 'am ana Mbərom ma ja awan, tə təma anan lele, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Anga nan, kərtək a i nah lele, hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen ahay ti nah dükwen, hawal i ga patan kwa kuro mbərka, azar aya kutok ite, ti nah, hawal i ga patan səkat səkat.»

Man sa daf lalam

Lukas 8.16-18

²¹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tə hanak uko pə lalam nà, ti dər anan ta sə hərok apan tasa, kabay ti daf anan u vo lala dāw? Lele nà, sa daf anan pə way sa daf lalam a bidāw? ²² Sənen anan, way mi dər a, aday i njad zek bay nà, ibay. Wurrwer sə way saa dəzley ahay ipəc məduwen a bay dükwen ibay re. ²³ Anga nan kutok, kak dō, sləmay inde apan cəna, à sləne!»

²⁴ A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sə sləne ahay. Tasa a mbala a kwanay sə lavay anan way ata nà, Mbərom i lavak ikwen anan dükwen tə winen awan asa, aday i zəgahak ikwen anan apan. ²⁵ Dō kə təbak anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə

* 4:12 Ca pə Esaaya 6.9-10.

slәне 'am ite re. Aday do kə tacak anan sləmay, anga a nan sə slәне 'am bay nà, Mbərom i zəgahan anan sə tacan anan apan re.»

Jike sə zahav ma casl a à guvo

²⁶ Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tu do sa casl zahav à guvo. ²⁷ A njak ahan, à njak ahan bay dəp nà, luvon tə ipec, zahav nə i ha, i har, mənəna winen sa san a təra nə kəkəmw nà, a san bay. ²⁸ Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a təra anan gujed, aday a təra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sə way asa re. ²⁹ Pə dəba anahan sa nah ata wa asa, i bəbez dem anahan saa car, sə halan nga anga way kə nahak.»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

³⁰ A ja asa, a wa: «Di ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, ta ma asa anaw? Kabay di dakay anan nə tə jike wura asa anaw? ³¹ Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Winen ma kac a pə zahav sə way sə daliyugo. ³² Əna aday tə caslak anan à məke cəna, a ha, aday a har nà, a zalay dədəzl si sé azar aya awan. Alay si sé anahan aya nə məduwen aya awan. Məvuhom ahay ti mba apan sə njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya təkə.»

³³ Yesu a təkəren 'am anà do ahay nà, tə jike ahay bayak a kawa həna anaya awan, aday kawa ana do ahay sa mba apan sə slәне. ³⁴ Kà jak atan 'am sə awan maza mənəna jike bay. Əne pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu, tinen mə mbəsak a taayak. A alay ata kutok, a dakan atan anan 'am sə jike aya awan.

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

³⁵ Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» ³⁶ Tə slabak, tə mbəsak anan do ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sə lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəba anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya dukwen inde à man anahan ata awan. ³⁷ Tə dəzle à mamasl sə bəlay nà, vəvara məduwen a a slabak pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy. ³⁸ Yesu nà, winen ma njak ahan awan ta sə dəba, à slaway a inde, nga anahan ma daf a pə way aday à gan dədəf‡. Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pədək anan ta sa jan: «Miter, di lize kutok nə, a gak à nga wa itəbay daw?» ³⁹ Yesu a slabak, a gafan 'am anà mad, a jan 'am

anà məsugurndolon sə a'am ahay, a wa: «Njihen bəbətək bəbətək! Balay, iken dukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Mad a mbəsak sa bəl, anga nan, bəlay dukwen kə njahak tetəmtəme acəkan. ⁴⁰ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga fan bay kalədaw?» ⁴¹ Ta ma nga sə jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? Atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan ata nà?»

5

Yesu a mbar anan dowan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

¹ Yesu a nay pa 'am sə bəlay, pa day su kon sə Gerasina ahay, tinen tə njavar anahan ahay fok. ² A dazay ahay à kwalalan wa cəna, dowan inde, winen tə setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

³ Dowan ata a taa nahay way anahan nà, à wulen sə jəvay ahay inde. Dowan a mba apan sa ban anan aday sə jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dəp nà, a kad anan fok. ⁴ Saray bayan awan, tə banak anan tə calalaw, alay tə saray a təkə fok, əna, a taa slađ anan nduroc nduroc fok re. A zalan məgala ana do sə pəlay sa gan nga ataya fok. ⁵ Luvon tə ipec fok, winen apan i bar à wulen sə jəvay ahay inde. Winen apan i zlah à bəzlom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

⁶ Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dukwen gərmec ü vo. ⁷ A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tə sləmay a Mbərom, kə ga alay ti nen bay ite.» ⁸ A jan matanan ata nà, anga bə Yesu kə jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à dowan a anan wa.»

⁹ Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədahan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

¹⁰ A dubok a Yesu tə mindel, a wa: «Kem, kə sa razl setene a anaya dəren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

¹¹ A man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. ¹² Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəved, mǎ zla à gadura a anaya inde ite.» ¹³ Yesu a varan atan cəved acəkan, tǎ zla à gadura ahay inde. Ta nay à dowan ata wa, tə ndərmađ à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tə haway kwa ahay pa zar kon wa, tə dazak

† 4:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde. ‡ 4:38 Way sa daf apan nga à man sa njak ahan, aday à gan dədəf à nga ata awan.

ayak kwa pa 'am mægujeguje wa à bëlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, òne tò lizek fok.

¹⁴ Matanan, dò sa gan nga anà gadura ahay tò canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiəbe ahay fok re. Dò ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

¹⁵ Tə dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tə canan à dowan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə əjəjar. ¹⁶ Dò a sə canan anà masuwayan ataya tə təkəren ləbara sə təra pə dowan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà dò sa zlak ayak ataya awan. ¹⁷ Dò sa man ataya tə dazlan sə dubok Yesu aday à zla ù kon a tinen wa.

¹⁸ Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, dowan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nə parahak azar ite.» ¹⁹ Əna Yesu kə mbakak anan cəved sa zla maya tə winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà dò su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan i zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəməw ata awan.» ²⁰ Dowan ata a zla way anahan, a dazlan sə təkəren anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà dò sə sləne ataya fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

²¹ Natiya, Yesu a takasay bëlay, a nay pa day sə agay asa. Dò ahay tə halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bëlay.

²² Dowan inde, tə ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen dò məduwen awan, sə ləvan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu. ²³ A gan may kə zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen dəvac awan, i mac! Kem, hayak, daf apan alay anak ite, aday à mbar, à njahay zay.» ²⁴ Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, dò sə pərahan azar ahay tə ngədec anan pə cəved. ²⁵ Uwar a inde à man ata awan, dəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. ²⁶ Kə gak dəcə à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kə lizek anan zliəle anahan fok, aday kə njadək apan zay bay re, dəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

²⁷⁻²⁸ Iyo, uwar ata kə slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə dò ahay wa ta sə dəba anahan. A jalay nà: «Abay nà njadək sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni

mbar.» A laman à zana awan cəna, ²⁹ mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtək. A jəjam anan zek anahan nà, cəcəb cəcəb a san zle kə mbəarak à dəcə anahan wa.

³⁰ Yesu ite, a san zle, məgala kə nak ahay à winen wa. A mbəda zek à wulen sə dò ahay inde, a cəcə: «Wayə sə lumo anà zana anaw?»

³¹ Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Kə canan zle, dò ahay tinen apan ti ngədec iken. Kutok nà, ki cəcə dò sə lamak asa dəw?»

³² Əna Yesu winen apan i ca idə tuwwe hwiya, anga a nan sə canan à dowan sa ga awan ata awan. ³³ Uwar ata a canan à masuwayan ata sa təra i zek anahan inde ata nà, a jəjar pi zek yibəyēb anga zlawan. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a təkəren anan 'am ataya fok. ³⁴ Yesu a jan kutok, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbəarak iken! Həna dəvac anak inde sabay. Zla agay tə zay.»

³⁵ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, dò ahay ta nay əga Zayrus wa, winen dò sə ləvan nga anà doh sə wazay ata awan, ta wa: «Zayrus, dəna anak nə kə ndəvak zek. Kə vawan nga anà Miter fan sabay.»

³⁶ Yesu kə gak anan nga anà 'am a tinen ata bay, a jan anà Zayrus: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy!»

³⁷ Kutok, Yesu a dazlan sa zla əga Zayrus asa. Əna kə mbakak anan cəved à dò ahay fok sə lagay anan bay, si anà Piyer, aday anà Yakuba tə məarak anahan Yuhana. ³⁸ Tə dəzle əga Zayrus nà, Yesu a sləne dò ahay tinen apan ti yam tuhhwa, ti zlah, dəcə inde. ³⁹ A zla ù doh, a ja: «Kə bəbilen awan bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca!»

⁴⁰ Man su dò ataya tə mbasay apan. Yesu a rəzlay atan uho fok, a mbəsak ù doh nà, bəbay ta may ana dəna ata awan, tə apan njavar anahan maakan ataya awan. Tə dəzle pə cakay ana dəna ata awan. ⁴¹ A bənan anan alay a dəna ata awan, a jan: «*Talita kumi!*» kawa sa ja nà: «Dənama, slabak!»

⁴² Kwayan'a, dəna ata a slabak, a dazlan sa bar. Aday dò ahay tə jəjar pi zek bayan awan. Ava ana dəna ata nà, kuro nga cew. ⁴³ Yesu a gafan atan 'am lele, a wa tə saa jan à dowan bay. A jan atan asa tə varan way sa pa à dəna ata awan.

6

Dò sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

¹ Kagasl, Yesu a slabak à man ata wa, a zla ù kon anahan à Nazaratu asa. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ² Winen à

man ata awan, luvon sa man uda awan a dazley ahay nà, Yesu a dazlan sə dākay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay*.

Do ahay bayan awan inde, tə sləne 'am sə tətak way a anahan ata nə a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A tətakay way a anaya awanaw? A njad kəlire sə asan way† a anan kəkəmaw? Aday, a ga masuwayan həna anan cara cara nə ta maw? 3 Na wa, winen nə do sə cəced dədom ba? May anahan Mariyama bidaw? Mərak anahan ahay inde, atə Yakuba, tatə Yosés, Yuda, Simon, aday məran dəna aya dukwen inde, tinen à wulen a mənuko awan ba?» Anga nan kutok, ta ngam sa daf nga pə Yesu bay.

4 Yesu a jan atan, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wuru fok. Əna ù kon anahan awan, à mamasl su do anahan aya awan, aday ù doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

5 Natiya, Yesu kə njadak sa ga masuwayan à man ata kwa wuru bay. Si a daf alay pu do sə dəvac azar aya ngal, a mbar atan. 6 A gan à winen awan wadan wadan, anga adaf nga a tinen inde pə Mbərom kwa mənəkək ibay.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pə dəba a way ata wa nà, Yesu a zla pu kon sə daliyugo ata fok, a dakan anan way à do ahay. 7-8 A alay ata awan, a nan à Yesu sa slan anan do maslan anahan kuro nga cew ataya à wulen su doh aya inde. A halan atan nga, aday a varan atan məgala sa razl apasay lelibay aya awan.

A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay nə cew cew. Kà saa gəben awan pə alay anga cəved bay, kwa way sa pa, kwa mbulo sə dala. Ki gəben nà, si sukol, 9 təkarak, aday zana dukwen kərtək.» 10 A jan atan asa, a wa: «Kak ki zlen à wulen su doh a nà, njihen nə əga dowan a sə təma uda kwanay ata awan. Ki njihen əga winen hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay. 11 Əna aday do sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tà san pi zek tinen tə ines aya awan.»

12 Do maslan a Yesu ataya ta zla, tə wazan à do ahay, aday tə mbəfahan ləen i ines a tinen ahay. 13 Tə rəzlak setene ahay bayak awan, aday tə mbərak do sə dəvac ahay bayak awan ta sə mbədan atan amar pa nga.

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

14 Iyo, bahay a inde məduwen awan, tə ngaman Hiridus, a sləne labara ana Yesu, anga do ahay fok tinen apan ti təkər ləbara a Yesu kwa aha fok.

Do ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, kà mak uho.» Tə dakan à Yesu nà, Yuhana. Anga nan, ta ja nə, a mba apan sa ga masuwayan ahay ata nà, na.

15 Do maza aya ite, ta wa: «Yesu nà, Eliya‡.»

Aday do hinen ahay dukwen ta wa: «Winen nà, do maja'am a Mbərom hinen, kawa do maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya awan.»

16 Əna Hiridus a sləne 'am ataya fok nà, a ja, a wa: «Yuhana, nen sa gad panan nga ata nà, kə slabakak ahay à məkə wa!»

17-18 Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tà ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak ù doh sə dangay.

19 Natiya kutok, Hirudiya a nan ide à Yuhana, a gan may sə lize anan. Əna, kə njadak apan cəved a bay. 20 Aday dukwen Hiridus a jəjaran anà Yuhana. A san zle, Yuhana a nà, winen do lele awan, aday didem a pa 'am a Mbərom. Anga nan re, a gan nga lele. A ta pak sləmay pa 'am anahan awan nà, a wusen nga, əna hwiya a gan may sə sləne asa.

21 Pə luvon a inde kutok, Hirudiya a njad cəved sa ban anan Hiridus pə kwande. Azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a ngaman anà do sə zliile ahay pə daliyugo sa Galile, pi zek tu do sə lavan nga anà suje ahay fok, pi zek tə bahay sə daliyugo ataya awan. 22 Kutok nà, dəna a Hirudiya inde, a zlak ayak, a gərvan atan. Agərav anahan ata lele, kà zlak anan à nga anà bahay Hiridus tu do anahan ahay fok. Aday Hiridus a cəce pə dəna ata wa, a wa: «A nak nə maw? Way anak saa cəce fok ni varak anan.» 23 Dərzalah a mbaadan apan, a wa: «Ni varak anan way anak saa cəce ata fok, kwa i dəzle hus pa sə gəzla anan bahay uno i zek wa cew dəp nà, ni varak anan.»

24 Dəna dalay ata, a nay uho, a jan anà may anahan, a wa: «Mamay, nə cəce nə maw?»

May anahan a wa: «Cəce nà, tə gadak ahay nga a Yuhana.»

25 Cəna, dəna a dalay ata awan a may ahay pə cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U no ki

* 6:2 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay. † 6:2 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. ‡ 6:15 Eliya nà, do maja'am a Mbərom kwakwa awan.

gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay hæna à kwatama inde.»

²⁶ Way a mæ cæce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay fok. Òna 6a kè mbadák anan pa 'am ana dó anahan mæ ngamay ataya coy. I varan anan bay nà, i ga zek sabay. ²⁷ Matanan, a slan suje kàrtek, aday à gædan anan ahay nga a Yuhana à kwatama inde. ²⁸ Suje ata a zla ù doh sè dangay, a gæday nga pæ Yuhana wa. A nân anan à kwatama inde, a varan anà dæna a Hirudiya. Winen ite a tæma anan cæna, a varan anan anà may anahan. ²⁹ Njavar a Yuhana ahay tæ slæne læbara awan cæna, ta zla saa gæbay anan ahay mæsinde a Yuhana, ta la anan.

Yesu a varan way sa pa anà dó ahay ti ga mbulo dara

Mata 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Aday, dó maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tæ halan nga pæ cakay, tæ dazlan sè tækæren anan way a tinen sa ga, aday sa jan anà dó ahay fok.

³¹ A alay ata nà, dó ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atæ Yesu tu dó maslan anahan ahay ta njad cæved aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluko à kiæe à man a dowan inde uda ibay ata awan. Ata, di njad sa man uda mænjøek.» ³² Ta jån à kwalalan inde, aday ta zla kæcah pæ dó ahay wa à kiæe.

³³ Dó ahay bayak a tæ canan atæ Yesu tæ njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday dükwen ta san atan zle. Anga nan, dó ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tæ saray à man ana Yesu saa zla. Tæ lahan atan à Yesu tæ njavar anahan ahay re.

³⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cæna, a canan anà dó ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa, anga tinen kawa tæman ahay, aday mænjøna dó sa gan atan nga. Anga nan, Yesu a dazlan sè dakan atan anan way ahay fok.

³⁵ Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pæ cakay anahan, ta wa: «Mænuko à man kiæe inde, aday luvon winen apan i ga. ³⁶ Suwan, mbakan cæved anà dó ahay tæ zla à wulen su doh ahay, pæ culok ahay, aday ti i sukum way sa pa ahay.»

³⁷ Yesu a mbædahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tæ dala sè *dinar* sè sækat cew, anga aday mi varan atan acækan daw?»

³⁸ Yesu a cæce patan wa asa, a wa: «Tapa sè pen inde pikwen hæna næ jugumaw? Ònga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sè pen ahay dara, tæ kælef ahay cew.»

³⁹ Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tæ njahay anan dó ahay pæ gujed mængædez a à man ata awan, njæbukbök cara cara. ⁴⁰ Tæ njahay atan nà, njæbök cæna sækat sækat, aday njæbök cæna kwa kuro dara kwa kuro dara. ⁴¹ Yesu a gæba anan tapa sè pen a dara ataya tæ kælef a cew ataya awan. A ca idé à mburom, a ngæran ayak anà Mbærom. A gæzla anan tapa sè pen ataya i zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tæ gæzlan anan anà dó ahay. Kutok, Yesu a gæzla anan apan kælef a cew ataya awan, a varan atan apan. ⁴² Dó ataya fok ta pak, tæ rahak 6ah 6ah.

⁴³ Pæ dæba a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tæ halan nga anà tapa sè pen tæ kælef a mæ mbæsak ata nà, a ga cækarak kuro nga anahan a cew. ⁴⁴ Dó sa pa way à man ata dükwen, tinen mæ baslay a nà, mungol a dækdek aday nà, mbulo dara.

Yesu a bar pa nga sè a'am tæ saray

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Pæ dæba anahan a wa cæna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tæ jån à kwalalan inde, aday tæ lahan pa 'am sa zla à Baytisada pa day sè uho. Winen awan, i i mbæsak anan dó ahay à dæba a tinen wa. ⁴⁶ Tæ gæzla nga tæ dó ahay kutok, a zla way anahan à bæzlom saa ga amboh.

⁴⁷ Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à mændak mba. Njavar anahan ahay dükwen tinen tæ kwalalan a kwa à mamasl sè bælay dæren coy. ⁴⁸ A canan atan ayak nà, tinen apan ti bæl kwalalan næ tæ gædan, anga tinen apan tæ zlangay nga uda ta mad. Way ata fok a tara nà, luvon uda mba. Idé a sa jæka i cæde nà, Yesu kè dæzlek à man a tinen winen apan i zla tæ saray pa nga sè a'am. A ga kawa i saa gædan atan anan 'am.

⁴⁹ Njavar anahan ahay tæ canan winen apan i zla tæ saray pa nga sè a'am ata cæna, tæ jalay nà, i ga næ mædahan. Anga nan kutok, ta zlah pi zek. ⁵⁰ Tæ jëjar pi zek yiþyæþ anga tinen a fok tæ canak anan.

Aya ana Yesu a canan atan cæna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bænen mbac lele, nen awan, kæ jëjiren bay.»

⁵¹ A jån à kwalalan inde pæ cakay a tinen awan cæna, mad a mbæsak sa bæl cite. A man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a mbæda wucafed. Way ata a gan atan masuwayan ⁵² anga 'am sè masuwayan sè tara tæ tapa sè pen ata a ja næ maw nà, tæ sækak anan bay re. Kurkwilen inde à slæmay a tinen.

Yesu a mbar do ahay à Gənesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan kwalalan pa 'am sə bëlay. ⁵⁴ Tə dazay à kwalalan wa cəna, do ahay tə sənək ayak Yesu kwayan'a ⁵⁵ Do ahay tə sləne sa jəka Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok. Tə dazlan sa ran ahay do sə dəvac mə nahay aya pə lala ataya fok. ⁵⁶ Ta man anahan sa zla fok cəna, a ga nà, culok, kibe, kabay wulen su doh adəka, tə halan ahay do sə dəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə lumo ahay fok. Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya tə laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tə mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

7

Atətak way sə bije ahay

Mata 15.1-9

¹ Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa à Urəsəlima wa, tə halay nga pə cakay ana Yesu. ² Tə canan anà njavar a Yesu azar aya tinen apan ti pa way mənəjəna sə banay alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə tinen nà, njavar a Yesu ahay ta gak ines.

³ Anga aday nà, Yahuda ahay fok, mə zakan a anà Farisa ahay nà, tə dəfan apan anà atətak way sə bije a tinen ahay nə lele. Ta taa pa way aday mənəjəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen bay. ⁴ Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa dukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way. Tə dəfan apan anà atətak way sə bije azar aya dukwen lele, kawa acakad gəsa'am, kəlawə, aday tuwez ahay.

⁵ Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa dəf mənəjəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

⁶ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Kwanay aday nà, mbədəmbədə aya awan. Ezaya kə vindek 'am a Mbərom didem a anga kwanay, Mbərom a wa:

“Do anaya tə hərə nga nà, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dəren ti nen.

⁷ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà,

way sa nga a tinen ahay dəkdek. *”»

⁸ Yesu a jan atan asa: «Kwanay nà, kə mbiken 'am a Mbərom ma ja aya awan,

anga sə pərahan azar anà 'am sə do ahay. ⁹ Ambəsak 'am a Mbərom, aday sə mbədək pə anjahay sə bije ahay nà, a dak ikwen 'am bay. ¹⁰ Musa kə jak: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak†” aday “Kuwaya dowan a kə jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.‡” ¹¹ Əna kwanay ki jen nà, kak dowan a kə jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, winen *korban*, kawa sa ja nà, kə tərək anà Mbərom.” ¹² Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. ¹³ Matanan kutok, kə nəsen anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay. Kwanay apan ki gen way maza aya cara cara kətanən re.»

Way sa ga məsagar pu do

Mata 15.10-20

¹⁴ Yesu a ngaman ayak anà do ahay maza awan, tə nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, kwanay a fok, sənən 'am a anan. ¹⁵ Way inde uho, i zla à kutov su do saa ga apan məsagar nà, ibay. Əna, sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ù do wa uho bugol adəka. [¹⁶ Kak sləmay inde pə dowan sə sləne 'am nà, à pak sləmay.]»

¹⁷ Yesu a dazlan nà, a zla way anahan ù doh pə cakay sə do ahay wa. Njavar anahan ahay tə cəce panan jəba sa 'am sə jike ataya awan. ¹⁸ Yesu a jan atan: «Kwanay dukwen, kə sənən fan bay daw? Way sa zlak ayak uho wa ù do inde nà, i mba apan sa ga məsagar pu do bay. ¹⁹ Anga way sa pa i zlan à mivəl inde bay, si à kutes inde. Pə dəbə anahan a wa nà, i may ahay uho. Kwanay kə sənən bay re daw?»

Yesu a ja kətanən nà, aday tə san nə way sa pa ahay fok lele.

²⁰ A ja asa: «Way sa nay ahay ù do wa uho nà, i ga apan məsagar kutok. ²¹ Anga sa nay à mivəl su do wa kutok cəna, way kawa aga wuwar, akar, avad nga su do, ²² aga mədiggwed, aga ubor, aga huwan, agad mungwalay, aga way sə wurwer ana ayaw si zek lelibay awan, aga sarak, agədan azar ù do, ahəran nga anà zek anahan, aga way sə mindel. ²³ Way ataya fok, ta nay fok nà, ù do wa, aday ta ga məsagar pu do acəkan.»

Uwar a inde winen Sirofiniki ahay a dəf nga pə Yesu

Mata 15.21-28

²⁴ Pə dəbə anahan a wa nà, Yesu a slabak way anahan à man ata a wa kutok, a zla à wulen su doh a inde, bəse tə Tirus§. A dəzle cəna, a njahay əga dowan inde, aday a nan

* 7:7 Ca pə Esaaya 29.13. † 7:10 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. ‡ 7:10 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewinjo'en 20.9. § 7:24 Tirus nà, winen pə daliyugo sə Sirofiniki ahay.

abay dōwan á san apan bay. Əna dō ahay tə sənək apan.

²⁵ Uwar a inde à man ata nà, dəna anahan inde, winen tə setene awan. A sləne ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan. A dukwen gərmec ù vo. ²⁶ Uwar ata nà, winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gerek. A jan anà Yesu, á razl anan setene à dəna anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata awan.

²⁷ Aday Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mbəsak anan gwaslay ahay tã rah aday. Anga sə gəđa anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a bay.»

²⁸ Uwar ata a mbəđahan apan, a wa: «Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay dukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay ahay wa ata re asanaw!»

²⁹ Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga ata, kà nak ahay à dəna anak wa coy.»

³⁰ Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan ayak à nga à dəna anahan mə nahay a pə biket. Apasay sə vaway nga ata kà nak à dəna ata wa acəkan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mədəngazlak awan

³¹ Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə Dekapol.

³² A man ata kutok, dō ahay ta nan anan ahay dōwan a inde mədəngazlak awan. Dōwan ata nà, a sləne sləmay bay aday a ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu aday á daf apan alay, á mbar anan ite.

³³ Yesu a ngaman ayak à wulen sə dō ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a dəfan alay à sləmay inde. Aday, a təfe məne pə alay, a laman anan à miresl anahan. ³⁴ A ca ide à mburom, a sakaf pi zek, a ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «Təđa zek!» ³⁵ Natiya cəna, sləmay anahan ahay tə təđak, miresl anahan dukwen kə pəsakak ite, a ja 'am lele kutok.

³⁶ Yesu a jan atan fok a tinen awan, tã sa jan à dōwan bay. Winen apan i taa gafan atan 'am dəp nà, tinen tə zəga anan sə təkər ləbara awan. ³⁷ Dō sə sləne ləbara ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga fok nə lele. Mədəngazlak ahay tə sləne sləmay, aday maandak ahay dukwen ta ja 'am kutok.»

8

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo fuđo

Mata 15.32-39

¹ A alay ata awan, dō ahay tə halay nga bayak a miza awan. Way sa pa dukwen inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:

² «Dō a anaya tu go ì zek wa, anga mənuko pə kərtək a luvon maakan həna, way sa pa ibay. ³ Kak na sak a mbəsak atan ti zla agay ta may awan nà, ti ga bəle pə cəved. Aday dukwen dō azar aya ta nay ahay kwa à man dəren aya wa.»

⁴ Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Mənuko à kiđe kutok nà, dī saa njaday ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù dō a anan fok anaw?»

⁵ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Cuwbe.»

⁶ Yesu a jan anà dō ahay, tã njahay à məndak, aday a gəđa anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan. A gan ayak suse anà Mbərom nà, a gəzla anan ì zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tã gəzlan anà dō ahay. Tə gəzla anan kutok.

⁷ Kələf cədeu aya inde patan mənəcək re. Yesu a ngəran ayak à Mbərom anga nan re. Aday a jan anà njavar anahan ahay tã gəzla anan kawa tapa sə pen ahay asa.

⁸⁻⁹ Dō a mə halay nga ataya fok, tinen ta ga mbulo fuđo, ta pak, tə rahak. Tapa sə pen mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak cuwbe re.

Coy, Yesu a mbəsak anan dō ahay tə gəzla nga.

¹⁰ Cəna, Yesu a jan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù kon sə Dalmanuta.

Dō ahay ta gan may Yesu á gan atan masuwayan

Mata 16.1-4

¹¹ Farisa aya inde, ta nay sa vad awiwayay tata Yesu. Tə cəce Yesu á ga masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa, anga a nan atan sa ban anan pə kwande.

¹² Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar kutov lele nà, a ja, a wa: «Dō sə biten ahay tə pəlay masuwayan nà, angamaw? Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, ti njad minje sə masuwayan sabay fok.»

¹³ Coy, a mbəsak anan Farisa ataya awan, a ma way anahan à kwalalan inde, sə takas bəlay pə day hinen asa.

Wudəh sə Farisa ahay, aday mbala ana Hirus ite

Mata 16.5-12

¹⁴ Njavar a Yesu ahay tə mbəđakek anan nga sə gəđa tapa sə pen à alay inde. Tapa sə pen inde patan à kwalalan inde nà, si kərtək coy. ¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen! Bənen nga a kwanay nə lele pə wudəh sə Farisa ahay wa, tə wudəh ana Hirus.»

¹⁶ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nə a ja pə pen də gəđak à alay inde bay ata awan.»

¹⁷ Yesu a sənən atan anan kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə bayiken, na ja nə anga tapa

sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kə sənən apan fan bay daw? Ki mben apan sə sləne 'am a anan bay kalədaw? Kurkwilen inde à sləmay a kwanay daw?

¹⁸ «Idé inde pikwen asəna, kə cinen anan à awan bay kalədaw? Sləmay inde pikwen asəna, kə slənən sləmay bay kalədaw?

«Aday, kə mbədfəkek ikwen à nga wa daw? ¹⁹ A alay a nə gəzla tapa sə pen ahay dara, anà dō ahay tinen mbulo dara nà, kə hilen anan nga a mē mbəsak a ata awan nə cəkarak jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cəkarak kuro nga anahan awan cew.»

²⁰ «Aya, aday nə gəzlan tapa sə pen cuwbe à dō ahay mbulo fudō nà, kə hilen anan nga à mē mbəsak awan nə cəkarak jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe!»

²¹ «Aya aday kə sənən hənə bay nà, angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan dōwan a inde, winen hurufawan

²² Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Baytisada kutok. Dō ahay tə gəbay ahay dōwan a inde, winen hurufawan. Ta gan amboh anà Yesu aday à laman alay ite.

²³ Yesu a bənay anan dōwan ata alay a wa, a zla anan kəcah à wulen su doh wa. A təfen mənə pə idé, a daf apan alay. A cəce panan, a wa: «Kə canan à way ahay zle daw?»

²⁴ Winen a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni canan anà dō ahay tinen apan ti zla, əna tinen kawa dadazl si sé ahay.»

²⁵ Yesu a dəfan alay pə idé maza awan. Winen ite a zəzor way ahay lele, kə mbərak kutok, a canan idé zle coy.

²⁶ Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kà ma tə wulen su doh sabay.»

Piyer a dakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à kon maza awan, pə cakay sə Kaysariya Filipi. A alay a tinen pə cəved mba nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Dō ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

²⁸ Njavar anahan ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Dō hinen ahay ta wa iken Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan. Dō maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Dō azar aya dukwen ta ja nà, iken dō kərtek à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay.»

²⁹ Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»

³⁰ Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kà saa dīken anan 'am a anan anà dōwan bay.»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məkə wa

Mata 16.21-28

³¹ Cəna, Yesu a dazlan sə dakan anan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəlaray nen, Wan su Dō nà, ni ga dəce bayak awan. Aday maced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay, ti lar nen, aday dō ahay ti vad nen. Aday dukwen, luvon maakan pə dəba anahan a wa cəna, ni slabakay way uno à məkə wa.» ³² A jan atan anan nà, i idé inde.

Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am. ³³ Yesu a mbəda 'am pə njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cəna, a gafan 'am anà Piyer, a wa: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay i dō zanzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

³⁴ Cəna, Yesu a ngaman ayak anà dō ahay, tə njavar anahan aya təkə, a jan atan: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ³⁵ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga ləbara uno mugom a anan ata nà, i tam anan sifa anahan adəka. ³⁶ Bina, dō kə sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! ³⁷ Awan a inde aday dō zanzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw?»

³⁸ «Dō sa biten ahay nà, mi nes aya awan, aday tə mbədahak anan ləen anà Mbərom. Aya əna, kak dōwan a kə gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəmwaw? A alay a aday na mak ahay tə mazlab ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Dō dukwen ni naa pəkan waray i idé cite.»

9

¹ Yesu a ja asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəjəna sə canan anà bahay a Mbərom bay. Si bahay a Mbərom i nay ti canan tə məgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbəda pə idé ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

² Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə Yuhana, ta ján taayak à gəzlom a inde zəbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbədahan atan pə idé. ³ Zana anahan a mbəda kwedekkwedek, a dav herre kə

zalak. Down saa mba apan pə daliyugo sə banay zana katanan nà, ibay.

⁴ Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁵ Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» ⁶ Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.

⁷ Pə dəba anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Slənen anan anan 'am anahan.»

⁸ 'Am ata a ndav cəna, njavar ataya tə canak anan à dōwan sabay. Si Yesu a kərtektəkke pə cakay a tinen coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom ata nà, kà si jen anan à dōwan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su 'Do, saa slabakay à məke wa ata awan.» ¹⁰ Njavar anahan ataya tə təmahak 'am ata awan, ta der anan à mivəl inde, əna tə cəce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à məke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja nə maw?»

¹¹ Anga nan, tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»*

¹² A mbədahan atan apan, a wa: «Acəkan! Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay fok. Aday dukwen Deftere a Mbərom a wa bəlaray, si Wan su 'Do i ga dəce bayan awan, aday dō ahay ti kədəy anan nà, angamaw?» ¹³ Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan ata coy.»

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

¹⁴ Yesu tə njavar anahan a maakan ataya tə dəzley ahay à man sə njavar anahan azar aya nà, tə canan anà dō ahay bayak a ma van atan nga cərləw. Njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pi zek tə azar sə miter sə Tawrita ahay. ¹⁵ 'Dō ahay tə canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan tə mindel. Tə haway ahay pə cakay anahan ahahaw sa naa jan 'am: «Iken inde zay daw?»

¹⁶ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Kə vəden awiyaway tə tinen nə pa maw?»

¹⁷ 'Dō kərtek à wulen su dō ahay wa a mbədahan apan, a wa: «Na nak anak anan ahay ta wan uno. Məhərvov a vawan nga.

A mba apan sa ja 'am tətibay, a ban panan 'am. ¹⁸ Məhərvov ata kà nak apan kwa aha dukwen, ata i ban anan à məndak bərav. Aday ata mumbof a rahan à 'am inde popo, i rac slan ngərcəcəcəcəca, zek anahan a nà, a sərə anan sədəcəcə. Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tə rəzlay a wa məhərvov ata awan, əna ta mbak apan bay.»

¹⁹ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

²⁰ Ta nan anan ahay wan ata pə cakay anahan a kutok.

Coy, wan ata a canan à Yesu nà, məhərvov ata a ban anan, a bal anan zek a wan ata tə məgala, aday a slahay à məndak. I ja mawa tumbolombolo pə yugo, aday mumbof à 'am inde popo bayak awan.

²¹ Yesu a cəce pə bəbay a wan ata wa, a wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa siwaw?»

Down ata a mbədahan apan, a wa: «Kwa winen tə cədwə awan. ²² Saray bayak a məhərvov a anan i ban anan, ata i slahay anan ù uko inde, kabay à a'am inde, aday à mac. Əna na gak nə kem, nà gak i zek wa ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka ja, ka wa: «Kak ki mba apan» nà, angamaw? Pu dō sa daf nga pə Mbərom nà, way ahay fok ta ga zek asanaw?»

²⁴ Coy bəbay a wan ata a zlah pi zek, a wa: «Ni daf nga pə Mbərom, əna ni mba apan sə daf apan nga gem fan bay. Kem, mo zek ite.»

²⁵ Yesu a canan à dō ahay dukwen tinen apan ti zlak ayak à man a tinen bayak awan. Cəna, Yesu a ngəraz pə apasay ata, a jan: «Iken apasay a sə dəngazl dō aday sa ban 'am pu dō wa a anan. Hayak à wan a anan wa! Kà naa ma apan sa zla à winen inde kula sabay.»

²⁶ Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a bal anan wan ata kəzlek kəzlek tə məgala, a nan ahay i zek wa bok. Wan ata nà, kawa ma mac a coy. 'Dō ahay bayak a tə bayak nə, winen kə məcək. ²⁷ Əna Yesu a banan alay, a slabak anan. Wan ata a tavay jek.

²⁸ Natiya, Yesu a may ahay agay nà, njavar anahan ahay tə cəce panan taayak a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa məhərvov ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Məgala hinen saa razl jəba sə məhərvov a anan nà, si sa ga nə amboh aday.»

Yesu a dəkay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa
Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

* 9:11 A Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

³⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə mbəsak Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo sə Galile. A nan à Yesu nà, dōwan à san anan winen à man ata bay, ³¹ anga a nan sə təkəren atan anan 'am a anan.

A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà dō sə daliyugo ahay, aday dō ataya ti vad nen à məkə. Pə dəba anahan a wa, ni i slabakay ahay à məkə wa pə luvon maakan awan.»

³² Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

³³ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta zla ù doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vədən ahay awiyaway sa 'am sa ma à cəved wa anaw?»

³⁴ Dəkdek njavar anahan ataya tə mbədahak anan apan bay. Anga abay pə cəved wa ata nà, tə vədək ayak apan awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a tinen wa nà, wayə məduwen a sə zalay dō anaw?

³⁵ Coy Yesu awan a njahay, aday a ngaman ayak anà njavar anahan a kuro nga cew ataya pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «A nan à dōwan a sə təra dō mama'am a nà, à təra anan nga anahan nà, dō mədakwidok awan, à gan mer su way à dō ahay fok.»

³⁶ A ngaman ayak anà wan cədev awan, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen, a ban anan həmbok. A jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: ³⁷ «Kuwayə kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtək a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak sabay. A təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata re.»

Dō sa nak uko idə bay nà, winen dō a mənuko

Lukas 9.49-50

³⁸ Yuhana a jan anà Yesu kutok, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

³⁹ Cəna, Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Anga kuwayə kə gək masuwayan sə way tə sləmay uno nà, pə dəba i mba apan sa ja upo 'am lelibay a kwayan'a bay. ⁴⁰ Dō aday a nak uko idə bay ata nə, winen nə dō a mənuko asanaw! ⁴¹ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Kuwayə kə varak ikwen a'am sa sa mənjoək

anga kwanay dō ana Almasihu ahay nà, i təma magwagway anahan tə didəm awan.»

Way sə fakay dō ahay i ines inde

Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2

⁴² Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kək dō kə vak atan saray pə cəved anà dō cədev anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tə banan van à dungo, aday tə larak anan ayak à bəlay inde. ⁴³ Kək alay anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken ma gad alay awan, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde, man aday uko a mbacay itəbay ata tə alay aya cew nà, na. [⁴⁴ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁵ Kabay, kak saray anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə saray anak sləngalan a, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde saray anak ahay sənda6 cew nà, na. [⁴⁶ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁷ Matanan re, kak idə anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə idə anak a kərtək mbiyan'a, ta sa zla à məkə sə mərda inde, tə idə anak aya cew maya nà, na. ⁴⁸ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.

⁴⁹ «Tə didəm a nà, azanan nə kuwayə i təra lele, kawa sluwed ma ga zətene awan, anga dəcə i guce ines a tinen ahay, kawa uko sə guce ruhom pə rəsloł wa. ⁵⁰ Zətene awan aday nà, way lele awan, əna kak zətene awan a vad sabay kəma, ki ma anan apan avad anahan a nə ta maw? Bugol bay, tərən adəka nà, dō ma ga zətene ma vad aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tə kuwayə.»

10

Atatak way pa 'am sa razl uwar

Mata 19.1-12; Lukas 16.18

¹ A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tə daliyugo sə Yahudiya. A takas zlınder sə Urdo. A man ata awan, dō ahay tə halan nga pə cakay asa, aday Yesu a tətakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

² Azar sə Farisa ahay ta nay ahay pə cakay anahan. Tə cəce panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pə kwande. Ta wa: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar anahan daw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen nà, kəkəməw?»

⁴ Tinen tə mbədahan apan, ta wa: «Musa a ja nà, ki vinde derewel à alay inde anà uwar aday sa razl anan.»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kə zalak, Musa a saa varak ikwen cəved sə vinde derewel nà, na.

⁶ Cəkəbay, à dälən anahan a inde dukwen nà, matanan bay. «Mbərom a ndakay do nà, mungol tə uwar. ⁷ Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. ⁸ Cew maya a tinen a ti tərà nà, zek kərtektəkke coy.*» Ti naa tərà kula inde zek cew sabay. Ti tərà zek kərtek sə coy. ⁹ Anga nan kutok, way a Mbərom sə jəpay anan ata nà, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

¹⁰ Ta zla ù doh tə njavar anahan ahay nà, tə cəce panan 'am ata taayak maza asa. ¹¹ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gə mədigwed pə uwar a mama'am ata awan. ¹² Matana awan, kak uwar kə mbakak anan mbaz anahan, aday do hinen kə gəbak anan ite nà, uwar ata kə gə mədigwed cite re.»

Yesu a dafngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, do ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəfew aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà do ataya awan. ¹⁴ Yesu a canan cəna, a ga mivəl pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà do sa ga minje tə tinen anaya ata awan. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Kuwaya kə təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cəfew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

¹⁶ Coy, a ra atan, a ban atan pi zek həmbok, a dəfan atan alay pa nga, a gan atan amboh.

Do zlile awan

Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30

¹⁷ Yesu a ban cəved anahan sa zla way anahan. Dōwan inde a haway apan ahahaw. A dukwen gərmeç ù vo anà Yesu, a cəce panan: «Miter lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁸ Yesu a mbədfahan apan: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dōwan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ¹⁹ Ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kə vad nga su do bay, kə ga mədigwed bay, kə ga akar bay, kə gad mungwalay pu do bay, kə ran mindel ù do bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

²⁰ Dōwan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cəfew a mba.»

²¹ Yesu a zəzor anan lele, a pəlay anan cəvedəbay. A jan, a wa: «Wita nà, a mbakak way kərtektəkke. Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad' zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² A sləne 'am ataya cəna a tacay pə idé sərət, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a ca pə do ahay tə idé tuwwe, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Wuna! Ma dan 'am awan anà do zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁴ 'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a sa zla à bahay a Mbərom inde! ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmaç tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, do sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ A gan atan masuwayan bayak a asa, tə cəce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu do zənən a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek.»

²⁸ Piyer a dazlan sa jan kutok, a wa: «Manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə parahak azar bidaw?»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Kuwaya kə mbakak doh anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay may anahan, kabay bəbay anahan, kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo anahan ahay, anga nen aday anga ləbara uno a mugom a nà, ³⁰ i i njad anan uda saray səkat həna à anjahay anahan pə daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay a yime inde, pi zek tə ajugwar 'am sə daliyugo a təke fok. Aday pə uho saa nay ata dukwen, i njad' sifa sa ndav bay ata awan. ³¹ Anga aday kutok nà, do sa lah pə 'am həna ataya bayak a ti i tərà do mə dədəba aya cite asa. Aday do sə dəba ahay bayan a, azanan ti i tərà do ma lah aya ite.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

³² Atə Yesu tə njavar anahan ahay, tinen pə cəved ti zla à Urəsəlima. Yesu, winen a nà, pa 'am, do azar a nə pə dəba. Njavar anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday zlawan a gan à man su do sə pərahan atan azar ataya re.

* 10:8 Ca pə Laataanooji 1.27, 2.24. † 10:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tootkaaki Tawreeta 5.16-20.

Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan way saa tæra apan ata awan.

³³ A wa: «Sænen anan hæna, mænuko apan di zla à Uræsaliima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sæ gædan dungo anà way ahay anga Mbærom, aday anà miter sæ Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ti varan nen à alay inde anà do sæ pæra ahay. ³⁴ Tinen ite ti mbasay upo, ti cære upo mæne, ti ndabæy nen, ti vad nen kutok. Pæ dæba a wa nà, ni i slabakay ahay à mæke wa pæ luvon maakan anahan awan.»

Atæ Yakuba tæ Yuhana tæ cæce way pæ Yesu wa

Mata 20.20-28

³⁵ A njahay pæ dæba wa mænjoek nà, atæ Yakuba tæ Yuhana, wan ana Zebede ahay, tæ hædæken ayak pæ cakay ana Yesu. Ta jan, ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cæce aday ki gan umo anan.»

³⁶ Yesu a cæce patan wa: «A nak ikwen na ga anga kwanay hæna næ maw?»

³⁷ Tæ mbædahan apan: «Ka sak a njahay à man sæ bahay anak inde azanan nà, a nan umo næ, daf manay, do kærtek a à alay puway anak inde, do hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

³⁸ Yesu a jan atan: «Kæ sænen way a kwanay a sæ cæce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa mændolor sæ dæce uno sa saa sa daw? Ki tæmihen sa ga baptisma kawa anuno saa ga ata daw?»

³⁹ Tæ mbædahan apan, ta wa: «Ha, mi mba apan!»

Yesu a wa: «Tæ didem awan, ki i sen mændolor sæ dæce kawa anuno saa sa, ki i gen baptisma kawa anuno saa ga. ⁴⁰ Æna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cæved a bay. Man ataya mæ lavay zek aya nà, anà do a Mbærom sæ walay atan saa njahay apan ataya awan.»

⁴¹ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tæ slæne læbara ana atæ Yakuba tæ Yuhana cæna, ta ma nga sa ga patan mivel. ⁴² Anga nan, Yesu a ngaman atan ayak fok pæ cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kæ sænen zle, do ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay sæ daliyugo ahay ata nà, tinen ti ga bahay pæ do ahay næ tæ mægala. Do sæ lavan nga anà do ahay dukwen, tinen ta ka anan næ mægala a tinen ahay. ⁴³ Cækæbay, à wulen a kwanay nà, way ataya tæ tæra itæbay. Adæka bay, a nan anà dowan a sæ tæra do maduwen a cæna, à gan mer su way anà do azar aya awan. ⁴⁴ Aday, kak do a kwanay a kærtek a a nan sæ tæra do mama'am a cæna, à tæra bile sæ do ahay fok. ⁴⁵ Anga nen Wan su Do na nay ahay nà, aday do ahay tû go mer su way bay, æna na nay ahay aday sa gan mer su way

anà do ahay adæka, ni var anan sifa uno saa bambaðay anan ahay man sæ do ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof a inde tæ ngaman Bartime

Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

⁴⁶ Pæ dæba anahan a wa, Yesu tæ njavar anahan ahay tæ dæzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu do ahay bayak tæ pærahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, dowan inde hurof awan, winen mæ njahay a sæ dubok way pæ cakay cæved. Dowan ata nà, tæ ngaman Bartime, wan a Time. ⁴⁷ A slæne Yesu sæ Nazaratu winen apan i zla ta man ata cæna, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nà gak i zek wa ite!»

⁴⁸ Do ahay bayak a tæ gafan 'am, ta jan nà: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Æna dowan ata a ngam sæ tæma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga sæ zakay anan sa zlah tæ mægalak adæka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nà gak i zek wa ite!»

⁴⁹ Yesu a slæne cæna, a tavay jek, a jan anà njavar anahan ahay nà: «Ænga, ngimen anan ayak à nay à man uno awan.»

Tæ ngamàn à dowan ata kutok, ta jan: «Slabak! Kæ jajar bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak adæka!»

⁵⁰ Dowan ata a slabak hærom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay pæ cakay a Yesu kutok.

⁵¹ Coy Yesu a cæce panan, a wa: «A nak nà gak næ maw?»

Dowan a hurof ata a mbædahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nà, tæbo anan ide uno ite.»

⁵² Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga kæ dafak upo nga, kæ mbærak.»

Cæna ide anahan a tæba ngurret, a canan ide zle lele. A pærahan azar anà Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

11

Yesu a zla à Uræsaliima

Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Atæ Yesu tæ njavar anahan ahay tæ dæzle bæse tæ Uræsaliima, defefe tæ wulen su doh sæ Baytifaji tæ Baytiniya, pæ cakay ana culok sæ ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan, a wa: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kæ dæzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sæ zungo a inde ma ban awan, aday dowan kæ jænak apan kula bay re. Natiya, pæsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. ³ Kak dowan kæ cæcihek pikwen wa, kæ jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nà, mbædihen anan apan ne: “Bahay a gan may. I may anan ahay hæniniye.”»

⁴ Ta zla kutok. Tə dəzle cəna, tə njadək anan ayak wan sə zungo ata ma ʔan a pə gərved sə məsudoh a inde. Tə dazlan sə pəsak anan cəna, ⁵ do mə tavay aya inde à man ata tə cəce pə njavar a Yesu ataya wa: «Kə pəsiken anan wan sə zungo a nà, ki gen anan maw?»

⁶ Njavar a ataya tə mbədahan atan apan kawa ana Yesu sə təkəren atan ata awan. Tə dazlan sə mbəsak atan kutok. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə wadaʔ apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. ⁸ Yesu winen apan i zla nà, do ahay tə ʔəʔot zana a tinen ahay pə cəved ite, aday do a azar aya tə ngarway ahay alay si sé ahay à guvo wa, tə ʔəʔot cite.*

⁹ Do sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə do sə dəʔa ahay fok ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à daf alay sə mazlaʔ anahan pu do saa nay tə sləmay anahan ata awan. ¹⁰ Mbərom à daf alay sə mazlaʔ anahan pə bahay ana Dawuda, bje ana mənuko, bahay anahan saa nay ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom!»

¹¹ Coy, aday Yesu a dəzle à Urəsalima kutok, a zla à doh sə mazlaʔ a Mbərom. A ca idə tuwwe pə way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tə njavar anahan a kuro nga cew ataya, anga suko kə gak kə zalak.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Mata 21.18-19

¹² Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pə Yesu. ¹³ A canan ayak à buway pa 'am a tinen dəren mba nà, a ga apan dukwen wan i ga inde, anga winen tə daslam a lele. A hədəken ayak pə cakay lele, a zlan ayak à vo nà, a njad apan nə daslam a dəkdek, anga aday dukwen alay sə wahay wan ana buway bay. ¹⁴ Yesu a jan 'am anà buway kawa anà do, a wa: «Down à saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay dukwen tə slənek 'am ata awan.

Yesu a razl do sa ga masa ahay à doh sə mazlaʔ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Tə dəzle à Urəsalima maza nà, Yesu a zla à doh sə mazlaʔ a Mbərom. A man ata nà, do sə sukom anan way tə way ahay inde, pi zek tə do sə sukom way ahay fok. Cəna, a ma nga sə ʔəlay atan ahay uho. A fakay anan tabal su do sə ʔəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su do sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹⁶ A gafan 'am anà do ahay sə takasay anan gala su doh sə mazlaʔ a Mbərom tə way a pa nga. ¹⁷ Aday a

tətakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde bidaw: “Ti ngaman anà doh sə mazlaʔ uno nà, doh sa ga amboh su do su kon ahay kəzlek.†” Aday kwanay kə təren anan hana, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁸ Bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə ʔəlay wurwer sa vad anan wa Yesu. Tə jəjaran à man su do awan, anga azar su do a nà, atətak way a Yesu a zlan atan ga.

¹⁹ Luvon a ga cəna, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urəsalima wa.

Buway mə kuray awan - adaf nga pə Yesu ta sə aga amboh

Mata 21.20-22

²⁰ Sə duwdew, atə Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tə canan anà buway ata, kə kurak sokokkwa tə slalay a təkə. ²¹ A man ahay à nga inde anà Piyer, a jan anà Yesu: «Miter, ca pə buway a anan, iken sə tahasl anan ata, kə kurak sokok fok.»

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Sənen a kutok, dəfen nga pə Mbərom. ²³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do kə sak a jan à ʔəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à ʔəlay inde” nà, aday kə jəjarak bay, kə gudicek bay, kə dəfak apan nga cəna, i təran kawa anahan sa daf apan nga ata acəkan. ²⁴ Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kə cəcihen way à amboh a kwanay inde nà, dəfen apan nga. Ki njiden anan coy, aday i təkək ikwen acəkan. ²⁵ Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kə mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cəʔək ikwen pu do nà, pəsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata à pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [²⁶ Əna aday, kak kə pəsen anan anan ines a mərak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom dukwen i pəsək ikwen anan ines ahay bay ite re.]»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

²⁷ Ta may ahay à Urəsalima kutok. Yesu a zla sa bar à doh sə mazlaʔ a Mbərom nà, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu. ²⁸ Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved sa ga kətanən nà, waya kərtək anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtək. Kə

* **11:8** Andakay anan cəved matanan anga sə təma mbəlok mə zakay a kawa bahay. † **11:17** Ca pə Esaaya 56.7.

‡ **11:17** Ca pə Yeremiya 7.11.

mbəđihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə mägala a wayaw nà, nà. ³⁰ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà dō ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay dō zənzen a daw? Mbəđihen uno ahay apan.»

³¹ Tinen ite, tə mbəda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?” ³² Aday kak da sak a jəka, dō zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay!» Tə jəjar ta man su dō awan, anga dō ahay fok ta ca pə Yuhana nà, kawa dō maja'am a Mbərom acakan. ³³ Anga nan kutok, tə mbəđahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dūkwen ni dākak ikwen anan dōwan a sə vuro mägala sa ga mer su way anaya bay re.»

12

Jike pu dō sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19

¹ Yesu a dazlan sa jan 'am tə jike anà dō ahay, a wa: «Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dēzl uda lagad zəbor awan anga dō sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man dāren awan.

² «Alay a a sla kutok, dō ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slənay ahay dō saa təmahan anan ayak mbala anahan. ³ Dō sə guvo ahay tə canan anà dō maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledədde. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.

⁴ Bahay sə guvo a slənay ahay dō maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tə walay panan agənah pəleslesle. ⁵ Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dazle pə winen kutok nà, ta vad anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kə slənək dō ahay nə bayak awan. Ta ndazl anan dō tinen ahay, aday ta vad atan azar aya nà, nà.

⁶ «A mbakan anà bahay sə guvo nà, wan si zek anahan awan kartektəkke, aday wan ata dūkwen ləiwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su dō si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nà: “Anga wan si zek uno dəggerger nà, ti dəfan apan ite.”

⁷ «Cəkəbay dō sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen awan. Bənuko anan, vəđuko

anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ⁸ Ta ban anan, ta vad anan acakan. Tə laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

⁹ Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nà, i ga nə maw? Tə dīdem a nə, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà dō maza aya awan. ¹⁰ Kəmayā! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələdaw? Deftere a wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

¹¹ Sa ga way ata dūkwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idē.*»

¹² Dō sə njahan pa 'am wa anà Yahuda ahay tə sləne 'am ataya, tə pəlay cəved saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nà, pə tinen. Əna tə jəjaran anà dō ahay. Anga nan re, tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Jangal anà bahay sə Ruma

Mata 22.15-22; Lukas 20.20-26

¹³ Ta slan dō ahay à wulen sə Farisa ahay wa, tu dō ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à balay sa 'am anahan aya awan.

¹⁴ Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə dō dīdem awan. Kə jəjaran anà 'am sə dō ahay bay, kə zəzor way sə wuted idē itəbay re. Kə dākay anan cəved a Mbərom dūkwen tə dīdem awan kawa anahan sa ja. Həna nà, dakan umo anan. Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mə varan bay daw?»

¹⁵ Yesu a san pə mbadəmbada a tinen a zle. A jan atan: «Kī ngen upo balay angamaw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

¹⁶ Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbəda apan kətanən ata, a gan atan masuwayan.

Aslabakay à məke wa

Mata 22.23-33; Lukas 20.27-40

¹⁸ Azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa dō kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ¹⁹ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Dō kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a

* 12:11 Ca pə Jabuurā 118.22-23. † 12:19 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10.

məsinde á gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije aná dōwan a ma mac ata awan.[†] 20 Matanan, dōwan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. 21 Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənjenja wan re. Do mə slala maakan awan a hədek anan uwar ata ite re. 22 Hus a dukoy pu do tə bahay cuwbe awan kutok, kə məcak re. Aday uwar ata dukwen kə məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. 23 Aday həna azanan kutok nā, pə luvon saa slabakay ahay á məke wa ata nā, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

24 Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen á cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. 25 Do ahay ti slabakay á məke wa nā, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra á mburom nā, kawa maslay a Mbərom ahay. 26 Əna aday, 'am sə slabakay ana do ma mac aya á məke wa nā, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay dāw? Mbərom a jan ahay aná Musa, ù uko sə vərəgaz[‡] wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? 27 Mbərom, winen nā, Mbərom su do ma mac aya bay, ana winen Mbərom su do tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen á cəved wa adəka bugol.»

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

28 Əna, miter sə Tawrita inde á man ata awan, kə slənek avad uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbədahan apan aná Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panan, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nā, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

29 Yesu a mbədahan apan: «Sə təra mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nā: “Iken Isəra'ila, pak sləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. 30 Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke, tə abayak nga anak a təke, aday tə məgala anak a təke.Š” 31 Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə həna: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*” Nga sa 'am inde mə baslay awan saa zalay həna anaya nā, ibay.»

32 Miter sə Tawrita ata a jan, a wa: «Acəkan, miter, ka jak didek. Mbərom nə kərtek. Mbərom maza sa ga anan minje nā, ibay. 33 Anga nan, lele nā, do zənzen i pəlay anan Mbərom nə tə mivəl anahan a təke, tə abayak nga anahan a təke, aday tə məgala anahan a təke. Aday i pəlay anan do sə cakay su doh anahan kawa winen sə pəlay anan nga anahan ata awan. Sə təma sə dəfan apan aná 'am a anaya dukwen, a zalay way ma tak aya awan, tatə way mə waslay aya sə varan á Mbərom ataya fok.»

34 Yesu a ca apan nə dōwan ata kə mbədahak apan lele tə mərIKE awan. A jan, a wa: «Iken dərən tə bahay a Mbərom a bay!»

Pə dəba wa nā, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nā, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

35 Pə dəba wa, Yesu winen apan i tətakan anan way aná do ahay ù doh sə mazlaə a Mbərom nā, a cəce, a wa: «Kəkəma aday miter sə Tawrita ahay ta jaka, Almasihu nā, wan ana Dawuda anaw? 36 Dawuda ta nga anahan awan a ja tə məgala sə Apasay Cəncan awan, a wa:

“Mbərom Fetek a jan aná Bahay uno, a wa:

Njahay á day sə alay puway uno,

aday ni nahay anan do sa nak ide ahay,

ki ján patan tə saray.[†]”

37 «Kəkə Dawuda a ngaman aná Almasihu nə “Bahay uno” bugol nā, winen i saa təra wan ana Dawuda nā, kəkəma asanaw?»

Do ahay bayak a tə sləne 'am a Yesu ata tə atlaslay mivəl awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

38 A atətak way anahan ataya inde nā, a jan atan, a wa: «Bənen nga a kwanay pə Miter sə Tawrita ahay wa, anga a nan atan sa bar nā, tə rəkot aya awan, aday dukwen ta gan may nā, do ahay ta jan atan 'am á kwa-suko nā, tə akərdeh aya awan, á wulen sə do ahay inde fok. 39 Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak á man sa pa way nā, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. 40 Tinen apan ti ran mindel aná mədukway sə uwar ahay. Ti ngəzar patan wa doh a tinen ahay. Dukwen, pə ide su do ahay nā, tə zədəh amboh nə kawa do lele aya awan. Do matanan ataya nə, sariya a tinen a nā, ma da 'am awan.»

Mədukway sə uwar á inde, a ndav pi zek sə varan way aná Mbərom

Lukas 21.1-4

[‡] 12:26 Vərəgaz: uko a ban ù vo sə way, aday winen ma gad a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16. ^Š 12:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.4-5. * 12:31 Ca pə Farillaaji Lewinjok'en 19.18. [†] 12:36 Ca pə Jabuura 110.1.

⁴¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a njahay à man sə do ahay sə pəkak ayak way à kukwar sə dala ù doh sə mazla6 a Mbərom ata awan. Winen apan i ca pu do sə pəkak ayak dala ataya awan. Do sə zllile ahay tə pəkak ayak dala bayak awan. ⁴² Coy, mədukway sə uwar a inde aday mətawak awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda dala sərdədə aya cew, kawa sa ja nà, dala bayak a bay. ⁴³ Anga nan, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hana: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata kə varak à kukwar sə dala inde nà, zal do ahay a sa pak ataya fok. ⁴⁴ Anga do ahay fok ta var nà, mənjøek pə way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa á ga nə winen mətawak a dəp nà, kə ndəvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a təkə fok.»

13

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom

Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Yesu a nay ù doh sə mazla6 a Mbərom ata wa cəna, do kərtək à wulen sə njavar anahan ataya a jan, a wa: «Miter, ca pu kon a anaya awan, aday pə idezl anahan aya ite tə rə6a ike!»

² Yesu a mbədahan apan: «Kə canan anà way a mi dēzl a anan ba? Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dīnger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

³ Pə dəba wa, winen mə njahay a à 6əzlom sə Ulivet, a mbəda 'am pu doh sə mazla6 a Mbərom. Piyer, Yakuba, tatə Yuhana tə Andərə nà, tinen taayak a tinen a tatə Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ⁴ «Jan umo bidaw? Doh sə mazla6 a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san i təra kutok anaw?»

⁵ Yesu a dazlan sə dakan atan anan kutok, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dōwan á sa njak kwanay bay. ⁶ Anga do ahay bayak a ti gə6a sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁷ Ka sak a slənən ləbara sə vərəm, kwa dərən, kwa bəse, ká sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁸ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. Daliyugo i 6al à man ahay cara cara, may i ga matanan re. Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «Gen anan nga i zek à kwanay, anga ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay ù doh sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay ahay pi zek tə guverner ahay, aday ki gen side pa 'am a tinen ahay. ¹⁰ Anga bəlaray ləbara mugom a á wazay zek pu kon ahay fok. ¹¹ Kwa siwa siwa tə bənək kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, ká sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. ¹² Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tá vad atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay dükwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tá vad atan. ¹³ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dōwan a kə səmak anan hus á andav a inde cəna, winen i tam.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsəlima

Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

¹⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday tədə i tavay uda bay ata awan. (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, á sənən anan anà nga anahan nə lele.) A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tá haw sa ma nga à 6əzlom ahay inde. ¹⁵ Do aday winen pa nga su doh dükwen á dazay, á haw, əna á sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁶ Dowan a winen à guvo dükwen, á saa nay ahay agay sa naa gə6ak ayak zana anahan bay re. ¹⁷ Wuna, pa pac ataya nà, dəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tá sa təra à alay sa mad bay. ¹⁹ Anga pə luvon ataya nà, dəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dükwen, dəce kawa winen ata kə tərək kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²⁰ Əna, Bahay Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dōwan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga do anahan a sə walay ataya awan.

²¹ «Asa, dōwan a kə jak ikwen: “Almasihu winen hənə” kabay: “Winen tiya” nà, ká sa dəfen apan nga bay. ²² Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²³ Kwanay nà, uffə ahak ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

²⁴ «À alay a pə dəfa ana dəce ataya wa nà, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. ²⁵ Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à mandak, aday dukwen mägala sə way ahay à mburom ataya, ti 6al. ²⁶ Ata aday ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə mägala bayak awan, aday tə mazla6 a re. ²⁷ Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wuru fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

²⁸ «Sənen pə way ana buway sə dakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulfosloslo nà, daslam aya dukwen ta dak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. ²⁹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁰ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³¹ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Mata 24.36-44

³² «Əna, dowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³³ Gen anan məkəlingesl i zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sənen luvon a bay. ³⁴ Way matanan i təra nà, kawa dō saa zla à man dəren awan. A mbəsakan anan doh anahan anà dō si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Do sa ba doh dukwen, a jan nà: «Ba pu doh!» ³⁵ Anga nan kutok nà, təren dō mə lavay zek aya awan! Bahay su doh ata i may nə siwaw nà, kə sənen bay. A ga nə suko, man luvon, alay a njəkar sa zlah, kwa duwdew dukwen, alay ataya fok cəna i nay. ³⁶ Kə sak a nay, kwanay ma njak anan aya nə lelibay. ³⁷ Kawa anuno sa jak ikwen həna ata nà, ni jan anan anà dō ahay fok: Təren dō mə lavay zek aya awan!»

14

Wurwer sa ban anan Yesu

Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ A mbəsak luvon ahay cew nà, azar uko sə Pasəka, aday sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sə gədan dundo

anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ² Anga nan ta ja 'am à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Dà sa ban anan à azar uko inde bay, bina dō ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbədan amar pa nga anà Yesu

Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

³ Yawa, Yesu winen à Baytiniya, əga dowan a inde, tə ngaman Simon dō mə dugwad awan. Yesu winen apan i pa daf nà, uwar a inde a nay ahay, tə amar sə wurde anahan tə dunguzlok awan à lay inde. Ta da amar ata aday nà, tə nardi. Masa anahan a dukwen mənjoek bay. A kad panan 'am awan aday à təba, a mbədan anan pa nga anà Yesu.

⁴ Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nà, a cəban anà dō azar aya bayak awan. Ta ja à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a nan kəriya həna nà, angamaw? ⁵ Ta wa, abay tə sukom anan way tə amar a nan nà, i zalay dala sə *dinar** səkət maakan, aday ti var anan dala awan anà dō mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» Ta ga mivəl pə uwar ata awan.

⁶ Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan, abay kə bənen anan mbiyed nà, angama kərtek anaw? Way anahan su go ata nə lele. ⁷ Dō mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya. Kə nak ikwen nà, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw? Əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ⁸ Way abay i mba apan sa ga ata nà, kə gak anan həna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan à məke. ⁹ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: A man aday dō ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a kwa aha pə daliyugo fok nà, ti taker anan ləbara sə way ana uwar a nan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukoma way tə Yesu

Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6

¹⁰ Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla əga bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, anga aday à gan atan daf pə Yesu. Winen a aday nà, dō kərtek à wulen su dō maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. ¹¹ Tə sləne 'am anahan a cəna, tə taslay mivəl bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. A bənay pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Alavay zek sa da daf sə Pasəka

Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yuhana 13.21-30

¹² Natiya asa, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata,

* 14:5 Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

aday à pac sə waslay wan sə təman sə Pasəka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak má sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata ná, ahaw?»

¹³ A wulen sə njavar anahan ataya wa ná, Yesu a slan dó ahay cew. A jan atan: «Zlen à wulen su doh sə Urəsálíma. Ki zlingen tə dōwan a inde kəlawá pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar. ¹⁴ U doh anahan a saa dəzle uda ata ná, jen anan anà bahay su doh ata ná: «Miter a manay a ja ná: Doh a aday mi i pa uda daf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata ná, wuraw?» ¹⁵ Ata i dákak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndíken uko anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹⁶ Njavar anahan ataya ta zla. Tə dəzle cana, ta tan ayak à nga anà way ahay ná, kawa ana Yesu sa jan atan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Yudas i i ga daf pə Yesu

¹⁷ Suko a a ga ná, atə Yesu ta nay ahay tu dó maslan anahan ahay kuro nga cew. ¹⁸ Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dídém a həna: Dōwan a kərték à wulen a kwanay inde, mənuko apan di tar alay à tuwez jiga awan hana, i i ga upo daf.»

¹⁹ Am ata a wusen atan nga fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərték kərték: «Nen bay ba?»

²⁰ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dōwan ata ná, à wulen a kwanay a kuro nga cew a anaya awan. Manay apan mi tar alay à tuwez miya awan. ²¹ Tə dídém a ná, nen Wan su Dō ná, ni mac, kawa ana Deffere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəce i naa tan à nga anà dó saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tə wahay anan bay jiga awan.»

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-25

²² Coy, tinen apan ti pa way ata kutok, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Təmihen. Həna anan ná, zek uno.» ²³ Pə dəba anahan a wa ná, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday tá sa wa way juəjəb fok a tinen awan. ²⁴ A jan atan, a wa: «Həna anan ná, mez uno mə pəkay awan anga dó ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə dó ahay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dídém a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa ná, ni naa sa way kawa həna a anan sabay,

si azanaka pə luvon aday di saa sa maza à bahay a Mbərom inde.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa ná, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken nen. Anga Deffere ana Mbərom a ja ná: «Ni vad anan dó sə jugwar təman awan, aday dükwen təman ahay ti ta 'am.†» ²⁸ Aday Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a slabakay ahay à məkə wa ná, ni lahak ikwen à Galile.»

²⁹ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa á ga nə dó ahay fok ti mbəsak iken dəp ná, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁰ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dídém a həna: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah saray cew ná, ka jak saray maakan, ka san nen bay.»

³¹ Piyer a ma pa 'am anahan ata maza awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp ná, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok a tinen a ta ja 'am kərték awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

³² Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə dəzle à man ata kutok ná, a jan anà njavar anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay a nen ni gay ahay amboh.»

³³ Winen apan i zla ná, a ngaman anà Piyer, anà Yakuba, aday anà Yuhana, ta zla jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a jəjar pi zek. ³⁴ A jan atan asa: «Mivel uno i ndəro6 hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan, ben lele.»

³⁵ A zla à man a tinen ata wa mənjoek cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday dəce ata á zla panan wa ite, abay á ga zek ná, na. ³⁶ A wa: «Abba†, bəbay uno, pə iken ná, way ahay fok ta ga zek. Gəba puno dəce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no ná, á təra bay, si kawa sa nak iken.»

³⁷ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya ná, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a jan anà Piyer: «Simon, iken ma njak ahan a daw? Ka mbak apan sa ba kwa ler kərték bay asəka? ³⁸ Ben lele, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su dó zənzen a ná, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

³⁹ Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa anahan sə manakwakwa awan. ⁴⁰ A may

† 14:27 Ca pə Jekariya 13.7. ‡ 14:36 Abba: Kawa sa ja ná, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba idé kwa mənjoek bay jiga awan. Aday ta san sa jan hana nə maw bay.

⁴¹ A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda daw, do sa njak ahan ahay? Coy, alay a kà slak hana kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴² Slabiken, zluko. Do sa ga upo daw winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, do kərtək à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə maced sə Yahuda ahay. ⁴⁴ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, ba kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday ki gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

⁴⁵ A dəzlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek həmbok. ⁴⁶ Cəna ves, do ahay ta ban anan. ⁴⁷ Do kərtək à wulen su do a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtək a poc. ⁴⁸ Yesu a jan anà do ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? ⁴⁹ Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaə a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a tara hana nà, aday 'am ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à Deftere a Mbərom inde ata à tara.»

⁵⁰ Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. ⁵¹ Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek dukwen gwedere kərtəkəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, ⁵² aya əna alay a tinen a dəzle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵³ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way

ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə maced sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

⁵⁴ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. A dəzlek ayak à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way nà, a njahay à wulen su do si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa mad.

⁵⁵ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məkə. Əna ta njad cəved a bay, ⁵⁶ kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

⁵⁷ Do hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: ⁵⁸ «Manay nà, mə slənek a wa: «Doh sə mazlaə a Mbərom a ma han a tə alay su do a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su do zənen a sabay.» ⁵⁹ Tə winen ata təkə dukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

⁶⁰ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak à wulen sə do ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶¹ Yesu a njahay way anahan faafa. Kə təbak anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə dowan ata a manahan anan asa: «iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala do ahay sə həran nga ata daw?»

⁶² Yesu a mbədahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay dukwen ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶³ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata a sləne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, di gan may anà side hinen re daw? ⁶⁴ Kə jənək anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki jen hana nə kəkəmw?» Fok a tinen ta gan nə sariya sə mac.

⁶⁵ Do azar aya ta ma nga sə təfe apan mənə. Tə kərtan way pə idé, tə dəcən, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» Do si mer su way ahay ta zla anan, tə dəcən ite.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyer nà, winen à gala hwiya, mə njahay a pə uko. Dəna sa ga mer su way əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way, a nay ahay. ⁶⁷ A canan anà Piyer nà, a zəzor

anan cəna, a jan: «Iken dukwen do ana Yesu sə Nazaratu ata ba?»

⁶⁸ Piyer a məman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay həna ata bay.» A slabak, a hədəkey ahay à mægədgədən uho. [Njəkar a zlah kərtək.]

⁶⁹ Dəna ata a canan asa cəna, a jan anə do a mə njahay ataya awan, a wa: «Həna anan dukwen do a tinen aya kərtək awan.»
⁷⁰ Piyer a məman anan asa.

A njahay mənjoek asa cəna, do sa man ataya ta jan à Piyer: «Ki mba apan sə məman zek bay! Tə didəm awan, iken do a tinen, anga iken Galile ahay re.»

⁷¹ Piyer a dazlan sə mbaɖay coy: «Kak na san dovan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Nen na san dovan ata bay!»

⁷² Kwayan'a, njəkar a zlah mə slala cew awan. Piyer a sləne cəna, 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwellwele mə tavay awan, a dazlan ayam.

15

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Ide a cəde siwa a cəna, bahay sə gəɖan dundo anə way ahay ta ma anan 'am i zek tə maced sə Yahuda ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga tu do sə mbəɖa alay pa 'am azar aya fok. Coy tə jaway anan Yesu, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

² Pilatu a kutok a cəce 'am pə Yesu wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay ɖaw?»

Yesu a mbəɖahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

³ Bahay sə gəɖan dundo anə way ahay ta ndaɖ 'am pə Yesu nà, anga way ahay cara cara bayak awan.

⁴ Pilatu a cəce panan asa: «Kə mbəɖa apan itəbay ɖaw? Ca pə way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»

⁵ Yesu ite a ngam sə mbəɖa apan bay fok. Ambəɖa apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anə bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yuhana 18.39 - 19.16

⁶ Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, bahay a taa mbəsakan atan ahay do kərtək à dangay wa, kawa ana tinen sə cəce fok. ⁷ A alay ata ite, dovan a inde tə ngaman Barabas nà, tinen tə dovan aya inde tə vəze pə Ruma ahay à wulen su doh, tə vəɖak uda awan nga su do re. Anga nan, winen à dangay.

⁸ Natiya kutok, do ahay fok ta zlak ayak, tə cəce kawa ana tinen sa taa ga sə kukwa

awan. ⁹ Pilatu a cəce patan wa, a wa: «A nak ikwen nə mbəsakakikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay ɖaw?» ¹⁰ Anga a san zle lele, bahay sə gəɖan dundo anə way ahay ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

¹¹ Əna bahay sə gəɖan dundo anə way ahay tə pəkan 'am anə man su do ata fok aday tə cəce pə bahay wa nà, Barabas.

¹² Pilatu a cəce pə do ahay wa asa: «Aday nà ga anan tə dovan a kwanay sə ngaman bahay sə Yahuda ahay ata nà, kəkəməw?»

¹³ Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pə ɖadom!»

¹⁴ Pilatu a cəce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tə zəga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə ɖadom!»

¹⁵ Pilatu a nan sa ga nà, way sa zlan à nga anə do ahay. Anga nan, a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anə suje ahay tə ndaɖay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tə daray anan pə ɖadom.

Suje ahay ta ran mindel anə Yesu

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Suje ahay ta zla anan Yesu à man sə njahay a tinen à gala su doh àga Pilatu. Tə halan nga anə suje ahay fok. ¹⁷ Tə ɖəfan zana ɖəzɖaz a pi zek, kawa sə bahay, tə hanan jugo sə adak, tə ɖəfan à nga inde. ¹⁸ Tə dazlan sa jan 'am kawa ana bahay kutok, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» ¹⁹ Tə ɖəcan pa nga tə sukol, tə tafe apan məne, tə dukwen gərmec u vo, tinen mə rihe nga aya awan.

²⁰ Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə ɖadom mə zləngad awan.

Tə daray anan Yesu pə ɖadom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Tinen apan ti zla anan Yesu ata kutok, tə zlangay tə dovan a inde tə ngaman Simon, do sə Siren ahay, winen dukwen bəbay ata ana Aleksandire tə Rufus. Winen a aday nà, winen apan i may ahay à kiɖe wa. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak ɖadom ata pə Yesu wa.

²² Ta zla anan tə Yesu pa man sə ngaman Golgota ata, kawa sa ja nà, Kəlakas-sa-Nga.

²³ A man ata nà, dovan aya inde abay a nan atan sə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen awan, aday à man zek à ɖəce anahan inde. Əne Yesu a ngam bay.

²⁴ Tə dazlan tə daray anan pə ɖadom. Tə gəzla anan zana a Yesu, ta ga caca pə zana anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday sa san anan pi zek wa saa njad zana ataya nə wayaw.

²⁵ Tə daray anan Yesu nà, i ga njamde dəsudó*. ²⁶ Tə vinde way a tinen a sa ban anan apan ata awan: «Bahay sə Yahuda ahay.» Tə tapan anan pə dədom ata awan.

²⁷ Tə darak ayak dó sə akar aya inde cew re, dó kərtek a tə alay puway, dó hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [²⁸ Kawa ana Deftere sa ja ata nà, a təra matanan acəkan. A wa: «Tə baslay anan à wulen su dó mi nes aya inde.†»]

²⁹ Do sa zla ta man ataya fok ta 6al nga kwata kwata, tə gənanhan, ta wa: «Na wa, iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? ³⁰ Əna dazay ahay pə dədom a wa kutok, aday tam anan nga anak bidaw!»

³¹ Matanan, bahay sə gədan dundo anà way ahay, miter sə Tawrita ahay pə kərtek a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa: «Kə təmak anan dó azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. ³² Kak də canak anan anà Almasihu bahay sə Yahuda ahay kə dazak ahay pə dədom wa hənə ata nà, dı daf apan nga acəkan!»

Do aya tinen mə daray aya tata Yesu ataya dukwen ta ma nga sa gənanhan ite re.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

³³ A ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan†. ³⁴ Tə njamde maakan kutok cəna, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Elowa, Elowa, lama sabaktani?*»^S Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen, angamaw?»*

³⁵ Do a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya hana!»

³⁶ Dowan a tinen a kərtek a a haw, a gə6a awan a inde kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à suscə6. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa dazay anan ahay pa man a anan wa nà, dı ca apan aday. Buko!»

³⁷ Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac way anahan.

³⁸ Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dó ahay, ù doh sə mazla6 a Mbərom ata, a nğəraw ı zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

³⁹ Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana atə Yesu a mə daray ataya kə canak anan a

mac nə kəkəmwaw. Anga nan a wa: «Tə dıdek awan, winen Wan a Mbərom.»

⁴⁰ Uwar ahay inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. A wulen sə uwar ataya nà, dı tan à nga anà Mariyama dənə sa Magədala ahay, tatə Salome, aday Mariyama may ana Yakuba zek cədeu awan tatə Yosés. ⁴¹ A alay a Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa pərahan azar, aday ta taa gan mer su way re. Uwar azar aya dukwen inde bayak a tə pərahak anan ahay azar à Urəsəlimala, tinen inde à man ata re.

Tə gə6a anan Yesu à məke

Mata 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, luvon sə lahan anà luvon sa man uda awan. Suko awan a ga nà, ⁴³ Yusufu, dó sə Arimatiya ahay, a nay. Winen dó tə mazla6 awan à wulen su dó sə lavay nga ahay. Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey ahay cəved sa la anan Yesu. ⁴⁴ Pilatu a sləne sa jəka Yesu kə məcak coy nà, a gan masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kə məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan, a cəce panan: «A mac nà, kə njahak bayak a daw?» ⁴⁵ Bahay sə suje ata a ndav anan sə təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà: «Ka a gə6a məsінде anak, la!» ⁴⁶ Yusufu a sukom apan rəkot, a dazay anan ahay məsінде a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a dəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama inde ata awan.† A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay. ⁴⁷ Atə Mariyama, dənə sə Magədala ahay, tə Mariyama, may ana Yosés, ta ca pa man a ta la anan uda Yesu ata awan.

16

Yesu a slabakay ahay à məke wa

Mata 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pə də6a ana luvon sa man uda awan wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome, tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukom amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa gak ayak pə məsінде a Yesu à jəvay inde.

² Ta pac sə zaka awan duwdew, pac winen apan i gay ahay tərdussa, uwar ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kə gak cəf lele way anahan, ta sa dəzle nà, na. ³ Tinen apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Wayə saa bətukolok uko anan bələlen a pa 'am jəvay wa anaw?» ⁴ Tə

* 15:25 Njamde dəsudó: pac a may ahay apa sa sla wa dā.

† 15:28 Ca pə Esaaya 53.12. ‡ 15:33 Njamde maakan:

pac à man sa zla apa sa sla inde dā. § 15:34 'Am ataya nà, tinen ta 'am sə Aramayak. * 15:34 Ca pə Jabuura 22.2.

† 15:46 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

cakaf nga nà, tə canan ayak anà bələlen a məduwen ata mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.

⁵ Ta zla à jəvay inde, ta ca idə nà, tə canan à dōwan inde njavar awan mə njahay tə alay puway, winen tə zana pi zek sədek awan aday kwedekkwedek. A gan atan masuwayan, ta ma nga pə ajəjar yibyaə.

⁶ Əna dōwan ata a jan anà uwar ataya, a wa: «Kə jəjiren bay! Kwanay apan ki pəlen nə Yesu sə Nazaratu, dōwan a tinen sə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. Cen apan. Man sə nahay anahan awan nə həna. Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak! ⁷ Həna nà, zlen! Kə si jen anà njavar anahan ahay tatə Piyer nà: "I lahak ikwen à Galile. Ki cinen anan nà, à man ata awan, kawa anahan sa jak ikwen."»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahawah pa 'am jəvay wa tə ajəjar awan, anga zlawan a gan atan. Tə təkərek anan 'am ata anà dōwan kwa kərtek bay anga tinen apan ti jəjar.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala, aday anà njavar anahan ahay cew Mata 28.9-10; Yuhana 20.11-18

⁹ Yesu a slabakay ahay à məkə wa nà, pac sə zaka duwdew pərek. Mama'am awan a kan zek anà Mariyama, dəna sə Magədala ahay ata, Yesu sə rəzlay ahay wa apasay lelibay aya cuwbe à winen wa ata awan. ¹⁰ Mariyama ata awan a zla sə dakan anan ləbara awan anà dō sa taa japay tatə Yesu ataya, tinen apan ti yam anga mbac kə slahak patan wa. ¹¹ Tə sləne sa jəka winen inde tə sifa awan, aday Mariyama kə canak anan dukwen, tə təmahak sa daf apan nga bay.

¹² Pə dəbə wa dukwen nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cew ti zek hinen. Tinen a aday nà, tinen apan ti nay à wulen su doh wa sa zla tə kiə. ¹³ Njavar ataya dukwen ta mak, tə təkərek anan ləbara awan anà njavar anahan azar ataya awan, əna tə təmahak atan anan bay re.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay Mata 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁴ Pə dəbə anahan a wa nà, Yesu a kan atan zek anà njavar anahan ahay kuro nga anahan a kərtek, tinen mə njahay a ti pa daf. A gapan atan 'am anga tə dafak apan nga bay, aday anga kurkwilen à sləmay a tinen ahay inde, bina tə təmahak 'am su dō sə canan kə slabakak ataya bay.

¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Zlen kwa ta sə wura pə daliyugo fok. Diken anan ləbara mugom a anan kwa anà waya fok. ¹⁶ Kuwaya, dōwan a kə dafak apan nga pə

ləbara ata awan aday kə təmahak sa ga bap-tisma nà, i tam. Aday dōwan a kə dafak apan nga bay ite nà, Mbərom i gan sariya. ¹⁷ Dō ma daf upo nga aya awan ti njad sa ga way masuwayan aya awan. Ti razl setene ahay tə sləmay uno, ti njad sa ja 'am wiya aya awan. ¹⁸ Hinahibay ti ban dədew tə alay kabay ti varan atan leke dəp nà, i gan atan awan bay. Ti dafan alay pa nga ana dō sə dəvac ahay nà, ti mbar à dəvac a tinen ahay wa.»

Yesu a jan à Mbərom

Lukas 24.50-53; Mer su way ahay 1.9-11

¹⁹ Pə dəbə ana Bahay Yesu sa jan atan 'am ata wa nà, zek anahan a cakaf à məndak wa, a zla à mburom saa njahay à alay puway ana Mbərom. ²⁰ Njavar anahan ataya ite ta zla saa wazay anan ləbara mugom ata kwa ta sə wura fok. Bahay Yesu a varan atan məgala sa ga masuwayan, aday dō ahay tā san 'am a tinen nà, dīdem aya awan.*

* 16:20 Andav cədwə a inde re, kawa à Deftere sa 'am sə mbuzom.

**Ləbara mugom a kawa ana
Lukas
sə vinde anan ata awan
A dəkay way pə deftere a
anan**

Lukas a vinde anan dərewel a anan nà, sə dəkay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məkə wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà dō fok, dō aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə təkər anan ləbara a anan tə cəved' a lele təhhe kawa way a sə tərà ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Alay sə wahay Yesu (1.1 - 4.13)

Yesu i wazay aday i mbar dō sə dəvac ahay à Galile (4.14 - 9.50)

Yesu i zla à Urəsəlima (9.51 - 19.27)

Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsəlima (19.28 - 23.56)

Yesu a slabakay ahay à məkə wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay (24.1-53)

Adazlan anahan awan

¹⁻² Na jak anak ayak 'am, iken Tiyuful dō məduwen awan.

Do azar aya tə canak anan tə idə a tinen awan, anà way a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə dəkay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen dükwen tə dəkak umo anan re. Do ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak anan zek sə vinde anan ləbara ata awan. ³ Nen hənà dükwen nə bənək anan bitem sə cəce anan way a sə tərà kurre ataya awan, aday hənà nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vindek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyuful. ⁴ Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kà san anan didek sə way a iken sə tətək hənà ata awan.

Masley a Mbərom a dəkay anan ləbara saa wahay Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay

⁵ Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, dōwan a inde tə ngaman Zakari. Winen dō sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, dō sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dənə sə slala ana Haruna, bahay sə gədan dundo anà way a re. ⁶ Tinen cew maya tə dalay anahan nà, dō sa ga way didek aya pa 'am a Mbərom. Tə dəfan anan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom

mə baslay aya nà, dəc dəc lele. ⁷ Əna wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

⁸ Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen anan i ga mer su way anahan à doh sə mazlaə a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu dō sə slala ana Abiya ahay kà slak. ⁹ Dō sə gədan dundo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla à doh sə mazlaə a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

¹⁰ A alay a Zakari winen anan i vak awan ata à doh sə mazlaə a Mbərom à man a cəncan ata nà, dō a Mbərom ahay tinen anan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

¹¹ Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakay way anà Mbərom, ta day sə alay puway. ¹² Zakari a canan cənə, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel. ¹³ Əna maslay a Mbərom a jan: «Kə jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kə sləkək anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. ¹⁴ A alay ata awan, ki taslay mivəl tə mindel, anga wan ata awan. Dō ahay bayak a təkede ti taslay mivəl anga awahay ana wan ata re, ¹⁵ anga i tərà dō məduwen a pa 'am a Mbərom. I sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan. ¹⁶ I may anan ahay dō sə Isarə'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. ¹⁷ I nay ahay kawa dō mājə'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, dō mājə'am anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbədə anan mivəl sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am à zlan atan pi zek. I mbədə anan mivəl su dō sə dəfan anan anà Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa dō didek aya kutok ite. Aday ata, dō ahay ti ga inde məlavay zek aya awan, anà Bahay a mənuko.»

¹⁸ Natiya, pə dəba anahan a wa ite, Zakari a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa: «Ni i san aday way ata i tərà acəkan nà, kəkəmwə? Anga nen nà, məcəd' a coy, aday dalay uno dükwen ava anahan sə wahay wan sabay re.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ata a mbədəhan anan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way. A slənay ahay nen hənə nà, sa naa dəkək anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata awan. ²⁰ Way uno sa jak i tərà acəkan ata nà, kə dəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga na awan, ki tərà dō maandak awan, ki mba

apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl pə luvon ana way ata i təra aday.»

²¹ A alay ata ite, do ahay tinen apan ti ba anan Zakari uho. A gan masuwayan anə do sə uho ataya, anga kə njahak ayak u doh ata bayak awan. ²² Zakari a nay uho kutok nə, a mba apan sa jan 'am anə do ahay sabay, anga kə tərak do maandak awan. A jan atan 'am nə, tə alay. Cəna, do ahay ta san zle i ga nə kə canak anan ahay anə awan a à man a cəncan ata wa.

²³ Natiya kutok, alay sa ga mer su way ana Zakari u doh sə mazla6 a Mbərom a ndav nə, a zla way anahan agay. ²⁴ Pə də6a sə way ataya wa nə, uwar anahan Elizabet a təra do. Anjahay way sə kiya dāra ahay nə, winen a njahay way anahan agay, a wa: ²⁵ «Na gak anan i zek wa à Mbərom, anga hənə waray sə dərlay inde upo sabay, aday do ahay ti mbasay upo sabay re.»

Masley a Mbərom a dakan anan a Mariyama i i wahay wan

²⁶ Natiya, kiya a gan mbərka anə Elizabet nə, Mbərom a slənay ahay maslay anahan Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman Nazaratu, pə daliyugo sə Galile. ²⁷ A slənay anan ahay əga dənə inde dalay awan, tə ngaman Mariyama, dale a Yusufu. Yusufu ata nə, winen do sə slala ana Dawuda bije anahan.

²⁸ Maslay a Mbərom ata a zla pə cakay a Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am, dənəna. Taslay mivəl bayak awan, anga Mbərom kə gak anak nga tə asan zek anahan. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»

²⁹ Ənə Mariyama a sləne 'am a matana ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana ata jiya nə, a nan sa ja nə maw?»

³⁰ Maslay a Mbərom ata kutok a wa: «Kə jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kə gak anak sumor. ³¹ Hənə nə, ki təra do ti zek cew awan. Ki i wahay wan mungol awan, ki daf apan sləmay nə, Yesu. ³² I təra do məduwen a pa nga sə do ahay fok. Ti ngaman nə, wan a Mbərom sə bagəbaga mburom. Bahay Fetek Mbərom i man anan bahay ana bije anahan Dawuda. ³³ I ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nə, pa sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav kulibay.»

³⁴ Mariyama a mbədahan apan anə maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Hənə nə, kula mə zlangak tə dowan bay kutok nə aday way ata i təra nə, kəkəməw?»

³⁵ Maslay a Mbərom a mbədahan apan, a wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak sərđədek kawa mezeze. Anga nan, wan a iken saa wahay ata nə, winen cəncan awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. ³⁶ Əngə ca apan hənə, Elizabet, dənə a mərbay anak,

winen mə təra do awan, i wahay wan. Abay do ahay tə bayak nə, winen dərlay a coy, ənə hənə kiya kə gak anan mbərka kutok. ³⁷ Way aday Mbərom a mba apan sa ga anan bay nə, ibay.»

³⁸ Mariyama a mbədahan apan, a wa: «Nen nə, do si mer su way anə Bahay Mbərom coy. Mbərom awan, à ga kawa ananak a su jo a anan ata awan.»

Pə də6a wa kutok, maslay a Mbərom ata a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay ide anə Elizabet

³⁹ Pə də6a anahan a wa nə, Mariyama a slabak, kwayan'a a zla à 6əzłom, à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. ⁴⁰ A zla əga Zakari. A dəzle cənə, a jan 'am anə Elizabet.

⁴¹ Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cənə, wan ana Elizabet à kutov ata a 6al kuzłed kuzłed. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivəl inde ana Elizabet. ⁴² A jan anə Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dafak apak alay sə mazla6 anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» ⁴³ Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay əga nen kawa hənə ata nə, Mbərom sa ma uno ite anaw? ⁴⁴ Anga nə sləne 'am anak iken su jo ata cənə, wan a dazlan sa 6al à kutov uno, anga wan ata kə taslak mivəl tə mindel. ⁴⁵ Ataslay mivəl i tərak iken anga kə dafak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anə Mbərom Ba Məduwen

⁴⁶ Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa: «Mivəl uno i həran nga anə Mbərom Ba Məduwen.

⁴⁷ Apasay uno i taslay mivəl anga Mbərom, winen do sa tam nen.

⁴⁸ Anga winen kə bayakak pi nen 6ile anahan, aday na slak awan bay ata awan. Ayaw, hənə kutok do ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.

⁴⁹ Mbərom Ba Məgala kə gak uno mer su way lele aya bayak awan.

Sləmay anahan nə, cəncan awan.

⁵⁰ Do sa daf apan nga ahay nə, ta gan i zek wa pa sə viyviya awan.

⁵¹ Kə gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.

Kə tak anan 'am anə do sa gan may anə ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.

⁵² Kə dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa,

aday kə slabakak anan nga anə do mə nahay nga aya awan.

⁵³ Kə rahak anan do may sa han patan ataya tə way lele aya awan,

əna do sə zlıle ahay nà, kə rəzlak atan alay məgəbar aya awan.
⁵⁴ Kà mak anan zek anà do si mer su way anahan Isəra'ıla ahay.
 Ta gak anan i zek wa, kə mbədəkek atan à nga wa bay, kà gak atan asan zek hwiya.
⁵⁵ Kawa anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay, tatə lbərahima, aday tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»
⁵⁶ Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, do sa gan Baptisma anà do ahay

⁵⁷ Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njad wan kutok. A wahay wan mungol awan.
⁵⁸ Do sə cakay su doh anahan ahay tu do sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kà gak anan i zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivəl pə kərtək awan.

⁵⁹ Natiya, wan ata a njahay luvon jəmaakan nà, do ahay ta nay ahay saa gədan mədəndalas, sa dəf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari. ⁶⁰ Əna may anahan awan a mbəda apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»

⁶¹ Tə mbədahan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a dōwan inde matana pə slala anak ibay.»

⁶² Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. ⁶³ Natiya kutok, Zakari a cəce way sə vīnde apan way, aday a vīnde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan masuwayan.

⁶⁴ Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.

⁶⁵ Natiya, do sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à bəzlom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təkər ləbara sə way a sə təra ata awan.
⁶⁶ Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəməw?» Anga alay sə mazlab a Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zambađ a Mbərom anga sumor anahan

⁶⁷ Pə dəba a wa kutok, Apasay Cəncan awan a rahan à mivəl inde anà Zakari, bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan, a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa:

⁶⁸ «Zambađuko anan Bahay Fetek, Mbərom ana Isəra'ıla ahay, anga kà gak atan nga lele, kə təkək atan ahay à file wa.

⁶⁹ Kə slənak uko ahay anà mənuko ite, do sa tam do məgala awan pə slala ana Dawuda wa, do sa ga mer su way anahan ata awan.

⁷⁰ Bina 6a kà jak anan matanan kwakwa ta 'am ana do maja'am anahan cəncan aya awan,

⁷¹ a wa, i tamay ahay mənuko à alay ana do manide a nuko ahay wa, aday à alay ana do sa nak uko ide ahay wa fok.

⁷² Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ata awan, anga a bayak pə ađan 'am a tinen ata hwiya,

⁷³ way a Mbərom sə zlapan anan anà lbərahima, bije a mənuko ata awan.

⁷⁴ A wa, i tamay ahay mənuko à alay ana do manide a mənuko ahay wa, aday dī mba apan sa gan mer su way mənəna ajəjar,

⁷⁵ dī gan mer su way tə cəved awan mənəna ines ahay,

pə ide a Mbərom, hus pə luvon a sifa a nuko saa ndav pə daliyugo wa.»

⁷⁶ Zakari a ja hwiya asa re, a wa: «Iken, wan a cədeu a ana awan, ti naa ngamak do maja'am a Mbərom sə bagəbaga mburom,

anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə ndakan anan cəved anahan,

⁷⁷ aday sə dakan anan anà do anahan ahay nà,

wīnen i naa tam atan ta sə pəsen atan anan ines a tinen ahay.

⁷⁸ Anga wīnen nà, do sa ga sumor, aday do sə asan zek re.

A kay puko jiyjay anahan à mburom wa, kawa pac sə sləray ata awan.

⁷⁹ Jiyjay ata i dəvan ayak anà do sə ide zənzen ataya awan,

tinen bəse do sə məkə ahay coy ata awan,

i lagay mənuko à cəved sə zay inde.»

⁸⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa, Yuhana a har, a san nga lele, a zla way anahan à saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ıla ahay ata kutok.

2

Awahay ana Yesu Almasihu Mata 1.18-25

¹ A alay ata ite, bahay sə Ruma Agustus a jan anà do si mer su way anahan ahay tə baslay anan sləmay su do pə daliyugo anahan ahay ataya fok. ² Wita nà, mama'am sə baslay do pə daliyugo sə Ruma ahay ata awan. A təra nà, à alay a Kiriniyus wīnen do sə lavan nga anà daliyugo sə Siriya ata awan. ³ Anga nan kutok, kuwaya fok a

zla saa vindek anan ayak sləmay anahan a wulen su doh ana bije anahan.

⁴ Natiya kutok, Yusufu ite a slabak a Nazaratu pə daliyugo sə Galile wa, a zla pə daliyugo sə Yahudiya a wulen su doh sə Baytilama, man sə wahay ana bije anahan Dawuda. ⁵ Aday ta zla saa vindek anan ayak sləmay a tinen tə Mariyama, dəle anahan, winen mə təra do awan.

⁶ A alay a tinen a Baytilama a man ata kutok nā, wan a dəlay anan Mariyama, bina kə slak pə kiya anahan. ⁷ Aday a wahay wan mungol a murkwaya anahan, a kumboh anan a zana inde, a nahay anan a kuđom* inde, bina man inde sə nahay u doh sabay, anga mbəlok ahay tə zalak ayak.

Do sa 6al gənwah ahay ta zla a Baytilama

⁸ Natiya awan, do sa 6al way ahay inde a kiə sa man ata awan, tinen apan ti ba pə gənwah a tinen ahay sə luvon. ⁹ Maslay a Mbərom a sləray ahay a wulen a tinen inde. Jiyjay sə mazla6 a Mbərom a dəvay ahay patan pəzlad pəzlad, aday ta ma nga sə ɛjəy tə mindel.

¹⁰ Əna maslay a Mbərom ata a jan atan nā: «Kə jəjire bay, anga na nak ikwen anan ahay nā, tə ləbara mugom a, sə taslan anan mivəl anā do ahay fok. ¹¹ Do sa tam do mə wahay a anga kwanay biten a Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nā, Almasihu, Ba Məduwen. ¹² Ki i sənən anan pə minje sə way a anan: Ki njiden anan ayak wan cəde w a ndələbəcəbe mə kumboh a a zana inde, aday mə nahay awan a kuđom† inde.»

¹³ Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tə sləray ahay, tə japay tə maslay a Mbərom ata awan. Tə taslay mivəl pə kərtek awan, tə hərən nga anā Mbərom ta sə zambad anan, ta wa:

¹⁴ «Zambaduko anan Mbərom a bəgəbaga mburom.

Zay a ga inde pə daliyugo a wulen su do anahan a sa zlan a nga ataya awan.»

¹⁵ Pə də6a anahan a wa nā, maslay a Mbərom ataya tə mbəsak anan do sa 6al way ataya awan. Ta ma way a tinen a man a Mbərom nā, do sa 6al way ahay ta ja a wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko a Baytilama, cuko ahay pə way a sə təra a man ata kawa ana maslay a Mbərom sə ɔakak uko anan ata awan.»

¹⁶ Cəna, tə slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak a nga anā atə Mariyama tə Yusufu aday ta wan a cəde w a ata, mə nahay awan, a kuđom‡ inde. ¹⁷ Do sa 6al gənwah ahay tə

canan a wan ata cəna, tə dazlan sə ɔakay anan way kawa ana maslay a Mbərom sa jan atan pa wan ata ata awan. ¹⁸ 'Am ana do sa 6al way ataya a ma nga sa gan masuwayan anā do sə sləne 'am a tinen ataya awan. ¹⁹ Əna Mariyama nā, a ɔaf anan a nga inde way a sə təra ataya fok kəcek kəcek, a taa jalay apan a mivəl anahan inde.

²⁰ Pə də6a anahan a wa nā, do sa 6al way ahay ta ma way a tinen a kiə a man sə gənwah a tinen ahay. Tinen apan ti zambad a Mbərom, tinen apan ti hərən nga, anga way a tinen sə canan ta sə sləne ataya fok. Kə tərak kawa ana maslay a Mbərom a sa jan atan ayak kurre ata acəkan.

Aɔaf sləmay pə wan

²¹ A njahay pə də6a wa kwasuko kərtek nā, alay a a sla sə gəɔan mədəndalas anā wan ata kutok. Ta ɔaf apan sləmay a nā, Yesu. Sləmay ata nā, sləmay mbala ana maslay a Mbərom sə ɔakan anan anā Mariyama, a alay a kə tərak do fan bay a ata awan.

Ta zla anan tə Yesu saa ka anan u doh sə mazla6 a Mbərom

²² Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sə ɔakay anan nā, ta zla anan tə Yesu a Urəsalima sə ɔakan anan a Mbərom, u doh sə mazla6 a Mbərom awan, ²³ anga mə vinde a a Tawrita a Mbərom inde nā: «Murkwaya sə wan mungol a cəna, ma ga nga awan, anā Mbərom. §» ²⁴ Aday ta var way ta 'am kəray awan, anga mə vinde a a Tawrita a Mbərom inde matanan: «Sa var nā, kurkudok ahay cew, kabay badəbada ahay cew.*»

Simiyon a ngəran anā Mbərom anga Yesu

²⁵ A alay ata ite, do wan a inde a Urəsalima a man ata awan, tə ngaman Simiyon, winen do ɔidek a aday a jəjəran anā Mbərom cəvedabay. Winen apan i ba anay ana do saa tam anan Isəra'ila ahay ata awan. Apasay Cəncan a ɔukwen inde a mivəl anahan. ²⁶ Ba Apasay Cəncan a kə ɔakak anan anan, i mac fan bay si i canan anā Almasihu a Mbərom saa slənay anan ahay ata aday.

²⁷ A alay ata ite, Apasay a Mbərom kə nak anan ahay Simiyon u doh sə mazla6 a Mbərom. Aday bəbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu a man ata, saa zugulan way kawa mə vinde a a Tawrita ana Mbərom inde ata awan. ²⁸ Cəna, Simiyon a təma anan wan a alay anahan inde, a gan suse anā Mbərom, a wa:

²⁹ «Bahay Mbərom, 'am anak a su jo kurre ata kə gak zek kutok.

* 2:7 Kuđom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuđom aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay. † 2:12 Kuđom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuđom aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay. ‡ 2:16 Kuđom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuđom aday ta taa pak uda apa sə gənwah ahay. § 2:23 Ca pə Gurtaaki 13.2, 12. * 2:24 Ca pə Farillaaji Lewinjok'en 12.8.

Həna nà, mbəsak nen bile anak nà mac. Nen à zay inde kutok.

³⁰ Anga həna nə canak anan tə idə uno njoek anà dō iken sə slənay saa tam anan dō ahay ata awan.

³¹ Winen, iken sə lavan a zek anà dō sə daliyugo ahay fok ata awan.

³² Winen nà, jiyjay sə dakan anan way anà dō sə daliyugo ahay fok, aday winen i varan mazla6 anà dō anak Isəra'ila ahay.»

³³ 'Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà Yesu ata nà, a gan masuwayan à bəbay anahan tə may anahan a təkə fok.

³⁴ Natiya kutok, Simiyon a daf patan ngama, aday a jan anà Mariyama, may a Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila ahay bayak awan, aday i naa tərən cəved sa njad sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re. Winen i tərà dō saa dakan anan Mbərom anà dō ahay, əna dō ahay ti təma 'am anahan bay. ³⁵ I kay anan ahay uho abayak nga su dō mi dər ataya awan. Əna iken, Mariyama nà, way i cəbak à mivəl inde kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

³⁶ A Urəsəlima à man ata nà, dō maja'am a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman Anna. Winen dəna ana Fanuwel, dō sə zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a cəy. Ba kə njahak abay pi zek tə mbaz ava cuwəe tə dalay anahan awan, əna mbaz a mac panan. ³⁷ A njahay winen mədukway sə uwar awan, ava anahan kə gak həna kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a fudō. Winen apan i ga mer su way ù doh sə mazla6 a Mbərom hwiya, luvon tə ipec a təkə. Winen apan i ga amboh tə sumaya awan.

³⁸ A alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde ata nà, Anna a zla à man a tinen awan, a gan suse à Mbərom. A təkəren ləbara a Yesu anà dō sa ba aday Mbərom i tam anan Urəsəlima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəba à Nazaratu

³⁹ Pə dəba anahan a wa, atə bəbay a Yesu tə may anahan ta ndav anan sa ga way kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde ataya nà, ta ma way a tinen pə dəba à wulen su doh a tinen à Nazaratu pə daliyugo sə Galile kutok. ⁴⁰ Natiya awan, wan ata kə həkəkə. Kə njadak məgala lele, kə njadak kəlirə† lele re, aday Mbərom a pəlay anan cəvedəbay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazla6 a Mbərom

⁴¹ Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə

Pasəka à Urəsəlima wa. ⁴² Ava ana Yesu a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.

⁴³ Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan tə may anahan ta ma pə dəba sa zla agay. Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətak njahay way anahan à Urəsəlima. Aday atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə sənək pi zek bay. ⁴⁴ Tinen tə bayak nà, i ga inde à wulen su dō a tinen ahay. Ta zla way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya. Matanan tə dazlan tə pəlay anan à wulen su dō a tinen ahay, tə məndala anahan ahay wa. ⁴⁵ Əna ta tak anan à nga à wulen su dō ataya inde bay, ta ma pə dəba à Urəsəlima, saa pəlay anan ahay à man ata wa.

⁴⁶ Hus pə luvon maakan anahan a ta saa tan à nga ù doh sə mazla6 a Mbərom, winen mə njahay awan, à wulen sə miter sə Tawrita ahay inde. Winen apan i pak sləmay pə 'am a tinen, aday winen a dukwen winen apan i cəce patan wa 'am ahay ite. ⁴⁷ A ma nga sa gan həbəkəkəka anà dō sa pak sləmay pə 'am anahan ataya fok, anga 'am anahan a sə mbədadahan atan apan ata nà, tə mərike sa san way awan.

⁴⁸ Atə bəbay anahan tə may anahan tə canan kutok nà, a gan atan həbəkəkəka re. Anga nan awan, may anahan a jan, a wa: «Wan uno, ka gan umo ata nà, way maw? Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak aday zek kə dak umo ndəlekeke sə pəlay iken nà, angamaw?»

⁴⁹ A mbədadahan atan apan, a wa: «Kə pəlen nen nà, angamaw? Kə sənən apan abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay uno bidaw?»

⁵⁰ Əna tə sənək anan 'am anahan a sa jan atan ata bay.

⁵¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a ma tə tinen a təkə fok à Nazaratu. Kə dafak anan apan anà atə bəbay anahan tə may anahan. May anahan nà, a daf anan way a sə tərà ataya fok à nga anahan inde kəcek kəcek lele.

⁵² Natiya awan, Yesu winen apan i har, winen apan i san nga kurkwer. A zlan à nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà dō ahay fok re.

3

Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Natiya, Tiberiyas kə gak à bahay inde ava kuro nga dərə pə daliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà daliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga

† 2:40 Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

anà daliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərək anahan Filip dukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə daliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya dukwen a lavan nga anà daliyugo sə Abilene. ² Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. A alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mə njahay a nà, à saf inde taayak.

³ Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zliinder sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà dō ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsək ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁴ Matanan kawa ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a lele fəhhe.

⁵ Futor ahay fok, rihena a wa, ndisen uda awan.

Bəzlom tə culok ahay, mbəzlen a wa, à ga fəketuwwa lele.

Cəved mə slaray aya fok, tə tavay nga.

Cəved mi nes aya fok, tə ndakay zek lele.

⁶ Matanan, dō ahay fok ti san apan Mbərom i tam anan dō ahay kutok.*»

⁷ Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zla à man a Yuhana, aday à sa gan atan baptisma. Yuhana a jan ù dō ataya, a wa: «Kwanay zahav su kōn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə dakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sə dakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. Bina, kà sa dəfen ajalay nga a kwanay ta sa jəka: “Manay nà, wan ana Ibərahima ahay asanaw” ata bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya, wan ana Ibərahima aya tətə. ⁹ Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.»

¹⁰ Dō ataya tə cəce panan kutok, ta wa: «Aday mǎ ga həna nà, kəkəma kutok anaw?»

¹¹ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Dō aday zana anahan ahay inde cew ata nà, à varan panan wa anà dō aday zana anahan ibay ata awan. Dō aday way sa pa anahan inde ata dukwen, à varan panan wa anà dō hinen, aday way sa pa anahan inde apan itəbay ata awan.»

¹² Dō sə cakal jangal ahay ite ta zlak ayak à man a Yuhana anga aday à gan atan baptisma ite re. Tə cəce panan, ta wa: «Miter, mi ga həna nà, kəkəma ite anaw?»

¹³ A mbədahan atan apan, a wa: «Kà sa təmihen way pə dō ahay wa zal pə mbala ana bahay a kwanay sa jak ikwen ata bay.»

¹⁴ Suje ahay ite asa tə cəce panan, ta wa: «Aday manay həna nà, mǎ ga kəma ite anaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Kə ngəzəren dala pu dō ahay wa tə məgala, kabay ta sa gad patan mungwalay bay. Tislen mivel nà, pə dala sa ga mer su way a kwanay adəka.»

¹⁵ Anga nan kutok, dō ataya fok tinen apan ti bayak à nga a tinen inde ta sa ja nà: «Həna anan nà, i ga nə Almasihu bay dəge?»

¹⁶ Əna Yuhana a mbədahan atan apan à tinen ata fok, a wa: «Nen nà, na gak ikwen baptisma nà, tə a'am cəna coy. Əna, dō hinen inde i nay ahay pə dəba uno wa mba, winen a zalay nen tə mazləb lele. Nen, na slak sə hədək pə cakay anahan aday ni pəsakan anan libər sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan, aday tə uko. ¹⁷ Dowan ata nà, i nay ahay tə gəsadaf anahan a à alay inde saa vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà ndaw i de anahan, janjar dukwen i dəfan uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula itəbay ata awan.»

¹⁸ Natiya, Yuhana a dakan anan ləbara sa 'am a Mbərom mugom a, anà dō ataya nà, ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am azar aya re.

¹⁹ Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə ngaman Hirudiya, pə wanbay anahan wa. Aday dukwen winen apan i ga way lelibay aya inde azar aya bayan a re. Anga nan, Yuhana a jan apan anga mer su way anahan a lelibay ataya awan. ²⁰ Əna Hiridus a ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa re. A ban anan Yuhana, a dəfak anan ayak à dangay.

Yesu a ga baptisma Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹ Natiya awan, à alay ana Yuhana winen apan i gan baptisma anà dō ahay mba ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re. A alay a Yesu winen apan i ga amboh ata nà, bagəbaga mburom a təba pangaya. ²² Apasay Cəncan a dazay ahay apan ti zek a kawa badəbada dəgurzelehhe. 'Am a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «İken nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nen a nə taslay mivel bayak a nə tə iken awan.»

* 3:6 Ca pə Esaaya 40.3-5.

*Bije ana Yesu ahay**Mata 1.1-17*

²³ A alay a Yesu sə dazlan sə dəkay anan ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə ana dō ahay sə bayak nà, winen wan ana Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan ana Heli, ²⁴ Heli wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Matatiya, ²⁵ Matatiya wan ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay, ²⁶ Nagay wan anan Mahata, Mahata wan ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon, Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana Yoda, ²⁷ Yoda wan ana Yowanan, Yowanan wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila, Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel wan ana Neri, ²⁸ Neri wan ana Melki, Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam, Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan ana Eri, ²⁹ Eri wan a Yosuwə, Yosuwə wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim, Yorim wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, ³⁰ Lewi wan ana Simiyon, Simiyon wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana Eliyakim, ³¹ Eliyakim wan ana Meliya, Meliya wan ana Mena, Mena wan ana Matata, Matata wan ana Natan, Natan wan ana Dawuda, ³² Dawuda wan ana Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna wan ana Nasunu, ³³ Nasunu wan ana Aminadabu, Aminadabu wan ana Adamin, Adamin wan ana Arəni, Arəni wan ana Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares wan ana Yahuda, ³⁴ Yahuda wan ana Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku, wan ana Ibarahima, Ibarahima wan ana Tarak, Tarak wan ana Nakor, ³⁵ Nakor wan ana Saruku, Saruku wan ana Ragaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan ana Eber, Eber wan ana Sala, ³⁶ Sala wan ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada, Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, ³⁷ Lemek wan ana Matusala, Matusala wan ana Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam, ³⁸ Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà, wan ana Mbərom awan.

4*Fakalaw a nan sa njak a Yesu**Mata 4.1-11; Markus 1.12-13*

¹ Coy, pə dəba ana Apasay Cəncan a sa nay ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à

zylinder sə Urdon wa. Aday Apasay ata a zla anan à man sa saf inde à kiə. ² Winen à saf inde à man ata nà, luvon kwa kuro fuđo, Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon kwa kuro fuđo ata fok nà, Yesu kə tukumok awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav kutok nà, may a han apan tə mindel.

³ Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anan à təra daf bidaw?»

⁴ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Ba mə vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdek bay.*»

⁵ Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə bəzlom zəbor awan, a dakan pə bahay sə daliyugo tembərazem fok, kawa akəbəc ide. ⁶ A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlaḅ sə zlile anahan a təkə fok. Anga way a iken sə canan anaya fok nà, mə vuro a à alay uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà dōwan a kawa su no. ⁷ Kə dukwek uno gərmec ù vo aday kə hərək uno nga nà, way a anaya fok ni varak atan.»

⁸ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.†»

⁹ Pə dəba anahan a wa asa nà, Fakalaw a zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsalima, a jən anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom a cəkədek a aday sololo re. Aday a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, nga larak ayak zek kwa à man a anan wa à məndak bidaw! ¹⁰ Anga Deftere a Mbərom kə jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken” asanaw? ¹¹ Aday dukwen, a wa: “Ti kəcak iken à alay a tinen inde, anga aday kə saa burgosl anan saray anak ahay pu kon bay‡” bidaw?»

¹² Yesu a mbəfahan apan asa re, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Kà sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.§”»

¹³ Pə dəba anahan a wa, Fakalaw kə yak nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak anan, a zla way anahan pə cakay anahan wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anə mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Pə dəba ana way ataya wa fok kutok, Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile, winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom awan. Do ahay tə dazlan sə təkə anan ləbara sa 'am anahan awan, anà dō ahay à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon pu

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † 4:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13. ‡ 4:11 Ca pə Jabuurə 91.11-12. § 4:12 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16.

kon. ¹⁵ Yesu a dukwen kà ðakak anan anan 'Am a Mbərom anà ðo ahay ù doh sə wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə ðəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a zla ù doh sə wazay ata awan. A slabak anga aday i jangan Deftere a Mbərom anà ðo ahay. ¹⁷ Tə varan ahay Deftere ana Ezaya, ðo maja'am a Mbərom. A təba anan Deftere ata awan, a njad man sə jinge, winen apan i ja nà:

¹⁸ «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen.

A zəba nen anga aday sə ðakan anan ù ðo mətawak aya awan, ləbara mugom awan.

A slənay ahay nen sa jan anà ðo sə dangay ahay nà: “Həna ti mbəsak kwanay coy”,

aday anà huruf ahay nà: “Həna ide a kwanay i təba kutok”.

A slənay ahay nen saa tam anan ðo aday tinen apan ti ga atan alay ataya à ðəce a tinen ahay wa,

¹⁹ aday sa naa ðakay anan ava a Mbərom sa kay anan ahay sumor anahan ata kà slak.*»

²⁰ Pə dəba wa kutok, a tacay anan Deftere ata awan, a man anan anà ðo sa ga mer su way ù doh ata awan. A njahay way anahan kutok. Do su doh ataya fok ide pə winen həməcəce, tinen apan ti ca apan.

²¹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a kwanay sə sləne à Deftere a Mbərom wa ata nà, həna biten way ata kà gag zek coy.»

²² 'Am anahan a lele sa jan atan ata nà, a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen nà, ðo lele awan. Əna aday na wa, winen nà, wan ana Yusufu ba? Aday a gəbəy wurwer sa san way a anahan a matanan ata awanaw?»

²³ Natiya, Yesu a jan atan apan kutok, a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa 'am kawa həna a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tə alay anak awan. Matanan, way anak a manay sə sləne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan ù kon anak awan ite bidaw?»»

²⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ðidəm a hana: Do ahay ta gan nga anà 'am ana ðo maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, ðowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə ðidəm a asa re. A alay ana Eliya ðo maja'am a Mbərom winen inde mba ata

nà, iven kà gag bay ava maakan tə kiya mbərka. May kà nak pə daliyugo bayak awan. Aday dukwen, mədukway sə uwar ahay nà, inde pə daliyugo sə Isəra'ila re asanaw? ²⁶ Əna Mbərom kə slənek anan Eliya əga mədukway sə uwar ataya bay. Si Mbərom a slan anan nà, əga mədukway sə uwar a inde winen à Sarəfat pu kon sə Sidon bidaw?† ²⁷ Aday à alay ana Elize ðo maja'am ana Mbərom ata dukwen ðo mə dugwad aya inde bayak a pə daliyugo sə Isəra'ila, əna Elize kə mbərak ðowan kwa kərtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen dukwen ðo sə daliyugo sə Siriya.‡»

²⁸ Natiya kutok, ðo mə njahay aya ù doh sə wazay ata, tə sləne 'am ata cəna, a cəban atan tə mindel, mivəl a tinen a ban nə kawa uko. ²⁹ Tinen a fok tə slabak, tə ngəza anan kucəcəren kucəcəren, ta zla anan zad à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sə culok. Ta zla anan pə zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. ³⁰ Əna a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan ðowan a inde tə setene à nga

Markus 1.21-28

³¹ Pə dəba anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sə Kafarnahum pə daliyugo sə Galile. Pə luvon sa man uda awan, a ðakan atan anan way ù doh sə wazay. ³² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a ðakay anan way nə, tə mazlaə awan, ðodok ðodok lele.

³³ Do wan inde ù doh à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: ³⁴ «Iken Yesu, ðo sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca ðaw? Na san iken zle lele, iken nə ðo maslan a Mbərom Cəncan awan.»

³⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kə bəbal awan bay, hayak à do wan ata wa adəka.»

Cəna bəram, setene ata a lar anan do wan ata à məndak à wulen su ðo ahay inde à man ata awan. A nay à do wan ata wa bok, a mbəsak anan mənəna sa gan awan kwa mənəjək. ³⁶ Way a sə təra ata kə gag anan masuwayan anà ðo ataya fok, ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Jəba su ðo wura həna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tə məgala sə mazlaə awan, aday tə bənan à 'am wa acakan re.»

³⁷ Do ataya ta tan 'am à ləbara ana Yesu pə daliyugo ata təday fok.

Yesu a mbar ðo sə dəvac ahay bayak awan Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

* 4:19 Ca pə Esaaya 61.1-2. † 4:26 Ca pə 1 Laamiife 17.8-16. ‡ 4:27 Ca pə 2 Laamiife 5.1-14.

³⁸ Natiya awan, Yesu a nay ù doh sə wazay wa cəna, a zla əga Simon. A tan ayak à nga anà jəje a Simon winen lelibay. Nga a 6ərzlan tə mindel. Ta gan kem, à mbar anan ite. ³⁹ Yesu a zla pə cakay anahan awan, a kudək apan. A ngəraz pə dəvac sa nga sə 6ərəzl ata cəna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

⁴⁰ Pə dəfa ana pac sə slahay ù doh wa ite nà, dō ahay ta zlak anan ayak tu dō sə dəvac a tinen ahay cara cara bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa daf patan alay kərtek kərtek a tinen awan, aday tə mbərak fok. ⁴¹ Apasay lelibay aya ta nak ahay à dō ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nà, Wan a Mbərom wanahan!» Əna Yesu a ngəraz patan, a gafan atan 'am anga aday tã ja matanan bay. Bina ta san zle, winen nà, Almasihu a wanahan.

*Yesu a wazay à wulen su doh sə kibe ahay
Markus 1.35-39*

⁴² Ide a cəde sidew a nà, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kibe, à saf inde. Əna dō ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan ayak à nga kutok, ta gan may nà, abay à mbəsak atan bay.

⁴³ Əna Yesu a jan atan nà: «Abay təde ni zla adəka, saa dakay anan ləbara sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà dō sə wulen su doh sə kibe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nà, saa ga mer su way ata awan.»

⁴⁴ A zla sə wazay pu kon pu kon ù doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

5

*Yesu a ngaman anà dō sa ban kəlef aya
inde*

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Dō ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngədac zek ahay tə mindel, anga a nan atan sə sləne 'am a Mbərom.

² Coy a canan ayak anà kwalalan ahay cew pa 'am məgugujuje. Dō sa ban kəlef ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. ³ A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anà Simon a nà, à həkək anan kwalalan anahan ata pa 'am məgugujuje wa mənəkək, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anà dō ahay kutok.

⁴ Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anà Simon, a wa: «Həkək anan kwalalan pa man sə a'am sədək awan, aday kə liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kəlef ahay.»

⁵ Simon a mbədəhan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan sə luvon a anan ndəkərkərre, mə njəkək ahan bay, mə nahay apan nə hwiyoop. Aday dukwen mə bənak kəlef a kwa kərtek bay. Əna ka jak uno həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday bidaw!»

⁶ Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kəlef ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anà zuvo sə məndah.

⁷ Tə ngaman ayak anà dō à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Dō ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kəlef ahay. Bəse coy a nan anà kwalalan ataya sə kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kə zalak.

⁸ Simon Piyer a canan anà way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a ja nà: «Bə Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen dō sə atahasl.»

⁹ Simon tu dō si mer su way anahan ataya ta ma nga pə əjəjar anga kəlef a sa ban ata kə zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. ¹⁰ Way ata kə gak anan masuwayan anà atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen dō sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anà Simon, a wa: «Kə jəjar bay. Iken ki təra həna adəka nà, dō sə njudō dō sə pəruho azar ahay, bina iken dō sa ban kəlef sabay.»

¹¹ Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am məgugujuje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

*Yesu a mbar anan dōwan a inde mə
dugwad awan*

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Natiya, Yesu winen ù kon hinen asa. Tə zlangay tə dōwan a inde mə dugwad awan. Dōwan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan amboh, a jan nà: «Bə Məduwen, kə zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

¹³ Yesu a ndədoj alay, a laman ta sa jan nà: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

Kwayan'a, dəvac a dōwan ata a ndalay panan, kə mbərak.

¹⁴ Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kə sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, à zəzor iken. Aday kə var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday dō ahay tã san apan zugol anak kə ndəvak.»

¹⁵ Kwa abay Yesu kə jak anan kə sa dakan anan à dōwan bay təkədə nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay sa ta 'am pə daliyugo ata

təday bayak awan. Do ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa sləne 'am anahan, aday á mbar atan à dəvac a tinen ahay wa.

¹⁶ Əna Yesu a a zla way anahan, a njahay à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à Mbərom à man ata awan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan i tətakan way anà do ahay. Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə njahay a pə cakay anahan. Do ahay ta nay ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: do sə Galile ahay, do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan do ahay.

¹⁸ A alay ata ite, dōwan aya inde tə gəbak ayak do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Ta gan may sa zla anan u doh à man a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan. ¹⁹ Əna ta san sa jəka ti zla anan u doh nə ta sa wuraw bay, anga do kə zalak u doh awan, rof ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak dōwan a pə lala ata tə liber u doh, dinger à man a Yesu awan. A dəzle à wulen su do bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am a Yesu.

²⁰ Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata nà, a jan anà dōwan a dəvac ata awan, a wa: «Car uno, nə pəsek anan anan ines anak ahay coy.»

²¹ Pə dəba a 'am anahan ata wa kutok nà, Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su do wura hana anan sə jənan pa 'am anà Mbərom matana ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines su do anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

²² Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen way matanan à mível a kwanay inde nà, angamaw? ²³ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: «Nə pəsek anan ines anak ahay» ata daw, kabay sa ja: «Slabak, zla» ata daw? ²⁴ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Do nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.»

A jan anà dōwan a mə təra à məndak ata kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay.»

²⁵ Cana, dōwan ata a slabak pə ide su do ataya fok. A gəba lala anahan a sə nahay apan ata awan, a zla way anahan agay, ta sə həran nga anà Mbərom.

²⁶ Way ata a gan masuwayan u do ataya fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma

nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, də canak anan anà way ma ga masuwayan awan.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a may ahay u doh wa nà, a canan anà do sə cakal jangal a inde tə ngaman Lewi*, winen mə njahay a u doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» ²⁸ Dōwan ata a slabak kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok à man ata awan, a pərahan azar.

²⁹ Pə dəba wa kutok Lewi sə dōwan ata a da way sa pa bayak a əga winen sə təma anan Yesu. Do sə cakal jangal ahay tu do azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way sa pa pə kərtək a tatə Yesu.

³⁰ Aya əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay nà, way ata kə zlak atan à nga bay. Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen way pə kərtək a tu do sə cakal jangal ahay aday tu do sə atahasl ahay nà, angamaw?»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà do sə disise bay, si do sə dəvac ahay. ³² Nen na nay ahay sa naa ngaman anà do sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà do sə atahasl ahay, anga aday tā yam pə ines a tinen ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama kəlanaw?»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, do mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay! ³⁵ Əna pa pəc a do sə gəba dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

³⁶ Natiya kutok, Yesu a takəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula dōwan saa ngərway anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak dōwan a kə gak matanan nà, kə nəsek anan zana wiya ata bidaw? Aday zana məduwer ata dukwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba? ³⁷ Aday dukwen, dōwan saa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà, ibay.† Dōwan a kə sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kə sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo

* 5:27 Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re. † 5:37 Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay kabay a'am sa sa, anga do sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, a ngəraw kawa ata gəzla tə kukwar sa kad'ata bay.

dukwen kə nəsək. ³⁸ Kak matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite. ³⁹ Dowan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

6

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw, ta pa.

² Əna azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nà, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?» ⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom, a ray pen ma ga nga angə Mbərom ata awan, a pa, aday do anahan ahay dukwen, kə varak atan, ta pak re. Abay tədə saa pa nà, do sə gadan dungo à way ahay angə Mbərom dəkdek bidaw?»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Natiya awan, pə luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla ù doh sə wazay, winen apan i wazay. Dowan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. ⁷ Miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay tinen apan ti dəfan ide anà Yesu, ata aday, kak kə mbərak anan do pə luvon sa man uda awan nà, ti njad apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

⁸ Aya əna, Yesu nə a san way a tinen sə bayak ata zle. Anga nan, a jan anà dōwan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su do anaya inde.» Cəna, dōwan ata a slabak, a tavay jek à wulen su do ataya inde.

⁹ Natiya, Yesu a jan anà miter sə Tawrita ahay tə Farisa ataya fok, a wa: «U no sə cəce pikwen wa: Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Tədə sa tam anan sifa su do daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?»

¹⁰ Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà dōwan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndədoy anan alay anak.»

Dowan ata a ndədoy anan alay anahan cəna, wuret alay anahan kə pəsakak.

¹¹ Əna, way ata kə cəbak anan anà do ataya awan. Ta ma nga sa vad apan awiyaway, aday kəkəma ti i ga anan tə Yesu anaw.

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² A luvon ataya inde kutok nà, Yesu a jan wanahan à 6əzlom saa ga amboh. A nahay apan hwiyo tə ide cekərkəre sa gan amboh anà Mbərom.

¹³ Ide a a cəde kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə halay nga pə cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, do maslan ahay.

¹⁴ Sləmay a tinen aya həna: Simon, dōwan a Yesu a ngaman tə sləmay hinen, Piyer† ata awan, aday Andəre, mərak ana Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome, ¹⁵ Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Simon do manide sə Ruma ahay, ¹⁶ tə apan Yuda wan ana Yakuba aday tə apan Yudas Iskariyot, do saa ga daf pə Yesu ata awan.

Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayak awan

Mata 4.23-25

¹⁷ Pə dəḅa anahan a wa nà, atə Yesu tu do maslan anahan ataya tə dazay à 6əzlom wa, tə tavay pa man barbara a fadada. Njavar a Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak awan. Aday man su do azar aya ta nay kwa ù kon a azar aya wa, kawa do sə Urəsəlima pi zek tu do sə Yahudiya azar aya, tə apan do sə wulen su doh aya bəse tə bəlay ataya, kawa do sə Tirus ahay aday tu do sə Sidon ahay fok, tinen à man ata awan.

¹⁸ Ta nay ahay nà, sa naa pak sləmay pa 'am anahan ahay, aday sa naa njad zay si zek a tinen ahay. Aday do setene sə hurvos atan ataya dukwen ta nak ahay, aday fok tə mbərak re. ¹⁹ Kuwaya a gan may sə laman alay à Yesu, angə məgala sa mbar do ahay a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivəl tə dəce

Mata 5.1-12

²⁰ Natiya awan, Yesu a ca pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivəl inde angə kwanay, do mətawak aya awan, angə bahay a Mbərom ma var a nə angə kwanay.

²¹ Ataslay mivəl inde angə kwanay, do may a han pikwen həna ataya awan, angə ki naa rihe pə luvon a inde nà, mbodol mbodol mba.

Aday ataslay mivəl inde angə kwanay, do sə jalay mərəva ahay ite asa,

* 6:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † 6:14 Piyer: kawa sa ja nà, Pəkərad.

anga ki naa mbisen pə luvon a inde mba.

²² Kak həna do ahay ta nak ikwen ide, tə rəzlak kwanay a wulen a tinen wa, tə gənahak ikwen, ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə dəfen nga pi nen Wan su Do nà,

tislen mivəl adəka.

²³ Pə luvon a ta gak ikwen way matana ataya cana, tislen mivəl, ndəzlen tə ambasay adəka, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom.

Anga bije a tinen ahay dukwen ta gak anan ahay anà do maja'am a Mbərom ahay kətanən re.

²⁴ Əna, kwanay do sə zliile ahay nà, dəce inde pikwen,

anga ba kə njiden panan magwagway a kwanay həna pə daliyugo coy.

²⁵ Kwanay, do ma rah aya həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga may i naa rawad kwanay pə luvon a inde mba.

Kwanay, do à ambasay inde həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga ki naa yimen ta sə jalay mərava pə luvon a inde mba.

²⁶ Kak həna do ahay ta ja pikwen nə 'am lele aya nà, dəce inde pikwen, anga bije a tinen ahay dukwen tə varak anan zlangar matanən anà do maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Mata 5.38-48, 7.12

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa:

«Kwanay do sə puko sləmay ahay, nen apan ni jak ikwen: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen anan sumor anà do sa nak ikwen ide ahay. ²⁸ Pəsen 'am lele aya anà do sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh anà Mbərom anga do sa ga alay tə kwanay ahay.

²⁹ «Dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kartek a nà, mbədəhan anan apan day hinen asa. Kabay dowan a kə ngəzərak panak zana anak məduwen a sa pak pi zek ata nà, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

³⁰ «Dowan a kə cəcihek panak wa way nà, kà sa gan anan azay bay, varan. Kabay dowan kə ngəzərak panak wa way anak nà, mbəsakan anan, kə cəce a panan bay.

³¹ «Way a aday həna ki gen anan may do ahay tə gak ikwen anan nà, gen atan anan dukwen matanən re.

³² «Kak kə pəlen nà, do sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa do sə atahasl ahay dukwen

tə pəlay nà, do sə pəlay atan ataya re asanaw? ³³ Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù do sa gak ikwen sumor ahay dəkdek ata nà, mərdok sə ayanga a kwanay wu-raw? Abay do sə atahasl ahay nà, ta ga nə matanən bay cara daw?

³⁴ «Kak kə viren anan gudire nà, anà dowan aya aday kə sənen zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda təte ataya nà, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay do sə atahasl ahay təkede tə varan gudire nà, anà dowan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda təte ataya bidaw?

³⁵ Əna, adəka bay, pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, əna manjana sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanən nà, ki i njiden magwagway bayak awan, ki tərən nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nà, anà do sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anà do sə huwan ahay fok re. ³⁶ Gen anan sumor i zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nà, winen do sa gan sumor ù do.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kà si men anan anan mungok ù do azar aya à mivəl inde bay. Ata Mbərom dukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kə bənen do à mivəl inde bay. Ata Mbərom dukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re. Pəsen anan anan ines anà do ahay, aday Mbərom dukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

³⁸ «Viren anan way anà do ahay, aday Mbərom dukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nà, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucucə aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nà, tə way a kwanay sə lavan uda anà do ahay ata awan.»

³⁹ Yesu a təkərən atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Do hurof a nà, i mba apan sə bənan alay anà hurof car a təte daw? Kak matanən nà, ti slahay à gujar inde cew maya bidaw? ⁴⁰ Do sə jəngay nà, i zalay miter anahan bay. Əna do sə jəngay ata i ndav anan a jəngay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

⁴¹ A jan atan asa, a wa: «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴² Ka mba apan sa jan anà mərak anak: «Ənga, nə gəbək anan ahay cukol i ide wa», aday cəkəbay iken a nə dədom i ide anak a inde zləngəddə nà, kə gəbək anan ahay wa bay re asanaw?

Mbədəmbədə bədəka! Ənga, gəbəy anan ahay dədom i ide anak a wa, aday ki ca ide lele. Ata aday ki i mba apan sə gəbəy anan ahay cukol ide anə mərak anak wa nà, na.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. ⁴⁴ Anga na awan, da san anan dədezl si sé ahay foknà, pa wan a tinen aya wa. Dəwan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway i sé sə jəgem wa nà, ibay. Dəwan sa sa bənay ahay maka i sé sə iyam wa dukwen ibay re. ⁴⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfədəfədə, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan a lele ata wa. Aday do sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan a lelibay ata wa re. Bina təbəlem su do a ja nə way sa nay ahay à mivəl anahan wa.»

Jike su doh ahay cew

Mata 7.24-27

⁴⁶ Pə dəbə anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno “Bahay, Bahay!” nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday ki gen ata bay asanaw? ⁴⁷ Ni dakak ikwen anan həna. Do zənzen a kà nak à man uno, kə slənek 'am uno, kə dəfak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? ⁴⁸ Winen a ga minje nà, tu do sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke sədek dezl pə pəkərad, a pakay ahay saray su doh anahan pə pəkərad ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a wan nga anə doh a mi dezl ata awan, əna doh ata kə mbəzłak bay, anga saray su doh ata ma pak a lele. ⁴⁹ Əna do sə sləne 'am uno aday kə dəfak anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu do sa dezl doh anahan pə yugo mənjenə sa pak a saray a ata awan. İven a ga, zəlaka a haway ahay, a wan nga anə doh ata cəna, doh ata a mbəzł seked kwayan'a.»

7

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

¹ Natiya kutok, pə dəbə anahan a wa, Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anə do ahay nà, a slabak, a zla way anahan à wulen su doh sə Kafarnahum.

² Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə bile anahan a inde dəvac awan, bəse winen apan i ndav zek coy. ³ Matanan, bahay sə suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a slənay ahay məced sə Yahuda ahay à man anahan sa naa gan kem, aday à zla saa mbar anan bile anahan ata ite.

⁴ Natiya, do ataya tə dəzley ahay à man a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta sa jan nà: «Dəwan ata nà, abay kə slənən anan ayam anahan ite nà, təde. ⁵ Winen a pəlay do a mənuko ahay tə mindel, aday sə hanan umo doh sə wazay ata dukwen, winen a re.»

⁶ Natiya awan, Yesu a zla tə məced ataya kutok. Abay bəse tinen apan ti dəzle əga bahay sə suje ata kutok nà, dəwan ata a slənay car anahan ahay pə cəved sa naa jan à Yesu nà: «Ba Məduwen, kà yay nga sa nay ahay bay, anga nen na slak təde aday ki dəzley ahay əga nen bay. ⁷ Anga nan, na ca apan nà, ni złak ayak ta nga uno awan, à man anak a nà, na slak bay. Ja 'am anak a dasl kərtək cəna, bile uno i mbar. ⁸ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anə suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anə dəwan a kərtək a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anə do hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anə bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

⁹ Natiya, Yesu a sləne anan 'am ataya fok cəna, a zlan à nga lele. A mbədəhəy 'am pu do sə pərahan ayak azar ataya, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didek awan, kula na tak anan à nga anə do sa dəf upo nga lele kawa dəwan a anan à wulen su do sə İsrə'ila ahay bay.»

¹⁰ Do maslan ataya ta ma pə dəbə əga bahay sə suje ata kutok. Taa tan ayak à nga anə bile anahan ata nà, kə mbərak, winen inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mədukway sə uwar inde, ma mac awan

¹¹ Natiya kutok, pə dəbə anahan a wa nà, Yesu a zla à wulen su doh a inde tə ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tə do ahay bayak a tə pərahan azar. ¹² Bəse Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh ata inde nà, tə zlangay tu do ahay tə gəbak ahay məsinde, tinen apan ti zla anan à məke. Məsinde ata nà, wan ana mədukway sə uwar a inde, mənduwel awan. Do ahay bayak a tinen apan ti zla tətə uwar ata pa 'am jəvay.

¹³ Aday kutok, Yesu Ba Məduwen a canan à mədukway sə uwar ata cəna, a gan i zek wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kà yam bay.»

¹⁴ Cəna, a zla, a laman alay anə lala sə gəbə məsinde ata awan, do sə gəbə məsinde ataya tə tavay. Yesu a jan anə məsinde ata, a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»

¹⁵ Cəna, wan ata a slabak acəkan, a njahay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a man anan à alay inde anə may anahan.

¹⁶ Do sə canan à way a Yesu a sa ga ata nà, ta ma nga pə əjəjar, tə həran nga anə Mbərom ta sa ja nà: «Do maja'am a Mbərom məduwen a kà nak ahay à wulen a mənuko

inde» aday «Mbërom kà nak sa man zek anà mənuko dō anahan Isəra'ila ahay.»

¹⁷ Ləbara sə way a Yesu a sa ga ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Yahudiya, aday pu kon azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata a slan dō ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

¹⁸ Natiya awan, njavar ana Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata, tə təkəren anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà njavar anahan ahay cew, ¹⁹ a slan atan à man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata dāw? Kabay mā ba dō hinen dāw?»

²⁰ Dō maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata dāw? Kabay mā ba dō hinen dāw?»

²¹ A alay ata ite, Yesu winen apan i mbar dō sa dəvac ahay bayak a, à dəvac a tinen ahay wa cara cara, tu dō sə setene ahay, aday kə təbak anan anan idə anà huruf ahay bayak awan.

²² Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə sləne: Huruf ahay tə təbak idə, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday dō mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbarak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, dō ma mac aya tə slabakak ahay à məkə wa, aday dō mətawak aya, tə slənək ləbara sa 'am mugom awan. ²³ Zay i tərən anà dō aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

²⁴ Pə dəba ana dō maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kibe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata dāw? A'ay. ²⁵ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu dō aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata dāw? Dō sa pak zana kəlfedede aya aday tinen zline aya ata dukwen, mə njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. ²⁶ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtək a kutok anaw? Pu dō maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen dō maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ²⁷ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: «Həna ni slan dō maslan uno,

i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*»

²⁸ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, dōwan inde mə wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya əna, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.»

²⁹ Dō ahay, tu dō sə cakal jangal aya təkə fok, tə sləne 'am ataya cəna, tə sanak way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy. ³⁰ Əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmahak kawa ana Mbərom sa gan may tā ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

³¹ Yesu a ja asa re, a wa: «Dō a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nə tə wayaw? ³² Ta ga minje tə gwaslay mə njahay aya pə zavay sə wulen su doh, tinen apan ti zlahan i zek ahay, ta sa ja nà: «Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!» ³³ Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Əna ki wen: «Winen mə vaway nga awan». ³⁴ Əna nen, Wan su Dō, na nay ahay, na pa daf kəray, na sa way kəray nà, ki wen: «Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə ines ahay.» ³⁵ Aya əna, dō ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu əga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay

³⁶ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way əga winen miya awan. Yesu a zla əga dōwan ata, tə njahay sa pa way pə kərtək a kutok.

³⁷ Uwar nà dō sə atahasl. A sləne sa jəka Yesu winen apan i pa way əga Simon, Farisa ahay ata cəna, a nay ahay əga dōwan ata awan, tə amar sə wurdə anahan a à dunguzlok inde. ³⁸ Uwar ata a tavay à dəba ana Yesu bəse à man sə saray anahan. Winen apan i yam gwəguzguzze, idə sə ayam anahan a dazlan sə banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sə təkad panan idə sə ayam anahan ata tə sibək sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu hambok, a pak apan amar sə wurdə ata kutok.

³⁹ Natiya kutok, Simon, Farisa sə dōwan a sə ngaman ayak à Yesu əga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «Dōwan a anan i ga nà, dō maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa

* 7:27 Ca pə Malakiya 3.1.

jəka uwar sə laman a anan ata, winen dō sə atahasl dukwen a san bay ata nə kəkəməw?»

⁴⁰ Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbəfahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

⁴¹ Yesu a jan kutok, a wa: «Dowan a inde nā, gudire anahan inde pə dō ahay cew. Pu dō kərtek awan, dala anahan apan mbulo səkat dāra, pu dō hinen ite, mbulo kwa kuro dāra. ⁴² Ənā dō sə dala ata a ca patan cew miya dukwen, dōwan saa mba apan sə haman anan dala anahan ata tətə nā, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sə coy awan. Ənā à wulen su dō a cew ataya wa nā, iken kə bayak saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nā, dōwan a dūwuraw?»

⁴³ Simon a mbəfahan apan, a wa: «I ga nə, saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nā, dō aday winen sə mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am didem awan.»

⁴⁴ Pə dəbā anahan a wa nā, Yesu a mbəfā 'am pə uwar ata awan, aday a jan anā Simon, a wa: «Nā wa, kə canak anan anā uwar a anan ba? Nen na nak āga iken, ənā kə varak uno a'am aday anga nā banay anan saray uno ahay bay. Ənā winen kə banak uno anan saray tə idē sə ayam anahan, aday pa təkād panan tə sibək sa nga anahan re bidaw?» ⁴⁵ Aday iken nā, kə təmihak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Ənā winen nā, kwa anuno sa nāy ahay āga iken nā, kə mbəsakak sə buno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay. ⁴⁶ Iken kə mbəfak uno amar sə wurde pa nga bay, ənā winen kə mbəfak amar sə wurde pə saray uno ahay re. ⁴⁷ Anga nan, nen apan ni jak: Winen nā, i pəlay nen tə mindel, anga ines anahan ahay bayak a dukwen mə pəse aya awan. Ənā dō aday ines anahan ahay mə pəse a mənəcək akinen ata nā, winen dukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

⁴⁸ Natiya pə dəbā anahan a wa kutok, Yesu a jan anā uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

⁴⁹ Dō a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wurā aday kwa sə pəse ines pu dō wa dukwen a mba apan re ata anaw?»

⁵⁰ Ənā Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Adaf nga anak pi nen kə təkak iken. Zla tə zay!»

8

Uwar sə parahan azar anā Yesu ahay

¹ Natiya, pə dəbā anahan a wa a njahay əngal nā, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro

nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. ² Uwar aya inde tə pərahan azar. Uwar ataya nā, bā Yesu kə mbərak atan à dəvac a tinen ahay wa, aday kə rəzłak ahay setene à nga a tinen ahay wa re. A wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nā: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzłay ahay setene ahay cuwbe à nga anahan a wa ata awan; ³ tə apan Yuwana, uwar ana Huza, dō məduwen a sa ga mer su way āga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zlıle a tinen.

Jike su dō sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Pə wulen su doh ahay wa cara cara, dō ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: ⁵ «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata kutok nā, zahav a guce panan pə cəved. Dō ahay tə dadasl anan, aday məvuhom ahay tə dāgay anan. ⁶ Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkərad. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, ənā adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Ənā azar sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa ndaw kərtek a nā, səkat səkat.»

Pə dəbā sa 'am ata wa asa nā, a jan atan 'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde pə dōwan a nā, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Pə dəbā anahan a wa kutok nā, njavar anahan ahay tə cəce panan, ta wa: «Jike sa 'am anak a sa ga sə manan ata nā, a nan sa ja nə maw?»

¹⁰ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Kwanay nā, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nā, winen a kə gakikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Ənā dō azar aya nā, ti sləne way ahay fok nā, si ta 'am sə jike. Anga nan:

Tinen apan ti ca apan, ənā tə canan bay, aday ti pak apan sləmay, ənā tə sləne bay re.*»

Yesu a pəsak anan jike su dō sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Coy, Yesu a wa: «'Am sə jike anan a nan sa ja nā, natiya awan: Zaav sa ndaw nā, 'am a Mbərom. ¹² Dō azar aya ta ga minje

* 8:10 Ca pə Esaaya 6.9.

ta ndaw mə guce pə cəved' ata awan. Tinen nà, tə sləne anan 'am a Mbərom bəse, əna Fakalaw i nay, i wudihəy anan 'am ata à mivəl a tinen wa, anga aday tã daf apan nga sa tam bay. ¹³ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw mə guce pə saray pəkərad' ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivəl awan. Əna 'am ata a pak sləlay a mivəl a tinen inde bay. Zanakə dəcə sə daliyugo kà nak, tə way sa njak dō anahan aya cəna, ti mbəsak cəved' sa 'am a Mbərom. ¹⁴ Do azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce à wulən sə adak ahay inde ata awan. Tinen tə slənek 'am a Mbərom nà, way sə daliyugo ahay inde cara cara ti njak atan. Kawa ti jalay nga pə way sə daliyugo ahay, ti gan may anà zliile sə daliyugo, ti taslay mivəl sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom à mivəl a tinen inde, aday 'am ata à zla nga uho saa nah bay. ¹⁵ Əna dō azar aya ite asa, tinen ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce pə yugo lele ata awan. Tə sləne 'am a Mbərom nà, ta ban anan tə mivəl kərtek a lele. Kwa dəcə kə njadak atan dükwen, tə mbəsak bay re. Ta ban mivəl, aday ta zla nga uho pa 'am a Mbərom.»

*Man sa daf lalam
Markus 4.21-25*

¹⁶ Pə dəbə anahan a wa kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam aday i dər anan ta sə hərək apan tasa, kabay i dərək anan ayak ù vo lala nà, ibay asanaw? I daf anan bugol nà, pa man jəgad' awan, anga aday idə jiyjay à davan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele. ¹⁷ Ayaw, way a mi dər a aday dōwan i canan bay nà, i ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay dükwen, i kay zek pa 'am su dō ahay à man ipec inde.»

¹⁸ A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pə way a kwanay sə sləne ahay. Anga dō kə təbək anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday dō kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i təma panan mənjoek anahan a abay sə bayak, kə slənek anan coy ata re.»

*Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Mata 12.46-50; Markus 3.31-35*

¹⁹ Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan sə dəzle dezl à man anahan a bay, anga dō ahay inde bayak a kə zalak. ²⁰ Anga nan, dō ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay tinen mə tavay aya uho, ta gak may.»

²¹ Əna Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pi nen nà, atə may uno tə mərak uno ahay nà, dō sə sləne 'am a Mbərom ahay, aday sə dəfan apan ataya awan.»

*Yesu a gafan 'am anà atə mad' tə a'am
Mata 8.23-27; Markus 4.35-41*

²² Pə luvon a inde asa, Yesu a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.

²³ A alay a tinen apan ti takas tə kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nà, vəvara əduf a slabakay ahay pa nga sə bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.

²⁴ Natiya njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, tə pədek anan, ta jan, ta wa: «Miter, miter! Aday mənuko apan di lize bəse coy asanaw!»

Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anà atə mad' tə məsugurndolon sə a'am ahay tə məgalak awan. Cəna, a'am a tavay dেকে, awan a bəl sabay fok.

²⁵ Natiya Yesu a jan anà njavar anahan ataya awan, a wa: «Kə dəfen upo nga jiga nə kəkəməw?»

Njavar anahan ataya ta ma nga pə əjəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulən a tinen, ta wa: «Dō wurə həna anan anaw? A gafan 'am anà atə mad' tə a'am ahay dükwen, tə dəfan apan re ata nà, jəba su dō wurə kəlanaw?»

*Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene
əya à nga inde*

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Pə dəbə anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen dinger pa 'am anà daliyugo sə Galile.

²⁷ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nà, dō su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Dōwan ata nà, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nà, à wulən sə jəvay ahay inde. ²⁸⁻²⁹ Abay setene ata a taa ban anan nà, saray bayak a way anahan. Ta taa ban anan tə calalaw, alay tə saray a təkə, aday tə jaway anan à səsilə inde, anga sa gan nga. Tə winen ata təkə nà, a slad' anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sa haw way anahan à kiğe re.

A canan à Yesu nà, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dükwen garmec ù vo, a wa: «İken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kə ga alay ti nen bay ite.»

A ja matana ata nà, anga bə Yesu kə jak anan anà apasay lilibay ata à nay à dōwan ata wa ata awan.

³⁰ Yesu a cəce panan kutok, a wa: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədahan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Dowan ata a ja matanan ata nà, anga setene ahay inde bayak a i zek anahan inde.

³¹ Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem á nak ite. Ká sa razl manay dæren aday mē lize dænam à mæke sē mərda inde bay ite.»

³² A man ata awan, dōwan aya inde, tinen apan ti bal gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, anga varan umo cəved mā zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəved.

³³ Natiya, setene ataya tə zləray à dōwan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am mægujeguje wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde dədam.

³⁴ Do sa gan nga anà gadura ataya tə canan à way a sē təra ata cəna, ta haw saa dakay anan ləbara sē way a sē təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh mēduwen awan, aday à wulen su doh sē kiŕe ahay fok re. ³⁵ Do ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sē way a sē təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nà, ta tan à nga anà dōwan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mē njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə əjəjar. ³⁶ Do a sē canan anà masuwayan ataya nà, tə takəren ləbara sē ambar ana dōwan ata anà do ahay fok. ³⁷ Do su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday à zla à kon a tinen wa, anga tə jəjarək tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.

³⁸ A alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nà, dōwan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday tá zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nà: ³⁹ «Ma agay, aday ká sa dakan anan anà do ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a dakay anan ləbara sē way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà do ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə tama anan tə ataslay mivəl awan.

⁴¹ A alay ata kutok ite, dōwan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu.

Winen do mēduwen awan, sə lavan nga anà mer su way à doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmeç u vo anà Yesu, a gan kem aday à zla əga winen ite, ⁴² anga dāna anahan a inde mənduwəl a ma wa kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

A alay a Yesu winen apan i zla əga dōwan ata kutok nà, do ahay bayak a tinen apan ti ngədec anan.

⁴³ Uwar a inde à wulen su do ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Ká gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kə lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa dukwen, dōwan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

⁴⁴ Uwar ata a hədəkey à dəba a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan dəvac anahan kə ndalak panan. Kə mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

⁴⁵ Natiya, Yesu a cəce pu do sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Wayə sə lumo anaw?»

Kuwayə a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Əna Piyer a mbədahan apan, a wa: «Miter, do ahay nà, tinen apan ti ngədec iken kutok nà, aday ki cəce wayə sə lamak anaw re asa dāw?»

⁴⁶ Əna Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, əna nen a na san dōwan kə lamak uno nà, anga məgala inde kə nak ahay i nen wa.»

⁴⁷ Uwar ata a ca apan nà, Yesu kə sənək apan, i mba apan sa dər panan zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləsləb tə əjəjar awan, a dukwen gərmeç u vo anà Yesu à wulen su do ataya inde. A dakan anan anà man su do ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

⁴⁸ Pə dəba a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Zla agay tə zay.»

⁴⁹ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do maslan a nay ahay əga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kə ndəvak zek coy. Həna nà, kə vawan nga anà miter sabay.»

⁵⁰ Yesu a sləne 'am ana do maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

⁵¹ Tə dəzle əga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəved sa zla u doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. ⁵² Yesu a tan ayak à nga anà do ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuhhwa. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Kə yimen bay, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.»

⁵³ Man su do ataya te mbasay apan, anga ta san zle, dæna ata na, abay ka mæcak wanahan.

⁵⁴ Ðna Yesu a hædæken ayak pæ cakay anæ dæna ata awan, a bæn an alay, a ja te mægalak awan, a wa: «Ðænama, na jak na, slabak!»

⁵⁵ Cæna, dæna ata a mbar, a slabak acækan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday a pa.»

⁵⁶ Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anæ bæbay a dæna ata te may anahan a te mindel. Ðna Yesu a jan atan, a wa: «Way a sæ tæra a anan fok na, ka si jen anæ dowan bay.»

9

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Natiya pæ luvon a inde, Yesu a halan nga anæ do maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan mægala te mazlaæ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan do sæ dævac ahay re. ² A slan atan saa dakay anan læbara sa 'am sæ bahay a Mbærom, aday ta sa mbar anan do sæ dævac ahay.

³ A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen! Ðna way kawa dæker, mbulo, way sa pa, aday dala na, ka sa gæben æ alay inde bay. Aday ki gæben zana pi zek dukwen kærtektække re. ⁴ Kæ dzlen æ man a aday te tæmahak kwanay æga dowan a na, ka sa hædæken way a kwanay æga dowan ata wa bay. Njihen na, æga dowan a sæ tæma kwanay æga winen ata awan, hus pæ luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. ⁵ Ðna aday do sa man ataya te tæmahak kwanay bay ite na, zlen way a kwanay æ man ata wa, aday ka bæzlæmen a morbodok su kon a tinen pæ saray a kwanay ahay wa, anga aday ta san pi zek tinen te ines aya awan.»

⁶ Natiya, do maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon sæ dakay anan læbara mugom a sa 'am sæ bahay a Mbærom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan do sæ dævac ahay re.

A nan æ Hiridus sa san Yesu næ wayaw

Mata 14.1-12; Markus 6.14-29

⁷ Natiya kutok, Hiridus, bahay sæ Galile, a slæne pæ læbara si mer su way a Yesu a sa ga te njavar anahan ahay ataya awan. Aday do ahay tinen apan ti tæker læbara anahan ata re na, a wusen nga te mindel. Anga do azar aya awan, tinen apan ti ja na, ta wa: «I ga na, Yuhana do sa gan baptisma anæ do ahay ata ka mak uho.»

⁸ Do azar aya ite ta wa: «Sæ slæray ahay na, Eliya.»

Do azar aya ite asa ta wa: «I ga na, do kærtek æ wulen su do maja'am a Mbærom sæ kwakwa ataya ka mak uho.»

⁹ Ðna Hiridus na, a wa: «Aday Yuhana do sa gan baptisma anæ do ahay ata na, næ gædak panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus slæmay anahan a saa ndar ndænndan ata næ waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may sæ canan anæ Yesu aday æ san anan.

Yesu a varan way sa pa anæ do ahay ti ga mbulo dæra

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Natiya pæ dæba anahan a wa næ do maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay æ man anahan. Te dækan anan way a kawa ana tinen sa gay æ man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zad, bæse te wulen su doh a sæ ngaman Baytiseda ata awan.

¹¹ Natiya, do ahay ta san patan tinen tiya na, ta zla, ta njad anan Yesu te njavar anahan ahay æ man ata awan. Yesu a tæma atan, a dækan atan anan læbara sa 'am sæ bahay a Mbærom. A mbar anan do a sa gan may anæ zay a tinen ahay re.

¹² Natiya kutok, suko a ga lele na, do maslan ataya ta zla pæ cakay a Yesu, ta jan na: «Suwan, mbakan cæved anæ do ahay ta zla pæ culok ahay, æ wulen su doh ahay, anga aday ta saa pælay way sa pa, ta man sæ nahay aya, bina mænuko æ man kiæ inde asanaw?»

¹³ Ðna Yesu a mbædahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Te mbædahan apan, ta wa: «Inde pumo na, tapa sa pen ahay dæra te apan kælef ahay cew. Kak si ka gan may ma zla æ wulen su doh ahay inde, saa pælay ahay way sa pa aday ata bina, hæna anan i slan anæ man su do a anan bay asanaw?»

¹⁴ Do sa pa way æ man ata dukwen, tinen mæ baslay a na, mungol a dækdæk aday na, ta ga mbulo dæra.

Ðna Yesu a jan anæ njavar anahan ahay, a wa: «Jen anæ do ahay te njahay njæbukbök. Man kærtek cæna, i ga do ahay kwa kuro dæra, kwa kuro dæra.»

¹⁵ Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa ananahan a sa jan atan ata awan.

¹⁶ Yesu a gæba anan tapa sa pen a dæra ataya, te kælef a cew ataya awan. A ca ide æ mburom, a ngæran ayak anæ Mbærom. A gæzla anan i zek wa, a varan anan anæ njavar anahan ahay aday te gæzlan anan anæ do ahay.

¹⁷ Do ataya fok ta pak, te rahak 6ah 6ah. Te halan nga anæ mæ mbæsak a patan wa ata awan, aday ka rahak anan cækarak ahay kuro nga anahan a cew re.

Piyer a dakay anan na, Yesu næ winen Almasihu

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh taayak anahan awan. Aday njarvar anahan ahay dukwen tinen inde bəse à man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

¹⁹ Tə mbədahan apan ite, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»

²⁰ Aday Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà, wayaw?»

Natiya kutok nà, Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nə Almasihu, do ana Mbərom sə slənay ahay ata awan.»

²¹ Yesu a sləne 'am ata cəna, a gafan atan 'am, a wa: «Əna kà sa dīken anan anan anà dōwan bay.» ²² A jan atan asa, a wa: «Balaray nen Wan su Do nà, ni ga dəce bayak awan. Aday maced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti lar nen, aday do ahay ti vad nen. Əna pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay à məkə wa.»

Dəce inde pə cəved sə pərahan azar and Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30 - 9.1

²³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a jan ù do sə pərahan azar ataya fok, a wa: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad ata kəla luvon fok, à pəruho azar. ²⁴ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan sifa anahan adəka. ²⁵ Bina, do kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay!

²⁶ «Asa, kak dōwan a kà gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəmay? A alay a aday na mak ahay tə mazlaḅ uno awan, tə mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.

²⁷ «Nen apan ni jak ikwen tə didek awan: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəna sə canan anà bahay a Mbərom bay.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njarvar anahan ahay

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Natiya kutok, a njahay pə dəba ana 'am a tinen ata wa way sə lumo kərtek nà, Yesu a

gəba pə azar, Piyer, Yuhana tə Yakuba. A jan à bəzlom saa ga amboh.

²⁹ A alay a winen apan i ga amboh à bəzlom à man ata bine siwaw nà, zek anahan a mbəda, aday zana anahan dukwen a dav herre kwedekkwedek. ³⁰⁻³¹ Cəna, dōwan aya inde cew, atə Musa tə Eliya, tə sləray à jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom inde. Tinen apan ti kad bala tatə Yesu, pə amac anahan saa təra à wulen su doh sə Urəsalima, anga sa ndav anan wa mer su way anahan ata awan.

³² Cəkəbay Piyer tə Yuhana, aday tatə Yakuba nà, tinen ma njak ahan aya awan. Ahan ata kə gumak atan tə mindel, əna tə pədək pə ahan wa nà, tə canan anà jiyjay sə mazlaḅ a Yesu, tu do a cew ataya mə tavay aya pə cakay a Yesu.

³³ A alay a do a cew ataya tinen apan ti gəzla nga tatə Yesu ata nà, Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, manuko à man a anan nə sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» Piyer a ja 'am anahan ata nà, so, bina a gəzlan alay anà 'am anahan ata bay jiga awan.

³⁴ A alay a Piyer winen apan i ja 'am ata nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Njarvar a Yesu ataya ta ma nga pə əjəjar anga mugudongudon a sa van atan nga ata awan.

³⁵ Cəna, 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Wita nà, wan uno, do nen sə walay anan ata awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

³⁶ Pə dəba ana Mbərom sa jay ahay 'am à mugudongudon ata wa cəna, tə canak anan anà dōwan miza pa nga a Yesu wa sabay. A alay ata ite, njarvar anahan ataya tə njahay way a tinen tete, tə təkərek anan anan ləbara sə way a tinen sə canan ata anà dōwan bay.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Ide a cəde sidew a kutok, Yesu a dazay ahay à bəzlom wa tə njarvar anahan a maakan ataya awan. Tə dəzley ahay cəna, do ahay bayak a ta zla saa zlangay tə tinen.

³⁸ A wulen su do a bayak ata wa, dōwan a inde à man ata a zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mənduwel a həna anan à gak i zek wa ite. ³⁹ Məhərvov a taa ban anan. A alay a aday kə bənak anan nà, a ma nga sa zlah pi zek, winen apan i nguce, aday dukwen mumbof a rahan à 'am inde nə popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tə mindel, aday kə bənak anan dukwen, a man uda bəse bay re. ⁴⁰ Na gak anan kem anà njarvar anak ahay, aday

tá razl panan apasay sə məhərvov ata ite dukwen, ta mbak apan bay re.»

⁴¹ Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anə way a kwanay ahay nà hus à siwaw?» A jan anà bəbay a wan ata kutok, a wa: «ŋga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»

⁴² A alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nà, apasay sə məhərvov ata a ban anan kwayan'a bəram à məndak. Winen apan i ngeuc, nguc nguc.

Cəna, Yesu a lar angəraz pə apasay sə məhərvov ata tə məgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sə coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. ⁴³ Way a sə təra ata a gan masuwayan anà dō sa man ataya tə mindel, anga məgala sə mazlaḅ a Mbərom ata awan.

*Yesu a dakay anan amac anahan asa
Mata 17.22-23; Markus 9.30-32*

Əna dō ataya fok tinen apan ti jalay pə way a Yesu sa ga ataya mba nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ⁴⁴ «Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen a həna ata awan. Nen Wan su 'Dō nà, ti varan nen à alay inde anà dō sə daliyugo ahay.»

⁴⁵ Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi dər a patan wa, anga aday tā san anan 'am anahan a sa jan atan ata bay. Aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Natiya, pə dəḅa anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pa 'am sa jəka wayə məduwen à wulen a tinen inde anaw. ⁴⁷ Kwayan'a, Yesu a san way sə mivəl a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anə wan cəḅew awan, a tavay anan pə cakay anahan awan. ⁴⁸ A jan atan, a wa: «Kuwayə kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata awan. Bina dōwan aday həna winen cəḅew a à wulen a kwanay inde fok ata nà, winen nə dō məduwen a kutok.»

Dō sa nak ikwen ide bay nà, winen dō a kwanay

Markus 9.38-40

⁴⁹ Yuhana a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anə dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa

tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

⁵⁰ Əna Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Dō aday a nak ikwen ide bay ata nə, winen nə dō a kwanay asanaw!»

Dō sə Samariya ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

⁵¹ Natiya, alay a Yesu saa zla pə daliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nà, a jan i zek anahan nə ni zla à Urəsəlima aday. ⁵² A slan dō maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sə Samariya a inde. Tə dazle nà, tə pəlan man sə nahay à man ata awan. ⁵³ Dō sə wulen su doh ataya tə təmahak a bay, anga ḅa tə slənək, a nan sa zla à Urəsəlima.

⁵⁴ Əna atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anə way ataya nà, ta jan anə Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak ma jan u uko à dazay ahay patan à mburom wa aday à lize atan dāw?»

⁵⁵ Əna Yesu a cak ayak patan basl tə ide, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? ⁵⁶ Anga nen Wan su 'Dō nà, na nay ahay anga sə lize anan sifa sə dō ahay bay, əna anga sa tam anan.»]

Cəna, ta zla way a tinen u kon hinen.

Dō sa gan may sə pərahan azar anə Yesu ahay

Mata 8.19-22

⁵⁷ Natiya, tinen pə cəved sa zla mba ata nà, dōwan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

⁵⁸ Yesu a sləne 'am ana dōwan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su 'Dō nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

⁵⁹ A jan anə dō hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»

Əna dōwan ata a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

⁶⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tā la məsinde a tinen ahay. Əna iken, zla saa dakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»

⁶¹ Dō hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna mbuko cəved saa jan ahay 'am pi zek wa anə dō su doh uno ahay aday.»

⁶² Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Dō kə bənək alay pi jəe sa ga mer aday winen apan i ca ide à dəḅa kurkwer nà, kə slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

10

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwḅe nga cew

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a walay njarav maza aya awan, tinen kwa kuro cuwbe nga cew. A slan atan pa 'am anahan cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.

² A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, à zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.

³ «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kala kiəbe ahay inde.

⁴ Əna way kawa dala, mbulo, təkarak nà, kà sa gəben à alay inde bay. Kà sa mbədəken awan pə cəved, anga sa jan 'am anà do ahay bay re.

⁵ «Kə dəzlen əga dōwan a nà, jen anà do su doh ataya nà, zay a Mbərom à təra à gulom su doh a anan inde. ⁶ Kak do sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i tərən anà dōwan ata awan. Kak matanan bay cəna, zay a kwanay i tərən atan bay. Əna zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. ⁷ Njihən à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga do si mer su way i pa nà, way sə herrebə anahan. Kà sa bəren awan pu doh pu doh bay.

⁸ «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. ⁹ Mbəren anan do sə dəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan dukwen: “Bahay a Mbərom, winen defefe coy.” ¹⁰ Əna kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cana, zlen, kà sa tiven à məgəzləga cəved, aday jen atan nà: ¹¹ “Mi bəzlamak ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Əna sənen apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.” ¹² Əna nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal do sə Sodoma ahay.* »

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tà ga anan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, do sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti njahay à məndak à rəba inde aday sə dakay anan tə yimək pə ines a

tinen ahay tə didek awan. ¹⁴ Anga na awan, pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

¹⁵ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i kafak wa iken à mburom dāw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda adəka coy.»

¹⁶ Natiya, Yesu a jan anà njarav anahan ataya kutok, a wa: «Do kə slənek ikwen anan nà, kə slənek uno anan re. Dōwan a kə təmahak kwanay bay nà, a təma bay nà, nen awan. Aday asa do kə təmahak nen bay, a təma bay nà, zek a Mbərom a sə slənay ahay nen ata awan.»

Njarav a Yesu ma slan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may agay

¹⁷ Do maslan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may ahay tə ataslay mivəl awan. Ta nay, ta jan à Yesu nà: «Ba Məduwen! Kwa apasay lelibay aya dukwen tə bənak umo à 'am wa anga sləmay anak.»

¹⁸ Yesu a jan atan ite, a wa: «Nə canak anan anà Fakalaw kə slahak ahay à bəgəbaga mburom wa kawa Mbərom a wuted ike. ¹⁹ Əna ihe! Anga məgala sə mazlaəb uno, ni varak ikwen cəved ki jənen pa nga sə dədəw ta sə rəje aya awan, aday ki gen bahay pə manide a kwanay Fakalaw, pə way ahay fok. Awan saa ga alay tə kwanay nà, inde sabay. ²⁰ Aya əna kə tislən mivəl həna anga apasay lelibay aya tə bənak ikwen à 'am wa cəna coy bay. Tislən mivəl həna adəka nà, anga sləmay a kwanay ahay mə vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivəl a Yesu

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ A alay ata kutok, Apasay Cəncan a a taslan a mivəl anà Yesu. A hərən nga anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bəgəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dəkak anan anan way a anaya anə gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dərək anan pu do sə kəlire ahay wa, pu do sə asan way ahay wa. Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²² A jan anà do sa man ataya kutok, a wa: «Bəbay uno Mbərom kə varak uno anan way ahay fok. Dōwan sa san sa jəka nen wan anahan nə ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dukwen, dōwan sa san Bəbay uno nə wayaw nà, ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.»

²³ Pə dəba anahan a wa Yesu a mbəda 'am pə njarav anahan ahay, a jan atan anà tinen a dəkdek, a wa: «Tislən mivəl anga kə cinen anan anà way a anaya awan. ²⁴ Nen apan

* 10:12 Ca pə Laataanooji 19.1-29.

ni jak ikwen: 'Do maja'am a Mbərom ahay tə bahay ahay bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Jike pu do sə Samariya a inde a ga sumor lele awan

²⁵ Natiya awan, miter sə Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pə kwande. A cəce pə Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nə mer sa ma aday ni sa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka tan à nga mə vinde a à Deftere sə Tawrita inde nə maw? Iken apan ki jinge nà, a ja nə maw?»

²⁷ A mbədahan apan anà Yesu ite, a wa: «Mə vinde uda nà: "Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke, tə məgala anak a təke, tə abayak nga anak a təkə!" aday "Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan."»

²⁸ Yesu a jan: «Wita nà, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sə baslay ata, aday ki njad sifa sa ndav bay ata kutok.»

²⁹ Əna miter sə Tawrita ata a nan sə đakay anan nà, acəce 'am anahan ata nə lele awan. Anga nan, a cəce pə Yesu wa asa, a wa: «Aday do sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»

³⁰ Yesu a mbədahan apan kutok, a jan nà: «Dowan a inde a slabak à Urəsalima wa, i zla à Yeriko. Pə cəved kutok, do sə akar ahay ta kad apan, tə culok panan zana, ta ndazl anan ledədde. Ta zla way a tinen, tə mbəsak anan nə hədek hədek kawa i ndav zek coy.

³¹ «À man ata đukwen, do sə gədan dundo anà way anga Mbərom a inde, a nay tə cəved ata cite. A canan anà dowan ata mə nahay a gwehəhhe nà, a zla way anahan tə zlawak cəgəhha.

³² «Capəpa asa, do hinen a nay ahay ta man ata re, winen do sa ga mer su way à doh sə mazlaḅ a Mbərom. A nay, a ca pə dowan ata matana re cəna, a ban cəved tə zlawak, a zla way anahan ite.

³³ «Əna Samariya a inde, winen apan i zla à man anahan daren a ite, a dəzley à man ata nà, a canan anà dowan a mə nahay a gwehəhhe ata awan, a gan i zek wa. ³⁴ A hədəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay pə mbələk anahan a pi zek ataya awan, a banan apan. A slabak anan, aday a zləzlam anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen su doh, à man sə təma mbələk ahay, a gan nga anà dowan ata lele.

³⁵ «İde a cəde cəde a nà, a varan dala sə *dinar*[§] ahay cew anà bahay su doh ata

awan. A jan nà: "Gan nga anà dowan a anan lele. Kwa à ga nə kəlizək anan dala anak anà nga dəp nà, pə luvon a ni may ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak anan dala anak kutok."»

³⁶ Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa kutok, a wa: «À wulen a su do a maakan ataya inde nà, sə tara do sə cakay su doh ana dowan aday do sə akar ahay sa kad apan ata nà, wayaw?»

³⁷ Miter sə Tawrita ata a mbədahan apan anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra do sə cakay su doh anahan nà, dowan a sa gan sumor ata awan.»

Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kà sa ga matanan ite.»

Yesu winen əga atə Marta tə Mariyama

³⁸ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen pə cəved sa zla à Urəsalima nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. A man ata nə, uwar a inde tə ngaman Marta, a təma atan əga winen.

³⁹ Məran a uwar ata inde dəna awan, tə ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay a Yesu, a njahan à vo, winen apan i pak sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok.

⁴⁰ Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i wusen ti mer su way à mbak inde.

Natiya kutok, Marta a nay ahay à man a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna a anan winen mə njahay a pə cakay anak kəriya awan, aday zek winen apan i do ti mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka jan à mo zek ite bidaw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hey Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan nga anak pi mer su way ahay bayak a ba?

⁴² Əna way inde kərtek lele awan, təde sə varan anan nga anak. Mariyama a varan anan nga anahan nà, anà way ata awan. Dowan saa gahan apan 'am nà, inde sabay.»

11

Atatak way a Yesu pə amboh

Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh à man a inde. A ndəvay anan ahay sa ga amboh ata nà, do kərtek à wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba Məduwen, đakan umo anan sa gan amboh anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə đakan anan anà njavar anahan ahay ata ite.»

² A mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə natiya awan:

Bəbay a manay, do ahay tà san sləmay anak nə cəncan awan.

Bahay anak à ga zek à wulen a manay ite.

† 10:27 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. ‡ 10:27 Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18. § 10:35 Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

³ Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə luvon pə luvon fok ite.

⁴ Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà dō sa gan umo ines ataya cite.

Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,

anga aday mā sa zla i ines inde bay.»

⁵ A jan atan asa, a wa: «Hinahibay məndala anak inde, aday ki zla āga winen gak ā luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, məndala uno. Daf kà mbakak pikwen wa mənjkək ite daw? Ənga, vuro ite!” ⁶ Anga car uno a inde, a may ahay ā man a wa, winen āga nen, əna way sa pa inde upo sə varan ibay.” ⁷ Natiya kutok, məndala anak ata i mbədahak ahay apan ū doh wa ta sa jak nà: “Kā bəbulo ahay awan bay wuna! Nə tacak anan məsudoh uno coy, manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

⁸ Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Məndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen məndala anahan ata bay, əna anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

⁹ «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan ā nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ¹⁰ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am pi zek uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

¹¹ «Kwanay bəbay ahay, wan anak kə cəcihek panak kəlef nà, ki mba apan sə varan dədew ā yime sə kəlef inde bay asanaw? ¹² Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje ā yime sa slay inde bay re asanaw? ¹³ Kwanay dō lelibay aya adəka nà, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen ā bəgəbaga mburom dukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà dō sə cəce panan ataya fok bidaw?»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ū dō maandak a wa, aday dōwan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà dō ataya awan. ¹⁵ Əna dō azar aya ta wa: «Sə varan məgala a aday sa razl setene ataya nà, Bə'elzebul*, winen bahay sə setene ahay.» ¹⁶ Dō azar aya ite ta

gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan ā gan atan masuwayan sə way sa nay ahay ā mburom wa.

¹⁷ Əna Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «Ā bahay a wura wura fok cəna, kak dō anahan aya 'am kə zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay dukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbazl sekef sekef. ¹⁸ Matanan re, kak Fakalaw kə gak vəram ti zek anahan a nà, bahay anahan a dukwen i tavay nga daw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə məgala ana Fakalaw nà, angamaw? ¹⁹ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala ā waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁰ Tə dīdem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kə nak ahay ā wulen a kwanay.»

²¹ A ja asa, a wa: «Kak dō gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize daw? ²² Əna dō sə zalən məgala ā nga wa kə nak ite, kə zalak anan winen tə mungok nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlile anahan a sə ngəzar pə dōwan ata wa anà car anahan ahay.

²³ «Dō sə pəlay nen bay ata nà, winen nə dō manidə uno. Dōwan a kə mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am ā kiē nà, winen awan.»

*Amay ana setene ā mivəl su dō inde
Mata 12.43-45*

²⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Setene kə nak ahay ū dō wa nà, i zla ā man kiē inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadak man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ū doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” ²⁵ Kə sak a may ahay nà, i tan ā nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele. ²⁶ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay ā dōwan ata inde. Aday anjahay ana dōwan ata nà, i təra lelibay a zal pa sə kukwa ata wa asa.»

Mbərom a daf ngama anahan nà, pu dō sə sləne 'am anahan ahay

²⁷ Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, uwar a inde ā wulen su dō ataya, a ja tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfak ngama anahan pə uwar a sə wahay iken, aday iken sa sa pay anahan a ta awan.»

* 11:15 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

²⁸ Əna Yesu a mbəđahan apan ite, a wa: «Mbərom a daf ngama adəka nā, pu dō sə sləne 'am anahan ahay, aday sə dəfan apan anā 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Do ahay ta gan may Yesu a gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

²⁹ Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zlak ayak a man a Yesu asa. Coy, a jan atan kutok, a wa: «Dō sə biten ahay nā, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan may nā, anā masuwayan. Əna ti canan anā masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, dō maja'am a Mbərom ata aday. ³⁰ Kawa ana Mbərom sə dəkay anan mazlaḅ sə sləmay anahan anā dō sə Nəniwe ahay tə masuwayan sə təra pə Zonas† ata nā, nen, Wan su Dō, həna dükwen ni təran anā dō sə biten ahay nə matanan re. ³¹ Pə luvon sə sariya nā, bahay sə Saba dükwen i slabak sa gan sariya anā dō sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dəren təkede nā, kə nak ahay sa naa pəkək ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya təkəlire ata awan.‡ Əna, cen apan həna kutok, dō sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dükwen, winen inde a man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sə sləne 'am anahan bay re. ³² Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nā, dō sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sə Nəniwe ahay nā, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dükwen, dō sə zalay Zonas winen inde a man a ana awan.»

İde nā, way sa kan anan jiyjay anā zek

Mata 5.15, 6.22-23

³³ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam, aday i der anan, kabay i hərok apan tasa nā, ibay. Əna i daf anan lalam ata nā, pə way sa daf lalam awan, anga aday ide jiyjay a dəvan anā dō sa zla u dōh ataya fok lele.

³⁴ «İde anak nā, kawa lalam sə dəvan jiyjay anā zek anak. Kak ide anak winen lele nā, ata zek anak a fok winen a jiyjay a inde. Əna, kak ide anak a lelibay nā, zek anak kə tərək kawa winen i ide zənnen a inde. ³⁵ Gan nga anā zek anak lele, bina ide jiyjay anak a sa tərək kawa ide zənnen bay. ³⁶ Kak zek anak a fok i ide jiyjay inde nā, aday kə mbakak uda man sa ide zənnen mənjoek bay nā, zek anak fok i təra ide jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiyjay ata awan.»

Yesu a man a mungok anā Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndav anan 'am anahan ata mba cəna, Farisa a inde, a ngaman pa daf əga winen. Ta zla əga dōwan ata kutok, ta pa daf miya awan. ³⁸ A gan masuwayan anā Farisa ata, anga Yesu a pa daf mənjenja sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen ahay ata awan.

³⁹ Yesu a san way anahan a sə bayak ata zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa ahay nā, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivəl a kwanay ahay nā, mə cəkəđ aya bay. Mivəl a kwanay ahay ma rah aya nā, tə ubor aday tə huwan ahay. ⁴⁰ Kwanay nā, demdemem sə dō ahay! Mbərom a ndakay way ahay nā, day sə uho tə day su doh a təkə bidaw? ⁴¹ Way a a siked a kwanay kabay a tuwez a kwanay inde ataya nā, viren anan anan anā dō mətawak aya awan, aday way a azar aya fok ti i tərək ikwen cəđan'a kutok.

⁴² «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Kə rəzlen anan a nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbəđəken anan nga tə didek anahan, tə asan zek anahan ahay. Abay təde ki gen nā, way ataya awan, mənjenja sə mbəsək sa ga way a azar aya re.

⁴³ «Kwanay Farisa ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga ki zlen u doh sə wazay ahay cəna, ki cen wa dükwen, man zəbor aya awan. Ki gen anan may nā, dō ahay ta jak ikwen anan 'am a kwasuko nā, tə akərdeh aya awan, a wulen sə dō ahay inde fok.

⁴⁴ «Wita nā, wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga ki gen minje nā, tə jəvay, aday dō ahay tə canak anan bay ata awan. Dō ahay tinen apan ti bəran pa nga mənjenja sa san apan.»

⁴⁵ Pə dəđə ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nā, dō kərtek a wulen sə miter sə Tawrita ahay a mbəđahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nā, kə tərək manay a məndək re bidaw?»

⁴⁶ Yesu a mbəđə apan, a wa: «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tə mindel ata pa nga anā dō ahay, anga aday tə gəđə. Əna kwanay a dükwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sə alay bay re.

⁴⁷ «Wawayah, dəce i tərək ikwen! Anga kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anā dō maja'am a Mbərom ahay. Aday cəkəbay, sa vad anan dō ataya nā, bije a kwanay aya awan. ⁴⁸ I ga nā, way a bije a kwanay ahay sa ga a alay ataya nā, kə zlak ikwen a nga. Bina, sa vad anan dō maja'am a Mbərom ataya nā, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay həna dükwen, kwanay apan

† 11:30 Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ 11:31 Ca pə 1 Laamiife 10.1-13.

ki dazlen anan jəvay ataya re angamaw?⁴⁹ Anga nan, Mbərom kà jak, a wa: “Ni slan dō maja'am uno ahay tu dō maslan uno ahay. Ti vad' anan azar su dō a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu dō azar aya re.”⁵⁰ Anga, kwa pa sə ndakay daliyugo wa, hus həna nà, tinen apan ti ndav anan dō maja'am uno ahay ta sa vad' atan à məkə sa ndaw. Anga nan, ni naa cəce mez ana dō uno ahay nà, pu dō sə biten a anan aya wa.⁵¹ A bənay ahay kwa pə amac ana Abelš wa, hus pə amac ana Zakari, winen ma vad' a à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dongo anà way ahay ata awan.* Ayaw, acəkan, Mbərom i naa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan, anga way ataya fok.

⁵² «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə ticen anan cəved' sa san Mbərom. Aday kwanay a dukwen, ki zlen à cəved' ata inde sabay re. Aday kə gifen anan 'am anà dō sa gan may sa zla tə cəved' ataya re.»

⁵³ Natiya kutok, pə dəḅa ana 'am anahan ataya wa nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cəna, miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay, ta gara apan mivəl. Tə cəce panan way ahay cara cara bayak awan,⁵⁴ anga ta gan may nà, abay Yesu à nes 'am cəna, ata ti ban anan pə kwande.

12

*Aba zek pə way lelibay a wa
Mata 10.26-27*

¹ Natiya, à alay ata a ite, dō ahay tə halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tə jənan pə saray i zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bənen nga a kwanay nə lele pə wudah sə Farisa ahay wa, anga tinen nà, dō sə mbadəmbada ahay. ² Way mi dər aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ³ Anga nan, 'am a kwanay sa ja i idə zənzen a inde ata nà, i sləne zek i idə jiyay a inde, aday 'am a kwanay sə səsək asəsək taayak u dōh a kwanay ataya dukwen, ti sləne zek kawa ki jen nə uho pə zəvay wa.»

*Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?
Mata 10.28-31*

⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kə jəjiren anà dō sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay, anga pə dəḅa anahan a wa nà, ti i mba apan sa ga awan inde sabay. ⁵ Dō a aday tədē ki jəjiren anan ata nà, nen apan ni dəkak ikwen anan: Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə ndəvak ikwen anan sifa tətə, aday pə dəḅa

anahan a wa dukwen, i mba apan sa zla kwanay à məkə sə marda inde re. Ayaw, sumor a nà, jəjiren anan anà dōwan ata kutok.

⁶ «Slənen asa aday, na wa kə sənən zle, tə sukom kədəye ahay dərə tə dala sardədə aya cew bidaw? Əna aday dukwen, Mbərom a san patan zle fok re asanaw! ⁷ Kə jəjiren awan bay jiga awan. Kwa sibək sa nga a kwanay ahay dukwen mə baslay aya kərtek kərtek fok coy. Pə Mbərom nà, kwanay kə zilen a kədəye ahay gəngam asanaw!»

Yesu i man zek u dō sə dəkay anan ləbara anahan ahay

Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa re, a wa: «Kak dōwan a kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay “Nen dō a Yesu!” nà, nen Wan su Dō dukwen, ni ja pa 'am ana maslay a Mbərom ahay: “Winen dō uno!” cite re. ⁹ Əna dōwan kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà maslay a Mbərom ahay nà, na san anan bay ite re.

¹⁰ «Dō kə jənak uno pa 'am i nen Wan su Dō nà, Mbərom i pəsen anan. Əna kak dōwan a a jənan pa 'am nə anà Apasay Cəncan a nà, wita Mbərom i pəsen anan ines anahan kula itəbay.

¹¹ «Kwa siwa siwa tə bənak kwanay aday ta zlak kwanay pa 'am sə sariya u dōh sə wəzay ahay, kabay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, kabay pa 'am su dō məduwen aya dəp nà, kə sa jilen sa jəka aday mi i mbədahan atan apan nə, kəkəmaw kabay mi i ja nə maw ata bay. ¹² Anga à alay ata nà, Apasay Cəncan a i dəkak ikwen anan 'am a kwanay a saa ja ata awan.»

Jike su dō zlile a mindel awan

¹³ A wulen su dō a bayak ata wa kutok, dōwan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ənga, jan anà mərak uno à gəzlan umo anan way a bəbay a manay sa mac panan ata awan.»

¹⁴ Əna Yesu a mbədahan apan, a wa: «Dowan a anan, nen nə tərak dō sa gak ikwen sariya, kabay sə gəzlak ikwen anan zlile a kwanay ahay bay asanaw?»

¹⁵ Natiya, a jan anà dō ataya fok kutok, a wa: «Bənen nga a kwanay pa sə pəlay zlile wa. Anga sə bənan anan sifa uho anà dō zənzen a nà, way anahan ahay, kabay zlile anahan ahay bay.»

¹⁶ Natiya awan, Yesu a təkəren atan jike sa 'am a anan kutok, a wa: «Dowan a inde nà, zlile awan, guvo anahan ahay inde pa man ma ndəḅa aya awan. Kə gak apan way bayak a tə mindel. ¹⁷ Dowan ata a jalay à mivəl anahan inde kutok, a wa: “Man i sla sa pak

anan uda way uno ma ga bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga nà kəkəmaw?”

¹⁸ «Coy a jan i zek anahan a kutok, a wa: “Nə njadək anan nga sa ‘am a kutok. Suwan ni kad anan de uno ahay fok, ni han uda məduwen aya awan, aday ni pak anan uda ndaw uno tə way sa pa uno azar ataya fok. ¹⁹ Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno, way anak inde mə ndakay man a bayak awan, i ndav bay, i slak way sə ava bayak a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa anak ahay aday bay itədaw! Ənga, sak ayak way həna anan aday, mbasay, taslay mivel bayak awan.”

²⁰ «Əna Mbərom a mbəfahan apan, a wa: “Dowan a mindel a anan awan, à luvon a sə biten a anan inde nà, ni gəbə anan sifa anak. Əna aday way anak a sə halan nga bayak a anan ata nà, waya saa pa anan kutok anaw?”»

²¹ Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok, a wa: «Matanan awan, pu do sə halan nga anà zlıle bayak a, anà nga anahan a dəkdek ata nà, i naa tərən matana re, bina pə ide a Mbərom nə winen do mətawak awan.»

*Adaf nga pə Mbərom
Mata 6.25-34*

²² Pə dəbə anahan a wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen həna: Kà sa jilen pə way sa pa tə zana bay. ²³ Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana re. ²⁴ Ənga, cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay dukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə ide a Mbərom nà, kə zilen a məvuhom ahay lele bidaw?

²⁵ «Way a wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənəcək anaw? ²⁶ Kək ki mben apan sa ga way mənəcək kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way azar aya nà, angama kutok anaw? ²⁷ Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kié ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlıle anahan a bayak ata təkədə nà, kula kə pəkək zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kié ataya bay re. ²⁸ Həna dəp nà, Mbərom winen apan i rəbə anan daslam sə kié ahay, aday sidew a dukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkək ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kié ataya bidaw?

²⁹ «Matana awan, kwanay nà, kà sa yan anan nga i zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa ata bay. Kə jilen

pə way ataya bay re. ³⁰ Anga jəbə sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, do sa san Mbərom bay ataya awan. Əna kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya dukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. ³¹ Suwan, pəlen adəka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. ³² Kə jəjiren awan bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

*Man sa dər zlıle lele awan
Mata 6.19-21*

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Sukumen anan way tə way a kwanay ahay, aday kə viren anan anan dala awan, anà do mətawak aya awan. Təmen mbulo sa daf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndiken ayak man pə zlıle a kwanay ahay à bagəbaga mburum. Anga à man ata nà, zlıle a kwanay ahay ti lize itəbay. Do sə akar ahay ti njad apan alay bay, mumok ahay dukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. ³⁴ Anga, zlıle a kwanay ma daf a à man ata nà, mivel a kwanay a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.»

Do si mer su way lele awan

³⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. ³⁶ Tərən nà, kawa do sa ga mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may ahay à man sə gəbə uwar wa ata awan. Kwa à ga nə bahay su doh ata à may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təbən ayak wa. ³⁷ Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà do si mer su way anahan ataya ma njak anan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkərre nà, ngama i tərən anà do ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə dıdım a həna: Winen a ta nga anahan awan, i jawad zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. ³⁸ Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkədə, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə ide cekərkərre nà, ngama i tərən anà do sa ba pu doh ataya awan.

³⁹ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay əga winen saa zləray anan ahay nà, dowan ata i nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə akar ataya tà zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁰ Kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a dıwuwaw dukwen, ki sənen apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Mata 24.45-51

⁴¹ Natiya, pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nà, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nà, anga manay daw, bəzi anga do ahay fok daw?»

⁴² Yesu a mbədahan apan, a wa: «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan. ⁴³ Zay i tərən anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁴ Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁵ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà, bahay su doh uno i may bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay ta azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen apan i vaway nga tə mahay anahan ahay re. ⁴⁶ Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan, i sa njahay tu do lelibay aya awan.

⁴⁷ «Hinahibay do si mer su way a inde, aday a san way kawa ana bahay su doh anahan sa gan may à ga anan ata awan. Aya əna, dōwan ata kə lavak anan zek, aday kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay re. Kak matanan nà, ti jan pə akəta nə lele, ti vad' anan alay bayak awan. ⁴⁸ Əna do si mer su way hinen inde, winen a san sa ga way a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay. Winen nà, ti jan pə akəta nə mənjoek kəriya awan, anga a san bay. Tə varak anan way anà dōwan a bayak a nà, ti cəce panan wa nə bayak a re. Dōwan a aday tə mbakak anan anan way à alay inde bayak nà, ti naa cəce panan dukwen bayak a re.»

'Am i zlan pi zek anà do ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

⁴⁹ Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa, a wa: «Nen na nay ahay nà, anga sa naa dəfan uko anà daliyugo, aday na gan may nə uko ata abay à han kwayan'a. ⁵⁰ Nen ni dazay

təzlev həna à dəce inde kawa do sə dazay à a'am inde à alay a winen sa ga bəptismana ata awan. Əna hwiya nen ni sa məndolor sə dəce ata hus à andav a inde. ⁵¹ Kwanay ki jen nà, nen na nay ahay anga aday zay à ga inde pə daliyugo daw? Cəkəbay matanan bay, na nay sə gəzla anan do ahay pi zek wa adəka bugol. ⁵² Azanan do ahay dāra a gulom su doh kərtek a inde nà, ti gəzla. Do ahay maakan awan, 'am i zlan atan pi zek tu do cew aya sabay. Do a cew ataya dukwen, 'am i zlan atan pi zek tu do maakan ataya sabay re. ⁵³ Bəbay sa wan i nes pi zek ta wan anahan, aday wan ata dukwen, ti nes pi zek tə bəbay anahan ata re. May sa wan i nes pi zek tə dəna anahan, aday dəna ata dukwen, ti nes pi zek tə may anahan ata re. May sa wan dukwen i nes pi zek tə dalay ana wan anahan, aday dalay ana wan anahan ata dukwen, ti nes pi zek tə jəje anahan ata re.»

Agəzlan alay pi zek wa anà way saa təra ahay

Mata 16.2-3

⁵⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə cinen anan anà mburom kə gəbak ahay vegege tə day sə dəlön wa nà, ki wen, iven i gay ahay, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁵ Ka sak a cinen anan à mad' winen apan i ma nga à dəlön nà, ki wen ata herreḅ i ga, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁶ Matana awan, kwanay do sə mbadəmbadə ahay, way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw?»

'Am à zlak ikwen pi zek tu do manide anak

Mata 5.25-26

⁵⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kwanay a ki mben apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way lele aya tə lelibay aya ta nga a kwanay a bay jiga nà, angamaw? ⁵⁸ Hinahibay, dōwan a kə zlahak apak, aday kwanay pə cəved' sa zla à man sə sariya mba nə, suwan 'am à zlak ikwen pi zek. Njiden zay à wulen a kwanay inde, à alay a kwanay pə cəved' mba ata awan. Bina tə mungok anak ata təke, dōwan ata kà sak a dəzle iken à man su do sa ga sariya ahay nà, ti mak anan mungok aday do sa ga sariya i varan iken à alay inde anà suje ahay, ti tacak ayak iken à dangay. ⁵⁹ Nen apan ni jak: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan a sa zlah anan apak ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

13

Suwan sə mbədahan lən i ines daw, kabay sə lize daw?

¹ A alay ata ite, dōwan aya inde à man ata awan, ta jan à Yesu lābara su dō sə Galile ahay, ta wa: «Pilatū kə vədak anan Galile ahay à alay a tinen apan ti gadan dungo anā way anā Mbərom, aday mez a tinen kə japak tē mez sə way a ma gad dungo aya ata awan.»

² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jilen nā, dō a ma vad ataya ta mac matanan nā, anga tinen dō sa ga ines ahay zal a dō sə Galile azar ataya daw? ³ Nen apan ni jak ikwen nā, matanan bay, əna kwanay həna dukwen kə mbədihən anan ləen anā ines a kwanay ahay bay cəna, ki lizen kawa dō ataya cite re. ⁴ Kabay dō a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam, à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata nā, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal dō sə Urəsaliima azar ataya fok daw? ⁵ Nen apan ni jak ikwen nā, matanan bay re. Əna kwanay həna dukwen, kə mbədihən anan ləen anā ines a kwanay ahay bay ite nā, ki lizen dənam kawa dō ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan, a wa: «Dowan a inde a jule buway à guvo anahan, a nay saa bənak ayak wa wan awan, əna kə bənak bay, anga kə wahak bay. ⁷ Dowan ata a jan anā dō sa ga mer su way à guvo ata, a wa: “Həna kə gak ava maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak ayak wa wan sə buway anan, əna nə njadak bay anga kə wahak bay. Suwan gad anan, bina winen apan i nəso anan guvo kəriya nə pa maw?” ⁸ Əna dōwan ata a jan nā: “Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan apan sə tē viya a anan kərtek aday, ni lan à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə, ⁹ izəne pəc hinen ahay nā, i wahay kə maw? Kak kə wahak bay re nā, aday kə gad anan kutok.”»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

¹⁰ Pə luvon a inde nā, luvon sa man uda awan, aday Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay. ¹¹ A man ata awan, uwar a inde mə tərā à məndak a ava kuro nga jəmaakan, anga setene sa gan. A mba apan sə tavay bay. A zla nā, mə kərdeh a tuhha. ¹² Yesu a canan anā uwar ata cəna, a ngaman ahay, aday a jan, a wa: «Mazar, kə mbərak à tərā à məndak anak wa!» ¹³ Cəna, a daf apan alay, kwayan'a uwar ata a tavay lele kutok, a həran nga anā Mbərom.

¹⁴ Cəkəbay, way ata kə cəbak anan anā dō sə ləvan nga anā doh sə wazay ata, anga Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa man uda ata, ata awan. A jan anā dō ahay kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga mer su way ahay, əna suwan kī nen ahay

à luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar, bina si pə luvon sa man uda aday bay.»

¹⁵ Yesu Ba Məduwen a mbədahan apan, a wa: «Kwanay nā, dō sə mbədəmbadā ahay kələdaw? Pə luvon sa man uda nā, kə pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a kwanay ahay sa zla atan à man saa varan atan a'am bidaw? ¹⁶ Uwar a həna anan nā, winen dō sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw kə gak anan alay ava kuro nga jəmaakan nā, abay tədə sə pəsakay anan ahay à alay a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay kələdaw?»

¹⁷ 'Am ana Yesu a sə mbədahan atan apan ata a pəkan waray i idē inde anā dō manidē anahan ataya fok. Əna dō azar ataya fok tə taslak mivəl anga mer su way ana Yesu a sa ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

¹⁸ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nā, ta maw? Aday ni ga anan minje həna nā, ta maw?»

¹⁹ Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.* Dowan a a gəba, a casl anan à guvo anahan, a hay ahay, a tərā dədazl si sé məduwen awan, aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wudah

Mata 13.33

²⁰ A dəba wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay a Mbərom ta ga minje nə ta ma asanaw?»

²¹ Ta ga minje tə wudah sa kwasay way ata awan. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gasadaf maakan. A laf anan nā, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

Jike sə məsudah mə mbədəc awan

Mata 7.13-14, 21-23

²² Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsaliima nā, a takas kon a azar aya, tə wulen su doh ahay. Aday winen apan i tətakan way anā dō ahay.

²³ A alay ata kutok nā, dōwan a inde, a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka Mbərom i tam a nā, azar su dō ahay əngal cəna coy daw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: ²⁴ «Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbərom inde tə məsudah a mbədəc an njulehwehwe ata awan. Nen ni jak ikwen, dō ahay bayak awan, ti gan may sa zla uda awan, əna ti mba pi zek bay. ²⁵ Aday, alay a i nay, bahay su doh i slabak nā, i tacay anan məsudah anahan kutok. Ata kwanay nā, kwanay uho mba. Matanan, ki dazlen anan sə dəcan ayak anā məsudah, ta sa ja nā: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay, təban umo ayak wa ite.”

* 13:19 Yesu a ga minje nā, ti sé sə əga tinen a inde kawa kemsire.

«Bahay su doh ata i mbəđahak ikwen ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw, na san kwanay bay fok.”

²⁶ «Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Da pak way sa pa, da sak way fok tatə iken awan, aday kə wazak à wulen su doh a manay re.”

²⁷ «I mbəđahak ikwen ahay apan hwiya ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sə huwan ahay.”

²⁸ «À alay ata kutok nà, ki cinen anan anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu do maja'am a Mbərom ahay fok à bahay a Mbərom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. ²⁹Do ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbərom inde. ³⁰Sənen apan lele kutok, azar su do a ma lah aya pa 'am həna ata nà, ti naa təra do mədakwidok aya awan. Aday azar su do a mədakwidok ataya ite, ti naa təra do ma lah aya pa 'am cukutok.»

*Asəder sə Urəsəlima ahay
Mata 23.37-39*

³¹ A alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay ahay pə cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan may sa vad iken.»

³² Əna Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Zlen ka si jen anà do sə wurwer a kawa wan ana ayah ata nà: Luvon sə biten ta sə sidew nə, nen apan ni razl apasay lelibay aya awan, ni mbar anan do sə dəvac ahay. Aday pə luvon maakan anahan a nà, ni ndav anan mer su way uno. ³³Aya əna, sumor a ni pərahan azar anà cəved uno biten, sidew, aday anjahay sidew kərtek, bina a zla pi zek aday do maja'am a Mbərom à mac uho à man aya bay, sumor a nà, à Urəsəlima awan.

³⁴ «Hayaka Urəsəlima ahay! Kwanay do sə Urəsəlima ahay! Kə vəden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsəlima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kə ngəmen bay re. ³⁵Ihe, doh sə mazlaə a Mbərom a kwanay i təra rəgay. Nen ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazlaə anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”†»

14

Yesu a mbar anan dōwan a inde pə luvon sa man uda awan

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, bahay sə Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa way sa pa əga winen. Əna à man ata kutok nà, do a à man sa pa daf ataya, tə dəfan ide anà Yesu zuhhwe nə lele.

² Aday dōwan a inde à man ata awan, zek anahan a fok nà, ma tar a dəngəleffe, anga dəvac a gan, winen pa 'am a Yesu. ³Yesu a cəce pə miter sə Tawrita tə Farisa mə ngamay ataya wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa mbar anan do dəvac a daw, kabay cəved ibay daw?»

⁴ Do ataya tətəte way a tinen, ta ngam sə mbəđahan apan bay.

Coy Yesu a mbəđa 'am pə dōwan a ata kutok, a mbar anan, aday a jan à zla way anahan.

⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan ù do sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nà, hinahibay wan anak kabay sla anak kə slahak à kurok inde kwa pə luvon sa man uda nà, ki zəbəy anan ahay wa way anak kwayan'a bidaw?»

⁶ Tətəte way a tinen ta mbak apan sə mbəđahan apan bay re.

Jike pa man sə njahay à man sə way sa pa

⁷ Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu do a mə ngamay a ataya nə, ta ca nà, man sə njahay lele aya awan. Anga nan, a gan atan jike sa 'am a anan, a wa: ⁸ «Kak tə ngamak anak à azar uko sə gəba dalay nà, kà sa lah sə njahay à man lele inde bay, anga hinahibay à wulen su do a mə ngamay ataya inde nà, do sə zalay iken tə məduwen, i ga inde uda awan. ⁹Ata, bahay su doh a sə ngamak ikwen ata, i nay pə cakay anak, i jak kutok: “Mbəsakan man sə njahay a anan anà dōwan a anan.” Ata nà, waray i gak sa zla saa njahay à man sə njahay a sə dəba ata inde bidaw? ¹⁰Adəka bugol nà, kak tə ngamak anak à man a nà, kà sa njahay, à man sə njahay su do məduwen aya inde bay. Ata do sə ngamak ikwen ata kà sak a canak nà, i jak: “Car uno, hayak! Ka naa njahay à man a lele a anan inde.” Ata i varak mazlaə lele pa 'am su do a mə ngamay a à azar uko ataya awan. ¹¹Matana awan, kak dōwan a kə hərək anan nga i zek anahan nà, ti təra anan à məndak. Aday kak dōwan a kà mak anan nga anahan à məndak ite nà, ti həran nga nə lele.»

¹² Pə dəba anahan a wa nà, a jan anà dōwan a sə ngaman anà do ahay à azar uko əga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da way sa pa sə azar uko nà, kà saa ngaman apan anà car anak ahay, kabay mərək anak ahay, tu do anak ahay, aday anà do sə cakay

su doh anak zlıle aya ata bay. Anga tinen nà, ti naa ga azar uko pə luvon a inde, aday ti ngamak saa hamak anan uda awan. ¹³ Əna kak ka dak way sa pa sə azar uko nà, suwan ngaman apan anà dō mətawak aya awan, anà dō mə tərà à məndak aya awan, tu dō vədal aya awan, aday anà dō hurof aya awan. ¹⁴ Natiya Mərom i daf apak alay sə mazlaḅ anahan, anga dō ataya nà, ti mba apan sə hamak anan uda bay. Əna Mərom i i hamak anan uda awan, pə luvon anahan saa slabakay anan ahay dō dıdek aya à məke wa ata awan.»

*Jike sa azar uko məduwen awan
Mata 22.1-10*

¹⁵ Natiya kutok, dōwan a inde à wulen su dō sa pa daf pə kərtek a tatə Yesu ataya, a sləne jike sa 'am ata cəna, a wa: «Atlaslay mivəl i tərən anà dō sa pa way sa pa anahan à bahay a Mərom inde ata awan.»

¹⁶ Coy Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Dowan a inde, a ga azar uko məduwen awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan anà dō ahay bayak awan. ¹⁷ Alay sa pa daf i sa sla kutok nà, a jan anà dō si mer su way anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà dō uno sə ngaman atan ataya nə, tà nay həna kutok, anga way sa pa mə lavay zek a coy.”

¹⁸ «Əna dō a mə ngamay ataya fok ta ma nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi zlak ayak sabay.” Do mama'am a a jan anà dō maslan ata, a wa: “Nə sukumak guvo həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday, na gak kem, à sa cəḅak bay ite.”

¹⁹ «Do hinen ite a wa: “Nə sukumak sla ahay kuro. Suwan nà sa cay pə mer su way a tinen aya aday. Na gak kem. A sa cəḅak bay ite.”

²⁰ «Do hinen ite asa a wa: “Nen nə gəḅay dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa zlak ayak həna bay.”

²¹ «Natiya kutok, dō maslan ata a ma agay à man ana bahay su doh anahan, a təkəren anan way ataya fok. Way ata a cəḅan anà bahay su doh ata kutok, a jan anà dō maslan anahan ata, a wa: “Zlak ayak nə anga anga à man sə halay nga sə dō ahay ahay tə mægəzləga cəved ahay à wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà dō mətawak aya awan, anà dō mə tərà à məndak aya awan, anà dō hurof aya awan, aday tu dō vədal aya təkə fok.”

²² «Do si mer su way ata a zla saa ngaman ù dō ataya awan. Anjahay capəpa nà, a may agay, a nay, a jan anà bahay su doh anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə ngamak anan ahay ù dō ataya awan, əna doh kə rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

²³ «Bahay su doh ata a jan anà dō si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəved sə kiḅe ahay fok, à guvo ahay. Kà jan anà

dōwan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tà nay ahay, anga aday doh uno à rah. ²⁴ Tə dıdek a nà, dō a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

*Cəved sa pərahan azar à Yesu
Mata 10.37-38*

²⁵ Pə dəḅa anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəved mba ata nà, dō ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma ide à dəḅa, a jan atan, a wa: ²⁶ «Dowan kə pərakah uno ahay azar; aday a nan sə tərà njavar uno nà, à pəlay nen, zal bəḅay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkede re! ²⁷ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərakah uno azar bay cəna, kà slak sə tərà njavar uno bay.

²⁸ «Matanan, kak dōwan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh məduwen a lele a nà, i njahay tun, sə bayak apan aday bidaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nə dala jugumaw?”; i san anan pi zek wa aday re ba? ²⁹ Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kə ndəvak sa han sabay nə, dō sə canan ataya nə ti mbasay apan bidaw? ³⁰ Do ataya ti ja nà: “Dowan a həna kə pəkak saray su doh, əna kə mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

³¹ «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vərəm tə bahay su kon hinen nà, i njahay tun sə bayak apan aday bidaw? I ca apan dō anahan ahay nə tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vərəm tu dō mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? ³² Kak bahay ata kə cak apan i sla pi zek saa ga vərəm tə dōwan ata tətıbay cəna, i slan dō maslan ahay pə cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dərən mba, i man ù vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tà njad zay.

³³ «Natiya awan, kak dōwan kə mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sə tərà njavar uno bay re.»

*Zətene aday a vad sabay ata awan
Mata 5.13; Markus 9.50*

³⁴ Pə dəḅa anahan wa nà, a jan atan 'am sə jike asa, a wa: «Kə sənən apan zle, zətene nà, way lele awan. Əna aday kak zətene ata a vad sabay nà, ti man anan ahay avad anahan a hərḅeḅe ata, awana mba anaw? Inde sabay. ³⁵ Zətene ata nà, kə tərək way kəriya awan, i tərà way lele a kawa bərḅor sabay re. Do ahay ti guce anan nə uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan nà, à sləne.»

15

Jike sə təman mə lize awan
Mata 18.12-14

¹ Natiya, do sə cakil jangal ahay, pi zek tu do sə atahasl ahay bayak awan, tə halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan. ² Anga nan, Farisa ahay tə Miter sə Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Dowan a anan a təma aday do sə atahasl ahay tã pa way tə winen nã, angama aday anaw?»

³ Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

⁴ «Izəne do inde à wulen a kwanay, aday təman anahan ahay inde səkat. Kwa à ga sə lize nə kərtək a dəp nã, i mbəsak azar sə təman a kwa kuro dəsudə nga dəsudə ataya à kiife, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtək ata hus pa sa njadəy anan ahay re asanaw?» ⁵ Aday, kə njadək anan ahay təman a kərtək ata nã, i dəfay a way anahan jəp pə jugom, i may agay nə, tə ataslay mivəl a kutok. ⁶ Kə dəzlek ahay agay nã, i ngaman ahay anə car anahan ahay, tu do sə cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: «Tasluko mivəl, anga nə njadək anan ahay təman uno a sə lize ata awan.»

⁷ «Natiya awan, həna, nen apan ni jak ikwen, kak do sə atahasl kərtək kə yimak pə ines anahan nã, ataslay mivəl i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivəl ata i zalay ataslay mivəl anga do ahay kwa kuro dəsudə nga dəsudə didək aya, aday ta gan may sa yam pə ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sə dala mə lize awan

⁸ Pə dəba wa a jan atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nã, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtək a kà sak a lize panan nã, i ga kəkəməw? I han nə uko pə lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sə fadəy anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njad anan dala anahan ata bidaw?» ⁹ Kak kà sak a njad a dala anahan ata nã, i ngaman anə mandala anahan ahay tu do sə cakay su doh anahan ataya, i jan atan: «Tasluko mivəl pə kərtək awan, anga nə njadək anan dala uno sə lize ata awan.»

¹⁰ «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday do kərtək kə yimak pə ines anahan ahay nã, maslay a Mbərom ahay ti taslay mivəl anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

¹¹ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan a inde nã, wan anahan ahay inde cew. ¹² Wan zek cədey ata a jan à bəban anahan, a wa: «Bəbay uno, vuro anan zliile uno nen saa njad à alay saa pa 'am anak azana ata

awan.» Aday dowan ata a gəzlan atan anan zliile anahan acəkan.

¹³ «Pə dəba wa mənjoek nã, wan a cədey ata a halan nga anə way anahan ahay fok, a sukoma way, aday a zla way anahan pə daliiyugo hinen daren. A man ata nã, a lize anan zliile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

¹⁴ «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliiyugo ata tə mindel. Dəce sə way sa pa dukwen a dazlan saa gan kutok. ¹⁵ Anga nan, a zla saa ga mer su way əga do su kon ataya awan. Dowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kiife. ¹⁶ A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, əna dowan a ngaman a bay.

¹⁷ «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen əga bəbay anahan ata awan, a ja: «Do si mer su way a bəbay uno ahay dukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen adəka bugol ni mac ta may à man a anan nã, angamaw?» ¹⁸ Suwan ni ma agay, aday ni i jan anə bəbay uno nã: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re. ¹⁹ Na slak həna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, tara nen kawa do si mer su way anak kərtək awan.» ²⁰ Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak daren winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay i zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek. ²¹ Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: «Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak həna kà ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.»

²² «Əna bəbay anahan ata a jan ù do si mer su way anahan ahay, a wa: «Kagasl, gəben uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Dəfen anan wurdek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde. ²³ Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday puko tə ataslay mivəl awan. ²⁴ Anga abay wan uno a anan nã, kə təkak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna nə njadək a way uno.» Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mivəl awan.

²⁵ «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nã, wan a dowan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dazley ahay agay bəse nã, a sləne do ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan. ²⁶ A ngaman ù do si mer su way a bəban anahan ahay kərtək, a cəce panan ləbara awan. ²⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: «Marak anak kə mak agay, aday bəbay a kwanay a vad guson sa sla, anga kə njadək anan winen inde zay.»

²⁸ «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəban, a ga mivəl. Bəbay

anahan a nay uho saa dɛbukok anan ayak ù doh. ²⁹ Əna a mbədahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənjenja sa gak isew. Na taa dəfak apan re, aday tə winen ata təkə dükwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətev a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re. ³⁰ Aday wan anak kə lizek anan dala anak tə uwar sa jan uho ahay. Həna a may ahay agay nə kə vədak anan guson sa sla anga winen asa re!”

³¹ «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a bidaw? ³² Sumor a nà, di ga azar uko tə ataslay mivəl awan, anga mərək anak a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek cəy, əna də njadak anan.”»

16

Jike pu do sa ga mer su way tə wurwer awan

¹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlıle awan, aday dükwen do inde kərtək sə lavan nga anà do si mer su way anahan ahay re. Əna do ahay ta ma 'am pə dowan ata à man a bahay su doh anahan ta sa ja nà: “Do si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak kəriya awan.”

² «Bahay su doh ata a sləne 'am ata cəna, a ngaman anà dowan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: “Nə slənek do ahay ta mak apak 'am. Duko anan mer su way anak iken a sa ga anan tə zlıle uno nen sə mbakak anan ata awan, bina iken ki təra do si mer su way uno sabay.”

³ «Do si mer su way ata a ma nga sə jalay kutok, a wa: “Aday həna jiga nà, ni ga nə kəmaw? Bahay su doh uno kə larək nen i mer su way anahan wa re. Bənuko jə, ni mba apan bay, aday ni dubok way pə do ahay wa, wita dükwen waray re. Pa ga həna jiga nà, kəma kutok anaw, zek uno? ⁴ Iyo, həna nə njadak anan nga sa 'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno kə larək nen i mer su way anahan wa dükwen, do ahay ti təma nen əga tinen re.”

⁵ «A ngaman ahay anà do sə təma gudire pə bahay su doh anahan ataya wa kərtək kərtək fok. A cəce pu do mama'am a wa, a wa: “Gudire ana bahay su doh uno inde apak nə jugumaw?”

⁶ «Dowan ata a mbədahan apan, a wa: “Gudire sə amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan səkat.”

«Do si mer su way ata a jan, a wa: “The, təma dərəwel sə gudire anak həna kwayan'a. Njahay aday vindey apan nà,

gungwan sə amar kwa kuro dāra bina səkat sabay.”

⁷ «A jan anà do hinen asa, a wa: “Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak nə juguma ite anaw?”

«A mbədahan apan, a wa: “Gudire sa ndaw anahan inde upo buho səkat dāra.”

«Do si mer su way ata a jan nà: “The, gəba dərəwel sə gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan nə gudire sa ndaw ata nà, buho səkat fuđo.”

⁸ «Bahay su doh anahan ata kə varak anan zlangar anà do si mer su way anahan ata awan, anga dowan ata kə gak mer su way sə wurwer à wulen a tinen inde. Anga do sə daliyugo a anan aya nà, tə zalay do sə ide jiyjay ahay ta sa ga mer su way sə wurwer.

⁹ «Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay nà, bənen car tə do ahay tə zlıle sə daliyugo a anan aday bidaw? Ata, zlıle sə daliyugo a kə sak a ndav pikwen wa nà, Mbərom i təma kwanay pə cakay anahan a sə cəy kutok.

¹⁰ «Kak dowan aday kə mbak apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tə cəved a nà, kwa way bayak a dükwen i mba apan sa gan nga tə cəved a re. Aday kak dowan a a mba apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tətibay nà, kwa way bayak a dükwen i mba apan sa gan nga tətibay re. ¹¹ Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga anà zlıle sə daliyugo a anan tətibay nà, waya saa mbakak ikwen anan zlıle didek a aday ki gen anan nga anaw? ¹² Kak aday abay ki mben apan sa gan nga anà zlıle su do hinen ahay tətibay nà, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

Atə Mbərom tə dala

Mata 6.24

¹³ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan do kərtək a lele nà, i nan ide anà dowan hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu do kərtək a lele gerger cəna, i kədey anan dowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala, cew maya dükwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay

Mata 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹⁴ Farisa aya inde à man ata tə sləne 'am a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay zlıle tə mindel.

¹⁵ Anga nan, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay aday nà, ki gen anan may, do ahay ta ca pikwen nə, kawa do lele aya awan. Əna cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mivəl a kwanay aya zle. Bina way aday do ahay tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way ata ite nə, kawa way ma ga mənjadak awan.

¹⁶ Kwakwa ata nà, do ahay tə pərahan azar

anà Mbərom nə ta sə dəfan apan ana Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay. Əna a bənay ahay kwa pə ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata wa nà, do ahay tinen apan ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə ndrəboc uda zek, anga sə dəzle a uda awan. ¹⁷ Aya ana, Tawrita a Musa nə lele hwiya. Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà, wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da 'am a adəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek à Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.

¹⁸ «Matanan re, kuwaya kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbək uda uwar hinen nà, wita kə gak mədigwed. Dowan kə gəbək uwar a ma razl a ata dükwen, winen kə gak mədigwed ite re.»

Atə Lazarus tə dōwan a inde zlıle awan

¹⁹ Pə dəbə anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlıle awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkede nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay a nə, à barbarar inde. ²⁰ Dowan a inde ite, tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan. A taa nahay nə pə məsədoh a dōwan ata awan, aday zek anahan a dükwen, mbələk a dəkdek. ²¹ A gan may sa pa way sa pa sə pəpasay pə dōwan a zlıle ata wa ata awan. Kəla ahay dükwen, ta nay ahay sə ndəlkek anan mbələk a anahan a ataya awan.

²² «Natiya kutok, dōwan mətawak ata a mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəbək anan ayak à man ana İbərəhima, pə cakay a Mbərom. Do sə zlıle ata dükwen a mac ite re, aday ta la anan à məkə. ²³ A man ata kutok nà, dōwan a zlıle ata, winen apan i ga dəce bayak awan. A ca ide à mburom, a canan ayak anà İbərəhima tə Lazarus, tinen miya awan, dərən. ²⁴ A zlah pi zek, a wa: "İbərəhima! Kem, nà gak i zek wa ite! Amboh, slan Lazarus, à tar wan sə alay anahan à a'am inde, aday i naa təlo pə miresl aday ü go ziyya ite. Bina nen apan ni ga dəce ü uko a anan inde tə mindel."

²⁵ «İbərəhima a mbədahan ahay apan ite, a wa: "Matanan, wan uno. Əna ənga, bayak pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata aday. Iken nà, kə njahak à barbarar a inde, aday Lazarus nà, kə gak dəce bayak awan. Həna ite nà, winen, winen apan i man uda à man a anan, aday iken ite dükwen, ki ga dəce kutok. ²⁶ Tə winen ata təkə dükwen, cəved inde aday do a manay i dəzlek ayak à man a kwanay nà, ibay, kabay do a kwanay i nay à man a manay dükwen, i ga zek bay re. Anga məkə inde sololo à wulen a nuko."

²⁷ «Dowan ata a mbədahan apan asa: "Amboh, İbərəhima! Kem, slan Lazarus əga bəbay uno ite. ²⁸ Anga mərak uno aya inde

dəra nà, u no Lazarus à sa təkəren atan 'am à sləmay ite, anga aday tə sa nay à man sə dəce uno a anan inde sabay ite."

²⁹ «İbərəhima a mbədahan apan asa, a wa: "Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde əsənə, mərak anak ataya tə dəfan atan apan bidaw?"

³⁰ «Dowan ata a jan asa, a wa: "A'ay! İbərəhima, bəbay uno, wuna! Əna, hi-nahibay do sə məkə kə zlak patan dezl nà, ti yam pə ines a tinen ahay tə dıdek awan."

³¹ «İbərəhima a jan, a wa: "Matanan. Əna kak mərak anak ataya tə slənek anan anan 'am a Musa tu do maja'am a Mbərom ataya bay cəna, kwa do sə məkə a à zla təkede nà, ti slənen a bay re."»

17

'Am sə pəse ines ahay

Mata 18.6-7, 21-22; Markus 9.42

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen apan ti zla anan do zənzen a i ines ahay inde. Aya əna, dəce i tərən anà do sa njak anan do ahay aday tə ga ines ataya awan. ² Natiya, ata pə dōwan a sa njak anan do ahay ata nà, suwan pə winen tə bənan van à dungo, aday tə larak anan ayak à bəlay inde. Bina, do aday winen apan i njak do ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tə dōwan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. ³ Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kə gak ines nà, suwan dakan anan tə təpa təpa awan. Winen ite kə təmahak, kə mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. ⁴ Kwa abay à ga winen apan i gak ines pə luvon kərtek a saray cuwbe, aday winen apan i nay ahay à man anak dükwen saray cuwbe ta sa ja nə "Amboh, nə yimak pə ines uno!" nà, iken dükwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Adaf nga pə Yesu

⁵ Natiya, pə dəbə anahan a wa nà, do maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday adaf nga a manay pə Mbərom à zəga ite!»

⁶ Bahay a tinen ata a mbədahan atan apan nà: «Kwa adaf nga a kwanay à ga inde nə mənəcək, kawa wan sə bəzan mənəcək nà, ki mben apan sa jan anà dadazl sə ngəvəray: "Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!" dükwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Do si mer su way lele awan

⁷ Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay dōwan a kwanay kərtek a, aday do si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kiife, kabay winen apan i bal təman ahay. Kə mak ahay à kiife wa nà, bahay su doh anahan i jan: "Hayak ahay, pa daf!" kwanay'a dāw? ⁸ I jan adəka bugol nà: "Do ahay way sa pa,

mbəḏahan anə zana, aday ká naa vuro way sa pa tə way sa sa aya awan.” Aday i jan: “Iken, ki naa pa nà, pə dəḃa anahan a wa!” bidaw? ⁹ Kwanay kə jilen nà, i gan suse anə dō si mer su way anahan ata anga kà gak anan mer su way ataya ḏaw?

¹⁰ «Kwanay a ḏukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: “Gen anan!” ataya nà, jen adəka nà: “Manay nà, dō sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.”»

Yesu a mbar anan dō mə dugwad aya inde kuro

¹¹ Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a zla tə wulen ana daliyugo sə Samariya tə Galile. ¹² A sa jəka i dazle à wulen su doh a inde nà, tə zlangay tə ḏowan aya inde kuro, mə dugwad aya awan. Tə tavay zad, ¹³ aday ta jay 'am tə məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, mə gak i zek wa ite!»

¹⁴ Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anə dō sə gəḏan dundo anə way ahay anga Mbərom.» A alay a tinen apan ti zla à man ana dō sə gəḏan dundo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tə mbərak.

¹⁵ Əna dō a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan kə mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəḃa à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anə Mbərom tə məgalak awan. ¹⁶ A dazley ahay à man a Yesu cəna, a ḏukwen gərmec ta sə rihen nga ù vo, a ngran kutok. ḏowan ata nà, winen Samariya ahay.

¹⁷ Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, dō a kuro ataya fok nà, tə mbərak re ba? Aday azar su dō a ḏəsudó ataya nà, tinen aha kəlanaw? ¹⁸ ḏowan sə jalay apan aday sa naa ngran anə Mbərom nà, ibay, si məḏurlon a anan taayak kələḏaw?» ¹⁹ Pə dəḃa wa kutok, a jan anə ḏowan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kə mbərak iken anga kə ḏəḑak upo nga.»

Yesu i sa may ahay nà, ma i təra aday anaw?

Mata 24.23-28, 37-41

²⁰ Natiya, pə dəḃa anahan a wa kutok Farisa ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbərom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbəḏahan atan apan, a wa: «Bahay a Mbərom a i slay ahay aday nà, ḏowan i canan tə ide bay. ²¹ ḏowan i mba apan sa jəka: “Bahay a Mbərom nə winen həna” kabay “Winen tiya” bay re. Əna, sənən apan lele, bahay a Mbərom nà, winen à mivél a kwanay aya inde adəka coy.»

²² Pə dəḃa anahan a wa nà, Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may sə cinen uno apan way sə luvon kərtek à wulen a kwanay inde. Əna i ga pikwen zek bay re. ²³ Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu na winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa ngəmen sa zla à man ataya bay. ²⁴ Anga nen, Wan su ḏo, ni may ahay nà, kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, aday dō ahay fok ta san apan zle ata awan. ²⁵ Əna way ata i saa təra nà, nen Wan su ḏo ni ga ḏəce bayak awan, aday dō a sə wuswes anan aya ḏukwen, ti ngam nen bay re.

²⁶ «À alay a Wan su ḏo i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.* ²⁷ A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti taslay mivél sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, sə gəḃa uwar ahay, aday sa var a dəna a tinen ahay à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. Pə dəḃa anahan a wa cəna, iven sukwat ahay ngəv ngəv kutok, pa rah anan daliyugo nə fadada, pa lize anan dō ataya fok.

²⁸ «Aday asa, ni i may ahay nà, i ga nə kawa way sə təra à alay ana Ludu ata awan. A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti pa way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukom anan way tə way a tinen ahay, aday tinen apan ti sukom uda re, tinen apan ti casl guvo ahay, aday tinen apan ti han doh ahay re. ²⁹ Aday, pə luvon ana Ludu sa nay way anahan à Sodoma wa ata nà, uko pi zek tə mətətok sə uko awan, tə pəkay ahay à mburom wa, dənam lize anan dō ataya fok re.† ³⁰ Aday pə luvon uno nen Wan su ḏo saa may ahay ata nà, way ahay ti təra matanan. ḏowan saa san pi zek nà, ibay re.

³¹ «Əna pə luvon ata kutok nà, dō aday winen pa nga su doh ḏukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ḏowan a winen à guvo ḏukwen, à saa nay ahay agay bay re. ³² Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa ga ata aday.‡ ³³ Matanan, ḏowan a kà gak anan may sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan. Aday dō sə lize anan sifa anahan nà, i tam anan adəka bugol.

³⁴ «Nen nà, ni jak ikwen anan acəkan: Pə luvon ata nà, kwa dō ahay cew mə nahay a pə lala kərtek a dəp nà, dō kərtek a nà, ti gəḃa anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. ³⁵ Kwa uwar ahay cew tinen apan ti gan pə kərtek a dəp nà, dō kərtek a nà, ti gəḃa anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan. [³⁶ Kabay dō ahay cew tinen à guvo kərtek a inde dəp nà, dō kərtek a nə ti gəḃa anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan.]»

* 17:26 Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23. † 17:29 Ca pə Laataanooji 19.24-25. ‡ 17:32 Ca pə Laataanooji 19.26.

³⁷ Njavar anahan ahay tə cəce panan kutok, ta wa: «Ba Məduwen, way ata i sa ga zek jiya nā, ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Ā man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nā, ā man ata awan.»

18

Jike pə mədukway sə uwar a inde tə bahay

¹ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a gan jike sa 'am a anan anā njavar anahan ahay, anga aday tā sa ya nga sa gan amboh anā Mbərom bay. ² A jan atan kutok, a wa:

«Ā wulen su doh a inde nā, bahay sa man ata nə a jəjaran anā Mbərom bay jiga awan, aday a tama 'am a dōwan itəbay fok re. ³ Mədukway sə uwar a inde ā wulen su doh ata ite, a taa nay ahay cuhcəh āga bahay ata awan, a jan anā bahay ata nā: “Amboh, go anan sariya uno inde ā wulen a manay tu dō manidə uno ite.” ⁴ Əna hwiya bahay ata a ngam sa gan anan sariya anā uwar ata bay, hus sariya anahan ata kə njahak bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay ā mivəl anahan inde, a wa: “Kwa abay nə jəjaran ā Mbərom bay, kwa nə tama 'am su dō bay təkede nā, ⁵ suwan ni gan anan sariya anahan a anan. Bina mədukway sə uwar a anan winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay āga nen sidew sidew anga 'am sə sariya anahan a anan.”»

⁶ Pə dəba anahan a wa kutok nā, Bahay Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilən pə way a bahay a sa ga ata lele aday! ⁷ Kwanay kə sənən apan ite bay dāw? Matanan, Mbərom bugol nā, i man zek anā dō anahan sa taa gan amboh luvon tə ipec ataya re bidaw? I ga apan munok bay asanaw? ⁸ Nen apan ni jak ikwen anan hənə: Mbərom i man zek anā dō anahan ataya bəse. Aya əna, nen, Wan su 'Do ni saa may ahay pə daliyugo nā, ni tan ahay ā nga anā dō sa daf upo nga ahay dəp dāw?»

Jike pə Farisa inde, tu dō sa cakal jangal

⁹ Natiya, dō azar aya inde ā man ata, tinen tə jalay nā, tinen dō didek aya awan. Aday tə kədəy anan dō azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

¹⁰ «Dowan aya inde cew ta zla ū doh sə mazlaḅ a Mbərom saa ga amboh. Dowan a kərtek a nā, Farisa ahay, aday dō hinen ite nā, winen dō sə cakal jangal.

¹¹ «Farisa ata a tavay, a ga amboh ā mivəl anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nā, dō mi nes a kawa dō azar aya ite bay. Aday nen dukwen kawa dō sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen dō sə akar bay, na ga mədigwed bay, aday nen huwan a bay

re. ¹² Na ga sumaya pə lumo fok nə, saray cew. Nə njadak way cəna, ā kuro wa fok nā, nə varak anan kərtek awan.”

¹³ «Do sə cakal jangal ata ite, a tavay dərən, a nan sa ca idə ā mburom bay fok. A ma nga sə jalay mərava si zek anahan*, a wa: “Mbərom, amboh. Nā gak i zek wa ite, anga nen nā, dō sə atahasl.”»

¹⁴ Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay didek a pa 'am a Mbərom a nā, dō sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga dōwan kə hərək anan nga i zek nā, Mbərom i man anan nga anahan ā məndak. Aday dōwan kə mak anan nga anahan ā məndak ite nā, Mbərom i hərən nga adəka.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nā, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədəw aya anā Yesu, anga aday ā daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nā, ta ma nga sə gafan 'am anā dō ataya awan.

¹⁶ Yesu a ngaman ahay anā gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anā njavar anahan ataya ite, a wa: «Məsisken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nā, anā dō sa ga minje ta tinen anaya ata awan. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a hənə: Kuwaya kə tamahak Mbərom bahay anahan kawa wan cədəw bay nā, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlıle awan

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Pə dəba anahan a wa nā, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁹ Yesu ite a mbədahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nā, angamaw? Dowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ²⁰ Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kā ga mədigwed bay, kā vad nga su dō bay, kā ga akar bay, kā gad mungwalay pu dō bay, dəfan apan anā atə bəbay anak tə may anak.†»

²¹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fok nā, nə bənək atan lele, kwa ā alay a nen cədəw a mba.»

²² Yesu a sləne 'am a dōwan ata cəna, a jan nā: «Tə winen ata take nā, way inde kərtek kə mbədəkek panak re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kə gəzlan anan dala a anā dō mətawak aya

* **18:13** Dowan ata a dəcan ā mbac anahan. Ata āga tinen, a nan sa ja nā, kə jalay mərava si zek anak. † **18:20** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

awan. Matanan kutok, ki i njad' zllile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²³ Əna dōwan ata a sləne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəban, anga winen zllile awan.

²⁴ Yesu a zəzor anan dōwan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà dō zllile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məkə sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zllile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ Dō sə sləne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek bay, əna pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Dō aday kə mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay dō anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, ³⁰ kwayan'a həna, i naa njad' anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan adəka. Aday i njad' anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njad' nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Natiya, Yesu a ngaman anà dō maslan anahan a kuro nga cew ataya demdem kəcah à wulen sə dō ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənən anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsəlīma. A man ata kutok nà, way ana dō maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Dō, ataya fok i i ga zek kutok. ³² Ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo mənə, ³³ ti ndaəay nen, aday ti i vad nen kutok. Əna cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məkə wa.»

³⁴ 'Am anahan a sa jan ù dō maslan anahan ataya nà, tinen tə sənək anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi dər a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənək a bay re.

Yesu a mbar anan hurofa inde à Yeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, hurof a inde mə njahay a pə cakay cəved', winen apan i dubok way pə dō ahay wa. ³⁶ Dōwan

a hurof ata a sləne nə dō ahay tinen apan ti zla tə cəved' ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. ³⁷ Dō ataya ta jan nà: «Yesu dō sə Nazaratu, winen apan i zla tə cəved' a anan.»

³⁸ A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

³⁹ Dō mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəved' ataya ta ma nga sə gəfan 'am, ta jan nə: «Tacay 'am. Njahay tete.»

Əna hwiya dōwan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

⁴⁰ Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù dō ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: ⁴¹ «A nak nà gak nə maw?»

Dōwan ata a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təbo anan ide uno ahay ite!»

⁴² Yesu a jan: «Kə mbarak coy! Ka mbar nà, anga kə dafak upo nga ata awan.»

⁴³ Kwayan'a, ngurret ide anahan ahay tə təkək acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday dō sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

19

Atə Yesu tə Zakayus

¹ Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.

² Dōwan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zllile awan, aday winen bahay su dō sə cakal jəngal ahay. ³ A gan may sə canan anà Yesu ite, əna a mba apan sə canan bay, anga dō ahay inde bayak awan, aday dukwen winen dō betele a re. ⁴ A haw pa 'am, a ján i sé sə ngəvəray inde, anga aday à canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəved' sa man ata awan.

⁵ Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda ide, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kəgasl bəse. Bina, biten nà, ni zla əga iken, nen nə mbəlok anak awan.»

⁶ Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay i sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu əga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivel awan.

⁷ Dō ataya fok tə canan anà Yesu sa zla əga Zakayus ata nà, a cəban atan. Anga nan ta ma nga sə gədan azar, ta wa: «A zla əga dō sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

⁸ Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla anan zllile uno wurasl i zek wa, aday ni varan anan əngal awan, anà dō mətawak aya awan. Aday asa, kak way su dō inde nə ngəzərak

panan tə danakay dukwen, ni man anan uda məcapar fudə.»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Biten a anan nā, zay a Mbərom kə tərak à gulom su doh a anan, bina Mbərom kə təmāk iken. Iken a dukwen, zahav ana Ibərahima guzgwez a re asanaw?» ¹⁰ Anga, nen Wan su Do, na nay ahay nā, sə pəlay do mə lize aya awan, aday sa tam atan.»

*Jike su do si mer su way ahay
Mata 25.14-30*

¹¹ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a gan jike sa 'am anā do sa pak sləmay pa 'am anahan ataya awan. Anga tinen tə bayak nā, Yesu i saa dəzle à Urəsəlima nə, bahay a Mbərom i i kay zek uho kutok. ¹² Anga nan a jan atan, a wa:

«Dowan a inde nā, winen ngəlaw awan, a slabak sa zla pə daliyugo dāren awan, anga aday ti i dəfay anan ahay bahay a pu do anahan ahay, aday i may agay. ¹³ A alay a winen apan i ra zek sa zla nā, a ngaman anā do si mer su way anahan azar aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbəda anan alay anā tinen a fok. A varan anā kuwaya fok dala sə gura kərtek. A jan atan nā: «Mbəđihen anan alay, hus pə luvon uno saa may ahay ata awan.»

¹⁴ «Pə dəba anahan a wa nā, do a sə wulen su doh anahan ataya tə sləne sa jəka winen kə zlak pə daliyugo dāren a aday ti dəfay anan ahay bahay pa nga a tinen ata nā, a cəban atan anga tə pəlay anan bay. Anga nan ta slan do ahay à dəba anahan wa saa jan anā do sa man ataya nā: «A nan umo dowan ata à njahay bahay a pa nga a manay bay.»

¹⁵ «Tə winen ata təkə dukwen hwiya tə dəfak anan ahay bahay a pa nga a tinen təktek. Winen a may ahay agay kutok. A ngaman anā do anahan a winen sə gəzlan atan dala ataya fok, aday a nan sa san, ta ga nə ma tə dala anahan a sə gəzlan atan ata anaw.

¹⁶ «Do mama'am awan, a nay ahay, a jan: «Bahay uno, iken kə vuro nə dala sə gura kərtektəkke. Əna dala anak kə wahak ahay apan kuro, uwec wa may sə dala a re.»

¹⁷ «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: «Ka gak mer su way lele tə way bayak a bay awan. Anga nan, həna ni dəf iken bahay awan, aday ki lavan nga anā wulen su doh ahay kuro.»

¹⁸ «Do mə slala cew awan, a nay ahay ite, a jan: «Bahay uno, iken kə vuro dala sə gura nə kərtektəkke, əna dala anak kə wahak ahay apan dala, uwec wa may sə dala a re.»

¹⁹ «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: «Iken dukwen ka gak mer su way lele a re.

Nə dəfak iken bahay awan, ki lavan nga anā wulen su doh ahay dala ite.»

²⁰ «Do hinen a nay ahay ite asa, a jan anā bahay ata, a wa: «Bahay uno, dala anak həna, nə ndakak apan man a zana inde. ²¹ Nə jəjarak tə mindel. Na san zle, iken do jinje awan. Anga à man a aday kə dəfak ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man ata wa re. A man a aday kə caslak ayak way bay, ka zla sə cəray wa way re.»

²² «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: «Iken nā, do lelibay awan. Ni gak sariya pa 'am anak a anan. Ka san apan zle nen nā, do jinje awan. A man a nə dəfak way bay dukwen nə gəbay ahay wa way re. Aday à man a nə caslak awan bay dukwen, nə cəray wa way re bidaw?» ²³ Kak sə matanan nā, kə nduko ayak man pə dala uno à bank bay nā, angamaw? Aday ata na mak agay nā, kagasl ni tan ahay à nga nə kə wahak apan bidaw?»

²⁴ «A jan anā do ahay kutok, a wa: «Təmihen panan dala a kərtek a anan, aday viren anan apan anā do a aday dala anahan kə wahak apan wan a kuro ata awan.»

²⁵ «Tinen tə mbəđahan apan ite, ta wa: «Ba Məduwen, winen bugol nā, dala anahan nə inde kuro asənə, mi varan anan apan asa daw?»

²⁶ «A jan atan, a wa: «Nen nā, ni jak ikwen anan: Kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan adəka, əna do aday way anahan nə mənjoek ata nā, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. ²⁷ Aday dukwen, abay kurre ata nā, do maniđe uno ahay ta gan may nə tərə bahay a bay bugol asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kə vəden atan kutok.»»

Yesu a zla à Urəsəlima

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Pə dəba ana 'am anaya wa nā, Yesu a njahan pa 'am wa anā do ahay, sa zla à Urəsəlima. ²⁹ Tə dəzle bəse tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nā, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nā: ³⁰ «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen à man ata nā, ki ten anan à nga anā wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dowan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. ³¹ Kak dowan a kə cəcihek pikwen wa «Ki i gen anan maw?» nā, jen anan: «Bahay a gan may.»»

³² Do maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nā, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. ³³ Tə dazlan sə pəsak anan zungo ata nā, bahay sə zungo ataya tə cəce

patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»

³⁴ Tə mbədahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»

³⁵ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə bəbat apan zana a tinen ahay, aday tə zləzlam anan apan Yesu kutok.

³⁶ Tə dazlan sa zla kutok nà, do ahay tə wadaf zana a tinen ahay pə cəved. ³⁷ Natiya, à alay a tinen apan ti dəzle à Urəsəlima bəse, à man sə kəkarak anan ayak bəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tə taslay mivél. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan, anga masuwayan a tinen a sa canan ataya awan.

³⁸ Ta wa: «Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pə bahay a saa nay tə sləmay anahan ata awan.*»

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlaḅ!»

³⁹ Farisa aya inde à wulen su do ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tə mbəsak sə bəbal awan.»

⁴⁰ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tə njahay way a tinen təkede nà, kon ahay dukwen ti zlah re asanaw?»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsəlima

⁴¹ A alay a tinen apan ti dəzle à Urəsəlima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsəlima, aday a dazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. ⁴² A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay ká san zay a sə dəzley ahay apak biten a anan ata nà, suwan bídaw? Əna way ata kə dərek panak zek həna, anga nan kə sənək a bay. ⁴³ Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Do manidə anak ahay ti vak nga tə way sə alay aya awan, tə day ahay wa fok. Ti tacay iken. ⁴⁴ Do manidə anak ataya ti lize iken tə gwaslay anak aya təkə. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sənək pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»

Yesu a razl do sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Pə dəḅa anahan a wa kutok, Yesu a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa do sa ga uda masa ahay. ⁴⁶ A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deffere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman

anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh.†» Aday kwanay kə tərən anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

⁴⁷ Pə dəḅa anahan a wa kutok, a taa wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gədan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu do sə lavan nga anà do ahay ahay nà, ta gan may sa vad anan. ⁴⁸ Əna cəved a aday ti i ban anan nə kəkəməw ata nà, tə sənək bay, anga do ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətak way anahan nə lele tə mindel.

20

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday winen apan i dakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re. A alay ata kutok ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay tə hədaken ayak pə cakay anà Yesu, ² tə cəce panan, ta wa: «Dakan umo anan aday, kə ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek aday re. Jen uno ite aday. ⁴ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zenzen a daw?»

⁵ Tinen ite, tə mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?” ⁶ Aday kak da sak a jəka, do zenzen a sə slənay anan ahay nà, do ahay ti tar mənuko tu kon, anga tə dəfak apan nga, Yuhana nà, winen do maja'am a Mbərom acəkan.»

⁷ Anga nan kutok, tə mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay.»

⁸ Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dəkək ikwen anan dowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Pə dəḅa anahan a wa nà, Yesu a gan jike a anan anà do ahay, a wa: «Dowan a inde a jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dərən awan. Kə njahak ayak bayak awan.

* 19:38 Ca pə Jabuuru 118.26. † 19:46 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 19:46 Ca pə Yeremiya 7.11.

¹⁰ «Natiya, alay a sla kutok, way ahay dukwen tē nahak, bahay sē guvo ata a slānay ahay dō maslan anahan sa naa tēmahan ayak way sē guvo ata pu dō anahan a sē mbāsak atan ā guvo anahan ataya wa. Əna dō si mer su way ahay tē canan anā dō maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledədde. Tē mbāsak anan, a zla agay alay kəray awan.

¹¹ «Bahay sē guvo a slānay dō miza re, winen dukwen ta ndazl anan, tē walay panan agənah pəleslesle, ta razl anan, a ma way anahan alay kəriya re. ¹² Bahay sē guvo a slānay dō mē slala maakan a re. Pē winen ite nā, ta ga apan mbəlak bayak awan, aday tē rəzlay anan ahay ā guvo wa re.

¹³ «Bahay sē guvo a wa: “Aday ni ga həna nā, kəkəma aday anaw? Suwan ni slan wan uno ləliwe a anan. Winen nā, izəne ti dəfan apan ite.”

¹⁴ «Cəkəbay dō sa ga mer ahay tē canan anā wan ata adəka nā, ta ja ā wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pā 'am sē guvo a adəka nē winen. Bənuko anan, vədūko anan. Ata guvo a anan i tēra a mənuko.” ¹⁵ Wan ata a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tē ngəza anan uho ā guvo wa, ta zla anan zad, ta vad anan ā məke sa ndaw kutok.»

Pē dəba anahan a wa nā, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday həna nā, bahay sē guvo ata i ga anan dō si mer su way ataya nē kəkəmwaw? ¹⁶ Bahay sē guvo ata nā, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer ā guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anā dō maza aya awan.»

Əna dō sē sləne 'am ana Yesu ataya tē mbədahan apan, ta wa: «Wita matanan nā, i ga zek kula bay asanaw?»

¹⁷ Yesu ite a ca patan, aday a jan atan, a wa: «Ənga, bayiken pē way a mē vinde ā Deftere inde a anan aday. Way ata a nan sa ja nē maw? A wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nā,

sē tēra kon sē mide lele adəka nā, winen.*”

¹⁸ «Kuwaya kē slahak pu kon ata nā, kon ata i nes anan. Aday kon ata kē sak a slahay pē dōwan a ite dukwen, i ngələd anan.»

Jangal anā bahay sē Ruma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

¹⁹ A man ata kutok nā, miter sē Tawrita ahay, pi zek tē bahay sē gədan dundo anā way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike sa 'am ata nā, pē tinen awan. Əna ta mbak apan sa ban anan bay, anga tē jəjaran anā man su dō awan. ²⁰ Tē dazlan sē dəfan ide anā Yesu, ta slan dō ahay pē cakay anahan, anga aday

ti ca panan azan. Dō ataya tē tēra anan nga a tinen ā man a Yesu nē kawwa tinen dō didek aya awan. Ta gan may sa ban anan ā acəce 'am a tinen ahay inde, anga aday ti varan anan anā bahay sē lavay daliyugo.

²¹ Dō ataya tē cəce pē Yesu wa kutok, ta wa: «Miter, ma san zle, way anak sē dəkay anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nā, didek aya awan. Pē iken nā, dō ahay fok hərro ā alay kərtek a wa, iken apan ki dəkay anan cəved a Mbərom nā, tē didek awan. ²² Əna mbədahan umo pē acəce 'am a manay a inde həna aday: Cəved inde sē varan jangal anā bahay sē Ruma daw? Bəzi mē varan bay daw?»

²³ Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: ²⁴ «Ənga, viren uno ahay karanga kərtek aday bidaw?» Tē varan ahay kutok. A jan atan asa: «Diken uno anan aday, pē karanga a anan nā, mezeze a wayaw, aday mē vinde apan nā, sləmay a wayaw?»

Tē mbədahan apan ite, ta wa: «Wita nā, mezeze tē sləmay ana bahay sē Ruma.»

²⁵ Yesu a mbədahan atan apan ite, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nā, viren anan anan way ana bahay sē Ruma anā bahay sē Ruma, aday way a Mbərom anā Mbərom a ite.»

²⁶ Dō ataya ta ca apan nā, Yesu kē bənak atan pəkwande. Ta mbak apan sē njad apan alay sa 'am sa ban anan pā 'am sē dō ahay sabay. Aday 'am anahan a sē mbədahan atan apan matanan ata dukwen kē gak atan masuwayan, tē njahay way a tinen ndədek.

Aslabakay ā məke wa

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Pē dəba anahan a wa nā, azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pē cakay a Yesu sē cəce panan 'am. Tinen a aday nā, ta wa dō kē məcak nē i slabakay ahay sabay. ²⁸ Tē cəce 'am a anan pē Yesu wa, ta wa: «Miter, Musa kē vindek umo, a wa: “Dō kē məcak aday kē mbəsakak uwar mənjana wan nā, mərak a məsinde ā gəba anan mədūkway sē uwar awan aday ti wahan mægije anā dōwan a ma mac ata awan.†” ²⁹ Aya əna, dōwan aya inde cuwbe, tinen tē mərak ahay. Dō zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjana sa njad panan wan. ³⁰ Dō sa mban apan a hədək anan uwar ata mədūkway awan, aday kē njadak panan wan bay re, ³¹ hus pē dō mē slala maakan a dukwen matanan asa re. A tēra nē matanan, matanan, hus tinen a cuwbe fok tē məcak mənjana sa njad wan pē uwar ata wa. ³² Coy uwar ata dukwen kē məcak ā dəba wa re. ³³ Əna aday kutok nā, pē luvon saa slabakay ahay ā məke wa ata

* 20:17 Ca pə Jabuura 118.22. † 20:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.5-6.

nà, uwar ata i tɛra nɛ uwar a wayaw? Bina cuwɔbɛ a tinen a, tɛ gɔbak anan pa sɛ uwar a re.»

³⁴ Yesu a mbɛdɛahan atan apan, a wa: «Pɛ uho a mɛnuko a anan nɛ, dɔ ahay tinen apan ti zɛbɛ uwar ahay, aday uwar ahay dukwen tinen apan ti zla à mbaz re. ³⁵ Əna azanan pɛ uho saa nay ahay ata nà, dɔ aday ti slabakay à mɛke wa ataya aday tɛdɛ ta slak sɛ dɛzle uda ataya nà, kwa dɔ mungol aya awan, kwa dɔ uwar aya dukwen, ti i gɛbɛ zek ahay sabay fok. ³⁶ Anga tinen nà, ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbɛrom ahay coy. Ti tɛra wan a Mbɛrom ahay, anga tɛ slabakak ahay à mɛke wa coy ata awan.

³⁷ «Pa 'am sɛ aslabakay à mɛke wa nà, Musa dukwen kà jak anan cɛrah awan, dɔ ma mac aya nɛ ti i slabakay wanahan. A alay ana Musa sɛ vinde anan lɛbara a Mbɛrom sa jan ahay 'am ù uko sɛ vɛragaz wa ata nà, a vinde, a wa, Bahay a mɛnuko nà, winen: “Mbɛrom ana Ibɛrahima, Mbɛrom ana Isiyaku, aday Mbɛrom ana Yakob†” bidaw? ³⁸ Mbɛrom, winen nà, Mbɛrom su dɔ ma mac aya bay, əna winen Mbɛrom su dɔ tɛ sifa aya awan. Anga Mbɛrom a ca pɛ dɔ ahay fok nà, tinen tɛ sifa aya awan.»

³⁹ Azar su dɔ à wulen sɛ miter sɛ Tawrita ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak 'am lele awan.»

⁴⁰ Pɛ dɛbɛa wa nà, kuwaya a jɛjar sɛ cɛce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Pɛ dɛbɛa anahan a wa nà, Yesu a cɛce patan wa, a wa: «Kɛkɛma aday dɔ ahay ta jɛka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ⁴² Anga Dawuda a ta nga anahan a dukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa:

“Mbɛrom Fetek a jan anà Bahay uno: Njahay à alay puway uno,

⁴³ aday ni nahay anan dɔ sa nak idɛ ahay,

ki ján patan tɛ saray.Š”

⁴⁴ «Kɛkɛ Dawuda a ngaman anà Almasihu nɛ “Bahay uno” bugol nà, winen i saa tɛra wan anà Dawuda nɛ, kɛkɛma asanaw?»

Bɛnen nga a kwanay pɛ miter sɛ Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar anahan ahay pa 'am ana dɔ ataya fok, a wa: ⁴⁶ «Ihe, bɛnen nga a kwanay pɛ miter sɛ Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tɛ rɛkot aya awan. Ta gan may nà, dɔ ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tɛ akɛrdɛh aya awan, à wulen sɛ dɔ ahay inde fok. Tinen ù doh sɛ wazay ahay cana, ta ca wa dukwen man zɛbor aya awan. Ta zlak à man

sa pa way nà, tɛ pɛlay man sɛ njahay lele aya awan. ⁴⁷ Tinen apan ti ngɛzar way pɛ mɛdukway sɛ uwar ahay wa. Tinen apan ti ga amboh dukwen, ta ga nɛ zedɛdɛdɛ bayak awan, anga aday dɔ ahay tɛ canan atan. Əna tinen nà, Mbɛrom i gan atan sariya ma da 'am awan.»

21

Mɛdukway sɛ uwar a inde a ndav pi zek sɛ varan way anà Mbɛrom

Markus 12.41-44

¹ Yesu winen ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom mba ata, a ca pu dɔ sɛ zlile ahay nà, tinen apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde. ² Aday a canan anà mɛdukway sɛ uwar a inde mɛtawak awan, a gucek ayak uda dala sɛrdɛdɛ aya cew ite, kawa sa ja nà, dala bayak a bay.

³ Əna Yesu a jan à dɔ ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ didek awan: Mɛdukway sɛ uwar a mɛtawak a anan ata nà, kɛ varak dala zal dɔ ahay fok. ⁴ Anga dɔ ahay fok ta var nà, mɛnjɔkɛ pɛ way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mɛdukway sɛ uwar a anan ata, kwa à ga nɛ winen mɛtawak a dɛp nà, kɛ ndɛvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a tɛke fok.»

Dɔ manidɛ ahay ti i mbazl anan doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Azar su dɔ əngal tinen apan ti ja 'am pu doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom ata awan, ta wa: «Ənga, cen pu doh a anan aday, mi dɛzl a tu kon lele aya awan, aday tɛ way mɛ varan a anà Mbɛrom lele ataya awan.»

Əna Yesu a jan atan, a wa: ⁶ «Alay a inde, i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay sɛ canan mɛ rɛbɛa a anan ataya fok nà, dɔ manidɛ ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pɛ hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sɛ daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Natiya, dɔ a sɛ slɛne 'am anahan ataya tɛ cɛce panan, ta wa: «Miter, doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom i saa mbazl nɛ siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek bɛse anaw?»

⁸ A mbɛdɛahan atan apan, a wa: «Liven anan Ì zek a kwanay ahay lele, dɔwan à sa njak kwanay bay. Anga dɔ ahay bayak a ti gɛbɛ slɛmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nɛ Almasihu. Əna kà sa tɛmihen sɛ pɛrahan atan azar bay. ⁹ Ki slɛnen lɛbara sɛ vɛram ahay, aday dɔ ahay ti vɛze pi zek ahay kwa aha fok, əna kà sa jɛjiren bay. Anga tɛktek way ataya ti tɛra aday. Əna wita kà dɛzlek pɛ andav ana daliyugo fan bay re.»

¹⁰ Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tē bahay hinen. ¹¹ Daliyugo i 6al, mēgara i ga inde, may i ga inde re, way ataya ti tēra ā man ahay cara cara. Kwa ā bagabaga mburom, minje sē way mēduwen aya fok ti tēra, aday dō ahay ti jējar.

¹² «Əna way ataya ti sa tēra aday nā, dō ahay ti ban kwanay. Ti varan kwanay ā alay inde anā bahay ahay sa gak ikwen sariya ū doh sē wazay ahay, aday ti zla kwanay ā dangay. Ti zla kwanay pa 'am ana bahay sē daliyugo ahay, aday pa 'am ana guverner ahay anga kwanay njavar uno ahay. ¹³ Way ataya ti tēra nā, anga sē varak ikwen cēved sa ga side sa 'am uno pa 'am a tinen. ¹⁴ Kā sa bayiken sa jēka “mi i mbēdahan atan apan nā, kəkamaw?” ata bay, ¹⁵ anga nen awan, ni dākak ikwen a way, aday ni varak ikwen kalire sa ja 'am. Aday dō manidē a kwanay ahay ti mba apan sa ja 'am sabay re.

¹⁶ «Do a kwanay ahay, tē mērak a kwanay ahay, tē car a kwanay ahay, ti varan kwanay anā dō manidē a kwanay ahay, aday ti vad anan azar su dō a kwanay aya re. ¹⁷ Do ahay fok ti nak ikwen idē anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁸ Tē winen ata tēke nā, kwa sibōek sa nga a kwanay ahay kōrtek a dūkwen i lize bay. ¹⁹ Tiven lele. Ata ki gen matanan nā, ki tēmen anan sifa a kwanay.»

Do manidē ahay ti naa mbazl anan Urasalima

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen anan anā dō manidē ahay ta vak anan nga ana Urāsālīma cēna, ata sēnen anan, alay sa mbazl anahan a kē slak coy kutok. ²¹ A alay ata asanaw nā, dō sē Yahudiya ahay tā haw sa ma nga ā 6ēzlom ahay inde, dō sē wulen su doh sē Urāsālīma ataya tā haw wa. Aday dō azar aya tinen ā kīfē ataya dūkwen, tā haw re, əna tā may nga ā wulen su doh bay.

²² «Anga pē luvon ataya nā, Mbērom i kēta anan dō ahay, kawa ana Deffere sa ja apan ata kutok. ²³ Wuna, pa pac ataya nā, dēce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a ā bak ataya re. Dēce i ga bayak a pē daliyugo, anga Mbērom i ga mivēl pu dō sē Yahudiya ataya awan. ²⁴ Do manidē ahay ti vad anan dō ataya tē maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan ū kon azar aya cara. Do sē pēra ahay dūkwen ti mbazl anan wulen su doh sē Urāsālīma a anan, hus pē alay a tinen a saa ndav.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Ā alay ana Wan su Do saa may ahay nā, ki sēnen anan nā, pē minje ana atē pac tē kiya wa, aday pē minje ana mawuzlawazl ahay wa

re. Pē daliyugo dūkwen, zlawan i gan anā dō su kon ahay kēzlek, aday ajalay nga a tinen i wuse, i gan atan hērbēbēkka, anga agungol ana zēlaka ā zlinder. ²⁶ Do ahay ti mac nā, anga zlawan a saa gan atan ata carkēke, aday anga way a saa tēra ataya awan. Aday dūkwen mēgala sē way ahay ā mburom ataya, ti 6al re.

²⁷ «Ā alay ata kutok, ti canan anā Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sē matapasl ahay pa nga mburom tē mēgala awan, aday tē mazlā6 a bayak a re. ²⁸ Kē cinen anan anā way ataya kē dazlak anan matanan ata cēna, bēnen mivēl, cēn idē ā mburom, anga alay a kē dēzlek ahay Mbērom i tam kwanay kutok.»

Minje sē buway

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Pē dē6a anahan a wa asa, Yesu a gan atan jike, a wa: «Ənga, cēn pē buway ti sé azar aya aday. ³⁰ Ka sak a cinen atan tinen apan ti dā daslam pi zek nā, kē sēnen apan zle, viya winen apan i slay coy. ³¹ Matanan re, kē cinen anan anā way uno sē dākak ikwen anan ataya cēna, sēnen a nā, bahay a Mbērom dūkwen winen apan i slay ahay bēse coy.

³² «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna: Əlek dō sē biten ahay ti i mac nā, way ataya fok ti tēra. ³³ Daliyugo i ndav, kērngay i slukwac pē bagabaga mburom, əna 'am uno nā, i ndav itēbay.»

Ben a nga a kwanay

³⁴ «Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay nga a kwanay ahay ā sa wuse pa 'am sē azar uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay bay, aday pa 'am sē vaway nga bay, aday anga dēce sē daliyugo ahay bay re. Anga kak nga a kwanay kē wusek tē way ataya nā, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf mēnjēna kwanay sa san pi zek. ³⁵ Andav a daliyugo i nay ahay nā, kawa 6alay sa mbazl way dēnam ata awan. Matanan, dō ahay kēzlek pē daliyugo fok ti san pi zek bay re. ³⁶ Anga nan, njihen mē lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kē njiden mēgala sa tam pē way a saa tēra ataya wa. Ata nen, Wan su Do, na sak a may ahay nā, ki tiven uno pa 'am lele.»

³⁷ Natiya awan, Yesu nā, a taa dakan anan way anā dō ahay ū doh sē mazlā6 a Mbērom sē ipec. Aday sē luvon nā, a taa nahay way anahan ahay ā 6ēzlom sē Ulivet. ³⁸ Aday, idē kē cēdek sidew a cēna, dō ahay ta zla ā man anahan ū doh sē mazlā6 a Mbērom saa slāne atētak way anahan ahay.

22

Yudas a sukom a way tē Yesu

Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Alay sɛ azar uko sɛ Pasəka aday sa da tapa sɛ pen mɛ zlambar a bay ata, winen apan i dɛzley ahay bɛse coy. ² Bahay sɛ gɛdan dundo anɔ way ahay anga Mbɛrom pi zek tɛ Miter sɛ Tawrita ahay, tɛ pɛlay cɛved sɛ vad anan Yesu, anga zlawan sɛ dɔ ahay a gan atan.

³ Natiya kutok, Fakalaw a zlan ɔ mivɛl inde anɔ Yudas, sɛ ngaman Iskariyot, winen dɔ kɛrtek ɔ wulen su dɔ maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. ⁴ Aday Yudas ata a zla, tɛ jɛjem 'am tɛ bahay sɛ gɛdan dundo anɔ way ahay anga Mbɛrom ataya, pi zek tɛ bahay sa ba pu doh sɛ mazlaɔ a Mbɛrom ahay. Tɛ pɛlay cɛved anga aday Yudas ɔ gan atan daf pɛ Yesu. ⁵ Dɔ ataya tɛ taslay mivɛl bayak a tɛ Yudas, tɛ zlapay sɛ haman dala. ⁶ A zlan ɔ ngan kutok, aday ɔ pɛlan atan cɛved sɛ varan anan anan Yesu, a nan aday dɔwan ɔ san apan bay re.

Alavay zek sa da dafsɛ Pasəka

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Natiya awan, azar uko sa pa tapa sɛ pen mɛ zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sɛ tɛman sɛ Pasəka ata kutok. ⁸ Yesu a slan Piyer tɛ Yuhana, a jan atan nɔ: «Zlen, ka saa liven uko a zek tɛ way sa pa sɛ azar uko, aday di saa pa.»

⁹ Tɛ cɛce panan: «A nak mɔ sa lavay anan zek tɛ way sa pa ata nɔ, ahaw?»

¹⁰ A mbɛdahan atan apan, a wa: «Ihe, kɛ dɛzlen ɔ wulen su doh sɛ Urɛsalima nɔ, ki zlingen tɛ dɔwan a inde kɛlaw a pa nga, aday winen apan i may ahay ɔ a'am wa. Pɛrihen anan azar dezl u doh anahan a saa zla uda ata awan, ¹¹ aday ki jen anɔ bahay su doh ata nɔ: "Miter a manay a ja nɔ: Doh a aday mi i pa uda daf sɛ azar uko sɛ Pasəka tɛ njavar uno ahay ata nɔ, wuraw?" ¹² Ata i dɔkak ikwen pɛ sewene a inde mɛduwen awan, mɛ lavay zek a coy. Kɛ ndiken anan uda way ahay fok ɔ man ata awan.»

¹³ Ta zla kutok, ta tan ayak ɔ nga anɔ way ahay fok nɔ, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tɛ lavay anan uda zek tɛ way sa pa sɛ azar uko sɛ Pasəka kutok.

Way sa pa cɛncan awan

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintu ahay 11.23-25

¹⁴ Alay a a sla kutok nɔ, atɛ Yesu tu dɔ maslan anahan ahay tɛ njahay pɛ kɛrtek awan, sa pa way sɛ azar uko. ¹⁵ A jan atan, a wa: «Na gak anan may tɛ mindel sa pa way sɛ azar uko a anan tɛ kwanay, zukwa dɛce uno i sa nay nɔ, na. ¹⁶ Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sɛ azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek ɔ bahay a Mbɛrom aday.»

¹⁷ A gɛba gɛsa'am, a ngɛran ayak anɔ Mbɛrom, aday a jan atan, a wa: «Tɛmihen

anan, aday sen wa jɛbɛb kwanay a fok, ¹⁸ anga ni jak ikwen, i ban pɛ luvon sɛ biten a anan wa nɔ, ni naa sa way kawa hɛna a anan sabay, si azanan ɔ alay ɔ bahay a Mbɛrom kɔ nak aday.»

¹⁹ Aday a gɛba tapa sɛ pen, a ngɛran ayak anɔ Mbɛrom, a gɛzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Hɛna anan nɔ, zek uno awan, ma var a ɔ yime a kwanay inde ata awan. Kɔ ti gen matanan ɔ wulen a kwanay anga sɛ jalay pi nen.»

²⁰ Matana asa re, pɛ dɛba a way a tinen sa pa ata wa, a gɛba gɛsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tɛ gɛsa'am a anan nɔ, Mbɛrom a ban 'am wiya tɛ dɔ ahay. A ban 'am a nɛ tɛ mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. ²¹ Aya ɛna, ihe! Dɔ sa ga upo daf ata, winen apan i pa way pɛ kɛrtek a ti nen ɔ man a anan awan. ²² Tɛ dɛdem a nɔ, nen Wan su Dɔ nɔ, ni mac, kawa ana Deftere a Mbɛrom sa ja upo ata awan. ɛna dɛce i naa tan ɔ nga anɔ dɔ saa ga upo daf ata awan.»

²³ Njavar anahan ataya tɛ dazlan sɛ cɛce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya ɔ wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Way a sɛ zalay dɔ tɛ mɛduwen a anaw?

²⁴ Pɛ dɛba anahan a wa nɔ, avad awiway a slabak ɔ wulen su dɔ maslan ahay inde pa 'am sa jɛka, ɔ wulen a tinen inde, sɛ zalay dɔ tɛ mɛduwen nɛ wayaw?

²⁵ Yesu a jan atan: «Bahay sɛ daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pɛ dɔ ahay nɛ tɛ mɛgala. ɛna hwiya ta gan may dɔ ahay tɛ varan atan zlangar, aday tɛ ja nɔ, tinen dɔ sa man zek ɔ dɔ ahay re. ²⁶ Aya ɛna, a kwanay nɔ, matana itɛbay. Dɔ mɛduwen a ɔ wulen a kwanay inde nɛ ɔ tɛra kawa dɔ cɛdew awan. Dɔ sa lavan nga anɔ dɔ ahay dukwen ɔ tɛra adɛka nɔ, kawa dɔ si mer su way.»

²⁷ «Dɔ mɛduwen a nɔ, wayaw? Dɔ mɛ njahay a ɔ man sa pa way ata daw, kabay dɔ sa gan mer su way ata daw? Dɔ mɛduwen a nɔ, winen mɛ njahay a ɔ man sa pa way ata ba? ɛna, nen ɔ wulen a kwanay inde nɔ, kawa dɔ si mer su way.»

²⁸ «Aday kwanay nɔ, dɔ mɛ njahay aya ti nen pac pac ɔ dɛce uno ahay inde fok.

²⁹ Kawa anɔ Bɛbay uno sɛ vuro ahay bahay ata nɔ, nen dukwen ni tɛra kwanay bahay aya re, ³⁰ anga aday ki sen way, ki pen way pɛ kɛrtek a ti nen ɔ bahay uno inde. Ki i njihen ɔ man sɛ njahay sɛ bahay inde, sa gan sariya ɔ zaav sɛ Isɛra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atɛ Yesu tɛ Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a jan anɔ Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kɛ njadak pikwen cɛved sɛ tambal kwanay, kawa ndaw aday sɛ gɛzla anan pi zek wa tɛ janjar ata awan. ³² ɛna nɔ

gak amboh anà Mbərom anga iken, Simon, aday kà mbəsak sa daf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kà mak pə cəved nà, kə varan məgala anà mərak anak ahay ite.»

³³ Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, nen mə lavay zek a sa zla tə iken kwa à dangay, kwa hus pə amac uno dukwen nen inde re.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tə didek awan, à luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tə dala, tə mbulo aday tə maslalam

³⁵ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mənjana dala, mənjana mbulo, aday mənjana təkarak nà, awan a inde ki gen dace a daw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «A'ay. Ma gak dace sə awan bay.»

³⁶ A jan atan asa, a wa: «Əna, həna adəka kutok nà, dō tə dala awan, tə mbulo a nà, à gəba. Dō a aday maslalam inde apan ibay nà, à gəba kalmije anahan, à sukoma a way, aday à sukoma maslalam kutok. ³⁷ Anga nen apan ni jak ikwen, tə vindək anga nen à Deftere inde, ta wa: «Winen mə baslay a à wulen su dō sə atahasl ahay inde.*» Way a aday mə vinde pi nen ata nà, təktek i tara.»

³⁸ Njavar anahan ahay ta jan nà: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde həna cew.»

A jan atan: «Coy, i sla dā!»

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sə kwakwa ata awan, à bəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ⁴⁰ A dəzle à man ata nà, a jan atan, a wa: «Gen amboh anà Mbərom anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

⁴¹ A zla pə cakay a tinen wa zad, a dukwe gərmeç, a ga amboh, a wa: ⁴² «Bəbay uno, kə zlak anak à nga nà, gəba puno dace saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

[⁴³ Natiya maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mivél ù doh. ⁴⁴ Winen apan i jalay mərava a tə mindel, a ga amboh tə məgalak awan. Winen apan i ga amboh ata nà, herreḅ anahan a təra kawa məcərkazlay si mez, aday a laray pə yugo.]

⁴⁵ A slabak pə amboh wa bine siwaw nà, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan, anga mbac kə slahak atan tə mindel. ⁴⁶ A jan atan nà: «Kə njəken ahan nà, angamaw? Slabiken, gen amboh

anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay, dō ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, dō kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A hədəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. ⁴⁸ Əna Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sə njəko uda awan, i nen Wan su Dō nà, ta sa ban nen həmbok matana daw?»

⁴⁹ Dō aya tinen jiga pə kərtek a tatə Yesu ataya tə canan à way a saa tara ata nà, ta jan nà: «Ba Məduwen, mə wacay atan tə maslalam daw?»

⁵⁰ Cəna, dō kərtek à wulen a tinen wa, a car anan bile ana bahay nga su dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay sə alay puway poc.

⁵¹ Əna Yesu a jan atan nà: «Mbiken! Kà slak dā.»

A laman anà sləmay a dowan ata, a mbar anan.

⁵² Aday Yesu a jan anà bahay sə gədan dungo anà way ahay pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, aday tə məcəd sə Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nà: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya kawa nen nà, dō sə ngəzar dō à cəved inde daw? ⁵³ A alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen daw? Əna həna nə alay a kwanay kə slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27

⁵⁴ Natiya, dō ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan əga bahay nga su dō sə gədan dungo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. ⁵⁵ Dō ahay ta han uko à gala, aday tə njahay apan tuw nà, Piyer dukwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

⁵⁶ Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mə njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, dō a Yesu a re.»

⁵⁷ Əna Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a dowan a anan bay jiga awan!»

⁵⁸ Pə dəba wa mənəcək, dō hinen a canan asa, a wa: «iken dukwen dō a Yesu a re.»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen dō anahan bay wuna!»

* 22:37 Ca pə Esaaya 53.12.

⁵⁹ A njahay pə dəba wa capəpa nà, dō hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəb hayəb, a wa: «Tə didem awan, həna anan ata nà, dō a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

⁶⁰ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənəna sa nday anan 'am anahan ata cəna, njəkar a zlah kwayan'a.

⁶¹ Coy, Bahay Yesu a mbədahay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

⁶² Coy Piyer a nay uho, a yam cədək cədək tə ide sə ayam.

Do ahay ta ran mindel à Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³⁻⁶⁴ Dō sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənahan. Tə kərtan zana pə ide, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» ⁶⁵ Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

Yahuda ahay ta gan sariya anà Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64;

Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Ide a cəde sidew a cəna, məcəd sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen, ⁶⁷ tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, dō ana Mbərom sə sləmay saa tam anan dō sə daliyugo ahay ata nà, dakan umo anan bidaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Həna nə dəkak ikwen anan dəp dukwen, ki dəfen apan nga bay. ⁶⁸ Aday nə cəce pikwen wa dukwen, ki mbədihən uno apan bay re. ⁶⁹ Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Do, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»

⁷⁰ Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok daw?»

A mbədahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»

⁷¹ Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, di gan may anà side hinen re daw? Mənuko də slənek tə sləmay a nuko à 'am anahan wa coy asanaw?»

23

Ta zla anan Yesu əga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5;

Yuhana 18.28-38

¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, dō sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan əga Pilatu, dō sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo sə Yahudiya. ² Ta nda6 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà dō a manay ahay. A wa dōwan

à varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday dukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»

³ Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

⁴ Pilatu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay tu dō a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan dōwan a anan bay.»

⁵ Əna, dō ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà dō ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kə njadək anan ahay à man a anan re.»

⁶ Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dōwan a anan nà, winen Galile ahay daw?» ⁷ A sləne sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa tā zla anan əga Hiridus, anga à alay ata dukwen, Hiridus a winen inde agay anahan awan, à Urəsalima.

Ta zla anan Yesu əga Hiridus saa gan sariya

⁸ Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kə njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga 6a dō ahay tə təkərek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga masuwayan.

⁹ Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

¹⁰ Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa nda6 apan 'am asa.

¹¹ Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan əga Pilatu asa.

¹² Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge i zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39 - 19.16

¹³ Pilatu a halan nga anà bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu dō sə lavan nga anà dō ahay, aday tu dō azar aya bayak awan. ¹⁴ A jan atan: «Kə bənen uno ahay dōwan a anan. Ki jen nà, winen apan i tərən awan anà dō ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njadək apan way kawa ana kwanay sa ja, abay təde sa man anan mungok ata bay. ¹⁵ Hiridus dukwen kə mak anan ahay à man ana awan, anga kə tak anan à nga à mungok sə awan aday abay təde sa vad anan apan ata bay re.

¹⁶ Anga nan, ni ndaḅay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

[¹⁷ A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasaka kà slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay dō sə dangay kərtek.]

¹⁸ Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday dōwan a anan nà, kà vad anan.»

¹⁹ Barabas sə dōwan ata nà, winen à wulen su dō sə vəze pə Ruma ahay à Urasalima ataya awan. Aday winen nə kə vədak nga su dō re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.

²⁰ Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu. ²¹ Əna dō ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom! Darak anan ayak pə dədom!»

²² Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njadak apan ines sa man anan mungok aday abay tədə sa vad anan apan à məke itəbay. Suwan ni ndaḅay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

²³ Əna dō ataya tə zəga anan sa zlah tə məgalak awan. Ta gan may si tē darak anan ayak pə dədom. Tə njadak apan cəved anga abəbal awan a tinen ata awan. ²⁴ Pilatu a təma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. ²⁵ A mbəsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sə cəce panan ata awan, dōwan aday 6a tə bənak anan à dangay anga a vəze pə Ruma ahay, aday dukwen kə vədak uda nga su dō re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday tā ga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tə zlangay tə dōwan a inde tə ngaman Simon, winen dō sə Siren ahay, winen apan i may ahay à kiḅe wa. Ta ban anan, tə tavakan dədom mə zləngad a mbala Yesu ata, aday à pərahan anan ayak azar à dəḅa wa.

²⁷ Dō ahay bayak a, tinen apan ti pərahan ayak azar à dəḅa wa anà Yesu. A wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen. ²⁸ Yesu a mbədahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dəna sə Urəsəlima ahay, kə yimen anga nen bay. Yimen adəka nə zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re! ²⁹ Anga alay sə dəce winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivəl nà, uwar aday winen dərlay awan, tə uwar aday kə wahak fan bay ata awan, tata

uwar aday kula dōwan kà sak pay anahan bay ata awan. ³⁰ Aday, dō ahay ti dazlan sa ja nà: «Bəzlom ahay, mbəzlen ahay pumo! Culok ahay dukwen anga ndisen ahay pumo ite!» ³¹ Nen nà, kawa dədom məngədaz awan. Aday ta sak u go way a anaya anə nen, dədom məngədaz ata nà, ti naa gan anà dō aday tinen kawa dədom mə kuray ataya ite nə, kəkəma asanaw!»

³² A man ata ite nà, dō sə akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vad atan tatə Yesu. ³³ Tə dəzle à man sə ngaman Kəlakasi-sə-Nga ata nà, tə daray anan Yesu tu dō sə akar a cew ataya pə dədom à man ata awan, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁴ Yesu a gan amboh anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, pəsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga həna ata bay.»

Suje ahay tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

³⁵ Aday dō a mə tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca idə həməcəce. Bahay sə Yahuda aya inde ite, tinen apan ti təra anan Yesu à məndak, ta wa: «Kə təmək anan dō azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, dō a Mbərom mə walay saa tam anan dō a acəkan nà, à mbar a zek anahan a ite bidaw?»

³⁶ Suje ahay dukwen tə hədəken ayak pə cakay, sa jan ayak 'am sə suwat. Tə varan ayak way mə kwasay a inde, aday sərekeke re aday à sa. Ta jan: ³⁷ «Kak iken bahay sə Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok bidaw?»

³⁸ Tə vinde way pə pəlungwad, ta wa: «Həna anan nà, bahay sə Yahuda ahay.» Aday tə tapak anan ayak pa nga sə dədom a mə zləngad ata awan.

³⁹ Natiya, dō kərtek à wulen su dō sə akar a mə daray aya pə dədom ata awan, a gənanahan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kà tam manay ite bidaw?»

⁴⁰ Əna dō anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà, kə jəjəran anà Mbərom itəbay daw? Anga iken dukwen dō ma ban a kawa winen a re asanaw! ⁴¹ Mənumo dā sa dəce a anan nà, tədə anga ines anumo sa ga ata awan. Əna winen nà, kə gak awan itəbay asanaw!»

⁴² Natiya, dōwan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nay ahay tə mazlaḅ sə bahay anak a nà, aday kem, kə bayak upo ite.»

⁴³ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tə didəm a həna: Pə luvon a sə biten a anan, dī zlumə à jerne a Mbərom inde.»

* 23:30 Ca pə Hose'a 10.8.

Amac a Yesu

Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takəðimbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu dō ahay ù doh sə mazlaə a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. ⁴⁶ Yesu a zlah tə məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.†»

Pə dəbə anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

⁴⁷ Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə tərà ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Dowan a anan nà, winen dō didek a acəkan.»

⁴⁸ Dō sa nay sa cak ayak apan ataya fok tə canan à way a sə tərà i ide a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugō. ⁴⁹ Əna dō sa san anan ataya pi zek tə uwar sə pərahan ahay azar kwa à Galile wa ataya, tə tavay zad, ta ca pə way a sə tərà ataya awan.

Tə gəbà anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Yusufu, winen dō sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen dō didek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, dō kərtek à wulen su dō sa gan sariya anà Yesu ataya awan, əna winen nə kə təmahah 'am a tinen ata itəbay.

⁵² A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəved sə gəbà məsinde a Yesu aday i sa la anan. ⁵³ A njad cəved ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom məzləngad ata wa. A nga apan rəkot a inde, a dəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tə dəfak ayak uda məsinde bay ata awan. ⁵⁴ Way ata a tərà nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slyay uda bəse.

⁵⁵ Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tə pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə dəfak anan ayak Yesu à məkə inde ata awan. ⁵⁶ Aday ta ma way a tinen agay, tə lavay a zek tə amar sə wurdə sə rəbas lele dun'a ata awan. Səy ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə dakan atan anan.

24*Yesu a slabakay ahay à məkə wa*

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

¹ Ta pac sə zaka* kutok, pərek duwdew, uwar ataya tə wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tə amar a tinen sə lavak anan ayak zek ata kutok. ² Tə dazle nà, ta tan ayak à nga anà bələlen mən bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay awan. ³ Ta zla à jəvay ata inde† məreh kutok, əna ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. ⁴ A gan atan nà, wurdədəsdəssa.

Kwayan'a, dōwan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kwedekkwedek. ⁵ Uwar ataya tə canan à dōwan a cew ataya cəna, ta ma nga sə jəjar; tə rihe nga a tinen ahay ù vo.

Cəna, dō ataya ta jan atan: «Waka dō nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà, angama mba asanaw? ⁶ Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak ahay à məkə wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: ⁷ «Təktek, nen, Wan su Dō nà, ni slahay à alay su dō sə atahas ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.»

⁸ Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

⁹ Coy, ta may way a tinen pa 'am jəvay wa, tə dakan anan ləbara ata anà njavar a Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday anà azar su dō ahay a fok re. ¹⁰ Sa man anan ləbara ata anà dō maslan ataya nà, Mariyama sə Magədala, tə Yuwana, aday tə Mariyama, may a Yakuba, aday uwar a azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.

¹¹ Dō ataya tə sləne ləbara sa 'am ata cəna, tə dəfak apan nga bay. A ga patan nà, kawa uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar ahay kəriya awan.

¹² Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am jəvay. A dazle cəna, a zərdek ayak ide à jəvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla agay, əna way ata a gan nə wurdədəsdəssa hwiya.

Pə cəved sa zla à Emawus

Markus 16.12-13

¹³ Ta pac ata kərtek awan, dō ahay cew à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen apan ti zla à wulen su doh a inde sə ngaman Emawus ata awan, dərən pi zek wa tə Urəsəlima nà, i ga way sə kilomiter kuro nga kərtek. ¹⁴ Tinen apan ti zla nà, ti kad bala pə ləbara su way a sə tərà ata kurkwer.

¹⁵ Tinen apan ti kad bala a tinen ata mba cəna, degeslef Yesu a njadak atan ayak pə cəved. Ta zla pə kərtek awan. ¹⁶ Tə canak anan à Yesu, əna awan a kə nahak atan pə ide. Anga nan, tə sənək a bay.

† 23:46 Ca pə Jabuurə 31.6. * 24:1 Zaka nà, tə ngaman Zlaba re. † 24:3 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

¹⁷ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Kə kiden bala pa ma à cæved wa anaw?»

Tə tavay jørem ma ga mugo aya awan. ¹⁸ Dowan a kærtek a sə ngaman Keliyupas ata a mbəđahan apan, a wa: «Đo sə Urəsalima ahay fok ta san pə way a sə təra à luvon a anaya inde kutok nà, sa san apan ite bay nə, iken kærtek kələđaw?»

¹⁹ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Ma sə təra anaw?»

Tə mbəđahan apan: «Way sə təra pə Yesu, do sə Nazaratu ata awan. Winen nə do maja'am a Mbərom. Do tə məgala si mer su way a, aday tə mazlaβ sa 'am a, pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə do ahay fok re.

²⁰ Bahay sə gəđan dungo anə way ahay pi zek tu do sə lavan umo nga ahay, ta ban anan, tə varan anan anə Ruma ahay, ta gan sariya saa vad anan, tə darak anan ayak pə dədom. ²¹ Abay manay mə jalay nà, winen nə do saa tam anan Isəra'ila ahay. Aday way a sə təra apan ata đukwen həna kə gak way sə luvon maakan re. ²² Natiya đukwen, uwar sə əga manay ahay tə vawak umo nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan tə wulek pa 'am jəvay, ²³ əna ta tak anan à nga anə məsinde anahan a à jəvay inde sabay re. Ta may agay, ta jan umo ləbara awan, ta wa: «Maslay a Mbərom ahay ta kan umo zek, ta jan umo nà, winen inde tə sifa awan!» ²⁴ Aday, do sə əga manay ahay ta zlak saa cay ide pa 'am jəvay ata wa đukwen, ta tan ayak à nga anə way a kawa ana uwar ataya sa jan umo, əna ta tak anan à nga anə məsinde a bay re.»

²⁵ Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Hey, kwanay do sa san awan bay ahay, do mənok aya sa daf nga pa 'am ana do maja'am a Mbərom ahay!» ²⁶ Abay Almasihu i sa zla à mazlaβ sə bahay anahan inde nà, təktek i ga dæce ndəlekeke aday bidaw?»

²⁷ Aday a đakan atan anan 'am kawa ma jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde, ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay wa, hus anan à deftere su do maja'am a Mbərom ahay inde fok.

²⁸ Natiya, tinen apan ti dæzle à wulen su doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu a ga kawa i zla way anahan ta man hinen. ²⁹ Əna ta ngam à zla patan wa bay. Ta jan nà: «Pac kə slahak ù doh aday luvon winen apan i ga bəse kutok nə, suwan njahuko à man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay ta tinen.

³⁰ A alay sa pa way nà, Yesu a gəđa tapa sə pen, a ngaran anə Mbərom, a gəzla anan tapa sə pen ata i zek wa, a varan atan anan.

³¹ Natiya, ide a cəden atan lele, ta san anan kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə ide a tinen wa. ³² Ta jan i zek ahay kutok, ta wa: «Kawa anahan sa jak umo ahay 'am pə cəved wa, aday sə đakak umo anan 'am sə Deftere a

Mbərom ata nà, a gak umo ahay nə mbəđada bidaw?»

³³ Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsalima. Ta tan ayak à nga anə njavar anahan ahay kuro nga kærtek ataya, tu do azar aya mə halay nga awan.

³⁴ Do a mə halay nga ataya ta jan ù do cew ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen kə slabakak ahay acəkan, bina Simon kə canak anan!»

³⁵ Do a cew ataya ite tə təkəren anə do ataya way sə tərən atan ayak pə cəved wa, aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

³⁶ Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok, Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan atan, a wa: «Zay à tərak ikwen.»

³⁷ Cəna, tanday mbac a slahay patan wa, zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə canan anə mədahan.

³⁸ A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kwanay a fok kə bayiken way à nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw?» ³⁹ Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Həna anan nà, nen awan. Limen uno, cen upo. Məđahan nà, kəlakał tə sluwed si zek inde apan ibay. Əna, kə cinen uno həna nà, matana bay asanaw!»

⁴⁰ A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan alay anahan ahay pi zek tə saray anahan ahay. ⁴¹ Ta mbak apan sa đaf nga pə way ata fan bay, anga ataslay mivel a tinen a kə zalak, aday way ata a gan atan masuwayan re. Yesu a cæce patan wa kutok, a wa: «Way sa pa inde pikwen đaw?» ⁴² Tə varan ahay kələf ma vak aya mənjøek. ⁴³ A gəđa, a rac i ide a tinen a inde.

⁴⁴ A jan atan: «Həna anan nà, way nen sə đakak ikwen anan, à alay a nen inde tə kwanay mba ata awan. Abay way aya inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa, tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay, tə Jabura ahay. Təktek way ataya fok tə təra.»

⁴⁵ A təđan atan anə abayak nga a tinen, aday tə san 'am sə Deftere a Mbərom. ⁴⁶ A jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i ga dæce, aday i slabakay à mæke wa pə luvon maakan awan. ⁴⁷ Ti wazay à mazlaβ sə sləmay anahan inde pə daliyugo fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja: «Mbəđihen anan ləen anə ines a kwanay ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.» ⁴⁸ Saa side anan way ataya nə kwanay awan. ⁴⁹ Azanan nà, nen a, ni slanak ikwen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə zlapak ikwen anan ata awan. Əna, njihen à wulen su doh

sə Urəsəlima hus pə luvon a ni slənak ik-wen ahay məgala sa nay à mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-

11

⁵⁰ Yesu a zla atan à wulen su doh wa. Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à mburom, a dəf patan ngama. ⁵¹ A alay a winen apan i dəf patan ngama ata mba cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a gəbək anan ayak à man anahan.

⁵² Tinen ite tə həran nga anə Yesu, aday ta ma à Urəsəlima tə ataslay mivəl a bayak awan. ⁵³ Ta taa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anə Mbərom.

**Ləbara mugom a kawa ana
Yuhana
sə vinde anan ata awan
Adakay way pə deftere a
anən**

Yuhana a taker anan ləbara a Yesu nā, tə cəved anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə taker anan ata bay. A gəba mer su way a Yesu masuwayan aya cuwəe, anga sə taker anan atatak way a Yesu, aday sə dakay anan nā, Yesu nə wayaw. A wulen sə atatak way a anaya kutok, Yesu a gəba minje sə way ahay kawa a'am, jiyjay, məsudoh, pen, do sə jugwar təman, sə dakay anan winen aday nā, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu nə winen wayaw (1.1-51)

Masuwayan a Yesu ahay cuwəe (2.1 - 11.44)

Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo (11.45 - 19.42)

Yesu a kan zek anā njavar anahan ahay (20.1 - 21.25)

Almasihu Yesu nā, winen nə 'am a Mbərom

¹ Mama'am awan, abay Mbərom kə ndakak daliyugo fan bay ata nā, dōwan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nā, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nā, Mbərom. ² Tinen tə Mbərom a nā, pə dələn a wa maya kurre wanahan. ³ Ta 'am ata nā, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənəjəna 'am ata nā, ibay. ⁴ Sifa a nay ahay nā, à 'am ata wa. A tərən anā do sə daliyugo ahay nā, jiyjay. ⁵ Abay luvon nā, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mbacay anan bay.

⁶ Natiya, Mbərom a slənay ahay dōwan a inde tə ngaman Yuhana. ⁷ Yuhana a nay ahay kawa side, sə dakan anan jiyjay ata anā do sə daliyugo ahay, aday tā daf apan nga. ⁸ Yuhana ta nga anahan a nā, winen jiyjay ata bay. Əna, a nay saa ga side sə dakay anan nə jiyjay ata awan. ⁹ Jiyjay a guzgwez ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anā do ahay kəzlek.

¹⁰ 'Am ata nā, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nā, tə winen awan. Əna do sə daliyugo ahay təkede tə sənək anan bay. ¹¹ A nay ahay nā, pə daliyugo anahan a wanahan, əna do anahan aya dukwen tə təmahak anan bay. ¹² Cəkəbay, do azar aya nā, tə təmahak anan, tə dəfak apan nga. Anā do ataya nā, 'am ata kə varak atan cəved sə tərən atan wan ana

Mbərom ahay. ¹³ Tə tərən wan a Mbərom ahay nā, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə tərən nā, anga Mbərom kə tərək bəbay a tinen coy.

¹⁴ Am ata a tərən do ti zek awan, kə njahak à wulen a manay. Mə canak anan anā mazlaə anahan awan. A njad mazlaə ata nā, anga winen a nā, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə didəm anahan ahay fok nā, tə winen awan.

¹⁵ Yuhana kə jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nā, do, nen sa jak ikwen, na wa: «Do inde i nay ahay à dəba uno wa, əna winen nā, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nā, winen inde coy.»»

¹⁶ Mənuco a jiya də njadək sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor.

¹⁷ Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nā, tə alay ana Musa. Əna sumor a Mbərom tə didəm anahan nā, a kay atan ahay anā do ahay tə alay ana Yesu Almasihu. ¹⁸ Mbərom a aday nā, dōwan kula kə canak anan bay. Əna, wan anahan a mənduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kə kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, do sa gan baptisma à do ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

¹⁹ Side ana Yuhana a dazlan nā, natiya awan: Pa pac a inde nā, məced sə Yahuda ahay tə slənay ahay do sə gədan dungo anā way anga Mbərom ahay kwa à Urəsəlima wa, tinen pə kərtek a tu do sa man atan zek ù doh sə mazlaə a Mbərom ahay. Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «İken nā, iken wayaw?»

²⁰ Yuhana dukwen kə məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nā, Almasihu bay.»

²¹ Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə waya kutok anaw? İken nə Eliya kələdaw?»

Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «A'ay. Nen nā, Eliya bay.»

Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə do maja'am a Mbərom, manay sa ba ata daw?»

Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»

²² Do ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya, aday iken nə wayaw? A nan umo sa man ayak 'am anā do sə slənay manay ahay. Ka jan anā nga anak a nā, iken wayaw?»

²³ Yuhana a mbədahan atan apan asa, a wa: «Nen nā, do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa jəka:

“Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiəe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*»

* 1:23 Ca pə Esaaya 40.3.

²⁴ Aday à wulen su dō mē slənay a pə cakay ana Yuhana ataya nā, Farisa ahay uda awan. ²⁵ Tə cəce panan, ta wa: «Kak iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday dō maja'am a Mbərom hinen ata bay re nā, ka gan baptisma anā dō ahay angamaw?»

²⁶ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na gak ikwen baptisma nā, tē a'am. Əna, dō inde à wulen a kwanay, kə sənən a bay,²⁷ i nay ahay à dəba uno wa. Nen na slak sē pasakan anan liber sē təkarak anahan bay.»

²⁸ Natiya, way a anaya fok a tēra nā, à wulen su doh sē ngaman Baytiniya ata awan, pə day uho sē zlinger sē Urdon, à man ana Yuhana sa gan baptisma anā dō ahay ata awan.

Yesu nā, wan sē təman ana Mbərom

²⁹ Ide a cəde sidew a cəna, Yuhana a canan ayak anā Yesu winen apan i zlak ayak. A wa: «Tiya, wan sē təman ana Mbərom saa pəse anan atahasl sē daliyugo ata awan!» ³⁰ Winen nā, dōwan a nen sa jak ikwen, na wa: «Dowan a inde, i nay ahay à dəba uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen mē wahay a fan bay dukwen nā, winen nā, winen inde coy.» ³¹ Winen wayaw nā, abay na san bay. Əna, na nay saa gan baptisma anā dō sē Isəra'ila ahay nā, aday tā san anan lele.»

³² Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə canan anā Apasay a Mbərom a dazay à bagəbaga mburom wa kawa badəbadā, a njahay apan. ³³ Abay na san winen nē wayaw bay. Əna Mbərom, dō sē slənay ahay nen sa ga baptisma tē a'am ata, kə jak uno, a wa: «Ki canan anā Apasay i dazay ahay pu dō, i njahay apan. Dowan ata nā, i ga baptisma tē Apasay Cəncan awan.»

³⁴ Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan acəkan. Winen nē Wan a Mbərom. Ni side 'am ata awan.»

Njavar a Yesu mama'am aya awan

³⁵ Natiya kutok, ide a cəde sidew a nā, Yuhana winen mē tavay a à man ata tē njavar anahan ahay cew. ³⁶ A canan à Yesu winen apan i bar ta man ata nā, a ja, a wa: «Cen apan! Wan sē təman a Mbərom, winen tiya.»

³⁷ Njavar a Yuhana cew ataya tē sləne 'am ata cəna, tē pərahan azar anā Yesu. ³⁸ Yesu a ma ide à dəba nā, a canan atan ayak, tinen apan ti pərahan azar nā, a cəce patan wa: «Kə pəlen maw?»

Ta jan: «*Rabi*, man sē njahay anak ahaw?» Ta 'am a tinen «*Rabi*» a nan sa ja nā, «Miter».

³⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay! Kā ni cen apan!»

Ta zla pə kərtek awan, tē canan à man sē njahay ana Yesu. A tēra nā, tē njamde fudō. A alay ata, tē təkək pi zek jiga hus à suko.

⁴⁰ Natiya, dō a cew a sē sləne side aday sē pərahan azar anā Yesu ataya nā, dōwan a inde kərtek, tē ngaman Andəre, mərak ana Simon Piyer. ⁴¹ Natiya, Andəre a zla a pəlay anan mərak anahan Simon, a jan: «Manay mē njadak anan Almasihu!» Almasihu ta 'am hinen nē Kristo. A nan sa ja nē dō ma ga amar awan.

⁴² Andəre a lagay anan Simon pə cakay ana Yesu. Yesu a canan nā, a zəzor anan, a jan, a wa: «Iken nā, Simon wan ana Yuhana bidaw? Pa 'am azanan nā, sləmay anak i i tēra nē Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan sa ja nā, pəkərad.†

Yesu a ngaman anā ata Filip tē Nataniyel

⁴³ Sidew a nā, a nan anā Yesu sa zla pə daliyugo sē Galile. Tē zlangay tē Filip, a jan: «Pəruho azar!» ⁴⁴ Filip a aday nā, winen Baytisada ahay, tinen ū kon kərtek a tatə Piyer tē mərak anahan Andəre.

⁴⁵ Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a jan: «Dowan a aday atə Musa tu dō maja'am ana Mbərom ahay sē vinde apan à Deftere inde ata nā, mē njadak anan kutok. Winen nē Yesu wan ana Yusufu, dō sē Nazaratu ahay.»

⁴⁶ Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way lele a nā, i nay ahay à Nazaratu wa daw?»

Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»

⁴⁷ Yesu a canan anā Nataniyel nā, winen apan i nay ahay pə cakay anahan, a ja, a wa: «Cen apan! Do sē Isəra'ila didəm a, aday a njəkan uda anā dō itəbay ata həna!»

⁴⁸ Nataniyel a cəce pə Yesu wa, a wa: «Ka san nen ta maw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kurre, Filip dukwen kə ngamak anak fan bay ata nā, nē canak nā, iken ū vo sē buway mba.»

⁴⁹ Nataniyel a jan apan kutok: «Miter, iken nē Wan ana Mbərom. Bahay sē Isəra'ila nā, iken.»

⁵⁰ Yesu a mbədahan apan asa, a wa: «Ka dəf upo nga nā, anga nen sa jak, na wa: Nə canak anak ū vo sē buway ata, bidaw? Ki i canan anā way ahay sē zalay həna anan tē məduwen aya mba. ⁵¹ Ni jak tē didəm a nā: Ki i cinen anan anā bagəbaga mburom mē təba awan, aday ki cinen anan anā maslay a Mbərom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan su Do.‡»

2

Azar uko sē gəba dalay à Kana

¹ Yawa, luvon cew pə dəba anahan a wa nā, azar uko sē gəba dalay a tēra à Kana, pə daliyugo sē Galile. May ana Yesu winen inde à man ata awan. ² Dukwen tē ngamak atan

† 1:42 Ta 'am hinen dukwen, Kefas a nan sa ja Piyer. ‡ 1:51 Yesu a nan sa ja nā, winen kawa səsala sa zla à mburom.

ayak anà atə Yesu tə njavar anahan ahay à man ata re.

³ A alay sa sa mahay sə azar uko kutok, mahay a ndav pə dō ahay wa. Anga nan, may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə dō ahay sabay!»

⁴ Yesu a mbəđahan apan, a jan, a wa: «Uwar a anan, kà vuwo nga ti mer su way ata nə angamaw? Alay uno kà slak fan bay.»

⁵ May anahan a jan anà dō si mer su way ahay, a wa: «Gen kawa anahan saa jak ikwen ata fok!»

⁶ Matanan, tugoy su kon ahay inde à man ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am. Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəba a'am i ga way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw nà, kəlawə mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya awan, Yahuda ahay ta taa banay anan saray, zek, tə cakad a way, kawa sə pəra a tinen ahay.

⁷ Yesu a jan anà dō sa ga mer su way ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.» Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy ataya cesl cesl. ⁸ Yesu a ja kutok: «Həna nà, ngihən ahay wa asa, zlen anan anan ayak anà bahay sə azar uko.» Ta ga kawa anahan sa jan atan ata awan.

⁹ Bahay sə azar uko ata, a tukom anan nà, kə tarak mahay coy. Əna, winen nà, a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə wura wa anaw bay. Sa san nà, dō sə ngahay ataya dəkdek. A ngaman ayak anà dō sə gəba dalay ata awan, a jan: ¹⁰ «Abay dō ahay ta taa lahan anan anà dō ahay nà, mahay mugom awan. Kagasl, mahay kə vawak atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata awan. Aka aday iken nà, kə dəkək anan mugom awan hus həna nə kəkəməw?»

¹¹ Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa ga mama'am awan, a tərə nà, à wulen su doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile. A kay anan ahay mazlaə anahan, aday njavar anahan ahay ta daf apan nga.

¹² Pə dəba anahan a wa, ta zla way a tinen à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə njavar anahan ahay, aday tə njahay à man ata luvon ahay mənjęək ca.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlaə a Mbərom wa

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46

¹³ Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla à Urəsəlima kutok. ¹⁴ A njadək ayak ù doh sə mazlaə a Mbərom à man ata nà, dō sa ga masa ahay. Dō hinen ahay tə sukom anan way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok ahay, aday dō a azar aya nə, dō sə bəmbad

dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə tabal a tinen ahay.

¹⁵ Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə liəer ahay, aday a tərə anan məkifək awan, a rəzlay atan ahay gənow ahay uho: sla ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan dala a tinen ataya à məndək, a hərok anan tabal su dō sə bəmbad dala ataya fok. ¹⁶ A jan anà dō sə kurkudok ahay re, a wa: «Zlen anan awan anaya à man a anan wa. Kə tərən anan doh ana Bəbay uno doh sa ga uda masa bay.»

¹⁷ Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am ata a wa: «Asan zek su doh anak nà, winen apan i ban à mivəl uno inde bayak a kawa uko. * »

¹⁸ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga way ataya daw? Əna ga masuwayan, aday mə san gədan inde apak matana acəkan.»

¹⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Mbəzlen anan doh sə mazlaə a Mbərom a anan. Aday nen ni han anan maza à luvon maakan inde.»

²⁰ Ta jan, ta wa: «Dō ahay ta han doh a anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fudo nga mbərka. Aday iken nà, ki han anan à luvon maakan inde kələdaw?»

²¹ Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek anahan. ²² Pə dəba ana Yesu sə slabakay ahay à məke wa nà, njavar anahan ahay tə jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta daf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ataya awan, aday ta daf nga pa 'am anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivəl sə dō ahay zle fok

²³ Natiya awan, à alay sə azar uko sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à Urəsəlima à man ata awan. Dō ahay bayak a tə dəfək apan nga, anga tə canək anan anà masuwayan anahan ahay sa ga. ²⁴ Aya əna, Yesu kə ngəmak sa daf patan nga bay, anga winen a san ajalay nga su dō ahay zle kəzlek. ²⁵ Yesu kə pələk sa jəka dowan à dakan anan ajalay nga su dō kwa mənjęək bay, anga a san way sə mivəl sə dō ahay zle fok.

3

Atə Yesu tə Nikodemus

¹ Dowan inde à wulen sə Farisa ahay inde, tə ngaman Nikodemus. Dowan ata nà, winen dō kartək à wulen sə məcəd sə Yahuda ahay inde. ² Nikodemus kutok, a nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan a wa: «Rabi*, na san zle, iken nà, miter ana Mbərom sə slənay ahay, anga kula dowan kə gak masuwayan sə way kawa ananak ite nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə dowan ata awan.»

* 2:17 Ca pə Jabuurə 69.10.

* 3:2 Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayək. A nan sa ja nà, Miter.

³ Yesu a mbɛdahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tɛ dɛdem a hɛna: Do zɛnzen a nɛ, i mba apan sa zla à bahay a Mbɛrom inde bay, kak si i tɛra dɔ mɛ wahay a mɛ slala cew a aday.»

⁴ Nikodemus a cɛce pɛnan kutok a wa: «Do kà gak mɛduwer coy nɛ, i njad ti wahay anan maza awan nɛ, kɛkamaw? Dɔwan ata i njad sa ma à kutov ana may anahan maza awan, aday may anahan i wahay anan asa kɛlɛdaw?»

⁵ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tɛ dɛdem a hɛna: Kak dɔwan a mɛ wahay a miza tɛ a'am bay, aday tɛ Apasay Cɛncan awan bay cɛna, dɔwan ata i mba apan sa zla à bahay ana Mbɛrom inde bay. ⁶ Do sɛ daliyugo ahay tinen apan ti wahay, ɛna tɛ wahay nɛ zek dɛkdek. Aday dɔ mɛ wahay a tɛ Apasay Cɛncan ataya nɛ, tinen dɔ ana Apasay Cɛncan aya awan. ⁷ 'Am a anan à gak masuwayan adɛka bay. Kawa anuno sa jak, bɛlaray tɛ wahay kwanay tɛ slala cew a aday. ⁸ Mad a ɛal nɛ, à man anahan kawa sa gan may. Kɛ slɛne zle, ɛna ka san sa jaka a nay awanaw bay. A zla nɛ ahaw dɛkwen, ka san man anahan a bay re. Do mɛ wahay a tɛ Apasay Cɛncan awan a dɛkwen a tɛra nɛ, matanan re.»

⁹ Nikodemus a cɛce maza awan pɛ Yesu, a wa: «I sa njad zek ata nɛ, kɛkama kɛlanaw?»

¹⁰ Yesu a mbɛdahan apan: «Iken adɛka nɛ, miter sɛ Yahuda ahay, ɛna ka san way ataya bay kɛlɛdaw? ¹¹ Nen apan ni jak tɛ dɛdem a hɛna: Manay mɛ tɛker nɛ, way ana manay sa san. Manay apan mi side dɛkwen way ana manay sɛ canan tɛ ide a manay. ɔna hwiya kɛ tɛmihen side a manay bay. ¹² A alay a nɛ tɛkerek ikwen way sɛ daliyugo ahay nɛ, kɛ dɛfen uyo nga bay. Hɛna ni dɛkak ikwen anan way saa tara à mburom, ki i mben apan sa dɛf nga pa 'am uno ahay kɛkama kutok anaw?»

¹³ «Dɔwan saa zla kula à bagɛbaga mburom nɛ, ibay. Si nen, Wan su 'Do, sa nay ahay à mburom wa. ¹⁴ Kawa ana Musa sɛ laway dɛdew sɛ rɛslom dɛzdɛz a pɛ dɛdom à kiɛ kwakwa ata nɛ, dɔ ahay ti laway nen, Wan su 'Do, dɛkwen matanan re.† ¹⁵ Aday kuwaya kɛ dɛfak nga pa Wan su 'Do nɛ, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁶ Mbɛrom nɛ, a pɛlay anan daliyugo cɛvedabay. Anga nan awan, a varay anan wan anahan mɛnduwel a coy. Natiya kutok, kuwaya kɛ tɛmahak sa dɛf nga pa wan ata nɛ, i lize bay, ɛna i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁷ Mbɛrom a slɛnay ahay wan anahan nɛ, sa nay saa gan sariya sa ban anan dɔ sɛ daliyugo ahay bay. ɔna a nay sa tam anan dɔ sɛ daliyugo ahay adɛka.»

¹⁸ «Kuwaya kɛ tɛmahak sa dɛf nga pa Wan a Mbɛrom nɛ, sariya inde saa ban anan

sabay. Aday dɔwan a kɛ tɛmahak sa dɛf nga pa wan a Mbɛrom a mɛnduwel ata bay ite nɛ, winen kɛ slahak à sariya inde coy adɛka. ¹⁹ Sariya ata aday nɛ, anga 'am a anan: Jiyjay a nay ahay pɛ daliyugo, ɛna dɔ sɛ daliyugo ahay tɛ pɛlay luvon zal jiyjay, anga tinen apan ti ga nɛ, mer su way lelibay aya awan. ²⁰ Kuwaya winen apan i ga mer su way lelibay aya cɛna, ata winen apan i nan ide anà jiyjay. I gan may sa nay à jiyjay inde bay, anga winen a jɛjaran anà jiyjay saa kay anan mer su way anahan ma ga à luvon inde ata awan. ²¹ Kuwaya, dɔwan a kà gak mer su way sɛ dɛdem nɛ, winen nɛ, i nay, i bar i ide jiyjay inde, anga aday jiyjay à dɛvan pi mer su way anahan lele aya ma ga pa 'am a Mbɛrom.»

Atɛ Yesu tɛ Yuhana, dɔ sa ga baptisma ata awan

²² Natiya kutok, Yesu a zla way anahan pɛ daliyugo sɛ Yahudiya tɛ njavar anahan ahay. Tɛ njahay pi zek à man ata awan, aday a gan baptisma anà dɔ ahay. ²³ Yuhana ite winen apan i gan baptisma anà dɔ ahay à wulen su doh sɛ Aynun, anga a'am inde à man ata bayak awan. Aynun awan aday nɛ, dɛren tɛ wulen su doh sɛ Salim bay. Do ahay bayak a ta zla pɛ cakay anahan saa gay ahay baptisma. ²⁴ A alay ata nɛ, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

²⁵ Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay tu dɔ kɛrtek à wulen sɛ Yahuda ahay tinen apan ti vad uway pa 'am sɛ cɛncan sɛ way ahay pi zek tɛ cɛncan si zek. ²⁶ Anga nan, ta zla pɛ cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa: «Miter, dɔwan a iken sɛ side apan, kɛ zlingen pa 'am zlinger sɛ Urdon ata nɛ, hɛna winen dɛkwen, winen apan i gan baptisma anà dɔ ahay. Do ahay dɛkwen tinen apan ti zla fok pɛ cakay anahan.»

²⁷ Yuhana a mbɛdahan anan apan, a wa: «Dɔwan sa njad awan mɛnjɛna Mbɛrom a sɛ varan anan nɛ, ibay asanaw! ²⁸ Kwanay kɛ slɛnen anan 'am uno coy. Na jak: Nen nɛ, Almasihu bay, ɛna Mbɛrom a slɛnay nen nɛ, aday nɛ lahan pa 'am ca. ²⁹ Uwar nɛ, anà dɔ sɛ gɛba dalay a way anahan. Aday car ana dɔ sɛ gɛba dalay dɛkwen, a tavay uho saa pak slɛmay. Kɛ slɛnek winen apan i nay coy nɛ, i taslay mivel ta 'am anahan aya fok. Matanan, nen nɛ taslay mivel dɛkwen nɛ, na. ³⁰ Natiya awan nɛ, mɛduwen uno à kac, mbala anahan à zɛga adɛka.»

Do sa nay ahay à bagɛbaga mburom wa

³¹ «Do sa nay ahay à mburom wa nɛ, winen pa nga su dɔ a kɛzlek. Do sɛ daliyugo ahay dɛkwen, tinen pɛ daliyugo. Ta ja nɛ, 'am sɛ daliyugo dɛkdek. Do sa nay à bagɛbaga mburom wa ata nɛ, winen pa nga sɛ dɔ ahay fok. ³² Way anahan sɛ

canan tə way anahan sə sləne, a ga side dukwen pə way ataya awan. Əna dōwan sə təma side anahan a nà, kwa kərtek ibay. ³³Kuwaya kə təmahak side anahan nà, a san zle, Mbərom winen dō sə dīdek. ³⁴Do maslan a Mbərom cəna, winen apan i ja dukwen 'am ana Mbərom, anga Mbərom a, winen apan i rah anan tə Apasay anahan. ³⁵Bəbay Mbərom nà, a pəlay wan anahan cəvedəbay. Kə varak anan gədan pa nga sə way ahay kəzlek. ³⁶Kuwaya kə dəfak nga pa wan a Mbərom nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. Kuwaya kə təmahak anan Wan a Mbərom bay ite nà, i njad sifa kulibay, aday Mbərom i ga apan mivəl sə coy.»

4

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

¹Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen apan i njad njavar ahay aday winen a gan baptisma anà dō ahay a zalay Yuhana. ²Aday nà, Yesu a kə gak anan baptisma anà dōwan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way ata nà, njavar anahan aya awan.

³Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a mbəsək daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəbə à Galile. ⁴Anga nan, si i takas dukwen tu kon sə Samariya. ⁵Natiya awan, a dəzle à wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan kwakwa anà wan anahan Yusufu.* ⁶A man ata kutok, kurok ana Yakob inde.

Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a njahay pa nga kurok, anga kə yak nga tə cəved. ⁷⁻⁸A alay ata awan ite nà, njavar anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa pəlay way sa pa.

Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay pə kurok saa ngahak ayak a'am. Yesu a cəce panan a'am, a wa: «Vuro a'am ite.»

⁹Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay. Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken nà, Yahuda ahay, nen dukwen Samariya ahay. Ki cəce puno a'am sa sa kalədaw?»

¹⁰Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Abay kà san sumor ana Mbərom saa ga, aday kà san dōwan a sə cəce panak a'am sa sa ata nà, iken ki cəce panan a'am sə varan sifa anà dō ahay ata adəka.»

¹¹Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar, na ca apak nə cəfgal sə ngahay a'am inde apak ibay! Kurok a anan dukwen sololo. Ki njad a'am sə varan sifa anà dō ahay ata nà, ta maw? ¹²Bije a manay Yakob sə varan umo kurok a anan dukwen, kə sak wa a'am. Winen tə gwaslay anahan ahay fok, aday tə gənow anahan aya təkə, ta sak wa a'am. Aday iken kə zalay Yakob tə məduwen kələdaw?»

¹³Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kuwaya kə sak a'am sə kurok a anan nà, jom i gan asa. ¹⁴Aya əna, dōwan kə sak a sa a'am mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula sabay, anga a'am ata i təra kawa zəlaka à winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata awan.»

¹⁵Uwar ata a jan, a wa: «Vuro a'am ata awan, aday jom ū go sabay, nà sa may ahay sə ngahak ayak a'am pə kurok wa kula sabay re bidaw?»

¹⁶Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à man a anan aday.»

¹⁷Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno ibay!»

Yesu a jan, a wa: «Ka jak dīdem awan, kak ka wa mbaz anak ibay nà, na! ¹⁸Anga ka zlak à mbaz həna saray dara, aday dōwan a həna kwanay maya ata dukwen, winen mbaz sə pəzugoy anak a bay re.»

¹⁹Uwar ata a mbədahan anà dūngo kutok, a wa: «Miter, nə sənək iken nə dō maja'am ana Mbərom. ²⁰Bije a manay ahay dukwen tə hərək anan nga anà Mbərom pə bəzlom a manay a anan, əna kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man sə həran nga anà Mbərom kərtek nà, si à Urəsəlima.»

²¹Yesu a jan, a wa: «Uwar, təma 'am a nen sa jak həna ata awan: Alay awan i sla azanan, ki həren anan nga anà Bəbay Mbərom nà, à bəzlom a anan dəkdek sabay, kwa à Urəsəlima taayak sabay re. ²²Kwanay Samariya ahay aday nà, kə sənən dōwan a kwanay sə həran nga ata bay. Əna manay Yahuda ahay nà, ma san dōwan a manay sə həran nga ata zle, anga Mbərom a tam anan dō ahay nà, tə alay a manay Yahuda ahay. ²³Aday, alay a i nay ahay mba, kə slak coy adəka, Apasay Cəncan a, sa kay anan dīdem ana Mbərom ata, i sənən anan zek anà dō ahay. Natiya awan, dō sa daf nga pə Mbərom tə dīdem ataya ti san sə həran nga pa man pa man ahay fok. Anga a nan anà Mbərom awan nà, dō sə həran nga matanan ataya awan. ²⁴Mbərom nà, apasay sə varan sifa anà dō ahay. Do ahay ti həran nga nà, tə dīdem a aday tə məgala sə Apasay Cəncan a re.»

²⁵Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kə nak coy nà, i dəkək uko anan way ahay fok.»

²⁶Natiya, Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»

²⁷Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tə canan anà Yesu winen apan i ja 'am tu dō uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday dōwan kwa kərtek kə cəcihek pə uwar ata wa sa jəka: «Kə pəlay panan maw?» nà, ibay.

* 4:5 Ca pə Laataanoji 33.19.

Kabay, dōwan sa jan anà Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» dükwen, ibay re.

²⁸ Uwar ata a dazlan nà, a mbəsak anan kəlawā anahan pə kurok, a nay agay, a jan anà dō ahay, a wa: ²⁹ «Hayak ikwen ahay ahay, cen pə dōwan inde, u jo həna way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga nə winen Almasihu dəge?»

³⁰ Dō ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pə cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

³¹ A alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mənjoek aday.»

³² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənən bay.»

³³ Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Dowan kə varak anan ahay way sa pa dəge?»

³⁴ Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, adəfan apan anà dō sə slənay ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan. ³⁵ 'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: "A mbəsak həna kiya fuđo, way ahay ti saa nah, aday saa car." Aya əna nen nì jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kə nahak, kə slak sa car coy. ³⁶ Dō sa car ndaw à guvo su dō nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njad magwagway anahan pə dōwan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, dō sa njad sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday dō sa casl pi zek tu dō sa car tē taslay mivél cew maya awan. ³⁷ 'Am sə jike inde asa, a ja nà: "Dō sa casl winen cara, dō sə halan nga dükwen, winen cara." Winen ata nà, 'am didəm awan. ³⁸ Na slan kwanay nà, saa caray à man aday kwanay kə cisen bay ata wa. Dō maza aya sa casl, kwanay dükwen kə njiden anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu

³⁹ Dō sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa daf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» ⁴⁰ Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan à njahay tə tinen mba. Yesu a njahay əga tinen kutok luvon ahay cew. ⁴¹ Dō ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənek 'am anahan. ⁴² Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Həna nà, mə dəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma daf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənek 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, dō sa tam anan dō ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana dō si mer su way ana bahay inde

⁴³ Pə dəba à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile. ⁴⁴ Yesu a kə jak, a wa: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁴⁵ Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, dō sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsalima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁶ Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbəda anan a'am mahay awan ata awan. Dowan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen dō si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana dōwan ata winen dəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.

⁴⁷ Dowan ata a sləne sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday ki saa mbəro anan wan uno inde mə nahay a, winen dəvac awan, i mac coy.»

⁴⁸ Yesu a jan, a wa: «Ki dəfen upo nga fan bay, si ki cinen anan anà masuwayan ahay aday daw?»

⁴⁹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Hayak əga nen aday. Wan uno ata i saa mac.»

⁵⁰ Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kə mbərak!»

Winen a daf nga pa 'am ana Yesu ata awan, a zla way anahan agay kutok.

⁵¹ Winen pə cəved sa zla agay mba, dō anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan anak nə kə mbərak coy!»

⁵² Dowan ata a cəce patan wa: «A njad sa man uda awan nà, siwaw?»

Tə mbədahan apan: «Avad a sə ipec, tə njamde kartek, nga sə bərazl a ndalay panan nà, na.»

⁵³ Bəbay a wan ata, a may anan ahay à nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kə mbərak» ata nà, kəslsə alay ata acəkan. Ta daf nga pə Yesu tu dō su doh anahan ahay fok.

⁵⁴ Masuwayan a Yesu sa ga ata nà, winen mə slala cew a sə təra à Galile. A təra pə dəba anahan sa may ahay à Yahudiya wa ata awan.

5

Yesu a mbar dōwan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pə dəba anahan a wa mənjoek nà, Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsalima. Yesu dükwen a zla ite. ² A man ata nà, məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə Təman ahay. Delov a inde ma la awan, aday ta ga apan

galak ahay dara tew. A'am ata nà, tɛ ngaman Baytizata ta 'am sɛ Yahuda ahay nà, na. ³ Do sɛ dɛvac ahay cara cara bayak a mɛ nahay aya ù vo sɛ galak ataya awan: hurof ahay, vɛdal ahay, pi zek tɛ dɔ sɛ jɛje ahay. [Tinen apan ti ba, hinahibay a'am i ɓal, ⁴ anga pac a hinen ahay nà, maslay a Mbɛrom a dazay ahay à a'am ata inde, i ɓal anan. A'am ata kɛ ɓalak nà, dɔwan a sa lah uda pa 'am ata cɛna, winen kɛ mbɛrak à dɛvac anahan wa, kwa á ga nɛ dɛvac wura wura fok.]

⁵ Dowan a inde dɛvac awan à man ata, kà gak à dɛvac inde ava kwa kuro maakan nga anahan a jɛmaakan. ⁶ Yesu a canan cɛna, a san zle, dɛvac kɛ njahak apan. Anga nan, a cɛce panan: «A nak sa mbar à dɛvac anak wa daw?»

⁷ Dowan ata a mbɛdahan apan, a wa: «Wan ada, dɔwan uno inde saa zla nen à a'am inde, ibay. A'am kɛ ɓalak dɛp nà, kwa nɛ rɛzlen à nga wa kɛma kɛma dɔkwen, dɔ maza awan i luhu uda awan.»

⁸ Yesu a jan asa: «Slabak, gɛɓa lala anak, zla way anak kutok.»

⁹ Dowan ata a mbar ca, a gɛɓa lala anahan, a zla tɛpa tɛpa.

Cɛkɛbay, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁰ Anga nan, bahay sɛ Yahuda ahay ta jan anà dɔwan ata awan: «Biten nà, luvon sa man uda awan. Caved anak inde sɛ tavak lala anak pa nga ibay.»

¹¹ Winen ite a mbɛdahan atan apan, a wa: «Dowan a sa mbar nen ata u jo nà, gɛɓa lala anak, zla way anak.»

¹² Dowan ataya tɛ cɛce panan, ta wa: «Dowan a sa jak: “Gɛɓa lala anak, zla” ata nà, wayaw?»

¹³ Dowan ata dɔkwen a san sa mbar anan nɛ wayaw bay. Bina Yesu a dɔkwen kà zlak way anahan à man ata wa sɛmad bɛse, anga dɔ ahay bayak a à man ata awan.

¹⁴ Pɛ dɛɓa anahan a wa nà, Yesu a tan ayak à nga anà dɔwan ata awan ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom. A jan, a wa: «Hɛna nà, kɛ mbɛrak. Kà saa ga ines sabay, anga way sɛ zalay winen ata á sa nay ahay apak sabay.»

¹⁵ Dowan ata a zla sa jan anà bahay sɛ Yahuda ahay nà, sa mbar anan nɛ Yesu. ¹⁶ Natiya kutok, bahay sɛ Yahuda ataya tɛ dazlan sɛ jugwar 'am pɛ Yesu wa asa, anga a mbar anan dɔ pɛ luvon sa man uda awan.

¹⁷ Əna Yesu a dakan atan anan lele, a wa: «Bɛbay uno nà, winen apan i ga mer su way nɛ pac pac. Nen dɔkwen si ni ga mer su way kɛtana awan.»

¹⁸ Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda ataya tɛ zɛga anan sa nan idɛ hus pa sɛ pɛlay sa vad anan à mɛke adɛka. Anga sa jɛka, winen a ga mer su way pɛ luvon sa man uda ata dɛkdek sabay, əna a wa Mbɛrom nɛ

bɛbay anahan. Matanan, a lavay anan nga anahan tɛ Mbɛrom.

Mbɛrom kɛ varak anan gɛdan anahan fok anà wan anahan

¹⁹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Nen, wan a Mbɛrom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itɛbay. Ni ga nà, way mbala ana Bɛbay uno sa ga, way aday nɛ canak anan ata awan. Kawa ana Bɛbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, ²⁰ anga aday nà, Bɛbay uno a pɛlay nen, a duko anan way anahan sa ga ahay fok. I duko pɛ way sɛ zalay hɛna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cɛna, ti gak ikwen masuwayan.

²¹ «Natiya, kawa ana Bɛbay uno sɛ slabak anan dɔ ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan dɔkwen ni varan sifa anà dɔ kawa su no anà nen matanan re.

²² «Aday asa, Bɛbay uno nà, kɛ pɛlak sa gan sariya anà dɔwan kwa kɛrtek bay, əna a mbɛsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan. ²³ Anga aday dɔ ahay tɛ hɛro nga anà nen wan anahan, kawa sɛ hɛran nga anà Bɛbay uno sɛ slɛnay nen ata awan. Kak dɔwan a a hɛro nga anà nen wan anahan bay nà, a hɛran nga anà Bɛbay uno bay re.

²⁴ «Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Kuwaya dɔwan a kɛ slɛnek 'am uno aday kɛ dɛfak nga pu dɔ sɛ slɛnay ahay nen nà, winen kɛ njadak sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itɛbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kɛ takasak ahay à amac wa, kà zlak à sifa inde.

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Alay a i slay ahay, kà slak adɛka coy, dɔ ma mac aya ti slɛne dungo uno, nen Wan a Mbɛrom, aday dɔ sɛ slɛne ahay fok ti njahay uho tɛ sifa awan. ²⁶ Kawa ana Bɛbay uno sa mba apan sɛ njahay anan dɔ ahay uho ata nà, nen wan anahan dɔkwen a vuro gɛdan sɛ njahay anan dɔ ahay uho re. ²⁷ A vuro gɛdan a nà, aday nà gan sariya anà dɔ ahay, anga nen Wan su Do.

²⁸ «'Am a anan á gak ikwen masuwayan bay. Alay a awan kà slak anga dɔ ma mac aya aday tɛ slɛne dungo uno, ²⁹ aday ti slabakay ahay à mɛke a tinen ahay wa. Do sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njad sifa. Aday dɔ sa taa ga nɛ way sɛ cɛban anà Mbɛrom ite, ti may uho nà, sariya i ban atan. ³⁰ Na ga sariya nà, kawa ana Mbɛrom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nà, winen lele, anga nen na ga way sa nga uno bay. Na ga nà, way mbala ana dɔ sɛ slɛnay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Do sɛ side ana Yesu ahay

6

³¹ Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anà nga uno nà, ata side uno kà zlak tã ðídem a bay asanaw. ³² Əna ðowan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nà, tã ðídem awan. ³³ Kwanay awan, kã slənən dõ pã cakay ana Yuhana, kã jak ikwen side anahan, aday side anahan nà, ðídem awan. ³⁴ Abay nã pəlay side su dõ zənzen a bay. Əna na ja pə Yuhana ata nà, aday kã tamen à amac wa. ³⁵ Anga Yuhana kã tərak nà, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jijjay anahan ata kã zlak ikwen à nga, əna à alay a inde mənjøek coy.

³⁶ «Aya əna, 'am sã side uno inde sã zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sã side ata nà, mer su way a Bəbay uno su jo: "Ga anan!" ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nà, anga saa side, nen na nay ahay nã pã cakay ana Bəbay uno wa.

³⁷ «Abay Bəbay uno dõ sã slənay ahay nen ata ðukwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kã slənən anan dundo anahan itəbay, aday kula kã cinen anan bay re. ³⁸ Kula kã bənən 'am anahan à mível a kwanay inde bay, anga kã ðəfen nga pi nen, dõ anahan sã slənay ahay à wulen a kwanay ata bay.

³⁹ «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nà, ki njíden wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata ðukwen a taker nà, 'am sã side sa ga pi nen a re. ⁴⁰ Əna, a nak ikwen sa nay ahay pã cakay uno aday kã njíden sifa ðídem ata bay re.

⁴¹ «Nã pəlay sa njad mazlaḅ pã dõ ahay wa bay. ⁴² Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kã pəlen Mbərom bay. ⁴³ Na nay ahay nà, à sləmay ana Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kã ngəmen sã təma nen bay re. Aday, kak ðowan a maza à nay ahay ta 'am sa nga anahan hənə nà, ki təmihen anan, winen adəka nà, tã alay cuwcew awan. ⁴⁴ Kwanay kã pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sã dõ ahay. Aday ki mben apan sa ðaf upo nga nà, kəkəma asanaw?

⁴⁵ «Kã sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pã cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Əna Musa, dõ a kwanay sa ðaf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. ⁴⁶ Aday ahay kã ðəfen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki ðəfen nga hənə pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday ðukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. ⁴⁷ Natiya, kak kã ðəfen nga pã way mbala anahan mə vinde aya bay nà, ki i mben apan sa ðaf nga pa 'am uno bay re.»

Yesu a varan way sa pa anà dõ ahay ti ga mbulo đara

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17

¹ Pã dəḅa anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sã Galile a inde, a zla pa day uho. Tã ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. ² Dõ ahay tã pərahan azar bayak awan, anga tã canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan dõ sã ðəvac ahay.

³ Yesu a ján way anahan à ɓəzlom tã njavar anahan ahay, tã njahay à man ata awan. ⁴ Azar uko sã Pasəka ðukwen i sla bəse. ⁵ Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà dõ ahay bayak a tinen apan ti nay pã cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Di njad sã sukumay ahay way sa pa sã varan anà dõ ahay a anan fok awanaw?» ⁶ A cəce ata nà, aday á san way mbala a Filip saa mbəḁahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.

⁷ Filip a mbəḁahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka di varan way sa pa anà man su dõ a anan nà, kwa dala sã *dinar** səkət cew ðukwen i sla awan bay asanaw!»

⁸ Mərak ana Simon Piyer a inde, tã ngaman Andere, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: ⁹ «Wan inde hənə à man a anan, tapa sã pen ahay inde apan đara. Kələf ahay ðukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su dõ a anan anaw?»

¹⁰ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù dõ a anaya fok tã njahay a məndak.»

Gujed inde məngədez a à man ata awan. Dõ ahay tã njahay apan kutok. Dõ ahay à man ata ðukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ðəkdek aday nà, ta ga mbulo đara.

¹¹ Yesu a gəḅa anan tapa sã pen a đara ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom aday a gəzlan anan anà dõ ahay. A ga anan tã kələf ðukwen matanan. Kuwaya kã njadak kawa sa nan.

¹² Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sã pen mə mbəsak ata awan, anga aday á sa nes bay.» ¹³ Tã halan nga anà mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.

¹⁴ Dõ ahay sã canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tã ðídem awan, ðowan a anan nà, i ga nà, winen dõ maja'am a Mbərom saa nay ahay pã daliyugo azanan ata awan.»

¹⁵ Yesu a san zle, dõ ahay ti nay ahay saa ban anan aday ti i ðaf anan bahay awan sã məgala. Anga nan, a zla way anahan səmad à ɓəzlom maza awan.

* 6:7 Dinar kartek nà, əga tinen dala si mer su way sã hway kartek.

Yesu a bar pa nga sɔ a'am tɔ saray

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Natiya awan, suko a ga cɔna, njavar ana Yesu ahay tɔ dazay pa 'am sɔ a'am sɔ bɔlay. ¹⁷ Ta jɔn à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. A alay ata dukwen, ide kɔ bɔnak lele coy, aya əna Yesu winen inde tɔ tinen ibay hwiya. ¹⁸ A'am a bal tɔ mɔgalak awan, anga mad winen apan i bal bayak awan. ¹⁹ Kwalalan a haw pa nga sɔ a'am i ga kilomiter dara kabay mbərka nà, tɔ canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tɔ saray pa nga sɔ a'am, aday winen bəse tɔ tinen coy. Tinen ite tɔ jɔjar pi zek.

²⁰ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kɔ jɔjiren bay.»

²¹ Natiya kutok, a nan atan sɔ gɔba anan à kwalalan inde, aday kwayan'a kwalalan ata kɔ dɔzlek pɔ yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

Do ahay tɔ pɔlay anan Yesu

²² Sidew a nà, dɔ sɔ njahay pa day sɔ bɔlay hinen ataya tɔ pɔlay anan Yesu. Anga ta san zle, avad awan nà, kwalalan inde nɔ kɔrtektakke. Aday ta san zle re, Yesu nà, kɔ jɔnak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sɔ gɔba ata bay. Ta zla nà, mənɔna winen. ²³ Əna kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tɔ dɔzley ahay nà, dinger pa man ana Yesu sɔ varan tapa sɔ pen anà dɔ ahay ta sɔ nɔran anà Mbərɔm ata awan. ²⁴ Do ahay ta ca ide cɔna, Yesu winen ibay, aday njavar anahan ahay dukwen tinen ibay. Natiya tɔ gɔba kwalalan ahay sa zla à Kafarnahum saa pɔlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

²⁵ Ta njad anan winen pa day uho, tɔ cɔce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nɔ siwaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɔ didem a hɔna: Kɔ pɔlen nen nɔ, anga ki pen way hɔniniye, aday kɔ riher re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kɔ sɔnen bay. ²⁷ Kɔ mbədaken sa ga mer su way sa njad way sa pa sa nes ata adaka bay. Suwan adaka, gen nà, mer su way sa njad way sa pa sɔ njahay pa sɔ viyviya ata awan. Way sa pa ata nà, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan nà, nen Wan su Do. Anga Bəbay uno awan, kɔ tɔmahak sa daf anan upo mazlab anahan pɔ ide sɔ dɔ ahay.»

²⁸ Do ahay tɔ cɔce panan asa, ta wa: «Mi njad sa ga ma, kawa ana Mbərɔm sɔ pɔlay anaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbərɔm sɔ pɔlay nà, dɔfen nga pi nen, nen dɔ anahan mɔ slɔnay ata awan.»

³⁰ Tɔ cɔce panan re, ta wa: «Mi daf opak nga ata nà, ki gan umo nɔ masuwayan a wuraw? Ki ga nɔ maw? ³¹ Bije a manay ahay ta pak manu à kibe. Kawa ana Dɔftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kibe. Way sa pa ata dukwen a dazay ahay à mburom wa.”†»

³² Yesu a mbədahan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sɔ varak ikwen way sa pa sɔ dazay ahay à mburom wa nà, Musa. Əna matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tɔ didem a hɔna: Sɔ varak ikwen way sa pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa nà, Bəbay uno awan. ³³ Way sa pa a Mbərɔm saa varak ikwen ata nà, nen, dɔ sɔ dazay ahay pɔ kɔrngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà dɔ ahay pɔ daliyugo dukwen, nen awan.»

³⁴ Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya bidaw?»

³⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Daf sa var sifa nà, nen awan. Dɔwan a kɔ nak pɔ cakay uno nà, may i han apan kula sabay. Aday dɔwan a kɔ dɔfak nga pi nen dukwen, jom i gan kula sabay. ³⁶ Aya əna na jak ikwen: Kɔ cinen uno, əna kɔ dɔfen upo nga bay hwiya. ³⁷ Bəbay uno kɔ varak uno anan kuwaya fok cɔna, i nay ahay pɔ cakay uno awan. Aday kuwaya kɔ nak ahay pɔ cakay uno cɔna, ni lar a bay. ³⁸ Anga nà nay ahay à mburom wa nà, sa naa ga way su no anà nen bay, əna sa naa ga way sa nan anà dɔ sɔ slɔnay ahay nen. ³⁹ Aday way ana dɔ sɔ slɔnay ahay nen ata sa nan nà, hɔna: Nà saa lize anan dɔ winen sɔ vuro ataya kwa kartek bay, əna pa pac sa ndav anan daliyugo nà, nɔ slabakay atan ahay à mɔke wa uho. ⁴⁰ Natiya awan, kuwaya kɔ canak uno anà nen Wan ana Mbərɔm, aday kɔ dɔfak upo nga nà, dɔwan ata i njad sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen ni slabakay anan ahay à mɔke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno nà, way ata awan.»

⁴¹ Anga nan kutok, Yahuda ahay tɔ dazlan sɔ gɔdan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen nà, way sa pa sɔ dazay ahay à mburom wa ata awan.»

⁴² Ta wa: «Na wa, winen nɔ Yesu ba? Wan ana Yusufu bidaw? Da san atə bəbay anahan tɔ may anahan a tɔke bidaw? Aka aday, i jɔka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kɔkɔmaw?»

⁴³ Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gad azar à wulen ana kwanay ahay. ⁴⁴ Dɔwan saa njad sa nay ahay pɔ cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sɔ slɔnay ahay nen ata kɔ jɔrahak apan sa nay anan aday. Kuwaya dɔwan a kɔ njadək sa nay ahay pɔ cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à mɔke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. ⁴⁵ Do

maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta wa: "Tinen a kəzlek, Mbərom i dakan atan anan way.†" Dowan a kə slənek 'am ana Bəbay uno, aday kə təmahak atətak way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. ⁴⁶ Kula dowan kə canak anan anà Mbərom bay, si nen, dō sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canak anan à Bəbay acəkan.

⁴⁷ «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dāfak upo nga nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. ⁴⁸ Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. ⁴⁹ Bijə a kwanay ahay ta pak *manu*§ à saf inde. Kə varak atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məcak à saf inde. ⁵⁰ Yo, dō sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, à ga nə kuwaya i mac itəbay. ⁵¹ Nen nà, way sa pa sa nay ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Dowan a kə pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay. Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday dō ahay tà njad sifa.»

⁵² 'Am a anaya awan a gəban atan ahay agad azar sa ga mivəl anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varak uko zek anahan aday dī pa nà, kəkəməw?»

⁵³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Do nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. ⁵⁴ Əna dōwan a kə pak zek uno aday kə sak mez uno re cəna, dōwan ata kə njadək sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac ana daliyugo saa ndav. ⁵⁵ Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno dukwen way sa sa guzgwez a re. ⁵⁶ Kuwaya kə pak zek uno, kə sak mez uno nà, winen kə japak ti nen; nen nə japak tə winen re. ⁵⁷ Bəbay uno, dō sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kə pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

⁵⁸ «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bijə a kwanay ahay nà, ta pak *manu* sə dazay à mburom wa à saf inde. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, tə məcak fok re. Aya əna, kuwaya dōwan a kə pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

⁵⁹ A alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà dō ahay ata awan

⁶⁰ Dō ahay bayyan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə sləne 'am ataya cəna, ta wa:

«'Am anaya ma da 'am aya awan. Waya sa mba apan sə təma kətanən anaw?»

⁶¹ Yesu a san zle tinen apan ti gədan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kə mbədahak ikwen anan ajalay nga a kwanay dāw? ⁶² Aday, azanan kə cinen anan anà nen, Wan su Do, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəmə asanaw?»

⁶³ Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su dō zənzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəbəy ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. ⁶⁴ Əna, dōwan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta dāf upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata dukwen Yesu a san dō saa dāf apan nga tə dīdem a bay ataya zle, aday a san dōwan a saa ga apan dāf ata zle re.

⁶⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen, na wa: "Dowan saa njad sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kə jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.»

⁶⁶ A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

⁶⁷ Kutok, Yesu a jan anà dō maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay dukwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re dāw?»

⁶⁸ Simon Piyer a mbədahan apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. ⁶⁹ Aday manay ma dāf apan nga, ma san zle, iken nà, dō cəncan a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

⁷⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay dōwan a kwanay a kərtek a nà, winen bahay sə setene awan.»

⁷¹ A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sə ngaman Yudas ata awan. Anga kwa à ga nà, Yudas kə tərak dō kərtek à wulen sə njavar ahay kuro nga cew ataya wa dukwen, saa ga dāf pə Yesu nà, winen awan.

7

Mərak ana Yesu ahay tə dāfak apan nga bay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sə Galile fok. A nan abay sa zla pə daliyugo sə Yahudiya bay, anga a nan anà bahay sə Yahuda ahay sa vad anan.

² Aya əna, azar uko sə jawjawa ahay winen bəse nà, ³ mərak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sə Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tə cənan anà mer su way anak ahay.

⁴ Dowan a, a nan dō ahay tə san anan nà, a

§ 6:49 Manu nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

der zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asəna, ga atan pə ide sə do ahay fok.»

⁵ Kwa mərak aya dukwen tə dəfak apan nga bay.

⁶ Yesu a jan atan: «Kə dəzlek pə alay uno tədə ata fan bay. Pə kwanay nā, alay wura wura cəna tədə, əna kətanən bay. ⁷ Do sə daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen ide itəbay. Nen a nā, do sə daliyugo ahay ti no ide anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nā, tinen lelibay. ⁸ Kwanay nā, zlen ā man sə azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kə dəzlek fan bay.»

⁹ A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay ā Galile.

Yesu winen ā azar uko sə jawjawa ahay

¹⁰ Pə dəba ana mərak a Yesu ahay fok sa zla ā azar uko nā, Yesu a dukwen a zla cite. Əna kə kak anan zek anā do ahay bay.

¹¹ Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay anan ā wulen sə do ahay wa ā man sə azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?» ¹² Do ahay tə sasək a sasək ā wulen a tinen ahay inde. Do a azar aya ta wa: «Winen do lele awan.» Do a azar aya dukwen ta wa: «A'ay, winen apan i lize anan do ahay adəka.» ¹³ Əna dowan sa ja 'am ataya tə njezlnjezlezl a dukwen ibay, anga tə jəjaran anā bahay sə Yahuda ahay.

¹⁴ Natiya awan, luvon sə azar uko ahay ta zla panan əngal nā, Yesu a zla ā doh sə mazlaḅ a Mbərom, a dazlan sə tətakan anan way anā do ahay. ¹⁵ A gan masuwayan ana bahay sə Yahuda ahay. Anga nan tə cəce, ta wa: «Dowan a anan kə jingek bay kutok nā, a njad mərīke kawa həna anan nə kəkəmw?»

¹⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Way nen sa ta jak ikwen ata nā, a nay ahay i nen a wa bay, əna a nay ahay nā, ū do sə slənay ahay nen ata wa. ¹⁷ Kuwaya, kak dowan a kə tamahak sa ga mer su way kawa sa nan anā Mbərom cəna, i san sə gəzla way ahay pi zek wa. Matanan, kak na ja 'am ana Mbərom, kabay na ja 'am sa nga uno, aday tə məgala uno nā, i san kutok. ¹⁸ Kuwaya, kak a ja nā, 'am sa nga anahan, i pəlan mazlaḅ anā nga anahan. Əna kuwaya kə pəlak sə həran nga anā do sə slənay anan ahay nā, dowan ata dukwen, do didem awan, mungwalay inde apan ibay. ¹⁹ Na wa, Musa kə varak ikwen Tawrita ā alay inde ba? Əna dowan kwa kərtək sə dəfan apan nā, ibay asanaw? Kə pəlen sa vad'nen nā, angamaw?»

²⁰ Do ahay tə mbədahan apan kutok, ta wa: «Setene inde anak ā nga dəge, nga i vawak kələdaw! Waya sə pəlay sa vad'iken anaw?»

²¹ Yesu a mbədahan atan apan: «Na ga way kərtək təkke cəna, kə gak ikwen masuwayan jiga awan. ²² Musa a jak ikwen nā, 'am sa

gad mədəndalas. Cəkəbay, sə dazlan nə Musa bay, əna bije ahay kwakwa tə lahak anan apan. A wa, kə gədan anan mədəndalas ā wan ana kwanay ahay pə luvon jəmaakan anahan sə wahay anan. Anga nan, kwa ā ga nə pə luvon sa man uda dəp nā, kwanay apan ki gəden anan mədəndalas anā wan a kwanay a re. ²³ Kə gəden anan mədəndalas anā wan, aday kə sa mbəsiken anan 'am ana Musa ā dəba bay, kwa ā ga nə luvon sa man uda nā, na. Aday, a cəkək ikwen anā kwanay pi nen, anga na mbar anan zek su do zənzen a təsəes fok pə luvon sa man uda nā, angamaw? ²⁴ Mbəsiken sə gədan azar anā do pə way sa ca apan tə ide, əna sənən anan way ataya tə didək aya aday.»

Yesu nā, Almasihu daw?

²⁵ Do ahay ā wulen su do sə Urəsəlima ataya ta wa: «Na wa, Yesu nā, winen do abay tə pəlay sa vad'anan ata ba? ²⁶ A ja 'am tə njezlnjezlezl awan. Dowan sə gafan 'am ibay. Natiya awan nā, do a mənuko məcəd aya ta san zle winen nə Almasihu daw? ²⁷ Aya əna, kak winen nə Almasihu nā, dowan i san man anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday dowan a anan ata nā, da san man anahan a zle asanaw!»

²⁸ A alay ata nā, Yesu winen apan i tətakan anan way anā do ahay ū doh sə mazlaḅ a Mbərom. A zəga anan tə dundo mə təba lele, a wa: «Kə sənən nen zle daw? Aday kə sənən man uno sa nay wa ata zle daw? Na nay nə gəbay nā, 'am sa nga uno bay. Dowan a sə slənay nen ata nā, do didem awan. Aka aday, kə sənən anan bay asanaw? ²⁹ Nen nā, na san anan zle, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Sə slənay ahay nen nā, winen awan.»

³⁰ Tə pəlay sa ban anan ā man ata kutok, əna dowan kə njadək sə laman bay, anga kə slak pə alay anahan a bay. ³¹ Cəkəbay, do ahay bayak a tə dəfak apan nga, ta wa: «Almasihu a kə sak a nay ahay nā, i ga masuwayan ahay sə zalay dowan a anan kələdaw?»

Farisa ahay ta slan do ahay saa ban Yesu

³² Farisa ahay tə sləne asəsək 'am sə do ahay ata pə Yesu nā, tə halay nga tə bahay sə gədan dundo anā way ataya awan. Aday tə jəjem 'am, ta slan do sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay saa bənay anan.

³³ Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tə kwanay mənjek mba. Pə dəba anahan a wa nā, ni ma pə cakay ana do sə slənay ahay nen. ³⁴ Ki i pəlen nen, ki njiden nen sabay, anga ki mben apan sa zla ā man uno saa zla ata bay.»

³⁵ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mənuko saa mba apan sa njad anan itəbay ata kəlanaw? Aday i zla āga Yahuda ahay

تينن à wulen sə Gərek ahay ata daw? I zla saa dakan atan anan way anà Gərek ahay däge? ³⁶ Winen awan a wa: «Ki pəlen nen, aday ki njiden nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay.» A nan sa ja aday nə maw?»

Zəlaka sə a'am sa var sifa

³⁷ Luvon sa ndav anan azar uko cəna, a zalay luvon azar aya tə mazlaḅ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sə dō ahay. A ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cəna, à nay ahay pə cakay uno, aday i sa a'am. ³⁸ Aday dōwan a kə dafak upo nga, "mivel anahan i təra kurok sə a'am sa var sifa, i haw kawa zəlaka." Deftere a Mbərom a ja nà, na.»

³⁹ Yesu a ga jike ata nà, pə Apasay Cəncan awan, apasay mbala dō sa daf apan nga ahay saa njad'ata awan. A alay ata nà, dō anahan ahay tə njadak Apasay Cəncan ata fan bay, anga Yesu a dukwen kə zlak à man sə mazlaḅ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde anà dō ahay

⁴⁰ Dō azar aya tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «Tə didem awan, dōwan a anan nà, dō maja'am a Mbərom a mənuko sa ba ata awan.»

⁴¹ Dō maza aya ite ta wa: «Winen nà, Almasihu asanaw!»

Dō hinen ahay asa ta wa: «Kəmaya, Almasihu sa maw! Winen nà, i nay ahay à Galile wa bay asanaw? ⁴² Deftere a Mbərom a ja nà, Almasihu i təra nà, dō sə slala ana Dawuda*, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.† Matanan bidaw?»

⁴³ Mawrasan a zlan à mivel inde anà dō ahay anga Yesu cərkəke. ⁴⁴ Dō azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna dōwan kə njadak sə laman bay.

Bahay sə Yahuda ahay tə dafak nga pə Yesu bay

⁴⁵ Yawa, dō maslan ahay ta may ahay pə cakay ana bahay sə gədan dongo anà way ahay, tinen pə kərtek a tə Farisa ahay. Tinen ite, tə cəce pu dō maslan ataya wa: «Kə bənen anan ahay Yesu a bay nà, angamaw?»

⁴⁶ Dō maslan ahay tə mbədahan atan apan, ta wa: «Kula, dōwan saa njad' sa ja 'am kawa dōwan ata nà, ibay.»

⁴⁷ Farisa ahay tə cəce patan wa: «Kwanay a dukwen kə pərihen anan azar anà mung-walay anahan aya re kələdaw? ⁴⁸ Dōwan inde kərtek à wulen sə məcəd a mənuko ahay wa, kə dafak nga pə dōwan ata nà, inde daw? Kabay à wulen sə Farisa ahay wa nà, inde kələdaw? ⁴⁹ Dō sa daf apan nga ataya

nà, dō kəriya aya awan, anga tinen ta san Tawrita bay. Aday dukwen tinen mə tahasl aya awan.»

⁵⁰ Natiya, dōwan a inde tə ngaman Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen nà, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata awan. Winen a jan atan, a wa: ⁵¹ «Tawrita ana mənuko kə varak uko cəved' sa gan sariya anà dō matanan bay. Adəka bay, di lah nà, sə sləne anan 'am anahan ahay. Aday di saa san 'am anahan tə way anahan sa ga ahay nà, na!»

⁵² Tə mbədahan apan, ta wa: «Iken dukwen ka nay à Galile wa daw? Jinge Deftere, ki tan à nga à man inde, dō maja'am a Mbərom kwa kərtek a nay à Galile wa nà, ibay asanaw!»

[⁵³ Natiya awan, kuwaya a zla way anahan agay,

8

¹ əna Yesu nà, a zla way anahan à 6əzlom sə Ulivet.

Uwar sa ján uho

² Sidew a awan kutok, Yesu a wule ù doh sə mazlaḅ a Mbərom asa. Dō ahay fok tə halan nga pə cakay. A njahay kutok, a dazlan sə dakan atan anan way.

³ Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban anan tinen pi zek tu dō. Tə tavay anan pa 'am sə dō ahay, ⁴ aday ta jan anà Yesu kutok: «Miter, mə bənay ahay uwar a həna, winen apan i ga mədigwed, bina, tə nahak tu dō. ⁵ A Tawrita a mənuko inde, Musa a ja nà, uwar kawa winen a anan nà, mā tar anan tu kon, aday à mac. Aday iken ka ja nə maw?»

⁶ Ta ja matanan nà, aday tā njad' apan cəved' sa ban anan pə kwande. Kak kə jak atan awan a nà, ti mba apan sa gan apan sariya.

Yesu a kudək, a vinde awan a à məndak ta wan sə alay.

⁷ Tinen ite, hwiya tə pərahan azar sə cəce way ahay.

Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan atan: «Dōwan a inde à wulen a kwanay, kula kə gak ines bay cəna, à lah sə taran kon awan...»

⁸ A kudək asa, a vinde awan a à məndak maza awan.

⁹ Dō sə bənan ahay uwar ataya tə sləne 'am ata cəna, ta zla way a tinen fok suduk suduk suduk, dō məcəd aya ta lah pa 'am.

Mə mbədək a à man ata awan nà, Yesu tə uwar ata coy. ¹⁰ Yesu a cakaf nga asa, a cəce panan: «Uwar, dō ataya tinen ahaw? Dōwan sa ban iken tə sariya inde kwa kərtek ibay daw?»

* 7:42 Ca pə 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5.

† 7:42 Ca pə Mika 5.1.

11 Uwar ata a mbɛdahan apan, a wa: «Mazar, dɔwan inde kɛrtek ibay!»

Yesu a mbɛdahan apan kutok: «Zla way anak, kɛ sa ga ines sabay. Nen dukwen ni gak sariya bay.»]

Yesu nɛ, winen jiyjay sɛ dɔvan anɛ daliyugo

12 Yesu a dazlan sa jan 'am anɛ dɔ ahay maza awan, a wa: «Nen nɛ, jiyjay sɛ dɔvan anɛ daliyugo. Kuwaya dɔwan kɛ pɛrahak uno azar nɛ, i njad jiyjay sa var sifa, winen i zla à luvon inde itɛbay.»

13 Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side anɛ nga anak ata nɛ, ata side lele kutok daw? Wita nɛ, 'am anak kɛ tɛrak kɛriya awan.»

14 Yesu a mbɛdahan atan apan: «Kwa à ga hɛna, nen nɛ siden anɛ nga uno, side uno nɛ, lele awan hwiya, anga na san man uno sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa zla ata zle re. Əna kwanay nɛ kɛ sɛnen man uno sa nay ahay wa ata bay, aday kɛ sɛnen man uno saa zla ata bay re. 15 Kwanay aday nɛ, ki gen anan sariya anɛ dɔ nɛ, sa zlan à nga anɛ ide su dɔ zɛnzen awan. Nen ni gan sariya anɛ dɔwan itɛbay. 16 Kwa nɛ gan sariya anɛ dɔwan a dukwen, sariya uno cɛna, hwiya winen lele awan. Lele awan, anga na ga sariya awan nɛ taayak uno a bay. Manay maya tɛ Bɛbay uno a sɛ slɛnay ahay nen ata awan. 17 Way inde mɛ vinde a à Deftere sɛ Tawrita a kwanay, a wa: Kak dɔ ahay cew ta gak side pɛ way kɛrtek a nɛ, side a tinen ata nɛ, lele, aday didem a acɛkan.* 18 Nen na gan side anɛ nga uno. Bɛbay uno a sɛ slɛnay ahay nen ata dukwen winen apan i ga upo side re.»

19 Natiya awan asa tɛ cɛce panan: «Bɛbay anak a nɛ, winen ahaw?»

Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Kɛ sɛnen nen bay. Anga nan, ki sɛnen Bɛbay uno bay re. Abay kɛ sɛnen nen nɛ, ki sɛnen bɛbay uno awan re.»

20 Yesu a ja 'am anaya nɛ, winen ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom. Winen mɛ tavay a à man sɛ kukwar sa pak dala. Əna dɔwan kɛ bɛnak anan bay, anga alay anahan a kɛ slak fan bay.

Yesu nɛ, dɔ sɛ daliyugo a anan bay

21 Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pɛlen nen, əna ki mɛcen à atahsl ana kwanay inde. A man uno saa zla ata nɛ, ki mben apan sa zla itɛbay.»

22 Yahuda ahay tɛ cɛce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: «Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.» I zla saa vad a nga anahan kɛlɛdaw?»

23 Yesu a mbɛdahan atan apan: «Kwanay ki nen nɛ, à dɛlon wa, pɛ daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay dɔ

sɛ daliyugo a anan, nen nɛ dɔ sɛ daliyugo a anan itabay. 24 Anga nan ɓa na jak ikwen: «Ki mɛcen i ines ana kwanay ahay inde.» Kak kɛ dɛfen nga pi nen, nen nɛ nen, bay nɛ, ki mɛcen i ines ana kwanay ahay inde acɛkan.»

25 Tɛ cɛce panan kutok: «Iken nɛ wayaw?»

Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Nen nɛ, dɔ nen sa jak ikwen apan kurre pɛ dɛlen a wa ata awan. 26 Way ahay inde bayan a tɛde ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a tɛde ni gak ikwen apan sariya re. Əna dɔ sɛ slɛnay ahay nen nɛ, dɔ didem awan. Nen apan ni dakan anan anɛ dɔ sɛ daliyugo ahay nɛ, way kawa nen sɛ slɛney ahay pɛ winen a wa ataya awan.»

27 Tɛ sɛnak sa jɛka, a jan atan nɛ pɛ Bɛbay anahan Mbɛrom nɛ, ta san bay. 28 Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kɛ liwen nen à mburom, nen Wan su Do nɛ, ki i sɛnen, nen nɛ, nen kutok. Ki sɛnen nɛ, na ga awan inde ta nga uno nɛ, ibay. Əna na jak ikwen nɛ, way ana Bɛbay uno sɛ tatuko anan ahay ata awan. 29 Do sɛ slɛnay ahay nen ata, winen ti nen. Kɛ mbasakak nen taayak uno bay, anga na ga nɛ hwiya way sa zlan à nga.»

30 A alay ana Yesu sa ja 'am ataya nɛ, dɔ ahay bayak a tɛ dɛfak apan nga.

Do sɛ agay tɛ bile ahay

31 Yesu a dazlan, a jan 'am anɛ Yahuda aya aday tinen nɛ, tɛ dɛfak apan nga ataya awan: «Kak kɛ dɛfen apan nga pɛ way nen sa jak ikwen ataya nɛ, ata ki tɛren njavar uno ahay tɛ didem aya awan. 32 Natiya ki sɛnen didem sɛ way ahay aday i i tɛmay ahay kwanay à bile ahay wa.»

33 Tinen ite tɛ mbɛdahan apan, ta wa: «Manay awan aday nɛ, bile ahay kɛlɛdaw? Na wa manay nɛ, wan ana Ibɛrahima ahay kutok nɛ, mɛ tɛra bile aya asa aday nɛ, kɛkɛmaw?»

34 Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Kuwaya kɛ gak ines nɛ, ines i lavan nga, anga winen bile anahan. 35 Do bile a nɛ, i njahay pi zek tu dɔ su doh ahay hwiya itɛbay. Aya əna, wan sɛ agay, winen mɛ baslay a nɛ, à wulen su dɔ su doh aya hwiya. 36 Kak nen, Wan a Mbɛrom, nɛ tɛmak ahay kwanay à bile ata wa nɛ, kwanay bile ahay sabay tɛ didem awan. 37 Aday nɛ, na san kwanay bidaw? Kwanay zaav ana Ibɛrahima ahay. Aday hɛna a nak ikwen sa vad nen nɛ, anga kɛ tɛmihen 'am uno ahay bay. 38 Nen apan ni ja nɛ, way kawa ana Bɛbay uno sɛ dɔko anan, aday kwanay dukwen ki gen nɛ, way mbala a bɛbay a kwanay a re cite.»

39 Tɛ mbɛdahan apan anɛ Yesu kutok, ta wa: «Bɛbay a manay nɛ, Ibɛrahima.»

* 8:17 Ca pɛ Tooktaaki Tawreeta 19.15.

Yesu a jan atan asa: «Abay kâ taren zaav ana Ibêrahima ahay tã didem a nã, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. ⁴⁰ Nen na jak ikwen anan didem sã way nen sã slãnay ahay pã cakay ana Mbêrom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pãlen sa vad nen mäsinde awan hwiya. Ibêrahima nã, kã gak matanan itãbay. ⁴¹ Kwanay apan ki gen nã mer su way ana bãyay a kwanay ahay.»

Do ataya tã mbêdahan apan: «Manay nã mægãjara aya bay, anga bãyay a manay inde kãrtek nã, winen Mbêrom.»

⁴² Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay tã didem a kwanay wan ana Mbêrom ahay nã, ki pãlen nen lele, anga na nay ahay nã pã cakay anahan a wa. Na nay ahay aday nã, ta nga uno a ite bay, Mbêrom a sã slãnay ahay nen. ⁴³ Kã sãnen way nen sa jak ikwen ata bay nã, angamaw? Anga a nak ikwen sa pak slãmaway pa 'am uno bay.

⁴⁴ «Bãyay ana kwanay nã, Fakalaw. A nak ikwen sa ga mer su way a bãyay a kwanay a sã pãlay. Winen nã dõ sa vad nga su dõ kurre way anahan. Aday kula kã jak didem itãbay, anga abay didem a inde ã winen ibay wanahan. A gad mungwalay nã, ata way sã mivel anahan didem a ite. Anga winen mungwalay awan, bãyay sã mungwalay ahay.

⁴⁵ «ãna nen nã, na ja dukwen didem. Kã tãmihen 'am uno bay nã, anga nan. ⁴⁶ Waya ã wulen a kwanay i mba apan sa jãka nen, Yesu, na gak ines anaw? Ibay! Aday kak na jak ikwen nã didem sa 'am ahay nã, kã tãmihen anan bay angamaw? ⁴⁷ Do a Mbêrom nã, i pak slãmaway pa 'am ana Mbêrom ahay. Kwanay adãka nã, dõ a Mbêrom ahay bay. Anga nan, kã pãken slãmaway pa 'am uno aday sã dãfan apan bay nã, na.»

Ta saa wahay Ibêrahima nã, Yesu winen inde coy

⁴⁸ Aday bahay sã Yahuda ahay ta jan anã Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nã, Samariya ahay, aday dukwen nga a vawak asanaw!»

⁴⁹ Yesu a mbêdahan atan apan, a wa: «Nga a wuwõ itãbay. Nen nã hãran anan nga anã Mbêrom, aday kwanay ki men nga sã tãra nen ã mãndak. ⁵⁰ Nã pãlak anan mãduwen anã nga uno bay. Do inde sã pãlo mãduwen, winen nã dõ sa ga sariya. ⁵¹ Nen apan ni jak ikwen tã didem a hana: Kuwaya dõwan a kã dãfak anan apan anã 'am uno ahay cãna, i mac itãbay.»

⁵² Tinen, bahay sã Yahuda ahay ta jan kutok: «Hãna nã, ma san zle, nga nã, a vawak tã didem awan. Ibêrahima kã mãcak! Do maja'am a Mbêrom ahay tã mãcak. Aday ka wa: «Kuwaya dõwan kã dãfak anan apan anã 'am uno cãna, i mac itãbay.» ⁵³ Bije a

manay Ibêrahima adãka nã kã mãcak, aday iken kã zalay anan dãw? Do maja'am a Mbêrom ahay dukwen tã mãcak, aday... ka ca pa nga anak nã, iken waya kãlanaw?»

⁵⁴ Yesu a mbêdahan atan apan, a wa: «Kak nã hãran nga anã zek uno nã, ahãr nga uno kãriya awan. Dõwan a kwanay sã ngimen anan Mbêrom a kwanay ata nã, winen Bãyay uno. Sã hãro nga ata nã, winen awan. ⁵⁵ Kwanay kã sãnen Mbêrom bay. Nen nã, na san a zle. Na sak a jãka na san anan bay nã, ata nã tarak dõ kãrtek a tã kwanay, dõ sã mungwalay ahay. Aya ãna, na san anan zle, nã dãfan apan adãka nã, anã 'am anahan aya awan. ⁵⁶ Ibêrahima, bije a kwanay ata nã, kã taslak mivel anga saa canan anã luvon sã wahay uno. Kã pãlak, kã njadãk sã taslay mivel, anga kã canak anan anã luvon ata awan.»

⁵⁷ Yahuda ataya ta ma nga sã buwtay apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa kuro dãra bay cãna, kã canak anan anã Ibêrahima dãw?»

⁵⁸ Yesu a mbêdahan atan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tã didem a hãna: Tã wahak Ibêrahima fan bay ata, nen nã, nen inde coy.»

⁵⁹ Do ataya tã slãne 'am ata cãna, ta ra kon sa tar anan. Yesu a dër zek, a gãday ahay sãmad ù doh sã mazlaã a Mbêrom wa, a zla way anahan.

9

Yesu a mbar anan dõwan a inde winen mã wahay a hurõf awan

¹ Natiya, Yesu winen apan i zla way anahan ã man maza awan nã, a canan anã dõwan a inde, mã wahay ã kutov wa hurõf awan. ² Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Miter, tã wahay anan dõwan a anan hurõf a nã, angamaw? Anga atahasl ana waya kãrtek a anaw? Ines anahan a dãw, anga atahasl ana atã bãyay anahan ta may anahan dãw?»

³ Yesu a mbêdahan atan apan, a wa: «Tã wahay anan hurõf a nã, anga atahasl anahan bay, anga atahasl mbala ana bãyay anahan ahay bay re. Winen mã wahay a hurõf a nã, aday mægala ana Mbêrom ã kay ahay zek pã idẽ sã dõ ahay tã winen. ⁴ Hãna nã, man i pec mba ata nã, guko mer su way mbala ana dõ sã slãnay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nã, guko mer su way aday, bina dõwan saa mba apan sa ga mer su way ã luvon inde nã, inde sabay. ⁵ A alay a nen pã daliyugo a anan mba ata nã, nen nã jiyjay sã dãvan ã daliyugo.»

⁶ Pã dãba anahan sa ja 'am ata wa nã, Yesu a tãfe mãne ã mãndak, a laã anan yugo, a slãrban anan pã idẽ anã hurõf ata awan, aday a jan: ⁷ «Zla, kaa banay idẽ a dãlov sã

ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sà Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan.»

Hurof ata a zla à Silowam, a banay anan ide anahan. A may ahay nà, a canan ide zle coy kweler kweler.

⁸Do sà mèsudoh anahan ahay, pi zek tu do sa taa canan winen apan i rake way ataya, ta wa: «Na wa, do sa taa njahay sà rake way ata ba?»

⁹Do ahay ngal ta wa: «Winen awan däge?» Do maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Do hinen, do sa ga minje tē winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

¹⁰Tā dazlan, tē cace panan: «Ide anak ahay tē tēba nà, kəkəməw?»

¹¹A mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a inde tē ngaman Yesu, a laḅ yugo mənəcək, a slərōo anan ide, aday u jo: “Zla à dəlov sà ngaman Silowam ata awan, ka saa banay ide.” Na zla, nē banay ide, ide uno ahay tē tēba ngurret kutok.»

¹²Tē cace panan: «Dowan ata hēna, winen ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tē cace 'am pə dowan a ide anahan sà tēba ata wa

¹³Natiya, tē lagay anan dowan a ide anahan ahay sà tēba ata pə cakay sà Farisa ahay.

¹⁴Aya əna, pac ana Yesu sa laḅ yugo, sà slərōan anan ide, aday sà tēban anan ide anà hurof ata nà, luvon sa man uda awan.

¹⁵Anga nan, Farisa ahay tē cace pə dowan ata wa, ta wa: «Ka njad sa ca ide hēna nà, kəkəməw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan ata a slərōo dudo pə ide mənəcək, na zla, nē banay anan, ide uno ahay tē tēba kutok.»

¹⁶Do ahay ngal à wulen sà Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Do sa ga way matanan ata nà, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday dukwen a bənan bitem anà luvon sa man uda awan bay.»

Do maza aya ite dukwen ta wa: «Kəkəməw? Kak dowan a nē do sà atahasl nà, i mba apan sa ga masuwayan sə way matanan kələdaw?»

Tē gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mivəl inde. Tē japak 'am pə kərtek a sabay.

¹⁷Farisa ahay tē cace pə dowan a ide anahan sà tēba ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kə tēbak anak anan ide. Iken a, ka ja nē maw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà ja nà: Winen nē do mājə'am a Mbərom.»

¹⁸Aday məcəd sà Yahuda ahay nà, tē dafak apan nga sa jəka abay winen mē wahay a nē hurof awan bay. Anga nan, tē ngaman

anà atə bəbay anahan ta may anahan awan. ¹⁹Tē cace patan wa: «Həna anan nà, wan ana kwanay daw? Kwanay kə sənən zle winen mē wahay a nà, hurof awan daw? Aday a canan ide hēna kəkəməw?»

²⁰Atə bəbay ta may anahan a tē mbədahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mē wahay a nē hurof a re. ²¹Əna ma san sa jəka ide anahan a tēba nē kəkəməw nà, ma san bay, aday ma san dowan a sə tēban anan ide ata bay re. Əna winen a aday nà, kà slak sə mbədahan pə 'am anà nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

²²Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nà, aday Yahuda ahay tā njad patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay ba ta jak à wulen a tinen inde, dowan a kə təmahak Yesu nē Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday u doh sə wazay ahay wa re. ²³Natiya, atə bəbay ta may a dowan ata ta wa: «Winen awan aday dukwen kà slak sə mbədahan pə 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.

²⁴Farisa ahay tē ngaman ayak anà dowan ide anahan sà tēba ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am dīdek awan! Manay nà, ma san zle, dowan a sə tēbak anan ide ata nē, do sə atahasl.»

²⁵A mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen hurof awan, aday hēna, nē canan ide zle. Bay nà, winen do sə atahasl, kabay winen do sə atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»

²⁶Tē cace panan tē cəved maza awan, ta wa: «A gak aday nē maw? A tēbak anan ide a nē kəkəməw?»

²⁷A mbədahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sə sləne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nē mənahan asa anaw? Kabay kwanay dukwen, a nak ikwen sə pərahan azar aday sə təra njavar anahan ahay kələdaw?»

²⁸Tē gənahan, ta jan: «Njavar anahan adəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. ²⁹Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna dowan anak ata nà, ma san winen nē mayanaw bay.»

³⁰A mbədahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənən bay. Əna, ide uno nà, kə tēbak uno anan. ³¹Da san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmahan anan 'am anà do sə atahasl kula bay. A təmahan a nà, 'am ana do sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. ³²Kula, kwa sə dazlan anà daliyugo nà, dē slənek do kə tēbak anan anan ide anà do aday winen mē wahay a nē hurof a daw? Ibay! ³³Kabay, kak dowan a anan a nay ahay nē pə cakay ana Mbərom wa bay

nà, i mba apan sa ga mer su way kawa hëna anan bay asanaw!»

³⁴ Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok më wahay a à atahasl inde kutok nà, a nak sè dakan umo anan nè maw?»

Coy, tè rəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sè wazay ahay wa re.

Hurof à mivèl inde

³⁵ Yesu a sləne sa jəka Yahuda ahay tə rəzlak anan dōwan ata à wulen a tinen wa cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə dəfak nga pə Wan su Do daw?»

³⁶ A mbədahan apan, a wa: «Wan ada, duko anan winen wayaw, aday ni dəf apan nga!»

³⁷ Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»

³⁸ A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, nè dəfak apak nga.»

³⁹ Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nè saa ga sariya sè katab anan dō ahay: Hurof ahay tã ca idè ite; Do sa ca idè ahay dukwen tš hurof cite kutok.»

⁴⁰ Do à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tš sləne 'am ata cəna, tš cəce panan, ta wa: «Manay dukwen hurof aya ite daw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nà, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nè “Manay mə canan idè zle.” Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

10

Do sə jugwar way, tə təman anahan ahay

¹ Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tš dīdem a həna: Kuwaya, dōwan a winen kà zlak tš məsudoh pə təman ahay bay, əna latək, a ján ta nga sa jal, winen nè dō sə akar, dukwen winen dō sə ngəzar dō. ² Aday dō sa zla à jal inde, pə cakay sə təman ahay tš məsudoh nà, winen nè dō sə jugwar təman ahay way anahan.

³ «Idè kə cədek cəna, dō sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Do sa ba pə təman ahay sə luvon, i təban ayak wa. Təman ahay ti sləne dungo ana dō sə jugwar way, aday winen i ngaman anà təman anahan ahay tš sləmay tš sləmay. I zla atan pə dədan. ⁴ Kə mbakak atan uho nà, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san dungo anahan a zle. ⁵ Əna təman ahay nà, ti pərahan azar anà dō aday ta san anan bay ata bay. Adəka bay, ti haw bugol, anga ta san dungo anahan a bay.»

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tš sənək anan a ja pa maw bay.

Yesu nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan

⁷ Yesu a pərahan azar anà 'am anahan, ta sa jəka: «Nen apan ni jak ikwen tš dīdem a həna: Nen nà, məsudoh sa jal sə təman ahay. ⁸ Do sə luho ahay ataya fok, tinen dō sə akar ahay, dō sə ngəzar dō ahay. Aday təman ahay tš slənek atan anan bay. ⁹ Nen nà, məsudoh sa jal. Kuwaya dōwan a kà zlak à jal inde ti nen nè i tam. I njad sa zla à jal inde, i njad sa nay uho, aday i njad way sa pa re. ¹⁰ Do sə akar nà, a nay ahay saa kəra way ahay ca, saa gədan dungo anà gənow ahay, aday saa lize anan way ahay. Nen, na nay ahay aday dō ahay tã njad sifa, tã njad anan nè tš dedengəlen awan.

¹¹ «Nen nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan. Do sə jugwar way lele a nà, a var anan sifa anahan tš alay anahan awan, anga təman anahan ahay. ¹² Aya əna dō sə jugwar way anga magwagway cəna, təman aya nè si zek anahan ahay bay. Anga nan, kə canak anan anà kəla kīfə cəna, i haw, i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla kīfə dukwen i ban a təman ahay, i tan atan 'am kutok. ¹³ Natiya awan, winen a i haw, anga a gan may jiga nà, anà magwagway anahan, bina anà təman ahay itəbay.

¹⁴⁻¹⁵ «Nen nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san təman uno ahay zle, aday təman uno ahay dukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga təman uno ahay. ¹⁶ Təman uno maza aya inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde re. Tinen dukwen ti təma 'am uno, ti japay pə kərtek a tš təman sa jal ahay, aday dō sə jugwar atan dukwen kərtek re.

¹⁷ «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var anan sifa uno, aday ni njad anan way uno maza awan. ¹⁸ Dəwan saa gəba anan sifa uno nà, ibay. Nen a ni var anan tš alay uno awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba apan sa njad anan way uno re. A nan anà Bəbay uno, nà ga nə matanan.»

¹⁹ Anga 'am ana Yesu ata awan, mawrasan a zlan à mivèl inde anà Yahuda ahay asa. ²⁰ Do ahay bayak a ta wa: «Setene inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

²¹ Do maza aya ite ta wa: «Do tš setene à nga inde nà, i ja 'am matanan bay. A ga pə kwanay nà, setene i njad sə təban anan idè anà dō hurof a daw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

²² Həna nà, alay sa mad, aday à Urəsəlima nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga

* **10:22** Abay doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, dō manidè ahay tš mbəzlak anan. Əna Isəra'ila ahay tš ndakak anan maza awan. Aday həna pə əva pə əva tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na.

anà doh sà mazlaḅ a Mbərom ata kà slak.*
 23 Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu ata awan.

24 Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew, ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà, ḁakan umo anan tə ḁiḁek a kwa. Manay apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə siwaw?»

25 Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Ba na jak ikwen anan asanaw, əna kə ḁəfen upo nga bay. Mer su way uno sa ga tə ḁadan ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa ja 'am pa nga uno wa ḁa. 26 Kə ḁəfen upo nga bay nà, anga kwanay nə təman uno ahay bay.

27 «Təman uno ahay nà, tə sləne dungo sa 'am uno zle, aday na san atan lele re. Tinen apan ti pəruho azar. 28 Ni varan atan sifa sa ndav bay ata awan, natiya awan ti mac itəbay. Down saa ngəzar atan à alay uno wa ḁukwen, ibay re. 29 Bəbay uno sə vuro atan ata, winen a zalan məgala anə way ahay fok. Anga nan, ḁowan saa ngəzar atan à alay a Bəbay uno a wa ḁukwen ibay. 30 Nen tə Bəbay uno ata nə manay kərtək.»

31 Bahay sə Yahuda ahay tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza awan†, aday sa tar anan. 32 Anga nan, Yesu a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele aya bayan a pa 'am ana kwanay tə məgala ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf gəngaf bine siwaw nà, pi mer su way wura kərtək a anaw?»

33 Bahay sə Yahuda ahay tə mbəḁahan apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nà, anga mer su way anak lele aya bay, əna anga kə jənak anan pa 'am anə Mbərom. Iken nə ḁo zənzen awan, aday a nak sə təra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

34 Yesu a mbəḁahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nà: «Kwanay aday nà, mbərom ahay.‡» 35 Da san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nà, a mbacay wa zek bay. Do sə sləne 'am ataya nà, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. 36 Nen nà, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jən nà, nə jənak anan pa 'am anə Mbərom nà, kəkəməw? Anga na wa, nen wan anahan ata ḁaw? 37 Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nà, kə ḁəfen upo nga bay. 38 Aday kak na ga nà, mer su way anahan tə ḁiḁem a cəna, ḁəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə ḁəfen nga pi nen bay nà, ḁəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kə sənən anan hwiya, Bəbay uno nà, manay kərtək awan.»

39 Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njadək anan bay, kə təkək patan wa.

40 Pə ḁəḁa anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zliner sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. 41 Do ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nà, kula kə gak masuwayan ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə ḁowan a anan nà, kə təkək ḁiḁem aya awan.» 42 Do maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə ḁəfak apan nga.

11

Lazarus kə məkək

1 Down a inde tə ngaman Lazarus, winen ḁəvac awan. Down ata nà, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərak anahan ahay inde ḁəna aya cew ḁukwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. 2 Mariyama aday nà, uwar saa mbəḁan amar pə saray anə Yesu aday sə takad panan tə sibək sa nga anahan ata awan. Lazarus a ḁəvac ata nà, mərak anahan.

3 Atə Marta tə Mariyama ta slan ḁo saa jan anə Yesu nà: «Ba Məduwen, car anak Lazarus nə winen lelibay, ḁəvac a gan.»

4 Yesu a sləne 'am ata cəna, a wa: «ḁəvac ana Lazarus nà, ḁəvac sa mac anan bay. Əna ḁəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazlaḅ uno re, nen Wan a Mbərom.»

5 Atə Marta tə Mariyama tətə Lazarus nà, Yesu a pəlay atan nə lele. 6 Aday cəkəbay, anahan sə sləne Lazarus ḁəvac awan ata nà, kə njahak à man ata luvon ahay cew asa.

7 Pə ḁəḁa wa, a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

8 Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay ahay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re ḁaw?»

9 Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Pac a dav nà, hway bidaw? Aday kak ḁo winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nà, saray i ḁəcan ḁaw? Saray i ḁəcan bay, anga a canan ide zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. 10 Aya əna, ḁo sa bar à luvon inde ite nà, saray i ḁəcan, i slahay təkək, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

11 Pə ḁəḁa sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata kə njəkək ahan. Əna ni zla saa pəḁəkey anan.»

12 Njavar anahan ahay tə mbəḁahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njak ahan ata nà, i mbar asanaw!»

13 Abay a nan anə Yesu sa ja nà: Lazarus kə məkək! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

† 10:31 Ca pə Yuhana 8.59. ‡ 10:34 Ca pə Jabuurra 82.6.

¹⁴ Yesu a jan atan anan ngalarak kutok, a wa: «Lazarus kə məcak! ¹⁵ Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivel uno inde, anga tə way a saa təra ata nà, kwanay ki i njiden sa dəf upo nga kutok. Həna nà, zluko pə cakay ana Lazarus awan.»

¹⁶ Tomas, dōwan a tə ngaman Didimus* anga winen muwsa ata, a jan anà azar sə njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko dukwen zluko saa mac tatə miter a mənuko.»

Yesu nà, winen dō sə slabakay anan dō ahay à məkə wa

¹⁷ Natiya, Yesu a dəzle à Baytiniya cəna, a sləne tə zəbak anan Lazarus à məkə kə gak luvon ahay fuđo coy. ¹⁸ Baytiniya a aday nà, bəse tə Urəsəlīma i ga nà, way sə kilomiter ahay maakan. ¹⁹ Yahuda ahay bayan a ta nak à məsinde ana Lazarus. Ti i bənan mivel anà mərək anahan ahay, atə Marta tə Mariyama.

²⁰ Ana Marta sə sləne sa jəka Yesu kə nak ata nà, a slabak, a zla à man anahan pə cəved. Əna Mariyama nà, winen a njahay agay. ²¹ Marta a jan anà Yesu: «Abay kə ga inde à man a anan nà, mərək uno i mac bay. ²² Həna dukwen na san zle, Mbərom i varak way kawa ananak saa cəce panan ata fok re.»

²³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mərək anak i slabakay à məkə wa.»

²⁴ Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tə dō ahay fok à məkə wa.»

²⁵ Yesu a jan: «Nen nà, dō sə slabakay anan ahay dō ma mac aya à məkə wa, dō sə varan atan sifa re. Kuwaya, dōwan a kə dəfak upo nga nà, i njahay uho tə sifa awan, kwa kə məcak dəp nà, nà. ²⁶ Kuwaya, dōwan a tə sifa mba cəna, kə dəfak nga pi nen a nà, i mac bay. Iken, kə təmahak 'am a anan dāw?»

²⁷ Marta a mbəđa apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen, nə dəfak apak nga. Iken nà, Al-masihū, Wan a Mbərom a sa nay ahay pə daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay ide sə ayam

²⁸ Pə dəba ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a zla pə cakay ana mərək anahan Mariyama, a jan tə səksək awan: «Miter kə nak, winen apan i ngamak!» ²⁹ Mariyama a sləne matanan cəna, a slabak hərom, a zla pə cakay ana Yesu.

³⁰ Yesu a aday nà, kə dəzlek à wulen su doh bay. Winen à man a tinen sə zlangay tə Marta ata mba.

³¹ Dō a tinen mə njahay aya ù doh tatə Mariyama ata, tinen apan ti man a mivel ù doh. Tə canan winen sə slabak baram ata

nà, tə pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa yimay ahay pə jəvay wa.

³² Mariyama a dəzley ahay pə cakay ana Yesu nà, a dukwen gərmec ù vo, a jan: «Ba Məduwen, kə ga inde à man a anan aday nà, mərək uno i mac bay.»

³³ Yesu a canan à Mariyama nà, winen apan i yam, aday Yahuda ahay sə pərahan ayak azar ataya dukwen tinen apan ti yam re. Anga nan, a slabakan anan mivel anà Yesu, a cəban.

³⁴ Yesu a cəce: «Ki len anan ahaw?»

Tə mbəđahan apan, ta jan: «Miter, hayak, ca apan!»

³⁵ Cəna, Yesu a pəkay ide sə ayam.

³⁶ Yahuda ahay ta wa: «Cən apan, a pəlay anan Lazarus a re!»

³⁷ Aya əna dō azar aya ta wa: «Winen dō sə təban anan ide anà dōwan a huruf ata awan. Abay winen à dəzley ahay à alay a Lazarus tə sifa mba ata nà, i mba apan sa mbar anan aday à mac bay, bidaw?»

Yesu kə slabakak anan Lazarus à məkə wa

³⁸ A cəban anà Yesu maza asa, a zla pə jəvay. Jəvay a nà, mə tacay a tə bələlen. ³⁹ Anga nan kutok, Yesu a wa: «Təben anan jəvay awan!»

Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga kə gak həna luvon ahay fuđo à məkə inde.»

⁴⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Na jak anak bidaw? Kak kə dəfak upo nga nà, ki canan anà məgala sə mazlab a Mbərom asanaw?»

⁴¹ Tə təba anan bələlen pə jəvay wa kutok. Yesu a ca ide à mburom, a wa: «Na gak ayak suse, Bəbay uno, anga kə slənek uno anan. ⁴² Nen, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna na jak ayak nà, anga dō sa man a anaya tā dəf apak nga, tā san iken sə slənay ahay nen acəkan.»

⁴³ A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja 'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak uho!»

⁴⁴ Lazarus, dōwan a ma mac ata, a nay ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen mə tuwed aya tə pətike. Ide anahan a dukwen mə tuwed a tə zana.

Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan zana, aday à zla way anahan.»

Wurwer sa ban anan Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-

2

⁴⁵ Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana Mariyama ataya, tə canan anà mer su way ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen ana tinen wa tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁶ Aya əna, dō a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

* 11:16 Ta 'am sə Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

⁴⁷ Anga nan, Farisa ahay pi zek tɔ bahay sɔ gɔdan dundo anɔ way ahay tɔ ngaman anɔ mɔced sɔ Yahuda azar aya, aday tɔ halay nga. Ta wa: «Di ga hɔna nɔ, kɔkɔmaw? Anga dɔwan a anan winen apan i ga masuwayan sɔ way ahay bayak awan. ⁴⁸ Kak dɔ sak a mbɔsak anan ɔ ga mer su way matanan nɔ, dɔ ahay kɔzlek ti daf apan nga. Aday pɔ dɔbɔ anahan a wa kutok nɔ, Ruma ahay ti i ja ɔ 'am ata inde. Ti mbɔzlak uko anan doh sɔ mazlaɔ a Mbɔrom, aday ti tak uko 'am re.»

⁴⁹ Do kɔrtek ɔ wulen a tinen awan tɔ ngaman Kayafas, winen bahay nga su dɔ sɔ gɔdan dundo anɔ way pɔ viya ata awan. Winen a jan atan: «Kwanay kɔ sɔnen awan bay. ⁵⁰ Suwan dɔ kɔrtek ɔ mac anga dɔ a kɔzlek, tɔ dɔ ahay saa lize jiya nɔ, na. Matanan bidaw?»

⁵¹ A ja 'am ataya nɔ, tɔ ndaraw si zek anahan a itɔbay. Sɔ dakan anan 'am ata nɔ, Mbɔrom, anga tɔ viya ata nɔ, winen bahay nga su dɔ sɔ gɔdan dundo anɔ way ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga Yahuda ahay fok. ⁵² Əna Yesu i mac nɔ, anga Yahuda ahay dɔkɔkɔk bay. I mac nɔ, anga aday ɔ halan nga anɔ wan a Mbɔrom ma ta 'am ataya, tɔ njahay pɔ kɔrtek a re.

⁵³ A ban pɔ luvon ata wa kutok nɔ, bahay sɔ Yahuda ahay tɔ dazlan sa ga wurwer sa vad anan Yesu. ⁵⁴ Anga nan, Yesu kɔ mbak apan sa bar lele ɔ wulen sɔ Yahuda ahay sabay. A slabak ɔ wulen su doh ata wa, a zla ɔ man kiɔe. Natiya tɔ njahay ɔ man ata tɔ njavar anahan ahay ɔ wulen su doh sɔ ngaman Efɔrayim ata awan.

⁵⁵ Azar uko sɔ Yahuda ahay sɔ ngaman azar uko sɔ Pasaka ata, i sla bɔse. Anga nan, dɔ sɔ wulen su doh sɔ kiɔe ahay ta zla ɔ Urɔsalima saa lavay anan zek a tinen ahay ɔ cɔncan a inde kurre. ⁵⁶ Tɔ dɔzley ahay ɔ Urɔsalima nɔ, tɔ pɔlay anan Yesu. Tɔ halay nga uko doh sɔ mazlaɔ a Mbɔrom nɔ, tɔ cɔce pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nɔ, i nay ahay ɔ azar uko dɔw, i nay ahay bay?»

⁵⁷ Bahay sɔ gɔdan dundo anɔ way ahay, pi zek tɔ Farisa ahay ta ban 'am ɔ wulen a tinen inde, ta wa: «Dowan a kɔ sɔnak man a Yesu nɔ, ɔ dakak uko anan aday di ban anan.»

12

Mariyama a mbaɔ amar pɔ saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Natiya, a mbɔsak luvon mbɔrka aday azar uko sɔ Pasaka i sla nɔ, Yesu a zla ɔ Baytiniya, uko kon ana Lazarus, dɔwan a Yesu sɔ slabakay anan ahay ɔ mɔke wa ata awan. ² Ta dan way sa pa anɔ Yesu ɔ man ata awan, aday Marta a varan atan. Do ahay

inde bayak a pɔ tuwez ata awan, Lazarus dukwen winen inde re.

³ A man sa pa way nɔ, Mariyama a gɔba amar sɔ wurde anahan sɔ dala bayak awan, a rɔbas nɔ dun'a. A mbɔdan anan pɔ saray anɔ Yesu. Ta dɔ amar ata aday nɔ, tɔ way sɔ ngaman *nardi*, i ga ɔ dunguzlok sɔ amar inde. A mbɔdan anan pɔ saray lele nɔ, a takad anan panan tɔ sibɔk sa nga anahan. Doh ata fok a rɔbas nɔ dun'a lele.

⁴ Njavar ana Yesu a inde kɔrtek ɔ man ata awan, tɔ ngaman Yudas Iskariyot. Winen dɔ saa ga daf pɔ Yesu ata awan. A canan anɔ way ana Mariyama sa ga ata nɔ, a wa: ⁵ «Ta wa, ahay tɔ sukoman anan way tɔ amar a anan nɔ, i ga dala sɔ *dinar** sɔkat maakan, aday ti var anan dala awan anɔ dɔ mɔtawak aya nɔ, ta gak way lele bidaw?» ⁶ Yudas a ja 'am ataya nɔ, anga aday a gan may sa man zek anɔ dɔ mɔtawak aya bay. Əna a ja matanan nɔ, anga winen aday nɔ, dɔ sa ban dala a tinen awan, aday a taa kɔra panan.

⁷ Aya əna, Yesu a wa: «Mbɔsiken anan uwar a anan, a lah anan upo nɔ, way a aday ti su go pac sa la nen ata awan. ⁸ Do mɔtawak aya nɔ, ti ga inde tɔ kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tɔ kwanay hwiya itɔbay.»

Wurwer sa vad Lazarus

⁹ Natiya Yahuda ahay bayak a tɔ slɔne Yesu winen ɔ Baytiniya nɔ, ta zla ɔ man ata awan. Ta zla ɔ man ata dukwen nɔ, anga Yesu cɔna coy bay. Ta zla saa cay ahay pɔ Lazarus re, winen dɔwan a Yesu sɔ slabakay anan ɔ mɔke wa ata awan. ¹⁰⁻¹¹ Matana awan, Yahuda ahay bayan a tɔ mbɔsakak sɔ pɔrahan azar anɔ pɔra a tinen†, tɔ pɔrahan azar bugol nɔ, anɔ Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sɔ gɔdan dundo anɔ way ahay dukwen tɔ banak 'am sa jɔka ti vad anan Lazarus ɔ wulen ana tinen wa re.

Yesu a zla ɔ Urɔsalima

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40

¹² Sidew a kutok, dɔ a sɔ halay nga anga azar uko sɔ Pasaka ataya, tɔ slɔne Yesu winen apan i nay ahay ɔ wulen su doh sɔ Urɔsalima cɔna, ¹³ tɔ ngɔrway alay sɔ gazlangaw ahay ɔ alay inde. Ta zla saa zlangay tatɔ Yesu pɔ cɔved tɔ daslam ataya ɔ alay inde. Ta zlah, ta wa: «Hɔren anan nga anɔ Mbɔrom! Mbɔrom ɔ daf alay sɔ mazlaɔ anahan pu dɔ saa nay tɔ slɔmay anahan, bahay sɔ Isɔra'ila ata awan.»

¹⁴ Yesu a njad zungo a inde, a jɔn apan, a zla pɔ cɔved. A tɔra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

¹⁵ «Do sɔ Urɔsalima ahay, kɔ jɔjiren bay.

* **12:5** Dinar kɔrtek nɔ, ɔga tinen dala si mer su way sɔ hway kɔrtek. † **12:10-11** Pɔra sɔ Yahuda ahay nɔ, a dazlan tɔ

Bahay a kwanay winen apan i nay ahay hëna,

winen ma ján a pə zungo.†»

¹⁶ Njavar anahan ahay tə sənək 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sə mazlaḅ ana Mbərom nà, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nà, Deftere a ja 'am ata nà, pə winen awan, aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

¹⁷ A alay a Yesu sə ngaman ahay anà Lazarus uho, a slabakay anan à mæke wa ata nà, do ahay inde à man ata bayan awan. Do ataya tə canak anan, aday tə təkəren 'am awan anà do azar aya re. ¹⁸ Natiya awan, do ahay ta nay ahay bayan a, tə təma anan Yesu, anga tə sləne kà gak masuwayan ata awan.

¹⁹ Farisa ahay ta jan i zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mənuko sa ga hëna ata fok nà kə varak uko magwagway bay, anga do ahay fok tinen apan ti pərahan azar.»

Yesu a ja nà, alay a kà slak

²⁰ A wulen sə do ahay sa nay à man sə azar uko sə hëran nga anà Mbərom ataya nà, Gerek ahay uda awan, ta nak re. ²¹ Ta zla pə cakay ana Filip, do su kon sə Baytisada, pə daliyugo sə Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sə canan anà Yesu.»

²² Filip ite, winen a zla pə cakay ana Andəre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anà Yesu. Tə dazle cəna, ta jan, ²³ aday Yesu a mbəḏahan atan apan, a wa: «Alay a kà slak hëna, nen Wan su Do, ni ka anan mazlaḅ ana Mbərom sə vuro ata awan. ²⁴ Nen apan ni jak ikwen tə didem a hëna: Wan sa ndaw kə slahak pə yugo aday kə məcak bay cəna, i njahay nə hwiya wan sa ndaw kərtəktəkke. Əna wan sa ndaw kə sək a slahay aday kə məcak ite nà, i wasay bayak awan. ²⁵ Kuwaya dōwan a, a nan sifa anahan nà, i lize anan. Əna dōwan a kà nak anan ide anà sifa anahan pə daliyugo nà, i tam anan, i njad sifa sa ndaw bay ata awan. ²⁶ Kuwaya, a nan à dōwan a su go mer su way nà, à pəruho azar. Aday do su go mer su way nà, à saa zla à man uno saa zla ata ite. Do su go mer su way i nen cəna, kuwaya, Bəbay uno dukwen i hëran nga nà, anà winen.»

Yesu a dakay anan amac anahan

²⁷ Yesu a ja, a wa: «Hëna nà, mivel uno i ndəroḅ. Nà jan anà Bəbay uno nà, awan a maw? Nà jan nà, à tam nen à dəcə a anan wa daw? Aday dukwen na nay ahay pə daliyugo nà, sa sa dəcə a anan ata awan. ²⁸ Bəbay uno, ka anan mazlaḅ sə sləmay anak.»

'Am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaḅ uno, aday ni ka anan maza re.»

²⁹ Do a sa man ata aya tə sləne 'am ata nà, ta wa: «Mbərom sa dac!»

Do azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbərom sa jan ahay 'am.»

³⁰ Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dungo ata a jay ahay 'am nà, anga nen bay, əna anga kwanay adəka. ³¹ Həna nà, alay a Mbərom kà slak sa gan sariya anà do sə daliyugo ahay. Mbərom i razl anan bahay sə daliyugo a anan hëna. ³² Əna, ta sak a cakaf nen à mburom nà, ni gəḅak anan ayak do ahay fok pə cakay uno awan.» ³³ Yesu a ja 'am ata nà, anga sə dakay anan amac anahan i təra nə kəkəmwaw ata awan.

³⁴ Natiya, do ahay ta jan: «Manay mə sləne à Deftere inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Do nà, ti cakaf anan à mburom nà, kəkəma asanaw? Wan su Do aday nà, wita nà, wayaw?»

³⁵ Yesu a mbəḏahan atan apan, a wa: «Jijjay inde winen apan i dəvak ikwen mənjoek mba. Bəren à man sə ide jiyjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bəse. Aday do sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. ³⁶ A alay a jiyjay winen inde tə kwanay mba cəna, dafən nga pə ide jiyjay, anga aday kə taren do sə ide jiyjay ahay.»

Pə dəḅa sa 'am ata wa, Yesu a zla saa dər patan wa zek.

Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay

³⁷ Natiya, kwa à ga nà, Yesu kə gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dəp nà, Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay hwiya. ³⁸ Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, do maja'am a Mbərom ata à tara. A ja, a wa:

«Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?»

Mbərom Fetek a kan anan ahay gədan anahan nà, à wayaw?§»

³⁹ Matanan, ta mbak apan sa daf apan nga bay, anga Ezaya dukwen kə lahak apan, kà jak, a wa:

⁴⁰ «Mbərom kə hurfok atan, anga aday tə canan ide bay,

kə dafak atan kurkwilen à sləmay, anga aday tə sləne bay, tə san bay.

Bina, abay ti mbəḏahan ləen anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.*»

⁴¹ Ezaya a ja 'am ata nà, pə Yesu awan, anga kə lahak sə canan anà mazlaḅ anahan.†

⁴² Kwa tə winen ata təkə, à wulen sə bahay sə Yahuda ahay wa dukwen, do ahay inde bayak a tə dafak nga pə Yesu. Əna tə ngəmak

sə dākay anan pa 'am sə do ahay fok bay, anga tə jəjaran anə Farisa ahay, tã saa rəzlay atan ahay ù doh sə wazay ahay wa bay. ⁴³Tə pəlay nà, mazlaḅ su do zənzen awan, bina mazlaḅ a Mbərom saa varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

⁴⁴Yesu a ja 'am tə məgalak awan asa, a wa: «Kuwaya, dōwan a kə dəfak nga pi nen nà, a daf nga pi nen taayak bay. A daf nga pə do sə slənay ahay nen re. ⁴⁵Kuwaya dōwan kə canak uno nà, kə canak anan anà do sə slənay ahay nen re. ⁴⁶Na nay ahay pə daliyugo nà, aday do sa daf upo nga ahay tə njahay à luvon inde itəbay, anga nen nə jiyjay sa dav pə daliyugo a anan.

⁴⁷«Kuwaya kə slənək 'am uno, kə dəfak anan apan anà 'am ata bay cəna, saa gan sariya nà, nen bay, anga na nay ahay saa gan sariya anà do sə daliyugo ahay bay, əna saa tam atan adəka. ⁴⁸Natiya, dōwan a kə ngəmak nen bay, kə təmahak 'am uno bay, i tavay pa 'am sə sariya, anga 'am uno sa ja ataya ti gan sariya. Ti gan sariya pa pac sa ndav anan daliyugo.

⁴⁹«'Am inde na jak tə məgala uno ite nà, ibay. Əna nə təkər nà, 'am ana Bəbay uno su jo, aday nà ja ataya awan. Nə dākay anan nà, 'am ataya dəkdek. ⁵⁰Na san zle re, way anahan su jo ahay nà, ti gəḅak ikwen ahay adəka nə sifa sa ndav bay ata awan. Awan a inde, nà ja ta nga uno nà, ibay, si mbala a Bəbay uno su jo ataya dəkdek.»

13

Yesu a banay saray a njavar anahan ahay

¹Natiya, a mbəsak ibay luvon kərtək aday azar uko sə Pasəka i sla. Yesu dūkwən a san zle, alay anahan a kə slak sa ma pə cakay ana Bəbay anahan bəse, i mbəsak anan daliyugo a anan. Hwiya a pəlay anan do anahan ahay pə daliyugo, aday həna a pəlay atan nə hus pa sa var sifa anahan.

²Alay sə təfek suko, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti pa daf nà, 6a Fakalaw kə dəfak abayak nga à mivəl ana Yudas inde, wan mbala ana Simon Iskariyot ata awan, aday à ga daf pə Yesu.

³Yesu a san zle, Mbərom kə varak anan gəḅan pə way ahay fok, aday a san zle re, a nay ahay pə cakay ana Mbərom wa, aday i ma pə cakay anahan asa. ⁴Anga nan, a slabak pa man sa pa way a tinen ata wa, a culok anan zana anahan zəbor a pi zek wa, a 6an zana kataw awan à zar. ⁵A ngah 'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray a njavar anahan ahay. Kə banak a saray a dōwan a nà, ata i takad panan tə zana anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.

⁶A hədəkey ahay pə cakay ana Simon Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba Məduwen, iken ki buno anan saray daw?»

⁷Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ki san way uno sa ga həna ata fan bay. Əna ki i san mba.»

⁸Piyer a mbədahan apan asa, a wa: «A'ay, ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa: «Kak aday nə banak anak a saray bay nà, iken do uno sabay!»

⁹Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak matanan cukutok nà, kə buno saray dəkdek bay, əna buno anan alay aday ta nga a təkə.»

¹⁰Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kak do kə banak coy nà, a gan may anà abanay zek sabay, əna i banay nə saray dəkdek, anga winen mə banay awan. Kwanay nà, mə banay aya awan. Əna, kwanay a fok bay.»

¹¹Yesu nà, a san dōwan a saa ga apan daf ata zle. Anga nan a wa: «Kwanay mə banay aya awan, əna fok bay.»

¹²Yesu a ndav anan sə banan atan anan saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek. A njahay à man sa pa way asa, a wa: «Kə sənən way nen sa gak ikwen həna ata zle daw?»

¹³Kwanay apan ki ngimen uno "Miter", "Bahay a manay" acəkan, anga nen nà, winen a way anahan. ¹⁴Nen nə Miter a kwanay, Bahay a kwanay, nə banak ikwen anan saray. Sumor a dūkwən, kwanay nà, binen anan anan saray i zek ahay matanan re. ¹⁵Na ga matanan, aday kə tətiken sa ga matanan cite. Nə dəkak ikwen anan minje a coy. ¹⁶Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do sa ga mer su way əga do dūkwən, i zalay bahay su doh ata bay. Do sa slan do nà, a zalay anan do si mer su way anahan a sa slan anan ata bidaw? ¹⁷Matanan, həna kə sənən anan kutok. Kak aday ki gen anan mer su way a acəkan nà, ki i tislən mivəl bayak awan.

¹⁸«Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na san do uno sə walay ataya zle. Əna, way a mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya inde nà, à tərə. Mə vinde uda nà: "Dōwan a ma pak daf maya ata, kə tərək do manidə uno."» ¹⁹Ni jak ikwen anan həna, mənəjəna way ata sə tərə, anga aday, way kətanən kə tərək nà, kə dəfen upo nga, kə sənən anan, nen nà, nen.

²⁰«Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə təmahak anan do nen sa slan anan ata nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday do kə təmahak nen dūkwən, a təma anan nə do sə slənay ahay nen ata re.»

*Yudas i i ga daf pə Yesu
Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas
22.21-23*

* 13:18 Ca pa Jabuura 41.10.

²¹ Natiya, pə dəbā ana Yesu sa ja 'am ataya wa cəna, mivəl anahan a slabak, a ja 'am ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hāna: Dowan a kərtek ā wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.»

²² Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə wayaw nā, ta san bay. ²³ Do kərtek inde ā wulen sə njavar anahan ataya, Yesu a pəlay anan kə zalak. Winen mə njahan a pə cakay. ²⁴ Simon Piyer a cak ayak apan, a ma panan ide biyya, kawa sa ja bine siwaw nā: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.» ²⁵ Dowan ata a həjəkək ayak nga pa mbac ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak daf a nā, wayaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Həna ni gad daf, ni tar anan ā tuwez, aday winen nā, dowan a ni varan anan daf ata awan.» Cəna, Yesu a gad daf, a tar anan ā tuwez, a varan anan anā Yudas, wan ana Simon Iskariyot.

²⁷ Yesu a varan a daf ata cəna, Fakalaw a zlan ā mivəl inde anā Yudas. Yesu a jan kutok: «Awan anak inde sa ga nā, gamacan coy!»

²⁸ A wulen su dō a mə njahay a pə tuwez ataya, dowan sa san kwa kərtek Yesu a ja 'am ata angamaw nā, ibay. ²⁹ Yudas nā, dō sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə bayak i ga nā, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay ā zla saa varan way anā dō matawak aya awan.

³⁰ Yudas a təma anan daf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kə gak coy re.

'Am sə asan zek

³¹ Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nā, mazlaḅ uno, nen Wan su Do, winen apan i ka zek. Aday ti nen dukwen, Mbərom i ka anan mazlaḅ anahan re kutok. ³² Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaḅ anahan nā, winen a i ka anan mazlaḅ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. ³³ Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənjoək mba, aday pə dəbā wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anā bahay sə Yahuda ahay ata awan: «A man uno saa zla ata nā, ki mben apan saa zla itəbay.» ³⁴ Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am wiya həna: Sənen zek ā wulen a kwanay. Ayaw, sənen zek ā wulen a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. ³⁵ Njiden sa san zek ā wulen a kwanay ahay lele. Natiya, dō ahay fok ti san, kwanay nā, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a jan anā Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «A man uno saa zla həna ata nā, ki mba apan sə pəruho

azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»

³⁷ Piyer a jan anā Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nā, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»

³⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Tə dīdem a nā, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan daw? Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Zukwa njəkar i saa zlan nā, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

14

Yesu nā, cəved, winen dīdem, aday winen sifa

¹ Yesu a jan anā njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan ā jalay kwanay bay. Dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen upo nga re.

² A gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nā, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man ā man ata awan. Kak matanan bay nā, ni jak ikwen bay asanaw.

³ Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nā, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen ā man uno saa njahay ata ite. ⁴ Aday dukwen, cəved sa zla ā man uno saa zla ata nā, kə sənen zle.»

⁵ Tomas a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nā, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nā, mi i san cəved awan nə kəkəmwaw?»

⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen nā, cəved, dīdem, aday sifa. Anga nan, mənəna nen cəna, dowan saa mba apan sa zla ā man ana Bəbay Mbərom nā, ibay. ⁷ Kak kə sənen nen nā, ki sənen anan Bəbay uno zle re. A ban pə həna anan wa cəna, kə sənen anan zle coy, anga kə cinen anan.»

⁸ Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, dakan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo da asanaw!»

⁹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya daw? Dowan a kə canak uno cəna, kə canak anan anā Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Dakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəmwaw? ¹⁰ Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nā, kə dəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nā, a nay ahay i nen wa bay. Sa ga mer su way ata nā, Bəbay uno a, winen i nen inde ata awan. ¹¹ Dəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nā, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay dukwen, dəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.

¹² «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga cəna, winen dukwen i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Dowan ata i sa ga adəka nā,

way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. ¹³ Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su 'Do ni ka anan mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom. ¹⁴ Kə cacihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

¹⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen nen asanaw nà, ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok. ¹⁶⁻¹⁷ Aday nen ni gan kem anà Bəbay uno anga aday à slənak ikwen ahay dō hinen maza saa mak ikwen zek. Dowan ata nà, winen Apasay sə dəkay anan dīdek a Mbərom. Winen i njahay tə kwanay sə coy. 'Do sə daliyugo ahay ti njad sə təma anan à mivél a tinen inde itəbay, anga ti canan bay, aday ti san anan bay re. Kwanay nà, ki sənən anan anga i njahay tə kwanay à mivél inde. ¹⁸ Ni mbəsak kwanay taayak kawa wan mətəwak ahay bay, ni may ahay pə cakay a kwanay. ¹⁹ Aday azanan mənjək nà, dō sə daliyugo ahay ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno hwiya. Nen nà, dō tə sifa awan. Anga nan kwanay dūkwən ki njihen tə sifa aya awan. ²⁰ Luvon ata kə dəzlek ahay nà, ki sənən anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtək, aday mənuko dūkwən kərtək a re.

²¹ «'Do sə pəlay nen tə dīdem a cəna, i təma 'am uno, i dəfan apan, i ga mer su way kawa 'am uno sa jan. Bəbay uno dūkwən i pəlay anan dō sə pəlay nen, ata nen dūkwən ni dakan anan asan zek uno, ni dər panan zek bay, ni kan zek lele.»

²² Yuda ite, winen aday nà, Yudas Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen, ki kan umo zek aday ki kan zek anà dō sə daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəməw?»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kəmaya, dowan a kə pəlak nen nà, i dəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno dūkwən i pəlay anan, manay a cew maya mi dər panan zek bay, aday mi njahay tə winen. ²⁴ Əna, dowan a kə pəlak nen bay ite, i dəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday dūkwən, 'am a kwanay sə sləne həna ata nà, a nay ahay i nen wa bay. Bəbay uno sə slənay ahay nen ata sa ja. ²⁵ A alay a nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak ikwen anan way a anaya coy. ²⁶ Pa 'am nà, Bəbay uno i slənak ikwen ahay məməzek tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan awan. Ata aday, winen adəka i dəkak ikwen anan way ahay fok, aday i mak ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay inde asa.

²⁷ «Natiya kutok, ni mbəsakak ikwen nà, zay. Ni varak ikwen zay uno. Zay uno saa varak ikwen anan ata nà, kawa zay ana daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla

way uno, əna kə jilen awan bay, kə jəjiren bay re. ²⁸ Kə slənən sa jəka: Ni zla way uno, aday ni may ahay pə cakay ana kwanay. Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislən adəka nà, mivél. Anga nen apan ni zla nà, à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə mazlaḅ.

²⁹ «Nə dəkak ikwen anan pi zek wa aday way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərak nà, kwanay ki dəfen upo nga kutok. ³⁰ Ni njad alay a tə kwanay gem sə dəkak ikwen anan way ahay sabay, anga həna bahay sə daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan inde upo kwa mənjək ibay. ³¹ Əna aday, dō sə daliyugo ahay tā san nà, nə pəlay anan Bəbay uno, aday na ga dūkwən mer su way anahan awan.

«Həna adəka nà, slabiken, zluko à man a anan wa!»

15

Yesu nà, a ga minje tə dədazl si sé lele awan

¹ Yesu a ja 'am tə jike awan, a wa: «Nen nà, na ga minje tə dədazl si sé lele awan. Bəbay uno dūkwən, winen nà, dō sə ləwan nga anà sé ata awan. ² Anga nan, alay si sé awan aday a wahay wan bay ata nà, i gad anan. Winen sə wahay ata ite nà, i kəkəl anan aday alay si sé ata à zəga anan sə wahay wan bayak awan. ³ Kwanay nà, 6a kə tərən kawa alay si sé mə kəkəl aya, anga 'am uno sa jak ikwen ataya awan. ⁴ Dizlen alay i nen inde, aday nen ni dazlay alay à kwanay inde ite. Anga alay si sé mə japay a tə dədazl si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan bay. Kwanay həna dūkwən matanan re. Kə dizlen alay i nen inde bay cəna, ki mben apan bay kawa dədazl si sé ata re.

⁵ «Nen nà, dədazl si sé, kwanay dūkwən alay aya awan. Dowan a kə dazlak alay i nen inde, aday nen dūkwən nə dazlak alay à winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay lele ata awan. Anga mənjəna nen cəna, ki mben apan sa ga awan bay fok. ⁶ Aday dowan a kə mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gad ataya awan. Alay si sé ma gad ataya nà, ti kuray, dō ahay ti ra atan, saa pak ù uko inde, sa vak atan coy.

⁷ «Cəkəbay, kak kə dizlen alay i nen inde lele, aday kak 'am uno mə dazlay alay a à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way kawa ana kwanay sa gan may ataya fok, aday ki njiden anan acəkan ca. ⁸ Kak kwanay apan ki gen way lele aya hwiya cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan. Ata ki ken anan nə mazlaḅ a Bəbay uno Mbərom anà dō ahay bayak a kutok.

⁹ «Kawa ana Bəbay uno sə pəlay nen ata awan, nen dūkwən nə pəlay kwanay nà, kətanən re. Anga nan, ngiren alay lele à

asan zek uno inde. ¹⁰ Nen nà, nè ðéfak anan apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday nè ngarak alay à asan zek anahan inde. Matanan, kak aday kə ðəfen anan apan anà 'am uno ahay nà, ki ngiren alay à asan zek uno inde lele acəkan. ¹¹ Na jak ikwen anan way a anaya nà, aday ataslay mível a kwanay á ga inde kawa anuno awan, aday ata ataslay mível mbala ana kwanay nà, á rah wa lele.

¹² «'Am uno sa jak ikwen ata nà, həna anan: Sənen zek à wulen a kwanay lele, kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Do kə təmahak sa mac anga car anahan ahay nà, asan zek saa zalay anan mbala anahan ata nà, inde sabay. ¹⁴ Kə təmihen sa ga kawa anuno sa jak ikwen nà, kwanay nè car uno ahay. ¹⁵ Ni ngamak ikwen ðo si mer su way ahay sabay, anga ðo si mer su way nà, a san mer su way ana bahay anahan bay. Əna ni ngamak ikwen həna nà, car uno ahay adəka, anga ɓa nè ðakak ikwen anan way uno sə sənay ahay pə cakay a Bəbay uno wa ata coy. ¹⁶ Kwanay sə walay nen bay. Nen nè walay kwanay adəka, anga aday ká si gen mer su way lele aya awan, aday lele a tinen a á ndav bəse bay ata awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay uno ataya fok kutok. ¹⁷ Natiya awan, 'am uno ma ja nà, sənən zek à wulen a kwanay inde lele.»

Do sə daliyugo ahay ti nan ide anà do ana Yesu ahay

¹⁸ «Sənen a pi zek wa, do sə daliyugo ahay ta saa nak ikwen ide nà, ta lah su no ide adəka nà, i nen awan. ¹⁹ Kak abay ki gen nè do sə daliyugo ahay ata nà, ti nak ikwen ide bay, ti pəlay kwanay, anga kə tərən nà, do a tinen ahay. Əna ɓa nè walak kwanay à wulen a tinen ahay wa, aday kwanay do a tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti nak ikwen ide hwiya.

²⁰ «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à nga inde aday. Na wa: 'Do sa ga mer su way ága do ðúkwen, i zalay bahay su doh ata bay. U no sa ja həna nà, kak tə kukwarak uno azar saa ga alay ti nen nà, ti kukwarak ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan re. Aday, kak tə ðəfak anan apan anà 'am uno ahay nà, ata ti taa ðəfan anan anà 'am a kwanay ahay ite. ²¹ Aday nà, ti gak ikwen way ataya fok nà, anga nen, bina ta san dowan a sə sləmay ahay nen ata bay.

²² «Ta wa abay á ga adəka nà, na nak bay, aday nè ðakak atan anan 'am uno bay nà, ines a tinen i ga ibay. Əna na nak cukutok aday nè ðakak atan anan 'am uno nà, hwiya tinen apan ti ga ines a tinen ahay re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa nà, inde sabay. ²³ Dowan a kà nak uno ide cəna, kà

nak anan ide anà Bəbay uno re. ²⁴ Na gak mer su way à wulen a tinen lele aya awan, aday kula dowan maza kà gak matana bay. Kak matanan bay nà, abay ines inde patan ibay re. Tinen tə canan tə ide a tinen aya awan, anà mer su way uno sa ga. Tə winen ata təkə nà, tinen apan ti nan umo ide anà manay tə Bəbay uno hwiya. ²⁵ Mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nà: «Tu no ide nà, kəriya pa 'am sə awan a ibay.» Hana ta nan umo ide nà, anga aday 'am ata á təra.»

²⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «Do inde i nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak a zla agay à man ana Bəbay uno awan nà, ni sləmay anan ahay à man a kwanay. Dowan ata nà, Apasay sə ðakay anan ðidek a Mbərom. Kà sak a nay cəna, i ga nà, side uno awan. ²⁷ Aday kwanay a ðúkwen, ki naa tərən ðo sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nà, kurre way anahan asanaw!»

16

¹ «Na jak ikwen anan way a anaya həna nà, anga aday ká saa slihen à alay sə ðəce inde bay, kə mbəsiken sa ðaf upo nga bay re. ² Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar ù doh sə wazay ahay wa. Aday ðúkwen alay a inde i slay nà, do ahay ti vad kwanay. Ata ti bayak nà, kawa ta gan mer su way anà Mbərom. ³ Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nà, tə sənək bay, aday tə sənək zek a Mbərom a bay re. ⁴ Na jak ikwen anan həna nà, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, á mak ikwen ahay à nga inde nà, ɓa na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nà, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

Mer su way mbala ana Apasay Cəncan awan

⁵ «Natiya, həna nen ni zla way uno à man ana do sə sləmay ahay nen ata awan. Aka aday dowan kərtek sə cəce puno wa ki zla ahaw nè ibay ata nà, angamaw? ⁶ Aday mbac kə slahak pikwen wa həna, anga nè ðakak ikwen anan ata awan. ⁷ Didek a acəkan nà, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nà zla way uno adəka. Anga na sak a zla way uno bay nà, do sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nà, ni sləmay anan ahay pə cakay a kwanay.

⁸ «Winen ite, kà sak a nay cəna, i ðakan anan anà do sə daliyugo ahay nà, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə ðidek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. ⁹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nà, tə ðəfak upo nga itabay. ¹⁰ Tinen apan ti jəjay pa 'am sə ðidek, anga nen apan ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno Mbərom, aday

* 15:25 Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

dukwen, kwanay tɔ tinen ki i cinen uno kula sabay. ¹¹ Tinen apan ti jɔjay anga 'am sɔ sariya, bina bahay sɔ daliyugo a anan aday dukwen, sariya kɔ bɛnak anan coy.

¹² «'Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, ɛna ti zalak ikwen mɔgala ɔ nga wa hɛna. ¹³ Ɖna Apasay sɔ ɔakay anan ɔɔdek a Mbɛrom ata kɔ sak a nay ahay cɛna, i ɔakak ikwen anan ɔɔdek sɔ way ahay nɔ fok lele. Anga i ja aday nɔ, 'am sa nga anahan a bay, ɛna way anahan sɔ slɛney ahay pɔ Mbɛrom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i ɔakak ikwen anan way saa tɛra azanan pa 'am ataya awan. ¹⁴ I i ka anan nɔ mazlaɔ uno awan, anga i njaday ahay 'am ahay fok i nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. ¹⁵ Way a manay tɔ Bɔbay uno a nɔ kɛrtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa slɛney ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan ɔ slɛmay.»

Way a ma caɔ a hɛna ata nɔ, i tɛra way sɔ mbasay adaka

¹⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay hɛna mɛnjɔk nɔ, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mɛnjɔk cɛna, ki i cinen uno maza asa.»

¹⁷ Azar sɔ njavar anahan aya tɔ cɛce pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nɔ maw? A wa: "I njahay hɛna mɛnjɔk nɔ, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mɛnjɔk cɛna, ki i cinen uno maza asa." Aday asa a wa: "Ni zla way uno pɔ cakay ana Bɔbay uno asa." A ja matanan nɔ, kɛkɛmaw?» ¹⁸ Aday tɔ mɛnahan asa, ta wa: «"I njahay hɛna mɛnjɔk" ata nɔ, a nan sa ja jiya nɔ maw? Da san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

¹⁹ Yesu kɔ sɛnak sa jɔka, a nan ɔ njavar anahan ahay sɔ cɛce panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vɛden uway nɔ, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay hɛna mɛnjɔk nɔ, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mɛnjɔk cɛna, ki i cinen uno maza asa.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tɔ ɔɔɔem a hɛna: Ki i yimen, ki i jen mawa, ɛna ɔ sɔ daliyugo ahay adaka nɔ, ata ti ma nga sɔ mbasay. Way i i cɛɔak ikwen, aday way a sɔ cɛɔak ikwen ata i tɛrak ikwen ambasay adaka. ²¹ Uwar ti zek cew a bine siwaw nɔ, mbac i slahan anga kutov kɔ sak a ɔɔɔay anan nɔ, na. Ɖna kɔ sak a ca apan, bɛslɔk wan anahan kɔ nak uho asanaw cɛna, awan a cɛɔan sabay anga kɔ wahak wan, a njad nɔ, ataslay mivel coy. ²² Matanan awan, kwanay hɛna dukwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Ɖna ni naa canak ikwen maza awan. A alay ata nɔ, ataslay mivel a kwanay i zɔga nɔ bayak awan, aday ɔwan saa tɛma pikwen wa ataslay mivel ata nɔ, ibay.

²³ «Luvon ata kɔ sak a ɔɔzley ahay nɔ, ki i cɛcihen puno 'am sɔ awan sabay, anga

ki sɛnen anan way ahay nɔ fok. Acɛkan, nen apan ni jak ikwen tɔ ɔɔɔem a hɛna: Kɔ cɛcihen way pɔ Bɔbay uno wa aday tɔ slɛmay uno a nɔ, Bɔbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sɔ cɛce fok. ²⁴ Hus ahay hɛna dukwen, kwanay kɔ cɛcihen awan tɔ slɛmay uno bay. Ɖna cɛcihen, ki njiden way a kawa ana kwanay sɔ cɛce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acɛkan.»

Yesu kɔ mbasak pɔ daliyugo coy

²⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nɔ, tɔ 'am sɔ jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tɔ jike sabay, ɛna ni ɔakay anan way ahay pɔ Bɔbay uno nɔ, ngɛlarak ngɛlarak kutok. ²⁶ Pɔ luvon ataya nɔ, ki cɛcihen way ahay pɔ Bɔbay uno wa nɔ tɔ slɛmay uno. Na ja nɔ, nen saa cɛce anga kwanay bay, ɛna kwanay awan ki cɛcihen tɔ slɛmay uno. ²⁷ Anga zek a Bɔbay uno awan aday nɔ, a pɔlay kwanay, anga kwanay dukwen kɔ pɔlen nen, kɔ tɛmihen nen na nay ahay nɔ, pɔ cakay anahan a wa acɛkan. ²⁸ Matanan nɔ slabakay nɔ, pɔ cakay ana Bɔbay uno wa acɛkan, na nay ahay pɔ daliyugo. Anga nan, hɛna ni slabak ni ma pɔ cakay anahan asa, ni mbasak anan daliyugo.»

²⁹ Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, hɛna ka jak 'am mɛnjɔna 'am sɔ jike kutok. ³⁰ Hɛna ma san zle, iken ka san way ahay nɔ fok. Anga ɔwan a i saa cɛce panak wa way cɛna, kɔ sɛnak anan anan way anahan a saa cɛce ata awan. Anga nan, ma ɔaf apak nga, ka nay ahay nɔ pɔ cakay anɔ Mbɛrom wa acɛkan.»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Hɛna nɔ, kɔ ɔɔfen upo nga acɛkan ɔaw? ³² Alay a inde i nay ahay mba, kɔ nak adaka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan ɔ man anahan sa nan. Ata ki i mbsiken nen nɔ, taayak. Ɖna nen nɔ taayak acɛkan bay, anga Bɔbay uno a nɔ, wimen inde ti nen hwiya wanahan.

³³ «Na jak ikwen anan nɔ, aday kɔ njiden sɔ njahay zay ti nen. Pɔ daliyugo hɛna nɔ, ki gen ɔɔce bayak awan, ɛna bɛnen mivel lele, anga ɔa nen nɔ mbasak pɔ daliyugo coy.»

17

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya cɛna, a ca ide ɔ mburom, a wa: «Bɔbay uno, alay uno kɔ slak hɛna kutok. Kan anan mazlaɔ uno anɔ ɔo ahay, anga aday nen nɔ kan anan mazlaɔ mbala anak anɔ ɔo ahay cite re. ² Kɔ varak uno mɔgala sɔ lavan nga anɔ ɔo ahay fok kɔzlek, anga aday ɔo a iken sɔ vuro atan ataya tɔ njad sifa sa ndav bay ata i nen wa kutok. ³ Sifa sa ndav bay ata nɔ, kawa sa ja bine siwaw nɔ, tɔ san iken, iken

nə Mbərom didek a kərtek, aday tā san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pə daliyugo ata awan.

⁴ «Na kak anan mazlaḅ anak anà dō sə daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nə ndəvak anan mer su way anak a sə vuro ata awan. ⁵ Həna kutok, Bəbay uno, vuro ahay mazlaḅ pa 'am anak ite, mazlaḅ a kawa anuno a kurre nen pə cakay anak a mba, kwa à alay daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

⁶ «Nə dākak atan anan way ahay pə iken anà dō iken sə walay atan ahay à wulen sə dō sə daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, həna nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nə dō anak ahay, kə varak uno anan ite, tə dəfak anan apan anà 'am anak. ⁷ Həna dukwen ta san zle, way iken sə vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. ⁸ Nə dākak atan anan ləbara anak dukwen kawa ananak su jo ata awan, tə təmahak anan acəkan. Tə sənək, nen na nay ahay pə cakay anak wa acəkan, aday dukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

⁹ «Na gak amboh həna anga tinen. Ni gak amboh anga man su dō a bay, əna anga dō a iken sə vuro ataya awan, anga tinen dō anak ahay re ata awan. ¹⁰ Dō uno inde cəna, winen dō anak. Mbala anak inde ite dukwen, winen dō uno re. Aday dō anumo ataya, tinen apan ti ka anan mazlaḅ uno pə daliyugo. ¹¹ I njahay həna mənəcək nà, ni mbəsak anan daliyugo a anan, ni mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nà, ni mbəsak atan pə daliyugo re. Bəbay uno cancan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen tē təra kərtek, kawa mənumo dukwen, mənumo kərtek ata awan. ¹² A alay a manay pə kərtek ata nà, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mənəna dōwan sə lize, si dō mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kə lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata à təra kutok.

¹³ «Həna nà, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nà, aday ataslay mivəl a tinen à rah wa lele, kawa anuno awan. ¹⁴ Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna dō sə daliyugo ahay ta nan atan idə cəved a bay, anga tinen dō sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a dukwen, nen dō sə daliyugo bay ata re. ¹⁵ Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Do sə Sədək* wa, à sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa adəka bay. ¹⁶ Tinen dō sə

daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen dō sə daliyugo bay ata re.

¹⁷ «Dakan atan anan didek anak, aday tē təra dō anak mə ga nga aya awan. Didek nà, 'am anak awan. ¹⁸ Kawa iken sə slənay ahay nen pə daliyugo ata nà, nen dukwen ni slan atan həna pə daliyugo cite re. ¹⁹ Nə varak anan nga uno anga tinen, aday tinen dukwen tē varak anan nga a tinen ahay acəkan.

²⁰ «Na gak amboh həna nà, anga tinen dəkdek bay, əna na gak amboh anga dō mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i təma nen nà, anga 'am ana njavar uno a anaya saa təkəren atan pi nen ata awan. ²¹ Amboh uno həna nà, tē təra nə zek kərtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, Bəbay uno, iken ti nen nà, zek kərtek awan. Aday asa, tinen a fok, tē təra dukwen kərtek a tə mənumo, aday dō sə daliyugo ahay tē təma nà, iken sə slənay ahay nen acəkan kutok. ²² Nen nə varak atan anan mazlaḅ anak sə vuro ata awan, aday tē təra tinen a fok kawa dō kərtek, kawa mənumo dukwen dō kərtek a ata awan. ²³ Nen tə tinen zek kərtek, aday iken dukwen, mənumo zek kərtek a cite. Tē təra nà, zek kərtek a way anahan. Ata, dō sə daliyugo ahay ti san anan, sə slənay nen nà, iken acəkan. Ti san nà, kə pəlay atan, kawa iken sə pəlay nen ata awan.

²⁴ «Bəbay uno, sə vuro atan nà, iken awan. U no dukwen tā saa njahay à man a həna nen saa njahay uda ata awan, aday tē canan anà mazlaḅ uno iken sə vuro ata awan. Kə vuro anan dukwen, anga kə pəlay nen, kwa daliyugo winen mə ndakay a fan bay.

²⁵ «Bəbay uno, iken dō didek awan, dō sə daliyugo ahay ta san iken bay. Nen nà, na san iken zle, aday tē sənək, sə slənay ahay nen nà, iken awan. ²⁶ Nə dākak atan anan iken, ni pərahan azar sə dakan atan anan hwiya, anga aday asan zek anak a sə pəlay nen ata à rahan atan à mivəl inde. Natiya kutok, tinen ti təra zek kərtek a ti nen.»

18

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53

¹ Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw nà, ta zla way a tinen tē njavar anahan ahay, tə takas zlınder sə ngaman Kedəron ata awan. Tə njahay à jerne a inde à man ata awan. ² Aday dukwen, Yudas, dō saa ga daf pə Yesu ata, a san man ata zle, anga ba Yesu a taa zla à man ata tē njavar anahan ahay.

³ Yudas a njahan ahay pa 'am wa anà suje ahay bayak awan. Suje sə Ruma ahay inde, aday bahay sə gadan dungo anà way

* 17:15 Kawa sa ja nà, Fakalaw.

ahay anga Mbərom tə Farisa ahay dukwen tə slanak ahay suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen tə way sə alay aya hunjəslesle re.

⁴ Yesu a dukwen a san way saa təra apan ata zle. Anga nan, a lah sə cəce patan wa, a wa: «Kə pəlen wayaw?»

⁵ Ta gak munok bay, tə mbədahan apan, ta wa: «Mə pəlay Yesu sə Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen həna!»

Yudas, do sə njəkan uda anə Yesu ata dukwen, winen mə tavay a pə kərtek a tu do ataya awan.

⁶ Ana Yesu sa jan atan: «Nen həna!» ata cəna, fok a tinen a, ta ma à dəḅa dərda, aday ta slahay à məndak.

⁷ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Kə pəlen nə wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Yesu sə Nazaratu!»

⁸ Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nà: Nen həna! Kak kə pəlen nə nen kəma, mbəsiken do a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»

⁹ Matanan, a təra nà, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nà saa lize anan do iken sə vuro ataya kwa kərtek bay.»

¹⁰ Simon Piyer kəma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gad sləmay sə alay puway pə dōwan wa poc. Dōwan ata nà, tə ngaman Malkus, winen do si mer su way anə bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom.

¹¹ Yesu a jan anə Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak u doh anahan a inde. A ga apak nà, ni sa anan məgəvet sə dəce uno, kawa ana Bəbay uno sə luvu anan zek ata bay daw?»

Ta zla anan Yesu əga Anas

¹² Pə dəḅa anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya, tə suje sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, ta ban anan Yesu, tə jaway anan. ¹³ Ta zla anan pa 'am nà, əga Anas, midem ana Kayafas. Tə viya ata nà, Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom. ¹⁴ Aday sa jəka: «Suwan do kərtek à mac, tu do ahay saa lize jiya nà, na.» ata nà, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57

¹⁵ Atə Simon Piyer tə njavar a inde tə pərahan azar anə Yesu. Dōwan a hinen ata nà, ta san anan zle lele əga bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay ata awan. Anga nan, a zla u doh à alay a do ahay sa zla anan Yesu u doh ata re. ¹⁶ Piyer ite, anga dōwan a san anan itəbay ata awan, a tavay way anahan pə alay sə məsudoh uho. Dōwan

a hinen ata a may uho, a jan anə uwar sa ba 'am su doh ata, à mbəsakan cəved anə Piyer sa zla u doh ite.

¹⁷ Dalay ata a jan anə Piyer, a wa: «Iken dukwen njavar anə dōwan ata ba?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay!»

¹⁸ Do sa ba məsudoh ahay pi zek tu do si mer su way ahay tə hanak uko, anga mad a ga ike. Piyer dukwen a tavay à man ana tinen, a njahay pə uko.

Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom a cəce 'am pə Yesu wa

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71

¹⁹ Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay a cəce 'am pə Yesu a wa. A cəce 'am pə njavar anahan ahay aday pə atətak way anahan aya awan.

²⁰ Yesu a mbədahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə do ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay u doh sə mazlaḅ a Mbərom, u doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tə səksək a itəbay. ²¹ Kə cəce puno wa asa nà, angamaw? Cəce adəka nà, pu do sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga tətə, anga ta san zle.»

²² Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcan pə məhulom, a wa: «Kə mbədahan apan anə bahay nga su do sə gədan dundo anə way matanan nà, angamaw?»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kak na gad mungwalay nà, dakay anan dīdem awan kwa! Aday kak na ja nà, dīdem a nà, kə dəco angamaw?»

²⁴ Natiya Anas a slənay anan Yesu tə alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, əga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62

²⁵ A alay ata kutok, Piyer mə njahay a pə uko ata hwiya. Do a pə uko ataya tə cəce panan: «Iken nà, ma wa iken njavar a dōwan ata ba?»

Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»

²⁶ Do kərtek à wulen su do si mer su way su doh ataya, aday mərak anə dōwan a Piyer sa gad panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tə winen maya na wa ba?»

²⁷ Piyer a məman anan asa. A alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu əga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5

²⁸ Sidew a pærek, tæ gæða anan Yesu åga Kayafas wa, ta zla anan åga Guverner Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sæ Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tæ þejar sa nes a zek, bina ti njad saa pa way sæ azar uko sæ Pasæka bay.

²⁹ Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cæce patan wa: «Kæ zlihen pæ dowan a anan nà, angamaw?»

³⁰ Tæ mbædahan apan, ta wa: «Kak kà gak awan bay cæna, manay mi bænay anan pa 'am anak kæledaw?»

³¹ Pilatu a jan atan, a wa: «Tæmihen anan, aday kî gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»

Bahay sæ Yahuda ahay tæ mbædahan apan, ta wa: «Cæved a manay inde sa gan sariya anà dō aday sa mac anan itædaw?»

³² A tæra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sæ amac anahan ata, å tæra.*

³³ Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anà Yesu taayak, a cæce panan, a wa: «Iken nà, bahay sæ Yahuda ahay daw?»

³⁴ Yesu a mbædahan apan, a wa: «Kæ lavay å nga anak a wa ite daw, kabay dowan a sa jak kæledaw?»

³⁵ Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sæ gædan dungo anà way ahay pæ kærtek a tu dō sæ slala anak aya ta zlah apak åga nen. Ka ga næ maw?»

³⁶ Yesu a mbædahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pæ daliyugo wa bay. Abay å ga næ matanan kæma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nà saa zla å alay sæ bahay sæ Yahuda ahay inde bay, bidaw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pæ daliyugo wa bay.»

³⁷ Pilatu a cæce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dæp nà, iken næ bahay daw?»

Yesu a mbæda apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen næ bahay. Nen mæ wahay a, na nay pæ daliyugo nà, saa dakay anan didem sa 'am. Kuwaya a nan didem sa 'am nà, i sløne 'am nen apan ni ja ataya awan.»

³⁸ Pilatu a cæce panan: «Didem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pæ cakay ana bahay sæ Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen næ njadæk apan ines sa gan apan sariya anà dowan a anan bay! ³⁹ Kawa sæ kwakwa bine maw nà, ni mbæsakak ikwen anan ahay dō kærtek å dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen næ mbæsakak ikwen anan ahay bahay sæ Yahuda ahay daw?»

⁴⁰ Tæ mbædahan ayak apan tæ mægalak awan, ta wa: «A'ay, kæ mbæsakan umo ahay

winen bay. A nan umo nà, mbæsakay ahay adæka nà, Barabas.»

Barabas ata nà, dō sæ væze pæ Ruma ahay.

19

¹ Pilatu a jan anà suje ahay tæ gæða anan Yesu, aday tæ ndæbay anan. ² Suje ahay tæ hanan jugo sæ adak, tæ dæfan å nga inde, aday tæ dæfan zana dæzdaz a pi zek, kawa sæ bahay.

³ Tæ hædæken ayak pæ cakay, ta jan: «Bahay sæ Yahuda ahay å ga inde sæ coy!» Tinen apan ti dæcan kurkwer.

⁴ Pilatu a nay uho pæ cakay su dō ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pæ cakay a kwanay å man a anan, aday kî sænen anan nà, næ njadæk apan ines tæde aday sa gan apan sariya ata bay.»

⁵ Tæ ngaman ahay å Yesu uho, winen tæ jugo sæ adak awan å nga inde, tæ zana sæ bahay a sæ makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen hæna!»

⁶ Bahay sæ gædan dungo anà way ahay pi zek tu dō sa ba doh sæ mazla6 a Mbærom ahay tæ canan anà Yesu cæna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pæ dædom, darak anan ayak pæ dædom!»

Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sæ matanan cukutok nà, kwanay aya gæben anan aday kæ diren anan. Bina nen, næ njadæk apan ines sa gan sariya ata bay.»

⁷ Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a tæra zek anahan, Wan a Mbærom awan!»

⁸ Pilatu a sløne matanan cæna, zlawan a zægahan å mível inde bayak awan. ⁹ Ta ma ù doh asa, a cæce pæ Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sæ mbædahan apan bay.

¹⁰ Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Kî mbæduho apan bay daw? Gædan uno inde sa tam iken, aday gædan uno inde sæ daray iken pæ dædom re nà, ka san itæbay daw?»

¹¹ Yesu a mbædahan apan kutok, a wa: «Gædan anak inde pi nen kwa mænjøek itæbay, kak si zek a Mbærom a sæ varak anan aday. Anga nan, dō sæ varak nen å alay inde ata nà, ines anahan næ a zalay ike pæ ananak wa.»

¹² A ban pæ winen ata wa kutok cæna, Pilatu nà, a pølay cæved sæ mbæsakay anan ahay Yesu. Ðna Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbæsak anan nà, iken a nà, kî tæra car ana dō sæ lavak nga, bahay sæ Ruma sabay. Anga kuwaya, dowan a kæ tærak anan zek anahan bahay a nà, winen manide ana bahay sæ Ruma.»

¹³ Pilatu a sløne matanan cæna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay å man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata

* 18:32 Yesu a ja nà, ti daray anan pæ dædom (ca pæ Yuhana 3.14). Sa vad dō matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

nà, mæ pəpəy a tu kon. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Gabata. ¹⁴ Alay a ata nà, man ipec pə luvon sə lavan zek anà azar uko sə Pasəka. Anga sidew a nà, Pasəka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay hana!»

¹⁵ Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan: «Nê daray anan bahay a kwanay daw?»

Bahay sə gədan dundo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

¹⁶ Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tə daray anan pə dədom. Tə gəba anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

¹⁷ Yesu a tavak dədom anahan mə zləngad awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. ¹⁸ Suje ahay tə daray anan Yesu pə dədom à man ata kutok. A alay ata ite, tə daray anan dowan aya inde cew pə cakay anahan, do kərtək a tə alay puway, do hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

¹⁹ Pilatu kə vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan tə laway anan 'am ata pə dədom a Yesu ata awan. 'Am ata mə vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

²⁰ Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday dukwen winen doren pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mə vinde dukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

²¹ Bahay sə gədan dundo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «Kê vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

²² Pilatu a mbəda apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

²³ Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəba anan zana anahan ahay, tə gəzla atan i zek wa fudə. Kuwaya fok kə njadək wa bat. Tə gəba rəkot anahan matanan re, winen ma han a dukwen mənəna man sa tam. ²⁴ Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Da saa nğaraw anan zana a anan bay, əna suwan guko apan caca, aday sa san saa njadək anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a təra. Ma ja a nà:

«Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,

ta ga caca pə rəkot uno.*»

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

²⁵ Uwar aya inde mə tavay a pə cakay sə dədom ana Yesu mə daray ata awan: may a Yesu tə marak anahan; Mariyama, uwar ana Kulapas; aday Mariyama dəna sə Magədala.

²⁶ Yesu a canan anà atə Mariyama may anahan tə njavar anahan a ləliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak həna nà, winen kutok! ²⁷ Wan ada, həna nà, winen may anak cite.» A bənay à alay ata wa cəna, njavar anahan ata a gəba anan Mariyama əga winen.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

²⁸ Pə dəba anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tə ndəvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ata, à təra acəkan.†

²⁹ A man ata ite, tugoy sə a'am inde, winen ma rah a tə way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə gəba awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tə taran anan ayak pa 'am tə sukul aday à susəb.

³⁰ Yesu a tukom anan cəna, a wa: «Way ahay fok tə ndəvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kə məcak coy.

Suje a ndaz anan Yesu pə jaham

³¹ Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sə Yahuda ahay nə məsinde à njahay mə daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon məduwen a sə dəfan apan əga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tə cace pə Pilatu wa, aday à jan anà suje ahay tə kađan anan saray ana do mə daray aya pə dədom ataya awan, aday dukwen, tə dazay atan ahay pə dədom ataya wa.

³² Suje ahay tə dəzley cəna, tə kađan anan saray anà do mə daray aya pə cakay a Yesu ataya awan. ³³ Taa dəzle pə Yesu nà, 6a winen kə məcak coy. Anga nan, tə kadək anan anan saray ite bay. ³⁴ Əna do kərtək a à wulen sə suje ahay wa, a ndəzan anan jaham nğəram tə suwer. Atə mez tə a'am tə japay tə nğəzay ahay à kutov wa.

³⁵ Dowan a sə canan ata nà, kə sidek tə dīdem awan, aday a san zle side anahan nà, dīdem awan. A side nà, anga aday kwanay dukwen kə dəfen apan nga re.

³⁶ A təra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbərom ma ja ata nà, à təra, a wa: «Ti kađan a kəlakasl anahan kwa kərtək ite

* 19:24 Ca pə Jabuuru 22.19. † 19:28 Ca pə Jabuuru 22.16; Jabuuru 69.22. ‡ 19:36 Ca pə Gurtaaki 12.46. § 19:37 Ca pə Jekariya 12.10.

bay.†» 37 A man hinen dukwen, Deftere a Mbərom a wa: «Ti canan ù dō tinen sa ndaz anan ata awan.‡»

Tə gəba anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56

38 Pə dəba anahan a wa, Yusufu, dō sə Arimatiya ahay a cəcə cəved pə Pilatu wa, sə gəba anan Yesu à məkə. Yusufu ata dukwen, winen njavar ana Yesu, aya əna a ta pərahan azar nə tə wurwer awan, anga a jəjaran anə bahay sə Yahuda ahay. Pilatu a varan cəved anə Yusufu awan sə gəba anan Yesu à məkə kutok.

39 Nikodemus, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata dukwen, a gəbay ahay ləluway ahay* mə jəpəy a tə way azar aya bayak awan, aday a rəbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

40 Tinen a cew maya tə Yusufu tə gəba anan məsində a Yesu. Ta nga apan rəkot, aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

41 Jəvay a inde nà, dōwan kula kə dəfak uda məsində fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, dəren ta man sə daray a Yesu ata bay. 42 Tə dəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday dukwen, man ata winen dəren bay.

20

Yesu winen inde à jəvay sabay

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

1 Pac sə zaka pərek, ide kə cədek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bələlen inde pa 'am jəvay a sabay. 2 A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəbak anan bahay. Winen inde à jəvay sabay, aday ma san man a tinen sa daf anan ata bay.»

3 Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. 4 Cew maya a tinen a ta haw, əna dōwan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dazlen pa 'am anə Piyer. 5 Winen a zərdek ayak ide à jəvay inde nà, a canan ayak anə rəkot pi zek tə pətike* tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kə zlak à jəvay inde bay.

6 Piyer a dazlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anə rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan. 7 Pətike sə tuwdən anan ide ata nà, winen mə jəpəy a pi zek tə zana azar

aya bay. Zana ata nà, winen mə fəday a aday ma daf a cara.

8 Dō sə dazlek ayak pa 'am ata dukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a daf apan nga. 9 (Deftere a Mbərom a ja nà, Yesu i slabakay ahay à məkə wa. Aya əna hus a dazley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə snək 'am ata fan bay.)

10 Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anə Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

11 Əna Mariyama dukwen kə mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərdek ayak ide à jəvay inde. 12 A canan ayak anə maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya dukwen à man sa jəkahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. 13 Tə cəcə panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbədahən atan apan, a wa: «Tə gəbak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

14 Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay ide mə dədəbəba nà, a canan anə Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəkahay a Yesu ata bay.

15 Yesu a cəcə panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə dō sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəba anan nà, duko anan man anak sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəbay anan way uno bidaw?»

16 Yesu a jan: «Mariyama!»

Mariyama a mbədahək ayak apan 'am, a jan: «Raboni!» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

17 Yesu a jan: «Kə lumo bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana marak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

18 Mariyama sə Magədala a zla saa jan anə njavar a Yesu ahay. A dazle nà, a wa: «Nen nə canak anan anə Ba Məduwen!» Aday a jan atan anan way a Yesu sə təkəren ataya awan.

Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay
Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49

19 Pa pac sə zaka ata awan, suko a ga cəna, njavar a Yesu ahay tə halay nga ù doh. Tə tacay anan məsudoh pi zek lele, anga tə jəjaran anə bahay sə Yahuda ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay à tərək ikwen!» 20 A jan atan 'am ata cəna, a kan

* 19:39 Ləluway sə əga tinen. * 20:5 Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

atan anan alay anahan ahay tə jaham anahan ma ndaz ataya awan. Njavar anahan ahay tə canan à bahay a tinen cəna, ataslay mível a tinen a rah wa.

²¹ Yesu a mənahan atan anan, a wa: «Zay á tərak ikwen. Kawa ana Bəbay uno sə slənay ahay nen ata nà, nen ni slan kwanay matanan re.» ²² A vəzle patan apasay, a wa: «Təmihen Apasay Cəncan awan. ²³ Do a kwanay sə pəsen atan anan ines ahay ata nà, Mbərom kə pəsek atan anan coy. Aday do a kə pəsen atan anan itəbay ataya nà, Mbərom kə pəsek atan anan bay acəkan re.»

Atə Tomas tə Yesu

²⁴ Yawa, Yesu a nay ahay pə cakay ana njavar anahan ahay wa nà, dowan a tinen a kərtek a sə ngaman Tomas ata nà, winen ibay. Tomas nà, tə ngaman Didimus re, anga winen muwsa. ²⁵ Njavar azar ataya ta jan, ta wa: «Mə canak anan anà Ba Məduwen.»

Əna Tomas a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen nà, nə canak anan anà vivay sə mbəlak anahan ahay pə alay ata bay, nə lamak anan alay anà mbəlak ataya bay, aday nə tarak wan sə alay à mbəlak sə jaham anahan ata bay cəna, ni daf nga pə ləbara ata fan bay.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa, a ga lumo pam nà, njavar a Yesu ataya tə halay nga ù doh asa, məsudoh mə tacay awan. Pac ata nà, Tomas winen inde kutok ite. Yesu a nay, a tavay jek à wulen a tinen inde asa, a jan atan: «Zay á tarak ikwen!»

²⁷ A jan anà Tomas kutok, a wa: «Tomas, hayak anan wan sə alay anak à man a anan. Ca pə alay uno ahay! Tar alay à jaham uno inde. Mbəsak avad uway, daf upo nga.»

²⁸ Tomas a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen uno, Mbərom uno.»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Həna kə canak uno kutok nà, ata kə dəfak upo nga a daw? Ataslay mível i tərən anà do sa daf upo nga aday winen mənjana sa cuno ata awan.»

Yuhana a vinde Deftere a anan nà, angamaw?

³⁰ Yawa, Yesu kə gak mer su way masuwayan aya cara cara bayak awan pa man sə ide ana njavar anahan ahay fok, əna masuwayan azar aya dukwen mə vinde à Deftere a anan bay. ³¹ Aya əna, way a mə vinde a anaya nà, anga aday kə dəfen apan nga, Yesu nà, winen Almasihu, Wan a Mbərom, aday kə njiden anan sifa, anga kə dəfen apan nga ata awan.

21

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cuwbe

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay asa, tinen pa nga sə

a'am sə bəlay sə Tiberiyas*. A kan atan zek a nà, natiya:

² Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas sə ngaman Didimus anga winen muwsa ata awan; Nataniyel wan sə Kana winen pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njavar ana Yesu maza aya inde tinen cew re. Tə japay fok tinen cuwbe.

³ Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kəlef.»

Do ataya tə mbəđahan apan, ta wa: «Manay a dukwen mi zla re.»

Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiyp apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kəlef kwa kərtek bay.

⁴ Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məgugujuje, əna tə sənək anan bay. ⁵ Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kəlef a dəp daw, məndala uno ahay?»

Tə mbəđahan apan: «A'ay!»

⁶ A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»

Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kəlef acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kə rak ahay kəlef bayak awan.

⁷ Njavar a aday liliwe ana Yesu ata a jan anà Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»

Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. ⁸ Njavar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məgugujuje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kəlef ata awan. Tinen abay daren pi zek wa ta 'am məgugujuje a bay. Izəne i ga miter səkat cəna coy.

⁹ Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anà kəlef pə uko, tə canan anà tapa sə pen ahay inde re. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kəlef a kwanay a sə bənay ata mənjek aday.»

¹¹ Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəbay anan zuvo ata à məndak. Kəlef məduwen aya uda səkat tə kwa kuro dāra nga anahan maakan (153), tə winen ata təkə dukwen zuvo kə ngərwak bay.

¹² Yesu a jan atan: «Hayak ikwen ahay, pen!» Aday dowan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» dukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.

¹³ Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kəlef ahay matanan, a varan atan anan re.

¹⁴ Həna anan nà, aka zek ana Yesu anà njavar anahan ahay tə slala maakan awan, kwa ananahan sə slabakay ahay à məke wa nà, nà.

Atə Yesu tə Piyer

* 21:1 Tiberiyas nà, sləmay sə bəlay sə Galile hinen.

¹⁵ Pə dəβa sa pa way wa nà, Yesu a jan anà Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay dō a anaya dāw?»

A mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anà wan sə təman uno ahay.»

¹⁶ Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp dāw?»

A mbəđahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anà təman uno ahay.»

¹⁷ Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dāw?»

Mbac a slahan anà Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen dāw?» ata awan. A mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anà təman uno ahay fok. ¹⁸ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A alay a iken njavar a mba ata nà, kə juwad zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Əna ka sak a ga məduwer nà, ki kan alay anà dō maza awan, i juwad iken, i lagay iken dukwen ta man sa nak ahay sabay.»

¹⁹ Ta 'am a anaya bine siwaw nà, Yesu a đakan anan anà Simon Piyer cəved anahan saa mac aday amac anahan i ka anan maza a Mbərom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pəruho azar!»

Atə Yesu tə njavar anahan a inde ləliwe awan

²⁰ Piyer a mbəđa zek, a ca ide, a canan ayak anà njavar a Yesu a inde, winen apan i pərahan atan ahay azar. Njavar ata dukwen nà, ləliwe ana Yesu awan. Njavar ata nà, à alay sə azar uko sə Pasəka nà, winen sə həjəkak ayak nga pa mbac a Yesu, aday sə cəce panan wa, a wa: «Saa ga apak dāf nə wayaw?» ata awan.

²¹ Kutok, Piyer a cəce pə Yesu wa, a wa: «Aday dōwan a anan kəmaw? Ma saa təra apan ite anaw?»

²² Natiya, Yesu a mbəđahan apan anà Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen à njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pəruho azar.»

²³ 'Am ata a ta 'am təday à wulen su dō sa dāf nga pə Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itəbay.» Aday abay Yesu kə jak anà Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno à njahay uho tə

sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

²⁴ Dō sə side ləbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kə vindek anan ləbara awan. Ma san zle, way anahan sə təkər nà, dīdem aya awan.

²⁵ Yesu kə gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tə vinde anan kərtek tə kərtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo dukwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sə tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana do maslan a Yesu ahay Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde derewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə taker pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəməw. A adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. A derewel a anan inde kutok, di sləne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. A andav ana derewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dəzle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay (1.1 - 2.47)

Egliz à Urəsalima (3.1 - 8.3)

Tə dəkay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya (8.4 - 9.31)

Tə dəkay anan ləbara mugom a anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan (9.32 - 15.35)

Ləbara mugom a a dəzle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gərek ahay, aday à Ruma (15.36 - 28.31)

Do maslan ahay ta ba Apasay a Mbərom

¹ Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyufil, car uno. A deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə dəkak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə dakan anan anà do ahay kwa pa sə dazlan a wa, ² aday hus pə ana Mbərom sə gəba anan à mburom ata awan. A alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan do maslan anahan ahay, a dakan atan anan way a tinen saa ga pə dəba anahan wa ataya tə məgala ana Apasay Cəncan awan. ³ Pə dəba sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məke wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fudo. A kan zek anà do maslan anahan ataya tə cəved ahay cara cara saray bayak awan, anga aday tən san tə didek awan, winen inde tə sifa awan. A alay ata nà, winen apan i dakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà do maslan ataya awan.

⁴ Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kà si zlen à Urəsalima wa bay. Njihen, hus pə ana Bəbay uno i slənak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak

ikwen kurre bidaw? ⁵ Yuhana kà gag anan baptisma anà do ahay tə 'am, əna azanaka, Mbərom i gag ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ján à mburom

⁶ A alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu do maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isərə'ila ahay aday ti lavay nga a tinen həna daw?»

⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa daf tə məgala anahan awan. ⁸ Aya əna, Mbərom i naa slənak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiden məgala sə dəkay anan ləbara uno à Urəsalima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

⁹ Natiya, pə dəba sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a ján à mburom i ide a tinen inde, aday matapasl a sərət apan sərdədek, tə canan sabay. ¹⁰ Do maslan ataya nə tinen apan ti cak ayak ide à mburom həməcəcce hwiya. Kwanay'a dōwan aya inde cew tə zana aya pi zek kwedekkwedek, tə sləray ahay pə cakay a tinen. ¹¹ Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sə Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak ide həməcəcce à mburom matanan nà, angamaw? Yesu nà, kà zlak pikwen wa à mburom. Aday kawa ana kwanay a sə cinen anan a zla həna ata nà, winen i naa may ahay dukwen, kətanən re.»

Do maslan ahay ta ca do à yime ana Yudas inde

¹² Natiya pə dəba anahan a wa kutok, do maslan ataya tə dazay ahay à fəzlom sə Ulivet ata wa, ta may ahay à wulen su doh sə Urəsalima kutok. Man ata nà, daren tə wulen su doh a bay, i ga nə way sə kilomiter kərtek ca. ¹³ Tə dəzley ahay à wulen su doh sə Urəsalima nà, ta zla à man sə tefek a tinen, à sewene a tinen a sa taa njahay uda ata awan. Sləmay su do ataya həna: Piyer, Yuhana, atə Yakuba tə Andəre, atə Filip tə Tomas, atə Bartilome tə Mata, Yakuba wan ana Alfa, Simon do manide sə Ruma ahay, aday Yuda wan ana Yakuba. ¹⁴ Tinen ata fok, tatə uwar aya inde, tatə Mariyama may a Yesu, aday tə mərak a Yesu ahay, tinen a fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh pə kərtek awan.

¹⁵ A alay ata nà, do sa daf nga pə Yesu ahay, tinen ti ga səkat tə kwa kuro cew (120). Aday pə luvon a inde kutok, Piyer a slabak à wulen a tinen inde, a jan atan, a wa:

¹⁶ «Mərak ahay, way kawa ana Apasay Cəncan a sa ja à Deftere a Mbərom inde ata nà, təktek kə tərak. Tə duno ana bahay

Dawuda, Apasay Cəncan a ja 'am pə Yudas, do sa dakay pa man a Yesu aday tã ban anan ata awan. ¹⁷ Aday abay cəkəbay Yudas a nã, do kartek à wulen a manay do maslan ahay inde, winen ti mer su way a Yesu à alay inde cite re.»

¹⁸ Yudas aday nã, kə njadək magwagway anga way anahan a sa ga lelibay ata awan. Anga nan, a zəba anan dala ata kutok, a zla, a sukom anan guvo. A guvo ata inde kutok, a slahay kup məbəburot, aday dinde ahay zərđəd ahay uho. A mac à man ata awan. ¹⁹ Matanan, way a sə tərã ata nã, do sə Urəsəlima ahay fok tə slənək apan, aday tə ngaman anã guvo anahan ata ta 'am su kon a tinen nã, Hakəldama, kawa sa ja ite nã, guvo sə mez.

²⁰ Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, mə vinde a à Deftere Jabura inde, Mbərom a ja, a wa: «Doh anahan a nã, à tərã rəgay.

Down a sa njahay uda bay.»

«Aday ma ja awan asa re, a wa:

«Do hinen à zəba anan mer su way anahan awan.†»

²¹ «Natiya, a zla pi zek kutok nã, gəbuko do kərtek à wulen a mənuko wa aday à tərã do maslan a Yesu à yime ana Yudas inde. Sumor a nã, winen do sə parahan azar anã Bahay a mənuko Yesu pə kartek a tə manay kwa siwa siwa fok, ²² a ban kwa pə ana Yuhana sa gan baptisma wa, hus pə ananahan sa jãn à mburom ata awan. Zəbuko nã, do matanan ata awan, anga i tərã kawa mənuko, do sə side aslabakay a Yesu à məke wa ata awan.»

²³ Natiya awan, ta kay anan ahay sləmay sə do ahay cew: atə Yusufu, down a tə ngaman Barsabas kabay Yustus re ata awan, tə apan Matiyas. ²⁴ Do maslan ataya ta ga amboh, ta wa: «Ba Məduwen, iken nã, ka san mivəl a kuwaya zle fok. Dakan umo anan à wulen su do a anaya cew aya nã, kə zəba wa nə waya ²⁵ aday i tərã do maslan anak, i ga anan mer su way ana Yudas sə mbəsak ata anaw. Anga Yudas kà zlak à man a mə lavay zek a anga winen ata kutok.» ²⁶ Pə dəba anahan a wa nã, ta kađ anjar† sa ca apan, i slahay nə pə wayaw, aday anjar ata a kay anan, a slahay pə Matiyas. Winen a tərã do maslan mə slala kuro nga cew awan à yime ana Yudas inde kutok.

2

Apasay a Mbərom a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay

¹ Natiya, pə luvon sə azar uko ana Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta* ata nã, njavar a Yesu ahay tə halay nga à man kərtek

awan. ² Kwayan'a, agungol a ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara məduwen awan, a rah anan doh a njavar ahay mə njahay uda ata awan. ³ Tə canan anã awan aya kawa miresl sə uko, ta nay ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su do a tinen ù doh ataya fok. ⁴ Fok a tinen a, Apasay Cəncan a a rahan atan à mivəl ahay inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom a sə varan atan məgala ata awan.

⁵ A Urəsəlima ata nã, Yahuda ahay inde bayak a tə dəfan apan à Mbərom lele, abay tinen mə njahay aya pu kon sə daliyugo ahay fok. ⁶ Tə sləne agungol ata cəna, tə halay nga à man su do ataya awan. Aday way ata a gan atan wurdəsdəssa, anga do ataya tinen apan ti ja 'am nã, kuwaya a sləne ta 'am su kon anahan. ⁷ Way ata a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma nga sa ja, ta wa: «Do anaya fok nã, tinen Galile ahay bidaw? ⁸ Aday ta ja 'am su kon a mənuko ahay fok nə kəkəməw? ⁹ Mənuko nã, da nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya wa, à Elamiya wa. Mənuko do sə njahay à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya ahay, ¹⁰ à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay, à Misra ahay, à Siren pə daliyugo sə Libiya ahay. Mənuko do sa nay ahay kwa à Ruma wa, ¹¹ da nay ahay kwa à Kereta wa tə Arabiya wa re. A wulen a mənuko inde nã, azar su do aya nə Yahuda ahay, aday azar aya ite nã, tinen Yahuda ahay bay, əna tə pərahan azar anã pəra sə Yahuda ahay. Aday mənuko fok do sləne tinen apan ti dakay anan masuwayan a Mbərom sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə kəkəməw?» ¹² Way a sə tərã ata a gan atan masuwayan, ta san ti ja nə məw bay fok. Ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Way a hənã anan ata nə masuwayan duwuraw? A nan sa ja nə məw?» ¹³ Aya əna, azar su do aya ta ma nga sə mbasay pu do a Yesu ahay, ta wa: «Do a anaya nə ta sak mahay, tə vawak nga.»

Wazo ana Piyer

¹⁴ Natiya, pə dəba a wa kutok, Piyer tu do maslan a kuro nga kərtek ataya fok tə slabak à wulen su do ataya inde, aday Piyer a dazlan sa jan 'am anã do ahay tə məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay tu do sə njahay à Urəsəlima a anaya awan, slənən anan 'am uno a anan lele, ni dakak ikwen anan ləbara sa 'am a anan. ¹⁵ Kawa ana kwanay sə bayak nã, do a anaya nə tə vawak nga. Əna cəkəbay matanan bay, anga hənã nã, njamde dəsudə sə duwdew mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay asanaw! ¹⁶ Aya,

* 1:20 Ca pə Jabuura 69.26. † 1:20 Ca pə Jabuura 109.8. ‡ 1:26 Ta kađ anjar, bina ta lar anjar bay. * 2:1 Pentekosta nã, azar uko sə tərã pə dəba sə Pasəka wa à luvon kwa kuro dara inde ata awan.

way a anan a tēra nā, kawa ana dō maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa:

17 «Mbərom a ja nā:

A luvon mədakwidok aya inde nā, ni slan Apasay uno a kuwaya inde fok.

Wan a kwanay ahay tē dēna a kwanay ahay fok ti man anan 'am uno anā dō ahay.

Njavar a kwanay ahay ti canan anā way uno sē dakan atan anan ataya awan.

Məced a kwanay ahay dukwen, ni jan atan 'am ā cēn sē zūbāy inde.

18 Ayaw, pə luvon ataya nā, ni slan Apasay uno ù dō si mer su way uno ahay inde, ā ga nē mungol awan, ā ga nē dēna awan, ti man anan 'am uno anā dō ahay.

19 Ni ga way masuwayan aya ā mburom, aday pə daliyugo dukwen, mez i pak, uko tē jinjek ti kay ahay re.

20 Pac i dav sabay, aday kiya dukwen i mbədahan sa ca nā, nduzzo kawa mez.

Way ataya tē tərak nā, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata, i dazley ahay bəse kutok.

Luvon ata nā, mēduwen a aday tē mazlāb a re.

21 Matanan, kuwaya dōwan a kē dāfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

22 Piyer a ja asa, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, slənən 'am uno a anan lele aday. Yesu dō sē Nazaratu ata nā, dā san zle, winen dō a Mbərom sē slənay ahay, anga Mbərom a kē gak masuwayan ahay cara cara ā wulen a kwanay inde tē alay a Yesu ata awan. Kwanay kē sənən apan zle lele re. 23 Mbərom a varak ikwen anan Yesu, kawa anahan sē lavay a zek kwakwa ata awan. Aday a san zle, kwanay dukwen kē viren anan anan ā alay inde anā dō sē atahasl ahay, ti darak anan ayak pə dədom mē zləngad awan, kawa ana kwanay sa ga anan hēna ata awan. 24 Əna Mbərom kē slabakak anan ahay ā mēke wa, winen inde tē sifa awan. Kē tēmak anan Yesu ā dēce sē amac wa, anga amac nā, mēgala anahan inde sa ban anan ibay.

25 «Matanan Dawuda kē jak pə Yesu, a wa: «Nə canan anā Mbərom Fetek pac pac winen inde pə cakay uno.

Winen mē njahay a tē alay puway uno. Anga nan, ni jəjar sabay.

26 Matanan, mivēl uno hēna nā, ma rah a tē ataslay mivēl awan, nən apan ni tēba 'am sa ga ara tē am-basay awan.

Kwa nē məcak təkede nā, nən ni dāfak idē hwiya,

27 anga iken ki mbəsak nən ā mēke inde bay,

ki mbəsak anan zek uno ā wuslay ā mēke inde bay, nən dō anak cəncan awan.

28 Kē dākak uno pə cəved sa njad sifa.

Ki vuro ataslay mivēl bayak a pə cakay anak.‡»

29 «Mərak ahay, dā san apan zle, bije a mənuko Dawuda ata nā, kē məcak aday ta lak anan. Jəvay anahan a dukwen inde, dā san man a zle re. 30 Winen nā, dō maja'am a Mbərom. Anga nan, a san apan zle re, 6a Mbərom kē zlapak anan anan ta sa jan nā, i naa daf wan sē kutov anahan ā bahay anahan inde. 31 Dawuda dukwen a san apan zle Almasihu nā, i slabakay ahay ā mēke wa. Anga nan, a wa:

«Iken Mbərom nā, ki mbəsak nən ā mēke inde bay,

ki mbəsak anan zek uno ā wuslay ā mēke inde bay.§»

32 Piyer a ja asa re: «Yesu nā, Mbərom kē slabakak anan ahay ā mēke wa. Manay a fok ma san apan zle, manay dō sē canan njək tē idē a manay ataya awan. 33 Mbərom kē zəbak anan ayak anga sē njahay tē alay puway anahan awan. Yesu a tēma Apasay Cəncan a pə Bəbay anahan wa, kawa ana Bəbay anahan sē zlapay anan ata awan. Winen dukwen kē varak umō ahay Apasay ata re. Natiya kutok, way a kwanay sē slənē ta sē canan a anan fok, sa ga mer su way ata nā, winen awan. 34 Aya, Dawuda nā, kē jənək ā man a Mbərom itəbay. Əna winen a a wa:

«Mbərom Fetek a jan anā Bahay uno nā:

Njahay tē day sē alay puway uno,

35 aday dō manidē anak ahay fok nā, ni tēra atan bile anak aya awan.*»

36 «Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok, sənən anan tē didēk awan: Yesu dōwan a kwanay sa vad anan ta sē daray anan pə dədom mē zləngad ata nā, Mbərom a tēra anan Bahay a nukō awan aday Almasihu re.»

37 Dō ataya tē slənē 'am ata fok cəna, mbac a slahay patan wa. Anga nan tē cəce pə Piyer tu dō maslan ataya wa, ta wa: «Mā ga hēna jiya nē kəmaw, mərak ahay?»

38 Piyer a mbədahan atan apan, a wa: «Mbədihən anan lēn anā ines a kwanay ahay, tēmihən sa ga baptisma anga sē tēra dō a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay, i varak ikwen Apasay anahan Cəncan awan. 39 Mbərom kē zlapak sē varak ikwen Apasay anahan Cəncan ata nā, a zlapan anan anā dō ahay aday winen saa ngaman atan, saa

† 2:21 Ca pə Yoo'el 3.1-5. ‡ 2:28 Ca pə Jabuura 16.8-11.11.1.

§ 2:31 Ca pə Jabuura 16.10. * 2:35 Ca pə Jabuura

pərahan azar ataya fok re, kawa sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a kwanay ahay, aday anà dō su kon dāren aya fok re.»

⁴⁰ Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak asa. A nan nà, tē tama 'am ata awan, aday tā sa ya nga bay re. A jan atan asa re, a wa: «Kwanay, mbəsiken anan dō a wuswes a anaya awan, tamen zek a kwanay ahay.»

⁴¹ Dō ahay bayak a tē tēmahak 'am ana Piyer ata awan, tē tēmahak sa ga baptisma. Pə luvon ata nà, dō a Yesu ahay tē zəgahak anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way sə mbulo maakan. ⁴² Pac pac tinen apan ti halay nga sə tətak way pu dō maslan a Yesu ahay wa, ti gəzla pen tē sləmay a Yesu, ti ga amboh. Tē njahay pə kərtek awan, à asan zek inde.

Asan zek su dō a Yesu ahay

⁴³ Dō a Yesu ahay fok tē jəjaran anà Mbərom lele, aday Mbərom a ga masuwayan ahay bayak a cara cara tē alay ana dō maslan a Yesu ahay. ⁴⁴ Tinen a fok 'am a tinen kərtek, way a tinen dūkwen mə japay pə kərtek a re. ⁴⁵ Tē sukom a way tē way a tinen, tē guvo a tinen ahay, tē japay anan dala awan, aday tē varan anà kuwaya fok nà, kawa anahan sa gan may. ⁴⁶ Pac pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a ḡga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tē ataslay mivəl aya awan, aday tē mivəl kərtek a re. ⁴⁷ Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà dō ahay fok. Aday dō ahay tinen apan ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan dō ahay.

3

Dowan a inde mə tēra à məndak awan

¹ Pa pac a inde, atə Piyer tē Yuhana ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Ta zla nə tē njamde maakan, alay a dō ahay sa taa ga amboh ata awan. ² Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaḅ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà dōwan a inde mə tēra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəḅak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu dō sa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay wa. ³ Dowan ata a canan anà atə Piyer tē Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

⁴ Atə Piyer tē Yuhana tē zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.» ⁵ Dowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. ⁶ Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Əna way a həna inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tē sləmay a

Yesu Almasihu, dō sə Nazaratu, slabak, zla tē saray anak!»

⁷ Piyer a banan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tē ndarkwaslak anahan ahay ta njad məgala. ⁸ A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tətə Piyer tē Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambad anan Mbərom.

⁹ Winen apan i zla, i zambad anan Mbərom ata nà, dō ahay fok tē canak anan, ¹⁰ aday tē sənək anan kutok. Ta wa: «Winen nà, dōwan mə tēra à məndak ata sa taa dubok way pə dō ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərbəḅəkka tē mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

¹¹ Dowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tē Yuhana hwiya, dō sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə tēra ata a gan masuwayan anà dō ataya awan. ¹² Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen masuwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken dōwan a anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə dəfan apan anà Mbərom lele ata dəw? ¹³ Mbərom ana Ibərahima, tē ana Isiyaku tē ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə dəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaḅ anà Yesu, dō si mer su way anahan, Mbərom kə mbərak anan dōwan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday tā vad anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan dūkwen, kwanay kə ngəmen à mbəsak anan bay re. ¹⁴ Winen nà, dō cəncan awan, dō didek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu à mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, à mbəsakak ikwen anan ahay dō a sa vad nga su dō ata adəka. ¹⁵ Kə vaden anan dō sə varan sifa anà way ahay fok ata à məke sa ndaw, əna Mbərom kə slabak anan ahay à məke wa. Manay dūkwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan tətə. ¹⁶ Dowan həna anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənən anan zle, winen a mbar nà, anga kə dəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga dōwan a anan kə dəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

¹⁷ «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənən didek bay. Bahay a kwanay ahay dūkwen ta san didek bay re. ¹⁸ Əna way ata a ga zek matanan nà, anga ḅa Mbərom kə jak anan tē dungo ana dō majə'am anahan

ahay kwakwa, ta sa ja tæktek Almasihu anahan saa slenak ikwen ahay ata á ga dæce. ¹⁹ Hæna adæka nà, mbædihen anan læn anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbærom, aday Mbærom i pæsek ikwen anan kutok. ²⁰ Aday Bahay Mbærom i varakikwen zay, ta sà slenak ikwen ahay Yesu, winen Almasihu a Mbærom sà lavay anan zek anga kwanay kurre ata awan. ²¹ Ayaw, hæna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay à mburom à man ata tamak, hus i dæzle pæ luvon a Mbærom saa mbæda anan way ahay fokwiya aya kawa ana dõ maja'am anahan cæncan aya sa ja apan ata aday. ²² Musa a ja nà: "Mbærom Bahay a kwanay i naa varak ikwen dõ maja'am hinen kawa nen à wulen ana zahav a kwanay a wa. Kâ tæmihen anan anan 'am anahan saa jak ikwen ata fok. ²³ Dowan a kè tæmahak anan anan 'am anahan itæbay ata nà, Mbærom i lize anan à mamasl su dõ anahan ahay wa.*»

²⁴ Piyer a pærahan anan azar sa ja, a wa: «Dõ maja'am a Mbærom ahay kwakwa, a bænay ahay kwa pæ Samiyel wa hus pu dõ maja'am a Mbærom azar aya, fok a tinen a kærtek tæ kærtek ta jak 'am pæ way a sà tara pæ luvon a anan ataya awan. ²⁵ Dõ maja'am a Mbærom ataya ta ja way ataya pæ kwanay awan, aday Mbærom kà banak 'am tæ bije a kwanay ahay anga kwanay a re. A jan anà Ibærahima nà: "Tæ alay ana wan sà kutov anak ahay, ni daf alay sà mazlað uno pu dõ su kon ahay fok.†" ²⁶ Matanan kutok, Mbærom a lah sà slænay anan ahay Yesu, dõ si mer su way anahan nà, anà kwanay awan, anga aday á daf pikwen alay sà mazlað anahan ta sa may ahay kwanay à cæved sà huwan a kwanay ahay wa.»

4

Atæ Piyer tæ Yuhana pa 'am su dõ sà lavan nga anà Yahuda ahay

¹ A alay a Piyer tæ Yuhana tinen apan ti jan 'am anà dõ ahay mba, dõ sà gædan dungo anà way ahay pi zek tæ bahay su dõ sa ba doh sà mazlað a Mbærom, aday tæ Saduki ahay, ta zla à man a tinen. ² Ta ma nga sa ga patan mivæl, anga atæ Piyer tæ Yuhana nà, tinen apan ti dakan anan anà dõ ahay nà Yesu kè slabakak ahay à mæke wa. Matanan, dõ ma mac aya dukwen, ti naa slabakay ahay à mæke wa tæ sifa aya re. ³ Anga nan kutok, ta ban anan dõ maslan ataya awan, tæ tacay atan à dangay, hus sa ca pa 'am sà sariya nà sidew awan, bina suko kà gak coy re. ⁴ Aya æna, dõ ahay bayak a à wulen su dõ sà slæne 'am a Piyer ataya wa tæ tæmahak 'am ana dõ maslan ataya awan, tæ dafak nga pæ Yesu. Dõ ataya tæ zægahak anan dõ ana Yesu ahay.

Tæ baslay mungol ahay dækdæk, tinen mbulo dæra kutok.

⁵ Ide a cæde sidew a nà, bahay sà Yahuda ahay pi zek tæ mæced sà Yahuda ahay aday tæ miter sà Tawrita ahay tæ halay nga à Uræsaliima. ⁶ Atæ Anas, bahay nga su dõ sà gædan dungo anà way ahay, tatæ Kayafas, Yuhana, Aleksandire aday tæ azar su dõ ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. ⁷ Tæ ngaman anà dõ maslan a cew ataya pa 'am a tinen, aday tæ cæce patan wa, ta wa: «Kæ mbæren anan dõwan a mæ tæra à mændak ata nà, tæ mægala wuraw, kabay tæ slæmay a wayaw?»

⁸ Cæna Apasay Cæncan a a zlan à mivæl inde anà Piyer, a mbædahan atan apan, a wa: «Kwanay bahay ahay tæ mæced ahay, ⁹ manay hæna pa 'am a kwanay nà, anga sumor a manay sa ga ta sa mbar anan dõwan a vødal a anan ata bugol bidaw? A nak ikwen sa san nà, kè mbærak tæ mægala sà slæmay a wayaw dæw? ¹⁰ Kak matanan nà, kwanay tæ Isæra'ila ahay fok, sænen anan kutok: Dowan a hæna anan mæ tavay a pa 'am a kwanay kè mbærak nà, anga mægala sà slæmay ana Yesu Almasihu, dõ sà Nazaratu. Winen nà, kè væden anan pæ dædom mæ zlængad' awan, æna Mbærom kè slabakak anan ahay à mæke wa. ¹¹ Natiya, Deftere a Mbærom a ja 'am hæna anan ata næ pæ winen awan, a wa:

"Kon mbala ana dõ sa dæzl way ahay sa lar anan ata nà,
sæ tæra kon sæ mide lele adæka nà,
winen.*"

¹² «Dõ sa mba apan sa tam dõ ahay miza nà, ibay, si Yesu a kærtek. Bina slæmay inde maza pæ daliyugo sa mba apan sa tam mænuko uwec wa mbala ana dõ ana Mbærom sà varak uko ahay ata nà, ibay.»

¹³ 'Am ana Piyer ata a gan masuwayan anà dõ mæ halay nga ataya awan, anga ta ca apan dõ maslan a cew ataya nà, dõ mæduwen aya bay, aday mæ jangay aya bay re, æna tæ jøjar sæ mbædahan atan apan bay re. Aday dõ ataya tæ sænak dõ maslan ataya tæ njahak pæ kærtek a tæ Yesu. ¹⁴ Æna tinen apan ti ca pæ dõwan a ma mbar ata winen inde zay mæ tavay a pæ cakay ana dõ maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sà mbædahan atan apan awan a ibay jiga awan. ¹⁵ Matanan, ta ma anan dõ maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tæ mbædek sa vad uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. ¹⁶ Ta wa: «Dõ a anaya hæna jiya nà, di ga atan kæmaw? Dõ sè Uræsaliima a anan ataya fok tæ sænak pæ masuwayan a mæduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mænuko dukwen, di mba apan sæ

* 3:23 Ca pæ Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19. † 3:25 Ca pæ Laataanooji 22.18, 26.4. * 4:11 Ca pæ Jabuuru 118.22.

məman anan nà, i ga zek bay re asa. ¹⁷ Aya həna nà, di ngaman atan ayak, aday di gafan atan 'am, tã saa ma apan sa jan 'am tã sləmay a Yesu anà dōwan sabay. Ata kutok nà, ləbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» ¹⁸ Tə ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbəsiken sa jan 'am tã sləmay a Yesu aday sã dakan anan ləbara sa 'am ana Yesu anà dō ahay.»

¹⁹ Aya əna, atə Piyer tə Yuhana tə mbəfahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, tədə saa zlan à nga anà Mbərom nə maw? Tədə sã dəfan apan nə anà Mbərom a dāw, kabay lele nà, sã dəfak ikwen apan anà kwanay bugol adəka dāw?» ²⁰ Manay nà, way a manay sã canan ta sã sləne fok cəna, mi dākay anan, bina mi mba apan sã njahay way a manay bay.»

²¹ Pə dəba anahan a wa nà, dō sa gan atan sariya ataya tə nğaraz patan anga aday tã njahay way a tinen, tə mbəsakay atan ahay kutok. Tə sanak sa jəka ti kəta atan kəkəməw bay, bina dō ahay fok tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga way anahan a sa gan anà dōwan a vədal ata awan. ²² Ava ana dōwan a tinen sa mbar anan tə masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fuđo.

Do a Mbərom ahay ta ga amboh

²³ Pə dəba a sã mbəsakay atan ahay ata nà, atə Piyer tə Yuhana ta ma pə cakay ana dō a tinen ahay, tə təkəren atan anan way ana bahay sã gədan dundo anà way ahay tə maced ahay sa jan atan ata fok. ²⁴ Dō a tinen ataya tə sləne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mbərom tə mivəl kərtək awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken dō sã ndakay bagəbaga mburom tə daliyugo tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təkə fok. ²⁵ Iken awan ka jak 'am tə dundo ana dō si mer su way anak Dawuda, winen bije a manay awan. Apasay anak Cəncan a kə jak à winen inde, a wa:

“Dō su kon azar aya ti ga mivəl, aday dō sã pəra ahay ti jəjem 'am kəriya nà, angamaw?”

²⁶ Bahay sã daliyugo ahay tinen apan ti ndire zek, aday dō sã lavan nga anà dō ahay ahay tinen apan ti lavan zek anà vəram tə Mbərom Fetek aday tə Almasihu anahan.†”

²⁷ «Ayaw, way ata matanan acəkan, anga həna kutok nà, Hiridus tatə Pontiyos Pilatu, tə halay nga à wulen su doh a anan inde tə Ruma ahay tə Isəra'ila aya awan, anga sa ban 'am pə Yesu dō si mer su way anak cəncan a, iken sã walay ata awan. ²⁸ Iken nà, mægala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. ²⁹ Hana kutok, Ba Məduwen,

sləne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan mægala anà dō si mer su way anak ahay sa ja 'am anak mənəjəna ajəjar. ³⁰ Varan umo gədan sa mbar anan dō sã dəvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara tə mægala sã sləmay a Yesu, dō si mer su way anak cəncan awan.»

³¹ Pə dəba sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a bal kəzlek kəzlek. Tinen a fok tə njadak mægala sã dākay anan 'am a Mbərom mənəjəna sə jəjar, anga Apasay Cəncan a kə rahak atan à mivəl inde.

Do a Yesu ahay tə japay anan zlıle a tinen ahay pə kərtək awan

³² Dō a Yesu ataya fok nà, mivəl a tinen a kərtək, abayak nga a tinen ahay kərtək a re. Tə japay anan zlıle a tinen pə kərtək awan. Dōwan sa jəka «zlıle uno anuno taayak» nà, ibay fok. ³³ Tə mægala a bayak a, dō maslan ataya tə pərahan azar sã dākay anan, tə canak anan Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. Mbərom kə gak atan sumor bayak awan. ³⁴ Dōwan mətawak a à mamasl a tinen nà, inde sabay fok, bina dō aday guvo anahan inde kabay doh anahan inde ataya fok, tə sukoma a way, ta nay anan dala awan ³⁵ anà dō maslan ahay, aday tinen tə varan anà kuwaya pə ananahan sa gan may.

³⁶ Dōwan a inde ite, tə ngaman Yusufo, winen pə slala ana Lewi, a njahay pə daliyugo sã Kiprus. Sləmay anahan hinen nà, Barnabas, kawa sa ja nà, dō sã varan mægala anà dō ahay. ³⁷ Winen dukwen, guvo anahan inde re, a sukoma a way, a nay anan dala awan, a varan anan anà dō maslan ahay.

5

Atə Ananiyas tə uwar anahan Safira

¹ Dōwan a inde asa tə ngaman Ananiyas tə uwar anahan Safira, tə sukoma anan way tə guvo a tinen. ² Tinen a ta pak 'am ahay i zek. Ananiyas a ra pə dala wa məcak, a ndakay apan man. Azar a kutok a zla anan à man ana dō maslan ahay. ³ A dəzlek anan ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə mbəsakan anan mivəl anak anà Fakalaw angamaw? Anga həna nà, kə gədak anan mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka rak ayak pə dala sã guvo a kwanay wa məcak agay nà, angamaw? ⁴ Guvo a nà, guvo anak awan. Kə sukumak anan way dukwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw? Kə gədan mungwalay ata nà, anà dō zəncən a bay, ana anà zek a Mbərom awan.»

⁵ Pə dəba sã sləne 'am ata wa cəna, Ananiyas a sləhay à məndak, aday a mac kwayan'a. Dō sã sləne ləbara sa 'am ataya fok nà, mbac kə sləhak patan wa, ta ma nga

sə jəjar. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, njavar ahay ta zlak ayak ù doh, ta nga apan rəkot, ta nay anan uho saa la anan.

⁷ A njahay pə dəba wa way sə ler maakan nà, uwar anahan Safira dukwen kà zlak ayak ite. Winen kə sanak pə way a sə təra tə mbaz anahan ata bay fok. ⁸ Uwar ata a dəzlek ayak ù doh cəna, Piyer a cəce panan, a wa: «Uwar a anan, ənga, jan umo aday. Kə sukumen anan way tə guvo a kwanay nà, dala a nə kawa winen a anan dəp daw?»

Uwar ata a mbəda apan, a wa: «Ayaw, dala a nà, matanan awan.»

⁹ Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay tə mbaz anak kə jipen 'am a kwanay kərtek sə njəkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà, angamaw? Ənga, cak ayak apan, do sa la anan mbaz anak ahay, tinen uho. Kagasl, ti naa zəbak ayak iken saa la cite.»

¹⁰ Pə dəba ana 'am ata wa cəna, uwar ata a slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay ta nay ù doh, tə zəba məsinde, ta lak anan ayak pə cakay ana mbaz anahan. ¹¹ Do a Yesu ahay fok tu do sə sləne anan ləbara sa 'am ata fok nà, ta ma nga sə jəjar.

Do maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

¹² Do maslan ahay nà, ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak a à wulen sə do ahay inde. Do a Yesu ahay fok ta taa halay nga ù vo sə galak ana Sulimanu inde à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ¹³ Əna, kwa abay do ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja nà, tinen do lele aya dukwen, do a azar aya sə dəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam sə njahay pə cakay a tinen bay fok. ¹⁴ Tə winen ata təkə dukwen, do ahay tinen apan ti daf nga pə Bahay Yesu hwiya. Do a Yesu ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac, mungol tə uwar aya təkə fok. ¹⁵ Do ahay tə sləne 'am sə masuwayan ana do maslan ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma nga sa zla anan do sə dəvac a tinen ahay pə cəved ahay, tə nahay atan pə biket kabay pə lala, anga tinen tə bayak nà, hinahibay Piyer i zla ta man ata nə, mezeze anahan a à njad sə laman anà do sə dəvac a tinen azar aya awan. ¹⁶ Do maza aya ite ta nay anan ahay tu do sə dəvac a tinen ahay kwa à wulen su doh a azar aya sa mban anà Urəsalima ataya wa. Ta nay anan ahay tu do a tinen dəvac aya awan, tu do a setene sa taa vawan atan nga ataya fok. Ta nan atan anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa

¹⁷ Natiya kutok, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tinen à wulen sə Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. ¹⁸ Cəna, ta ban

anan do maslan a Yesu ataya, aday tə dəfak atan ayak à dangay. ¹⁹ Aya ana, cəkəbay, à luvon ata inde nə, maslay a Mbərom a nay ahay, a təba anan masudoh sə dangay ata awan, aday a nay anan ahay do maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa: ²⁰ «Həna nà, zlen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday kà sa dīken anan ləbara sə sifa wiya a anan fok anà do ahay.»

²¹ Do maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sə duwdew à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sə tətakan anan way anà do ahay.

Pə dəba wa mənjoek, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, məced sə Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu do maslan ataya à dangay. ²² Suje ahay tə dəzle ù doh sə dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà do maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəba à dangay wa, ta nay, ta jan anà do mə halay nga ataya awan, ta wa: ²³ «Manay ma zlak ù doh sə dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday do sa ba patan ataya dukwen, tinen cəkərkəre tə idə, tinen apan ti ba re. Mə təba anan məsudoh, ma zla ù doh sə dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà dowan à man ata bay.» ²⁴ Do sə lavan nga anà suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə sləne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan i zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu do a anaya awan anaw?»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dowan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Dowan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà do ahay.»

²⁶ Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu do anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna ta nay atan nə tə gədan a bay, anga tinen a dukwen tə jəjaran anà man su do awan, ta sə bayak nà, hinahibay do ahay ti i tar atan tu kon. ²⁷ Ta nay atan ahay do maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə məced sə Yahuda ahay. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: ²⁸ «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kà sa tətiken anan anan way anà do ahay tə sləmay ana dowan ata sabay. Əna hwiya kə mbesien bay. Həna, wulen su doh sə Urəsalima nà, 'am ata kà tak uda 'am coy. Natiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay daw?»

²⁹ Piyer tu do maslan a azar ataya te mbədahan atan apan, ta wa: «Sumor a nā, mē dāfan apan bugol nē anā Mbərom, bina anā do zenzen a bugol dāw? ³⁰ Kwanay nā, kə vədən anan Yesu ta sē daray anan pē dədom mē zləngad'awan. Əna pē dəba anahan a wa nā, Mbərom do ana bije a mənuko ahay sē dāfan apan ata kə slabakak anan ahay à məkə wa. ³¹ Mbərom nā, kə varak anan mazlaḅ, kə dāfak anan tē day sē alay puway anahan, kə tərak anan bahay awan, do sa tam do, anga aday à dākan anan anā Isəra'ila ahay cəved' sē mbədahan lən anā ines a tinen ahay aday i pəsen atan anan. ³² Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan a i side anan re. Winen nā, Mbərom a varan anan anā do sē dāfan apan ataya awan.»

³³ Do mē halay nga à man sa ga sariya ataya tē sləne 'am ata cəna, ta ga patan mivel tē mindel. A nan atan sa vad'anan do maslan ataya à məkə. ³⁴ Aya əna, dōwan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Dōwan ata nā, tē ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sē Tawrita a re. Do ahay fok tē jəjaran deeb deeb. A jan anā do ahay, a wa: «Ənga, mbəsiken anan do maslan a anaya tē zla uho mənjoek aday.»

³⁵ Pē dəba ana do maslan ahay sa nay uho ata nā, a jan anā do ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anā way a kwanay a saa gan anā do a anaya ata awan. ³⁶ Anga kə njahak bayak a bay, dōwan a inde tē ngaman Tudas, kə nak ahay, a jan anā do ahay nā, winen bahay mēduwen awan. Aday do ahay ti ga səkat fudō tē pərahak anan azar. Pē dəba anahan a wa nā, tē vadak anan, do sē pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

³⁷ «Pē dəba wita wa asa dukwen nā, dōwan a sē ngaman Yudas winen do sē Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sē baslay anan sləmay sē do ahay pē daliyugo ata awan. Winen dukwen, kə rak do ahay bayak a pi zek, tē pərahak anan azar. Pē dəba a wa, ta vad'anan dukwen, do sē pərahan azar ataya ta tak 'am sətət fok re.

³⁸ «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtək həna: Mbəsiken anan do a anaya awan tē zla way a tinen. Dōwan à sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su do zenzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dəzle anan jo à man a bay! ³⁹ Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nā, ki mben apan sē lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hinahibay ki sa gen mægəzłəga ti zek a Mbərom awan.»

⁴⁰ Natiya, do mē halay nga sa ga sariya ataya, tē tēma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tē ngaman ayak anā do maslan ataya u doh miza awan, tē ndəbay atan, tē gafan atan 'am ta sa ja nā: «Kā si jen anan 'am anā do ahay tē sləmay a Yesu sabay fok.» Tē mbəsak atan kutok.

⁴¹ Do maslan ahay ta nay ahay à wulen su do ataya wa tē ataslay mivel awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday do ahay tē pəkan atan waray i ide, tē ga atan alay anga sləmay a Yesu. ⁴² Tinen bine siwaw nā, pac pac fok, ta zla à gala su doh sē mazlaḅ a Mbərom aday à gulom su doh sē do ahay re, tinen apan ti wazay, ti dākan anan anā do ahay nā, ləbara mugom a sa ja nē Yesu winen Almasihu ata awan.

6

Tē walay do ahay cuwbe i mer su way a Mbərom inde

¹ A alay ata kutok nā, abaslay su do sē pərahan azar anā Yesu ahay kə zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kə zəḅak ahay à wulen ana do sa daf nga pē Yesu ahay tinen sa ja 'am sē Gərek ahay tu do sa ja 'am sē Ibəraninko ahay ata awan. Do sa ja 'am sē Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sē gəzla way sa pa nā, mēdukway sē uwar a manay ahay ta njad'awan itəbay.»

² Anga nan kutok, do maslan ataya tē halan nga anā do sa daf nga pē Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsak mer su way sē dākay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbədək pi mer su way sē gəzlan way sa pa anā do ahay nā, i ga zek bay. ³ Anga nan, mərak ahay, wilen do ahay cuwbe à wulen a kwanay wa, tinen do ma rah Apasay a Mbərom aya awan, do sē kəlirə* ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sē gəzla way sa pa nā, anā tinen kutok. ⁴ Aday manay mi ga amboh, mi dākay anan 'am a Mbərom tē fefəne kutok.»

⁵ 'Am ata kə zlak anan à nga anā do a Yesu ahay fok. Matanan, tē walay Etiyen, winen do sa daf nga pē Yesu lele aday ma rah a tē Apasay Cəncan a re. Asa tē walay apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tē apan Nikola, winen do sē wulen su doh sē Antakiya. Abay winen nā, do sē pəra əna ḅa kə təmahak sē pərahan azar anā Tawrita a Musa. ⁶ Pē dəba a wa nā, ta zla anan do ataya cuwbe pa 'am ana do maslan a Yesu ataya awan. Do maslan ahay ta ga amboh, tē dāfan atan alay pa nga anā do mē walay ataya anga sa daf atan i mer su way ata inde kutok.

⁷ Matanan kutok, 'am a Mbərom nā, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Do sa daf nga pē

* 6:3 Kəlirə a anan nā, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsəlīma. Aday dō ahay bayak a à wulen su dō sə gədan dūngo anà way ahay wa tə dəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

⁸ Etiyen nà, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan, kə varak anan məgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə dō ahay. ⁹ Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə bìle mē mbəsak aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tə Aleksandriya wa, aday azar aya dūkwen ta nay pə daliyugo sə Silikiya tə Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vad awiwayway tatə Etiyen. ¹⁰ Aya əna, ta mbak apan sə vədan uway bay, anga Apasay a Mbərom kə varak anan kalire† sa ja 'am.

¹¹ Pə dəḅa anahan a wa nà, tə haman anà dō ahay aday tã gad apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kə jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

¹² Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivəl sə dō ahay, ta sə məcəd sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. ¹³ Ta ray ahay dō sa gad apan mungwalay miza aya asa. Tə dazlan sa gad apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Dowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re. ¹⁴ Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu dō sə Nazaratu ata i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday i mbəda anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

¹⁵ Dō a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə ide anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

7

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ Pə dəḅa anahan a wa kutok, bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay daw?»

² Etiyen ite a mbədan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tə bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaḅ kə kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kə zlak à Haran fan bay ata awan. ³ Mbərom a jan nà: «Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan dō anak ahay, aday kà zla ù kon a həna nen saa dəkak apan ata awan.*»

⁴ «Cəna, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəḅa ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan à həkək ù kon hinen asa, à nay à man a nuko a anan awan. ⁵ A alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa daf saray dap kərtək dūkwen, kə varak anan fan bay. Əna Mbərom a zlanan anan tə daliyugo a anan, a wa: «Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.» Aday à alay anahan sa jan 'am ata dūkwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. ⁶ Mbərom a jan ahay, a wa: «Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti təra atan bìle aya ta sa ga atan alay ava ahay səkət fudo. ⁷ Aya əna, kon a saa tara atan bìle ahay ata nà, nen a ni i kəta anan. Aday pə dəḅa anahan a wa nà, ni may atan ahay pə daliyugo a anan, ti naa həro nga kutok.†» ⁸ Matanan, Mbərom a ḅan 'am tə Ibərahima, ta sa ja à gad mədəndalas. Pə dəḅa anahan a wa, Ibərahima a wahay Isiyaku, aday pə luvon jəmaakan sə wahay anahan nà, a gədan mədəndalas. Isiyaku dūkwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mənuko ahay, a gan atan matanan re.

⁹ «Bije a mənuko ataya nà, ta nan ide anà mərak a tinen Yusufu, tə sukumak anan way pə daliyugo sə Misra bìle awan. Tə winen ata təkə dūkwen, Mbərom winen apan i ba anan Yusufu hwiya, ¹⁰ a tam anan pə way sa gəḅan ahay 'am ahay wa. A varan kalire anga aday à zlan à nga anà Firawna, bahay sə Misra ata awan. Anga nan, Firawna a daf anan dō sə lavan nga anà daliyugo sə Misra, aday dō sə lavan nga anà gulom su doh anahan re.

¹¹ «Aday kutok nà, may a ga pə daliyugo sə Misra ata, tə daliyugo sə Kanana a təkə fok. Zek kə dak anan anà dō ahay nà, ndəlekeke. Matanan, bije a mənuko ataya ta njad way sa pa sabay. ¹² Pə dəḅa wa kutok, Yakob a sləne sa jəka ndaw inde sə sukum à Misra nà, a slan bije a mənuko ataya tã saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama 'am sə azla a tinen à Misra. ¹³ Ta ma mə slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kə dakak anan anan zek anà mərak anahan ahay. Matanan Firawna dūkwen kə sənək zahav ana Yusufu ahay kutok. ¹⁴ Pə dəḅa anahan a wa, Yusufu a slan dō saa nay anan ahay bəbay anahan Yakob tə zahav anahan aya təkə. Tinen sa nay pə daliyugo sə Misra ata nà, abaslay a tinen a nə kwa kuro cuwḅe nga dāra. ¹⁵ Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pə dəḅa anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tə bije a

† 6:10 Kalire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. * 7:3 Ca pə Laataanooji 12.1. † 7:7 Ca pə Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

mənuko ataya take. ¹⁶ Ta zla saa la atan à Sikem pə daliyugo sə Kanana, à jəvay ana Ibərahima sə sukom pə zahav ana Hamor wa ata awan.

¹⁷ «À alay aday 'am a Mbərom sə zlapən anan anà Ibərahima ata i təra, i i sla bəse coy nà, zahav a mənuko Isəra'ila ahay a ma nga sə wasay pə daliyugo sə Misra ata awan. ¹⁸ Aday Misra ahay ta daf uda bahay hinen, əna bahay a wiya ata a san Yusufu bay. ¹⁹ Anga nan, a ga wurwer pə bije a mənuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bəlaray t̄ lar anan wan a tinen ndələbəbē aya aday t̄ mac. ²⁰ A alay ata ite, tə wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbərom, leftekare. Ta gan nga əga babay anahan ū doh way sə kiya maakan ahay. ²¹ Pə dəba anahan a wa, ta zla anan, tə mbasak anan pa 'am zliner. Əna dəna a bahay ata a tan à nga, a zəba anan, a dədok anan əgay kawa wan si zek anahan wanahan. ²² Musa nà, à alay a winen sa har əga bahay ata nà, kə tətakak anan asan way sə Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way dukwen tə məgala re.

²³ «Ava ana Musa a ga kwa kuro fudo nà, a jalay sa zla saa can idē anà do sə zahav anahan Isəra'ila ahay. ²⁴ Winen a tan à nga anà do sə Misra inde, winen apan i ga anan alay tu do sə Isəra'ila ahay. A zla sa man zek anà do anahan ata, bəskol winen vad anan do sə Misra ata māsində awan. ²⁵ Musa a bayak nà, Isəra'ila ahay ti san Mbərom i tam atan tə alay anahan. Əna do anahan ataya tə sənək bay. ²⁶ Sidew a asa a tan à nga anà do anahan Isəra'ila ahay cew tinen apan ti vad zek. Anga nan, a təkər anan sə ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Məndala uno ahay, aday kwanay nə tə mərək ahay asanaw, ki vadən zek nà, angamaw?” ²⁷ Aya əna, do sə jugwar 'am ata a kadan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw? ²⁸ Bina, a nak sa vad nən kawa iken sa vad anan do sə Misra avad ata re dāw?” ²⁹ Musa a sləne 'am ata cəna, a haw way anahan pə daliyugo sə Madiya saa njahay à man ata kawa mədurlon. Pə dəba wa, a njad wan mungol aya cew à man ata re.

³⁰ «Pə ava anahan a kwa kuro fudo ata nà, maslay a Mbərom a kan ahay zek ū uko sə vərəgaz wa à man sa saf bəse tə bəzlom sə Sina. ³¹ Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a hədek apan saa zəzor anan. Əna Mbərom Ba Məduwen a jan ahay, a wa: ³² “Nen nà, Mbərom ana bije anak ahay. Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku aday Mbərom ana Yakob.” Musa a sləne 'am ata cəna, a ma nga pə əjəjar kwaslkwaslkwasl.

A rihe nga ū vo, a nan sə canan sabay fok. ³³ Mbərom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan təkarak à saray wa, bina man a iken sə tavay uda ata nà, man cəncan awan. ³⁴ Ayaw, Musa, nen nə sənək pə dəcə ana do uno ahay sa ga pə daliyugo sə Misra, nə slənek adəma way a tinen awan. Anga nan, nə dazak ahay hənə nà, sa naa təmay atan ahay. Hənə ni slan iken, ma à Misra asa.”»

³⁵ «Musa ata nà, Isəra'ila ahay tə larak anan, anga 'am a tinen sa jan “Wayə sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbərom kə gəbək anan, kə tərək anan bahay awan, do sa tam do a re. A walay anan tə alay ana maslay anahan sa kan zek ū uko sə vərəgaz inde ata awan. ³⁶ Musa nà, a təmay atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bəlay sə ngaman Bəlay Dəzdzaz ata, aday ava kwa kuro fudo à saf inde re.

³⁷ «Musa ata asa re kə jak anan anà Isəra'ila ahay, a wa: “Mbərom i naa slənek ikwen ahay do mājə'am anahan hinen kawa nen à wulen ana do sə zahav a kwanay ahay wa.” ³⁸ Aday à alay a bije a mənuko ahay tinen mə halay nga à kibe pə pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à Musa pə bəzlom sə Sina. Musa kə tərək do a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa, aday a mak uko anan 'am ataya awan.

³⁹ «Aya əna, bije a mənuko ataya tə ngəmak sə təmahan anan 'am ana Musa bay, tə larak anan. Ta gan may adəka nà, sa ma à Misra bugol. ⁴⁰ Anga nan, ta jan anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a manay ahay, aday mi bar nà, mi daf anan pa 'am wa. Bina Musa sə dōwan a anan sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma san sa tan à nga nə maw bay.” ⁴¹ Natiya, tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay mivel anga mer su way a tinen ata awan. ⁴² Aya əna, Mbərom a mbəsak atan à alay anahan wa sənday, aday t̄ dēfan apan anà mawuzlawazl ahay. Kə tərək kawa ana do mājə'am a Mbərom sa ja apan à Deffere a Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:

“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf inde way sə ava kwa kuro fudo ata nà, kə wislen uno way dāw, kə viren uno way dāw?”

Kə viren uno awan bay fok.

⁴³ Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə ngaman Molok ata awan,

aday kə taviken anan mawuzlawazl sə pəra a kwanay sə ngaman Refan ata re.

Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a kwanay anga sə həran atan nga.

Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a anan wa,

ti ra kwanay dāren pə Babila wa re.†»

⁴⁴ «Ā alay a bije a mənuko ahay à kibe ata nà, ta taa gəba anan jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom. Tə ndakay anan nə uwek, kawa ana Mbərom sə ḁakan anan minje awan anà Musa ata awan. ⁴⁵ Pə dəḅa anahan a wa, atə Yosuwə tə bije a mənuko ahay ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə zəḅa anan alay. Do sə daliyugo ataya nà, Mbərom kə razlak atan. Bijə a mənuko ataya ta pak atan pə daliyugo ata wa. Matanan, jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom ata inde à Kanana dezl ahay pə alay ana bahay Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.

⁴⁶ «Bahay Dawuda a nà, kə tərak ləliwə ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a cəce cəved aday à ndakan doh anà Mbərom ana Yakob. Əna Mbərom kə varak anan cəved sə ndakay doh ata bay. ⁴⁷ Saa han doh ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.

⁴⁸ «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga mburom i njahay ù doh su do zənnen a sə ndakay ata bay. Kawa ana do maja'am a Mbərom sa ja, ⁴⁹ Mbərom a wa:

“Bagəbaga mburom kə tərak man sə njahay sə bahay uno.

Aday daliyugo ḁukwen, man sa ḁaf saray uno re.

Bina, ki i ndiken uno təde nà, doh sa ma ite anaw?

Man aday ki viren uno təde sə njahay uda ata nə ahaw?

⁵⁰ Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà, nen a bidaw?‡»

⁵¹ Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Kwanay nà, do rawraw aya pa 'am a Mbərom kawa do sə pəra ahay. Bina kə ticen anan mivəl a kwanay, kə rəden anan sləmay a kwanay, anga aday kə slənen 'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə ḁəfan apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay kawa bije a kwanay ahay. ⁵² Bina, abay do maja'am a Mbərom a wura aday bije a kwanay ahay ta gak anan alay bay anaw? Tə vəḁak anan do maja'am a Mbərom aya sə ḁakan atan anan ahay anay ana do maslan anahan a ḁidek ata awan. Aday do maslan anahan a ḁidek ata a dəzley ahay ta nga anahan a ḁukwen, ki gen apan ḁaf, kə vəḁen anan re. ⁵³ Kwanay nà, kə təmihen anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay ana maslay anahan ahay

ata awan, əna kə ngəmen sə ḁəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

⁵⁴ Do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya tə sləne 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a cəfan atan nə ndəlekeke, ta ga apan mivəl tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. ⁵⁵ Aya əna, Etiyen nà, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca ide à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. ⁵⁶ A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təḅa awan, aday Wan su Do ḁukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

⁵⁷ Do sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəḁay a sləmay a tinen ahay, anga aday tə sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kaḁ apan. ⁵⁸ Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Do sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday à ban atan apan.

⁵⁹ A alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nà, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nà, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.» ⁶⁰ A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəḅa ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8

¹ Avad Etiyen ata nà, kə zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu do a Yesu ahay

Ta pac ata kwanay'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu do a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsəlima inde. Tinen a fok ta ta 'am à Urəsəlima wa. Ta haw à wulen su doh sə kibe sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsəlima nà, do maslan a Yesu ahay vərre coy. ² Do sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tə yimak anan ḁukwen tə mindel. ³ Aya əna, Sol sə dowan ata nà, a ma nga sə pəslay anan do a Yesu ahay nə jiga awan. A zla nà, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay do sa ḁaf nga pə Yesu ahay, uwar tə mungol aya təkə fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

⁴ Do a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə ḁakay anan ləbara a Yesu à man a tinen sa bar ataya fok. ⁵ Filip nà, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. A man ata kutok, a ḁakay anan 'am a Yesu Almasihu anà do ahay. ⁶ Do sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nə lele,

† 7:43 Ca pə Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Ca pə Esaaya 66.1-2.

anga tɔ slɛnek 'am anahan, aday tɔ canak anan anɔ way anahan sa ga tɔ masuwayan aya ata awan. ⁷ Setene ahay ta nak ahay ɔ dɔ ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tɔ mɛgalak awan. Do mɛ tɛra ɔ mɛndak aya tu dɔ vɛdal aya bayak a tɔ mbɛrak re. ⁸ Matanan, ataslay mivɛl inde bayak a ɔ wulɛn su doh sɛ Samariya ata awan.

⁹ Natiya, ɔ wulɛn su doh ata inde nɔ, dɔwan a inde tɔ ngaman Simon. Dowan ata nɔ, maram awan, kɔ gak mer su way sa gan masuwayan anɔ dɔ sɛ Samariya ataya tɔ mindɛl, aday a wa winɛn nɔ, dɔ mɛduwɛn awan. ¹⁰ Do ataya fok, dɔ matawak aya tu dɔ zlilɛ aya tɛkɛ, tɔ varan zlangar anɔ dɔwan ata, ta sa ja nɔ: «Winɛn nɛ mɛgala a Mbɛrom sɛ ngaman Mɛgala Mɛduwɛn a ata awan.» ¹¹ Kɔ njahak nɛ bayak awan, Simon sɛ dɔwan ata, winɛn apan i gan masuwayan anɔ dɔ ahay bayak a ti mer su way sɛ kɛlɛn anahan ata awan. Anga nan, ta taa pɛkan slɛmay anɔ 'am anahan a nɛ lɛle tɔ mindɛl.

¹² Aya ɛna, Filip a zla ɔ man ata kutok, a wazay anan lɛbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ta sɛ bahay a Mbɛrom a nɔ, dɔ ataya tɔ daf nga pɛ Yesu. Mungol tɔ uwar aya tɛkɛ fok ta ga baptisma. ¹³ Natiya Simon sɛ dɔwan ata dɔkwen kɔ dɛfak nga pɛ Yesu aday kɔ gak baptisma re. Winɛn gɛdek sa taa pɛrahan azar anɔ Filip kwa aha fok, anga a canan anɔ mer su way a Filip sa ga ataya nɔ, ta gan masuwayan.

¹⁴ Natiya, dɔ maslan a Yesu ahay ɔ Urasalima tɔ slɛnɛ sa jɛka dɔ sɛ Samariya ahay tɔ dɛfak nga pa 'am a Mbɛrom ata nɔ, ta slan atɔ Piyer tɔ Yuhana ɔ man a tinen. ¹⁵ Do a cew ataya tɔ dɛzle ɔ Samariya nɔ, ta gan amboh anɔ Mbɛrom aday ɔ varan Apasay anahan Cɛncan a anɔ dɔ sɛ Samariya ataya awan. ¹⁶ Do ataya ta ga baptisma nɔ, tɔ slɛmay a Yesu Almasihu dɛkdɛk, bina tɔ njadɛk Apasay Cɛncan ata fan bay. ¹⁷ Matanan, atɔ Piyer tɔ Yuhana ta ga amboh sɛ dɛfan atan alay pa nga, aday Apasay Cɛncan a a dazay patan kutok.

¹⁸ Simon sɛ dɔwan ata a ca apan dɔ sa daf nga pɛ Yesu ahay tɔ njadɛk Apasay Cɛncan a ɔ alay ana dɔ maslan ahay sɛ dɛfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nɔ, a gɛba dala sɛ varan anɔ atɔ Piyer tɔ Yuhana, ¹⁹ a jan atan nɔ: «Viren uno mɛgala ata ite! Ata aday nen nɛ njadɛk mɛgala ata nɔ, ni mba apan sa daf alay pa nga su dɔ aday ɔ njadɛk Apasay Cɛncan a ite.»

²⁰ Aya ɛna Piyer a mbɛdɛhan apan ite, a jan nɔ: «Kak sɛ matanan cukutok nɔ, kɔ lize tɔ dala anak a tɛkɛ, bina iken kɔ jalay nɛ ki mba apan sɛ sukom mɛgala a Mbɛrom sa var ta 'am kariya ata asanaw! ²¹ Matanan, iken nɔ, ki mba apan sɛ japay tɔ manay sabay fok, anga mivɛl anak a aday nɔ, winɛn didek a pa 'am a Mbɛrom bay. ²² Iken

hɛna adɛka nɔ, mbɛdɛhan lɛn anɔ ines anak. Cɛcɛ pɛ Mbɛrom wa aday hinahibay i pɛsek anan way anak sɛ jalay matanan ɔ mivɛl anak inde ata awan. ²³ Anga na ca apak nɔ, iken nɛ sɛdɛk awan, aday huwan kɔ gak apak bahay jiga awan.»

²⁴ Simon sɛ dɔwan ata a slɛnɛ 'am ata cɛna, a jan anɔ atɔ Piyer tɔ Yuhana nɔ: «Kem, gen anan amboh anɔ Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo hɛna ata ɔ tɛro bay ite!»

²⁵ Pɛ dɛba anahan a wa nɔ, dɔ maslan a cew ataya tɔ pɛrahan anan azar sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu anɔ dɔ ahay. Mer su way a tinen a ndav nɔ, ta ma way a tinen ɔ Urasalima, aday tinen apan ti dɛkay anan lɛbara mugom a anɔ dɔ sɛ wulɛn su doh sɛ Samariya ahay re.

Filip tu dɔ sɛ Etiyopiya a inde

²⁶ Pɛ dɛba anahan a wa kutok, maslay a Mbɛrom Ba Mɛduwɛn a jan anɔ Filip nɔ: «Slabak, zla ta day sɛ dɛlon pɛ cɛved a sɛ slabak ɔ Urasalima wa sa zla ɔ Gaza ata awan, dɔ ahay tɔ mbɛsakak sa zla tɔ cɛved ata awan.» ²⁷ Cɛna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pɛ cɛved ata kutok, a tan ayak ɔ nga anɔ dɔwan a inde winɛn Etiyopiya ahay, winɛn mɛ dɛdasl awan. Winɛn nɔ, dɔ mɛduwɛn awan, dɔ sa ba pɛ dala ana uwar sɛ ngaman Kandake, winɛn bahay sɛ Etiyopiya ahay ata awan. A zla ɔ Urasalima nɔ, saa hɛran nga anɔ Mbɛrom. ²⁸ Winɛn apan i ma pɛ dɛba agay tɔ muta sɛ pɛles awan, aday Deftere ana dɔ maja'am a Mbɛrom Ezaya inde apan, winɛn apan i jinge anan.

²⁹ Apasay a Mbɛrom a jan anɔ Filip nɔ: «Zla pɛ cakay ana muta sɛ pɛles a tiya ata awan.»

³⁰ Cɛna, Filip a hawan ayak azar anɔ muta sɛ pɛles ata awan. A bɛnak anan ayak nɔ, a slɛnɛ nɛ dɔwan sɛ muta sɛ pɛles ata winɛn apan i jinge Deftere ana dɔ maja'am a Mbɛrom Ezaya. Filip a cɛcɛ panan kutok, a wa: «Iken apan ki slɛnɛ way a iken sɛ jinge ata dɛp daw?»

³¹ Do sɛ Etiyopiya ata a mbɛdɛhan apan anɔ Filip, a wa: «Ni mba apan sɛ slɛnɛ kɛkɛma aday mɛnjɛna dɔwan sɛ dɔko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anɔ Filip aday ɔ jɛnak ayak ɔ muta inde sɛ njahay pɛ cakay anahan. ³² Natiya, way anahan a sɛ jinge ɔ Deftere a Mbɛrom inde ata nɛ hɛna:

«Winɛn kawa tɛman aday tinen apan ti zla anan ɔ man sɛ waslay way ata awan.

Aday kawa wan sɛ tɛman aday tinen apan ti gad panan sibɛk dɔkwen a yam bay ata,

matanan kɔ tɛbak anan 'am anahan sa yam bay re.

³³ Tə tərak anan à mēndak, ta gak anan sariya tə cəved a bay, dōwan saa ja 'am sa wan sə kutov anahan dūkwen, ibay fok.

Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo wa.* »

³⁴ Pə dəḡa anahan a wa kutok, dōwan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, dūko anan ite aday: Do maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a daw? Kabay a ja nə pu dō hinen daw?» ³⁵ Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a dakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. ³⁶ Tinen apan ti zla pə cəved nà, tə dəzle à man sə a'am. Dōwan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde həna asəna, ni ga baptisma a bay ike nà, angamaw?»

[³⁷ Filip a mbədahan apan, a wa: «Kak kə dəfak nga pə Yesu tə mivəl kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptisma acəkan.»

A mbədahan apan anà Filip nà: «Nə dəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

³⁸ Natiya, a tavay anan muta sə pəles anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

³⁹ Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəḡa anan Filip à man ata wa. Dōwan ata kə canak anan sabay fok. A pərahan azar anà cəved anahan sa zla tə ataslay mivəl a tə mindel. ⁴⁰ Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

9

Sol a daf nga pə Yesu pə cəved sə Damas

¹ A alay ata nà, Sol winen apan i pərahan azar sə kətəḡar anan dō a Bahay Yesu ahay ta sa ja nə i vad atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su dō sə gəḡan dūngo anà way ahay anga Mbərom, ² a cəce panan à vinden dərəwel à alay inde, i varan anà dō sə ləvan nga anà doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Damas inde ataya, aday tā san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kə tak anan à nga anà dō sə pərahan azar anà cəved a Yesu ahay à Damas nà, kwa dō mungol awan, kwa dō uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsəlima.

³ Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. ⁴ Cəna a slahay anan à mēndak, aday a sləne agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?»

⁵ Sol a mbəḡa apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbədahan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, dōwan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ⁶ Slabak, zla à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

⁷ Do sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay sləbərḡərre mənḡəna aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà dōwan bay. ⁸ Sol a slabak, a təḡa anan ide anahan ahay nà, a canan ide sabay, kə hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. ⁹ Luvon maakan fok, winen huruf awan. Kə pak awan bay, aday kə sak awan bay re.

¹⁰ A Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman i cəen sə zuḡay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

¹¹ Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla əga Yudas, pə cəved sə ngaman “cəved mə tavay awan” ata awan. Kə cəce dōwan a inde, tə ngaman Sol, winen dō sə Tarsus, anga həna winen apan i ga amboh. ¹² A cəen sə zuḡay inde a canan anà dōwan a sə ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a dəfan alay pa nga, aday à mba apan sə canan ide mizə awan.»

¹³ Ananiyas ite a mbədahan apan, a wa: «Bahay uno, dō ahay bayak a tə təkərek uno ləbara sa 'am a dōwan ata awan. Tu jo nà, kə gak anan alay bayak a tu dō anak ahay à Urəsəlima. ¹⁴ Aday həna a nay ahay à man a anan ata nà, bahay sə gəḡan dūngo anà way ahay tə vindek anan ahay dərəwel à alay inde, anga aday à ban anan dō sə hərak nga a anaya fok.»

¹⁵ Aya əna, Bahay Yesu a mbədahan apan anà Ananiyas, a wa: «Iken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nà, nə walak anan su go mer su way anga aday i dakan anan sləmay uno anà dō sə pəra ahay tə bahay a tinen ahay, aday anà dō sə Isrə'ila ahay re. ¹⁶ Nen a ta nga uno awan ni dakan anan dəce anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

¹⁷ Natiya, Ananiyas a zla əga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nà, a dəfan alay pa nga anà Sol ta sa jan: «Sol, mərak uno, sə slənay nen à man anak nà, Bahay Yesu, dōwan a sa kak zek pə cəved à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slənay nen nà, anga ide anak ahay tə təḡa, aday anga kə njad Apasay Cəncan awan.»

¹⁸ Kwayan'a cəna, awan a a slahay i ide ana Sol ahay wa, kawa sliper sə dombana, ide anahan ahay tə təḡa kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga baptisma. ¹⁹ Aday, a pa way sa pa, a njad məgala mizə kutok.

Sol a wazay à Damas

* 8:33 Ca pə Esaaya 53.7-8.

Sol a njahay way sɛ luvon ahay mɛnjɔk tɛ dɔ a Yesu ahay à Damas ata awan. ²⁰ Kwayan'a a dazlan sɛ wazay ù doh sɛ wazay sɛ Yahuda ahay, ta sa ja nà, Yesu nɛ winen Wan a Mbarom acɛkan. ²¹ Dɔ sɛ slɛne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, dɔwan a anan nà, winen dɔ sa ga anan alay tu dɔ a Yesu ahay à Urɛsalima ba? Aday hɛna a nay ahay à man a anan nà, anga aday i ban anan dɔ sɛ hɛran nga anà Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anà bahay sɛ gɛdan dungo anà way ahay re ba?»

²² Aya ɛna, Sol a njaf apan mɛgala sɛ wazan anà Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njɛnjan ta sa ja nà, Yesu nɛ winen Almasihu. Dɔ ataya ta mbak apan sɛ mbicen 'am bay jiya awan.

²³ A njahay pɛ dɛba anahan a wa ɛngal nà, Yahuda ahay ta ma anan 'am i zek ahay anga aday ti vad anan, ²⁴ aya ɛna, Sol nɛ kɛ sɛnak apan. Luvon tɛ ipɛc fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba masudoh sɛ wulen su doh ahay anga aday ti vad anan. ²⁵ ɛna pɛ luvon a inde kutok, dɔ ana Sol ahay tɛ gɛba anan à cakarak inde, tɛ taray anan ahay uho tɛ libɛr à mufɛlok sɛ dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urɛsalima ata awan

²⁶ Ana Sol sɛ dɛzle à Urɛsalima nà, a gan may sɛ japay tu dɔ a Yesu ahay à man ata awan. ɛna hɛrra dɔ ataya fok tɛ jɛjaran, anga sa jɛka tɛ didek a, winen nà, dɔ a Yesu re nà, tɛ tɛmahak bay. ²⁷ Aya Barnabas kutok, winen a zɛba anan Sol, ta zla pi zek à man su dɔ maslan a Yesu ahay. Barnabas a dɛkan atan anan nà, Sol kɛ canak anan anà Bahay Yesu pɛ cɛved sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu dukwen kà jak anan ahay 'am re. Aday dukwen, Sol kɛ dɛkak anan anan lɛbara a Yesu anà dɔ ahay à Damas mɛnjɔna ajɛjar.

²⁸ Natiya, a ban pɛ winen ata wa kutok, Sol a japay tu dɔ a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sɛ Urɛsalima ta sɛ dɛkak anan lɛbara ana Bahay Yesu mɛnjɔna ajɛjar. ²⁹ Winen apan i ja 'am, i vad awiy-away tɛ Yahuda sa ja 'am sɛ Gɛrek ataya awan, ɛna tinen ite ta gan may sa vad anan. ³⁰ Matanan, dɔ a Yesu ahay tɛ slɛne apan nà, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

³¹ Pɛ dɛba anahan a wa kutok, dɔ a Yesu ahay pɛ daliyugo sɛ Yahudiya tɛ Galile aday ta sɛ Samariya fok, tinen mɛ njahay a nà, à zay inde, dɛce inde sabay kutok. Tɛ varan mɛgala i zek ahay, tɛ hɛran nga anà Bahay Yesu pac pac, Apasay Cɛncan a a man atan anan mivɛl ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sɛ zɛga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

³² Piyer nà, winen apan i zla kwa ta sɛ wura fok. Pɛ luvon a inde nà, a zla sa can ide anà dɔ a Yesu ahay à Lida. ³³ A man ata kutok, a tan à nga anà dɔwan a inde tɛ ngaman Aneyas, winen mɛ tɛra à mɛndak awan. Way sɛ ava jamaakan, winen mɛ nahay awan. A mba apan sɛ slabak bay. ³⁴ Piyer a jan nà: «Aneyas, slabak! Yesu Almasihu kɛ mbɛrak iken. Faday anan man sɛ nahay anak.» Cɛna, a slabak kwayan'a. ³⁵ Natiya, dɔ sɛ Lida tu dɔ sɛ Saron ahay fok tɛ canan anà way ata nà, ta daf nga pɛ Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabak anan Tabita à amac wa

³⁶ A Yafo nà, uwar a inde, tɛ ngaman Tabita, winen dɔ a Yesu. Tabita a nan sa ja nà, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sɛ Gɛrek. Uwar ata a taa ga nɛ mer su way lele aya awan, a taa man zek anà dɔ mɛtawak aya re. ³⁷ Pɛ luvon a inde, dɛvac a ban anan Tabita, a mac. Tɛ banay anan mɛsinde awan, aday tɛ dɛfak anan ayak ù doh à sewene inde.

³⁸ Wulen su doh sɛ Yafo nà, daren pi zek wa tɛ wulen su doh sɛ Lida bay. Anga nan, dɔ a Yesu ahay à Yafo tɛ sɛnak apan Piyer nɛ winen à Lida, ta slan dɔ ahay cew à man anahan aday tɛ jan nà: «Kem, ɛnga haway àga manay bɛse aday!» ³⁹ Piyer a slɛne cɛna, a zla tɛ tinen à Yafo.

Piyer a dɛzle cɛna, tɛ lagay anan ù doh à sewene pɛ cakay ana mɛsinde awan. Mɛdukway sɛ uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan kɛlmije tɛ zana ana Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tɛ sifa mba ataya awan. ⁴⁰ Piyer a rɛzlay anan ahay dɔ ahay uho. A dukwe gɛrmeɛc aday a ga amboh. Coy, a mbɛda 'am pɛ mɛsinde, a jan: «Tabita, slabak!» Tabita a tɛba ide ngurret, aday a canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf. ⁴¹ Piyer a bɛnan alay, a man zek sɛ slabak. Pɛ dɛba wa nà, a ngaman anà dɔ a Yesu ahay tɛ mɛdukway sɛ uwar ahay, a kan atan anan Tabita winen tɛ sifa awan.

⁴² Natiya, lɛbara ata a ta 'am à wulen su doh sɛ Yafo inde fok, aday dɔ ahay bayak a tɛ dɛfak nga pɛ Bahay Yesu. ⁴³ Piyer kɛ njahak à Yafo ata bayak awan, àga dɔwan inde tɛ ngaman Simon, winen dɔ sɛ kɛfad ambar.

10

Mbɛrom a kan anan way anà Korneliyus

¹ Dɔwan a inde tɛ ngaman Korneliyus à wulen su doh sɛ Kaysariya, winen bahay sɛ suje ahay à wulen ana suje sɛ Italiya ahay. ² Winen tu dɔ su doh anahan ahay nà, tinen Yahuda ahay bay, ɛna tɛ dɛfan apan anà Mbɛrom aday tɛ hɛran nga lele. A taa man zek anà dɔ mɛtawak aya awan, aday a taa gan amboh anà Mbɛrom.

³ Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə njamde maakan, Mbərom a kan anan way. A canan anə maslay a Mbərom njøk tə ide anahan. Maslay a Mbərom ata a nay pə cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»

⁴ Korneliyus a canan anə maslay a Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbəđahan apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»

Masley a Mbərom a mbəđahan apan ite, a wa: «Mbərom kə slənek amboh anak, kə canak anan anə way anak sə varan anə do mətawak a ataya awan. Ka zlak anan à nga à Mbərom, kə mbəđəkek iken à nga wa bay. ⁵ Həna nà, slan do ahay à Yafo, tà saa ngaman ahay anə dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. ⁶ Winen àga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.»

⁷ Maslay a Mbərom ata a zla way anahan kutok nà, Korneliyus a ngaman anə do si mer su way anahan ahay cew tə apan suje anahan kərtek, winen dukwen, do sə đəfan apan anə Mbarom lele. ⁸ Korneliyus a jan atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan à Yafo saa ngaman anə Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anə Piyer

⁹ Sə sidew a nà, à man ipec inde, do a Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo. Əna, Piyer a ján pə zlukwad saa ga amboh. ¹⁰ May a dazlan sa han apan. Anga nan, a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay way. ¹¹ A ca ide à mburom nà, bagəbaga mburom nə mə təba awan, aday awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudo fok, aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo. ¹² A zana ata inde nà, a canan anə gənaw ahay tə saray aya fudo fudo cara cara fok, pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə mavuhom sa nga mburom ahay.

¹³ Piyer a sləne dungo a a jan ahay, a wa: «Piyer, slabak! Gəđan dungo aday ká rac.»

¹⁴ Piyer a mbəđahan apan, a wa: «A'ay, Bahay uno. Kula na pak way ma ga mənjadak a aday mə gafay 'am aya bay.»

¹⁵ Piyer a sləne dungo ata asa, a wa: «Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, ká saa jəka ma ga məsagar a bay!»

¹⁶ Awan ata kə mak ahay apan nà, saray maakan, aday zana ata a ma à mburom tatah kutok.

Piyer a zla àga Korneliyus

¹⁷ Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa ja nə maw?» A alay ata ite, do maslan ana Korneliyus ataya tə njadak anan doh ana Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh. ¹⁸ Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka

mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer nà, winen inde à gulom su doh a anan ite dəw?»

¹⁹ Piyer nà, dezenzen'e winen apan i jalay pə way ana Mbarom sa kan anan ata mba. Aya əna Apasay a Mbərom a jan: «Do ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay iken. ²⁰ Dazay kwayan'a, ká sa jalay awan anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay nà, nen awan.»

²¹ Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a jan atan: «Dowan a kwanay sə pəlay ata nà, nen awan. Ki jen nə maw?»

²² Tə mbəđahan apan: «Sə slənay ahay manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje ahay. Winen do đidek awan, aday a đəfan apan anə Mbərom lele re. Yahuda ahay fok ta san apan zle winen do lele awan. Maslay a Mbərom cəncan a a jan nà, à ngamak ayak àga winen aday i saa sləne 'am anak saa jan ata awan.» ²³ Piyer a təma atan, a varan atan man sə nahay.

Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu do a Korneliyus ataya, aday tə azar su do a Yesu ahay à Yafo kutok. ²⁴ A anjahay sidew kərtek anahan awan, tə dəzle à Kaysariya kutok. Korneliyus nà, ba kə garak anan do anahan ahay ta car anahan ahay sa ba anan gərekke agay. ²⁵ A alay a Piyer sə dəzlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a dukwen gərmec u vo, a həran nga. ²⁶ Aya əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen do zənzen a re asanaw?»

²⁷ Tinen apan ti kad bala hus ta zla pi zek à gulom su doh. A man ata nà, Piyer a tan ayak à nga anə do ahay bayak a mə halay nga aya awan. ²⁸ A jan atan, a wa: «Kə sənən apan zle, manay Yahuda ahay, sə japay tu do kabay sa zla àga do aday winen Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay kə gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom kə đakak uno anan way həna aday nà ca pə kuwaya nà, do mənjadak a kabay do mə gafay 'am a sabay. ²⁹ Anga nan, həna nə ngamak ikwen ahay apan pə angamay a kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki jen nə ma kutok anaw?»

³⁰ Korneliyus a mbəđahan apan, a wa: «Kə gak way sə luvon maakan ahay, nen apan ni ga amboh, kəsləla à alay a həna anan inde sə suko u doh uno. A alay ata kutok, dowan a ma pak zana a wuted ike ata a tavay pa 'am uno. ³¹ u jo, a wa: «Korneliyus, Mbərom kə slənek anan amboh anak, kə canak anan anə way anak sə varan anə do mətawak aya ata awan. ³² Həna nà, slan do ahay à Yafo, tà saa ngaman ahay anə dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. Winen àga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.» ³³ Anga nan, nə slənak ayak do sə

ngamak ahay bāse, aday suse ka nak ahay acakan. Aya kutok, manay a fok mē halak nga pa 'am a Mbərom hēna, ma gan may sē slāne way ana Bahay a mənuko a sa gan may ká jan umo ata awan.»

Wazo a Piyer

³⁴ Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am kutok, a wa: «Hēna nā, nē sēnak Mbərom a gəzla anan dō ahay pi zek wa sabay kutok. ³⁵ Kwa abay á ga nē iken zahav wura wura fok aday kē hēran nga anā Mbərom, ka gak mer su way lele fok cēna, ki zlan á nga anā Mbərom. ³⁶ Kē sēnen apan zle, Mbərom a slānay ahay ləbara anahan nā, anā Isrā'ila ahay. A dakan atan anan ləbara mugom a sē zay sa nay tē alay ana Yesu Almasihu, Bahay ana dō ahay fok kəzlek. ³⁷ A dazlan ahay nē kwa pē ana Yuhana sa jan anā dō ahay nē tā ga baptisma ata wa. Kwanay kē sēnen pē way a sē tēra pē dēba anahan a wa, pē daliyugo sē Galile, aday pē daliyugo sē Yahudiya. ³⁸ Yesu, dō sē Nazaratu ata nā, Mbərom kē varak anan mēgala tē Apasay Cəncan awan. Kā zlak kwa ta sē wura fok, ká gak mer su way lele aya awan, kē mbərak anan dō ahay aday setene ahay sa ban atan ataya fok, anga Mbərom winen inde tē winen.

³⁹ «Sē side anan mer su way anahan sa ga á Urəsalima aday pē daliyugo sē Yahuda ahay a anan fok nē manay aya awan. Ta vad anan ta sē laway anan pē dēdom mē zləngad awan. ⁴⁰ Cəkəbay, pē luvon maakan sē amac anahan ata nā, Mbərom kē slabakak anan ahay á mēke wa. Kā kak anan zek anā dō ahay, ⁴¹ əna anā dō ahay sō bay. Kā kak umo zek anā manay dō a Mbərom sē walay kwakwa sē side ləbara anahan ahay. Manay dukwen, ma pak way, ma sak way pē kərtək a tē Yesu pē dēba sē aslabakay anahan á mēke wa. ⁴² A jan umo nā, mē wazay anan ləbara mugom ata anā dō ahay, má ja nā, Mbərom a daf saa gan sariya anā dō ma mac aya tu dō sē uho ahay fok nē winen. ⁴³ Dō maja'am a Mbərom ahay fok ta ja nē 'am anahan awan, ta wa: “Kuwaya dōwan a kē dafak apan nga nā, Mbərom i pəsen anan ines anahan ahay, anga mēgala sē sləmay anahan awan.»»

Do su kon azar aya tē njadak Apasay Cəncan awan

⁴⁴ Natiya, á alay a Piyer winen apan i ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay pu dō sē slāne wazo anahan ataya fok. ⁴⁵ Yahuda ahay á wulen su dō sa daf nga pē Yesu ahay aday ta nay tatē Piyer jiya ataya, way ata a ma nga sa gan atan masuwayan, anga cəkəbay dō su kon azar aya dukwen, Mbərom kē varak atan cəved sa njad Apasay Cəncan a re! ⁴⁶ Bina, tē slāne bine siwaw nā, tinen apan ti ja 'am ta 'am a aday dōwan a san bay ataya awan, tinen apan ti hēran

nga anā Mbərom. Anga nan kutok Piyer a wa: ⁴⁷ «Do a anaya ta njad Apasay Cəncan a nē kawa ana mənuko sa njad ata re. Dōwan a saa jəka tā njad sa ga baptisma bay ata nā, wayaw?» ⁴⁸ Natiya kutok, a wa tā gan atan baptisma tē sləmay ana Yesu Almasihu. Pē dēba anahan a wa nā, Korneliyus a cəce Piyer á njad sē njahay tē tinen luvon ahay əngal ite.

11

Piyer a təkaren anan ləbara sē way sē tēra á Yafō ata anā dō sē Urəsalima ahay

¹ Dō maslan ahay tu dō a Yesu ahay kwa aha pē daliyugo sē Yahudiya ataya tē slānek kwa dō su kon azar aya dukwen tē təmihak 'am a Mbərom re. ² Natiya, Piyer a zla á Urəsalima kutok nā, dō a Yesu aday tinen Yahuda ahay ataya ta man anan mungok, ³ ta wa: «Iken ka zla ága dō sa pəra ahay aday ka pak ahay way sa pa pē kərtək a tē tinen jiga nē angamaw?»

⁴ Piyer a təkaren atan anan 'am ata, kwa pa sē dazlan a wa jiga fok cərah lele, a wa: ⁵ «Á alay a nen á Yafō nā, nen apan ni ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay masuwayan sē way á cəen sē zuḡay inde. Nē canan anā awan a inde kawa gwedere mē laway a á mburom ma 6an a pē slaway anahan aya fudō fok, aday winen apan i dazay ahay á man ata wa pē cakay uno. ⁶ Nē zəzor anan lele nā, nē canan anā gənaw ahay, way sē kibe ahay, way sa zla tē kutov ahay, tē mēvuhom sa nga mburom ahay tinen uda fok.

⁷ «Nē slāne agungol sa 'am a ndəray ahay, u jo ahay nā: “Piyer, slabak! Gədan dungo, aday ká rac.”

⁸ «Aday nen nē mbədahan ayak apan, na wa: “A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay, anga way mənjadak aya kabay way mē gafay 'am aya nā, kula kē sələmak á 'am uno bay.”

⁹ «Nē slāne agungol sa 'am ata u jo ahay mē slala cew awan, a wa: “Way a Mbərom sē tēra anan cəncan ata nā, ká saa jəka ma ga mēsar a bay.” ¹⁰ Awan ata ká mak uno anan ahay 'am ata saray maakan, aday pē dēba anahan a wa gwedere ata a ma anan way anahan á mburom tətah.

¹¹ «Á alay ata kutok, dō ahay maakan ta zlak ayak á man uno a sē njahay ata awan. Tē slānak atan ayak á Kaysariya wa. ¹² Apasay a Mbərom u jo nā, nā zla tē tinen jiga awan, á su go garwecwec bay. Dō a mbərka hēna anaya tē pəruho azar ága dōwan a inde. ¹³ Dōwan ata a jan umo, a wa a canan anā maslay a Mbərom a slərak ayak ú doh anahan, a jan nā: “Slan dō ahay á Yafō pē dōwan a inde tē ngaman Simon Piyer, á nay ahay ága iken. ¹⁴ Piyer sē dōwan ata i

naa jak 'am sa tam iken tu do su doh anak aya take fok.”

¹⁵ «Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay patan kawa anahan sə dazay ahay puko kurre ata re. ¹⁶Matanan, na may anan ahay 'am ana Bahay a nuko ma ja kurre ata, a wa: “Yuhana kà gak anan baptisma anà do ahay tə a'am, əna Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan ata awan.” ¹⁷Matanan kutok, Mbərom kə varak atan Apasay Cəncan awan, kawa anahan sə varak uko ata, à mənuko do sa dəf nga pə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà, nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom pə way anahan sa gan may sa ga ata tətə dāw?»

¹⁸ Do ataya tə sləne anan 'am a Piyer ata cəna, ta mak anan anan mungok sabay, aday tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Mbərom kə varak anan cəved anà do su kon azar aya aday tə yam pə ines a tinen ahay, tə njad sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sə Antakiya

¹⁹ Pə dəba sa vad anan Etiyen ata wa nà, bahay sə Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu do a Yesu ahay tə mindel. Anga nan, azar su do a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsəlima wa, ta zla kwa pə daliyugo sə Finikiya tə Kiprus aday à wulen su doh sə Antakiya. A alay a tinen apan ti zla ata nà, tə dakan anan labara a Yesu nə anà Yahuda ahay dəkdek. ²⁰ Əna azar su do a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tə Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tə dakan anan labara mugom a pə Bahay Yesu anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. ²¹ Do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu, tə tamahak sə pərahan azar, anga məgala a Mbərom a ga mer su way ü do sə dakay anan labara ataya inde.

²² Natiya, do a Yesu à Urəsəlima ataya tə sləne labara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. ²³ Barnabas a dəzle à Antakiya kutok, a taslay mivəl, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kə kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan məgala aday tə pərahan azar à Bahay Yesu tə didek awan, aday tə mivəl kərtək a re. ²⁴ Barnabas nà, winen do lele awan. Winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan, aday a dəf nga pə Yesu tə mivəl kərtək awan. Matanan, do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu.

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. ²⁶ A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tə Sol ta ga pi zek tu do a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà do ahay bayak awan. A man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà do a Yesu ahay nə do

ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

²⁷ A alay ata ite nà, do maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsəlima wa à Antakiya. ²⁸ Dowan inde kərtək à wulen a tinen ata tə ngaman Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mivəl inde, aday a slabak sə dəkay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. ²⁹ Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ban 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə məgala anahan wa fok, aday sa man anan zek anà do a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. ³⁰ Pə dəba anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ban ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tə Sol saa varan dala ata anà məcəd sə egliz ahay kutok.

12

Dəce su do a Yesu ahay kə zəgahak

¹ A alay ata nà, bahay a sə ngaman Hiridus ata a ban anan do a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tə mindel. ² A jan anà do ahay tə vad anan Yakuba, mərak ana Yuhana tə maslalam. ³ A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a təra nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlambar a bay ata awan. ⁴ A ban anan nà, a dəf anan ü doh sə dangay, a jan anà suje ahay tə ba anan lele. Suje ahay ite, tə gəzla zek fudo fudo, saray fudo. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə do ahay fok pə dəba sə azar uko sə Pasəka wa. ⁵ Matanan, Piyer ma ban a à dangay, əna do a Yesu ahay dükwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tə mindel anga Piyer a re.

Masley a Mbərom a tamay anan Piyer ü doh sə dangay wa

⁶ Sə luvon a aday ide i cəde nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ban a tə calalaw ahay cew re. Suje aya inde dükwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. ⁷ Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyay a dav ü doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dangwazl anan Piyer, a pədek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tə pəsak zek, tə slahay à alay a Piyer wa. ⁸ Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwad zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanən cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwad anan zana anak, aday zlumo.» ⁹ Ta nay maya tə Piyer hus ahay uho ü doh sə dangay wa. Əna way ata a təran nə kawa cəen a zəban, bina kə snak sa jəka didek a ata bay. ¹⁰ Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan, tə takasay man sə suje mə slala

cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəslom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təba zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə mægəzləgə cəvəd cəna, maslay a Mbərom ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

¹¹ Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənək dīdek a kutok! Cəkəbay Bahay a nukə kə slənək maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tđ go ataya wa fok re.»

¹² A san anan way a sə tərən ata lele cəna, a zla əga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Do ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan.

¹³ Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan dōwan a awan. ¹⁴ A sləne dūngo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivəl bayak a tə mindel, əna kə mbədəkək anan à nga wa sə təba anan məsudoh. A zla saa jan anə dō ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

¹⁵ Tə mbədəhan apan, ta jan: «Nga a vawak dāw?»

Əna a jan atan nə: «Tə dīdek a nə, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kək matanan acəkan nə, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

¹⁶ Əna Piyer kə mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təban ayak wa məsudoh, tə canan anə Piyer cəna, a gan atan ma-suwayan. ¹⁷ A kan atan ayak alay anga aday tđ saa bəbal awan bay. A dākan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkəməw ata awan. A jan atan, a wa: «Jen anan 'am anə atə Yakuba tu dō azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

¹⁸ Ide a cəde cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a tərə nə məw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan. ¹⁹ Hiridus a wa tə pəlay anan, əna tə njadək anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anə suje ataya, a wa tđ vad atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

²⁰ Hiridus a ga mivəl pu dō sə Tirus tə Sidon ahay fok. Tinen ite, tə halay nga, ta zla saa kaday bala tə winen awan. Ta lah sə mbədəhan alay anə 'am tə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəba anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen tə winen. Anga dō a tinen ahay tə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

²¹ Luvon ana Hiridus a sa daf ata a dəzley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi

zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. ²² Do ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə dō zənzen a bay, mbərom!» ²³ Natiya, maslay a Mbərom a a dəcan à Hiridus tə dəvac, anga kə hərək anan nga anə Mbərom bay. Asan ahay tə wahan i zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

²⁴ 'Am a Mbərom nə, a ta 'am, aday dō a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

²⁵ Atə Barnabas tə Sol ite nə, ta ndav anan mer su way a tinen à Urəsəlima wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

13

Do a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas tə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

¹ A wulen su dō a Yesu ahay à Antakiya nə, dō mājə'am a Mbərom ahay inde tu dō sə tətakan anan 'am a Mbərom anə dō ahay inde. Do ataya nə, atə Barnabas, Simiyon tə ngaman wan dədədəm, Lukiyyus dō sə Siren, Manahen dōwan a ta har maya tə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday tə apan Sol kutok. ² Pac a inde tinen apan ti hərən nga anə Mbərom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilən uno atə Barnabas tə Sol anga mer su way a nen sə ngaman atan apan ata awan.» ³ Ta ga sumaya, ta gan amboh anə Mbərom lele cəna, tə dəfan alay pa nga anə atə Barnabas tə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas tə Sol tə wazay à Kiprus

⁴ Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan anan atə Barnabas tə Sol. Ta zla à Selewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à bəlay inde ata awan. ⁵ Tə dəzle à Salamiya nə, tə wazay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa man atan zek.

⁶ Tə takas kon ata nə, tə dəzle à wulen su doh sə Pafos. A man ata ta tan à nga anə dōwan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Dōwan ata nə, Yahuda ahay, aday a wa winen dō mājə'am a Mbərom. Əna cəkəbay winen maram awan. ⁷ Bar-Yesu ata nə, winen car ana Sergiyyus Pawlus, guvəner sə Kiprus ata awan. Guvəner ata dūkwən, dō ma san way a tə mindel. A ngaman anə atə Barnabas tə Sol əga winen awan, anga a nan sə sləne 'am a Mbərom.

⁸ Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan guvəner à tərə dō a Yesu bay. ⁹ Əna Sol sə ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay Cəncan a, a zəzor anan dōwan ata, a wa: ¹⁰ «Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anə

dó ahay fok nê tê mungwalay, a nak sa ga vëram tê way dídek aya fok. Kê pëlay sê mbêda anan dídek a Bahay Mbërom á tara 'am sê mungwalay hwiya nê angamaw? ¹¹ Hëna Bahay Mbërom i keta iken. Ki huruf, alay a mënjcek ki canan aná jiyjay sa pac bay.»

Cëna, Bar-Yesu sê dëwan ata, kê hurfok acakan, takêdím bom, a canan aná way ahay sabay. A pëlay dó sê bënan alay agay.

¹² Gúverner a ca pë way a sê tãra ata cëna, a daf nga pë Yesu, anga atëtak way sa 'am a Bahay Yesu a gan masuwayan.

Pol a wazay á Antakiya sê Pisidiya

¹³ Ata Pol tu dó anahan ataya, ta ján á kwalalan inde á Pafos, ta zla á Perge pë daliyugo sê Pamfiliya. Yuhana sê ngaman Markus re ata ná, a mbësak atan, a ma way anahan á Urësaliima. ¹⁴ Tinen ite tê slabak á Perge wa, ta zla á wulen su doh sê Antakiya sê Pisidiya. Pë luvon sa man uda ná, ta zla ú doh sê wazay ana Yahuda ahay, tê njahay á man ata awan. ¹⁵ Pë dëba sê jinge Deftere sê Tawrita tê Deftere su dó maja'am a Mbërom ahay wa ná, dó sê luvon nga aná doh sê wazay ahay ta jan aná atë Pol ná: «Mërak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde sê varan mëgala aná dó ahay nê, ká naa jen.»

¹⁶ Pol a slabak, a cakaf alay aday dó ahay tá pak slëmay, a jan atan, a wa: «Isëra'ila ahay pi zek tu dó su kon azar aya sê hëran nga aná Mbërom ataya awan, pëken uno slëmay aday!

¹⁷ «Mbërom ana Isëra'ila ahay sê hëran nga ata ná, kê walak anan bije a mënuko ahay. Kê hërak anan Isëra'ila ahay á alay a tinen á Misra ata awan, aday á tamay atan á Misra wa tê mëgala anahan mëduwen awan. ¹⁸ Kê smak anan á anjahay a tinen á kiëe ava kwa kuro fudó. ¹⁹ Kê lizek anan bahay ahay cuwëe pë daliyugo sê Kanana wa, aday a varan anan kon ata aná dó anahan ahay kutok. ²⁰ Way ata fok a tãra ná, i ga ava sëkat fudó tê kwa kuro dára (450). Pë dëba wa kutok, Mbërom kê varak atan ahay bahay nga ahay hus ahay alay ana dó maja'am a Mbërom Samiyel.

²¹ «Pë dëba anahan a wa asa tê cëce bahay pë Mbërom wa, a varan atan Sol wan ana Kis, dó sê zahav ana Benyamin. Kê njahak bahay a ava kwa kuro fudó. ²² Mbërom a lar a wa Sol ná, a daf uda Dawuda, a ga bahay. Mbërom a ja pë Dawuda, a wa: "Na ca pë Dawuda wan ana Yisa ná, ká zlak uno á nga, i ga way su zlo á nga ahay fok re."

²³ «Pë slala ana Dawuda ata kutok, Mbërom a varan aná Isëra'ila ahay dó sa tam dó kawa anahan sê zlapay anan kwakwa ata awan. Dëwan ata ná, winen Yesu. ²⁴ A alay a

Yesu kê dazlak anan aná mer su way fan bay ata ná, Yuhana dó sa gan baptilisma aná dó ahay kê wazak anan aná Isëra'ila ahay fok tê mbêda 'am pë Mbërom, tê mbêdahan lëen aná ines ahay, tá ga baptilisma. ²⁵ Yuhana ata i sa ndav anan mer su way anahan kutok ná, a jan aná dó ahay, a wa: "A ga pikwen ná, nen wayaw? Nen dó a kwanay sa taa ba ata bay. Dëwan a inde i nay ahay á dëba uno wa mba. Dëwan ata dúnkwo, na slak kwa sê pësak anan liëer sê tëkarak anahan bay."»

²⁶ Pol a përahan anan azar ta sa ja, a wa: «Mërak uno ahay, zahav ana Ibërahima pi zek tu dó su kon azar aya sê hëran nga aná Mbërom ataya, Mbërom a slënay ahay lëbara sê dákay anan, a tam nuko nê kækëmaw ata ná, aná mënuko awan. ²⁷ Dó sê Urësaliima tê mëced á tinen ahay ta taa jinge 'am ana dó maja'am a Mbërom ahay nê pac pac pë luvon sa man uda awan. Əna tê sënak Yesu a nê winen dó sa tam dó bay. Aday dúnkwen, á alay a tinen sa gan sariya aná Yesu ata ná, ta gak kawa ana dó maja'am a Mbërom ahay sa ja ataya awan. ²⁸ Kwa abay á ga na ta tak anan á nga pë ines a tädë sa vad anan apan ata bay dëp ná, ta jan aná Pilatu ná, á vad'anan. ²⁹ Ta ndav anan sa gan kawa ana Deftere a Mbërom sa ja apan ataya fok ná, tê dazay anan pë dëdom wa, tê dëfak anan ayak á jëvay inde. ³⁰ Əna Mbërom a pëdëkey anan á wulen su dó ma mac aya wa. ³¹ Luvon ahay bayak awan, winen apan i kan zek aná dó anahan a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan ahay á Galile wa hus ahay á Urësaliima. Tinen dó sa side anan á wulen sê Isëra'ila ahay inde kutok.

³² «Manay ná, ma nak ikwen anan ahay nê tê lëbara mugom ata awan, kawa sa ja ná, way a Mbërom sê zlapan anan aná bije a mënuko ahay ataya ná, ³³ ká gak uko anan aná mënuko, wan a tinen ahay, ta sê slabakay anan ahay Yesu a mëke wa. A tãra kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa: "Iken nê wan uno.

Biten nê tärak bëbay anak.*"

³⁴ «Mbërom a slabakay anan á mëke wa aday i mac sê wuslay ite sabay. Bina óa ká jak, a wa:

"Tê dídek a ná, ni varak ikwen way uno cëncan a sê zlapan anan aná Dawuda ataya awan.†"

³⁵ «Asa, kawa ana Deftere sa ja á man hinen, a wa:

"Ki mbësak anan dó anak cëncan a á wuslay á mëke inde bay.‡"

³⁶ «A ja 'am ata nê pë Dawuda bay, bina Dawuda ká gak anan mer su way ana Mbërom á wulen ana dó anahan ahay ná, kê

* 13:33 Ca pë Jabuuru 2.7. † 13:34 Ca pë Esaaya 55.3.

‡ 13:35 Ca pë Jabuuru 16.10.

məcak, ta lak anan pə cakay ana bije anahan ahay, kə wuslak. ³⁷ Əna dōwan a Mbərom sə slabakay anan à məke wa ata nà, kə wuslak itəbay.

³⁸ «Mərak uno ahay, sənen anan tə dīdek a nà, mə dākak ikwen anan 'am sə pəse ines nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kə mbak apan sə tara kwanay dō dīdek aya pa 'am a Mbərom bay. ³⁹ Əna kuwaya kə dəfak nga pə Yesu cəna, kə tarak dō dīdek a pa 'am a Mbərom kutok. ⁴⁰ Aya əna, gen anan nga i zek lele, bina way ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja a anan ata à saa njad kwanay bay, bina a wa:

⁴¹ «Cen apan, kwanay dō sə kədey anan Mbərom ahay!

Mbərom a ja nà, à gak ikwen masuwayan, aday kī zlen saa lize!

Anga à alay a kwanay tə sifa aya mba ata nà, kwa à ga nə dōwan a inde ba kə dākak ikwen anan dəp nà,

ni kəta kwanay tə cəved si mer su way a aday kwanay saa ngam sa dəf apan nga bay ata awan. ⁵»

⁴² A alay a atə Pol tə Barnabas ti zla way a tinen ù doh sə wazay ana Yahuda ahay wa ata nà, dō ahay ta wa, tà may ahay pə luvon sa man uda awan asa, anga aday tə pərahan anan azar sə dakan atan anan 'am ata awan. ⁴³ Dō ahay ta ta 'am nà, Yahuda azar aya tu dō sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bayak a ta zla pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tinen ite tə varan atan mägala ta sa jan atan nə tə tavay à sumor a Mbərom inde.

⁴⁴ Luvon sa man uda a sla cəna, ta ma ù doh sə wazay asa, zek məduwen su dō a fok a nay à wulen su doh wa sə sləne 'am a Mbərom. ⁴⁵ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə canan anà man su dō ata nà, ta ga sarak pə atə Pol tə Barnabas. Anga nan, pa 'am anahan sa ja fok cəna, tə vədan uway, tə gənanan. ⁴⁶ Əna, atə Pol tə Barnabas ta jan atan 'am mənəna zlawan, ta wa: «Təktek mi lah sa jak ikwen 'am a Mbərom anà kwanay Yahuda ahay aday. Əna kak a nak ikwen bay aday kə bayiken nə ki njiden sifa sa ndav bay ata bay nà, mi mbəsak kwanay, mi i jan anan 'am ata anà dō su kon azar aya awan. ⁴⁷ Bahay a manay a jan umo nə matanan, a wa:

«Nə dəfak iken jiyjay sə dəvan anà dō su kon ahay fok.

Ki tərə dō sə dakan anan cəved sa tam anà dō sə daliyugo ahay kwa aha fok. ⁸»

⁴⁸ Dō su kon a azar ataya tə sləne 'am ataya cəna, tə taslay anan mivəl, tə həran nga anà Mbərom lele anga 'am anahan. Dō a mə walay aya saa njad sifa sa ndav bay ataya fok, tinen tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁹ Ləbara ana

Bahay Yesu a ta 'am kwa aha pə daliyugo ata awan. ⁵⁰ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə buwtay anan mivəl su dō məduwen aya à wulen su doh ata inde, pi zek tə uwar zllile aya sə həran nga anà Mbərom aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan. Tə dazlan sa ga anan alay tə atə Pol tə Barnabas, tə rəzlay atan ahay ù kon a tinen wa. ⁵¹ Matanan kutok, atə Pol tə Barnabas tə bəzlam anan morbodok sə yugo pə saray a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen à wulen su doh sə lkoniya. ⁵² Njavar a Yesu ahay à Antakiya sə Pisidiya ite tə taslak mivəl bayak a, tinen ma rah Apasay Cəncan aya fok.

14

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à lkoniya

¹ A wulen su doh sə lkoniya, atə Pol tə Barnabas ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə wazay kawa ana tinen sə kukwa ata re. Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya bayak a tə dəfak nga pə Yesu anga wazo a tinen ata awan. ² Əna Yahuda azar aya ite ta ngam sa dəf apan nga a itabay. Tə buwtay anan mivəl su dō su kon azar ataya aday tə nan ide anà dō sa dəf nga pə Yesu ataya awan. ³ Atə Pol tə Barnabas tə njahak à man ata nə mənəjek bay, tə dəkay anan 'am a Bahay Yesu nə mənəna zlawan. Winen a dükwen kə varak atan mägala sa ga way masuwayan aya sə dəkay anan nə way a tinen sə dəkay anan pə sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay nà, dīdek awan. ⁴ Dō sə wulen su doh ahay fok tə gəzlak zek day ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: Dō a əngal ta zla ta day su dō maslan ahay, azar aya ite ta zla ta day sə Yahuda ahay.

⁵ Matanan kutok, dō su kon azar aya pi zek tə Yahuda ahay tə məced a tinen aya fok, tə pəlay wurwer sa ga atan alay tu dō maslan ahay ta sa tar atan tu kon. ⁶ Dō maslan ahay tə sləne cəna, ta haw way a tinen ù kon sə Likoniya, ta zla à wulen su doh sə Listərə aday à Derbe, aday ta man ataya fok. ⁷ A man ataya dükwen tə pərahak anan azar sə wazay anan ləbara mugom awan.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Listərə

⁸ A wulen su doh sə Listərə ata awan, dōwan a inde saray anahan ahay cew maya ma mac aya awan. Winen vədal a kwa sə wahay anahan, kula kə zlak tə saray anahan ahay itəbay. ⁹ Winen nà, winen apan i sləne wazo ana Pol. Pol a zəzor anan, a canan anà adaf nga anahan ata nà, i mbar anan. ¹⁰ Anga nan, a jan tə məgalak a, a wa: «Slabak, tavay!» Dōwan ata a slabak hərom, a dazlan sa zla tə saray anahan ahay kutok.

¹¹ Dō ahay tə canan anə way ana Pol a sa ga ata nà, tə dazlan sa zlah ta 'am a

tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbərom ahay tə tərak kawa dō zənzen aya, aday ta nak āga mənuko!»¹² Barnabas nā, ta wa winen nē Zewus, Pol dūkwen ta wa winen nē Hermes, anga sa taa ja 'am nē winen.*¹³ Doh sə pəra a tinen anga Zewus ata nā, ma han a nē zad tē wulen su doh. Do sə gədan dungo anā way anga Zewus ata, a gəbay ahay guson sa sla ahay, a pak patan daslam sə way mē varez aya, a nay anan pē məsudoh sə wulen su doh ata awan. Tinen pē kərtek a tē dō ahay, a nan atan sə waslan way anā dō maslan ahay.¹⁴ Atē Pol tē Barnabas tē slāne sa jēka ti varan atan way matanan ata nā, tē ngeraw anan zana ahay pi zek wa, ta haw way a tinen ā wulen sē dō ahay inde, tē azlah awan, ta wa: ¹⁵ «Kwanay dō ahay, ki gen matanan nā, angamaw? Manay dūkwen dō zənzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay nē sē dākak ikwen anan nē ləbara mugom awan, aday kē mbəsiken sa ga pəra kəriya ataya, kē tēmihen Mbərom bahay sē sifa ata awan, winen dō sē ndakay bagəbaga mburom, tē daliyugo, tē bəlay ahay, aday tē way a uda ataya take fok.¹⁶ Kwakwa ata nā, kē mbəsakak anan dō su kon azar aya tē pərahan azar anā way sē mivēl a tinen ahay.¹⁷ Kwa matanan ata dūkwen, winen apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya awan. Winen apan i gak uko iven. A nah anan way ahay tē alay awan. A varak uko way sa pa. A taslak uko anan mivēl.»¹⁸ Ta 'am ataya dūkwen, kē dak nan 'am anā atē Pol tē Barnabas sē gafan 'am anā man su dō a sē waslan atan way kawa tinen mbərom ahay ata hwiya.

¹⁹ Yahuda azar aya ta nay ahay nā, kwa ā wulen su doh sē Antakiya sē Pisidiya wa tē wulen su doh sē Ikoniya wa. Tē pəkan 'am anā man su dō awan, aday ta tar anan Pol tu kon. Tē ngəza anan Pol ā wulen su doh wa, a ga patan nē kē məcak coy.²⁰ Əna dō a Yesu ahay tē halay apan nga cəna, a slabak, a ma ā wulen su doh asa. Ide a cəde sidew a nā, ta zla way a tinen tē Barnabas ā Derbe.

Atē Pol tē Barnabas ta ma ā Antakiya pē daliyugo sē Siriya asa

²¹ Atē Pol tē Barnabas tē wazay anan ləbara mugom a ā Derbe, aday dō ahay bayak a tē tamahak sa daf nga pē Yesu. Pē dəbā anahan a wa, ta ma a Listara tē Ikoniya, tē Antakiya sē Pisidiya.²² Tē varan mēgala anā dō a Yesu ahay ā man ataya awan, anga aday tē pərahan azar sa daf nga pē Yesu tē mivēl kərtek awan. Aday ta wa: «Di zla ā bahay a Mbərom nē tē dəcə ahay bayak awan.»²³ A man ana dō a Yesu ahay sē halay nga ataya fok, tē dəfan atan məcəd sē egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh, aday tē

mbəsak atan ā alay inde anā Bahay Yesu a tinen a sa daf apan nga ata awan.

²⁴ Tē takas pu kon sē Pisidiya wa nā, tē dəzle pē daliyugo sē Pamfliya.²⁵ Tē wazay anan ləbara mugom a ā wulen su doh sē Perge, aday ta zla way a tinen ā wulen su doh sē Ataliya.²⁶ A Ataliya wa kutok, ta jān ā kwalalan inde sa zla way a tinen ā Antakiya pē daliyugo sē Siriya maza awan, man a dō ahay sē mbəsak atan ā alay ana Mbərom inde, aday ā gan atan sumor sa ga mer su way anahan ata awan. Mer su way ata dūkwen, tē ndəvak anan kutok.

²⁷ Tē dəzle ā Antakiya kutok nā, tē halan nga anā dō a Yesu ahay, tē dakan atan anan way a Mbərom sa ga tē tinen ataya fok. Ta jan atan nē Mbərom kē tēbak anan cəved anā dō su kon azar aya aday tē daf nga pē Yesu.²⁸ Tē njahak ā man ata pi zek tu dō a Yesu ahay kiya bayak awan.

15

Ahalay nga məduwen a ā Urəsalima

¹ Do sē Yahudiya azar aya ta zla ā Antakiya, tē dazlan sē dakan anan way anā mərak ahay, ta wa: «Kak kē gəden mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si ki gəden mədəndalas kawa ana Tawrita a Musa sa ja aday.»² Atē Pol tē Barnabas ta kad apan bala bayak a tu dō ataya, tē tere dadokdokkwe. Anga nan ta ja ā wulen a tinen aya inde nā: «Waluko dō ahay, atē Pol tē Barnabas pi zek tu dō azar aya, tā zla ā Urəsalima saa cəcə 'am ata pu dō maslan a Yesu ahay wa tē məcəd sē egliz ahay wa aday.»

³ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay ā man ata ataya ta slan atan ā Urəsalima. Tinen apan ti zla tē daliyugo sē Finikiya tē Samariya nā, ta jan anā dō a Yesu ahay nā dō su kon azar aya dūkwen tē dəfak nga pē Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay mivēl.

⁴ Atē Pol tē Barnabas tē dəzle ā Urəsalima nā, dō maslan ahay tē məcəd sē egliz ahay, pi zek tu dō a Yesu ahay fok tē tēma atan. Tē təkəren atan way ana Mbərom sa ga tē tinen ataya fok.⁵ Əna dō a Yesu ahay aday tinen Farisa ahay ata tē slabak, ta wa: «Tədə, əna si dō su kon azar ataya tā ngam sa gad mədəndalas aday tē pərahan azar anā Tawrita a Musa re aday.»

⁶ Dō maslan ahay pi zek tē məcəd sē egliz ahay tē halay nga, tē wudəh anan 'am ata awan.⁷ Tē njahak pa 'am ata nē mənəjek bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərak uro ahay, kē sənən zle lele, kwakwa nā, Mbərom kē walak nen ā wulen a kwanay wa sē wazan anan ləbara anahan mugom a anā dō su kon azar aya, anga aday tē slāne anan, tā daf

* **14:12** Pē Gerek ahay nā, Zewus winen bahay sē mbərom ahay, aday Hermes ite nā, dō maslan a tinen pē cakay sē mbarom a tinen ahay.

apan nga. ⁸ Matanan, Mbərom, do sa san mivəl sə do ahay fok ata, a dəkay anan nə kə təmahak anan do su kon azar ataya ta sə varan atan Apasay anahan Cəncan a, kawa anahan a sə varak uko anan anə mənuko ata re. ⁹ Mbərom nə, kə gəzlak mənuko pi zek wa itəbay. Kə pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tə dəfak apan nga. ¹⁰ A nak ikwen sa ca mazan pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dowan inde kə mbak apan sə dəfan apan anə Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa bije a mənuko ahay, də mbak ahay apan sə dəfan apan bay re. ¹¹ A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nə, tinen dükwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

¹² Pə dəba anahan a wa, man su do fok a njahay tətətemme sə sləne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə sləne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu do maslan ataya à wulen su do su kon azar aya ata awan.

¹³ Ta ndav anan sə təkər 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele. ¹⁴ Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kə dazlak anan sa gan nga anə do sə daliyugo ahay ta sə walay do ahay à wulen a tinen wa sə tərə anan do anahan aya awan. ¹⁵ Do maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

¹⁶ «Mbərom Fetek a wa:

Pə dəba wa ni may ahay, ni han anan doh ana bahay Dawuda ma mbazl ata awan.

Kwa kə tərək rəgay coy dəp nə, ni ndakay anan asa.

¹⁷ Matanan, do azar aya fok, do su kon azar aya nen sə walay atan sə tərə do uno ahay ataya fok, ti pələy nen.*

¹⁸ Həna anan nə, 'am uno awan, nen Mbərom Fetek do sa kay anan way ata kwakwa.»

¹⁹ Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nə, dš vawan nga anə do su kon azar aya sə mbədə 'am pə Mbərom ataya bay. ²⁰ Suwan sə vinden atan ayak nə, tə pə way mənjadək aya mə varan a anə pəra ahay ata bay, tə jən uho bay, tə rac sluwed sə way mə ngərew angərew ataya bay, tə sləba mez bay re.† ²¹ Anga Tawrita a Musa nə, do ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna bidaw? Tinen apan ti jinge anan u doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

Ta slan derewel anə do a Yesu ahay aday tinen do su kon azar aya ata kutok

²² Pə dəba anahan a wa, do maslan ahay tə maced sə egliz ahay tu do a Yesu ahay

fok, ta ban 'am sə walay do ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəba Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen do tə mazlaḅ aya à wulen su do ana Yesu ahay inde. ²³ Ta slan atan tə derewel à lay inde. Derewel ata a ja nə:

«Manay do maslan ahay, tə maced sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anə kwanay mə tərə do a Yesu aya à wulen su do su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

²⁴ «Mə slənek do a manay ahay inde ta zlak ayak əga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənak atan ayak bay. ²⁵ Anga nan, mə halay nga, mə walay do ahay, mi slənak atan ayak əga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. ²⁶ Tinen nə, tə zukuwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²⁷ Anga nan, mə slənak ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

²⁸ «Kə zlak anan a nga anə Apasay Cəncan a aday anə manay a re, mə zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: ²⁹ Kə racen sluwed sə way mə waslan a anə pəra ahay bay, kə sləben mez bay, kə racen sluwed sə way mə ngərew a angərew bay, kə jənən uho bay re. Kə mbəsiken way ataya nə, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

³⁰ Ta slan anan do ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tə dazle à man ata cəna, tə halan nga anə do a Yesu ahay, tə varan atan anan derewel a sə manan kutok. ³¹ Tə jinge anan derewel ata cəna, a varan atan ataslay mivəl bayan a, anga kə varak atan məgala bayak a re. ³² Atə Yudas tə Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tə varak atan məgala lele, bina tinen do maja'am a Mbərom ahay.

³³ Tə njahay à man ata zərat lele nə, do a Yesu ahay tə lagay atan, aday ta jan atan nə tə dazle tə zay. Ta ma à man ana do sə slənay atan ataya awan. [³⁴ Əna Silas ite nə, a njahay à man ata awan.]

³⁵ Aya əna, atə Pol tə Barnabas ite, tə njahay à Antakiya. Tinen pə kərtek a tu do a Yesu azar aya tə dakan atan anan aday tə wazan atan anan 'am a Bahay a mənuko Yesu.

Atə Pol tə Barnabas tə gəzla nga

³⁶ A njahay pə dəba wa mənjoek nə, Pol a jan anə Barnabas, a wa: «Muko saa cay pə mərak a mənuko sə dakan atan anan ahay

* 15:17 Ca pə Amos 9.11-12. † 15:20 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.6-18, 17.10-16.

'am ana Bahay a mənuko Yesu ataya awan, tə njahay hənə kəkəməw.»³⁷ 'Am ata a zlan à nga anà Barnabas, aday a nan tē japay tə Yuhana sə ngaman Markus ata awan,³⁸ Əna Pol ite nà, a nan sə japay tə Markus sabay, anga winen kə mbəsakak atan à Pamfliya, kə ndəvak anan mer su way a tinen sa ga ata bay.³⁹ 'Am ata kà zlak atan pi zek sabay, tə gəzla nga. Barnabas a gəba Markus, ta zla à Kiprus tə kwalalan.⁴⁰ Pol ite a gəba Silas, ta zla way a tinen. Mərak ahay ta ga amboh anga tinen aday Bahay Mbərom à pərahan azar sa gan atan sumor anahan.⁴¹ Pol a zla tə daliyugo sə Siriya tə Silikiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay à man ataya awan.

16

Pol a gəba anan Timote à japay tə tinen

¹ Atə Pol ta zla à wulen su doh sə Derbe, aday tə dəzle à Listəra kutok. Njavar a Yesu a inde à man ata tə ngaman Timote. May anahan a dukwen dō a Yesu a re, winen Yahuda ahay, aday bəbay anahan ite nə Gərek ahay.² Mərak ahay fok a Listəra tə Ikoniya tə həran nga anà Timote cəvedabay.³ A nan anà Pol sə gəba anan à alay. Anga nan, a gəba anan, aday a gədan mədəndalas. A ga matanan nà, anga Yahuda ahay à man ata tē təma anan, bina dō sa man ataya fok ta san zle, bəbay ana Timote nə Gərek ahay.⁴ A man aya aday ta zlak ata cəna, ta jan way ana dō maslan ahay pi zek tə məcəd sə egliz ahay à Urəslima sa jan anà dō ahay ataya awan, ta wa tē pərahan azar anà way ataya nə lele.⁵ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay tə njadak məgala, abaslay a tinen a ma nga sə zəga pa 'am pa 'am.

Cən a zuəban anà Pol

⁶ Apasay Cəncan a a gafan 'am anà ata Pol tu dō anahan ahay sə dəkay anan 'am a Mbərom pə daliyugo sə Aziya. Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Firigiya tə Galatiya.⁷ Tə dəzle pə magaga sə daliyugo sə Misiya nà, ta gan may sa zla tə daliyugo sə Bitiniya, əna Apasay a Yesu kə mbəsakak atan cəved a bay.⁸ Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Misiya, tə dazay à wulen su doh sə Taruwas.

⁹ Sə luvon ata kutok, cən a zuəban anà Pol, a canan anà dō sə Makedoniya a inde mə tavay awan, a jan: «Kəm, hayak à Makedoniya ite, kà naa man umo zek.»¹⁰ Pə dəba ana cən sə zuəban ata wa nà, mə lavay zek sa zla pə daliyugo sə Makedoniya ata kutok, anga mə sənək, Mbərom kə ngamak umo saa dakan anan ləbara anahan mugom a anà dō sa man ataya awan.

Lidiya a təma sa daf nga pə Yesu à Filipi

¹¹ Ma jən à kwalalan inde à Taruwas, ma zla anan à Somotoras. Sidew a dukwen, ma zla à Niyapolis.¹² A man ata wa kutok, ma

zla à Filipi, wulen su doh a à day sə daliyugo sə Makedoniya mama'am a inde, man sə njahay sə Ruma ahay. Mə njahak à man ata dukwen, luvon ahay bayak a manjək.¹³ Pə luvon sa man uda awan, ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am zlinder, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay ti ga amboh nə à man ataya awan. Mə njahay, ma kad' bala pi zek tə uwar ahay mə halay nga aya à man ata awan.

¹⁴ A wulen a tinen wa nà, uwar a inde tə ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sə Tiyatira wa. A sukom anan way tə zana dəzdaz aya awan. Winen nà, a taa haran nga anà Mbərom. Winen apan i pak sləmay pə wazo a Pol, aday Bahay a mənuko a təban anan mivəl anahan, a təma 'am ana Pol sa ja ata awan.¹⁵ Winen tu dō su doh anahan ahay fok ta ga bəptisma. Aday a jan umo: «Kak ki cən upo kawa nə dəfak nga pə Bahay a mənuko tə dīdəm a nà, hayak ikwen ahay, njihen əga nen awan.» A gan umo bəlaray sa zla əga winen nə matanan.

Ta ban anan ata Pol tə Silas à dangay

¹⁶ Pə luvon a inde, manay apan mi zla à man sa ga amboh, mə zlangay tə file a inde dəna awan. Apasay lelibay a à winen inde. Anga nan, a mba apan sa san way saa təra pa 'am ataya awan. Dō sə lavan nga anà dəna ata ataya tə njadak anan dala ti mer su way anahan ata nə bayak awan.

¹⁷ Dəna ata winen apan i pərahan umo azar tə azlah a, a wa: «Dō a anaya nà, tinen dō si mer su way ana Mbərom sə bagəbaga mburom ahay! Ti jak ikwen cəved aday Mbərom i tam kwanay ata awan.»¹⁸ Winen apan i ja matanan luvon bayak awan.

Coy a cəban anà Pol, a mbəda 'am pə dəna ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tə sləmay ana Yesu Almasihu, hayak à dəna a anan wa!» Cəna, apasay ata a zləray à winen wa.

¹⁹ Dō sə lavan nga anà dəna ata ataya ta ca apan nə ti njad' wa dala sabay nà, ta ban anan atə Pol tə Silas, tə ngəza atan tə wulen su doh ata à man sə sariya.²⁰ Ta zla atan pa 'am su dō sa ga sariya ahay, ta wa: «Dō anaya nə tinen Yahuda ahay, tinen apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su doh a manay.²¹ Tinen apan ti dəkay anan way sa zla pi zek tə pəra a manay ahay bay ataya awan. Mənuko nə Ruma ahay, dī mba apan sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bay!»

²² Man su dō a a halay nga sə japay pə atə Pol tə Silas. Dō sa ga sariya ataya ta jan anà suje ahay tē culok patan wa zana, aday tē ndəbay atan.²³ Tə ndəbay atan bayak a lele nà, ta zla atan à dangay. Ta jan anà dō sa ba patan ata nà: «Ba atan nə lele.»²⁴ A sləne matanan cəna, a zla atan ù doh sə dangay à mamasl ata awan, a ban atan à səsile inde.

²⁵ Man luvon a ga nà, atə Pol tə Silas ta ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sə həran nga anà Mbərom. Də sə dangay azar ataya tinen apan ti slane re. ²⁶ Cəna, daliyugo a 6al, aday a 6al anan doh sə dangay ata re. Məsudoh ahay tə təba zek, calalaw su do a mə jaway ataya fok tə pəsak, tə guce à məndak.

²⁷ Də sa ba pə do ahay u doh sə dangay ata a pədek. A canan anà məsudoh ahay mə təba aya ata cəna, a ga apan nə do sə dangay ahay tə hawak. Anga nan, a ndahay maslalam anahan, abay i vad anan nga anahan. ²⁸ Əna Pol a təba 'am, a jan ayak, a wa: «Kà gan awan i zek anak bay! Manay fok, manay inde.»

²⁹ Də sa ba pu doh sə dangay ata a cəce uko, a haw u doh, winen apan i jəjar, a slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. ³⁰ Coy, a mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa, a wa: «Kem, ni ga ma aday nà tam anaw?»

³¹ Ta jan kutok: «Kak kə dəfak nga pə Bahay Yesu nà, ki tam, iken tu do su doh anak ahay fok.» ³² Natiya tə təkəren atan 'am ana Bahay Yesu, winen tu do su doh anahan ahay fok. ³³ Sə luvon ata kutok, dowan a sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho, a banan atan anan mbəlak a tinen ahay, aday kwayan'a ta gan atan baptisma tu do su doh anahan ahay nə fok. ³⁴ A zla anan atə Pol tə Silas əga winen, a varan atan way sa pa. Winen tu do su doh anahan ahay fok, tinen mə taslay mivəl aya awan, anga tə dəfak nga pə Mbərom.

³⁵ Idə a cəde cəna, do sa ga sariya ahay ta slan suje ahay saa jan anà do sa ba pə do ahay u doh sə dangay nà, à mbəsak anan atə Pol tə Silas. ³⁶ Natiya, do sa ba pu doh sə dangay a jan anà Pol, a wa: «Də sa ga sariya ahay tə slənək do ta wa nà mbəsak kwanay. Ki mben apan sa zla way a kwanay kutok. Zlen tə zay.»

³⁷ Əna Pol a jan anà suje ataya, a wa: «Tə njadak pumo ines sə awan bay, aday tə ndabək manay pə idə sə do ahay fok. Manay dukwen do sə Ruma ahay re! Ta daf manay à dangay. Həna nà, a nan atan sə mbəsak manay tə akar a daw? I ga zekkula bay! Si do sa ga sariya ataya tà nay sə mbəsak manay tə alay a tinen aya awan.»

³⁸ Suje ataya ta zla, ta jan anà do sa ga sariya ataya nə ata Pol tə Silas nà, do sə Ruma ahay. Tə sləne sa jəka tinen do sə Ruma ahay ata cəna, ta ma nga pə ajəjar. ³⁹ Anga nan, ta zla à man a tinen awan, tə cəce patan wa a pəse zek. Aday tə mbəsakay atan ahay à dangay wa kutok, ta sa jan atan nə tà zla à wulen su doh a tinen ata wa. ⁴⁰ Atə Pol tə Silas ta nay à dangay wa lele nà, ta zla tə əga Lidiya asa. Tə halay nga tə mərək ahay à

man ata awan, tə varan atan məgala. Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

17

Atə Pol tə Silas ta zla à Tesaloniki

¹ Atə Pol tə Silas tə mbəsak Filipi, ta zla tə wulen su doh sə Amfipolis tə Apoloniya, tə dəzle à Tesaloniki. Doh sə wazay ana Yahuda ahay inde à man ata awan. ² Pol a zla u doh ata awan, kawa anahan a sa taa zla kwa aha ataya re. A luvon sa man udo aya maakan nə tinen apan ti mbəda alay pa 'am sə Deftere a Mbərom tu do ataya awan. ³ Winen apan i dakan atan anan nà, Deftere a Mbərom a ja nà, si təktek Almasihu i ga dəcə, i mac, i slabakay à məkə wa aday. Pol a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen 'am anahan a həna ata nà, winen nə Almasihu.» ⁴ Azar su do a tinen aya nə tə təmahak 'am a tinen ata awan, tə pərahan azar anà Pol tə Silas. Matana re, Gərek ahay bayak a sə dəfan apan anà Mbərom ataya tə dəfak nga pə Yesu, tinen pə kərtək a tə uwar zlile aya awan, aday tinen mənjoək bay re.

⁵ Anga nan kutok, Yahuda ahay ta ga patan sarak. Tə halan nga anà do kəriya aya à lumo ahay wa, aday tə slabakan anan mivəl anà do ahay à wulen su doh inde tə abəbal awan a tinen ata awan. Yahuda ahay ta zla əga dowan inde tə ngaman Yason, saa palay anan atə Pol tə Silas, aday ti zla atan uho pa 'am sə do ahay. ⁶ Əna ta ca apan nə tə njadak atan à man ata bay cəna, ta ban anan zek a Yason awan, pi zek tə mərək azar aya, ta zla atan pa 'am su do sə lavan nga anà wulen su doh ata awan. Ta zlah, ta wa: «Sə slabak anan 'am kwa aha pə daliyugo fok nə do a anaya awan. Həna, ta nak əga mənuko re. ⁷ Yason dukwen kə təmahak atan əga winen. Awan a bənan atan mbiyed ta 'am ana bahay sə Ruma bay re. Ta wa bahay sə dowan a tinen a hinen inde tə ngaman Yesu.» ⁸ Ta 'am a tinen a matanan ataya kutok, tə jənan pə mivəl anà do ahay tu do sə lavan atan nga ataya təkə kutok. ⁹ Də sə lavay nga ataya ta gan bəlaray anà Yason tu do a Yesu azar ataya tə varan atan dala aday ti mbəsak atan uho tamak.*

Atə Pol tə Silas ta zla à Bereya

¹⁰ Luvon a ga cəna, do a Yesu ahay ta slan anan atə Pol tə Silas à Bereya. Tə dəzle à man ata ite nà, ta zla u doh sə wazay ana Yahuda ahay. ¹¹ Də sə Bereya ahay nà, tinen kawa do sə Tesaloniki ahay itəbay, tinen do sə kəffə aya awan. Tə rəzlek anan à nga wa sə slane ləbara a Yesu nə bayak awan. Pə idə sə cəde fok, tinen apan ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə didek aya daw. ¹² Də ahay bayak a à wulen a

* 17:9 Ahay dala ata nà, ti i man atan anan, əna kak ta gak ines hinen asa, dowan i man atan anan sabay.

tinen ahay wa, tē dāfak nga pē Yesu. Uwar sē Gerek ahay zllie aya bayak a pi zek tē Gerek mungol aya bayak a ta dāf nga pē Yesu.

¹³ Əna Yahuda ahay ā Tesaloniki tē sləne Pol winen apan i wazay 'am a Mbarom ā Bereya nā, ta nay ā Bereya a re, tē dazlan sē jugwar 'am pē dō ahay wa kawa āga tinen ata re. ¹⁴ Cəna, marak ahay tē lagay anan Pol pa 'am sē bəlay mēduwen ata awan, əna atē Silas tē Timote nē tē njahay ā Bereya hwiya. ¹⁵ Dō a sē lagay anan Pol ataya tē lagay anan hus ā Atena, aday ta sa ma ā Bereya kutok. Pol a jan atan nā, tā jan anā atē Silas tē Timote nē tē njadək anan ayak bəse.

Pol a wazay ā wulen su doh sē Atena

¹⁶ Pol winen apan i ba anan atē Silas tē Timote ā Atena. A ca apan nā, wulen su doh ata fok ma rah a tē pəra ahay bayak a cara cara. A cəbən. ¹⁷ Anga nan, ta kad bala pi zek tē Yahuda ahay aday tu dō su kon aya azar a sē həran nga anā Mbarom ataya ū doh sē wazay a tinen. Matanan re, kwa ā lumō ahay dukwen, winen apan i kad bala tē dō ahay.

¹⁸ Dō ahay inde sē pərahan azar anā atətak way ana Epikuri ahay tē Sitoyiki ahay, tē kadək bala pi zek tatē Pol ata re. Azar aya ta wa: «Dō sē tēbələm a anan, a ja nē ma ite anaw?» Dō maza aya ite ta wa: «Izəne a ja 'am sē pəra sē mēdurlon ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen apan i dəkay anan nē 'am a Yesu ta 'am sē aslabakay anahan ā məkə wa. ¹⁹ Anga nan, tē zəbā anan Pol aday ta zla anan pa 'am sē dō ahay ā man a sē ngaman Ariyopagos ata awan, ta wa: «A nan umo sē sləne atətak way anak a wiya ata awan. ²⁰ Azar sa 'am aya nē kula mē slənek bay. A nan umo sa san anan.» ²¹ Dō sē Atena ahay pi zek tē mēdurlon aya mē njahay a ā man ata ataya fok, ta ga awan itəbay, si ta pak adəkā nē sləmay pē way wiya aya awan, aday ti kad apan bala.

²² Natiya Pol a tavay pa 'am sē dō ahay ā Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na ca apan nā, kē rəzlen anan ā nga wa sa ga pəra a kwanay ahay nē lele. ²³ Anga nen apan ni bar ā wulen su doh a kwanay nā, nē canan ā man sē pəra a kwanay ahay, aday na tan ā nga anā man sē gədan dundo anā way ahay dukwen, mē vinde apan natiya: «Anga mbarom a dōwan a san sləmay a bay ata awan.» Aka aday, dōwan a kē hərən anan nga ata, kwa ā ga nē kē sənən anan bay, nen ni dəkək ikwen anan sləmay anahan a kutok.

²⁴ «Sē ndakay daliyugo pi zek tē way a uda ataya fok nē winen awan. Winen Bahay sē bagəbaga mburom tē daliyugo a təkē. A njahay ū doh su dō zənzen a sa han tē alay ata bay. ²⁵ Mbarom kē gak anan may dō ahay ta gan awan bay, anga sē varan sifa tē

apasay a pi zek tē way azar aya anā kuwaya adəkā nē winen. ²⁶ A ndakay dō mama'am awan, aday tē winen kutok, a ndakay zahav sē dō ahay fok. A varan atan tē njahay pē daliyugo a anan. Kwa hənə kabay, kē dāfak atan magaga tē alay a sē njahay a tinen pē daliyugo a re. ²⁷ A ga matanan nā, anga aday dō ahay tē pəlay anan, izəne ti njad anan ta sē tətəm atətəm. Əna Mbarom winen dərən tē mənuko bay. ²⁸ Anga 'am inde a wa: «Sifa a mənuko, a bəl zek a mənuko, tē anjahay a mənuko dukwen, ta nay ahay nē ā winen a wa.»

«Kawa ana dō sa ga ara a kwanay sa ja dukwen, a wa:

«Mənuko dukwen, gwaslay anahan ahay.»

²⁹ «Matanan, mənuko wan ana Mbarom ahay. Aday dā sa bayak sa jəkā Mbarom a ga minje tē mezeze sē dō ahay sē ndakay way nē tē alay a tinen aya ata bay, tinen mē ndakay aya nē sē gura, sē dala, kabay su kon. ³⁰ Mbarom kē səkək anan anā dō ahay sa ga way matanan ā alay a ta san 'am anahan fan bay ata awan. Əna hənə kē jak anan anā dō ahay kwa aha fok tā yam pē ines a tinen ahay, tē mbəsək cəved a tinen a lelibay ataya kutok. ³¹ Anga kē dāfak luvon a aday i gan sariya tē cəved a anā daliyugo fok ata awan. Kē walak anan dōwan a saa ga way ata coy. A kan anan anā dō ahay ta sē slabakay anan ahay ā məkə wa.»

³² Tē sləne 'am ana Pol sa ja 'am sē slabakay ahay ā məkə wa ata cəna, dō a azar a ta ma nga sē mbasay apan. Əna azar su dō aya ite, ta wa: «A nan umo sē sləne 'am a anan pac hinen asa.» ³³ Natiya Pol a mbəsək atan, a zla way anahan. ³⁴ Aday cəkəbay dō azar aya dukwen tē dāfək apan nga, tē pərahək anan azar. A wulen su dō ataya nā, dōwan a inde tē ngaman Diyonisiyus, dō sē Ariyopagos, tē uwar a sē ngaman Damaris ata, aday tu dō azar aya kutok re.

18

Pol a wazay a Korintu

¹ Pē dəbā wa cəna, Pol a slabək ā Atena wa, a zla ā Korintu. ² A tan ayak ā nga anā dōwan a inde tē ngaman Akilas, winen Yahuda ahay, tē wahay anan ā Pontus. Kē njahək bayək a bay ta nay ahay tē uwar anahan Pəriskila ā Italiya wa, anga bahay sē Ruma sē ngaman Kəlawdiyus ata a rəzlay anan Yahuda ahay fok ā Ruma wa. Pol a zla āga tinen, ³ tē njahay pē kərtek awan, ta nga ambar sē ndakay doh ataya pē kərtek awan, anga mer su way a tinen a nē kərtek. ⁴ Pē luvon sa man uda fok cəna, Pol a kad bala pi zek tē Yahuda ahay tē Gerek ahay ū doh sē wazay ana Yahuda ahay, anga a nan nē tā dāf nga pē Yesu.

⁵ Atə Silas tə Timote ta nay ahay kwa à Makedoniya wa, tə dəzle à man a Pol. Matanan, Pol a mbəsak sa nga ambar, anga sa ga wazo pac pac, ta sa jan anà Yahuda ahay tə dīdek a Almasihu nə, Yesu. ⁶ Əna Yahuda ahay tə təmahak anan anan 'am anahan ata bay, ta ma nga sə gənanahan. Anga nan, Pol a bəzlam anan morbodok sə zana anahan, a jan atan tə angəraz a, a wa: «Ka sak a lizen nà, 'am a pa nga a kwanay kutok, bina 'am uno sabay. Həna nà, ni wazan anà dō su kon azar aya awan.»

⁷ Matanan, a mbəsak atan səfek, a zla way anahan əga dōwan a inde tə ngaman Titiyus Yustus. Dōwan ata nà, a dəfan apan anà Mbərom. Doh anahan a dūkwen, pə cakay su doh sə wazay ana Yahuda ahay. ⁸ Kərispus, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen ata, a dəf nga pə Bahay Yesu tu dō su doh anahan aya təkə. Dō sə wulen su doh sə Korintu ahay sə sləne 'am ana Pol ataya bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday ta gak baptisma re.

⁹ Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a, cən a zūban. Bahay Yesu a jan nà: «Kə jəjar bay, dəkay anan 'am uno hwiya, kə tacay 'am bay. ¹⁰ Nen inde tə iken. Dōwan saa vəze apak sə lamak ibay. Anga dō uno ahay inde à wulen su doh a anan bayak awan.» ¹¹ Pol a njahay à man ata ava daz tə kiya mbərka, i dakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay.

¹² A alay Galiyo winen guverner sə daliyugo sə Akaya ata nà, Yahuda ahay tə halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa 'am sə sariya. ¹³ Ta wa: «Dōwan a anan winen apan i njak anan dō ahay aday tə hərən nga anà Mbərom tə cəved a kawa ana Tawrita a mənuko sə dəkay anan ata sabay!»

¹⁴ Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, əna Galiyo sə dōwan ata a wa: «Yahuda ahay, abay à ga nə ines sə laman anà ngomna kabay ines a hinen nà, ni təma 'am a kwanay, ¹⁵ əna kək kə trək avad uway pa 'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə Tawrita a kwanay cukutok nà, gen anan sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen ni ga zahav sə sariya a anan bay.» ¹⁶ Natiya ta razl atan à man sə sariya wa. ¹⁷ Ta ban anan Sostenes, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen, tə ndəbay anan pa 'am sə dō ahay à man sa ga sariya. Əna kə gak anan à nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

¹⁸ Pə dəba anahan a wa, Pol a njahay à Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak anan mərak ahay kutok. A zla à kwalalan inde, winen tə Pəriskila tə Akilas, ta zla à Siriya. Əna a saa ján à kwalalan inde à Kenkeriya nà, a fad anan nga pi zek wa, anga way anahan sə mbađay apan ata awan.

¹⁹ Tə dəzle à wulen su doh sə Efesus. Pol a mbəsak anan ata Pəriskila tə Akilas à man ata awan. A zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, ta kad bala sa 'am a Yesu pə kartek awan. ²⁰ Tə cəce à njahay apan tə tinen mba, əna Pol a ngam bay. ²¹ I sa zla way anahan nà, a jan atan, a wa: «Kə zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni i may ahay əga kwanay.» A ján à kwalalan inde, a mbəsak Efesus kutok.

²² Pol a dəzle à Kaysariya nà, a zla sa jan ahay 'am anà dō a Yesu ahay. Aday a zla way anahan à Antakiya kutok. ²³ A njahay à man ata mənəcək nà, a zla way anahan asa. A bar pə daliyugo sə Galatiya tə Firiğiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus tə Korintu

²⁴ Dōwan a inde tə ngaman Apolos a nay à Efesus. Winen Yahuda sə Aleksandriya ahay. A san 'am zle, a san Deftere a Mbərom zle lele. ²⁵ Kə tətakak cəved sə pərahən azar anà Bahay Yesu lele re, a wazay lele tə məgala si zek anahan a təkə, a dəkay anan 'am a Yesu tə cəved a lele. Əna a san nə baptisma ana Yuhana dəkdek moy. ²⁶ Matanan kutok, a dazlan sa ja 'am mənəna sə jəjar ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. Atə Pəriskila tə Akilas tə sləne anan 'am anahan ahay, aday tə gəba anan əga tinen, tə dakan anan apan cəved ana Bahay Yesu lele asa.

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Apolos a gan may sa zla pə daliyugo sə Akaya. Dō a Yesu ahay à Efesus tə varan məgala sa zla, aday tə vinden derewel anà mərak a tinen ahay à man ataya awan, anga aday tə təma anan lele. A dəzle à man ata nà, a man zek anà dō a Yesu ahay bayak a tə sumor a Mbərom sə varan ata awan. ²⁸ A vad uway tə Yahuda ahay pa 'am sə dō ahay, 'am aday Yahuda ahay tə sanək sə mbəđahan apan bay. A dakan atan anan à Deftere a Mbərom inde nà, tə didem a Almasihu nə Yesu.

19

Pol a wazay à Efesus

¹ A alay a Apolos winen à Korintu nà, Pol a zla tə daliyugo sə Galatiya tə Faragiya, a dəzle à wulen su doh sə Efesus. A man ata kutok, a tan à nga anà dō a Yesu ahay. ² Pol a cəce patan wa, a wa: «À kwanay sa dəf nga pə Yesu ata nà, kə njiden Apasay Cəncan a dāw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kula mə slənək 'am sə Apasay Cəncan a bay jiga awan.»

³ Pol a jan atan asa, a wa: «Aday kə njiden baptisma wura kəla anaw?»

Ta wa: «Ma ga nə baptisma mbala ana Yuhana.»

⁴ Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà, anga sə dəkay anan kə yimak pə ines anak ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila ahay

tâ daf nga pə dōwan a saa nay ahay pə dəba anahan wa ata awan, kawa sa ja nā, Yesu.»

⁵ Tə sləne matanan cəna, tə təma sa ga baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok. ⁶ Pə dəba anahan a wa nā, Pol a dēfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. Aday ta man anan 'am a Mbərom anā do ahay kutok. ⁷ Abaslay su do sa ga baptisma ataya nə i ga kuro nga cew.

⁸ Kiya maakan nā, Pol a taa zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay a Mbərom mənəjəna sə jəjar, anga a nan nə tâ daf nga pə Yesu lele. ⁹ Əna do azar a nə ta ma nga sə kuray anan nga a tinen ahay, ta ngam sə təma 'am anahan ata bay. Tinen gədek a ja 'am lelibay a pə cəved à Yesu pa 'am sə do ahay. Anga nan kutok, Pol a ra anan do sa daf nga pə Yesu ahay, ta zla way a tinen. Pə ide sə cəde fok, a zla sa kađ bala tə do ahay à man sə jangay ana Tiranus. ¹⁰ A taa ga nə matanan, hana awa cew. Natiya kutok, do sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə sləne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

¹¹ Matanan, Mbərom kə gak mer su way ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay ana Pol. ¹² Kwa zana kabay masuwar a tinen sə laman anan ayak anā zek a Pol ata nā, do ahay ta zlan anan ayak anā do sə dəvac a tinen ahay. Dōwan a dəvac ataya fok tə mbərak, aday dōwan a məhərvov a gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay dukwen ta nak à tinen wa re.

¹³ A alay ata dukwen, Yahuda azar aya inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə setene ahay. Aday tə təkər anan sa razl setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə wazay 'am anahan ata nā, hayak ahay à dōwan a anan wa!» ¹⁴ Sa ga awan ata nā, wan ana Sikuwas ahay cuwəe. Sikuwas aday nā, winen bahay sə gəđan dundo anā way ahay anga Mbərom.

¹⁵ Ta ja matanan ata cəna, apasay a lelibay ata a mbəđahan atan ahay apan, a wa: «Na san Yesu zle, Pol dukwen na san 'am anahan a zle re, əna kwanay nə maya anaw?» ¹⁶ Dōwan a apasay lelibay a à winen inde ata, a kađ patan tə məgala, a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a nğaraw patan wa zana a tinen ahay à məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw way a tinen.

¹⁷ Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya mə njahay aya à Efesus ata fok tə sləne 'am ata nā, mbac a slahan atan, aday do ahay ta ma nga sə varan zlangar anā sləmay

ana Bahay Yesu. ¹⁸ Do ahay bayak a à wulen su do a Yesu ahay ta nay, tə dəkay anan way a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sə do ahay fok. ¹⁹ Do sa taa ga maram ataya ta ray anan dərəwel sə maram a tinen ataya fok uho, ta vak anan pa 'am sə do ahay. Tə baslay anan dala sə masa sə dərəwel ataya fok nā, a ga dala sə *dinar** mbulo kwa kuro dāra (50,000). ²⁰ Matanan, 'am a Bahay Yesu a ta 'am tə məgala awan təday.

Do ahay tə vaze pa Pol à Efesus

²¹ Pə dəba sə way ata wa nā, a nan à Pol sa zla à Urəsəlīma tə cəved sə Makedoniya tə Akaya. A wa: «Na zlak à Urəsəlīma nā, təktek ni zla à Ruma re.» ²² A slan do si mer su way anahan ahay cew à Makedoniya, atə Timote tə Erastus. Aday winen a njahay pə daliyugo sə Aziya hamak.

²³ A alay ata ite, 'am məduwen a a slabak à wulen su doh sə Efesus, anga cəved sə pərahan azar anā 'am ana Bahay Yesu. ²⁴ Dōwan a inde à man ata tə ngaman Demetriyus, winen do sə təvad. A ndakay doh sə pəra a tinen a inde tə ngaman Artemis tə dala. Mer su way anahan ata a gan dəđəffa anā do anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan. ²⁵ A ngaman anā do si mer su way anahan ahay pə kərtek a tu do sə təvad ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay do ahay, kə sənən zle, mer su way a mənuko a anan ata a mak uko zek. ²⁶ Kwanay a dukwen, kə cinen anan, kə slənen way ana dōwan a sə ngaman Pol ata sa ga. A wa pəra sə do ahay sə ndakay tə alay ataya fok nə tə tərak mbərom ahay tə dīdek a bay. Do ahay à Efesus a anan bayak awan tə təmahak 'am anahan ata, aday pi zek məduwen sə daliyugo sə Aziya dukwen, do ahay tə təmahak 'am anahan ata re. ²⁷ Kak matanan hwiya cəna, do ahay ti i kəđey anan mer su way a mənuko a anan. Matanan cəna coy bay re. Do ahay ti mbəsək sə varan zlangar anā doh ana Artemis, mbərom a mənuko məduwen awan. Aday Artemis, mbərom ana do sə Aziya ahay fok tə do ahay pə daliyugo fok sə həran nga ata, i lize anan mazlađ anahan!»

²⁸ Do ahay tə sləne wan sa 'am ata cəna, ta ga mivəl, tə dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sə Efesus ahay nā, məduwen awan!» ²⁹ 'Am ata a ta 'am sənəh à wulen su doh inde, a slabakan anan mivəl anā do ahay fok. Ta ban anan do ana Pol ahay cew, atə Gayus tə Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gəsle a tinen sə kukwa awan. ³⁰ Pol dukwen abay a nan sa zla à man a tinen ata re, əna do a Yesu ahay tə gəfan 'am. ³¹ Məced sə daliyugo sə Aziya

* 19:19 Dinar kərtek nā, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

ahay, car ana Pol ahay, tinen dukwen ta slan do saa jan na, a sa zla a man sa gasle ata bay.

³² A alay ata na, mawrasan a zlan a mivel inde ana man su do fok. Kuwaya a zlah na 'am anahan cara, anga alay a van ana do ahay a na, ta san 'am a se halan atan apan nga ata bay. ³³ Yahuda ahay ta g6ba anan do a tinen inde ta ngaman Aleksandire pa 'am sa do ahay. Do azar aya ta dakan way a se tara ata, aday a jan ana do ahay. Aleksandire a cakaf alay a mburom aday do ahay ta pak slamay, i jan atan anan 'am awan. ³⁴ Aya ana, man su do a san anan sa jaka winen Yahuda ahay ata na, a zega anan apan sa bebab awan adaka. I ga way se ler cew tinen pa 'am karteke a: «Artemis se Efesus ahay na, meduwen awan!»

³⁵ Coy kutok, sekareter se wulen su doh ata a mba apan se mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulen su doh a manuko Efesus na, i ba anan doh ana Artemis, mberom meduwen ata awan, aday i ba anan para sa ga anan minje ta winen a se slahay ahay a mburom wa ata re. ³⁶ Dowan a saa mba apan se meman anan way ataya na ibay. Anga nan, guko ngatay aday, senen way a kwanay a saa ga ata awan. ³⁷ Dowan a kwanay se benay a man a anan ataya dukwen, ta kerek awan u doh cencan a wa bay, ta ganahak anan ana mberom a manuko bay re. ³⁸ Kak Demetriyus tu do anahan ahay a nan atan sa zlah pa dowan a na, suwan ta zla anan 'am a a man se sariya ta alay awan. Ti tan ayak a nga ana bahay aya a man ata awan. ³⁹ Bina, kak a nak ikwen way maza cena, haluko anan nga ana bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. ⁴⁰ Bina, way a se tara biten ata na, izone, Ruma ahay ti ja na, da verek pa ngomna. Ata i var puko caved se mungok adaka, anga di i mba apan se dakan anan a ngomna way a se halak uko apan nga kawa hana anan ata bay.» ⁴¹ A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cena, a wa do ahay ta ta 'am.

20

Pol a zla a Makedoniya ta Akaya

¹ Am ata a mbacay nga lele na, Pol a halan nga ana do a Yesu ahay. A man atan anan mivel u doh, aday a mbasak atan, a zla way anahan pa daliyugo se Makedoniya. ² A bar pa daliyugo ata sa man anan mivel u doh ta 'am ahay cara cara ana do ahay. A dazle pa daliyugo se Akaya kutok, ³ a njahay kiya maakan a man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pa daliyugo se Siriya, ana a slene na, Yahuda ahay ta gan may sa vad anan. Anga nan, a ma way anahan ta daliyugo se Makedoniya. ⁴ Sa zla tat Pol na, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya

ahay, Aristarkus ta Sekundus, tinen Tesa-loniki ahay, tat Gayus do se Derbe ahay, tat Timote, tat Tikikus ta Torofimus, tinen do se Aziya ahay. ⁵ Tinen na, ta lahan umo pa 'am, ta saa ba manay a Taruwas. ⁶ Manay na, ma zla a Filipi wa pa d6ba se azar uko se Pasaka ata wa, saa jan a kwalalan inde. A ga luvon dara na, ma njad atan a Taruwas a kutok. Ma njahay a man ata lumo pam.

Pol a zla a Taruwas

⁷ Pac se sime suko a na, ma halay nga sa pa way sa pa cencan awan, aday Pol winen apan i jan 'am ana do ahay. Ka njahak apan na hus a man luvon, anga sidew a na, a nan sa zla way anahan. ⁸ U doh a manay se halay uda nga ata na, lalam ahay uda na bayak awan. ⁹ Wan a inde njavar a ta ngaman Ewtike, ma njahay a a mufalok su doh ata awan. Pol winen apan i tetakan anan way ana do ahay hwiya, aday Ewtike se maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay a mandak kwa ahay a sewene ata wa. Ta g6ba anan na, winen ma mac awan. ¹⁰ Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan hambok, a wa: «Ka jilen awan bay, winen ta sifa awan!» ¹¹ Aday a jan, a ma u doh a ma carazl ata re, a gezla anan pen aday ta pa kutok. Ta kad bala pi zek hus ana pac se slaray ahay. Pol a zla way anahan kutok. ¹² Wan a njavar ata na, do ahay ta lagay anan agay, winen ta sifa a zay. Way ata ka taslak atan anan mivel bayak awan.

Pol a zla a Miletus

¹³ Pa d6ba anahan a wa na, ma zla way a manay. Ma jan a kwalalan inde sa zla a Asos. Ana Pol a jan umo na ma lah, anga a nan sa zla na ta caved se dedala. ¹⁴ A banak ayak manay a Asos na, ma g6ba anan ta manay a kwalalan inde, ma zla jiya a Mitilen. ¹⁵ Ma slabak a man ata wa ta kwalalan sidew awan, ma dazle base ta Kiyos. A njahay luvon karteke na, ma dazle a Samos. A njahay luvon karteke asa cena, ma dazle a Miletus kutok. ¹⁶ A nan ana Pol se tavay a Efesus bay, anga a nan se njahay bayak a pa daliyugo se Aziya sabay. A zla ta guzlgozl a anga a nan se dazle a Urusalima aday ti sa ga azar uko se Pentekosta, kak i ga zek na, na.

Pol a jan 'am ana Efesus ahay

¹⁷ A Miletus wa, Pol a slalay ahay do ahay saa ngaman ayak ana maced se egliz ahay a Efesus wa. ¹⁸ Ta dazley ahay pa cakay ana Pol cena, a jan atan 'am, a wa: «Ka senen zle, na njahay ta kwanay a alay a nen aga kwanay ata na kakemaw, kwa anuno sa nay ahay pa daliyugo se Aziya a anan. ¹⁹ Na gan mer su way ana Bahay a manuko na, nen ma nahay nga awan, ta ide se ayam awan, aday a dace ahay inde, anga Yahuda ahay ta pelak su go sedek. ²⁰ Ka senen zle, a wazo uno

ahay inde fok, nə dərek pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nà, nà jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə dō ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. ²¹Nə dākak anan anan ləbara a Yesu anà Yahuda ahay, anà dō su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anà dō ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbəđihen 'am pə Mbərom, aday dāfen nga pə Bahay Yesu.

²² «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsəlīma. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa tərō à Urəsəlīma ata bay. ²³Way inde kərtək na san cəna, kwa ni zla aha fok dūkwen, Apasay Cəncan a u jo nà, dəcə ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. ²⁴Əna, kwa à ga nə nə məcak, kwa à ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtək awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nà, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nà, sə dākay anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay ata awan.

²⁵ «Sənen anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə dākak anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. ²⁶Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a təkə nà: Na gak anan way nen sa mba apan ata anga aday kə njiden sifa sa ndav bay ata awan. Kak dōwan inde kə dəfak nga pə Yesu bay nà, wita 'am uno sabay. ²⁷Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nà jak ikwen anan ata nə fok, nə dərek pikwen wa awan bay. ²⁸Gen anan nga i zek ahay lele, aday gen anan nga anà dō a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varak ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren dō sa gan nga anà dō a Yesu ahay fok, dō anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. ²⁹Anga na san zle, na sak a zla way uno nà, dō sə sədœk ahay inde, ti nay à wulen a kwanay saa bənan mbiyed anà dō a Yesu ahay. ³⁰Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde dūkwen, dō ahay inde ti ra zek sə mbəđa anan didek a Mbərom aday dō a Yesu ahay tə pərahan atan azar. ³¹Anga nan, ben, gen anan nga anà zek ahay lele. Aday sənen apan, ava maakan nà, luvon tə ipec, nen apan ni dākak ikwen anan way nə, mənəjəna sa man uda awan. Na mak ikwen zek tə ide sə ayam awan.

³² «Ni mbəsakan kwanay à alay inde həna anà Mbərom aday anà sumor sa 'am anahan. 'Am ata dūkwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anà dō anahan ahay fok ata awan. ³³Na gak anan may anà dala kabay gura kabay zana

pə dōwan wa bay. ³⁴Kwanay a kə sənen zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njad way sa pa, nen tu dō uno ahay fok. ³⁵Pac pac, na taa dākak ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà dō ma va alay i zek aya hwiya. Aday dūkwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: “Atlaslay mivél ana dō sa var way a zalay atlaslay mivél ana dō sə təma way” ata awan.»

³⁶Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a fak amboh tu dō ataya fok. ³⁷Natiya, tinen a fok ta ma nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. ³⁸Sə cəban atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tə lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

21

Pol a zla à Urəsəlīma

¹Mə mbəsak anan məcəd sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a dūkwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. ²Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla u kon sə Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. ³Ma zla əngal nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə dalıyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay dūkwen à man ata awan. ⁴Mə pəlay anan dō a Yesu ahay à man ata wa, mə njahay pə kərtək a lumo kərtək. Ta jan anà Pol nà: «Kā zla à Urəsəlīma bay!» anga Apasay Cəncan a kə dākak atan anan.

⁵Pə dəba sə lumo ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Do ahay fok tə lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtək a tə uwar a tinen ahay, tə gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. ⁶Pə dəba wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

⁷Azla a manay tə kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolımayis. A man ata dūkwen, mə njahay hway sa jan 'am anà marak ahay. ⁸Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla əga Filip, dō sə dākay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay əga winen kutok. Filip ata nà, dō kərtək à wulen su dō a cuwə tinen sə walay atan à Urəsəlīma wa ata awan. ⁹Dəna a Filip ahay inde fudo, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. ¹⁰Mə njahak à man ata nə luvon ahay bayak a, aday dō maja'am a Mbərom a inde tə ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa,

* 21:8 Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

11 saa cak ayak pumo. A gəba way sə juwad zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tə saray a təke, a wa: «Apasay Cəncan a a ja nā: «A Urəsəlimə nə bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nə kətanən. Ti varən anan à alay inde anə dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.»»

12 Mə sləne matanan cəna, manay tə mərək sa man ata ataya fok, ma jan anə Pol nā: «Kəm, kə zla à Urəsəlimə bay.»

13 A mbəđahan umo apan nā: «Kə yimən nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mivəl dāw? Nən mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsəlimə anga sləmay ana Bahay Yesu.»

14 Ma mbək apan sə kədan nga bay. Anga nan, mə mbəsək anan 'am ata awan. Ma ja, ma wa: «Bahay Yesu à lavay dala anahan a kawa sa gan may.»

15 Pə dəba sə nahay wa mənəcək cəna, mə lavay zek aday ma zla à Urəsəlimə a kutok. 16 Dō a Yesu ahay sə wulən su doh sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay à Urəsəlimə, əga dōwan a inde tə ngaman Mənasən, winən Kiprus ahay. Winən dükwen dō ana Yesu a kwakwa. Mə nahay nə əga winən awan.

Azlangay ana ata Pol tə məced sə egliz sə Urəsəlimə ahay

17 Mə dazle à Urəsəlimə cəna, mərək ahay tə təma manay tə ataslay mivəl awan. 18 Sidew a nā, ma zla tatə Pol əga Yakuba. Məced sə egliz ahay fok mə halay nga aya əga winən. 19 Pol a jan atan 'am, aday a dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə winən əga dō su kon azar aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.

20 Tə sləne cəna, tə harən anan nga anə Mbərom. Aday ta jan anə Pol, ta wa: «Mərək, kə canək anan anə way a sa ga à man a anan ata bədaw? A wulən sə Yahuda ahay, dō ahay dəbu dəbu bayək a tə dəfək nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan azar anə Tawrita lele. 21 Tə sləne nā, iken apan ki dakan anan way anə Yahuda mə njahay aya à wulən su dō su kon a azar aya nə tē mbəsək sə pərahan azar anə Tawrita ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nā, tē gədan atan məəndalas anə gwaslay ahay bay, tē pərahan azar anə atətək way sə Yahuda ahay sabay. 22 Guko nə kəkəməw? Bina, ti i sləne ka nak ahay. 23 Way a mi jak həna ata nā, ga anan! Dō ahay inde à man a anan fudō, tə zlapək anan anə Mbərom. 24 Ti zla saa ndav anan ambaday a tinen a sə zlapən anə Mbərom ata nā, zlen pə kərtek awan, aday tərən cəncan aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a tinen anga aday tē mba apan sa fad nga. Ka gək anan matanan acəkən nā, dō ahay fok ti san, way a tinen a sə sləne apək

ata fok, mungwalay, bina iken a dükwen, kə pərahan azar anə Tawrita a Musa a lele re. 25 Əna anə dō sa daf nga pə Yesu à wulən su dō su kon azar ataya nā, mə slənək dərəwel sa jan atan ayak nā, tē saa rac sluwəd sə pəra bay, tē saa sləba mez bay, tē saa rac sluwəd su way mə ngərew angərew bay, tē saa jən uho bay re.»

26 Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla tu dō ataya awan anga sə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. A zla u doh sə mazləb a Mbərom, a jan anə dō sə gədan dūngo à way ahay luvən a aday ti təra dō cəncan aya coy aday kuwaya i varən way à Mbərom re ata awan.

Ta ban anan Pol

27 Luvən cuwəe a sə təra cəncan a pa 'am a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse, Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan anə Pol u doh sə mazləb a Mbərom. Tə pəkən 'am anə dō ahay fok aday tē ban anan. 28 Ta zlah, ta wa: «Isərə'ila ahay, menə umo zek! Dōwan a anan nā, winən dō sa bar kwa ta sə wura sa jan anə dō ahay, Isərə'ila ahay, Tawrita a Musa, doh sə mazləb a Mbərom fok kə tarək awan kəriya ata awan. Aday həna dükwen, gədek a ray ahay Gərek ahay u doh sə mazləb a Mbərom, kə gək mənjadək pa man cəncan a həna anan.» 29 Ta ja 'am ata nā, anga tə canək anan anə ata Pol tə Torofimus, Efesus ahay, winən à Urəsəlimə à man ata awan. A ga patan dükwen, Pol kə zlak anan u doh sə mazləb a Mbərom re.

30 Təday 'am ata a ta 'am à wulən su doh ata fok, dō ahay tə haway ahay à man ana Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan u doh sə mazləb a Mbərom wa. Cəna, tə tacay anan məsudoh aya awan. 31 Abay a nan anə man su dō a nə sa vad anan Pol à məke, əna bə ləbara ata kə dəzlek anan à sləmay inde anə bahay nga sə suje sə Ruma ahay, ta jan, ta wa: «Wulən su doh sə Urəsəlimə fok, kə nəsek!» 32 Cəna, bəse bahay nga sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen ahay, ta haw à man ata awan. Dō ahay tə canan anə suje ahay tə bahay nga a tinen a təke cəna, tə mbəsək sa vad anan Pol.

33 Bahay nga sə suje ata a hədək pə cakay ana Pol, a ban anan, a jan anə suje anahan ahay nə tē jaway anan tə calalay ahay cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen wayaw? A ga maw?» 34 Dō ahay fok ta ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay kə slənək 'am sə awan inde lele dədaf bay, bina abəbal awan kə zalək. Anga nan, a wa tē zla anan Pol u doh sə suje ahay. 35 Tə dəzley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nā, suje ahay tə gəba anan pa nga mburom cəkeke, anga dō ahay tə vəkək kə zalək. 36 Man su

do ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəden anan, vəden anan!»

Pol a vad uway pi zek wa

³⁷ Suje ahay ti saa dəzle anan Pol u doh a tinen bəse nā, a jan anā bahay nga a tinen, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kərtek tətə daw?»

Bahay nga sə suje ata a cəce panan: «Ka san 'am sə Gərek zle daw? ³⁸ Iya! Na wa iken Misra ahay sə vəze ata ba, aday kə zlak anan do ahay tə way sə alay aya à kiə kwakwa, tinen mbulo fudó ata ba?»

³⁹ Pol a mbədahan apan, a wa: «Nen nə Yahuda ahay. Tə wahay nen à Tarsus, pə daliyugo sə Silikiya. Aday Tarsus nā, wulen su doh kəriya bay. Na gak amboh, vuro cəved sa jan 'am anā do ahay ite.»

⁴⁰ Bahay nga sə suje ahay a varan cəved sa ja 'am kutok. Pol a ján pə bərkwitek, a cakaf alay à mburom aday do ahay tə mbəsak 'am. Tə mbəsak sa ja 'am lele nā, a dazlan sa jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa:

22

¹ «Kwanay maced' ahay, kwanay mərak uno ahay! Slənen, ni jak ikwen nā, ines inde upo ibay.»

² Tə sləne winen apan i jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay nā, tə zəga anan apan sa pak sləmay səkəffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: ³ «Nen nə Yahuda ahay, tə wahay nen à Tarsus pə daliyugo sə Silikiya. Əna na har dukwen à Urəsəlīma à man a anan. Sə tətuko anan way dukwen, Gamaliyel, kə dakak uno anan Tawrita ana bije a mənuko ahay nə lele. Nə pərahak anan azar anā Mbərom tə məgala si zek uno a təkə, kawa ana kwanay a sə pərahan azar hənə biten ata re. ⁴ Na gak anan alay tu do sə pərahan azar anā cəved ana Yesu ahay nə mənəcək bay. Azar aya dukwen tə məcak anga nen. Nə bənak do mungol aya pi zek tə uwar aya, nə dərزلak atan à dangay. ⁵ Bahay nga su do sə gədan dundo anā way ahay pi zek tə maced' sə Yahuda ahay fok ta san zle, na ja dukwen 'am didək aya awan. Tə vindek uno derewel à alay inde sa zlan anan ayak anā mərak a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bənay anan ahay do a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Urəsəlīma, aday do sə lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

⁶ «Nen apan ni zla à Damas. Man ipec a ga nā, nen apan ni dəzle à man ata bəse. Cəna jiyjay sə awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. ⁷ Nə slahay à məndak, nə sləne dundo a dowan a a ngumo: “Sol, Sol! Kə jugwar puno wa 'am jiga nā, angama kərtek anaw?”

⁸ «Nə cəce panan wa: “Iken nə wayaw, Bahay uno?”

«U jo, a wa: “Nen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan.” ⁹ Do sə cakay uno ataya tə canak anan anā jiyjay sə way ata awan, əna tə slənek 'am a dowan ata bay.

¹⁰ «Nə cəce panan: “Nā ga nə maw, Bahay uno?”

«Bahay a u jo nā: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a iken saa ga ata fok à man ata awan.” ¹¹ Jiyjay a sə maka məduwen ata a ma nga sə huruf nen. Anga nan, do sə cakay uno ataya tə bəno alay à Damas.

¹² «Dowan a inde à Damas tə ngaman Ananiyas, a dəfan apan anā Mbərom tə cəved' awan. A pərahan azar anā Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tə dəfan apan cəvedabay. ¹³ A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərak uno, təba ide!” Natiya kutok, ide uno ahay tə təba, nə canan ide zle kutok. ¹⁴ Ananiyas u jo nā: “Mbərom a bije a mənuko ahay kə walak iken, anga aday kə san way anahan sa gan may, kə canan anā do anahan didək awan, kə sləne 'am anahan sa ja ata awan. ¹⁵ Anga nan ki siden sa jan anā do ahay fok, way anak sə canan, tə way anak sə sləne. ¹⁶ Ka ba hənə nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

¹⁷ «Na may à Urəsəlīma bine siwaw nā, nen apan ni ga amboh u doh sə mazlaə a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan sə way i cəen sə zubay inde. ¹⁸ U jo nā: “Bəse, slabak à Urəsəlīma wa, bina do a anaya ti sləne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

¹⁹ «Nə mbədahan apan: “Bahay, do a anaya ta san zle, tə didəm a na zlak u doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa do sa dəf apak nga ahay, aday sə ndafəy atan. ²⁰ A alay a tinen sa vad Etiyen do sə side sləmay anak ata dukwen, nen inde. Kə zlak uno à nga sa vad anan re. Na bak pə zana ana dowan a sa vad anan ataya awan.”

²¹ «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken dərən əga do su kon azar aya awan.”»

²² Man su do ataya ti pəkan sləmay, hus a dəzle pa 'am su do su kon azar ataya kutok. Əna tə sləne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəden anan, kə mbəsiken anan tə sifa bay!»

Ta gan may sə ndafəy anan Pol

²³ Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəröz awan matanan. ²⁴ Bahay nga sə suje ata a jan anā suje ahay tə ma anan Pol u doh, tə ndafəy anan, tə cəce panan 'am, anga aday tə san Yahuda ahay ta gan matanan nā, angamaw? ²⁵ Əna tə jaway anan aday saa ndafəy anan cəna, Pol a jan anā bahay sə

suje a à man ata ata, a wa: «Cæved inde mæ varak ikwen a sæ ndafay dō sæ Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay daw?»

²⁶ Bahay sæ suje ata a slæne matanan cæna, a zla à man ana bahay nga sæ suje ata, a jan, a wa: «A nak mâ ga hæna næ maw? Dowan a anan nâ, winen dō sæ Ruma ahay!»

²⁷ Bahay nga sæ suje ata a zla pæ cakay ana Pol, a cæce panan: «Jo! Iken dō sæ Ruma ahay daw?»

Pol a mbædahan apan, a wa: «Ayaw, nen dō sæ Ruma ahay.»

²⁸ Bahay nga sæ suje ata a jan: «Nen naa tæra dō sæ Ruma ahay nâ, næ gucek dala bayak awan.»

Pol a mbædahan apan, a wa: «Ðna nen nâ, dō sæ Ruma ahay kwa sæ wahay nen.»

²⁹ Kwayan'a, suje a mæ lavay zek a sæ ndafay anan aday à ja 'am ataya, tæ mbæsak anan. Bahay nga sæ suje ata a slæne sa jæka Pol næ dō sæ Ruma ahay nâ, a ma nga pæ ajæjar, bina kâ jawak anan tæ calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sæ mæced sæ Yahuda ahay

³⁰ Bahay nga sæ suje ahay, a nan sa san anan tæ didek a næ Yahuda ahay ta zlah pæ Pol næ angama aday anaw. Anga nan, sidew a nâ, a pæsak anan calalaw ahay à alay a Pol wa. A wa bahay sæ gædan dungo anâ way ahay anga Mbærom, tæ mæced sæ Yahuda ahay fok, tæ halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sæ dō ahay.

23

¹ Pol a zæzor anan dō sæ lavay nga ataya, a wa: «Mærak uno ahay, nen næ dæfan apan anâ Mbærom næ tæ cæved a hus ahay biten.»

² Ananiyas, bahay nga su dō sæ gædan dungo anâ way ahay anga Mbærom a slæne 'am ata cæna, a jan anâ dōwan aya pæ cakay ana Pol ata tæ dæcan pa 'am.

³ Coy, Pol a jan, a wa: «Tæ didek a Mbærom i dæcak i iken a, iken dō sæ mbadæmbada a anan! Iken mæ njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, ana kæ dæfak anan apan anâ Tawrita sabay, kak ka wa tæ dæco nâ, na!»

⁴ Dō a pæ cakay ana Pol ataya ta jan nâ: «Iken apan ki gænahana anâ bahay nga su dō sæ gædan dungo anâ way ahay anga Mbærom ata nâ, kækæmaw? Sæ tavay anan næ Mbærom!»

⁵ Pol a mbædahan atan apan, a wa: «Mærak uno ahay, na san sa jæka winen bahay nga su dō sæ gædan dungo anâ way anga Mbærom bay. Bina Deftere a ja nâ: «Kâ ja 'am lelibay a pu dō mæ tavay a pa 'am sæ dō ahay ata bay!»*»

⁶ Pol a san zle, à wulen a tinen inde nâ, azar su dō aya næ Saduki ahay, azar aya dükwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anâ mæced sæ Yahuda ahay tæ mægalak a, a wa: «Mærak uno ahay, nen næ Farisa ahay, aday wan sæ Farisa ahay re. Ta zlah upo à man a anan nâ, anga na san zle, Mbærom i slabakay anan ahay dō ahay à mæke wa tæ sifa aya awan.»

⁷ A ja 'am ata cæna, Farisa ahay tæ Saduki ahay tæ dazlan anâ avad uway sa 'am ata awan. Anga nan, tæ gæzla zek jæban cew. ⁸ Anga Saduki ahay ta wa, dōwan inde saa slabakay ahay à mæke wa ibay, maslay a Mbærom ahay ibay, apasay ahay dükwen ibay. Aday cakæbay, Farisa ahay ta wa way ataya inde fok cite. ⁹ Abæbal awan a zæga, miter sæ Tawrita aya azar a sa day sæ Farisa ahay tæ slabak, tæ ngæraz, ta wa: «Mæ njadak ines a dōwan a anan kwa kærtek bay. Izæne tæ didek a maslay a Mbærom kabay apasay kâ jak anan 'am. Waya sa san anaw!»

¹⁰ Mawuswes mæduwen a a slabak miza asa. Bahay nga sæ suje ahay ata kâ jæjarak anga tæ saa ngæraw anan Pol i zek wa bay. Anga nan, a jan anâ suje anahan ahay tæ gæba anan Pol à wulen sæ dō ahay wa, ta ma anan ù doh sæ suje ahay.

¹¹ Sæ luvon ata awan, Bahay Yesu a kan zek anâ Pol, a jan, a wa: «Kâ jæjar bay! Kæ dækak anan slæmay uno à Uræsalima à man a anan, aday ki i dækay anan à Ruma matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vad anan Pol

¹² Sidew a nâ, Yahuda ahay tæ halay nga sa ma anan 'am i zek. Tæ mbadây nâ, ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday.

¹³ Dō a sa ban 'am ataya ti zalay kwa kuro fudō. ¹⁴ Ta zla à man ana bahay sæ gædan dungo anâ way ahay anga Mbærom pi zek tæ mæced sæ Yahuda ahay, ta jan atan, ta wa: «Mæ mbadak mi pa awan bay, si mi vad anan Pol aday. ¹⁵ Hæna nâ, kwanay tæ mæced ahay, slænen dō pæ cakay ana bahay nga sæ suje sæ Ruma ahay, à nay anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan nâ, a nak ikwen sæ slæne anan 'am anahan ataya lele asa. Ata manay mi vad anan winen mænæna sæ dæzley ahay pæ cakay a kwanay a jiga awan.»

¹⁶ Ðna wan ana mærak a Pol a inde a slæne ti vad anan Pol. A zla ù doh sæ suje ahay, a tækæren 'am ata anâ Pol. ¹⁷ Pol a ngaman anâ bahay sæ suje ahay kærtek, a jan nâ: «Zla anan wan a anan à man ana bahay nga sæ suje ahay aday. Way inde i jan.»

¹⁸ Suje ata a zla anan wan ata pæ cakay ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol dōwan a ma ban ata a ngumo, a wa nâ nay anan wan a anan pæ cakay anak, anga a nan sa jak 'am inde.»

* 23:5 Ca pæ Gurtaaki 22.27.

¹⁹ Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»

²⁰ Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə banak sə cəce panak, sidew nà, ki zla anan Pol pa 'am anà məcəd a tinen ahay, a nan atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa. ²¹ Əna kə təmahan atan anan bay, anga dō ahay inde tə zalay kwa kuro fudō, tə pəkak anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tə mbadək ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. Tə lavak anan zek sa ga matanan, ta ba hana nà, 'am anak.»

²² Bahay nga sə suje ata a sləne matanan cəna, a jan anà wan ata, a wa: «Kà saa jan anà dōwan ka nak su jo 'am a anan bay!» A mbəsakay anan kutok.

Bahay nga sə suje ahay a slan anan Pol à alay ana guverner inde

²³ Natiya, bahay nga sə suje ahay a ngaman anà bahay sə suje ahay cew, a jan atan, a wa: «Hilen anan nga anà suje ahay səkat cew, aday dō sa ján pə pəles ahay kwa kuro cuwbe, dō sə pəlat ahay səkat cew. Fok a tinen a tə lavay zek sa zla à Kaysariya sə luvon tə njamde dəsudō. ²⁴ Liven anan anan zek tə pəles ahay anà Pol, i ján apan. Kə dəzlen anan tə zay à man ana guverner Felikus.» ²⁵ Aday a vinde derewel a anan:

²⁶ «Nen Kəlawdiyus Lisiyas, anà Felikus, guverner məduwen awan. Iken inde zay bidaw?

²⁷ «Dowan a anan nà, Yahuda ahay ta ban anan, a nan atan sa vad anan. Nə sləne sa jəka winen dō sə Ruma ahay nà, ma zla manay tə suje ahay sə təmay anan. ²⁸ U no sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na zla anan à man sə məcəd a tinen aya awan. ²⁹ Na tan à nga nà, kə gak way təde sə tacay anan à dangay bay, mə zakay a asa, sa vad anan à məke. Ta ban anan nə anga 'am sə pəra a tinen ahay vərre. ³⁰ Nə sləne sa jəka Yahuda ahay tə banak sə pəkan zek sa vad anan nà, kwayan'a nə slənək anan ayak à man anak. Na jan anà dō a sa ban anan ataya nə tà sa zlah apan à man anak.»

³¹ Suje ahay tə gəba anan Pol kawa ana bahay nga sə suje ahay sa jan atan ata awan. Sə luvon ata tə dəzle anan à wulen su doh sə Antipatris. ³² Sidew a nà, suje ahay sa zla tə saray ata ta may agay, əna dō sə pəles ahay nə tə lagay anan Pol nà, dezl. ³³ Tə dəzle à Kaysariya nà, tə varan derewel ata anà guverner, tə mbəsakan anan ayak Pol à alay inde. ³⁴ Guverner ata a jangay anan derewel ata awan. A cəce pə Pol wa, winen dō sə daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nà, ³⁵ a jan, a wa: «À alay a dō sa zlah apak ataya ta nak nà, ni sləne 'am anak awan.» Aday a jan anà suje ahay nə tà ba

anan Pol ù doh sə bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

24

Yahuda ahay ta zlah pə Pol

¹ Pə dəba wa a ga luvon dərə nà, Ananiyas, bahay nga su dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom, a zla à Kaysariya. Ta zla tatə məcəd sə Yahuda azar aya, tatə Tertulus, dō sa san sariya sə Ruma ahay. Tə dəzle pə cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah pə Pol.

² Tə ngaman anà Pol cəna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken dō ma ba awan, ava bayak a mə njahay ù kon a anan zay nə anga iken. Kon a anan a ndakay nà, anga asan way anak awan! ³ Ma njad way ataya fok nà, anga iken. Mə ngərak anak.

⁴ «Na slak sə vəd 'am pa 'am anak bayak a bay, əna kem, nə cəce panak anga sərom anak, sləne anan 'am a anan manjək aday. ⁵ Ma tan à nga anà dōwan a anan, winen dō lelibay awan. Winen apan i pəkan 'am anà Yahuda ahay sə vəze pə dō ahay pə daliyugo fok. Winen bahay nga su dō sə ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. ⁶ A dazlan sa ga manjadək pu doh sə mazlaə a Mbərom, əna mə bənək anan. [Abay ma ja nə mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, ⁷ əna bahay nga sə suje ahay Lisiyas kə ngəzərak anan pumo wa sə məgala. ⁸ A wa dō sa zlah apan ataya tà nay pa 'am anak awan.] Kə cəcihek panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, didek aya awan.»

⁹ Yahuda ahay fok, tə japay anan 'am a tinen tə dōwan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am didek aya awan.»

¹⁰ Guverner a sukwe alay pə Pol aday à ja 'am. Pol a wa: «Na san zle, ava bayak a iken dō sa gan sariya anà dō ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivəl sa vad uway pi zek wa, pa 'am anak awan. ¹¹ Kə zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urasalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wudihek anan 'am ata dukwen, ki tan à nga nə katana awan. ¹² Dowan kə tak uno à nga ù doh sə mazlaə a Mbərom, nen apan ni vad uway pa 'am tu dō bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulen su doh təkede, dōwan kə tak uno à nga nə slabakak anan avad uway tu dō bay re. ¹³ Dowan inde à wulen a tinen saa tavay pa 'am a tinen a sa zlah upo ata dukwen, ibay. ¹⁴ Əna ni jak way inde hana: Nen apan ni dəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəved a Yesu, cəved a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday dukwen, nen nə dəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tə Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay a

tæke fok. ¹⁵ Manay tu dō a anaya dukwen ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à mæke wa, kwa dō didek aya awan, kwa dō lelibay aya awan. ¹⁶ Anga nan, nen apan ni ræzlen à nga sə njahay mənǰəna ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok matanan.

¹⁷ «Nə bərah uho ava bayak awan. Pə dəba wa na ma tə dala a à alay inde à Urəsəlima, sa man zek anà dō uno ahay. Nə gədak anan dūngo anà way ahay anga Mbərom re. ¹⁸ Tu to à nga ù dōh sə mazlaḅ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra dō cəncan a pa 'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà dō ahay bay, aday abəbal awan ibay re. ¹⁹ Əna Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə inde à man ata awan. Tinen dukwen, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tà nay ta ja anan pa 'am anak kwa! ²⁰ Kabay, dō a anan ataya ta jak sədek uno sa ga à alay a nen pa 'am ana mæced a manay aya ata bidaw? ²¹ A alay uno sə tavay pa 'am a tinen dukwen, na jak 'am maza bay, si 'am inde kərtek. Na wa: "Ki gen uno sariya biten, anga dō ma mac aya ti slabakay à mæke wa nà, nə dəfak apan nga."»

²² Felikus a san 'am sə cəved a Yesu zle lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sə suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya a kwanay awan.» A jan anà dō ahay tà ta 'am kutok. ²³ A jan anà bahay sə suje a sa ba anan Pol ata dukwen, à ba anan lele, əna tà sa bənan mbiyed bay, dō anahan ahay tà gan nga lele.

Pol a kadan bala anà atə Felikus tə Durusila

²⁴ Anahay pə dəba wa mənǰək nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila, winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a sləne 'am anahan sə təkər ahay a daf nga pə Almasihu Yesu nə kəkəməw ata awan. ²⁵ Pol a ja 'am pa 'am sə didek a Mbərom, sə alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac hinen asa.» ²⁶ A ga apan dukwen, izəne Pol i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə pac pac, sa kad bala tə winen.

²⁷ Pə dəba wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbad anan Felikus. Əna a nan à Felikus sə taslan anan mivəl anà Yahuda ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya à dangay.

25

A nan anà Pol nà, bahay sə Ruma à saa gan sariya

¹ Festus a dəzle à Kaysariya nà, a ga luvon maakan nə a slabak sa zla à Urəsəlima. ² A man ata asa, bahay sə gədan dūngo anà way

ahay anga Mbərom, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, ta zlah pə Pol pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: ³ «Kak kà zlak anak à nga nà, gəbay anan Pol à Urəsəlima.» Anga a nan atan sa vad anan Pol pə cəved.

⁴ Festus a mbədahan atan apan, a wa: «Pol winen à alay sə suje ahay inde à Kaysariya. Nen a dukwen ni ma à man ata bəse. ⁵ Lele a nà, dō sə lavak ikwen nga ahay tə pəruho azar à Kaysariya, ti zlah apan, kak awan a inde sa zlah apan nà, na.»

⁶ Festus kə njahak a Urəsəlima i ga luvon jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way anahan à Kaysariya. Sidew a dukwen, a zla ù dōh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay Pol. ⁷ Pol a dəzlek ayak cəna, Yahuda ahay sa nay ahay à Urəsəlima wa ata, ta van nga tew. Ta zlah apan tə cəved ahay cara cara ma da 'am aya awan, əna tə njadak nga sa 'am sə tavay apan bay. ⁸ Pol a mbəda 'am pi zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà dōh sə mazlaḅ a Mbərom bay, kwa anà bahay sə Ruma bay.»

⁹ A nan à Festus sə taslan anan mivəl anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol wa: «Ki ngam sa zla à Urəsəlima, ni saa gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya dāw?»

¹⁰ Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya təde nà, à man a anan. Ka san zle, na gak anan ines anà Yahuda ahay bay. ¹¹ Kak abay na gak ines aday təde sa vad apan nen ata dukwen, nə cəcihek tə mbəsakay ahay nen bay. Əna kak awan a inde təde à 'am a tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, dōwan a inde i mba apan sə varan atan nen à alay inde nà, ibay. Na gak amboh, zla anan sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

¹² Festus tu dō anahan ahay ta ma anan 'am i zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa zla à man ana bahay sə Ruma ata nà, ki zla à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

¹³ A ga luvon ahay mənǰək pə dəba anahan a wa nà, atə bahay Agaripa tə mərak anahan uwar a tə ngaman Bernike, ta nay ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya.

¹⁴ Tə njahay à man ata mənǰək nà, Festus a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa: «Dowan a inde à man a anan ta bənay ahay à bahay ana Felikus wa. ¹⁵ A alay a nen à Urəsəlima nà, bahay sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə mæced sə Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nà ban anan ta sa man anan mungok. ¹⁶ Əna na jan atan nà, pə sariya sə Ruma ahay nə dōwan a ta zlah apan ata pi zek tu dō anahan a sa zlah apan ataya, ti vad uway pi zek wa à man sa ga sariya. I mbədahan apan anà nga anahan pə way a tinen sa zlah anan apan

ataya awan. Kak matanan bay nà, ti varan anan dōwan a ta zlah apan ata anà suje ahay bay. ¹⁷ Tinen a fok tē dēzley à man a anan cēna, na gak munok bay jiga awan. Sidew a kwayan'a nē njahay pē sariya awan, na wa tē gēbay anan dōwan ata awan. ¹⁸ Do a sa zlah apan ataya tē slabakak sa ja 'am, əna ta jak awan a inde lelibay a kawa anuno sē bayak apan ata bay. ¹⁹ Na ca apan asanaw nà, sē slabak à wulen a tinen cēna, avad uway sa 'am pē pēra a tinen ahay, aday pē dōwan a inde tē ngaman Yesu, kē mēcak əna Pol a wa winen tē sifa awan. ²⁰ Nen dūkwen nē sanak sē wudēh anan lēbara ata lelibay. Anga nan na jan anà Pol nà: «Ki ngam sa zla à Urəsəlīma dāw? Mi i gak sariya à man ata awan.» ²¹ Əna Pol a cēce tā saa gan sariya nà, āga bahay sē Ruma. Anga nan, na wa tē ban anan lele hus pē luvon a ni saa slēnan anan ayak anà bahay sē Ruma.»

²² Agaripa a mbēdāhan apan anà Festus, a wa: «Nen dūkwen, u no sē slēne anan lēbara ana dōwan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i slēne anan sidew.»

²³ Sidew a cēna, atē Agaripa tē Bernike ta nay tē mazlāb sē bahay awan, dō ahay tinen apan ti hēran atan nga. Ta zla à man sē halay nga, tē bahay nga sē suje ahay pē kērtēk awan, pi zek tu dō sē wulen su doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa tē gēbay anan Pol. ²⁴ Tē dēzley anan tē Pol cēna, Festus a jan anà bahay Agaripa, a wa: «Iken bahay Agaripa pē kērtēk a tu dō a mē japay aya à man a anan ataya fok, kē cinen anan anà dōwan a anan zle. Yahuda ahay fok kwa à Urəsəlīma, kwa à man a anan, ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa nē mbēsak anan tē sifa bay. ²⁵ Əna na tak anan à nga anà awan a tēde sa vad anan apan ata bay. Aday winen a a cēce dūkwen nē slēnan anan ayak anà bahay sē Ruma. Natiya kutok, na gak anan may tē saa gan sariya à man ata awan. ²⁶ Əna na san awan a ni vinden ayak anà bahay sē Ruma ata pē dōwan a anan bay re. Anga nan, na nay anan pa 'am a kwanay, mē zakay a adēka nà, pa 'am anak, iken bahay Agaripa, anga aday pē dēba sē bēnan bitem anà 'am anahan a wa nē, ni san way a tēde sē vinde apan ata kutok. ²⁷ Bina abayak nga uno kē ngēmak sē slēnan ayak dō anà bahay sē Ruma mēnjəna sē vinde anan way anahan a sa ga ata bay.»

26

¹ Agaripa a jan anà Pol: «Cēved inde mē varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi zek wa, a wa: ² «Suse bahay Agaripa, nē taslak mivēl sa ja 'am uno biten pa 'am anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan upo ataya fok, ni dākak anan. ³ Anga iken nà, ka san pēra sē Yahuda ahay zle, ka san way a tinen

ahay sē bēbal anan awan ataya zle fok re. Anga nan, nē rāke panak nà, ban mivēl sē slēne anan 'am uno nē fok.

⁴ «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cēdew a mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa à Urəsəlīma dūkwen, ta san anjahay uno zle re. ⁵ Ta san zle kwakwa, nē pērahan azar nà, anà atētak way sē Farisa ahay, atētak way ma da 'am a cēvedabay ata awan. Bā nak atan dūkwen, ti side anan re. ⁶ Hēna, nen à sariya inde tē tinen dūkwen nà, anga nē dēfan ide anà way a Mbērom sē zlapay anan anà bije a manay ahay ata awan. ⁷ Zahaw a manay ahay kuro nga cew dūkwen, tinen apan ti dēfan ide anà way ata awan. Bina tinen apan ti dēfan apan anà Mbērom, luvon tē ipec nà, anga na awan. Bā mēduwen, Yahuda ahay ta zlah upo nà, nē dēfan apan nē anà 'am ata awan. ⁸ Kwanay Yahuda ahay, kē tēmihen sa jēka Mbērom i mba apan sē slabakay anan dō ma mac aya à mēke wa bay nà, angamaw?

⁹ «Nen a ta nga uno dūkwen, nē rēzlek anan à nga wa sa nes anan slēmāy a Yesu sē Nazaratu ata awan. ¹⁰ Na ga mer su way ata nà, à Urəsəlīma. Bahay sē gēdān dūngo anà way ahay tē varak uno cēved sē dērazl anan dō a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan atan sariya sa vad atan à mēke dūkwen, a taa zlo à nga re. ¹¹ Saray bayak awan, na zlak ù doh sē wazay ahay, nē banak atan mbiyēd cēvedabay. Na gak atan bēlaray sē tēra anan slēmāy a Yesu à mēndak. Mivēl kē zēbāk nen tē mindel, hus na zlak à wulen su doh su kon ahay dēren dēren aya saa gay atan ahay alay à man ataya wa re.

¹² «Natiya, pē luvon a inde, nen apan ni zla à Damas. Sē vuro cēved a nà, bahay sē gēdān dūngo anà way ahay. ¹³ Bā mēduwen, man ipec a ga nà, nē canan anà jiyjay sē awan a nay à mburom wa, a zalay jiyjay ana pac nē gam gam lele. A van umo nga tew, manay tu dō uno sa zla jiga ataya awan. ¹⁴ Manay a fok mē slahay mbortoto à mēndak. Aday nē slēne dūngo a ujo ahay 'am ta 'am sē Yahuda ahay, a wa: «Sol, Sol, kē jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kērtēk anaw? Iken apan ki njahay pē kudēs anak anga sa ga vērām ti nen.»

¹⁵ «Nē cēce, na wa: «Iken nē wayaw, bahay uno?»

«Bahay Yesu a mbēduho apan, a wa: «Nen Yesu, dōwan a iken sē jugwar panan wa 'am ata awan. ¹⁶ Əna slabak, tavay! Na kak zek nà, aday kē tēra dō si mer su way uno. Nē walak iken sa jan anà dō ahay way nen sa kak anan ata, tē way nen saa dākak anan ata re. ¹⁷ Ni tam iken à alay sē Yahuda ahay wa, tē alay su dō su kon azar aya ata wa fok re. Ni slān iken pē cakay a tinen, ¹⁸ anga aday kē tēfan atan anan ide, kē nay atan i

ide zenzen a wa, i ide jiyjay a inde, ká tam atan à mägala ana Fakalaw wa, ká zla atan à alay ana Mbërom inde. Natiya kutok, ti njad apöse 'am sê ines a tinen ahay, ti zla à man sê njahay ana Mbërom pë karteke a tu dō anahan sa daf nga pi nen a azar ataya awan.»

¹⁹ «Anga nan kutok, bahay Agaripa, nê dëfan apan nâ, anâ way Mbërom su ko anan ahay kwa à mburom wa ata awan. ²⁰ Na lah sê wazay anan 'am ata nâ, à Damas, à Urusalima, aday pë daliyugo sê Yahudiya fok. Pë dëba anahan a wa, nê përahan azar sê wazan anâ dō su kon azar aya re. Nê wazan atan nâ, tê mbësak ines a tinen ahay, tê mbëda 'am pë Mbërom, tã ga mer su way a tède anga tã mbëdahak anan lœn anâ ines ata kutok. ²¹ Yahuda ahay ta ban nen ù doh sê mazla6 a Mbërom nâ, anga nan. A nan atan sa vad nen à mæke sa ndaw. ²² Òna hus ahay hëna biten, Mbërom kè mbësakak nen bay, kà mak uno zek. Anga nan, nen mæ tavay a pa 'am sê dō ahay fok anga sê dakay anan didek sa 'am anahan anâ dō lele aya pi zek tu dō keriya aya awan. Nê wazak awan maza bay, si way ana Musa tu dō maja'am a Mbërom ahay sa ta ja apan ti tæra ataya awan. ²³ Ta wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah sê slabakay à mæke wa, i kay anan jiyjay sê sifa anahan anâ Yahuda ahay, aday anâ dō su kon azar aya ite re.»

²⁴ Pol winen apan i taker 'am ata matanan mba, Festus a jan tæ mægala k, a wa: «Pol, kè vawak nga! Asan way anak a kè zalak ata, kè tæk iken à mëndak. Ka san awan sabay.»

²⁵ Pol a mbëdahan apan anâ Festus, a wa: «Ba mæduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am tède ni jak anan ataya, aday 'am didek aya re. ²⁶ Agaripa dukwen a san zle coy, awan a inde mi dër aya uda panan wa ibay, anga tæ tæra aday nâ, à midër aya inde bay. ²⁷ Iken bahay, kè dëfak nga pa 'am ana dō maja'am a Mbërom ahay bidaw? Na san zle, kè dëfak patan nga.»

²⁸ Agaripa a jan anâ Pol: «Bæse matanan ca, a nak sê tæra nen dō ana Almasihu a daw?»

²⁹ Pol a mbëdahan apan, a wa: «Kwa à ga nê bæse hëna, kwa à ga nê bæse hëna bay, nen apan ni gan amboh anâ Mbërom nâ, iken tu dō sê sløne 'am a anan ataya fok nê kè tæren kawa nen a re, æna tæ calalaw aya à alay inde bay.»

³⁰ Matanan, bahay tæ guverner tatæ Bernike fok tæ slabak à man ata wa. ³¹ Tinen apan ti zla way a tinen ata nâ, ta jan i zek ahay, ta wa: «Dowan a anan nâ, kà gak way lelibay a tède sa vad anan à mæke kabay sê tacay anan apan à dangay bay.»

³² Bahay Agaripa a jan anâ Festus, a wa: «Ta wa abay dowan a anan à cæce tã sa gan sariya à Ruma bay nâ, dï mbësak anan.»

27

Ta slan anan Pol à Ruma

¹ 'Am a sa jëka mi zla pë daliyugo sê Italiya tæ kwalalan ata a tavay nga nâ, tæ varan anan Pol tu dō a azar a ma ban ataya à alay inde anâ Yuliyus, winen bahay sê suje à wulen ana suje ana bahay sê Ruma ahay. ² Ma zla à kwalalan inde kutok. Kwalalan ata nâ, a nay à wulen su doh sê Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sê bëlay pë daliyugo sê Aziya. Dowan a inde tæ ngaman Aristarkus, winen dō sê Tesaloniki ahay pë daliyugo sê Makedoniya, winen tæ manay re.

³ Sidew a nâ, mæ dæzle à Sidon. Yuliyus sê dowan ata nâ, a gan sumor anâ Pol ta sê varan cæved à zla à man ana car anahan ahay tã gan nga. ⁴ Mæ slabakay ahay à man ata wa kutok, ma van nga anâ Kiprus ta day sê alay puway, bina ta day sê alay gula nâ, mad kè varak umo cæved bay. ⁵ Ma zla bæse tæ daliyugo sê Silikiya tæ Pamfiliya, mæ dæzle à wulen su doh sê ngaman Mira ata pë daliyugo sê Lisiya. ⁶ Bahay sê suje ahay a tan à nga anâ kwalalan hinen nê, à man ata awan. Kwalalan ata dukwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A daf uda manay kutok.

⁷ Luvon ahay engal nâ, ma zla anga anga tætibay. Kà dak umo 'am sê dæzle à Kënidus. Mad kè gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tæ daliyugo sê Kereta, ta day sa mad ibay ata awan, ma zla ta day sê ngaman Salamoni ata awan. ⁸ Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, æna mæ dæzle à man a sê ngaman Man sê Dazay Lele ata awan, winen dæren tæ wulen su doh sê ngaman Lasaya ata bay.

⁹ Ma gak ayak munok pë cæved bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata dukwen, alay a kè ndævak. Aday azla tæ kwalalan dukwen, a da 'am cævedabay, anga alay sê vøvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anâ dō sa bal kwalalan ataya, a wa: ¹⁰ «Kwanay dō ahay, azla a mænuko a anan i i dak uko 'am. Way a mænuko ahay ti i lize tæ kwalalan a tæke. I dahay pë way ahay cæna coy bay re, sifa a mænuko aya dukwen kà nak ti lize.»

¹¹ Òna bahay sê suje ahay tæ tinen ata a tæma dam nâ, 'am ana bahay nga sê kwalalan ta 'am ana dō sa bal kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cæna, a gan may bay. ¹² Mæ zakay a dukwen, man a sê tavay uda ata nâ, lele sê tavay uda ta alay sê vøvara a bay. Anga nan, zek mæduwen su dō a dukwen a gan may sê slabak à man ata wa. Kak i ga zek cæna, ti i ba à Fenika. Fenika ata dukwen nâ, man sê tavay sê kwalalan ahay pë daliyugo sê Kereta. A mbëda 'am pë bëlay si ta day sa pac sê slahay ù doh.

Vøvara mæduwen a a slabak

¹³ Mad sê walay a dazlan sa bal mænjoek mænjoek cæna, a ga patan nê tæ njadak way a

sa zlan atan à nga ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalalan à a'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. ¹⁴ Əna kə njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. ¹⁵ Kwayan'a a ban anan kwalalalan gec, a mba apan sə tavay pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata à dərəd' anan adəka cukutok. ¹⁶ Ma zla bəse tu kon a sə ngaman Kawda winen à a'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mənjoek. A man ata wa kutok, ma ban anan kwalalalan a manay a cədew ata sə məgala anga aday à saa lize pumo wa bay. ¹⁷ Tə cakaf anan kwalalalan a cədew ata, ta daf anan à məduwen inde. Pə dəba anahan a wa, ta ban anan winen a məduwen ata tew ta lifer. Do sa bal kwalalalan ahay tə jəjarak sa mban anə wiyen sa day sə Libiya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalalan anə mad' à zla anan kawa sa nan kutok.

¹⁸ Vəvara kə mbəsakak sa bal bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalalan wa. ¹⁹ Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. ²⁰ Mə canak anan anə pac bay, anə mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kə mbəsakak sa bal bay. Manay aya dukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

²¹ Kə njahak bayak a do ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay do ahay, suwan abay kə təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, dē slabak à Kereta wa bay. Kə təmihen matanan cəna, tiya nà, dī ga dəce bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. ²² Əna həna nen apan ni cəce pikwen wa, bənen mbac lele. Dowan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalalan saa lize dəkdek. ²³ Anga avad' a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə dəfan apan ata a slənay ahay maslay anahan pə cakay uno, ²⁴ a wa: «Pol, kə jəjar bay! Tə dīdek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kə gak anak sumor, bina do a anaya à kwalalalan inde ata fok ti lize kwa kərtek bay.» ²⁵ Anga nan, do ahay, kə jəjiren bay. Nə dəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Dowan i lize bay. ²⁶ Aya əna, vəvara i lize anan kwalalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

²⁷ Kə gak həna luvon kuro nga anahan a fudo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cəna, a ga pu do sa bal kwalalalan ahay nà, manay apan mi dəzle pə yugo. ²⁸ Tə dazay anan lifer tə rəslom ma ban aya apan ata à a'am inde, anga sə lavay anan sədek sə a'am awan. Ta tan à nga nà, a'am a n

sədek i ga miter kwa kuro fudo. Tə hədek mənjoek asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan. ²⁹ Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalalan à man sə pəkərad' ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalalan à a'am inde ataya fudo ta sə dəba sə kwalalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday ide à cəde bəse. ³⁰ Do sa bal kwalalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalalan a cədew ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalalan à a'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalalan a re. ³¹ Əna Pol a dazlan sa jan anə suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak do sa bal kwalalalan ahay tə njahak à kwalalalan inde bay cəna, ki təmen bay.» ³² Matanan, suje ahay ta slađ anan lifer sa ban anan kwalalalan a cədew ata pə kwalalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalalan a cədew ata a slahay à a'am inde.

³³ Coy ide winen apan i cəde bəse kutok, Pol a jan atan nə tā pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fudo, kə jəjiren, ki pen awan bay. ³⁴ Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay nà, kem, pen way həna mənjoek kutok. Əna kwa sibəek sa nga a kwanay kərtek saa lize nà, ibay.» ³⁵ A ndav anan 'am anahan ata cəna, a gəba way sa pa, a ngəran ayak anə Mbərom pa man sə ide a tinen ahay fok. A gəzla anan i zek wa, a dazlan sa pa. ³⁶ Ajalay nga a tinen a fok a dəle, ta pa way kutok. ³⁷ Do a abay à kwalalalan inde ataya ma baslay zek manay sakat cew tə kwa kuro cuwəe nga anahan mbərka (276). ³⁸ Ta rah lele nà, tə guce anan ndaw à a'am inde anga aday kwalalalan à ba sabay.

Kwalalalan ana atə Pol kə lizek

³⁹ Ide a cəde lele kutok nà, do sa bal kwalalalan ahay fok, ta san sa jəka tinen ahaw bay jiga awan. Tə canan anə man sə wiyen sa 'am sə bəlay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalalan à man ata aday à nga uda awan. ⁴⁰ Anga nan, ta slađ anan lifer sə njamde sə tavay anan kwalalalan à a'am inde ataya, tə mbəsak atan à a'am inde. Tə dazlan tə pəsak anan lifer sə dədom sa tan cəved' anə kwalalalan ataya awan. Tə cakaf anan zana sa day sa 'am sə kwalalalan, anga aday vəvara à zla anan kwalalalan pa man sə wiyen ata awan. ⁴¹ Əna kwalalalan a tavay way anahan dek, anga man ata nə sədek bay. Kwalalalan a nga ta day sa 'am à wiyen inde gec. Masugurndolon sə a'am a nay, a kad anan kwalalalan ta sə dəba anahan a wa.

⁴² A nan abay anə suje ahay sa vad' anan do sə dangay ahay anga tā saa zləzlov aday sa haw way a tinen ahay bay. ⁴³ Əna bahay sə suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sə bayak ata awan, anga a nan sa tam

anan sifa ana Pol. Coy, a jan anà dō sa san sə zləzlov ataya tã lah pa 'am à a'am inde. ⁴⁴Anà dō azar aya ite nà, a jan atan nē tã ban alay à dədom sə kwalalan ma kad' ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mə dəzle pə dədala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

28

Pol winen à Malta

¹ Mə dəzle pə dədala zay nà, mə sləne sləmay ana man ata nē tē ngaman Malta.

² Do sa man ataya tē tēma manay tē ataslay mivél a lele. Tē hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday mad' dukwen a ga ike.

³ Pol a ray dədom sa pak pə uko. Uko sa ban pə dədom cəbak ata nà, dədew a nay ahay à dədom ata wa, a rac anan Pol pə alay. ⁴ Do su kon ataya tē canan anà dədew mə tapan a pə alay ata nà, ta wa: «Avad uway a ibay! Downan a anan nē dō sa vad' nga su dō. Kwa à ga həna kə təmak à a'am wa dəp nà, mbərom a mənuko sə ngaman Didek ata nē i mbəsak anan tē sifa a bay.» ⁵ Aya əna, Pol a mbazlay anan dədew ata, a slahay tē uko inde. Awan kə hanak apan kwa mənəcək bay. ⁶ A ga patan nà, i mac bəse, kabay alay anahan i tar. Əna kə njahak bayak a, awan kà gak anan bay. Tē bayak asa, ta wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nē mbərom a kərtək a re!»

⁷ Bahay sa man ata nà, tē ngaman Publiyus, doh anahan a nē dərən ta man ata bay. A ra manay əga winen, mə njahak luvon maakan, winen apan i pan umo way lele. ⁸ Bəbay ana Publiyus ata, winen mə nahay a, nga a bərzlan, aday azay a ruhan re. Pol a zla à man ana dōwan a dəvac ata, a ga amboh anga winen, a dəfan alay pa nga, a mbar anan. ⁹ Pə dəba anahan a wa dukwen, dō sə dəvac sa man ata azar aya fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan. ¹⁰ Tē varak umo magwagway ahay bayak awan. Manay apan mi zla way a manay coy, mi ján à kwalalan inde dukwen, tē varak umo way sa man umo zek pə cəved' ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

¹¹ Pə dəba anahan a wa kiya maakan nà, ma zla tē kwalalan sa nay ahay à Aleksandriya wa. A alay sə vəvara nà, kwalalan ata winen à man ata awan. Kwalalan ata nà, tē ndakak apan pəra sə mbərom ahay cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor tē Polok ata awan. Kwalalan ata kà vak à man ata awan. ¹² Mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Sirakus ata awan, mə njahay à man ata luvon maakan. ¹³ Mə slabak à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan a nà, mad' sə walay a dazlan sa 6al. Sidew a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli. ¹⁴ Ma tan à nga anà dō a Yesu ahay à man ata awan. Ta jan umo nē mē njahay əga tinen lumo pam lele.

Mə lavay zek sa zla à Ruma nà, matanan kutok. ¹⁵ Mərak ahay à Ruma tē sləne ləbara a manay nà, ta nay ahay à wulen su doh sə ngaman Lumo sə Apiyas, aday à wulen su doh sə ngaman Man sə Tavay Maakan ata awan, anga aday mē zlangay tē tinen. Pol a canan atan cəna, a ngəran anà Mbərom, anga kə njadək magala.

¹⁶ Mə dəzle à Ruma cəna, tē varan cəved' anà Pol sə njahay tē doh anahan cara, əna suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

¹⁷ Pə dəba anahan a wa luvon maakan cəna, Pol a ngaman anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tē halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mərak uno ahay, na gak awan pu dō a mənuko ahay bay, na gak awan pə atətak way ana bije a mənuko ahay bay, əna tē bənək nen à Urəsalima, tē varan ahay nen à alay inde anà Ruma ahay. ¹⁸ Tē cəce puno wa way uno sa ga ata nà, a nan atan abay sə mbəsak nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde tədə ti vad' apan nen a bay. ¹⁹ Əna a nan anà bahay sə Yahuda ahay tē mbəsak nen bay. Anga nan, nē cəce, na wa tã su go sariya əga bahay sə Ruma, kwa à ga nē na gak anan may sa zlah pu dō uno ahay bay dəp nà, na. ²⁰ Anga nan kutok, nē cəce, na wa dē zlangay, bina u no kə sənən tē jaway nen kwa hana anan dukwen, anga na daf' nga pə dōwan a Isəra'ila ahay fok sa ba ata awan.»

²¹ Tē mbədahan apan, ta wa: «Manay mə slənek awan a anga iken ibay. Downan inde kà nak ahay tē derewel a à alay inde anga iken à Yahudiya wa ibay. Mərak ahay tē təkəkəkə uno ləbara sə awan ləlibay pə iken ibay a re. ²² Əna ma gan may nà, mē sləne tē alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa aha fok cəna, dō ahay tē kədəy anan dō ana Yesu ahay.»

²³ Ta daf' luvon a aday ti i halay nga asa ata awan. Luvon ata a dəzley ahay cəna, dō sə halay nga à man ana Pol ataya tē zalay sə kwakwa ata awan. Pol a dakan atan anan 'am sə bahay a Mbərom nē hway. A rəzlen à nga sə dakan atan anan 'am a Yesu nē ndəkəkəkəre tē cəved' sə Tawrita, aday tē deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay fok. ²⁴ Azar sə dō ahay tē təmahak 'am a Pol sa jan atan ata awan, əna azar sə dō ahay aya tē təmahak itəbay. ²⁵ Tinen apan ti vad' uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok. Əna ta saa ta 'am ata nà, 6a Pol kà jak atan 'am inde kərtək, a wa: «Way ana Apasay Cəncan a sa jan anà bije a kwanay ahay tē dūngo ana dō maja'am a Mbərom Ezaya nà, didek awan. ²⁶ Mbərom a wa:

“Zla, ka sa jan anà dō uno ahay nà:

Ki pəkən sləmay lele, əna ki sənən awan bay.

Ki zəzuren way lele, əna ki cinen anan anə
awan bay.

²⁷ Anga do a anaya nə, nga a tinen nə mə
kuray aya awan,
tə rədak anan sləmay a tinen ahay,
tə tacak anan ide a tinen ahay.

Kak matanan bay cəna,
abay ti canan ide,
ti sləne sləmay,
ti san way,

ti mbəda 'am pi nen, ni mbar atan.*»

²⁸ Pol a jan atan asa, a wa: «Sənen a kutok
nə, Mbərom kə təkək cəved sa tam anə do su
kon azar aya həna. Tinen nə, ti sləne ləbara
anahan.»

[²⁹ Pə dəba sa 'am ataya wa nə, Yahuda
ahay ta zla way a tinen, tinen apan ti vad
uway tə mindel ə wulen a tinen.]

³⁰ Ava cew nə, Pol mə njahay a u doh
sə masa. A təma mbəlok anahan ahay fok
nə lele. ³¹ A wazay anan 'am sə bahay a
Mbərom, a dakan anan ləbara ana Bahay
a mənuko Yesu Almasihu anə do ahay. A
ja 'am mənəna əjəjar, aday dōwan kə gafak
anan 'am bay.

* 28:27 Ca pə Esaya 6.9-10.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Ruma ahay
Adakay way pə deftere a
anan**

Derewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kə tərak wulen su doh zek mēduwen a sə daliyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tatakan atan ayak way ahay bayak a dəc dəc pə cəved a Mbərom sə varan anà dō ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan zek anahan (1.1-17)

Pa 'am a Mbərom nà, dō ahay fok ta gak ines (1.18 - 3.20)

Mbərom a təma dō ahay nə kəkəmwaw (3.21 - 4.25)

Anjahay wiya su dō sa daf nga pə Yesu ahay (5.1 - 8.39)

Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay (9.1 - 11.36)

Anjahay su dō a Yesu ahay à wulen a tinen inde (12.1 - 15.13)

Aja 'am ahay (15.14 - 16.27)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Ruma ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nē tərà dō maslan anahan awan, nen mē walay a sə dakay anan ləbara anahan mugom a anà dō ahay. ² Ləbara ata aday nà, Mbərom a kə zlapak uko anan ahay tə dūngo ana dō maja'am anahan ahay kwakwa, tə vinde anan à Deftere anahan inde. ³ Ləbara ata nà, pə wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen mē wahay a pə daliyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. ⁴ Mbərom a slabakay anan ahay à məkə wa tə mægala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a dakay anan nə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, winen wan anahan awan. ⁵ Tə winen a kutok, Mbərom a tərà nen dō maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nà zla saa dakay anan 'am anahan anà dō su kon azar aya awan, aday tã daf apan nga, tã dəfan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

⁶ Kwanay Ruma ahay, kwanay dukwen à wulen su dō ataya inde. Mbərom a ngamak ikwen nà, aday kə tərən dō ana Yesu Almasihu ahay. ⁷ Anga nan kutok, nə vindek ikwen ayak nà, à kwanay dō a Mbərom a sə pəlay ataya awan. A ngamak ikwen nà, aday kə tərən dō anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tã gak ikwen sumor, aday tã varak ikwen zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

⁸ Mama'am aday nà, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay a fok ta sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga dō ahay bayak a pə daliyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki dəfen nga pə Yesu Almasihu. ⁹ Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nə bayak nə pə kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata dukwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am didek awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a dukwen tə mivəl kərtek awan. Na gan mer su way sə dakay anan ləbara a mugom a pə wan anahan Yesu Almasihu.

¹⁰ Na gan amboh həna, aday à vuro cəved sa zlak ayak əga kwanay. Kak way ata kà zlak anan à nga ite nà, ni zlak ayak kutok.

¹¹ Anga na gak anan may nə bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sə vuro ataya awan, anga aday kə njiden mægala anahan. ¹² Na ja adəka nà, varuko anan mægala i zek ahay lele, anga mənuko də dafak nga pə Yesu Almasihu.

¹³ Mərak uno ahay, u no dukwen, sənən apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak əga kwanay nə saray bayak awan. Əna hwiya nə njadək cəved a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way à wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga u kon azar aya ata re, anga aday kə zəgihən anan sə pərahan azar anà Yesu lele. ¹⁴ Mbərom kə varak uno mer su way à lay inde. Natiya təktek ni dakan anan ləbara ata anà dō ahay fok. Nə dakan anan anà dō mē vəzle aya aday anà dō mē vəzle a itəbay ataya re. Nə dakan anan anà dō mē jangay aya aday anà dō mē jangay a itəbay ataya re. ¹⁵ Anga nan kutok, na gan may tə mindel sə dakak ikwen anan ləbara a Yesu ata anà kwanay Ruma ahay re.

Ləbara ana Yesu nà, mægala awan

¹⁶ Nen tə atlaslay mivəl a sə dakay anan ləbara ana Yesu. U go waray bay. Anga ləbara a mugom ata nà, mægala ana Mbərom uda awan sa tam anan dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ataya fok. A varan cəved pa 'am nə anà Yahuda ahay aday u dō su kon azar aya re. ¹⁷ Ləbara a mugom ata a dakay aday nà, Mbərom a tərà anan dō zənzen a, dō didek a pa 'am anahan a nə kəkəmwaw. A nan nà, dō ahay tã daf nga pa wan anahan cəna coy. Cəved maza inde sabay. A tərà nə kawa ana Mbərom a sa ja à Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Dowan a kə dafak nga pə Mbərom cəna, i tərà anan dō didek a pa

* 1:17 Ca pə Habakuk 2.4.

'am anahan. Ata dōwan ata i njad sifa dīdek awan.* »

Mb̄erom a ga miv̄el p̄a ines s̄a dō ahay fok

¹⁸ Aya ̄ana, miv̄el a Mb̄erom winen apan i kay uho anga sa ga sariya p̄a huwan su dō z̄enzen awan, bina tinen t̄a d̄efan apan bay, t̄a h̄eran nga bay. Mb̄erom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata n̄a, k̄a mb̄esakak anan c̄oved an̄a dō azar a sa san anan dīdek a Mb̄erom sabay. ¹⁹ Mb̄erom i gan atan sariya, anga ta san c̄oved sa tam zle. Ta k̄a dakak atan anan c̄oved ata awan, ̄ana t̄a b̄anak anan bitem an̄a c̄oved ata bay. ²⁰ Mb̄erom a aday n̄a, winen k̄ek̄amaw? Kula dōwan k̄a canak anan bay. ̄Ana a ban p̄a ananahan s̄a ndakay daliyugo ata wa n̄a, way anahan a m̄a ndakay ataya t̄a d̄akay anan n̄a winen Ba M̄agala pa s̄a viyviya awan, aday winen dō kortek Mb̄erom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, dō ahay ti mba apan sa njad alay sa 'am t̄ete sabay.

²¹ Natiya kutok, kwa ̄a ga n̄a ta san Mb̄erom zle d̄ep n̄a, t̄a h̄arak anan nga aday t̄a nḡarak anan kawa abay t̄ad̄e s̄a h̄eran nga aday s̄a nḡeran an̄a Mb̄erom ata bay. Ad̄aka n̄a, abayak nga a tinen a fok n̄a p̄a way k̄ariya aya awan. Asan way a tinen k̄a hurfok. Ta san awan p̄a Mb̄erom sabay. ²² T̄a bayak ad̄aka n̄a, ta san way zle, c̄ak̄abay tinen b̄al̄b̄ale aya awan. ²³ T̄a varak anan mazlāb̄ an̄a Mb̄erom, dō sa mac it̄abay ata, sabay. Ta ma nga n̄a s̄a dukwen ḡarmec ù vo an̄a p̄ara ahay sa ga minje tu dō z̄enzen aday sa mac ataya awan, aday an̄a p̄ara ahay sa ga minje t̄a m̄avuhom ahay, way s̄a k̄ibe ahay, aday an̄a way sa zla t̄a kutov ahay cara cara.

²⁴ Anga nan kutok, Mb̄erom a mb̄esak atan sa ga way sa zlan atan ̄a nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way s̄a waray ahay sa ga m̄asagar pi zek ahay. ²⁵ T̄a mb̄esak Mb̄erom, dō s̄a dīdek, anga s̄a p̄arahan azar an̄a way mungwalay aya awan. T̄a h̄eran nga ad̄aka n̄a, an̄a way a Mb̄erom s̄a ndakay ataya awan. Tinen mb̄esak zek a Mb̄erom a dō s̄a ndakay way ataya awan, dōwan a abay t̄ad̄e s̄a h̄eran nga, s̄a nḡeran pa s̄a viyviya ata awan. Amen.

²⁶ Anga nan, Mb̄erom a mb̄esak atan t̄a ga way s̄a waray a sa zlan atan ̄a nga c̄ovedabay ata awan. Uwar ahay, t̄a mb̄esak s̄a nahay t̄a mungol ahay, ta ma nga s̄a nahay ad̄aka n̄a t̄a uwar car aya awan. Way ata dukwen n̄a way sa zlan ̄a nga an̄a Mb̄erom bay. ²⁷ Mungol ahay dukwen ta ga n̄a matanan, t̄a mb̄esak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may ad̄aka n̄a, an̄a mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, at̄a mungol t̄a mungol tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan m̄asagar. Ti mer su way a

tinen ataya, tinen apan ti nḡazahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

²⁸ Dō ataya t̄a p̄alay sa san Mb̄erom bay. Anga nan, winen a k̄a mb̄esakak atan aday t̄a nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, t̄a ga way lelibay aya bayak awan sa zlan atan ̄a nga. ²⁹ Miv̄el a tinen n̄a, ma rah aya t̄a way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor p̄a way s̄a dō ahay, tinen s̄ad̄oek aya awan, s̄arak aya awan, tinen apan ti vad̄ dō, tinen apan ti t̄ere, tinen apan ti nj̄ekan uda an̄a dō ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti ḡedan azar an̄a dō azar awan, ³⁰ tinen apan ti ja 'am lelibay aya p̄a dō ahay, ti nan id̄e an̄a Mb̄erom, ti ḡenahan an̄a dō ahay, ti h̄eran nga an̄a zek a tinen, ti zlapay awan aya awan, tinen apan ti p̄alay n̄a c̄oved wiya sa ga ines ahay, t̄a d̄efan apan an̄a b̄abay a tinen ahay kabay an̄a may a tinen ahay sabay, ³¹ ta san way lele aya sabay, ta san pa 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san s̄a p̄alay dō sabay, dōwan a gan atan i zek wa it̄abay re. ³² Aday dukwen, dō ataya ta san zle, Tawrita a Mb̄erom k̄a jak p̄a sariya ana dō ataya awan, ti njad amac. Kwa ̄a ga n̄a ta san zle d̄ep n̄a, tinen apan ti ga way ataya matanan hwiya. M̄a zakay a kutok n̄a, tinen apan ti h̄eran nga an̄a dō sa ga way ataya kawa ta ga n̄a way lele aya awan.

2

Sariya a Mb̄erom saa gan an̄a dō ahay ata awan

¹ Kwa ̄a ga n̄a iken waya waya, san apan aday n̄a, kak iken apan ki man anan mungok an̄a dō p̄a ines cana, ka man anan mungok ata n̄a, an̄a zek anak awan re, anga ki mba apan sa njad alay sa 'am sabay, bina iken a dukwen ka ga n̄a way a lelibay ataya re. ² Da san apan zle asanaw, kak Mb̄erom k̄a gak anan sariya an̄a dō sa ga way matanan ataya n̄a, sariya anahan n̄a dīdek awan. ³ Iken dō sa man anan mungok ù dō p̄a way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata n̄a, ki saa tam p̄a sariya a Mb̄erom a wa n̄a k̄ek̄ama k̄ela anaw? ⁴ Ad̄aka bay, i ga n̄a, tiya n̄a k̄a k̄edey anan sumor a Mb̄erom t̄a munapanaw anahan d̄age? K̄a k̄edey anan anga Mb̄erom a ngam sa gak sariya fan bay ata bidaw? A gak sumor ata dukwen, aday k̄a njad alay a sa yam p̄a ines anak ahay aday n̄a, ka san bidaw?

⁵ Iken n̄a, kurkwilen ̄a sl̄amay anak inde, a nak sa yam p̄a ines anak bay ad̄aka. T̄a alay anak awan, a nak Mb̄erom ̄a gak sariya anahan. P̄a luvon s̄a sariya a Mb̄erom n̄a, ki ga d̄ece n̄a, bayak awan. Anga p̄a luvon ata c̄ana, Mb̄erom i gan sariya an̄a dō ahay fok t̄a c̄oved awan. ⁶ I varan an̄a dō ahay fok n̄a p̄a way a tinen aya sa ga zle awan. ⁷ Dō

hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazlaḅ a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà do ataya kutok, Mbərom i varan atan sifa sa ndav bay ata kutok. ⁸ Əna do azar aya ite, ti vəze pə Mbərom. Do ataya ite nà, do sa ngam didek itəbay ataya awan, aday tə pərahan azar adəka nà, sa ga nə sədək a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivəl anahan ahay fok pə tinen. ⁹ Matana awan, do sə sədək ahay fok, ti njad dəce sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday do su kon azar aya kutok. ¹⁰ Aya əna, do sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazlaḅ, i ngəran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am dukwen anə Yahuda ahay, aday anà do su kon a azar aya re. ¹¹ Mbərom a ga mer su way anahan pə do ahay nà, alay kərtek a wa.

¹² Do su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize dukwen, mənəjəna Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. ¹³ Dəwan saa təra do didek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak dəwan a kə dəfak anan apan aday. ¹⁴ Do su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday dukwen, à alay azar aya nà, ta ga way tədə kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə dəkay anan Tawrita inde à mivəl a tinen kwa abay á ga nə dəwan kə jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. ¹⁵ Mer su way a tinen a sa ga ata a dəkay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivəl a tinen ahay inde, anga aday tã san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a dəkay anan re. Bina, alay azar dukwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. ¹⁶ Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə do ahay anga way mi der aya à mivəl inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə təkəren anà do ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə dəfak anan apan anà Tawrita a bay

¹⁷ Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay hana nà, kəkəməw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay do a Mbərom ahay. ¹⁸ Ki jen nə way sa zlan à nga anà Mbərom ata dukwen, kə sənən zle coy, anga Tawrita kə dəkak ikwen anan way lele aya sa ga. ¹⁹ A ga pikwen nà, ki mben

apan sə bənan alay anà hurof ahay aday sə dəvan anà do a azar aya tinen i ide zənən a inde ata awan. ²⁰ Kwanay gədek a tətakan anan way anà do bəlbəle aya, aday sə jəngan atan way anà do gwaslay ahay aya à abayak nga inde mba ata awan. Matana awan, ki jen nə Tawrita kə dəkak ikwen anan cəved sa san way aday sa san didek ahay fok.

²¹ Əna kwanay apan ki tətakan anan anan way anà do ahay, əna kwanay mbədek anan à nga wa sə tətakan anan way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen nà: «Kà ga akar bay!» Kwanay a, kwanay apan ki kəren way ahay. ²² Ki jen anà do ahay nà: «Kà ga mədigwed bay!» aday kwanay a, kwanay apan ki pəlen uwar ahay uho ata kəməw? Kwanay apan ki gifen anan 'am anà do ahay sa ga pəra, əna a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəma asa anaw? ²³ Kwanay apan ki həren anan nga i zek bayak awan, anga Mbərom kə varak ikwen Tawrita anahan, əna kwanay apan ki nəsən anan Tawrita ata nə pa ma mba asanaw? Ata kə nəsən nà, sləmay a Mbərom awan. ²⁴ Mə vinde a à Dəftere a Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Do su kon azar aya tinen apan ti nes anan sləmay a Mbərom dəgerger anga kwanay Yahuda ahay.*»

Way sə dəkay anan iken Yahuda ahay nà, agad mədəndalas bay

²⁵ Kwanay Yahuda ahay nə kə gəden mədəndalas anga sə dəkay a nə kwanay do a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i mak ikwen zek cəkəkan. Kak ki gen anan way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà, ki tərən kərtek a tu do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. Magwagway a kwanay a ibay. ²⁶ Natiya nà, do kə gədək mədəndalas itəbay, aday kə bənak anan bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata lele nà, Mbərom a i ca apan kawa do ma gad mədəndalas a bay aday daw? ²⁷ Anga nan kutok, do su kon a azar aya aday tə gədək mədəndalas sə awan itəbay əna ti dəfan apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà, Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan ki gəden mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata awan.

²⁸ Natiya kutok nà, sə təra Yahuda ahay didek aya nə maya anaw? Do sa gad pa zlay si zek anahan wa ata daw? A'ay. Agad mədəndalas didek a nà, agad pa zlay si zek wa cəna coy bay. ²⁹ Əna Yahuda didek nà, do sa gad mədəndalas à mivəl inde ata awan, bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay. Anga agad mədəndalas didek a nà, mbala

* 2:24 Ca pə Esaaya 52.5.

ana Apasay a Mbərom sa gad à mivél inde ata awan. Wita dukwen, 'am sə Tawrita mə vinde avinde ata bay. Do matanan kutok cəna, saa həran nga nə Mbərom a bina, do zənzen a bay.

3

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

¹ Izəne dōwan a i cəce: «Kak matanan cukutok nà, Yahuda ahay tə zalay do su kon a azar aya nə ta ma kutok anaw? Agad mədəndalas a tinen ata nà, magwagway a inde asa daw?» ² Tə didek a nà, magwagway a inde nə mənjoek bay. Mama'am aday nà, Mbərom kə varak atan anan 'am anahan à alay inde.

³ Izəne do hinen i cəce asa: «Yahuda aya azar a tə dəfan apan anà 'am a Mbərom sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà, Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay anan ata sabay kutok daw?» ⁴ Matanan bay! Kwa à ga nə do ahay fok mungwalay aya awan, Mbərom nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«iken Mbərom nà, ka jak 'am cəna, do ahay fok ti san nə ka ja didek a hwiya acəkan.

Dowan a kə pəlak anak cəved sə mungok dukwen, i san iken do didem a hwiya.*»

⁵ Izəne do maza awan i cəce re: «Ines a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà do ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak uko ata nà, tə cəved a bay kələdaw?» Ni ja uda kawa su do a man a aday! ⁶ Matanan bay jiga awan, Mbərom winen do didek a hwiya. Bina aday i saa gan sariya anà do sə daliyugo aya kəkəməw?

⁷ Izəne do hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nə Mbərom nə do didek awan, aday do ahay ti varan mazla6 adəka. Əna, i go uda sariya anga nen do sa ga ines nə pa ma asa mba anaw?» ⁸ Kəkəməw? Kak matanan nà, sa ga ines nə lele cukutok, anga sumor a Mbərom i kay ahay uho! Do a azar ta gad upo mungwalay sa jəka: «Sa ja 'am ata nə Pol.» Do ataya dukwen ti njad wa sariya a Mbərom.

Do mənəna ines nà, ibay

⁹ Natiya kutok nà, mənuko Yahuda ahay, də zalay do su kon azar aya daw? A'ay, də zalak dōwan ibay. Kawa anuno sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya fok, ines a lavan atan nga. ¹⁰ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja aday nà:

«Dowan inde kwa kərtek didek a nà, ibay.

¹¹ Dowan inde kərtek sa san didem nà, ibay. Dowan inde sə pəlay sa san Mbərom a dukwen, ibay re.

¹² Do ahay fok tə mbədahak anan ləen anà Mbərom, tə tərak do kəriya aya awan.

Dowan inde sa ga sumor kwa kərtek dukwen, ibay.†»

¹³ «Way sa nay uho à 'am a tinen ahay wa cəna, lelibay aya fok, kawa way sa nay ahay à jəvay mə təba a wa a rəbas ike ata awan.

Miresl a tinen ahay tə mbəda nà, way sə njəkan uda anà do a azar aya awan.‡»

«'Am a tinen ahay fok nə kawa umom su kòn ahay.§»

¹⁴ «Ta ja dukwen, 'am sə tahasl do ahay hwiya,

aday 'am mi wesl aya re.*»

¹⁵ «Ta haw sa vad do dukwen ahahaw.

¹⁶ A man a tinen sa zla ahay cəna, ti hazlap way sə gəban dəce anà do ahay bayak awan.

¹⁷ Ta san cəved sə njahay zay tə do ahay itəbay re.†»

¹⁸ «Tə jəjaran anà Mbərom itəbay fok.‡»

¹⁹ Kak Deftere a Mbərom kə jak matanan cukutok nà, da san apan zle, a jan 'am ata nə anà do a aday Mbərom a varay 'am anahan a à alay a tinen ahay inde ataya bidaw? Natiya kutok, dōwan inde kwa kərtek i mba apan sə məman anan ines tətə sabay. Mbərom i gan sariya anà do ahay fok. ²⁰ Matana awan, dōwan inde saa tərə do didek a pa 'am a Mbərom anga sə dəfan apan anà Tawrita nà, ibay. Adəka, Tawrita a jan anà do ahay nà, ines inde aday tã san anan cəy.

Do ahay ti tərə do didek aya pa 'am a Mbərom nə kəkəməw?

²¹ Həna nà, Mbərom kə təbak anan cəved anà do ahay sə tərə do didek aya pa 'am anahan. Cəved a wiya ata nə tə bənak pi zek tə cəved sə Tawrita bay. Aya əna, Tawrita pi zek tu do maja'am ana Mbərom ahay ta jak pə cəved ata kurre way anahan. ²² Cəved ata nà, natiya awan: Dowan aya tə dəfak nga pə Yesu Almasihu nà, tinen ti tərə do didek aya pa 'am a Mbərom kutok. Mbərom a təba cəved ata dukwen, anga Yahuda ahay taayak bay, əna anà do saa dəf nga pə Yesu ahay fok. Anga Mbərom awan aday nà, a gəzla do ahay pi zek wa itəbay. ²³ Bina, do ahay fok ta gak ines. Ta slak sə njahay à man sə mazla6 a Mbərom cəncan ata bay. ²⁴ Aya əna, Mbərom kə gak atan sumor anahan

* 3:4 Ca pə Jabuurə 51.6. † 3:12 Ca pə Jabuurə 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20. ‡ 3:13 Ca pə Jabuurə 5.10. § 3:13 Ca pə Jabuurə 140.4. * 3:14 Ca pə Jabuurə 10.7. † 3:17 Ca pə Esaaya 59.7-8. ‡ 3:18 Ca pə Jabuurə 36.2.

kəriya awan, kə tərak atan do didek aya pa 'am anahan. A ga matanan ata dukwen tə alay ana Yesu Almasihu, do sə təmay atan ahay a atahasl wa ata awan. ²⁵ Mbərom a slənay anan, anga aday a mac a yime sə do ahay fok, aday mez anahan a banay puko wa ines ahay. Matanan, dowan a kə dəfak nga pə Yesu cəna, Mbərom i pəsən anan ines anahan kutok. A ga kətanən nà, anga a nan sə dəkay anan nə winen do didek awan. Ines sə do ahay sa taa ga ataya nà, Mbərom a taa ga kawa a canan atan bay, ²⁶ a taa njahay tete kawa awan ibay. Əna həna kutok, winen apan i dakan anan an do ahay nà, winen do didek awan, ta sa ga way didek awan. Aday dukwen, a nan sə tərà anan do sa daf nga pə Yesu ahay, do didek aya pa 'am anahan.

²⁷ Kak matanan cukutok nà, awan a inde kə mbasakak uko aday dī njad sa ga anan ti zek daw? İbay jiga awan. Kak abay dowan a a dəfan apan nà, anà Tawrita fok kəma, ata abay i mba apan sa ga anan ti zek lele. Əna Mbərom a a təba nə cəved miza awan. Cəved ata nà, adaf nga pə Yesu Almasihu. ²⁸ Matanan, da san zle way anahan, Mbərom a tərà anan do ahay, do didek aya pa 'am anahan nà, anga tə dəfak nga pə Yesu, bina anga sə dəfan apan anà Tawrita a Musa bay. ²⁹ Aka aday winen a nà, Mbərom sə Yahuda ahay taayan kələdaw? A'ay, winen Mbərom sə do ahay kəzlek, Yahuda ahay tu do su kon azar aya təkə. ³⁰ Anga Mbərom nə winen kərtek. Kak Yahuda ahay tə dəfak apan nga, i tərà atan do didek aya pa 'am anahan. ³¹ Matanan re, kak do su kon azar ataya tə dəfak nga pə Mbərom dukwen, i tərà atan do didek aya pa 'am anahan re.* ³¹ Na jak matanan nà, ata nə kədiyək anan Tawrita adəka daw? Adəka bay, nə hərən nga, aday nə tərà anan way lele kawa ana Mbərom a sa daf anan ata awan.

4

Minje ana İbərəhima

¹ Həna nà, bayakuko pə bije a mənuko İbərəhima aday. Di ja nə maw? Ma sə tərən anaw? ² Kak İbərəhima kə tərak do didek a pa 'am a Mbərom anga a ga mer su way lele nà, abay tiya nə i njad sə hərən nga anà zek. Əna kə njadək sə hərən nga anà zek pa 'am ana Mbərom bay. ³ A Deftere a Mbərom inde nà, ta ja anan nə maw? «İbərəhima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.*» ⁴ Da san zle, dowan a kə gak mer su way cəna, tə haman way sə herreḅ anahan, bina tə

varan nə magwagway bay asanaw? Wita nə way sə herreḅ anahan a way anahan. ⁵ Əna dowan a kə dəfak nga pə Yesu mənəna a daf nga pi mer su way anahan lele aya nà, Mbərom i ca apan nà, adaf nga anahan ata kə tərak anan do didek awan. Cəved a Mbərom inde sə tərà anan do ahay do didek aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya awan.

⁶ Bahay Dawuda a ja matana re. A ja nà, Mbərom a tərà anan do sa daf apan nga ataya, do didek aya pa 'am anahan, mənəna a ca ide pi mer su way a tinen ata awan. Ti taslay mivəl kutok. Matanan, Dawuda a wa:

⁷ «Do sa ga ines ahay ti taslay mivəl, anga Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay, aday kə banak patan wa atahasl a tinen ahay fok.

⁸ Do sa ga ines ahay, ti taslay mivəl, anga Mbərom i ca pə ines a tinen ahay sabay.†»

⁹ Natiya, ataslay mivəl ata nà, winen mə lavay zek a anga Yahuda ahay dəkdek daw, kabay anga do su kon azar aya cite daw? Nə lahak sa ja coy asanaw: «İbərəhima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡» ¹⁰ Way ata a tərà nà, siwaw? A gad mədəndalas aday daw, kabay pə dəba anahan a wa daw? Pə dəba anahan a wa bay. A sa gad mədəndalas nà, Mbərom kə tərak anan winen do didek a pa 'am anahan coy. ¹¹ İbərəhima a gad mədəndalas sə dəkay anan winen kə dəfak nga pə Mbərom coy, aday Mbərom kə tərak anan do didek a pa 'am anahan coy re. Matanan İbərəhima a tərà bəbay su do sa daf nga ahay aday tinen ma gad mədəndalas a itəbay ataya fok. Bina Mbərom a tərà atan do didek aya pa 'am anahan kawa anahan sə tərà anan İbərəhima ata awan. ¹² Aday İbərəhima, winen bəbay su do ma gad mədəndalas aya fok re, əna si ti pərhan azar anà adaf sə adaf nga ana İbərəhima a alay a aday a saa gad mədəndalas ata awan.

Way a Mbərom mə zlapən a anə do anahan ahay

¹³ Mbərom a zlapən anà İbərəhima, i varan anan daliyugo fok anà zahav anahan. Matanan kutok, Mbərom a zlapən anan nà, anga İbərəhima kə dəfak anan apan anà Tawrita bay, əna a zlapən anan anga İbərəhima kə dəfak apan nga ata awan, kə tərak do didek a pa 'am anahan. ¹⁴ Kak dowan aya inde tə njadək way ata anga sə dəfan apan anà Tawrita cəna, ata adaf nga pə Mbərom i tərà kəriya bugol, aday 'am a

§ 3:30 Yahuda ahay, tinen do ma gad mədəndalas aya awan. * 3:30 Do su kon azar aya nà, tinen do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. † 4:3 Ca pə Laataanooji 15.6. ‡ 4:8 Ca pə Jabuurə 32.1-2. † 4:9 Ca pə Laataanooji 15.6. § 4:13 Ca pə Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18.

Mbërom sê zlapay anan ata kè tərak way kəriya re. ¹⁵ Tawrita a gəbay ahay cəna, mivél a Mbërom, bina dō ahay tē dəfan apan bay, ta gak ines. Abay Tawrita á ga ibay cəna, aga ines i ga inde sabay re.

¹⁶ Anga nan kutok, way a Mbërom sê zlapay anan ata nà, a zlayan anan nē anà dō sa daf apan nga ahay. A ga matanan ata dukwen, aday á varan atan anan way ata kəriya awan. 'Am ata mē zlayan a dukwen, anà zahav ana Ibərahima ahay fok. Zahav ana Ibərahima nà, dō sē dəfan apan anà Tawrita ahay dəkdek bay, əna dō sa daf nga pə Mbërom kawa Ibərahima ahay re. Anga winen nē bəbay a mənuko aya fok. ¹⁷ Kawa ana Mbërom sa jan anà Ibərahima, a wa: «Nē tərak iken bije sē zahav ahay bayak awan.*» Matanan Ibərahima nà, winen bəbay a mənuko pa man sē ide a Mbërom, anga winen kè dəfak apan nga. Mbërom winen dō sē varan sifa anà way ma mac aya fok, dō sē ndakay way ahay fok tē alay mēgəfar awan, ata awan. ¹⁸ Abay abayak nga ana Ibərahima inde pə awan sabay, əna kè dəfak nga pa 'am a Mbërom sa ja: «Wan sē kutov anak ahay ti baslay zek bay†» ata awan. Kè dəfak anan ide anahan zuhhwe pə Mbërom, kè tərak bəbay sē zahav ahay bayak awan acəkan. ¹⁹ A san zle re, ava anahan kè dəzlek bəse səkat coy, aday Saratu dukwen, i mba apan sa ga wan sabay. Kwa á ga nē zlay si zek anahan nē coy kawa ma mac awan dəp nà, adaf nga anahan pə Mbërom ata bəle a bay.

²⁰ Anga nan, kula way a Mbërom sē zlayan anan ata, kà gak anan hiyem hiyem bay. Adəka nà, adaf nga anahan kè jərahak, a ma nga sē həran nga á Mbërom. ²¹ Way inde a san zle kərtek cəna: Mbërom nē mēgala anahan inde sa ga way anahan sē zlapay anan ata awan. ²² Anga nan, Mbërom a ca apan nē winen dō didek awan.‡ ²³ 'Am a Deftere sa ja «Mbërom a ca apan nē winen dō didek awan» ata, mē vinde nē anga Ibərahima dəkdek bay. ²⁴ 'Am ata mē vinde a anga mənuko re. Da daf nga nē pə Mbërom, winen dō sē pədəkey anan Bahay a mənuko Yesu á wulen su dō ma mac aya wa ata awan. Aday winen a dukwen i i tərə mənuko dō didek aya pa 'am anahan. ²⁵ Mbërom a mbəsak anan á mac anga ines a mənuko ahay, aday a slabakay anan anga dē tərə dō didek aya pa 'am anahan awan.

5

Mbërom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

¹ Matanan kutok, dē tərə dō didek aya pa 'am a Mbërom, anga dē dəfak apan

nga, aday həna kutok zay a mənuko inde tē winen anga Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ² Winen kè njadək uko cəved aday Mbërom a gak uko sumor, anga dē dəfak nga pə winen awan. Tē sumor anahan ata nà, di jərə sē tavay apan nē njanjan lele. Di taslay anan mivél, anga di i njad sē njahay á man sē mazlaḅ a Mbërom. ³ Aday asa, di taslay mivél tē dəce a mənuko ahay re, anga dā san zle, dā gak dəce nà, di njad ngatay aday. ⁴ Ngatay aday dukwen, i tərə mənuko dō ma san nga aya awan. Aday dē tərak dō ma san nga aya ite, di dəfan ide anà way sa 'am. ⁵ Di dəfan ide anà way sa 'am, way sa 'am ata dukwen a njəkan uda anà dō itəbay asanaw? Anga Mbërom kà kak uko anan asan zek anahan coy ta sē varak uko ahay Apasay anahan Cəncan a dō mivél inde re.

⁶ Ayaw, á alay a mənuko bəle aya mba ata nà, Almasihu winen kè məcak anga mənuko, mənuko aday nà, dō mē vəze aya pə Mbërom. Almasihu a mac nà, á alay ata kutok, kawa sa zlan á nga á Mbërom. ⁷ Dowan saa təma sa mac anga dō didek a natiya ca nà, ibay. Izəne anga dō sa ga way lele aya nà, dō ahay ti ngam sa mac. ⁸ Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko nà, á alay a mənuko dō sē ines ahay hwiya. Matanan Mbërom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na. ⁹ Aya, mez ana Almasihu kə varak uko cəved sē tərə dō didek aya pa 'am a Mbërom. Anga nan dā san zle lele re, zek a ana Almasihu a dukwen, i i tam mənuko á mivél a Mbërom saa ga pə dō ahay ata wa re. ¹⁰ A alay a aday mənuko dō sa nan ide anà Mbërom ahay hwiya ata nà, winen kè ndəvak anan sa zlah anan məlmal tē mənuko, tē amac a wan anahan. Aka aday həna dē tərak dō anahan ahay coy nà, i tam mənuko á sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kè slabakak ahay á məkə wa kutok bidaw? ¹¹ Wita dəkdek cəna coy bay. Di taslay mivél re, anga ajapay a mənuko tē Mbërom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kè tərak mənuko car a Mbërom ahay coy asanaw?

Minje ata ana Adama tə Almasihu

¹² Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga dō kərtek sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə dō ahay. Dō ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. ¹³ Mbërom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Əna á alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbërom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. ¹⁴ Aya əna, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa dukwen, amac winen apan i vad dō ahay. Kwa tinen ta gak ines kawa

* 4:17 Ca pə Laataanooji 17.5. † 4:18 Ca pə Laataanooji 15.5. ‡ 4:22 Ca pə Laataanooji 15.6.

ana Adama do sə vəze pə Mbərom ata itəbay nà, amac kə vədak atan re.

Adama dukwen, winen kawa minje ana Yesu, dowan a saa nay ahay ata awan. ¹⁵ Əna magwagway a Mbərom sə varak uko tə Yesu ata nà, kə gak minje tə ines mbəla ana Adama sa ga ata bay. Tə didək a nà, do ahay bayak a tə məcak anga ines ana Adama. Əna magwagway a Mbərom sa var kəriya tə alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kə gak anan sumor anà do ahay kə zalak. ¹⁶ Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tə atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kə varak anan mungok coy, sariya kə bənak anan. Aya əna, sumor a Mbərom a mbasay pə ines sə do ahay, kwa á ga nə ta gak ines bayə awan, aday a tara atan do didək aya pa 'am anahan. ¹⁷ Matanan kutok, anga ines su do kərtəkəkke, amac kə mbərmak alay pə do ahay fok. Əna way sə zalay anan way ata tə sumor dukwen, a nay tu do kərtəkəkke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, Mbərom kə gak anan sumor anà do ahay bayan awan, a tara atan do didək aya pa 'am anahan. Matanan ti njad sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay pə kərtək a tata Yesu a kutok.

¹⁸ Natiya kutok, ines su do kərtək kə gəbak ahay 'am sa ban anan do ahay fok. Matanan, mer su way su do kərtək lele a, kə gəbak ahay 'am sə tərə anan do ahay fok, do didək aya pa 'am a Mbərom, aday sə varan atan sifa sa ndav bay ata re. ¹⁹ Kwakwa ata nà, do kərtəkəkke a ngam sə dafan apan anà Mbərom bay. Anga nan, do ahay bayak a tə tərək do sə ines ahay. Matanan re, do kərtəkəkke a dafan apan anà Mbərom. Anga nan, do ahay bayak a ti tərə do didək aya pa 'am anahan.

²⁰ Tawrita a dəzley ahay nà, anga aday ines ahay tã ma nga sə zəga pə do ahay ite. Əna à man a aday ines kə zəgahak ata nà, sumor a Mbərom a ma nga sə zəga pə do ahay ite re. ²¹ Kwakwa ata nà, məgala ana ines inde sa vad do. Həna dukwen, sumor a Mbərom sa gan anà do ahay ata nə məgala anahan inde sə tərə atan do didək aya pa 'am anahan re. Natiya, do ahay ti mba apan sa njad sifa sa ndav bay ata awan. Ti njad anan nə tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

6

Aga baptisma nà, amac tə Yesu aday aslabakay à məkə wa tə winen a re

¹ Həna kutok nà, u no sa ja nə maw? Zəgahuko anan sa ga ines aday sumor a Mbərom á zəga ite daw? ² Matanan bay re. Də takas nà, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday di njahay i ines inde kəkəma asa anaw? ³ Da san way

ata zle lele. A alay a mənuko sa ga baptisma ata nà, də japay nə tə Yesu Almasihu, aday da mac tatə winen a re. ⁴ Matanan, tə baptisma ata nà, mənuko fok də məcak tatə winen, aday ta lak mənuko tatə winen a re. Əna mazla6 a Mbərom nə məgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su do ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay mənuko anga aday dā njad sə njahay tə sifa wiya awan.

⁵ Natiya, də japak tə winen à alay a mənuko sa mac tə winen ata awan. Matanan, à alay a mənuko saa slabakay à məkə wa ata nà, di japay tə winen à aslabakay anahan à amac wa ata re. ⁶ Sənuko way inde aday: Anjahay a mənuko kwakwa ata nà, tə darak anan ayak pə dədom mə zəlɲgađ a pə kərtək a tə Almasihu, anga aday ubor sə ines a mə japay a tə mənuko ata dukwen á lize sə coy, aday mənuko dē tərə bile sə ines ahay sabay. ⁷ Natiya kutok, dowan a kə məcak cəna, winen bile ana ines sabay. ⁸ Matanan, kak də məcak tə Almasihu nà, di daf apan nga di njahay tə sifa anga winen a re. ⁹ Almasihu a slabakay ahay à məkə wa. Anga nan, da san a zle re, i naa mac sabay, anga məgala ana amac inde apan sabay. ¹⁰ Almasihu kə məcak. Amac anahan ata kə gəzlak atan pi zek wa tə ines sə coy. Həna nà, winen pə kərtək a tə Mbərom, tə sifa awan. ¹¹ Matanan re, kə sənən zle, kwanay dukwen kə məcən, aday kə gəzlen pi zek wa tə ines. Həna nà, kwanay pə kərtək tə Mbərom tə sifa aya awan, anga kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu.

¹² Anga na awan, ines á ga pikwen məgala sabay, kə pərihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki məcən wanahan asanaw! ¹³ Ká sa mbəsiken anan zek a kwanay ines á ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen adəka nə mer su way a Mbərom kutok, kawa do ma mac aya ta may uho à məkə wa ataya awan. Mbəsiken anan zek a kwanay həna nà, sa ga mer su way didək aya kutok. ¹⁴ Sə lavak ikwen nga həna nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom sa gak ikwen ata kutok. Natiya məgala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sə bile

¹⁵ Həna nà, di ja nə maw? Sə lavak uko nga nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom kutok. Cəved inde sa ga way lelibay a adəka daw? A'ay! ¹⁶ Kə sənən itəbay daw? Kə tərən bile su do aday nà, balaray si ki dafən anan apan anà dowan ata awan. Kak kwanay bile ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay bile ana Mbərom ahay, ata Mbərom i tərə kwanay do didək aya awan. ¹⁷ Kwakwa ata nà, kwanay bile ana ines ahay. Ngren anan anà Mbərom

anga hëna kə tēmihen sə dəfan apan tə mivél kərtek a anə atətək way a kwanay a sə sləne ata awan. ¹⁸ Abay kwanay bile sə ines ahay, əna kə təmen ahay à bile sə ines wa, aday kə tərən bile ana didek ahay kutok ite. ¹⁹ Nə gəba minje sə bile nà, anga aday kə sənən way a ni jak ikwen ata awan. A alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, kə mbəsiken anan zlay si zek a kwanay á ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sə sədək ahay dəkdek. Həna biten dukwen, kwanay bile sə didek ahay. Matanan, mbəsiken anan zek a kwanay á gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i tərà à cəncan a inde.

²⁰ Natiya kutok, à alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, aga mer su way lele cəna, a zlak ikwen à nga bay. ²¹ Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nə maw? Way a sa gak ikwen waray həna biten ataya awan. A andav sə way ma ga waray ataya dukwen, amac inde. ²² Aya əna, həna kutok, kə təmen ahay à bile sə ines ata wa. Kə tərən bile ana Mbərom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i tərà à cəncan a inde kutok. A andav a inde ite, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. ²³ Magwagway sə ines nà, amac. Əna way a Mbərom sə var kəriya ata nà, sifa sa ndav bay pə kərtek a tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

7

Do sa dafnga pə Yesu ahay, tə Tawrita

¹ Mərak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak həna ata nà, ki sənən, anga kə sənən Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anə do nà, si à alay a winen tə sifa pə daliyugo mba ata awan. ² Minje nə kawa uwar. A alay a mbaz anahan inde tə sifa nà, Tawrita a ban anan pə mbaz anahan ata awan. Əna, mbaz anahan kə sak a mac ite nà, Tawrita kə mbəsakak anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa. ³ Uwar kə sak a zla à mbaz hinen, aday mbaz anahan a mama'am ata ma mac a bay cəna, wita uwar ata kə gak mədigwed pə mbaz anahan ata awan. Əna mbaz ata kərtek a kə məcak cəna, 'am sə Tawrita ata inde apan sa ga mədigwed a sabay. I mba apan sa zla à mbaz hinen, kə gak ines bay.

⁴ Mərak uno ahay, kwanay həna ata dukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə kərtek a tə Yesu Almasihu, dōwan a sa mac anga kwanay pə dadom mə zəlɲgad ata awan. Anga nan kutok, kwanay dukwen kə məcən aday kə gazlen tə Tawrita sə coy. Həna kə jipen tə Yesu, dō sə slabakay ahay à məke wa. Matanan kutok, di mba apan sa gan mer su way lele aya anə Mbərom, i zlan à nga. ⁵ Da taa ga nà, mer su way sə ubor

si zek a nuko ahay. Way ana Tawrita sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde. ⁶ Həna kutok, də gəzlak tə Tawrita, anga də məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, di mba apan sa gan mer su way anə Mbərom tə cəved lele aday wiya awan, cəved ana Apasay Cəncan a sə dəkak uko anan ata awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga anga də dəfan apan anə Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

⁷ A nan sa ja həna nə ma kutok anaw? Tawrita ata nà, way sə nes dō adəka dāw? A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita sə dūko anan. Bina, abay na san ubor bay, anga na san 'am a sa jəka: «Kā sa ga ubor bay*» ata bay. ⁸ Əna nə sləne 'am ata cəna, ines kə njadak upo cəved kutok, a ga anan mer su way ta 'am ata sə wuho ubor ahay cara cara i zek inde. Mənjəna Tawrita nà, ines a aday dukwen, winen way ma mac awan. ⁹ Bina, à alay a nen nə sənək pə Tawrita fan bay nà, nen lele njənnan tə sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna, ines kə tərək way tə sifa bugol, aday winen məgala awan. ¹⁰ Ata jumdod, nen nə məcak ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i lagay nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəbo ahay adəka nə amac. ¹¹ Natiya Tawrita a varan cəved anə ines sə njəko uda, aday sa vad nen re.

¹² Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan awan, aday 'am anahan a ma ja ataya dukwen, tinen way cəncan aya, way didek aya, aday way lele aya re. ¹³ Aka aday way lele ata a ma nga sa vad nen asa daw? A'ay re! Əna ines a gəba way a lele ata, a ga anan mer su way sə vuro amac. A tərà matanan, anga aday dā san ines nà, winen ines ata acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu dō zənzen awan

¹⁴ Matanan kutok, da san zle, Tawrita aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa. Aday nen nə dō zənzen awan, bile sə ines. ¹⁵ Tə didek a nà, way uno sa ga ata cəna, na san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita nə ni ga anan kutok. ¹⁶ Kak way uno sa ga ata u zlo à nga bay nà, ata nə sənək kutok, Tawrita, winen way lele awan. ¹⁷ Matanan kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata sa ga anan. ¹⁸ Anga nan kutok, na san zle, awan inde lele awan i nen inde nà, ibay. Na ja nà, pə ubor si zek uno, nen dō zənzen awan ata awan. Aga way lele dukwen, u zlo à nga, əna

* 7:7 Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

na mba apan sa ga bay. ¹⁹ Bina lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay, aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok, na ga adaka nà, winen awan. ²⁰ Kak waylelibay aday u no sa ga bay dukwen na ga anan cəna, sa ga awan ata dukwen, nen bay. Atahasl a mə njahay a ĩ nen inde ata awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

²¹ Nga sa 'am a inde kutok: A alay a u no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo uda awan. ²² Bina, à mível uno a inde nà, nen mə taslay mível a sə pərahan azar anà Tawrita a Mbərom. ²³ Anga nan kutok, na ca apan nà, awan a inde lelibay a ĩ nen inde a slabak anan vərəm tə abayak nga uno sa gan may anà way lele ata awan. Natiya, nen nə tərak ɓile ana atahasl a mə njahay a ĩ nen inde ata awan. ²⁴ Anga nan kutok, nə tərak do mə jəjay a sə coy. Aday saa tam wa nen à amac ata wa hana nà, waya kutok anaw? ²⁵ Ngəruko anan həna anà Mbərom, anga kà tamak nen tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna, ni dəfan apan anà Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anà cəved sa ga ines dəkdek.

8

Anjahay tə sifa wiya awan

¹ Matanan kutok, həna nà, awan saa ban anan do ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nà, inde sabay. ² Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. ³ Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan do itəbay, anga bəle sə sluwed si zek su do kə mbəsakak anan cəved a bay re. Əna Mbərom nà, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su do zənnen aya, aday sə təmay nuko ĩ ines a mənuko ahay wa. Tə cəved ata kutok, Mbərom kà gak anan sariya anà ines ĩ zek su do zənnen ata inde kutok. ⁴ A ga matanan, anga aday dā mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, di dəfan apan nà, anà Apasay a Mbərom kutok, bina anà ubor si zek à mənuko sabay. ⁵ Aday nà, do sa dəfan apan anà ubor si zek a tinen ahay nà, ta ga way sa zlan à nga anà zek a tinen ahay. Əna do sə dəfan apan anà way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom cəna, ta ga dukwen way sa zlan à nga a cite. ⁶ Do sa taa bayak pə way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday do sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom ite dukwen, i i njad zay tə sifa sa ndav bay ata awan. ⁷ Do sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà ubor si zek cəna, winen do manidə a Mbərom, anga a dəfan apan anà 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re.

⁸ Do sa ga way sa zlan à nga anà ubor si zek aday nà, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

⁹ Kwanay adaka nà, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki dəfan anan apan anà ubor si zek bay nà, na. Dowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nà, winen do anahan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə Almasihu winen mə njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə tərən do dīdek aya pa 'am a Mbərom. ¹¹ Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Matanan, kak Apasay anahan ata dukwen winen mə njahay a à kwanay inde nà, i slabakay ahay kwanay à məke wa tə winen a re.

¹² Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nà, sə ubor si zek bay, bəlaray di ga kawa ana ubor si zek su do zənnen a sa gan may bay. ¹³ Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anà ubor si zek nà, ki məcen. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom à mərod anan ubor si zek ata nà, ki njiden sifa kutok. ¹⁴ Anga do aday Apasay a Mbərom a lavan nga tətə cəna, winen wan a Mbərom. ¹⁵ Apasay ata dukwen a təra kwanay ɓile aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay adaka nà, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, də ngaman anà Mbərom nà, «*Abba, Bəbay uno!*» ¹⁶ Apasay a Mbərom a tə alay anahan a dakan anan anà apasay a mənuko sa san anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. ¹⁷ Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nà, di njad way anahan a sə dərən anà gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anà Almasihu ata re. Matanan, kak də təmahak sa ga dəce anga Almasihu nà, di njad sə tama way sə mazlāb anahan ataya re.

Mazlāb a mənuko saa njad azanaka ata awan

¹⁸ A ga upo aday nà, awan sə zlangar anan dəce a mənuko sa ga həna ataya tə mazlāb a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənɓek ca! ¹⁹ Way a Mbərom sə ndakay fok dukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nà, ababa. ²⁰ Anga way a Mbərom sə ndakay fok tə tərak way kəriya aya awan. A nan atan sə təra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan adaka*, anga aday tā daf ide ²¹ pə luvon a aday i sa təmay atan ahay à ɓile sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti jəpay tə wan anahan ahay à

* 8:20 Ca pə Laataanooji 3.17.

mazla6 anahan ata inde, à barbarar inde kutok ite. ²² Da san zle, kwa ahay à ðalen a wa, hus ahay biten nà, daliyugo a fok winen à ðace inde, kawa uwar i sa wahay base coy ata awan. ²³ Òna daliyugo a anan taayan ðakdek bay. Way ana Apasay a Mbèrom sè varak uko mètèkwe ataya fok, ti njahay nà matanan. Di ðefan ide anà luvon a aday Mbèrom i tam mənuko à ðace wa, aday di tara wan a Mbèrom ahay sè ðidek a coy ata kutok. ²⁴ Abay aday ða tɔmak coy bidaw? Òna ða canan fan bay, di ðefan ide mba. Way aday kə canak anan tɔ ide coy ata nà, way ata nə kə ðefan ide adadaf mba daw? Wita, ðowan a ngaman adəfan ide sabay! ²⁵ Aya əna, kak di ðefan ide anà way hənə ða canak anan fan bay ata nà, di ba ababa.

²⁶ Apasay Cəncan a ðukwen a nay ahay sa mak uko zek, anga mənuko nə bəle aya awan. Bina, kwa à amboh a mənuko ahay inde ðukwen, ða san sè rəke way a pə Mbèrom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a tə alay anahan, a gan amboh anà Mbèrom tə mɔgala anahan a təkə, à yime a mənuko inde. Do zənzen i mba apan sa ga kətanən bay. ²⁷ Mbèrom a ca ide aday nà, à mivél inde. A san way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a cəce nə way kawa sa zlan à ngà à Mbèrom vərre à yime a mənuko do a Yesu ahay inde.

²⁸ Da san zle asanaw! Do sè pəlay Mbèrom tə mivél kərtek a aday Mbèrom a ngaman pi mer su way anahan ata nà, kwa sè tərə nə ma ma fok cənə, Mbèrom a tərə anan way sumor a anga ðowan ata awan. ²⁹ Mbèrom a lah sè walay wa do anahan ahay nà, kwa hənə kabay, aday kə gak atan ngà anga aday tə ga minjə ta wan si zek anahan awan. Ata Almasihu i tərə murkwaya sa wan anahan ahay fok. ³⁰ Do a aday Mbèrom sa lah sè walay atan ataya nà, kə ngamak atan kurre re. Do anahan a sə ngaman atan ataya nà, kə tərək atan ðidek aya pa 'am anahan re. Do anahan a sè tərə atan do ðidek ataya nà, kə varak atan mazla6 coy re.

Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbèrom nà, ibay

³¹ Hənə nà, di ja nə ma asa anaw? Kak Mbèrom winen tə mənuko nà, saa mba apan sè mbasay puko nà, waya asa anaw? ³² Wan si zek anahan a ðukwen, kə tɔmak anan à 'am sè ðace wa bay, əna a varan anan anà do ahay aday tə vad anan anga mənuko fok. Matanan, i varak uko way azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan ata re. ³³ Saa mba apan sa zlah puko əna nà, wayaw? Sə tərə mənuko do ðidek aya pa 'am anahan nà, zek a Mbèrom a sè walay mənuko ata awan. ³⁴ Waya saa mba apan sa ban mənuko anga ða dak ines asa anaw? Yesu Almasihu ta

nga anahan a kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday hənə winen mə njahay a à alay puway a Mbèrom. Winen apan i gan amboh anà Mbèrom anga mənuko. ³⁵ Kak matanan cukutok nà, ma saa mba apan sè gəzla mənuko pi zek wa kutok anaw? ðace ahay daw? Ajalay nga daw? Aban mbiyed sè do ahay asa daw? Ata may tə mətawak daw? Mərava sè amac tə maslalam daw? Awan a inde saa mba apan sè gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek ana Almasihu a nə ibay! ³⁶ Mə vinde à Deftere a Mbèrom inde nà:

«Manay pə cəved sè amac sasidew a nà, anga iken.

Ta ga alay tə manay nà, kawa təman sè waslay ahay.†»

³⁷ A mamasl sè way ataya inde fok kutok, di njad mɔgala sè mbasay, anga Almasihu, do sè pəlay nuko, i varak uko mɔgala anahan. ³⁸⁻³⁹ Anga nan, na san zle lele, awan inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbèrom nà, inde sabay. Mbèrom kə kak uko anan asan zek anahan tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan, kwa amac, kwa sifa adəka, kwa maslay a Mbèrom ahay, kwa setene ahay, kwa way sè tərə à alay a hənə ata awan, kwa way saa tərə à alay a saa nay pa 'am azanaka ata awan, kwa do sè mɔgala ahay, kwa mɔgala sè bagəbaga mburom ahay, kwa mɔgala sè məkə ahay, kwa way a Mbèrom mə ndakay azar aya fok, awan a inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbèrom cənə, ibay!

9

Mbèrom kə walak anan Isəra'ila ahay

¹ Way a ni ja hənə ata nà, winen way ðidəm awan. Nen do a Yesu, na gad mung-walay bay. Apasay Cəncan a a jan anà mez si zek uno a ðukwen, 'am a anan nà, ðidek awan. ² Mivél uno ma rah a nə tə mugo, aday nen à ðace ahay inde nə pac pac, ³ anga Yahuda ahay, do sè zahav uno ahay. Abay à ga zek nà, suwan Mbèrom à laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tə njad sifa. Nen nà, mə gəzla pi zek wa tə Yesu Almasihu. ⁴ Tinen nà, wan sè Isəra'ila ahay. Mbèrom kə tərək atan wan anahan aya awan. Kə ðakak atan anan mazla6 anahan, kə banak 'am tə tinen, kə varak atan Tawrita, 'am anahan. Kə ðakak atan anan cəved sə haran nga lele awan, kə zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. ⁵ Kə varak atan Ibarahima, Isiyaku aday Yakob tə gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu ðukwen, pə sluwed si zek nà, wan sè kutov a tinen awan. Almasihu a aday ðukwen, winen Mbèrom, winen pa ngà sè way mə ndakay aya fok. Zambaðuko anan pa sè viyviya awan. Amen!

Wan a Mbərom dīdem aya awan

⁶ Way a Mbərom a sə zlapay anan ata kə tərak awan kəriya bay re. A'ay, əna wan sə Isəra'illa ahay tə tərak dō ana Mbərom dīdem aya fok bay. ⁷ Aday wan sə kutov ana Ibərahima ahay tə tərak wan anahan dīdek aya fok bay re, bina Mbərom a jan nā: «Ki njad'wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.» ⁸ 'Am ata a nan sa ja nə maw? Wan mə wahay aya ā kutov su dō zənnen ata wa cəna, tə tərak wan a Mbərom ahay anga bəbay tə may a tinen ahay bay. Tə tərak wan a Mbərom ahay nā, anga Mbərom a sə zlapay anan ata awan. ⁹ 'Am a Mbərom a sə zlapay anan ata nā, hana: «I na daz cəna, ni may ahay, aday Saratu i njad'wan.» ¹⁰ Wita cəna coy bay re. Cuko pə Rəbeka ite. Kə wahak anan muwsa ahay anā bije a mənuko Isiyaku. ¹¹⁻¹³ Rəbeka a kə wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nā, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. A ga nə mer su way lele aya awan, ā ga nə mer su way lelibay aya awan dukwen, tə wahak atan sa ga awan fan bay. A alay ata nā, Mbərom kə jak anan anā Rəbeka coy, a wa: «Wan zek məduwen a i gan mer su way anā wan zek cədew awan.» Deftere a Mbərom kə jak pə muwsa ataya, a wa: «Nə gəbək Yakob, aday nə larak anan Isuwa.» A tərə matanan anga sə dəkay anan nā, Mbərom a walay dō nə pə way sa zlan ā nga anā winen, bina pi mer su way su dō zənnen a bay.

¹⁴ Həna nā, dī ja nə ma kutok anaw? Mbərom kə gak mer su way tə cəved a sabay cukutok daw? Matanan ata bay re. ¹⁵ A jan anā Musa nā: «Ni gan sumor nā, anā dōwan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sū go i zek wa cəna, dōwan a u no ū go i zek wa ata awan.» ¹⁶ Kawa sa ja kutok nā, Mbərom a gan sumor anā dō nā, anga a nan anā dōwan a bay, kabay anga mer su way ana dōwan ata bay, əna anga sumor anā Mbərom a way anahan. ¹⁷ A Deftere a Mbərom inde dukwen, Mbərom a jan anā Firawna, a wa: «Na daf iken bahay a ā Misra nā, anga aday ni ka anan məgala uno tə iken, pə iken a re, anga u no sa ndar anan sləmay uno anā dō sə daliyugo ahay fok.» ¹⁸ Matanan acəkan, a ca ike, Mbərom a gan sumor anā dōwan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anā dō hinen dukwen kawa sa nan.

Mivəl a Mbərom sa ga tə sumor anahan sa ga ite

¹⁹ Hinahibay nā, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nā, Mbərom a gafan 'am anā dō

ahay pə ines angamaw? Way ahay fok tə tərə dukwen, kawa sa zlan ā nga asəna, ines sə dō ahay uda nə wuraw?» ²⁰ Matanan, iken a aday nə waya saa vad'way pa 'am tə Mbərom a kəlanaw? Həna nā, way ma han a nə i mba apan sa jan anā dō sa han anan: «Ka sa han nen kawa həna anan angamaw?» tətə daw? ²¹ Dō sa han səngale nā, məgala anahan inde pə dudo aday sa han anan way ahay kawa sa nan bidaw? I han səngale tə dudo ata awan, aday i han anan jugwire tə dudo a mə mbəsak ata re.

²² Mer su way a Mbərom a dukwen, kətanan! A nan dō ahay tā san nə winen tə mivəl a anga tinen, aday winen Ba Məgala re. Aya əna, kə ngəmak sə səmen anā dō sə jənan pə mivəl, aday abay ti lize ataya acəkan. ²³ A nan anā Mbərom nā, dō ahay tā san mazləb anahan nə məduwen awan, aday i gəzla anan tə mənuko anga a nan sa gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am kurre, anga aday dā njad' mazləb anahan. ²⁴ Mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya awan. Əna kə ngamak dō ahay ā wulen sə Yahuda ahay wa dəkdek bay. Kə ngamak anan anā dō ahay ā wulen su dō su kon a azar aya wa re. ²⁵ Mbərom a kə jak 'am ata tə dongo ana dō maja'am anahan Hose'a, a wa:

«Dowan aya aday abay tinen dō uno ahay bay ataya awan,
həna ni ngaman atan dō uno ahay kutok.

Dowan aya aday abay nə pəlay atan itəbay ataya awan,

həna ni pəlay atan kutok.‡»

²⁶ A ja asa, a wa:

«Ū kon a aday dō ahay ta ja nā, tinen dō uno ahay itəbay ataya dukwen,

ā man ata adəka, ti ngaman atan wan ana Mbərom dīdek aya kutok, winen bahay sə sifa.Š»

²⁷ Dō maja'am a Mbərom Ezaya dukwen kə jak pə Isəra'illa ahay, a wa:

«Kwa abay Isəra'illa tē wasay nə kawa wiyen sə zlinder,

saa tam nā, dō ahay fok bay, əngal a mənəcək ca.

²⁸ Mbərom Fetek i ga sariya pu dō sə daliyugo ahay anga anga sə coy.*»

²⁹ Ezaya ata kərtek a kə lahak sa ja:

«Abay Mbərom Ba Məgala ā mbəsak uko zahav mənəcək bina,

də tərək kawa dō sə Sodoma tə Gomora.†»

* 9:7 Ca pə Laataanooji 21.12. † 9:9 Ca pə Laataanooji 18.10-14. ‡ 9:11-13 Ca pə Laataanooji 25.23. Š 9:11-13

Ca pə Malakiya 1.2-3. * 9:15 Ca pə Gurtaaki 33.19. † 9:17 Ca pə Gurtaaki 9.16. ‡ 9:25 Ca pə Hose'a 2.1-3.

Š 9:26 Ca pə Hose'a 2.25. * 9:28 Ca pə Esaaya 10.22-23. † 9:29 Ca pə Esaaya 1.9; Laataanooji 19.23-28 re.

Isəra'ila ahay tə sənək cəved sa tam didek a bay

³⁰ Lele həna juko nə kəkəma asa anaw? Do su kon a azar ataya tə njadak sə tərə do didek aya pa 'am a Mbərom anga tə dəfak nga pə Yesu. Aday abay tə palak sə tərə do didek aya bay re. ³¹ Yahuda ahay ite nā, tə palak sə tərə do didek aya ta sə dəfan apan anā Tawrita, əna tə njadak a cəved a bay. ³² Angamaw? Anga tinen tə bayak cəna ti njad' anan ta sə dəfan apan anā Tawrita ti mer su way, bina ta sa dəf nga pə Mbərom a bay. Anga nan, tə slahak pu kon sə hawan saray ù do ata awan. ³³ A Deftere a Mbərom inde nā, Mbərom a ja pu kon ata, a wa:

«Cen apan, ni dəf kon sə hawan saray anā do ahay à Urəsəlimala,
kon sə slahay do ahay.
Aday do kə bənak alay à winen inde ite nā, i jalay a bay.†»

10

¹ Mərak uno ahay, na gan amboh anā Mbərom tə mivəl kərtək a nā, u no nə Yahuda ahay tā njad' sa tam ite. ² Ni mba apan sa ja həna dukwen, tinen apan ti rəzlen à nga wa sə pərahan azar anā Mbərom nə cekərkərre, əna mənəjəna asan wa way mə cəde ide aya awan. ³ Tə sənək sa jəka Mbərom i tərə anan do ahay do didek aya pa 'am anahan kəkəməw nā, tə sənək bay. Tə pəlay sə tərə do didek aya nā, tə cəved si mer su way dəkdek. Matanan, tinen tə mbəzrlak a wa way sa nan à Mbərom. ⁴ Kwa pə ana Almasihu sa nay ahay wa nā, məgala ana Tawrita kə ndəvak coy. Natiya, kuwaya dowan a kə dəfak apan nga cəna, Mbərom i tərə anan do didek a pa 'am anahan.

Mbərom i tam anan do sa dəf nga pə Yesu ahay fok

⁵ Musa a ja 'am pə cəved sə tərə do didek a tə Tawrita nā, a wa: «Do sə dəfan apan anā 'am ana Tawrita nā, i njad' sifa nə tə winen awan.*» ⁶ Əna cəved sə tərə do didek a anga sa dəf nga pə Mbərom nā, cara. Deftere a Mbərom a wa: «Kā sa ja bay: «Way sa ján à mburom anaw?†»» Kawa sa ja nā, i ján saa ngaman anā Almasihu aday i dazay anan nə wayaw? ⁷ «Kā sa ja bay: «Way saa dazay à məke inde anaw?‡»» Kawa sa ja nā, waya saa zləzlamay anan Almasihu à məke wa pə cakay sə məsinde ahay wa anaw? ⁸ Musa a ja nə kəkəma kutok anaw? A wa: «'Am a Mbərom winen bəse tə iken! Winen à 'am anak inde, à mivəl anak inde re.§» Wita nā, ləbara sa 'am a həna manay apan mi

dakay anan pə cəved sa dəf nga pə Mbərom ata kutok. ⁹ Ki mba apan sa ja pa 'am sə do ahay fok, Yesu nā, winen Bahay anak tətə dəw? Kə təmahak aday kə dəfak apan nga nā, Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa dəw? Kə matanan nā, ata ki tam coy kutok. ¹⁰ Bina kak kə dəfak nga pə Yesu à mivəl anak inde nā, ki njad' sə tərə do didek a pa 'am a Mbərom. Aday kak ki dakay anan pa 'am sə do ahay, Yesu winen Ba Məduwen nā, Mbərom i tam iken acəkan. ¹¹ Anga Deftere a Mbərom a ja nā: «Do kə bənak alay à winen inde ite nā, i jalay a bay.*» ¹² Cəved sa 'am ata nā, anga do ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga do su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nā, winen Bahay sə do ahay fok. A gan sumor anā do sa dəf nga pə sləmay anahan ahay nā, fok. ¹³ Kawa ana Deftere a Mbərom a sa ja kutok: «Kuwaya dowan a kə dəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

Cəved sə dakay anan ləbara mugom awan

¹⁴ Ti njad' sə həran nga anā Mbərom a aday tə dəfak apan nga bay ata nā, kəkəməw? Kak aday kula tə slənek anan ləbara a bay nā, ti njad' sa dəf apan nga nə kəkəməw? Aka aday kak dowan a kə təkəkək atan anan bay nā, ti sləne kəkəməw? ¹⁵ Kak do ma slan a ibay nā, waya saa təkər 'am ata anaw? Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəba kawa saray su do sə dakay anan ləbara mugom ataya nə məw?‡» ¹⁶ Əna saa təma anan ləbara mugom ata nə do ahay fok bay. Do majə'am a Mbərom Ezaya kə jak, a wa: «Ba Məduwen, waya sa dəf nga pa 'am a manay anaw?§» ¹⁷ Matanan, do kə dəfak nga dukwen, anga ba kə slənek ləbara ana Yesu Almasihu. Aday dowan kə slənek ləbara anahan dukwen, anga do inde kə təkəkək anan anan.

¹⁸ Kak matanan cukutok nā, ni cəce aday: Isəra'ila ahay nā, tə slənek anan ləbara a anan itəbay kalədaw? Tə slənek, bina Deftere a Mbərom kə jak, a wa:

«Tə slənek dundo ana do maslan uno ahay pu kon pu kon fok.

'Am a tinen a kə dəzlek hus pə magaga sə daliyugo.*»

¹⁹ Kak matanan asəna, ni cəce asa re, Isəra'ila ahay tə sənək anan 'am ata bidaw? Mbərom kə mbədahak apan kurre tə dundo a Musa, a wa:

«Ni slabak anan sərak a kwanay pu kon kəriya awan.

† 9:33 Ca pə Esaaya 28.16. * 10:5 Ca pə Farillaaji Lewin'ko'en 18.5. † 10:6 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.12.

† 10:7 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13. § 10:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14. * 10:11 Ca pə Esaaya 28.16.

† 10:13 Ca pə Yoo'el 3.5. ‡ 10:15 Ca pə Esaaya 52.7. § 10:16 Ca pə Esaaya 53.1. * 10:18 Ca pə Jabuura 19.5.

† 10:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21.

Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mivel pu kon a aday do anahan aya ta san awan bay ata awan.†»

²⁰ Ezaya dukwen kà jàjarak bay, a wa: «Mbèrom a ja nà: “Sa njad nen nà, dowan aya aday tə pəlak nen bay ataya awan.

Na kan zek dukwen, anà dowan aya aday tə cəcihek nen a bay jiga ataya awan.‡»

²¹ Aday pə Isəra'ila ahay ite nà, Mbèrom a wa:

«Hway, nen apan ni ba sa kan alay anà do uno ahay.

Əna dowan ataya nə tə dəfo apan bay, ta ma nga sə vəze upo adəka.Š»

11

Isəra'ila ahay ta gan i zek wa anà Mbèrom

¹ Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek aday: Kak matanan cukutok nà, a nan sa ja nà, Mbèrom kà larak anan Isəra'ila ahay daw? Matanan bay! Anga nen a ta nga uno dukwen, nen Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin, zahav ana Ibərahima. ² Mbèrom kà larak anan do anahan Isəra'ila ahay bay, winen a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənən way ana Deftere a Mbèrom sa ja pə Eliya ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman anà Mbèrom anga Isəra'ila ahay, ³ a wa: «Mbèrom Fetek, do anaya tə vədak anan do majə'am anak ahay, tə mbəzłak anan man sə gəfan duno anà way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nen a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vad nen a re.*» ⁴ Zek a Mbèrom awan, a mbədahan apan nə kəkəməw? A jan nà: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu do uno ahay inde mbulo cuwəbe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anà Ba'al itəbay.†» ⁵ Həna ata dukwen, matanan re. Mbèrom kə lavak anan zek tu do ahay inde mə walay aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan. ⁶ Kak Mbèrom kə gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, əna anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbèrom sabay.

⁷ Ata həna nə kəkəmə kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nà, tə njadək anan fok bay! Sa njad anan way ata cəna, do a Mbèrom sə walay à wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su do a tinen aya

tə kurak anan nga a tinen ahay. ⁸ Kawa ana Deftere a Mbèrom sa ja:

«Zek a Mbèrom a sa ga aday tə san awan bay. Kə tacak atan anan ide,

kə dəngəzłak atan anan sləmay.

Hus biten tinen hwiya matanan.‡»

⁹ Dawuda dukwen a ja patan, a wa:

«Way sa pa sə azar uko a tinen ahay à tərən atan kawa balay sa mbazł anan way sə kiəe ahay,

tə slahay anan, aday Mbèrom à kəta atan.

¹⁰ Mbèrom à hurof atan, aday tə canan ide kula sabay,

à ga atan alay aday mivel a tinen à ndrəo6.Š»

¹¹ Matanan həna, ni cəce way maza awan asa: Saray a sə dəcan anà Isəra'ila ahay ata nà, kə slahak anan à məndak fok acəkan kutok daw? A'ay! Əna anga ines a tinen, do su kon azar aya tə njadək cəved sa tam pə cakay ana Mbèrom kutok. A ga anan matanan aday Isəra'ila ahay tə ga sərək pu do su kon aya azar ataya awan. ¹² A alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nà, Mbèrom kə gak anan lele anà do su kon azar aya pə dalyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, do azar aya ta njad zliile à alay a Mbèrom wa. Kak Mbèrom kə gak anan lele anà do azar aya anga Isəra'ila ahay sə dəfan apan sabay ata nà, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nà, sumor anahan i zalay re bidaw?

Mbèrom a tam anan do su kon azar aya nə kəkəməw?

¹³ Həna ni jak ikwen anà kwanay do su kon azar aya awan. Nə tərək do maslan ana Mbèrom pə cakay a kwanay do su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata dukwen, mer su way lele cəvedabay. ¹⁴ U no nà, do su kon uno aya dukwen tə cuno matanan, aday tə ga pikwen sərək, anga aday Mbèrom à tam wa do a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite. ¹⁵ A alay ana Mbèrom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məmal anahan tu do su kon aya azar a pə dalyugo fok kutok. Aday à alay azanan kə təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Ataslay mivel i ga inde, anga do ma mac aya ti njad sifa wiya awan.

¹⁶ Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbèrom nà, pen a ma la6 ata azar a fok dukwen ana Mbèrom a re.* Kak tə varak anan anan sləlay si sé ahay anà Mbèrom nà, alay si sé dukwen anahan aya re. ¹⁷ Alay si sé zahav a azar aya tə gədak atan aday tə tapak ayak uda alay si sé sə kiəe à yime aya

† 10:20 Ca pə Esaaya 65.1.

§ 10:21 Ca pə Esaaya 65.2.

* 11:3 Ca pə 1 Laamiie 19.10, 14.

† 11:4 Ca pə 1

Laamiie 19.18. ‡ 11:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 29.3; Esaaya 6.10.

§ 11:10 Ca pə Jabuura 69.23-24.

* 11:16

Ca pə Limle 15.19-21.

inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay dō su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan həna nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə sləlay si sé wa ata re. ¹⁸ Anga nan kutok, kà sa kədiyen anan alay si sé mə kəkal ataya bay. Ki həren anan nga i zek kəriya nə angamaw? Kwanay adəka nà, alay si sé ahay dəkdek, məgala ana alay si sé cəna, à sləlay aya inde. Bina, məgala ana sləlay a nay à alay si sé wa adəka bay.

¹⁹ Izəne dō inde à wulen a kwanay i ja: «Bay Mbərom a a kəkal anan alay si sé ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok bidaw!» ²⁰ Acəkan, Mbərom a patay atan wa, anga aday i tapay uda iken! Əna Mbərom a patay atan anga tə dəfak apan nga bay, aday a tapay uda iken dükwen, anga kə dəfak apan nga kutok. Kə həran nga anà zek adəka bay, jəjaran à Mbərom bugol. ²¹ Anga kak Mbərom kə patak anan Isəra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite sabay, kak kə mbəsakak sa daf apan nga nà, na daw? Iken adəka nə mə tapay a nə atapay!

²² San anan kutok aday, Mbərom nà, winen dō sumor awan, əna winen zizœk re. Winen zizœk tu dō mə slahay a pə cəved anahan wa ataya awan, əna pə iken ite kutok nà, winen dō sumor awan, kak iken apan ki pərahan azar hwiya nà, na. Kak matanan bay, i i patay iken a re. ²³ Yahuda ataya dükwen nà, kak tə dəfak apan nga maza dükwen, i ma atan pə dədazl a tinen kwakwa a re. Anga məgala anahan nà, inde sə tapay atan maza awan. ²⁴ Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya nà, kwanay kawa alay si sé sə kibe ataya kutok. Tə gəday anan à kibe wa, ta naa tapay anan pi sé sə agay ata awan. Kak Mbərom a ga way ma da 'am a kətan anan ata nà, i mba apan sa ma anan Yahuda ahay à man a tinen inde sabay kələdaw, tinen aday nə alay si sé ata didek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pə cakay ana Mbərom mba

²⁵ Mərak uno ahay, u no nà, sənən anan way a mi dər a anan lele, aday kə həren anan nga anà zek ahay bay. Bina, Isəra'ila ahay əngal a nan atan sa daf nga pə Mbərom bay, anga mivəl a tinen mə kuray aya awan. Ti naa mbədə mba, əna dō su kon azar apan Mbərom sə walay atan ataya tə mbədə apan 'am fok aday. Ata Isəra'ila i daf nga pə Mbərom kutok. ²⁶ Natiya Mbərom a i tam anan zahav sə Isəra'ila ahay fok cite. Mə vinde à Deftere inde, Mbərom a wa:

«Dowan a saa tam anan dō ahay ata nà, i nay ahay à Urəsəlima wa.
I pəse anan huwan ana wan a Yakob ahay fok.

²⁷ Həna anan nà, 'am uno sa ban tə tinen à alay a ni pəsen atan anan ines a tinen ahay ata awan.†»

²⁸ Yahuda ahay tə təra dō manide ana Mbərom ahay, anga ta ngam sə təma ləbara mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay dō su kon azar aya ata awan, ki mben apan sa zla à bahay anahan inde. Aya əna, Mbərom kə walak atan i palay atan hwiya, anga kə zlapak anan anà bje a tinen ahay. ²⁹ Mbərom kə ngamak anan anà dowan a aday kə zlapak anan, i varan way nà, i təra nə hwiya kawa anahan ata awan. Mbərom a mbədəhan anà 'am bay. ³⁰ Kwanay dō su kon a azar aya ata awan, à alay a inde nà, kə dəfen anan ahay apan anà Mbərom a cara daw? Əna həna ki gen anan i zek wa, anga Yahuda ahay dükwen tə dəfak anan apan bay. ³¹ A təra tə tinen Yahuda ahay dükwen matana re. Həna ti dəfan apan anà Mbərom bay, aday Mbərom kə gak ikwen sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday, tinen ti yam pə ines a tinen, aday tə gan i zek wa anà Mbərom ite. ³² Matanan, Mbərom kə varak anan cəved anà kuwaya anga aday à dəfan apan anà Mbərom bay ata way anahan. Ata aday dō ahay ti gan i zek wa dükwen, fok a tinen a kutok.

Mazla6 a Mbərom

³³ Tə didem a, sumor a Mbərom nà, məduwen awan. Asan way anahan kə zalak dō ahay fok, aday a san way ahay nə fok. Way anahan sə bayak dükwen, dowan a san sə dakay anan tətibay. Dowan sə gəzlan alay anà cəved anahan ibay fok re. ³⁴ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw?

Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.‡»

³⁵ «Wayə sə varan way aday i təran gudire à Mbərom anaw?§»

³⁶ Sə ndakay anan way ahay fok nə Mbərom. Way ahay fok à alay anahan inde, aday ti ga inde dükwen anga winen.

Do ahay tə varan mazla6 anà Mbərom pa sə viyviya awan! Amen.

12

Anjahay ana dō si mer su way ana Mbərom

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kə gak uko sumor nə bayak awan. Anga nan, nə cəce pikwen wa həna kutok nà, viren anan anan nga a kwanay anà Mbərom, kawa way sə

dó ahay sê varan anà Mbərom tə sifa aya ata awan. Təren dó ma ga nga aya anga Mbərom. Ata nà, i zlan à nga anà Mbərom a kutok, aday ki haren anan nga tə dídem awan. ² Kí gen kawa dó sə daliyugo ahay bay. Adəka bay, mbiken anan mível a kwanay anà Mbərom á m̀bədə anan, ta sə varak ikwen abayak nga wiya aya awan. Ata nà, ki sənən way ana Mbərom a sa gan may ata kutok: way sərom aya awan, way sa zlan à nga, aday way lele aya kutok.

³ Nen nà, Mbərom kà gak uno sumor, kə tərak nen dó maslan anahan. Anga nan, nen apan ni jak ikwen fok, na wa: Kə hərən anan nga anà zek bay. Sənən adəka nà, nga a kwanay aya awan. Cen pə m̀gala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan aday. Ki sənən kutok, kwanay pə cəved a Mbərom nə kəkəmw.

⁴ Zek su dó nà, kərtek, əna hawal aya inde apan dukwen bayak awan, kuwaya ti mer su way anahan cara. ⁵ Tə mənuko hənə dukwen, matanan. Mənuko bayak awan, əna mənuko zek kərtektəkke, anga mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu, aday mənuko fok mə japay aya pi zek re.

⁶ Mbərom kə varak uko m̀gala ahay nə cara cara, kawa sa zlan à nga anà winen awan. Natiya, kuwaya á ga anan mer su way tə way ana Mbərom a sə varan ata awan. Kak Mbərom a varak nə m̀gala sə ma anan 'am anahan awan, ma anan kawa anahan sə varak anan m̀gala ata kutok. ⁷ Kak Mbərom a varak nə m̀gala sa man zek anà dó ahay, man atan zek. Kak Mbərom a varak m̀gala sə tətakan anan way anà dó ahay, tətakan atan anan. ⁸ Kak Mbərom a varak nə m̀gala sə varan gədan anà dó ahay, varan atan gədan. Kak Mbərom a varak m̀gala sa varan way anà dó mətawak aya awan, varan atan tə mível kərtek awan. Kak Mbərom a varak nə m̀gala sə njahan pa 'am wa anà dó ahay, njahan atan pa 'am wa tə mível kərtek awan. Kak Mbərom a varak m̀gala sa gan sumor anà dó ahay nà, ga anan tə ataslay mível awan.

⁹ Pəlen dó a azar aya tə mível kərtek awan, aday tə təbalem dəkdek bay. Way lelibay aya cəna, kə ngəmen bay. Pəlen nə way lele aya awan. ¹⁰ Pəlen zek ahay à wulen a kwanay, kawa m̀arak sə pəlay zek ahay ataya awan. Dəfen anan apan anà dó a azar aya tə mível kərtek awan. ¹¹ Gen mer su way nə tə m̀gala si zek a kwanay a təkə. Kə tərən dó sə isew ahay bay. Gen anan mer su way anà Bahay a nuko Yesu nə tə mível kərtek a re. ¹² Dəfen anan ide a kwanay zuhhwe nà, pə way ana Mbərom saa varak uko ata tə ataslay mível awan. Səmen anan anà dəcə ahay, gen anan

amboh anà Mbərom nə kwa siwa siwa fok. ¹³ Gəzlen zlıle a kwanay ahay tu dó a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nà, na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay ahay.

¹⁴ Gen anan amboh a Mbərom aday á daf alay sə mazlaə anahan pu dó sə jugwar pikwen wa 'am ahay ataya awan. Kà saa tahislen atan bay. ¹⁵ Tislen mível tu dó sə taslay mível ahay. Yimen pi zek tu dó sa yam ahay. ¹⁶ 'Am á zlak ikwen pi zek tu dó a kwanay ahay. Kə hərən anan nga anà zek bay. Gen anan mer su way ahay nə fok lele, kwa mer su way cədəw aya awan. Kí cen pa nga a kwanay kawa dó kəlire* aya bay.

¹⁷ Kak dowan a kə gak ikwen huwan nà, kà si men anan anan uda siked a bay. Pəlay adəka nà, cəved sa ga way lele aya aday dó ahay ta san zle, way lele aya ata awan. ¹⁸ Ga m̀gala lele, aday kak cəved inde nà, njahan zay tə dó ahay fok. ¹⁹ Kwanay car uno ahay, kí men anan anan uda siked anà dowan bay. Mbəsiken anan Mbərom a á sa ga patan mível. Dəftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom Fetek a wa: “Ama siked nà, anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sə dó ahay nà, nen awan.†”» ²⁰ Adəka nà, gen kawa ana Dəftere a Mbərom sa ja: «Kak dó manide anak, may a han apan nà, varan daf. Kak sa gan nə jom, varan a'am á sa. Ka gak matanan kutok nà, i tərə kawa kə halan slan sə uko pa nga, i yam pə ines anahan kutok.‡» ²¹ Kə mbəsiken anan cəved anà sədək á mbasay pikwen bay, əna mbisen pə sadək ta sa ga way lele aya awan adəka.

13

Dəfen anan apan anà bahay sə daliyugo ahay

¹ Kuwaya á dafan apan anà ngomna, anga dó sə lavan nga anà dó ahay ataya fok, sə varan atan m̀gala ata nà, zek a Mbərom awan. Aday sa daf atan dukwen, winen a re. ² Matanan kutok, dowan a kə sadək pə ngomna dukwen, a səder nə pi zek a Mbərom awan. Ata, dó matanan ata a ngəzahay pi zek nə sariya a Mbərom. ³ Aday dó sa ga way lele aya ite nà, ti jəjaran anà dó sə lavan atan nga ahay itəbay, si dó sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sə jəjaran anà ngomna bay ba? Ga nə way lele awan. Ata ngomna i hərək nga. ⁴ Matanan, anga winen dukwen, a ga nə mer su way a Mbərom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a dukwen, jəjaran, anga Mbərom a varan m̀gala ata nə kəriya bay re. Winen dó si mer su way a Mbərom anga sə dakan anan mível a Mbərom sa ga anà dó ahay ta

* 12:16 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. † 12:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

‡ 12:20 Ca pə Baldni 25.21-22.

sa gan atan sariya pə way lelibay aya awan. ⁵ Anga nan, lele sə dəfan apan anə ngomna. Gen matanan anga kə sənen zle à mivél a kwanay a nà, wita cəved lele awan, bina anga sa jəka t̄a sa gak ikwen sariya bay ata adaka bay.

⁶ Aday dukwen, ka var jangal nà, anga nan re, bina Mbərom kə dəfak anan do si mer su way ataya t̄a ga anan lele. ⁷ Himen anan anan anə dōwan ataya way a t̄adē ki himen atan ataya awan. Viren jangal anə do sə cakal aya awan. Viren anan anan dala sə duwan anə do sə t̄əma aya awan. Jəjiren anan anə do a t̄adē ki jəjiren atan ataya awan, aday dəfen anan apan anə do a t̄adē ki dəfen atan apan ataya re.

Pəlen do a azar aya anga sə dəfan apan anə Mbərom

⁸ Gudire ana dōwan á ga inde pikwen ibay, si gudire kərtektəkke saa mbədək pikwen nà, na: gudire sə asan zek. Gudire ata nà, a ndav itəbay. Aday do sa san do nà, kà gak way ana Tawrita sa gan may ata fok. ⁹ Mbərom a jak uko nà: «Kà ga mədigwed bay, kà vad nga su do bay, kà ga akar bay, kà ga ubor pə way su do bay.*» 'Am a anaya pi zek t̄ə azar aya fok nə mə jəpaya a nà, à 'am kərtek a inde, a wa: «Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.†» ¹⁰ Do sə pəlay anan do sə cakay su doh anahan nà, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kə pəlak anan do sə cakay su doh anak ahay nà, kə dəfak anan apan anə Tawrita fok kutok.

¹¹ Gen matanan, anga kə sənen alay a anan ata zle, alay sə pədək pə ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbərom saa tam kwanay sə coy ata, winen bəse. Winen dərən kawa à alay a mənuko sə dəfay ahay nga pə Yesu ata sabay. ¹² Luvon winen apan i ndav, idē winen apan i cəde. Dà ga way a mənuko sa taa ga sə luvon ataya sabay. Ruko way sə alay a mənuko ahay saa vad anan zek t̄ə way lelibay ataya si pec kutok. ¹³ Zluko t̄ə cəved lele aya kawa do sa bar si pec ahay ata awan. Də vaway nga t̄ə mahay bay, d̄ə mbasakan zek anə agəsle lelibay aya bay, t̄ə cəved a wura wura dukwen d̄ə ján uho bay re, d̄ə t̄əre bay, aday d̄ə ga ubor pə way sə do azar aya bay. ¹⁴ Mbəsiken anan cəved anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu à t̄ərak ikwen way sə alay a kwanay awan. Kà bayiken pə way sə ubor si zek a kwanay ahay sabay.

14

Kl̄i men anan anan mungok anə zek ahay bay

¹ Təmihen anan do bəle a pə cəved sə pərahan azar anə Yesu ataya awan, mənəna kwanay sə t̄əre t̄ə winen pə way anahan sə bayak à mivél anahan inde ata awan. ² Do azar aya ti bayak, way sa pa inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna do aday winen bəle a pə cəved a Mbərom ata nà, i rac sluwed itəbay. ³ Dōwan a sa rac way so ata á sa kədəy anan dōwan a sa rac sluwed itəbay ata bay. Aday dōwan sa rac sluwed itəbay ata dukwen, á sa man anan mungok anə dōwan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kə t̄əmahak anan mərak ata re. ⁴ Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anə ɓile su do hinen ata nà, kəkamaw? Kà gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kà gak way lele dukwen, saa ngəran dukwen, bahay anahan ata re. Tə d̄idēm a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga t̄əte, i tavay nə nənjan.

⁵ Azar su do a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday do ahay inde t̄ə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya á san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivél inde ata awan. ⁶ Kak dōwan a kə zalak anan luvon hinen pə luvon a azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anə Bahay a nuko. Do sa pa way so, a nan dukwen sə həran nga anə Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata do sa pa way azar aya itəbay ata dukwen, a nan sə həran anan nga anə Bahay a nuko re, aday a ngəran dukwen anə Mbərom a re.

⁷ Dōwan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anə zek anahan t̄əte pə daliyugo dukwen ibay. Aday dōwan sa mac anga nga anahan a dukwen ibay re. ⁸ Kak mənuko t̄ə sifa aya nà, wita anga aday d̄ə ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak d̄ə məcak, d̄ə mac anga sa ga dukwen mer su way anahan a re. Matanan, kwa á ga nə mənuko t̄ə sifa aya awan, kwa á ga nə d̄ə məcak, mənuko do si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. ⁹ Anga Yesu Almasihu nə kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday à t̄əra bahay su do t̄ə sifa aya awan, aday winen bahay su do ma mac aya re.

¹⁰ Aday iken, ka gan sariya anə do sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kədəy anan nà, angamaw? Mənuko a fok, d̄i zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, do saa gak uko sariya ata awan. ¹¹ Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə d̄idēk awan, kuwaya fok i nay ahay sa naa dukwo gərmeç ù vo.

Kuwaya i ja t̄ə 'am anahan awan, nen nə Mbərom acəkan.*»

* 13:9 Ca pə Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21. † 13:9 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18. * 14:11 Ca pə Esaaya 45.23.

¹² Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i dəkay anan way anahan sa ga hənə ata tə alay anahan awan.

Kə fakay anan mərak anak i ines inde bay

¹³ Kak matanan cukutok nà, dē mbədek sa gan sariya anà mərak a mənuko ahay sabay. Adəka bay, kà si gen way aday i fakay anan mərak ahay i ines inde ata bay. ¹⁴ Bina manay mə japay aya tə Bahay a mənuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mənjadək a ta nga anahan a nà, ibay. Əna dowan a kə bayakək awan a inde nə tə mənjadək a kəma, à sa pa bay, anga pə winen nà, a ga mənjadək acəkan. ¹⁵ Kak kə nəkək anan mivəl anà mərak anak ahay tə way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nə kə pəlay anan bay. Almasihu kə məkək anga mərak ata awan. Way sa pa anak à sa lize anan bay. ¹⁶ A ga apək nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kək ka san zle dō ahay ti i jak nə lelibay kəma, kà pa bay, aday dō ahay tà ja apək way lelibay a sabay. ¹⁷ 'Am sə bahay a Mbərom nà, kà jak awan pə way anak sa pa ata bay. Kwa pə way anak sa sa ata dəkwen, kà jak awan bay re. Bahay a Mbərom nà, way ana Apasay Cəncan a sa ga à mənuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varək uko zay sə njahay pə kərtek awan, aday i varək uko ataslay mivəl. ¹⁸ Dowan a winen apan i gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, i zlan à nga anà Mbərom kutok, aday dō ahay ti dəfan apan anà dō matanan ata awan.

¹⁹ Anga nan, guko məgala sa ga way sə ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà dō ahay sa har à 'am a Mbərom inde ataya re. ²⁰ Kà nes anan mer su way a Mbərom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mənjadək a bay. Əna, kak mərak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cəna, mbəsək sa pa way ata awan. ²¹ Way lele cəna, kà sa ga way sə fakay anan mərak ahay i ines inde ataya bay, kwa à ga nə sa rac sluwed, kwa à ga nə sa sa mahay, kwa à ga nə sa ga ma ma fok. ²² Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kà jan anan anà dowan bay, si kwanay tə Mbərom a dəkdek. Dō sa ga way tə ajalay nga a cuwcew bay ata cəna, i taslay mivəl. ²³ Aya əna, dō sə vəfan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan i ga ines, anga kə dəkək anan mivəl anahan pə way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbərom nà, dowan a kà gak way aday a san sa jəkə lelibay kabay lele dəkwen a san bay cəna, kà gak ines.

15

Ga way sa zlan à nga anà dō a azar aya

* 15:3 Ca pə Jabuura 69.10. † 15:9 Ca pə 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50. ‡ 15:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § 15:11 Ca pə Jabuura 117.1. * 15:12 Ca pə Esaaya 11.10.

awan

¹ Mənuko dō məgala aya pə cəved a Mbərom ata, muko anan zek anà dō bəle aya awan. Dà ga way sa zlak uko à nga à nuko vərre a bay. ² Mənuko fok, guko way sa zlan à nga anà mərak a mənuko ahay, anga aday dā man atan zek sa har pa 'am ana Mbərom. ³ Yesu Almasihu a ta nga anahan a dəkwen kə pələk way sa zlan à nga a bay re. Adəka bay, a təra nə kawa mə vinde apan à Dəftere a Mbərom inde ata awan, a wa: «Dō ahay tə gənəhak nà, anakiken Mbərom, əna 'am a tinen ata a njad nə nen awan.» ⁴ Way a mə vinde à Dəftere a Mbərom inde ata fok, tə vinde anan anga aday way a mə vinde ata à dəkək uko anan way, aday anga dē dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapək uko anan ataya awan. Ata dī dəma way ahay lele kawa ana Dəftere sə varək uko anan məgala ata awan. ⁵ Mbərom Bahay sə varən məgala anà dō ahay sə dəma way ata, à təra anan abayək nga a kwanay kərtek, aday kī gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. ⁶ Ata kwanay a fok kī njiden sə həran nga anà Mbərom, Bəbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tə cəved kərtek awan. 'Am a kwanay dəkwen kərtek awan.

Dō su kon azar aya tə həran nga anà Mbərom

⁷ Matanan, təmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sə təma kwanay ata re, aday dō ahay tə həran nga anà Mbərom. ⁸ Na jak ikwen nà, Almasihu Yesu kə tərək dō si mer su way ana Yahuda ahay, anga sə dəkən atan anan nà, Mbərom winen dō sə dīdek, aday way anahan sə zlanan anan anà bje a manay ahay fok ata ti təra. ⁹ Aday ata, dō su kon azar aya ata ti həran nga anà Mbərom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A təra kawa Dəftere a Mbərom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hərək nga, Mbərom uno, à wulen su dō aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan,

ni zambad iken tə ara ahay.†»

¹⁰ 'Am a Mbərom a ja asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya awan, tislən mivəl pə kərtek a tu dō a Mbərom ahay.‡»

¹¹ A man hinen asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya fok, həren anan nga anà Mbərom Fetek.

Kwanay dō su kon ahay fok, zambiden anan.§»

¹² Ezaya kà jak re, a wa:

«Dō sə slala ana Yisa i nay ahay saa təra bahay su dō su kon a azar aya awan.

Tinen ti dāfan ide aday á tam atan.* »

¹³ Mbərom, dō sə varan məgala anā dō ahay sə dāfan ide ata, á varak ikwen ataslay mivel, á varak ikwen zay, anga kə dāfen nga pə winen awan. Natiya ki dāfen anan ide bayak a tə məgala sə Apasay Cəncan awan.

Mer su way ana Pol

¹⁴ Mərak uno ahay, nen a ta nga uno dūkwen, na san zle, kwanay nə dō lele aya awan, kə sənən dīdek zle, aday ki mben apan sə tətakan anan way anā zek a kwanay ahay coy. ¹⁵ Əna, nə vindək ikwen ayak tə gədan a pə way azar aya nā, anga u no kə mbədəken anan way a anaya á nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbərom a kə gak uno sumor anahan ¹⁶ sa daf nen dō si mer su way ana Almasihu Yesu awan, á wulen su dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni dakan atan anan ləbara mugom a sa nay pə cakay a Mbərom wa ata nā, nə tərak kawa dō sə gədan dungo anā way anga Mbərom. Anga kak tə dāfak apan nga nā, ata ti təra kawa way mə varan aya, Apasay Cəncan a sa gan nga cara aday á zlan á nga anā Mbərom ata awan.

¹⁷ Natiya kutok, ni taslay mivel ti mer su way ana Mbərom sə vuro anga ajapay a manay tə Almasihu Yesu ata awan. ¹⁸ Ni ja 'am sə awan maza kula bay. Ni ja nā, pə way ana Almasihu a sa ga ti nen ata dəkdek. Anga kə varak uno məgala sə bənan alay anā dō su kon aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya pə cakay ana Mbərom, aday tē dāfan apan. A ga matanan ata nā, ta 'am uno sa ja ataya, aday tə way uno sa ga ataya, ¹⁹ aday tə masuwayan ahay cara cara, aday tə məgala ana Apasay anahan re. Nə dākak anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anā dō ahay, nə dazlan ahay kwa á Urəsalima wa, hus nə dazle anan á lliriya. ²⁰ U zlo á nga sə dākay anan ləbara mugom a á man aya aday dō ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su dō hinen bay. ²¹ U no adəka nā, á təra kawa winen mə vinde a á Deftəre a Mbərom inde ata awan: «Dowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan.

Aday dowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok.†»

A nan anā Pol sa zla á Ruma

²² Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njad cəved a bay. ²³ Kə gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay ide, əna mer su way uno kə mbəsakak uno cəved bay. Həna mer su way uno á man a anan kə ndəvak kutok. ²⁴ Natiya, á alay a ni i zla

á Espaniya ata nā, ni njahay əga kwanay mənjoek, anga aday kə tislən uno mivel aday kī men uno zek tə cəved sə dəzle á man ata awan.

²⁵ Əna həna ni zla á Urəsalima aday ni i man zek anā dō a Yesu ahay á man ata awan, ²⁶ anga dō a Yesu ahay á Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sa cakal way anga sa man zek anā dō mətawak aya á wulen su dō a Yesu ahay á Urəsalima. ²⁷ Tə bayak sə cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday tədə sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anā dō su kon azar aya sa njad anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə dō su kon a azar aya tə man zek anā Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. ²⁸ Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy nā, ni i zla á Espaniya tə əga kwanay. ²⁹ Na san zle re, na sak a zlak ayak əga kwanay nā, Yesu Almasihu i gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay ide ata awan.

³⁰ Mərak uno ahay, kwanay kə dāfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kə varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh á Mbərom tə mivel kərtek a anga nen, aday tī mo zek. ³¹ Gen amboh, anga aday dō sə Yahudiya ahay aday tə dāfak nga pə Yesu bay ataya tə bəno mbiyed bay ite. Gen amboh dūkwen, aday way uno saa zla anan á Urəsalima ata á zlan á nga anā dō a Yesu ahay á man ata awan. ³² Natiya, kak Mbərom kə pəlak nā, ni zlak ayak əga kwanay nen mə taslay mivel awan. Ata ni njad sa taslay mivel pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

³³ Mbərom, dō sa taa var zay ata, á gak ikwen nga. Amen!

16

Pol a jan 'am anā Ruma ahay

¹ U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fəbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom á Kenkeriya á wulen su dō a Yesu ahay. ² Kə zlak ayak əga kwanay cəna, təmihən anan tə mivel kərtek a lele, anga winen dō ana Bahay a mənuko. Təmihən anan kawa abay tədə dō a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kə mak anan zek anā dō ahay bayak a, kwa i nen a dūkwen, kə mak uno zek a re.

³ Jen anan 'am anā atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. ⁴ A alay a inde abay ni mac coy nā, su mo zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga

nen dukwen, tə lavak anan zek coy. Saa ngran atan nə nen dəkdek bay. Do a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngran atan re. ⁵ Na jak anan 'am anə do a Yesu ahay sə halay nga əga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anə Epaynet, car uno didek awan. Winen do sa lah sa daf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. ⁶ Na jak anan ayak 'am anə Mariyama, winen dukwen kə gak mer su way bayak a anga kwanay.

⁷ Na jak anan ayak 'am anə do sə əga nen ahay, atə Andarenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nə jiga awan, tinen do tə mazlab aya bayak a ə wulen su do maslan ahay, aday tə luhu sa daf nga pə Yesu Almasihu adəka, bina nə lahan atan bay.

⁸ Na jak anan ayak 'am anə Ampəliyatus, car uno awan, manay ə alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

⁹ Na jak anan ayak 'am anə Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kartek awan.

Na jak anan ayak 'am anə Sətakis, car uno didek awan.

¹⁰ Na jak anan ayak 'am anə Apeles, winen dukwen kə gak dəce anga Yesu Almasihu aday kə samak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anə do sə əga Aristobul ahay re.

¹¹ Na jak anan ayak 'am anə do uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anə do a Bahay a mənuko Yesu ahay əga Narsis.

¹² Na jak anan ayak 'am anə Tirofen tə Tiropas, do sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anə Persis, mazar uno didek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

¹³ Na jak anan ayak 'am anə Rufus, do lele pə cəved sə pərahan azar anə Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anə may anahan, kə gak uno nga kawa nen wan si zek anahan didek awan.

¹⁴ Na jak anan ayak 'am anə Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday do a Yesu azar aya əga tinen ataya fok re.

¹⁵ Na jak anan ayak 'am anə Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anə Olimp as aday anə do a Yesu azar aya əga tinen ataya fok re.

¹⁶ Jen anan 'am i zek ahay lele. Do sə egliz anə Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anə do sa ngam way a

kwanay mətətak aya bay ataya awan. Tinen apan ti gəzla anan do ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anə do ahay pə cəved lele aya wa. Kə njihen pə cakay a tinen bay. ¹⁸ Zahav su do ataya nə, ta ga nə mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan ə nga vərre. Tinen apan ti ran mindel anə do ahay nə ta 'am. Natiya, tə njəkan uda anə do ma san way a bay ataya awan. ¹⁹ Kwanay ite nə, do ahay fok ta san zle, kə dəfen anan apan anə Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivel tə kwanay bayak a re. U no nə, təren do sa san sa ga mer su way lele aya dəkdek, mənəna sə japay anan tə huwan. ²⁰ I njahay bayak a sabay, Mbərom, Bahay sə zay, i varak ikwen məgala sə mbasay pə Fakalaw, ki jənen apan bəse coy. Bahay a nuko Yesu ə gak ikwen sumor anahan.

²¹ Timote, dowan a sa ga mer su way maya ti nen ata kə jak ikwen ayak 'am. Do uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atə Lukiyus tə Yason tatə Sosipater. ²² Nen Tertiyus, do sə vinde derewel ana Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen do ana Bahay a nuko Yesu. ²³ Gayus kə jak ikwen ayak 'am. Nə njahay nə, əga winen, aday do a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh əga winen. Erastus, do sa ban dala sə wulen su doh a anan ata, tə Kawartus, mərak a mənuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[²⁴ Bahay a mənuko Yesu ə gak ikwen sumor ə kwanay a fok. Amen.]

Pol a həran nga anə Mbərom

²⁵ Zambaduko anan sləmay a Mbərom! I mba apan sə varak ikwen məgala sə njahay mə ngazlay saray aya ə cəved anahan inde, kawa ana ləbara mugom a nen sə dəkak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata nə, Mbərom kə dəkək anan ləbara mugom ata awan. ²⁶ Əna hənə winen a kə kak anan ahay uho, aday do ahay tə wazay nə way ana do maja'am a Mbərom ataya sə vinde pə Almasihu ata awan. A ga matanan, anga aday do su kon ahay fok tə daf apan nga, tə dəfan apan kutok. ²⁷ Həruko anan nga ə Mbərom pa sə viyviya awan! Asan way anahan nə a zalay way ahay fok. Həruko anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Korintu ahay
mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

A alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh mēduwen awan. A man ata nà, Pol kə wazak anan labara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà dō su kon azar aya re. Pə dəba anahan a wa kutok, Pol a sləne nà, 'am aya inde tə slabakak à wulen sə dō a Yesu ahay cara cara bayak awan. Dō ahay tə gəzłak zek ahay jəban jəban, 'am sə gəba zek ahay so, anjahay səkəffe inde à man sə sləne wazo ibay, apa daf cəncan a kə tərak way sa ga anan azay, tə sənak sa ga anan mer su way tə məgala ana Apasay Cəncan a sa var ataya bay, aday tə sənak 'am sə aslabakay ana dō ma mac aya à məkə wa bay. Natiya kutok, Pol a mbədahan atan ayak pə way ataya fok, ta sə dakan atan anan asan zek a Mbərom anga dō ahay.

Nga sa 'am ahay
Aja 'am ahay (1.1-9)
Atəra zek kərtek tə dədom ana Yesu məzləngad awan (1.10-2.16)
Agan nga anà atatak way ana dō maslan a Yesu ahay (3.1-4.21)
'Am sə gəba zek ahay (5.1-7.40)
Ahəran nga à Mbərom, bina anà pəra ahay bay (8.1-11.1)
Məgala ana Apasay Cəncan aya awan (11.2-14.40)
Yesu kə mbasak pə amac (15.1-58)
Andav sa 'am ahay (16.1-24)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Korintu ahay
¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à nga à Mbərom sə ngumo aday nē təra dō maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tə Sostenes, winen dō sa daf nga pə Yesu Almasihu kawa mənuko a re. ² Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Korintu. Kə tərən dō a Mbərom ahay anga Yesu Almasihu. Mbərom a ngamak ikwen nà, anga aday kə tərən dō mə jəpəy aya tə winen awan. Kə ngamak anan anà dō sə dukwen gərmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tē təra dō mə jəpəy aya tə winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mənuko a fok. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dō sə Korintu ahay

⁴ Hwiya nə ngəran anà Mbərom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sə jəpəy kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Anga Mbərom dō sə jəpəy kwanay tə Yesu Almasihu ata nà, kə varak ikwen məgala ahay cara cara. Kə tərak kwanay dō sa san way ahay, aday kə varak ikwen məgala sə dakay anan 'am anahan anà dō ahay coy. ⁶ Kə njiden anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sə dakak ikwen anan labara a Yesu Almasihu ata dukwen nà, kə təmihen a nə tə didek a à mivəl a kwanay inde. ⁷ Anga nan kutok, kwanay dō sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kə njiden anan məgala ahay fok coy. Awan a inde a kəkak ikwen nà, inde sabay. ⁸ Mbərom dukwen i təra kwanay dō njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday dōwan à sa njad pikwen alay sa 'am sə slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. ⁹ Matanan, kə jəjiren awan bay, anga Mbərom a sə ngamak ikwen aday sə jəpəy kwanay tə wan anahan Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nə dō didek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su dō a Yesu ahay

¹⁰ Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am à zlak ikwen pi zek, aday kə gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Tərən dō mə jəpəy aya awan, mivəl a kwanay à ga nə kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen à ga nə kərtek a re. ¹¹ Bina 6a dō ahay inde ta nak ahay əga Kuluwe wa pə cakay uno, tə dakak uno anan atəre inde à wulen a kwanay. ¹² U no sa ja nà, azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay dukwen dō ana Apolos ahay.» Azar su dō əngal aya asa ta wa: «Manay nà, dō ana Piyer ahay.» Aday azar su dō aya ite kutok ta wa: «Manay nà, dō ana Almasihu ahay.» ¹³ Ki jen matanan ata nà, 6a Almasihu a nà, kə gəzłak anan zek anahan a daw? Kabay kwanay kə jilen nə tə darak ayak pə dədom mə zləngad a anga kwanay nà, nen Pol a daw? Kabay ki gen baptisma nà, tə sləmay uno, nen Pol a ite daw?

¹⁴ Nə ngəran anà Mbərom tətibay adəka, anga nen na gak anan baptisma anà dōwan bay, əna si atə Kərispus tə Gayus dəkdek. ¹⁵ Natiya dōwan inde i mba apan sa jəka a ga baptisma nə tə sləmay uno nen Pol nà, ibay. ¹⁶ Ayaw, cəkəbay nə mbədəkek anan à nga wa adəka re, 6a na gak anan baptisma anà Stifanas, winen tu dō su doh anahan ahay re. Pə dəba anahan a wa, na gak anan baptisma anà dōwan a inde nà,

na san sabay. ¹⁷ Bina, Almasihu a slan nen aday nà, saa gan baptilma anà dō ahay bay, əna saa dākay anan ləbara mugom a anà dō ahay. Nen apan ni dākay anan ləbara sa 'am anahan ata, əna tə asan way kawa su dō zənnen a sə bayak apan ata bay. Na ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu Almasihu a pə dədom mə zləngad ata à təra awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tə asan way su dō zənnen awan

¹⁸ Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, dō saa lize ahay ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya awan. Əna pə mənuko dō saa tam ahay ite nà, dā san zle wita nə mægala a Mbərom a way anahan. ¹⁹ Dā san way ata zle nà, anga 6a Mbərom kà jak à Deftere inde, a wa:

«Ni lize anan kəlire su dō kəlire aya awan, aday ni jəjay anan asan way su dō ma san way aya fok.*»

²⁰ Natiya kutok, kak Mbərom a kà jak matanan cukutok nà, dō a kəlire ataya ti ga inde asa daw? Kabay miter sə Tawrita ahay nà, ti ga inde daw? Kabay dō sa san sa vad awiyaway ahay nà, tinen ti ga inde daw? Asan way a tinen ata i man atan zek pə awan bay jiga awan. Mbərom kə tərak anan asan way a tinen ata way sə mindel kəriya awan.

²¹ Matanan dō sə daliyugo ahay, tə asan way a tinen ata, tə canak anan anà way a Mbərom sə ndakay tə kəlire† anahan awan, əna tə sənək wa Mbərom a bay hwiya. Anga nan kutok, Mbərom a tə alay anahan a kə varak anan cəved sa tam anà dō sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay anan ata awan. Əna cəkəbay, dō ahay ta ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel adəka. ²² Yahuda ahay ite nà, ta gan may aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà masuwayan aday. Gərek ahay ite, a nan atan ti saa təma nà, si ti san tə kəlire sa nga a tinen a aday. ²³ Aya əna mənuko də dākay anan nà, Yesu Almasihu nə tə darak anan pə dədom mə zləngad awan. Ata pə Yahuda ahay nà, wita way sə bənan atan mbiyed. Pu dō sə pəra ahay ite, wita nà, dā ja nə 'am sə mindel kəriya awan. ²⁴ Əna pə mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya kwa ā ga nə à wulen sə Yahuda ahay wa, kabay à wulen su dō sə pəra ahay wa nà, dā san zle, Yesu Almasihu nà, winen mægala ana Mbərom tə kəlire anahan a təkə fok. ²⁵ Way a Mbərom sa ga nà, kawa way sə mindel kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay asan way su dō zənnen awan. Way anahan sa ga nə kawa way bəle awan, aday cəkəbay way ata a zalan mægala à nga wa anà dō ahay bugol.

²⁶ Matanan, mərak uno ahay, ənga bayiken pi zek a kwanay a mə ngamay ataya aday. Pu dō sə daliyugo ahay nà, dō kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay, dō tə mægala aya dükwen inde à wulen a kwanay gem ibay, aday dō sə ngəlaw ahay dükwen nà, inde à wulen a kwanay gem ibay re. ²⁷ Əna Mbərom a walay adəka nà, dō mindel aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen nə ta san way zle ataya awan. Aday Mbərom a walay dō bəle aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen mægala aya ata awan. ²⁸ Aday a walay dō kəriya aya awan, tu dō aday dō ahay tə kədey atan ataya awan, aday tu dō demdemem aya pə daliyugo wa. A ga matanan nà, anga aday sə lize anan dō sə mazla6 ahay pə daliyugo a nan wa. ²⁹ Matanan kutok, dōwan i mba apan sə heran nga anà zek pə 'am anahan bay. ³⁰ Sə japay mənuko tə Yesu Almasihu nà, zek a Mbərom awan. Matanan həna Mbərom a təra anan Yesu Almasihu nà, dədəzl sə asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nà, tə Yesu Almasihu ata kutok, də tərak dō didek aya pə 'am anahan aday dō tərak dō anahan ahay ma tam aya i ines wa tə alay anahan. ³¹ Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nà, ā ga ti zek adəka nà, ti mer su way a Mbərom sa ga.†»

2

Wazo ana Pol à Korintu

¹ Mərak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak āga kwanay kurre sə dākak ikwen anan way a Mbərom ni der aya ata nà, nə dākak ikwen anan nə tə cəved sa 'am ma da 'am aya bay. Aday dükwen, nə dākak ikwen anan nə tə cəved sə asan way su dō sə daliyugo ahay bay re asanaw? ² Anga, na zlak ayak āga kwanay nà, na gan may nà san kərtek nà, Yesu Almasihu, aday winen mə daray a pə dədom mə zləngad ata awan. ³ A alay a nen āga kwanay ata nà, nen bəle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. ⁴ Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nà, na vak ikwen nga tə asan way sə dō ahay bay. Əna mægala ana Apasay a Mbərom a dākak ikwen anan nà, 'am uno sa jak ikwen ata nə 'am didek aya awan. ⁵ Anga nan kutok, kə dafen nga pə Mbərom nà, anga asan way su dō zənnen a bay, əna tə mægala a Mbərom.

Asan way su dō zənnen a tə kəlire a Mbərom

⁶ Anà dō ma san nga aya à cəved sa daf nga pə Mbərom ata nà, mə dakan atan anan ayak

* **1:19** Ca pə Esaaya 29.14. † **1:21** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. ‡ **1:31** Ca pə Yeremiya 9.22-23.

nə kəlire sə asan way didek awan. Kəlire ata nà, mbala ana dō sə daliyugo ahay bay, kabay mbala ana dō məduwen aya sə lavan nga anà dō ahay ataya bay re. Do sa san way ataya nà, ti i lize anan pi zek azanan. ⁷ Əna kəlire mbala manay sə dakak ikwen anan ata nà, winen nə kəlire mbala a Mbərom awan. Wita nà, abay winen mi der awan kwakwa. Kwa daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay, Mbərom a lavay anan zek tə kəlire anahan, anga aday sa tam mənuko à mazlaḅ anahan inde. ⁸ A wulen su dō sə lavan nga anà dō ahay pə daliyugo ataya nà, dōwan inde kwa kətek sa san way ata nà, ibay. Abay tã san aka nà, tiya ti darak anan ayak Bahay sə mazlaḅ pə dədom mə zləngad' ata bay. ⁹ Way ata nà, a təra kawa mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula dōwan kə canak anan bay, kula dōwan kə slənek bay, aday kula dōwan kə bayakak apan à mivél inde bay ata nà, Mbərom a lavan anan zek tə way ata anà dō sə pəlay anan ahay.*»

¹⁰ Aya mənuko nà, Mbərom a kak uko anan ahay way a mi der ataya tə məgala sə Apasay anahan. Apasay anahan ata nà, a zəzor anan way ahay fok, kwa abay á ga nà, way mi der aya à mivél a Mbərom a inde təkede dukwen, a san zle hwiya re. ¹¹ Natiya, dō zəzen a nà, sa san way sə mivél anahan a aday nà, si apasay si zek anahan awan. Matana re, dōwan sa mba apan sa san way sə mivél a Mbərom nà, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re. ¹² Mənuko nà, Apasay a à mənuko inde ata nà, mbala a Mbərom a way anahan, bina apasay sə daliyugo a anan bay. Anga nan, dā mba apan sa san sumor a Mbərom ma gak uko aya fok ata awan. ¹³ Anga nan kutok, manay apan mi dakay a way anà dō ahay nà, sə pəkan umo 'am nà, Apasay a Mbərom awan, bina asan way sə daliyugo bay. Natiya mə tətakan anan didek sə way mbala Apasay a Mbərom ata anà dō aday Apasay a Mbərom inde à mivél a tinen inde ataya awan.

¹⁴ Natiya awan, dōwan a aday kə njadək Apasay a Mbərom à mivél anahan inde bay cəna, i mba apan sə təma way ana Apasay a Mbərom sə varan anà dō ahay ataya bay. Bina winen a ca anan aday nə kawa way sə mindel kəriya aya awan. I sləne bay, anga sa man zek anà dō ahay aday sə sləne way ataya nà, Apasay a Mbərom awan. ¹⁵ Əna dō aday Apasay a Mbərom inde à mivél anahan inde ata nà, a mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Əna zek anahan a kutok nà, dōwan a mba apan sa san 'am

anahan a bay. ¹⁶ Anga Deftere a Mbərom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw? Dōwan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.†» Aya, manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivél a manay, aday mə bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sə bayak ata awan.

3

Do si mer su way ana Mbərom ahay

¹ Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak əga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà dō ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak adəka nà, kawa dō sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə təren dō sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. ² Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata dukwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.* Aday kwa abay á ga nə hənə biten təkede dukwen, ki mben apan fan bay re, ³ anga kwanay hwiya kawa dō sə daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sarak ahay pi zek, aday atəre dukwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa dō sə daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su dō sə daliyugo aya kutok bidaw? ⁴ Kak aday azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay» aday dō hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, dō ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay dō sə daliyugo aya sabay kutok daw?

⁵ Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw? Manay nà, dō si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nə mer su way sə dakak ikwen anan labara ana Yesu Almasihu anga aday kə dəfen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nə mer su way mbala ana Mbərom a sə ngaman umo apan sa ga ata awan. ⁶ Manay ma ga nà, kawa dō sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sə lahak ayak sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nə tərak kawa dō sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom əga kwanay kawa dō sə pəkan 'am anà zahav sə way a ma casl ata awan. Əna sa har anan zahav sə way ata nà, zek a Mbərom awan. ⁷ Matana kutok, dō sa casl way tu dō sə pəkan 'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Əna si zek a Mbərom a tə alay anahan dō sa har anan zahav sə way ata awan. ⁸ Natiya kutok, á ga nə nen Pol, dō sa casl, á ga nə Apolos, dō sə pəkan 'am, cew maya manay a, awan inde kə gəzlak manay pi zek wa daw? Əna zek a Mbərom i varan umo magwagway si

* 2:9 Ca pə Esaaya 64.3. † 2:16 Ca pə Esaaya 40.13.

* 3:2 Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «daf».

mer su way aná kuwaya pə herreḅ sə ayanga a manay. ⁹ Manay cew maya tē Apolos a nā, mə japay nə pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kə tərən nā, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kə tərən kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. ¹⁰ Nen nā, Mbərom kə gak umo sumor anahan, bina sə dazlan anan mer su way ata āga kwanay nā, nen awan. Matanan kutok, nə tərak dō mərīke a sa san sa han doh ata awan. Nə pəkak anan saray sə way a coy. Aday dō hinen ahay tinen apan ti han apan. Əna kuwaya á han apan dukwen, tə wurwer awan. ¹¹ Saray su doh nā, ma pak a coy. Saray su doh ata nā, Yesu Almasihu. Dowan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. ¹² Pə saray sə way ata kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tə guro, azar aya dukwen ta han apan tə rəsłom, azar aya ite tu kon mə jəra aya awan. Aday jəba su dō azar aya ite, tinen kutok nā, ta han apan tə dədom, tə mapapar, aday azar aya kutok tə gusuko. ¹³ Aya əna, pə luvon sə sariya kutok nā, jiyjay i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i kataḅ anan mer su way ana kuwaya tə uko. Ata aday dī canan anā mer su way a mənuko ahay kutok, kwa á ga nə lele, kwa á ga nə lelibay, ata dī san kutok. ¹⁴ Kak aday uko kə mbak apan sa vak anan mer su way á dōwan a bay nā, ata winen i njad magwagway anahan. ¹⁵ Əna kak uko kə mbak apan sa vak anan mer su way a dōwan a ite nā, i njad awan bay. Zek anahan a dada nā, i tam, əna i tam nə wurcihew wurcihew kawa dō sə təmay ahay á 'am sə uko wa, alay məgəbar awan.

¹⁶ Kwanay nā, kə tərən kawa doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday Apasay anahan mə njahay a á mivəl a kwanay inde. Wita nə kə sənən apan itəbay daw? ¹⁷ Kak dōwan a kə nək anan doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nā, Mbərom i lize anan dōwan ata awan. Anga doh sə mazlaḅ a Mbərom nā, cəncan awan, aday kwanay dukwen doh ata awan.

¹⁸ Natiya kutok, dōwan á sa njəkan uda anā zek anahan bay. Kak dōwan a inde á wulen a kwanay kə jak winen nə dō ma san way a pə daliyugo a anan nā, á təra zek anahan nə dō mindel a adəka, aday á njad kəlire didek a kutok. ¹⁹ Anga asan way su dō sə daliyugo ahay nā, Mbərom a ca apan nə wita nə mindel kəriya awan. Deftere a Mbərom a ja nā: «Mbərom a mbazl anan dō ma san way aya á balay sə wurwer a tinen aya inde.†» ²⁰ Aday a ja asa re, a wa: «Mbərom Fetek a san nā, abayak nga su dō ma san way aya nə way kəriya aya awan.‡» ²¹ Anga nan kutok, dōwan á sa hərən nga anā zek anga dō zənzen a bay. Sənən adəka

nā, way ahay fok nə ana kwanay. ²² A ga nə nen Pol, á ga nə Apolos kabay Piyer nā, manay a fok nə ana kwanay a bidaw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sə alay a həna a anan, kabay way sa nay á alay a azanan pa 'am ata awan fok nā, ana kwanay awan. ²³ Aday zek a kwanay a ite nā, sə lavay kwanay dukwen nə Almasihu. Aday Almasihu a ite dukwen, ana Mbərom awan.

4

Do maslan ana Yesu ahay

¹ Sənən apan lele, manay dō maslan ana Almasihu ahay nā, dō si mer su way anahan ahay. Mbərom a varan umo anan mer su way sə dakan anan anā dō ahay way anahan abay mi dər aya kwakwa ata awan. ² Natiya kutok, dō si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way á alay inde ata nā, sumor a nā, dō didek awan. ³ Nen a aday nā, kə gəden uno azar, kī jen nə nen lele kabay nen lelibay fok nā, awan a jalay nen bay. Kwa á ga nə dōwan aya inde tinen apan ti gudō azar ata dəp nā, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno təkede kə jak uno awan a ibay. ⁴ Anga nen a nə bayak nā, awan a mi dər a inde aday təde abay sə gudō apan azar nə ibay. Əna kutok nā, u no sa ja nə nen nā ga ines itəbay ata bay re. Suu go sariya nā, zek a Mbərom a tə alay anahan awan. ⁵ A nak ikwen sə lahan pa 'am anā Mbərom sa gan sariya anā dō ahay nā, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mənuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kə nak kutok nā, i dav anan jiyjay anahan pə way a mi dər a i ide zənzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sə mivəl sə dō ahay kutok re. A alay ata kutok, Mbərom i hərən nga anā kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

⁶ Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak minje sə way a anaya pə manay tə Apolos nā, anga aday kə sənən way a mi dər aya uda ata awan. U no nā, pərihen anan azar anā way a mə vinde á Deftere a Mbərom inde ataya awan. Kə hərən anan nga anā zek a kwanay anga dō kərtek, aday sə kədəy anan dō azar aya bay. ⁷ Anga, sa jak iken nā, kə zalay dō azar a nə wayaw? Awan anak a inde aday kə təma pə Mbərom wa bay nə maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njad tə alay anak a ite nā, angamaw?

⁸ A ga pikwen nā, kə njiden anan way ahay fok, kwanay dō zlıle aya awan, aday kī jen nā, kwanay bahay ahay. Aday kə bayiken nā, manay nə bahay ahay itəbay. Abay á ga nə matanan cukutok nā, wita lele, dī ga bahay ata nə pə kərtek a jiga bugol bidaw? ⁹ Aya nā, matanan bay. Manay nə dō maslan anā Yesu Almasihu ahay. Əna Mbərom a

təra manay kawa dō mēdakwidok aya awan, kawa dō kəriya aya awan, aday ma ʔan aya coy saa vad manay pa 'am sē dō ahay fok ata awan. Mə tēra kawa way sē gəsle anan pə idē sē dō ahay, kwa pə idē ana maslay a Mbərom ahay re. ¹⁰ Dō sē daliyugo ahay ta ca pumo nā, kawa mindel ahay, anga manay apan mi dākay anan ləbara ana Almasihu. Aday a ga pikwen nā, kwanay kə sənən way zle, anga ajapay a kwanay tē Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nā, dō bəle aya awan. Kwanay nā, mēgala aya awan. Manay nā, dō ahay tē kədəy manay, aday tē varak ikwen mazla6 anā kwanay bugol kutok. ¹¹ Hus hənə biten dukwen nā, may winen apan i rawad manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itəbay re, ta taa ndəbay manay nē hwiya. Manay apan mi bar nē karara kawa doh a manay nē inde itəbay. ¹² Mə rəzlen ā nga wa anā mer su way nē ndekərkarre, anga aday mā njad sa tar alay ā 'am.* Kwa tē gənahak uno dəp nā, manay ma ma nga sē pəsən atan anan adəka nā, 'am lele aya awan. Tē jugurak pumo wa 'am dəp nā, mē dəma anan ca. ¹³ Dō ahay ti rac manay ta 'am, əna manay mi bənan atan mbac adəka re. Ti ga alay tē manay kawa kwaskwalay. Hənə hwiya ma nan anā dōwan bay, kawa ruhom sē daliyugo a anan.

¹⁴ Nə vindek ikwen ayak nā, anga sē pəkak ikwen waray i idē pə way a kwanay sa ga ataya bay, əna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. ¹⁵ Kwa abay ā ga nē dō ahay inde bayak a tē baslay zek bay sa zlak ayak āga kwanay saa dākak ikwen anan ləbara ana Almasihu dəp nā, bəbay a kwanay pə cəved sē pərahan azar anā Yesu Almasihu inde kərtək nē, nen a hwiya. Na ja matanan nā, anga sē dākak ikwen anan ləbara mugom a nā, nen. Kwanay kə tēmihen sa daf nga pə Yesu Almasihu nē ā lay uno wa. ¹⁶ Anga nan kutok, nē cəce pikwen wa nā, pərihen anan azar anā azla uno awan. ¹⁷ Matanan nē slənək ikwen ayak Timote, winen wan uno laliwe uno awan, winen ma daf nga pə Bahay a mənuko Yesu a nē lele. Winen kə sak a dəzlek ayak nā, i dākak ikwen anan cəved uno sē pərahan azar anā Yesu Almasihu nē lele. Wita nā, way uno sē dakan anan anā dō a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

¹⁸ Dō a azar aya tinen apan ti zlapay awan, ā wulen a kwanay inde. Tē bayak nā, i ga nē ni zlak ayak āga kwanay sabay. ¹⁹ Əna kə zlak anan ā nga anā Bahay a mənuko Yesu nā, nen apan ni zlak ayak bəse. Ata ni i san anan dō sē zlapay awan ataya nā, tē babal awan kəriya dāw, kabay mēgala a tinen a

inde acəkan dāw kutok. ²⁰ Anga bahay a Mbərom nā, way mēgala awan, bina abəbal awan bay. ²¹ A nak ikwen jiga nē maw? Nā zlak ayak āga kwanay nē tē makifək a dāw, kabay nā zlak ayak nē tē asan zek a aday tē anjahay səkəffe ā mivəl inde dāw?

5

Way ma ga waray a ā mamasl su dō a Yesu ahay inde

¹ Ihe, nen apan ni sləne kwa ta sē wura fok, ta wa, 'am inde mēduwen a āga kwanay. Nē sləne nā, dōwan a inde nē tē nahay tē uwar ana bəbay anahan. Jəba sē way ata nā, kwa ā mamasl su dō sē pəra ahay inde dukwen, ta gan may bay re. ² Abay tədə pə jəba sē way ata nā, ki yimen anan anan adəka, əna kwanay nā, gədək a zlapay anan re. Dō sa ga way matanan ata nā, kə rəzlen anan ā wulen a kwanay wa bay adəka nā, angamaw? ³ Kwa ā ga nē nen daren tē kwanay, apasay uno winen inde tē kwanay. Dō sa ga way matanan ata nā, nen nē gəzlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde ā wulen a kwanay. ⁴ Na jak ikwen ayak tē sləmay ana Bahay a mənuko Yesu hənə nā, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a dukwen, apasay uno i ga inde ā mamasl a kwanay, aday dukwen mēgala ana Bahay a mənuko Yesu i ga inde re. ⁵ Aday ka sak a hilen nga ata nā, viren anan anan dōwan ata ā alay inde anā Fakalaw, aday ubor si zek anahan ā lize. Ata nā, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

⁶ Kwanay apan ki zləmbiren awan bugol nā, ki gen nē way lele dāw? Bina kə sənən sa jəka: «Wudəh mənjoek cəna, a zləmbar anan nuko nē fok» nā, kə sənən bidaw? ⁷ Ines nā, kawa wudəh ata awan. Matanan, pəken anan ines a kwanay ahay ā wulen a kwanay wa. Natiya, ki tərən dō didek aya awan. Bina abay hənə ata adəka nā, kwanay mē tēra a nā, dō didek aya coy, anga Yesu Almasihu kə məcak kawa wan sē təman mē waslan a anā Mbərom pə luvon sa ga azar uko sē Pasəka ata awan.* ⁸ Anga nan kutok, guko azar uko sē Pasəka ata nē, tē way mənjoəna wudəh ata awan, kawa sa ja nā, tē mivəl cədan'a aday ā didek a inde.† Bina mbəsakuko atē sadək tē huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wudəh ata awan.

⁹ A dərəwel uno sē vindek ikwen ayak hinen inde ata nā, na jak ikwen ayak bidaw? Kā saa jipen tu dō sa jən uho ahay bay. ¹⁰ Nə vindek ikwen ayak matanan ata nā, na ja nē pu dō sa jən uho ahay, dō sa ga ubor pə dala ahay, kabay dō sē van nga anā dō ahay, kabay dō sa ga pəra ahay, əna tinen

* 4:12 Ca pə Mer su way ahay 18.3. * 5:7 Ca pə Gurtaaki 13.7, 12.21. † 5:8 Ca pə Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki Tawreeta 16.3.

abay dō sē daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay nā ja nē pē tinen nā, wita si ki mbāsiken anjahay pē daliyugo bidaw? ¹¹ Əna nā ja nā, pu dō aday a jan anā nga anahan a nā, winen dō a Yesu, aday cəkəbay winen dō sa ján uho, winen dō sa ga ubor pē dala, winen dō sa ga pəra, winen dō sa gad mungwalay pu dō, winen dō sē vaway nga aday dō sa van nga anā dō ahay ata awan. Dō sa ga way matanan ataya nā, kē tiren alay ā tuwez jiga bay fok.

¹²⁻¹³ Mē zaray ənaw ahay pi zek tu dō sē daliyugo ataya aha, aday saa gan atan sariya awan anaw? Wita nā, mer su way a Mbərom awan. Aya əna, dō a Yesu ahay kutok nā, saa gan atan anan sariya a tinen ahay nē kwanay awan. Anga Deftere a Mbərom kē jak, a wa: «Rəzlen anan dō sē huwan ahay ā wulen a kwanay wa. †»

6

Sariya ā wulen su dō a Yesu ahay

¹ Awan a kē slahak ikwen ū uko inde nā, ki men nga sa zla anan 'am a nē ā man su dō sē pəra ahay. Wita kē zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata ā man a dō a Yesu ahay bidaw? ² Kē sənən zle, saa gan sariya anā dō sē daliyugo ahay fok bugol nē mənuko dō a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok nā, way a cacəfew ataya ā mamasl a kwanay inde nā, ki mben apan sē cacal anan bay nē angamaw? ³ Kē sənən ite sabay kələdaw? Kwa anā maslay a Mbərom ahay takede nā, saa gan atan sariya dukwen, mənuko re. Aday way sē daliyugo a anan ataya nā, di mba apan sa ga sariya tēde tēde sabay kutok daw? ⁴ Matanan kutok, way kē slahak anan ū uko inde anā mərak ahay nā, ta zla anan 'am a pē cakay su dō sē pəra ahay nā, angamaw? Tinen a aday nā, man a tinen inde lele ā wulen su dō a Yesu ahay ibay. ⁵ Nā ja matanan nā, anga aday way ata ā gak ikwen waray. Bina dō ma san way a, kwa kərtek nā, inde ā wulen a kwanay sē ndəvak ikwen anan 'am a itəbay daw? ⁶ Iya, cəkəbay awan a kē slahak anan ū uko inde anā mərak ahay nā, ta zla anan 'am a pē cakay su dō sē pəra ahay. Wita lelibay. Kā si zlen anan kula sabay.

⁷ Aday asa, kak sariya inde ā wulen a kwanay ahay cəna, pa 'am a Mbərom nē kē zluwen coy. Kwa abay dōwan a gak ikwen nē maw, kwa a kəra pikwen wa nē way dəp nā, kē njihen way a kwanay nē suwan bidaw? ⁸ Aday cəkəbay sa ga way a lelibay ataya aday sē kəra way a nē kwanay awan. Aday ki gen anan way ataya nē anā mərak a kwanay aya awan däge! ⁹ Kē sənən apan zle lele, dō sa ga way lelibay aya nē tinen

ti njad man ā bahay a Mbərom inde bay. Sənən apan lele, dōwan ā sa njakan uda anā zek anahan bay. Dō sa ján uho ahay, dō sa ga pəra ahay, tu dō sa ga madigwed ahay, aday tu dō sa gan may anā uwar ahay sabay, tē palay sē nahay nē tu dō mungol aya, ¹⁰ dō sē akar ahay, dō sa ga ubor pē way ahay, dō sē vaway nga ahay tu dō sa gad mungwalay pē dō ahay, dō sa van nga anā dō ahay, fok a tinen ti canan pē ide wa anā bahay a Mbərom bay. ¹¹ Kwakwa ata nā, azar su dō a kwanay aya nā, ta gak ahay jaba si mer su way a lelibay ataya re asanaw? Əna həna, Apasay a Mbərom a mənuko sē dəfan apan ata kē banak pikwen wa ines ahay, kē tərak kwanay dō anahan ahay aday kē tərak kwanay dō didək aya pa 'am anahan tē sləmay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Zek su dō mē ndakay a nā, sē həran anan nga anā Mbərom

¹² Natiya kutok, azar su dō a a bayak nā: «Cəved inde sa ga way ahay fok.» Əna way azar aya nā, ti njadan 'am anan ā nga bidaw? Ta ja asa, ta wa: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Əna pi nen nā, u no sē təra bile sē awan bay fok. ¹³ Ta ja nā: «Way sa pa inde nā, anga kutov, aday kutov inde dukwen anga way sa pa re.» Ayaw, əna tinen a cew maya pē luvon a inde nā, Mbərom i naa lize atan mba. Aday dukwen, zek kutok nā, Mbərom a ndakay anan nā, anga sa ján anan uho bay. A ndakay anan nā, anga sē pərahan anan azar anā Bahay a mənuko Yesu. Aday dō sa gan nga i zek a mənuko nā, winen a re. ¹⁴ Mbərom kē slabakak anan ahay Bahay a mənuko Yesu ā məkə wa tē məgala anahan. I naa slabakay ahay mənuko dukwen, tē məgala anahan ata matanan re.

¹⁵ Kē sənən apan sa jəka zek a kwanay kē tərak hawal si zek ana Yesu Almasihu bidaw? Aya əna, ni gəba anan hawal si zek ana Yesu Almasihu ata aday ni japay anan tē uwar sa taaj ján uho kutok asa daw? Wita i ga zek sabay. ¹⁶ Kak kē mbakak anan zek anak anga sa ján anan uho matanan nā, ata kē tərak zek kərtek a tē dōwan a kwanay sē japay maya ata kutok bidaw? Anga Deftere a Mbərom a ja nā: «Cew maya a tinen a ti təra nā, zek kərtektəkke coy.*» ¹⁷ Aya əna, dō sē japay tē Bahay a mənuko Yesu nā, tinen tē tərak zek kərtek a ā apasay inde coy.

¹⁸ Anga nan, mbāsiken 'am sa dah uho nē səfek ā alay a kwanay wa. Ines azar aya fok, tinen i zek inde bay. Əna dō sa dah uho ahay fok ta ga ines ata nā, pi zek a tinen a cərkəke way anahan. ¹⁹ Kē sənən apan zle lele, zek a kwanay a nā, doh ana Apasay a Mbərom Cəncan awan. Apasay a Mbərom mē njahay a ā kwanay inde. Mbərom a

† 5:12-13 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 17.7.

* 6:16 Ca pə Laataanooji 2.24.

varak ikwen anan. Anga nan, zek a kwanay a hana dukwen, kə liven apan nga sabay. ²⁰ Bina Mbərom kə bəmbadaƆak kwanay masa nə ndədamdamma bayan awan. Natiya, mbəsiken anan zek a kwanay á həran nga aná Mbərom kutok.

7

Agəba zek

¹ Həna nā, ni mbədəhahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno á dərrewel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nā, abay dōwan á gəba uwar bay nə tədə. ² Aya əna kutok nā, kak ki mben apan sə njahay tətibay aday ta saa ján uho nā, suwan kuwaya á gəba uwar aday dāna ahay dukwen tá zla á mbaz. ³ Asa atə mungol tə uwar anahan dukwen tə mbədəhan ləen í zek ahay bay. ⁴ Zek ana uwar nā, ana winen a bay, əna aná mbaz anahan. Mungol dukwen matanan re, zek anahan dukwen aná winen a bay, əna aná uwar anahan. ⁵ Ká si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə dəfen alay a inde mənǰək sa ga amboh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə dəba anahan a wa dukwen nā, jipen asa, bina Fakalaw i saa njad pikwen cəved sa njak kwanay í ines inde, anga kə sənən sə lavan nga aná zek a kwanay tətibay ata awan.

⁶ Na ja matanan nā, sa jəka aday təktek gen matanan ata bay. Əna ki gen matanan nə lele. ⁷ Nen na gan may nā, abay kuwaya á njahay kawa nen mənǰəna uwar nə lele. Əna kutok nā, Mbərom a varan məgala anahan aná dō ahay nə cara cara. Aná dōwan hinen a varan məgala sə njahay mənǰəna uwar.* Aná dō hinen asa, kə varak anan məgala sə njahay tə uwar awan.

⁸ Həna nen apan ni jan ayak 'am aná dō mənǰəna uwar ataya awan, aná dəna dalay ataya awan, aday aná mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mənǰəna sə gəba zek ahay kawa nen. ⁹ Aya əna, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nā, kuwaya á gəba uwar; dəna ahay dukwen tá zla á mbaz, aday mədukway sə uwar ahay ite tá zla á mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

¹⁰ Nen apan ni jan ayak aná dō məgəba zek aya awan, 'am daƆdaƆaƆ awan. 'Am ata nā, sa nga uno a bay, əna ana Mbərom. Uwar á sa mbəsakan anan mbaz anahan bay. ¹¹ Aday, kak uwar a dōwan a kə zlak way anahan nā, á sa zla á mbaz hinen bay. A njahay taayak, kabay tá ndav anan 'am a sə cəban atan pi zek ta mbaz anahan ata aday á ma agay. Aday mungol dukwen nā, á sa razl anan uwar anahan bay re.

¹² Həna nen apan ni jan ayak aná dō azar aya nā, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbərom bay. Na ja ite nā, hinahibay, kak dōwan a kwanay a inde uwar anahan nə a daf nga pə Yesu fan bay aday uwar anahan ata dukwen a nan sə njahay ta mbaz anahan nā, dōwan ata á sa razl anan uwar ata bay. ¹³ Matanan re, kak uwar a inde á wulen a kwanay aday mbaz anahan nə a daf nga pə Yesu fan bay, aday mbaz anahan ata dukwen a nan sə njahay tə uwar anahan nā, uwar ata á sa mbəsakan anan mbaz anahan bay re. ¹⁴ Bina mbaz anahan a sa daf nga pə Yesu fan bay ata nā, winen á mamasl su dō a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kə dəfak nga pə Yesu a fan bay ata dukwen, winen á mamasl su dō a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nā, gwaslay a kwanay ahay dukwen tə gəzlak tə Mbərom kutok bidaw? Əna həna, winen á mamasl su dō a Yesu ahay kutok bidaw?

¹⁵ Aya əna, kak dōwan a sa daf nga pə Yesu fan bay ata, a nan sə mbəsakan anan dō sa daf nga pə Yesu ata nā, i mba apan sə mbəsakan anan. Anga nan kutok re, dōwan mə mbəsakan a ata nā, á ga nə mungol, á ga nə uwar, winen ma Ɔan a ta 'am sə gəba zek tə winen sabay. Mbərom a ngamak ikwen nə saa njahay zay. ¹⁶ Iken uwar a ma daf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a tətə dāw? Aday iken mungol ma daf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a tətə way anahan dāw?

Njihen kawa ana Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata awan

¹⁷ Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak həna ata nā, lele cəna kuwaya á njahay nə kawa ana Mbərom a sə lavan anan zek ata awan, aday á pərahan azar aná anjahay anahan a kurre á alay ana Mbərom a ngaman ata awan. Na jan aná dō a Yesu ahay kwa aha fok nə kətanən.

¹⁸ Minje sə way həna: A alay a Mbərom sə ngamak ata nā, hinahibay iken ma gad mədəndalas awan. Kak matanan nā, á bənak mbiyed aday sa der anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbərom a ngamak nā, iken ma gad mədəndalas a bay nā, ká sa gad mədəndalas sabay re. ¹⁹ Agad mədəndalas kabay agad mədəndalas bay, cew maya fok tə tərak way kəriya awan. Way lele kərtek nā, adəfan apan aná 'am a Mbərom. ²⁰ Kuwaya á njahay nā, kawa á alay a Mbərom sə ngaman ata awan. Dōwan á sa mbədəhan bay.

²¹ A alay a Mbərom a ngamak nā, iken Ɔile a dāw? Kak matanan nā, kə jalay awan bay. Əna kak cəved inde aday ki tamay

* 7:7 Məgala sə sənən aná way, anjahay mənǰəna uwar.

à bile ata wa nà, tɔmay wa re. ²² Bina, ða san zle, file aday Bahay a mənuko kə ngamak anan ata nà, winen bile a ðowan sabay anga winen ðo ana Bahay a mənuko. Əna, ðo aday Bahay a mənuko a ngaman nə winen bile a itəbay ata nà, kə tərak bile ana Almasihu kutok. ²³ Kwa á ga nà, ðowan a winen bile, kabay winen bile a itəbay nà, Mbərom kə bəmbadək ahay kwanay, masa a nà, ndədamdamma. Kwanay nà, kə tərən bile sə way sə daliyugo ahay sabay. ²⁴ Mərak uno ahay, kuwaya á njahay nà, pə kərtek a tə Mbərom, kawa anahan sə ngaman á alay ata ata awan.

'Am anga mbalam ahay tə dənə dalay aya awan

²⁵ Kə cəcihen puno wa 'am sə mbalam ahay ta sə dənə dalay aya awan. Ni mbədahak ikwen ayak apan hana ata nà, 'am sa nga uno awan, bina Mbərom su jo ahay bay. Aya əna, dəfen nga pə 'am uno ata awan, anga Mbərom kə gak uno sumor sə tərə nen ðo ðidek awan.

²⁶ 'Am uno ata nà, hənə: Lele nà, sə njahay pə ananak a hənə ata awan, bina dəcə ahay inde hənə bayak awan. ²⁷ Kak iken, uwar anak inde nà, kə razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nà, kə pəlay sə zəba bay re. ²⁸ Aya əna, kwa dowan a kə zəbak dalay ðukwen, kə gak ines bay. Aday kak dənə dalay a kə zlak á mbaz ðukwen, kə gak ines bay re. Əna sənən apan lele, ðo mə zəba zek aya nà, dəcə ahay inde bayak a pə daliyugo a anan, aday ðukwen u no dəcə ataya tá tak ikwen á nga bay.

²⁹ Mərak uno ahay, way a u no sə ðakak ikwen anan ayak ata nà, hənə: Alay a mə mbəsakak uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pə winen a anan wa nà, ðo tə uwar aya ðukwen tə varan a mivəl a tinen anə Mbərom nə kawa á alay a tinen mbalam aya ata re. ³⁰ Matanan ðo sa yam ahay ðukwen, tə njahay kawa tinen apan ti yam bay. Do mə taslay mivəl aya ðukwen, tə njahay kawa tinen apan ti taslay mivəl bay. Do sə sukom way ahay ite nà, way a tinen mə sukom ataya, á gan atan á nga wa bay. ³¹ Do sa ga mer su way tə way ahay pə daliyugo a anan ðukwen, tə ðaf anan abayak nga a tinen dook pə way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan hənə ata nà, i ndav asanaw!

³² Na ja matanan ata nà, u no awan á wusek ikwen nga bay. Do mbalam a nà, a ðaf abayak nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu, anga aday á zlan á nga. ³³ Do tə uwar a ite nà, abayak nga anahan nə pə way sə daliyugo ahay. A nan sa gan nga anə uwar anahan aday sa zlan á nga. ³⁴ Natiya abayak nga anahan nə pə Bahay a mənuko vərre sabay, kə gəzlak

cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tə dənə dalay aya ðukwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sə varan anan ajalay nga a tinen tə apasay a tinen fok anə Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pə way sə daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anə mbaz anahan aday á zlan á nga.

³⁵ Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nə gafak ikwen 'am tə awan a ibay. Na gan may adəka nà, tiven nə pə cəved lele awan, aday pərihen anan azar anə Bahay a mənuko nà, tə mivəl kərtek a re.

³⁶ Nen apan ni jan ayak 'am hənə asa nà, anə wan njavar aya tə dələ a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pə dələ anahan ata awan, aday pə dəba wa a ca apan i mba apan sə ðəma tətə sabay anga ta gak ide pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tə gəba zek. I tərən atan ines bay re. ³⁷ Aday kak wan njavar ata a ca apan nə i mba apan sə ðəma sə njahay mənəna sə gəba anan dələ anahan ata tətə way anahan nà, á gəba anan sabay. Kak dowan a gafan apan 'am bay, a bayak apan á mivəl anahan a wa nà, wita, kə gak way lele re. ³⁸ Natiya kutok, dowan a kə gəbak anan dələ anahan nà, kə gak way lele awan, aday dowan a kə mbak apan sə ðəma, kə gəbak anan sabay ðukwen, kə gak way lele sə zalay dowan a hinen ata awan.

³⁹ Uwar nà, á alay a mbaz anahan winen tə ide mba ata nà, cəved anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njad cəved nà, si pə luvon a inde mbaz anahan ata kə məcak aday. Ata i mba apan sa zla á mbaz maza awan. Əna kutok nà, á zla nə əga ðo sə ðaf nga pə Yesu. ⁴⁰ Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan á njahay mənəna mbaz. Ata ataslay mivəl anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a i nen inde ata sə ðuko anan 'am ata awan.

8

Sluwed sə pəra

¹ Hənə nà, ni mbədahak ikwen ayak pə way a kwanay sə cəcihey ahay puno anga sluwed sə pəra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, ða san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahay nga anə zek. Way sa man zek ù ðo adəka nà, asan zek a á wulen a mənuko inde ata awan. ² Kak dowan inde á wulen a kwanay kə jak a san way zle coy nà, ata winen kə sənək way tədə kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. ³ Aya əna, ðo sə pəlay Mbərom adəka nà, Mbərom ðukwen i ja, a san a dowan ata zle re.

⁴ Pa 'am sə arac sluwed sə pəra ata nà, tədə abay ði rac ðaw? Da san zle, pəra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Da san zle re, Mbərom inde nà, winen a

kærtektakke, maza ibay. ⁵ Tə didek a nà, do ahay tinen apan ti hëran nga anà way ahay à bagəbaga mburom aday pə daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pə tinen nà, mbərom ahay inde tə bahay ahay inde bayak a sə dəfan atan apan. ⁶ Cəkəbay, pə mənuko ite nà, də san zle Mbərom inde nà, kærtek, Bəbay a mənuko, winen sə ndakay way ahay fok pə daliyugo. Də njahay tə sifa dukwen, anga sə hëran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kærtek dukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mə ndakay a nà, tə alay anahan. Aday sə varak uko sifa sa nday bay ata nà, winen a re.

⁷ Aya əna, kwa də san apan zle pəra nə way kəriya a aday sifa uda ibay dəp nà, do azar aya ta san bay. Anga tinen apan ti rac sluwed sə pəra ata nà, tə bayak nə pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom. Ata tə bayak nà, arac sluwed ata kə nəsek atan pa 'am a Mbərom. ⁸ Də san apan zle, sə japay mənuko pi zek tə Mbərom nà, way sa pa bay. Də rəcak sluwed ata nà, awan i zəga mənuko pə cəved a Mbərom bay. Də rəcak bay təkede dukwen, awan i kəcak uko pə cəved a Mbərom bay re.

⁹ Əna, gen anan ngatay anà zek aday! Kwa à ga nà, abay cəved inde sa pa way ahay fok dəp nà, kɪ pen bay anga hinahibay ki sa zluwen anan mərak a kwanay bəle aya à cəved a Mbərom wa. ¹⁰ U no sa jak ikwen ayak nà, dowan a bəle ata kə canak anak i iken, do sa san way ata, à man sa rac sluwed sə pəra nà, a ga apak nə winen i rac bay bugol daw? ¹¹ Ca apan, tə asan way anak ata nà, kə zluwek anan mərak anak a bəle ata, à cəved a Mbərom wa. Yesu Almasihu a mac nà, anga mərak anak ata bidaw? ¹² Ka sak a ga matanan sə zluwe anan mərak anak à cəved a Mbərom wa, aday kə nəsek anan ajalay nga anahan a bəle ata nà, wita kə nəsek nə pa 'am ana Yesu Almasihu a re. ¹³ Matanan, kak ni rac sluwed sə pəra aday ni zluwe anan mərak uno bəle awan à cəved a Mbərom wa cukutok ata nà, suwan ni rac sluwed sə pəra ata sabay jiga awan! U no nà, mərak uno bəle ata à zluwe à cəved a Mbərom wa bay!

9

Pol a ga minje pi zek anahan

¹ Həna nà, ni gak ikwen ayak minje sa 'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde mə gufo apan 'am a daw? Na wa, nen dukwen do maslan a Yesu a re ba? Nə canak anan anà Bahay a mənuko Yesu njək tə ide uno bidaw? Aday kwanay kə tərən do ana Yesu Almasihu ahay nà, anga nen a sə dakak ikwen anan ləbara mugom ata re bidaw?

² Kwa abay à ga nà, do azar aya tə təmahak nen kawa do maslan a Yesu bay nà, kwanay dada nà, kə sənən apan zle nen do maslan anahan way anahan, bina kə tərən do ana Yesu way nà, anga nen sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan. Natiya, anga kwanay nà, ma ca awan uho lele, nen nə do maslan a Bahay a mənuko Yesu acəkan.

³ Do ahay inde ta taa mo mungok. Həna ni mbədan atan ayak apan: ⁴ Na slak sa njad way sa pa ti mer su way uno bidaw? ⁵ Na slak aday mi zla miya tə uwar à man si mer su way uno, kawa do maslan azar aya tə mərak a Bahay a mənuko ahay tatə Piyer ata itəbay daw? ⁶ Asa abay təde sa ga mer su way tə alay a manay aday mə njad way sa pa ite nà, manay tə Barnabas cuwcuwwe kələdaw? ⁷ Suje inde, i ga mer su way mənəna sə haman apan nà, inde daw? Dowan inde i jule way à guvo mənəna sa tar way anahan sə juləen ata à 'am nà, inde daw? Kabay do sa bal sla inde aday a njad sa sa pay a bay nà, inde daw?

⁸ Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata nà, a nay à ajalay nga su do zənzen a wa dəkdek bay, anga mə vinde awan, à Tawrita inde re. ⁹ Mə vinde a à Tawrita a Musa inde nà, Mbərom a wa: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kə sa banan mbulo pa 'am anga sə gəfan 'am pə arac way bay.* » Kwanay kə bayiken, Mbərom a ja 'am ata nà, pa sla ahay dəkdek coy daw? ¹⁰ Didek a nà, a ja 'am ata bugol nà, anga manay a bidaw? Acəkan. Mə vinde a anga manay a wanahan. Do sa ga mer à guvo, tu do sa zləb a ndaw a nà, ta ga mer su way ata nə tə ajalay nga saa njad way sa pa ata bidaw? ¹¹ Mə dakak ikwen anan 'am a Mbərom nà, manay kawa do sa casl way à guvo ata awan. Kak matanan nà, təde abay mi njad way sa pa à kwanay wa bidaw? ¹² Kak abay do azar aya nà, cəved a tinen inde sa njad way sa pa pə kwanay wa cukutok nà, manay mi njad pikwen wa zal tinen bugol bidaw? Aya əna, mə ngəmak sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a nan umo nà, awan à van saray anà ləbara a Yesu Almasihu bay.

¹³ Kə sənən apan zle, do sa ga mer su way à doh sə mazləb a Mbərom ahay nà, ta pa nà, way a ma var aya à doh sə mazləb a Mbərom ata bidaw? Aday asa, do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom dukwen, ta rac sluwed sə way a tinen sə gədan dundo ataya bidaw? ¹⁴ Matana re, do sə dakan anan ləbara a Yesu mugom a anà do ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.†

¹⁵ Əna nen nà, nə bənak anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja dukwen,

* 9:9 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4. † 9:14 Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7.

nə vinde nə, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nə mac, ta sa saa cəce nə, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga i zek anga nan sabay. ¹⁶ A nan sa ja nə, ni həran nga i zek anga sə dəkay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni dəkay anan nə, tə bəlaray. Na sak a dəkay anan bay ata dūkwen, i buno dəvac re. ¹⁷ Abay á ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nə, wita ni cəce magwagway kutok. Aya əna, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata á alay inde nə, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. ¹⁸ Kak matanan cukutok nə, magwagway uno i mer su way ata inde nə, maw? Ni dəkay anan ləbara mugom ata nə, kəriya awan, mənəjna sə cəce awan pu do wa. Tədə abay ni cəce magwagway pi mer su way ata awan, əna ni gan may sə cəce bay.

¹⁹ Abay á məndak wa nə, nen ɓile dāw? A'ay! Na var anan nga uno kawa ɓile anga sa man zek anə do ahay fok, anga aday, á ga zek nə, do ahay bayak a tá njad sa daf nga pə Yesu ite. ²⁰ Natiya kutok, mi njahay tə Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tə təma Yesu kawa bahay a tinen. Tu do sə dəfan apan anə Tawrita a Musa ahay nə, ni njahay tə tinen kawa nen nə dəfan apan anə Tawrita a Musa ata re. Kwa á ga nə, bəlaray ni dəfan apan anə Tawrita ata bay nə, ni ga matanan, anga aday tə təma sa daf nga pə Yesu. ²¹ Tu do sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tə tinen kawa nen do sa san Tawrita bay re, anga aday tə təma sa daf nga pə Yesu. U no sa ja nə, ni dəfan apan anə 'Am a Mbərom bay bay. Nə dəfan apan anə 'am ana Almasihu adəka. ²² Tu do sa daf nga pə Yesu aday tinen bəle ataya dūkwen, mi njahay tə tinen kawa nen bəle awan, anga aday tá njad magala sə parahan azar anə cəved a Yesu tə didek awan. Natiya awan, ti zek uno nə, ni təra kawa do ahay fok, anga kwa kəkəma kəkəma dūkwen, ná njad sa tam anan do azar awan. ²³ Aday ná ga nə ma ma, na ga fok nə, anga aday ləbara a Yesu mugom a á ta 'am, aday ná njad sə təma magwagway a Mbərom saa varan á do ahay ata awan.

²⁴ Kə sənən zle asanaw, do ahay bayak a ti haw aday sa njad a magwagway, əna saa njad sə dəzle pə magwagway ata nə do kartektəkke. Kwanay hana dūkwen, hiwen nə kawa do saa njad magwagway ata re. ²⁵ Do sa gan may sa haw fok, a kəta anan nga anahan nə lele, anga aday á zalay do ahay. Ata i njad magwagway sə ahaw anahan ata kutok. Əna magwagway anahan ata nə, a njahay bay. Way sa ndav bəse. Aya əna, mənuko nə, dī kəta anan nga a mənuko lele

nə, anga sa njad anan magwagway sa ndav itəbay ata awan. ²⁶ Anga nan kutok, ni haw nə, ide zuhhwe pa 'am. Nen kawa do sa nja gwiya kəliyya sa vad yugo zlaszlas ata bay, əna ni car nə, pa wan sə gwiya wanahan. ²⁷ Ni kəta anan zek uno lele, anga aday á dəfo apan, bina nen do sə dəkan anan 'am a Mbərom anə do ahay ata nə, nə sa təra nen a na slak sabay bay.

10

Pol a ga minje pə Isəra'ila ahay

¹ Mərak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak á nga inde nə, way sə təra pə bije a mənuko ahay á kiɓe inde á alay a Musa sə njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbərom kə bak atan fok á mezeze sə mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen a tə takasak á bəlay ata wa. ² Tinen a fok, tə tərak kawa Musa a gan atan baptisma á mugudongudon ata inde, aday á bəlay ata inde re. Matanan tə tərak do mə japay aya tə Musa kutok. ³ Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay á mburom wa ata awan. ⁴ Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay á pəkərad wa ata awan. ⁵ Pəkərad a Mbərom sə varan atan ata nə, winen Yesu Almasihu, do sa taa lagay atan ata awan. ⁶ Tə winen ata təkə dūkwen, zek məduwen a su do kə zlak anan á nga á Mbərom bay. Anga nan, tə məcak á kiɓe inde tololo pa man pa man. ⁷

⁸ Natiya kutok, á way a mə təra ataya inde nə, sumor a nə, sənuko wa way inde. A nan sə dəkak uko anan nə, mənuko dūkwen dā sa ga ide pə way ləlibay aya kawa tinen sa taa ga ataya sabay. ⁹ Anga nan kutok, kə dəfen anan apan anə pəra ahay, kawa azar su do a tinen aya sə dəfan ahay apan ata bay. Deftere a Mbərom a ja ná: «Do ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak sə gəslen pa 'am anə pəra kutok. ¹⁰ Aday, mənuko dūkwen, dā sa ján uho kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina Mbərom kə vadək atan á luvon kərtek inde, abaslay sə do ahay i ga mbulo kwa kuro cew nga maakan (23,000). ¹¹ Aday asa, mənuko dūkwen, dā sa jugwar 'am pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan mazan kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak atan, tə məcak. ¹² Aday asa re, mənuko dūkwen, dā gədan azar anə Mbərom kawa azar su do a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina maslay a Mbərom a sa taa vad do ata kə lizek atan.

* **10:1** Ca pə Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Ca pə Gurtaaki 16.4-35. ‡ **10:4** Ca pə Limle 20.8-11. § **10:5** Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30. * **10:6** Ca pə Limle 11.4, 34. † **10:7** Ca pə Gurtaaki 32.6. ‡ **10:8** Ca pə Limle 25.1-9.

¹¹ Natiya kutok, Mbərom a ga anan way ataya nà, anga aday dā san wa way à minje sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya dukwen, anga aday dā san pi zek manuko dō sə biten anaya pə uho mədakwidok a anan nà, dā ga way ataya sabay.

¹² Matanan, dōwan a kə bayakak winen tə mägala à cəved a Mbərom inde nà, à gan ngatay i zek, bina i sa zluwe à cəved ata wa. ¹³ Ubor sə way sa njak kwanay ataya nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya əna Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am anà ubor sə way ataya zal mägala a kwanay bay. Ubor sə awan a kə njəkak kwanay nà, winen a i varak ikwen mägala sə dəma anan aday i tak ikwen cəved sə takas wa.

Kl gen pəra sə awan sabay

¹⁴ Natiya kutok, car uno ahay, u no sa jak ayak nà, kl gen pəra sə awan sabay jiya awan. ¹⁵ Na san zle, kwanay sə sləne 'am uno ataya nà, dō ma san way aya coy. Anga nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am lele dāw, kabay 'am lelibay a dāw? ¹⁶ Ni ga minje ta sa pa way sa pa cəncan a aday. Da sa way à gəsa'am wa pə kərtek a ta sə nğəran à Mbərom nà, də jəpəy ata nà, tə mez a Yesu Almasihu bidāw? Aday dā pa tapa sə pen pə kərtek a nà, də jəpəy ata nà, ti zek a Yesu Almasihu a re bidaw? ¹⁷ Tapa sə pen nà, kərtek. Aday mənuko a bayak ata nà, mənuko a fok də jəpəy kərtek, anga dā pa nə tapa sə pen a kərtek ata awan.

¹⁸ Ni ga minje ta Isara'ila ahay re asa aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga Mbərom. Aday dō sa rac sluwed sə way ataya nà, tinen mə jəpəy a tatə Mbərom a asanaw?

¹⁹ Matanan, u no sa ja nə maw? Tə waslak anan way anà pəra nà, ta ga nə way didek a dāw? Kabay zek a pəra aday nà, ma à dōwan sumor a bugol anaw? ²⁰ Awan a dōwan sumor a bay. Aya əna, sənən apan, way a tinen a sə waslay ata nà, tə varan anan anà setene ahay, bina anà Mbərom bay. Anga nan kutok, u no kə jipen tə setene ahay bay.

²¹ Matanan, ki sen way à gəsa'am a Bahay a mənuko wa, aday ki sen way à gəsa'am sə setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek bay. Matana asa re, ki pen way sa pa ana Bahay a mənuko, aday ki pen way sa pa mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i ga zek bay re asanaw? ²² Kabay, a nak uko sə jugwar 'am pə Mbərom wa, aday à ga puko mivəl dāw? Də zalay anan tə mägala dāw?

Gen way sa man zek à dō azar aya ata awan

²³ Azar su dō a kwanay ahay ta ja nà: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa:

«Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti man zek à dōwan pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom bay. ²⁴ Dōwan à sa ga way sa man zek anà nga anahan taayak bay. A ga nə way sa man zek anà dō azar aya awan. ²⁵ Ki ten anan à nga à sluwed à lumo cəna, sukumen. Kà sa cəcihen sa jəka sluwed a nay awanaw bay jiga awan. Rəcen, kà sa jilen awan bay. ²⁶ Anga mə vinde à Deffere a Mbərom inde nà: «Daliyugo tə way a uda ataya təke fok nà, sə lavan nga nə Mbərom Fetek. S»

²⁷ Minje a nà, dō sə pəra kə ngamak anak ayak pə way sa pa əga winen, aday kə təmihak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kà sa jalay awan bay jiga awan. ²⁸ Əna dōwan a kà sak a dəkak anan: «Həna anan nà, sluwed sə way mə waslan a anà pəra» nà, wita kà rac bay. Bina, ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. ²⁹ Nə bayak nə pə abayak nga ana dōwan ata awan, bina pə abayak nga anak itəbay.

Aya əna, na jak kà rac bay nà, angamaw? Kak nə rəcak sluwed, aday dō i ma nga sə gudō apan azar nà, ata cəved a mə vuro a sa pa way ahay fok ata kə nəsek kutok bidāw? ³⁰ Na pak way ta sə nğəran ayak à Mbərom nà, coy, bina dōwan i gudō apan azar nà, angama asa anaw?

³¹ Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nə ma ma fok cəna, gen way ahay fok nà, anga aday dō ahay tə həran nga à Mbərom. ³² Kà si gen way sə zluwe anan dō ahay à cəved a Mbərom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nə dō sa daf nga pə Yesu ahay dukwen, kə zluwen dōwan à cəved a Mbərom wa bay. ³³ Gen way ahay fok nà, kawa nen. Nen nə pəlay sa ga nə way aday à zlan à nga anà kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nà, nə bayak pi zek uno a aday bay, əna nə bayak nə pə dō ahay adəka, aday tā tam ite.

11

¹ Pərihen anan azar anà azla uno, kawa nen a dukwen nə pərahan azar anà azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atə mungol tə uwar pa 'am a Mbərom

² Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki pərihen anan azar anà way uno sə tətəkak ikwen anan ata awan. ³ Aya əna, u no sənən anan way a həna anaya aday: Pa nga sə dō mungol a fok nà, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su dō uwar a dukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nà, Mbərom winen nga awan.

⁴ Kak dō mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anā dō ahay nā, ā sa daf awan ā nga inde bay, bay nā, wita kə kədiyek anan Bahay anahan. ⁵ Aya əna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anā dō ahay nā, ā 6an way ā nga inde. Kā sak a 6an way ā nga inde bay nā, ata kə kədiyek anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma fad nga awan. ⁶ Kak aday uwar kə 6anak way ā nga inde bay nā, ā fad nga kwa! Wita cara cara ta sa fad nga daw? Kak agad sibək kabay afad nga a gan waray nā, ā 6an way ā nga inde. ⁷ Mungol ite nā, ā daf awan ā nga inde bay, anga Mbərom a ndakay mungol nā, ā ga minje tə winen awan, aday i ka anan mazla6 a Mbərom awan. Əna uwar ite nā, i ka anan mazla6 a dō mungol awan. ⁸ Bina Mbərom a ndakay dō mungol a nā, tə sluwed si zek su dō uwar a bay. Əna a ndakay dō uwar a adaka nā, tə sluwed si zek su dō mungol awan. ⁹ Aday Mbərom a ndakay dō mungol a nā, anga uwar bay, əna a ndakay uwar anga dō mungol a bugol. ¹⁰ Anga nan kutok, uwar ā 6an way ā nga inde sə dakay anan a dəfan apan anā bahay anahan, aday anga maslay a Mbərom ahay re.

¹¹ Aday abay, pə mənuko dō a Bahay Yesu ahay nā, uwar ahay tə njahan pə alay wa anā mungol ahay, aday mungol ahay dukwen tə njahan pə alay wa anā uwar ahay ite re. ¹² Anga, kwa abay ā ga nā, Mbərom a ndakay uwar tə sluwed si zek a mungol dəp nā, hənə sə wahay mungol ahay dukwen, uwar ahay re. Aday sə ndakay way ahay fok nā, Mbərom awan.

¹³ Bayiken apan ā wulen a kwanay inde aday. Pə kwanay nā, uwar i gan amboh ā Mbərom mənəna sa 6an way ā nga inde nā, lele daw? ¹⁴ Aday pə mungol ite nā, dō ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay tə sibək a ā nga inde njəwewewə nā, lelibay. A ga waray. ¹⁵ Cəkəbay, pə uwar ahay ite nā, sibək inde apan gəsefəgəseffe nā, a varan mazla6 adəka bugol. Bina sibək inde pə uwar a matana nā, a tərən kawa way ma 6an a ā nga inde.

¹⁶ Aday kā nak anan ā dowan a sa ja 'am pa 'am a anan hwiya apan nā, ā san nə manay mə njadak cəved maza ibay. Də a Yesu ahay kwa aha dukwen tə njadak cəved maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

¹⁷ Pa 'am a hinen inde ata nā, ni varak ikwen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga kə hilen nga sə hərən nga anā Mbərom nā, ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a kwanay ata winen apan i ma kwanay ā də6a, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am bay. ¹⁸ Mama'am a aday nə sləne nā, ā man sə ahalay nga a kwanay ahay nā, kwanay mə

gəzla zek aya awan. Aday nen nə jalay nā, i ga nə matanan acəkan. ¹⁹ Aday abay, kak agəzla zek inde ā wulen a kwanay ibay nā, ti i san wa dō sa daf nga pə Yesu a tə dīdek aya nā, kəkəməw?

²⁰ A alay a kə hilen nga sa pa way cəncan a nā, ki pen nə mbala a Mbərom sa gan may ata bay. ²¹ Anga kuwaya a haw nā, sa pa way a anahan a sa nay anan ahay agay wa ata awan. Ata dō azar aya ma rah aya awan, mə waway nga aya awan re, aday dō hinen ahay tinen apan ti mac ta may pə cakay a tinen ā man ata asa re. ²² Kak a nak ikwen sa naa ga matana nā, ki pen way sa pa agay wa bidaw? A nak ikwen sə kədey anan ahalay nga su dō a Yesu ahay daw? A nak ikwen sə pəkan waray i ide inde anā dō mətawak aya kalədaw? Hənə nā jak ikwen nə ma kutok anaw? Nə ngərak ikwen apan daw? A'ay! Ni ngərak ikwen apan bay jiga awan.

²³ Way a nen sə dakak ikwen anan ata nā, nə tətak pə Bahay a mənuko wa. Sə luvon a aday ti i ban anan Bahay a mənuko Yesu ata nā, a gə6a tapa sə pen, ²⁴ a ngəran ayak anā Mbərom, a gəzla anan i zek wa. A wa: «Hənə anan nā, zek uno awan, ma var a ā yime a kwanay inde ata awan. Kā ti gen matanan ā wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.» ²⁵ Matana asa re, pə də6a a way a tinen sa pa ata wa, a gə6a gəsa'am, a varan atan anan, a ja, a wa: «Tə gəsa'am a anan nā, Mbərom a 6an 'am wiya tə dō ahay. A 6an 'am a nə tə mez uno awan. Kwanay apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way nā, kā ti gen matanan anga sə bayak pi nen.» ²⁶ Matanan kutok, ā alay a kwanay apan ki pen tapa sə pen a anan, aday ki sen way ā gəsa'am a anan wa nā, ata kwanay apan ki dīken anan labara sə amac a Bahay a mənuko Yesu, hus pə luvon anahan a saa may ata awan.

²⁷ Anga nan kutok, kak dowan a kā pak tapa sə pen a Bahay a mənuko aday kā sak way ā gəsa'am anahan wa mənəna sə gəzlan alay pi zek wa anā way sə mivəl anahan aya nā, wita kā gag ines pi zek a Bahay a mənuko tə mez anan. ²⁸ Natiya, kuwaya ā gazlan alay pi zek wa anā way sə mivəl anahan aya lele aday. Kak awan ibay nā, ata i mba apan sa pa tapa sə pen ata aday i sa sa way ā gəsa'am ata wa kutok. ²⁹ Kak dowan a kā sak a pa tapa sə pen ata aday kā sak a sa way ā gəsa'am ata wa mənəna sə bayak pi zek a Bahay a mənuko nā, wita kā gag ines, Mbərom i ga apan mivəl. ³⁰ Anga nan kutok, dō ahay bayak a ā wulen a kwanay inde tə slahak ā dəvac inde, aday bayak a tə tərak ā məndak, aday azar aya dukwen tə məcak re. ³¹ Abay də gəzlan ahay alay pi zek wa anā way sə mivəl a mənuko ahay lele aday dī sa pa way ata nā, Mbərom i kata mənuko matanan bay. ³² Aya əna, Mbərom a kata mənuko nā, wita a dakak uko anan wurwer,

anga aday dá sa slahay à sariya anahan inde pə kərtək a dənəm tu dō sə daliyugo ahay bay.

³³ Natiya kutok, mərak uno ahay, kə hilen nga saa pa way nà, ben zek ahay aday. ³⁴ Kak dōwan a, may a han apan nà, á pak ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay nga a kwanay i gəbək ikwen ahay sariya a Mbərom sabay. Pa 'am azar aya nà, ben nen a ni zlak ayak əga kwanay a aday, ata ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

12

Mərike ana Apasay a Mbərom sə gəzlan anà dō ahay

¹ Matanan kutok, mərak uno ahay, pa 'am sə məgala ana Apasay Cəncan a sə varan anà dō ahay ata nà, u no kə gəzlen anan alay pi zek wa sa san anan nə lele. ² Kə sənən apan zle, à alay a kə tərən dō a Yesu ahay fan bay ata nà, kə pərihen anan ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara cara. Pəra a kwanay ataya nà, way ma mac aya awan, əna ta rak ikwen ahay mindel sə pərahan atan azar. ³ Anga nan kutok nà, gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak dōwan a nà, Apasay a Mbərom inde à winen inde nà, i mba apan sa ja: «Mbərom á tahasl anan Yesu» dāw? Aday kak dōwan a kà jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nà, Apasay Cəncan a inde à winen ibay nà, i mba apan sa ja matana dāw?

⁴ Məgala ana Apasay a Mbərom sə varan anà dō ahay nà, inde tə cəved ahay cara cara, əna Apasay ata nà, winen kərtəktəkke. ⁵ Aday mer su way a Ba Məduwen sə varan anà dō ahay inde cara cara re, əna Bahay a inde nà, Yesu a kərtəktəkke. ⁶ Matana re, cəved sa ga mer su way aya inde cara cara, əna sa ga mer su way ataya fok, aday à tinen inde fok nà, Mbərom a kərtəktəkke. ⁷ Mbərom a ka anan məgala ana Apasay Cəncan a à kuwaya inde nà, anga aday kuwaya à man anan zek anà dō ahay fok.

⁸ Matana kutok, anà dō kərtək awan, Apasay Cəncan a a varan məgala sa ja 'am nə tə kəlire. Anà dō hinen, Apasay ata kərtək awan, a varan məgala sa ja 'am tə asan way awan. ⁹ Anà dō hinen, Apasay ata kərtək a a varan məgala sa daf nga pə Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà dō hinen, Apasay ata kərtək a a varan məgala sa mbar dō dəvac aya awan. ¹⁰ Anà dō hinen, a varan məgala sa ga way masuwayan aya awan. Anà dō hinen, a varan məgala sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Anà dō hinen, a varan məgala sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay ləlibay aya awan. Anà dō hinen, a varan məgala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata awan. Aday anà dō hinen kutok, a varan məgala

sa man anan anà dō ahay 'am ataya awan. ¹¹ Məgala sə way ataya fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata kərtəktəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

¹² Cuko pə minje si zek aday. Zek su dō nà, kərtək, əna hawal ahay inde apan bayak awan. Aya əna, kwa mawol si zek ahay inde apan bayak a təkede nà, winen nə zek kərtək a hwiya. Aday zek a Yesu Almasihu dükwen, matana re. ¹³ Anga, à alay a dā ga baptisma nà, mənuko fok, kwa Yahuda ahay, kwa dō su kon azar aya awan, kwa dōwan a nə bīle, kwa dōwan a nə bīle a bay, Mbərom a gak uko ahay baptisma tə Apasay Cəncan a kərtəktəkke, sa təra mawol fok zek kərtək awan. Aday mənuko fok dā rah nə tə Apasay Cəncan ata kərtək a re.

¹⁴ Ayaw, zek su dō cəna, hawal kərtəktəkke itəbay, əna hawal si zek ahay inde apan bayak awan. ¹⁵ Matana kutok, kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan kutok dāw? ¹⁶ Aday kak sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen ide bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan cara dāw? ¹⁷ Kak abay zek fok ide a dəkdek mənəna sləmay nà, i sləne way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay a dəkdek mənəna cən nà, i rəbas way ta maw? ¹⁸ Aya əna, Mbərom a ndakay dō nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday a zav atan pi zek tə cəved a kawa sa zlan à nga ata awan. ¹⁹ Bina, kak zek fok, winen hawal si zek kərtəktəkke nà, ata winen zek mba dāw? ²⁰ Matana bay jiga awan. Pi zek su dō cəna, hawal si zek ahay inde cara cara bayak awan, əna zek a nà, kərtəktəkke hwiya.

²¹ Anga nan kutok, ide i mba apan sa jan anà alay: «Na gak may bay», kabay nga i mba apan sa jan anà saray ahay: «Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay. ²² Adəka bay, hawal si zek aya aday dā ca patan kawa bale aya ata nà, dā gan atan may tə mindel bugol. ²³ Aday hawal si zek azar aya, aday dā ca patan nə tinen way ma ga waray aya ata nà, dā gan atan nga tə mindel. Aday hawal si zek azar aya, aday dā ngam dōwan á canan atan bay ataya nà, dā ndakay patan man bugol nə lele. ²⁴ Əna hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may dē ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su dō nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tə varan atan zlangar bay ataya awan. ²⁵ A ga matanan nà, anga aday zek á gəzla bay, aday hawal si zek ahay fok tá man zek i zek ahay. ²⁶ Kak hawal si zek a kərtək a, winen à dāce inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à dāce inde re bidāw? Aday

kak tã varak anan zlangar anã hawal si zek a kãrtek a nã, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivel pã kãrtek a tã winen ata biãdaw?

²⁷ Kwanay nã, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. ²⁸ Matana awan, à wulen su ðo a Yesu ahay inde nã, Mbërom kã ndirek anan ðo ahay pi mer su way anahan pã mãdire pã mãdire: mama'am awan, a ðaf ðo maslan ahay; mã slala cew awan, a ðaf ðo maja'am anahan ahay; mã slala maakan awan, a ðaf ðo sã tatakan anan way anahan ahay anã ðo ahay. Aday a ðaf ðo sa ga way masuwayan aya awan, ðo tã mægala aya sa mbar ðo ahay, ðo sa san sa man zek à ðo ahay ahay, ðo sa lavan nga anã way ahay, aday tu ðo sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. ²⁹ Do ahay fok nã, tinen ðo maslan ahay ðaw? Do ahay fok, tinen ðo maja'am a Mbërom ahay ðaw? Kabay ðo ahay fok, tinen ðo sã tatakan anan way a Mbërom ahay anã ðo ahay ðaw? Do ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya ðaw? ³⁰ Do ahay fok, ti njad mægala sa mbar ðo ðaw? Do ahay fok, ti ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya ðaw? Kabay ðo ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anã ðo ahay ðaw? ³¹ Natiya kutok, gen anan may sa njad mægala sã way lele aya pã Mbërom wa.

Matanan, hãna ni ðakak ikwen anan caved sã azla lele a sã zalay azar aya fok.

13

Mazla6 ana asan zek

¹ Kwa abay à ga nã, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay a Mbërom ahay zle ðap nã, kak asan zek inde upo ibay nã, wita nã tãrak way sã bëbal awan kãriya ata awan. Nã tãrak kawa njamde mã laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kãcawar sa fa siy siy siy ata awan. ² Kwa abay à ga nã, mægala uno inde sa man anan 'am a Mbërom anã ðo ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi ðer aya mbala Mbërom ata ðukwen, kwa abay à ga nã adaf nga uno pã Mbërom inde i mba apan sã hãdek anan bëzlom ahay ðap nã, ata kak asan zek inde upo ibay nã, nã tãrak ðo kãriya awan. ³ Aday kwa abay à ga nã, nã gãzlan anan zlile uno fok anã ðo ahay, kwa abay à ga nã, ni ngam sa var a zek uno aday tã vak nen ðukwen, aday kak asan zek inde upo ibay nã, ni njad anan maw?

⁴ Do tã asan zek a cãna, a gan ngatay anã way ahay fok, a gan sumor anã ðo ahay, a ga idé pã way su ðo itãbay, a zlapay awan itãbay, a hãran nga i zek bay. ⁵ Do tã asan zek a cãna, a ga way sa ga waray itãbay, a pãlan way anã nga anahan a ðãkdek itãbay, a

ga mivel itãbay, aday a halay ines sã ðo ahay itãbay re. ⁶ Do tã asan zek a cãna, a taslay mivel tã way lelibay aya itãbay, ãna a taslay mivel adãka nã, tã ðidëk. ⁷ Do tã asan zek a cãna, a sãmen anã way ahay kwa siwa fok, a ðaf nga pã Mbërom kwa siwa fok, a ðãfan idé anã way a Mbërom kwa siwa fok, aday a tavay njãnjan kwa siwa fok.

⁸ Asan zek nã, a ndav itãbay. Aya ãna, 'am sa man anan 'am a Mbërom à ðo ahay ataya nã, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nã, ti i ndav. Aday asan way ahay ðukwen, ti i ndav re. ⁹ Hãna ða san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbërom a mënuko sa man anan anã ðo ahay ataya ðukwen, ða sãnak a fok coy fan bay re. ¹⁰ Òna, alay a kã slak Mbërom kã kak uko anan ðidëk sa way ahay fok nã, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

¹¹ A alay a nen gwaslay aya mba nã, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nã bayak way ðukwen kawa gwaslay ahay, nã slãne way ahay kawa gwaslay ahay re. Òna à alay aday nã sãnak nga uno coy ata nã, nã mbãsakak way sã gwaslay ahay kutok. ¹² Hãna nã, ða ca pã way ahay nã kustehtehhe, kawa ðo a ca idé à malam mënjãroh a inde ata awan. Òna azanan pa 'am nã, ði i canan à way ahay fok nã idé cer wa kutok. Hãna nã, na san way ahay cãrah a fan bay. Azanan pa 'am nã, ni san anan way ahay fok cãrah, kawa ana Mbërom sa san nen cãrah ata awan.

¹³ Aday hãna kutok nã, way ahay inde maakan, ti ndav itãbay: adaf nga pã Mbërom, adãfan idé anã way a Mbërom, aday asan zek. Òna sã zalay way azar ataya nã, asan zek a kutok.

14

Lãbara sa man anan 'am a Mbërom anã ðo ahay

¹ Rãzlen anan à nga wa sa ga way sã asan zek tã ðo ahay. Aday gen anan may sa njad mægala ana Apasay Cãncan a sã gãzlan anã ðo ahay ata tã mivel kãrtek awan. Gen anan may jiya nã, anã mægala sa man anan 'am a Mbërom anã ðo ahay. ² Do sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a slãne bay ataya nã, a jan nã anã Mbërom ðãkdek, bina anã ðo ahay bay, anga ðowan a slãne 'am ataya bay. Winen a ja nã, pã way a Mbërom mi ðer aya tã mægala sã Apasay Cãncan awan. ³ Aya ãna, ðo winen apan i man anan 'am a Mbërom anã ðo ahay nã, a varan atan gãdan, a man atan anan mivel ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbërom inde. ⁴ Do winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nã, a varan gãdan nã, anã zek anahan a vërre. Aya ãna, ðo sa man anan 'am a Mbërom anã ðo ahay nã, a varan gãdan anã ðo a Yesu mã halay nga ataya kãzlek.

⁵ Nen na gan may nà, dō ahay fok tã mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kə zalak nà, dō ahay tã mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay adəka aday. Kak dōwan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, dō hinen á ga inde sa man anan anà dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà dō a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday dō ataya ta san bay ata awan.

⁶ Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak əga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənən bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəməw? Sumor a nà, ni zlak ayak əga kwanay nà, ni dəkak ikwen anan way a Mbərom mi dər aya awan, kabay ni dəkak ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətəkak ikwen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a dāw?

⁷ Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjaval. Kak ta fak a way ataya tə mərike a bay nà, dō sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan dāw? ⁸ Aday kak dō sa ján pə cıcək anga vərəm kə fak anan tə cəved a bay nà, waya i lavan zek anà əga vərəm a anaw? ⁹ Minje ata pə kwanay dūkwen matana re. Kak ki jen 'am aday a sləne zek bay nà, dōwan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kə tərak 'am kəriya kutok bidaw? ¹⁰ 'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pə daliyugo. 'Am ataya fok, dō su kon ataya nə tə sləne ike. ¹¹ Kak dōwan i jo 'am ta 'am aday nə sləne bay ata nà, mə tərak pi zek kawa mədurlon ahay. ¹² Pə kwanay dūkwen matana re. Ki rəzlen anan ə nga wa tə mindel sə pəlay məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà dō ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya əna sumor a nà, pəlen məgala ana Apasay Cəncan a sa man zek anà dō a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.

¹³ Anga nan kutok, dō sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, á ga amboh anga aday Mbərom á varan məgala sa man anan 'am ataya anà dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan. ¹⁴ Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acəkan, əna à abayak nga uno inde nà, nə slənek awan bay. ¹⁵ Wita ni ga nə kəkəməw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh tə abayak nga uno re. Ni zambad

a Mbərom à apasay uno inde, aday u no sə zambad a Mbərom tə abayak nga uno a təkə re.

¹⁶ Kak iken nà, iken apan ki ngəran anà Mbərom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay dō sə uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay nà, ti i mba apan sə təma amboh a kwanay «Amen*» nə kəkəməw? Bina dō ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. ¹⁷ Kwa á ga nà, iken kə ngəran anà Mbərom nə tə didek awan, kak dō ahay tə slənek bay nà, i man atan zek bay.

¹⁸ Nen aday nà, ni ngəran anà Mbərom anga nə njadak məgala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. ¹⁹ Kwa á ga matana dəp nà, à wulen su dō a Yesu ahay inde nə, u zlo à nga sa ja 'am ahay dāra aday dō ahay ta san zle ata anga sə tətakan atan anan way. Wita nà, a zalay sə vəved 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday dō ahay ta san bay ata awan.

²⁰ Mərak uno ahay, kə bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Təren adəka nà, dō ma san nga aya awan. Aya əna, pa sa ga huwan nà, tərən kawa kwanay gwaslay cacədew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itəbay. ²¹ 'Am mə vinde a inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Ni naa jan 'am ù dō a anaya nà, ta 'am su kon aday ta san bay ata awan,
ni jan atan anan tə dungo sə mədurlon ahay.

Əna tə winen ata təkə dūkwen, ti ngam sə pəkan sləmay anà 'am uno bay.†”»

²² Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ata nà, a kan anan way anà dō sa daf nga pə Yesu bay ataya awan, bina anà dō a Yesu ahay ite sabay. Aya əna, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, anga dō a Yesu ahay adəka, bina anga dō sa daf nga pə Yesu bay ataya bay. ²³ Natiya, kak kwanay dō a Yesu ahay kə hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ataya nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kə sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja, nga a vawak ikwen, bidaw? ²⁴ Aya əna, kak kwanay a fok ki men anan anan 'am a Mbərom à dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kə sak a zlak ayak nà, i sləne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. ²⁵ Way anahan sə bayak mi dər aya à mivəl inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà

* 14:16 Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, á tərə matana acəkan!»

† 14:21 Ca pə Esaaya 28.11-12.

Mbærom duboz, i heran nga ta sa ja Mbærom inde à wulen a kwanay acækan!

Way tæde sa ga à man sê ahalay nga su dõ a Yesu ahay ata awan

²⁶ Matanan kutok, mærak uno ahay, nã jak ikwen ayak hæna nã ma asa anaw? A alay sê ahalay nga a kwanay ahay cæna, dõ kærtek i ga ara, dõ hinen i tètakan anan way anã dõ ahay, dõ hinen i dakan anan way ana Mbærom mi der aya anã dõ ahay, dõ hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday dõ hinen i man anan 'am ataya anã dõ ahay. Aya æna, way a kwanay sa ga ataya nã, gen atan fok nã, anga aday á man zek anã dõ a Yesu ahay sa har pæ cæved a Mbærom.

²⁷ Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday dõ ahay ta san bay ataya nã, mbiken anan cæved anã dõ ahay cew tã ja, á sa zalay pæ dõ ahay maakan wa bay. Dõ ataya nã, tã ja 'am ataya dukwen, pæ mæmbire pæ mæmbire. Aday dõ sa man anan 'am ataya anã dõ azar aya dukwen, á ga inde re. ²⁸ Kak dõwan inde sa man anan 'am ataya anã dõ ahay ibay nã, suwan, á wulen ana dõ a Yesu ahay nã, dõ sa ja 'am ataya tã njahay way a tinen tete. Sumor a nã, tã ja 'am ataya nã, kuwaya anã nga anahan, aday anã Mbærom cæna coy.

²⁹ Pa 'am ana dõ sa man 'am a Mbærom anã dõ ahay nã, dõ ahay cew, maakan tã ja, aday dõ azar aya tã pak slamay sê cæcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nã, 'am a Mbærom a acækan daw. ³⁰ Kak dõwan winen apan i jan 'am anã dõ ahay, aday Mbærom kã dakak anan anan way anã dõ hinen á wulen a kwanay inde nã, dõ mama'am ata á mbæsak sa jan 'am anã dõ ahay, anga aday dõwan a mæ slala cew ata á ja 'am a kutok. ³¹ Ayaw, cæved inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbærom anã dõ ahay, æna jen anan nã pæ mæmbire pæ mæmbire, anga aday kwanay a fok kã njiden atatak way lele aya awan, aday kã viren anan gëdan anã zek ahay. ³² Dõ aday mægala inde apan sa man anan 'am a Mbærom anã dõ ahay nã, i mba apan sê lavan nga anã mægala ata re. ³³⁻³⁴ Mbærom aday nã, way ma ga a tæ cæved a bay cæna, a zlan á nga itabay. A gan may nã, njahuko sækaffe á zay inde.

Matanan, á man sê ahalay nga ana dõ a Yesu ahay inde nã, uwar a kwanay ahay dukwen tã njahay á sækaffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga á wulen su dõ a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tã ja 'am bay, anga cæved a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nã, tã ma nga a tinen á mændak, kawa ana Deftere a Mbærom sa ja. ³⁵ Kak a nan á uwar a sê cæce awan aday á san anan nã, á cæce pæ mbaz anahan wa agay. Anga, dõ uwar a kã jak 'am á man sê ahalay nga su dõ a Yesu ahay nã, wita nã lelibay.

³⁶ Abay kwanay kã jilen nã, 'Am a Mbærom a dazlan ahay nã ága kwanay wa daw? 'Am a Mbærom a a dæzlek ayak nã, ága kwanay dækdek cæna coy daw? ³⁷ Kak dõwan inde á wulen a kwanay a bayak nã, winen kã njadak mægala sa man anan 'am a Mbærom anã dõ ahay, kabay kã njadak mægala sê Apasay a Mbærom hinen nã, á san way inde kærtek aday: Way uno a sê vindek ikwen ayak a anan nã, sê duko anan nã Bahay a mænuko awan. ³⁸ Kak dõwan a kã sènak anan matanan bay nã, Mbærom dukwen i san a winen bay re.

³⁹ Natiya awan, mærak uno ahay, ræzlen anan á nga wa sa njad mægala sa man anan 'am a Mbærom anã dõ ahay. Aday kã gifen anan 'am anã dõ sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. ⁴⁰ Aya æna, gen anan way ahay fok nã tæ cæved aya awan, bina tæ hoyohoyo bay.

15

Yesu Almasihu nã, kã slabakak ahay á mæke wa

¹ Mærak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak á nga inde nã, læbara mugom a nen sê dakak ikwen anan ata awan. Kwanay dukwen, kã dæfen apan nga, aday kã ngizlen uda saray lele re. ² Læbara mugom a mbala a kwanay sa daf apan nga ata nã, sa tam kwanay nã winen awan, kak kã bænen anan kawa anuno sê dakak ikwen anan nã, na. Kak matanan bay cæna, adaf nga a kwanay kã tærak way keriya awan.

³ Way a nen a sê tètakay ahay ata nã, na jak ikwen anan nã winen a re. Way ata nã, nga sa 'am lele a sê zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nã, kã mæcak anga ines a mænuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbærom sa ja nã, a tæra nã matanan acækan. ⁴ Pæ dæba wa nã, ta la anan á mæke, aday pæ luvon maakan anahan a nã, Mbærom a slabakay anan ahay á mæke wa. A tæra dukwen kawa ana Deftere a Mbærom sa ja apan ata re. ⁵ Pæ dæba anahan a wa nã, kã kak anan zek anã Piyer, aday kã kak anan zek anã dõ maslan anahan azar aya re. ⁶ Pæ dæba wa asa, kã kak anan zek anã dõ anahan ahay sê zalay sækat dara á alay kærtek a inde. Alay awan ana dõ ataya hæna nã, tinen inde tæ sifa mba, æna azar aya nã tæ mæcak. ⁷ Pæ dæba wa, kã kak anan zek anã Yakuba, aday anã dõ maslan anahan ahay fok re.

⁸ Pæ dæba a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek i nen ite re. Ata nen nã tærak kawa wan ma may amama pæ kiya cuwbe ata awan. ⁹ Ayaw acækan, nen nã tærak kawa wan gudar a á wulen su dõ maslan ahay inde, na slak tæde aday ti ngumo dõ maslan a bay, anga nen na gak anan ahay alay tu dõ a Yesu ahay tæ mindel. ¹⁰ Aya æna, tæ

winen ata take nà, hëna Mbërom kà gak uno sumor sè tãra nen dõ maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nà, kè tãrak way kãriya bay, anga kè varak uno mægala sa ga mer su way lele aya sè zalay dõ maslan a azar ataya fok. Tã didék a nà, sa ga mer su way a lele ataya nà, nen bay. Sa ga nà, sumor a Mbërom a su go ata awan. ¹¹ Natiya kutok, kwa á ga nã nen, kwa á ga nã dõ azar aya awan, awan inde kè mbãdahak ibay. Manay a fok mæ wazay a nà, lãbara mugom a mbala ana kwanay sa ðaf apan nga ata kãrtek awan.

Mbërom i slabakay anan ahay dõ ahay à mæke wa

¹² Manay nà, ma jak ikwen anan tã didék awan, Mbërom nà, kè slabakak anan ahay Yesu Almasihu à mæke wa. Aka aday, dõ a kwanay azar aya ta wa, dõ ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nà, kækama asa anaw? ¹³ Kak abay dõ ma mac aya ti slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja ata nà, Yesu Almasihu ðukwen kè slabakak ahay sabay cukutok ðaw? ¹⁴ Kak abay Yesu Almasihu kè slabakak ahay sabay ata nà, wita ma ya nga sa ma a manay sè ðakay anan 'am a Mbërom asa anaw? Aday ðukwen, ata kè ðefen nga nã pa 'am lele mba re ðaw? ¹⁵ Kak abay dõ ma mac aya ti i slabakay ahay à mæke wa bay nà, Mbërom kè slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata manay mæ gëðak mungwalay pæ Mbërom ta sa jëka, Mbërom kè slabakak anan ahay Yesu Almasihu à mæke wa bidaw? ¹⁶ Kak dõ ma mac aya ti slabakay à mæke wa bay nà, ata Yesu Almasihu kè slabakak ahay à mæke wa bay re ba? ¹⁷ Kak Yesu Almasihu kè slabakak ahay bay, kè ðefen nga hëna nã pa maw? Aday Mbërom ðukwen kè pæsek ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba? ¹⁸ A nan sa ja kutok nà, dõ sa ðaf nga pæ Yesu Almasihu ahay aday tã mæcak ata nà, tinen tã lizek pa sã viyviya cukutok ðaw? ¹⁹ Kak ðã ðãfan idë anã Yesu Almasihu, anga aday á mak uko zek pæ anjahay a mænuko hëna pæ daliyugo a anan ðakðek nà, ata wita nã yimuko zek a nuko, bina ða ga i zek wa zal dõ ahay fok.

²⁰ Tã didék a nà, Yesu Almasihu kè slabakak ahay à mæke wa acãkan. Winen nà, kè lahak sè slabakay ahay à mæke wa. Aslabakay anahan à mæke wa ata nà, a ðakay anan nã, dõ a azar aya ti i slabakay ahay ite re. ²¹ Amac a nay pæ daliyugo nà, anga dõ kãrtek. Aday dõ ahay ti slabakay ahay à mæke wa ðukwen, anga dõ kãrtek re. ²² Matanan, dõ ahay fok ta mac, anga tinen a fok zahav ana Adama. Aday dõ ahay fok ti njad sifa, anga Almasihu. ²³ Dõ ahay ti slabakay à mæke wa nà, kawa ana Mbërom a

sã lavan atan anan zek ata awan: Almasihu kè lahak sè slabakay ahay, aday à luvon anahan a saa may ata inde nà, dõ anahan ahay fok ti i slabakay ahay re. ²⁴ Pæ ðãba anahan a wa nà, Yesu i lize anan mægala sã apasay lelibay aya fok, tã bahay a tinen ahay fok, aday pi zek tã mægala sã bahay ahay pæ daliyugo fok re. Pæ ðãba a sã lize way ataya wa fok nà, daliyugo i ndav, aday Yesu i man anan bahay anahan à alay inde anã Bëbay anahan Mbërom kutok.

²⁵ Kawa sa ja nà, Yesu Almasihu á ga bahay hus pæ ana Mbërom saa mbakan anan dõ manidë anahan ahay fok à alay inde. ²⁶ Dõ manidë mædakwidok a aday Yesu i sa lize anan ata nà, Amac. ²⁷ Deftere a ja matanan, a wa: «Mbërom a mbakan anan way ahay fok à alay inde.*» Kè sãnen zle asanaw, kak Deftere kà jak «way ahay fok» ata nà, Mbërom a dõ sã mbakan alay pæ way ahay wa fok ata, winen a nà, uda ibay. ²⁸ Matanan, Yesu kè njadãk mægala sa ga bahay pæ way ahay fok nà, winen a ðukwen, Bëbay anahan Mbërom i ga apan bahay ite re. Natiya awan, Mbërom i ga bahay kwa pæ ma fok tembãrãzem kutok.

²⁹ Bayiken pæ dõ ahay aday ta taa ga bap-tisma anga dõ ma mac aya ata aday. Ta ga matanan nà, angamaw? Kak abay dõ ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata nà, ta ran mindel i zek pa maw? ³⁰ Aday asa, manay hëna ðukwen, kak abay dõ ma mac aya ti slabakay à mæke wa sabay ata nà, ma ga ðãce ndelem ndelem a anan sasidew ata nà, angamaw? ³¹ Sãnen apan lele, mærak uno ahay, nen nà, kãla siwa fok amac a ðaf nen pa 'am wa nã pëðan. 'Am uno sa jak ikwen ata nà, didék awan, kawa 'am uno sa ja: Nã taslak mível tã kwanay bayak awan, anga kwanay kè jipen tã Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. ³² Dõ ahay ta gak alay ti nen bayak a à Efesus. A ga nã kawa ma vad zek tã zizœk ahay. Aday kak abay na ga matanan anga sa njad zay pæ daliyugo a anan nà, ni njad anan magwagway wuraw? Kak abay dõ sã mæke ahay ti slabakay ahay sabay, ata nà, pãrahuko anan anã jike sa 'am a inde hëna bidaw? A wa: «ãnga puko panan a mænuko, aday suko panan a mænuko, anga luvon sã sidew nà, anã mænuko sabay.†»

³³ Anga nan kutok, dõwan á njak a nga anahan bay. Kuwaya kè njahak pæ kãrtek a tu dõ sã huwan ahay cãna, huwan a tinen ata i zãvan. ³⁴ Kè wiwen anan nga i zek ahay bay! Kì gen ines bay. Na ca apan nà, dõ ahay inde à wulen a kwanay ta san Mbërom bay. Na ja matanan aday waray á gak ikwen.

* 15:27 Ca pæ Jabuura 110.1. † 15:32 Ca pæ Esaaya 22.13.

Di i slabakay ahay à mæke wa nà, ti zek wuraw?

³⁵ Hinahibay dō inde i cæce: «Dō ahay ti i slabakay ahay à mæke wa nà kækamaw? Aday ti i slabakay ahay nà ti zek wura asa anaw?» ³⁶ Down kà sak a cæce matana nà, wita dō mindel awan! Dæ san apan zle, zahav sê way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à mæke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. ³⁷ Aday zahav sê way iken sa casl anan ata, kwa à ga nê ndaw, kwa à ga nê zahav sa ma sa ma fok cæna, ka casl nà, wan sê way ata awan, bina daslam anahan a bay! ³⁸ Əna Mbərom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sê way ahay cara cara ta har dūkwen, tē daslam a tinen ahay cara cara re.

³⁹ Way tē sifa aya fok, zek a tinen aya cara cara re. Zek su dō zənzen aya awan, winen cara, zek sê gənaw ahay, winen cara, zek sê məvuhom ahay, winen cara, aday zek sê kələf ahay dūkwen, winen cara re. ⁴⁰ Way mē ndakay aya à mburom tē way mē ndakay aya pə daliyugo nà, arəba a tinen aya nə cara cara. ⁴¹ Adav ana pac nə cara, adav ana kiya dūkwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya dūkwen, adav a tinen aya ta gad 'am pi zek ahay wa re.

⁴² I tərən anà dō saa slabakay ahay à mæke wa ataya dūkwen matana re. Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke kawa zahav sê way ata nà, i wuslay à mæke à man ata awan. Əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay à mæke wa ata nà, i wuslay itəbay. ⁴³ Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke ata nà, way kəriya awan, əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay ata nà, winen tē mazlaḥ awan. Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen bəle awan, əna zek su dō saa slabakay ahay ata nà, winen mægala awan. ⁴⁴ Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen zek sê daliyugo a anan, əna zek su dō saa slabakay ahay à mæke wa ata ite nà, winen zek sê uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sê daliyugo a anan inde cukutok ata nà, zek sê uho saa nay ahay ata dūkwen, i ga inde re. ⁴⁵ Deftere a Mbərom a wa: «Adama dō mama'am ata nà, winen dō tē sifa awan.†» Aday kutok, Yesu Almasihu dō sa nay à man a Mbərom wa ata nà, winen dō sê varan sifa anà dō ahay. ⁴⁶ Sê lahay aday nà, zek sê uho saa nay ata bay, əna zek sê daliyugo a anan, aday zek sê uho saa nay ahay ata a nay pə dəba wa kutok. ⁴⁷ Adama nà, mē ndakay a tē yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Əna Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbərom wa. ⁴⁸ Dō sê daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana

re, dō saa njahay pə cakay a Mbərom ahay, zek a tinen i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. ⁴⁹ Həna nà, mənuko dā ga minje tē Adama, dō mē ndakay a tē yugo ata awan. Aday azanan dī i ga minje tē Yesu, dō sa nay ahay à man a Mbərom wa ata awan.

⁵⁰ Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak həna: Dō zənzen a nà, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom saa nay ata inde ti zek sê daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sê njahay pə cakay a Mbərom pa sê viyviya bay re.

⁵¹ Pəken sləmay aday, u no sê dəkak ikwen anan way a Mbərom mi dō a inde. Mənuko fok dī mac kəzlek bay, əna mənuko fok, zek a mənuko i mbəda zek hinen. ⁵² Way ata i tēra nà, ma kərtek kawa ambəcək idē ca. I tēra à alay a məzləzliilen i dəkay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzliilen ata kà fak zek nà, dō ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko dō tē sifa aya dūkwen, Mbərom i mbədahak uko anan zek ite re. ⁵³ Ayaw, i tēra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, à mbəda zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. ⁵⁴ A alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kə tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a Deftere a Mbərom sa ja apan ata i tēra kutok, a wa:

«Mbərom kə mbasak pə Amac, kə lizek anan pa sê viyviya awan.‡»

⁵⁵ «Iken Amac, mægala anak a aha kutok anaw?»

Iken Amac, mægala anak a sa vad dō ata, aha kutok anaw?*

⁵⁶ Amac a njad mægala pə dō ahay nà, anga ines a tinen ahay. Aday mægala ana ines ite nà, a nay à Tawrita wa. ⁵⁷ Aya əna, ngəruko anan anà Mbərom adəka, anga kə varak uko anan mægala sē mbasay pə Amac, tē alay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

⁵⁸ Anga nan kutok, mərak uno ahay, ngizlen saray lele, kà si yen nga bay. Gen anan nga anà mer su way a Mbərom kwa siwa fok, anga kə sənən pan zle, ayanga a kwanay i mer su way ana Bahay a mənuko Yesu inde ata nà, i tēra kəriya bay.

16

Acakal way anga sa man zek anà dō a Yesu ahay à Urəsəlima

¹ Həna asa, pa 'am sē acakal way anga sa man ayak zek anà dō a Yesu ahay à Urəsəlima ata nà, kwanay nà, gen kawa anuno sa jan anà dō a Yesu ahay à Galatiya ata awan. ² Pac sē Zlaba ahay fok cəna,

† 15:45 Ca pə Laataanooji 2.7.

‡ 15:54 Ca pə Esaaya 25.8.

* 15:55 Ca pə Hose'a 13.14.

kuwaya á zəba dala kawa anahan sə lavay a zek ata, aday á daf anan cara. Bina, dōwan á sa ba nen ni zlak ayak aday ata saa cakal bay. ³ Na sak a dazlek ayak nà, ni varan dērewel á alay inde anà dō a kwanay a saa walay ataya awan, ni slan atan tē dala ata á Urəsalima. ⁴ Kak na cak apan tēdē nen a ta nga uno nà zla nà, mi zla jiga tu dō ataya awan.

Man ana Pol saa zla ataya awan

⁵ Ni zlak ayak ága kwanay nà, tē daliyugo sə Makedoniya, anga u no sa zla tē wulen su doh a tinen ahay saa can atan ayak idé. ⁶ Izəne, ni njahay ága kwanay manjək, izəne á alay sa mad fok ni njahay ága kwanay. Aday á alay uno saa slabak ága kwanay wa ata nà, ki i men uno zek tē dala sə cəved. ⁷ Na zlak ayak ága kwanay dukwen, u no saa zla way uno bəse bay. Kà zlak anan á nga anà Mbərom nà, ni njahay tē kwanay zərat lele ága kwanay kutok. ⁸ Əna ni njahay á Efesus tamak hus pə azar uko sə Pentekosta, ⁹ anga Mbərom kə təbak uno cəved sa ga mer su way məduwen a á man a anan. Aday dō manidē ahay inde bayak a re.

¹⁰ Kak Timote kə dazlek ayak á wulen a kwanay nà, tēmihen anan lele anga aday á zlan á nga sə njahay á mamasl a kwanay, bina a ga mer su way a Mbərom, Bahay a mənuko, nə lele kawa nen awan. ¹¹ Matanan, dōwan á sa kədey anan bay. Men anan zek adəka tē dala sə cəved. Ata aday i mbəsak kwanay tē zay, i dəzley á man uno dukwen lele aday tē zay a re. Bina, manay tē mərak ahay á man a anan, manay apan mi ba anan.

¹² Mərak a mənuko Apolos nà, na gak anan kem aday tē zlak ayak pə kərtek a tē mərak azar aya awan, əna a ngam həna fan bay. Aya əna, azanan pa 'am dukwen, kə njadak cəved a nə, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

¹³ Ben lele, rəzlen á nga wa sə pərahan azar anà Mbərom nə lele. Kə pəken anan zlawan i zek ahay bay, kə viren anan bəle anà mivél a kwanay ahay bay. ¹⁴ I mer su way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənen zek ahay.

¹⁵ Mərak uno ahay, kə sənen Sitifanas tu dō su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo sə Akaya nà, tinen. Tē varak anan nga a tinen anà Mbərom anga aday tē man zek anà dō a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen kem nà, ¹⁶ dəfen anan apan anà zahav su dō matanan ataya awan. Dəfen anan apan anà dō sa ga mer su way tē məgala kawa tinen ataya a re.

¹⁷ Nə taslay mivél bayak a jiga nà, anga atə Sitifanas tē Fortunatus tatə Akayus ta nak ahay á man uno. Ta nak su mo zek á yime

ana kwanay inde. ¹⁸ Tə bənak uno mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen anan mbac ata re. Zahav su dō ataya nà, bənen atan á 'am wa nə lele.

¹⁹ Dō a Yesu ahay sə halay nga pə daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen ayak 'am. Atə Akilas tē Pəriskila pi zek tu dō a Yesu sə halay nga ága tinen ataya fok ta jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok kə jipen nə pə slamay a Bahay a nuko Yesu a kərtek. ²⁰ Dō a Yesu ahay á man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am i zek ahay lele re.

²¹ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tē alay uno awan.

²² Kak dōwan a nə a pəlay Bahay a mənuko Yesu bay cəna, Mbərom á tahaşl anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko á nay! ²³ Bahay a mənuko Yesu á gak ikwen sumor anahan. ²⁴ Kwanay a fok, dō sə mivél uno aya awan, anga də japay fok dukwen pə Yesu Almasihu awan.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Korintu ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

A derewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sə mivél ahay bayak awan. Atə Pol tə egliz sə Korintu tə slàne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sə pəse zek ahay aday sa zlah məlmal tə tinen. Asa, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu ahay ataya tə tətakan anan way mungwalay aya anà dō ahay, aday ta ja nə Pol winen dō maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a dəkay anan ləbara anahan tə dəcə anahan sa ga anga winen dō maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a nğəran anà Mbərom anga sumor anahan (1.1-11)

Azlah məlmal à wulen ana atə Pol tə Korintu ahay (1.12 - 7.16)

Pol a varan məgala anà Korintu ahay sə cakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima (8.1 - 9.15)

Pol a ga 'am pi zek wa ta sə dəkay anan winen dō maslan a Yesu didek awan (10.1 - 12.21)

Andav sa 'am ahay (13.1-13)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Korintu ahay

¹Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō a Mbərom sə walay aday sa təra anan dō maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mə vindek ayak nà, manay tə Timote mərak a mənuko, anà kwanay dō a Yesu ahay à Korintu, aday anà dō a Yesu azar aya pə daliyugo sə Akaya fok re. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tà gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay.

Mbərom a man a mivél ù doh anà dō sa ga dəcə ahay

³Nğəruko anan anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sa taa gan sumor anà dō ahay aday sa taa man atan anan mivél ù doh kwa siwa ata awan.

⁴A alay a mənuko à dəcə inde cəna, a mak uko anan mivél ù doh, anga aday mənuko dükwen dā man anan mivél ù doh anà dō sa ga dəcə ahay matanan ite. ⁵Dəcə a manay sa ga bayak ataya nà, kawa dəcə ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbərom a man umo anan mivél ù doh tə alay ana Yesu Almasihu bayak a re. ⁶Əna kwa á ga nə manay apan mi ga dəcə dəp nà, a təra anga aday á mak ikwen anan mivél ù doh, aday Mbərom á tam kwanay. Matana

re, Mbərom a man umo anan mivél ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mivél ù doh a re. Natiya ki mben apan sə səmen anan anà dəcə ahay à alay a kwanay sa ga dəcə ahay kawa ana manay sa ga dəcə ataya re. ⁷Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pə cəved a Mbərom wa nə ibay, anga ma san zle, kə jipen tə manay à dəcə ahay inde, aday Mbərom i mak ikwen anan mivél ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mivél ù doh ata re.

⁸Mərak ahay, a nan umo nà, sənən anan dəcə a manay sa ga pə daliyugo sə Aziya ataya awan. Ma gak dəcə bayak a kə zalak umo məgala à nga wa. Ma jak abay sa jəka mi sa təmay wa zay bay. ⁹Ayaw, manay mə lavak anan zek sa mac coy, abay manay mə bayak nà, na. Aya əna, a təra matanan nà, anga aday mə daf nga pə Mbərom, dō sə slabakay dō ahay à məke wa, bina pə məgala si zek a manay aya ite sabay. ¹⁰Mbərom kə təkak manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma daf nga nə pə winen awan, i tam manay azanaka re. ¹¹Kwanay dükwen, men umo zek tə amboh. Ata, dō ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbərom i mbəđahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, dō ahay bayak a ti nğəran à Mbərom anga kə təmahak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a dəkay anan kà zlak à Korintu sabay nə angamaw

¹²Way a sa zlan umo à nga ata nà, həna: Ma san zle à mivél a manay inde nà, azla a manay pa 'am sə dō ahay nə didek awan, kawa sa zlan à nga anà Mbərom. Mə zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay dükwen, winen didek a re. Ma njad məgala sa zla matana ata nà, tə asan way su dō zənzen a bay, əna Mbərom sa gan umo sumor sa zla matanan ata awan. ¹³⁻¹⁴Abay kə sənən bidaw, way a manay sə vindek ikwen ayak ata nà, awan uda mi dər a ibay asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə vindek ayak ata way anahan. A ga pumo nà, hus həna, kə sənən manay nə əngal. Əna ki i sənən manay nə kweceh kutok, aday pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay dükwen ki i zlen umo à nga ata re.

¹⁵⁻¹⁶Anga na san way ataya zle kutok, u no abay sa zlak ayak əga kwanay, aday ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may à Makedoniya wa əga kwanay asa. Aday abay ki men uno zek tə dala sə cəved sa zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni zlak ayak əga kwanay saray cew sa mak ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə əga kwanay sabay. ¹⁷Anuno sa jak ikwen ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele, abay

ni ga matana way anahan. Bina na ja way kawa dō sē daliyugo ahay bay asanaw? Kak matanan nā, nē japay anan atē ayaw tē a'ay alay kǎrtek awan.

¹⁸ Əna ni jak ikwen ayak hēna pa 'am a Mbərom, winen dō dīdek awan, ā alay a manay sē dākak ikwen anan ləbara mugom ata nā, mē japak anan atē ayaw tē a'ay pē way kǎrtek a bay. ¹⁹ Manay tē Silas tata Timote mē dākak ikwen anan nā, ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom awan. Winen a japay anan atē ayaw tē a'ay itəbay. A ja nā, way dīdek a vərre. ²⁰ Anga way a Mbərom sē zlapak uko anan ataya fok nā, ti tēra nē anga ayaw ana Yesu Almasihu. Anga winen a kutok, dā taa ja «Amen» anga sē varan mazlaḅ anā Mbərom. ²¹ Asa, Mbərom a tē alay anahan a sē varan umo mēgala pē cəved a Yesu Almasihu ata, i varak ikwen mēgala re. A walay mənuko, ²² a varak uko anan Apasay anahan kawa vivay sē way sē dākay anan mənuko nā, dō anahan ahay. Aday kē varak uko Apasay ata ā mivēl inde, sē dākay anan dī i njad anan way anahan sē zlapan anan anā dō ahay ataya fok.

²³ Hēna ni jak ikwen ayak nā, na zlak ayak āga kwanay sabay angamaw ata awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa jak ikwen ata nā, dīdek awan. Kak matana bay nā, suwan nā mac. Na zlak ayak ā Korintu bay nā, anga u no sa gak ikwen way saa cəbak ikwen ata bay. ²⁴ A nan sa ja nā, mē lavak ikwen nga pē cəved sē adaf nga a kwanay bay, anga mā san zle, adaf nga a kwanay nā, mē jərə a lele coy. Əna a nan umo nē guko mer su way pē kǎrtek a tē kwanay, anga aday kē tislēn mivēl.

2

¹ Anga nan, na ja ni zlak ayak āga kwanay nā, aday sa ga way sē cəbak ikwen maza bay. ² Kak na sak a ga way sē cəbak ikwen nā, i cəbō ī nen a re. Ata dōwan saa tuslo anan mivēl inde sabay, bina way ata i cəbak ikwen anā kwanay a fok. ³ Anga nan, na zlak ayak bay, əna nē vindek ayak ā yime uno inde nā, dērewel a ma cəb ata awan. Na ga matanan nā, anga aday, na saa zlak ayak, nā tan ā nga anā way sē cəbō āga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan mivēl nē kwanay bidaw? Na san kwanay zle fok. Kak nē taslak mivēl nā, ki tislēn mivēl re. ⁴ Nē vindek ayak dērewel ata nā, tē mugō awan, aday tē idē sē ayam awan. Əna nē vindek anan ayak nā, sē cəbak ikwen bay, əna anga aday kē sənēn anan nē pəlay kwanay tē mindel.

Pol a gan may nā, tē pəsēn anan anā dōwan a sa ga ines ata awan

⁵ Dōwan a kwanay a kā gak way sa cəb nā, u go ī nen Pol bay, əna anā kwanay a

fok adəka. Kak nē mbəlek anan bay nā, anā zek maduwan su dō awan. ⁶ Dō ahay bayak a tē ngərzak apan, aday kē slak matanan, bina kē yimak pē ines anahan coy kutok. ⁷ Alay a kē slak hēna sē pəsēn anan coy, aday sa man anan mivēl ū doh, bina i ga mugō kē zalak, mbac i i slahan. ⁸ Anga nan, ni cəce pikwen wa nā, ken anan anan asan zek a kwanay sē dakan anan nē kē pəlēn anan asa. ⁹ Nē vindek ikwen ayak dērewel a hinen inde ata nā, sa ca pikwen wa azan, aday sa san kwanay apan ki dāfen anan apan anā 'am uno ahay fok bidaw. ¹⁰ Hēna ni jak ikwen ayak, dōwan a kwanay kē pəsēn anan anan ata nā, nen dūkwen nē pəsek anan. Nen nā, nē pəsek anan dōwan ata pa man sē idē ana Almasihu, anga sa mak ikwen zek ā kwanay, kak awan inde sē pəsēn anan nā, na. ¹¹ Na gak matanan, anga u no nā, Fakalaw ā sa njak mənuko pi zek bay, bina dā san wurwer anahan aya zle asanaw?

Pol a dāfan idē anā Titus ā wulēn su doh sē Təruwas

¹² Kwakwa ata nā, nē slabak sa zla ā Təruwas saa dākay anan ləbara mugom a pē Yesu Almasihu. Nē dazle ā man ata kutok nā, na ca apan nē Bahay a mənuko Yesu kē lavak uno anan zek lele ta man ata sē dākay anan uda ləbara anahan. ¹³ Əna, nen tē ajalay nga awan, anga na tak anan ā nga anā mərak uno Titus bay. Anga nan, nē mbəsak anan dō sē Təruwas ahay, na zla way uno ā Makedoniya.

Di njad sē mbasay anga Yesu Almasihu

¹⁴ Ngəruko anan ā Mbərom. Sa taa lagay mənuko tē ahosom a pa 'am sē vərəm wa anga ajapay a mənuko tē Yesu Almasihu nā, winen a hwiya. Aday winen a dakan anan zek anā dō ahay kwa aha nē tē mənuko. Mənuko nā, kawa amar sē wurde ma pak awan. ¹⁵ Amar sē wurde ata nā, winen Almasihu ā mivēl a mənuko inde, ma pak a sē dakan anan mazlaḅ a Mbərom anā dō saa tam ahay, aday anā dō saa lize ahay ite. ¹⁶ Matanan kutok, anā dō saa tam ataya nā, mənuko kawa arəbas sē way sa var sifa, aday anā dō saa lize ahay ite nā, mənuko kawa arəbas sē way sa var amac. Kak matanan cukutok nā, waya saa slā pi mer su way ata anaw? ¹⁷ Bina dō ahay bayak a tinen apan ti dākay anan 'am a Mbərom nā, kawa way sē masa. Manay nē ma ga matanan itəbay. Manay apan mi dākay anan 'am anahan nā, mē dākay anan tē mivēl kǎrtek awan, anga manay mē japay a tē Yesu Almasihu, aday sa slan manay pi mer su way ata nā, zek a Mbərom awan.

3

Aban 'am wiya awan

¹ A nan sa ja nà, manay apan mi hëran nga i zek maza pa 'am a kwanay bidaw? Ma gak anan may anà dërewel sə dākak ikwen anan manay mayanaw bay. Aday mə cəcihek pikwen wa dërewel sa zla anan à alay inde à man a àga kwanay wa bay re. Do maza aya ta gak anan may matanan, əna manay nà, kawa tinen itəbay. ² Kwanay a nà, dërewel a mə vinde awan anga manay a bay aday dāw? Winen mə vinde a pə mivəl a manay, aday dō ahay fok ti san anan, ti jinge anan ata awan. ³ Way mi dër a bay, kwanay nà, kawa dërewel ana Almasihu sə vinde aday sa slan tē alay a manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tē alay su dō zənzen a bay, əna mə vinde a tə Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə vinde a dükwen pu kon bay, əna winen mə vinde a pə mivəl su dō zənzen aya awan.

⁴ Ma san anan matanan nà, anga Yesu Almasihu kə dākak umo anan pa 'am a Mbərom. ⁵ Ma san zle lele, manay a ta nga a manay a nà, mi sləken anà mer su way ata tē məgala a manay bay. Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala sa ga anan. ⁶ A varan umo məgala nà, sə dākay anan ləbara mugom awan. Ləbara mugom a ata nà, aβan 'am a wiya ata awan. Winen a ga minje tə aβan 'am kwakwa ata sabay. Də bənan à 'am wa nà, anà Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde kwakwa ata nà, a lagay dō ahay nə saa mak. Əna Apasay Cəncan a ite nà, a varan à dō ahay adəka nà, sifa sa ndav kula bay ata awan.

⁷ Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am anahan pu kon, aday dō ahay tə canak anan anà mazlaβ anahan awan, anga winen a kə dəvak anan jiyjay sə mazlaβ anahan pi jər a Musa. Kwa abay á ga nà, jiyjay ata i njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak apan sə zəzor anan jər a Musa bay, anga a dav ike kə zalak.* Kak aβan 'am kwakwa ata sə lagay a dō ahay à amak inde ata kə dəvak kətanən nà, ⁸ aβan 'am wiya həna ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay adəka kutok a dāw? ⁹ Aβan 'am kwakwa ata nà, a varan cəved anà Mbərom sa ban dō ahay tə sariya. Kak way sə gəbak uko ahay sariya ata kə mbak apan sa ka anan mazlaβ a Mbərom nà, aβan 'am a wiya sə təra mənuko dō didek aya pa 'am a Mbərom ata i ka anan mazlaβ a Mbərom sə zalay way ata sabay kutok dāw? ¹⁰ Matanan, way a sa ka anan mazlaβ a Mbərom kwakwa ata nà, a ga kawa winen həna tə mazlaβ ata sabay, anga aβan 'am wiya ata a ka anan mazlaβ a Mbərom nà, kə zalak pə kwakwa ata wa mbəlek. ¹¹ Mbərom a βan 'am kwakwa ata

nà, kwa a njahay nə mənjojək ca, kə kak anan mazlaβ anahan tə winen awan. Matanan kutok, aβan 'am wiya a sə njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen məduwer ata tə mazlaβ re.

¹² Awan inde mi dër a à 'am a manay inde ibay, anga manay a mə dəfan ide nà, anà way ataya awan. ¹³ Musa a kərat way pə ide kwakwa ata nà, anga, kwa á ga nà, mazlaβ ata i njahay bayak a bay dəp nà, a nan Isəra'ila ahay tē canan anà mazlaβ a Mbərom pə ide anahan ata bay. Əna mənuko dī ga kawa Musa sa ga ata itəbay. ¹⁴ Kwakwa ata dükwen, Isəra'ila ahay tē sənək ahay way bay. Həna zahav a tinen ahay dükwen, awan inde sə gafan atan 'am sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde a takan ide à asan way a tinen. Sa mba apan sə kurat anan awan a mə takan a i ide anà asan way a tinen ata nà, si Yesu Almasihu a kərtək. ¹⁵ Matanan, həna biten dükwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde hwiya sə takan ide anà asan way a tinen. ¹⁶ A alay a dōwan a kə mbədahak 'am pə Bahay a nuko Yesu cəna, i kurat anan zana sə takan ide ù dō ata awan.† ¹⁷ Bahay a nuko Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man ana Apasay anahan winen apan i ga mer su way anahan ata nà, Deftere a Musa a lavan nga anà dō ahay sabay. ¹⁸ Matanan, mənuko dō sa daf nga pə Yesu ahay fok, dī kərat zana pə ide sabay. Də canan anà mazlaβ a Mbərom, aday mazlaβ anahan winen apan i təra mənuko kawa winen awan. Mazlaβ a mənuko dükwen, i zəga pa 'am pa 'am. Wita dükwen, mer su way ana Apasay ana Bahay Mbərom.

4

Mənuko dō bəle aya dī ka anan mazlaβ a Mbərom

¹ Mbərom kə gak umo sumor sə walay manay pi mer su way a anan. Anga nan, manay mə məcən alay sabay. ² Manay mə gucek way ma ga waray aya i ide zənzen inde ataya awan. Ma ga mer su way a manay nà, à wurwer inde bay, aday mə kadan nga anà 'am a Mbərom à bargaslay inde bay re. Adəka mə dākay a didek nà, ngələrak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya à san 'am a manay nə didek awan. ³ Dō azar aya ta san ləbara mugom a manay sə dakan atan anan ata bay. A təra kawa zana mə takan atan a i ide inde. Kwa abay á ga nə matanan, a tərən anà dō saa lize ahay vərre. ⁴ Tinen nà, ta san ləbara mugom ata bay, anga bahay sə daliyugo a anan kə hurfok atan anan abayak nga a tinen, aday tə daf nga pə ləbara ata bay. A nan nə

* 3:7 Ca pə Gurtaaki 34.29-35. † 3:16 Ca pə Gurtaaki 34.34.

tâ canan anâ jiyjay sê dëvan atan ata bay, bina jiyjay ata a nay nâ, à 'am sê lëbara mugom a wa, lëbara sê ðakay anan mazlaâ a Yesu Almasihu, dëwan a winen nê mezeze a Mbërom ata awan.

⁵ Manay apan mi ðakay anan lëbara mugom a nâ, mæ ðakay anan nê zek a manay a itëbay, ëna mæ ðakay anan nâ, Yesu Almasihu winen Bahay sê way ahay fok. Manay nê ðo si mer su way a kwanay ahay anga Yesu Almasihu. ⁶ A alay a Mbërom sê ndakay daliyugo ata nâ, a ja, a wa: «Jiyjay à dav î ide zënzen inde!»^{*} Aday sa dav anan jiyjay à mivel a manay inde nâ, winen a re. Jiyjay ata a ðakak uko anan nâ, mazlaâ a Mbërom sa dav pi jër ana Almasihu wa ata awan. Mæ ðakan anan lëbara mugom ata anâ ðo ahay nâ, anga na awan.

⁷ Manay nê bæle aya kawa sêngale sê duðo ahay, ëna way a lele ata inde à manay inde. Mbërom a ga matanan nâ, anga aday ðo ahay tâ san mägala sê lëbara mugom ata a nay à winen wa, bina à manay wa bay. ⁸ Do ahay tinen apan ti ngëdec manay, ëna tã ganak manay bay. Mæ dawarak, ëna mæ mæcak anan alay à jugom wa bay. ⁹ Do ahay tinen apan ti ga alay tã manay, ëna Mbërom kè mbäsakak manay à alay wa bay. Do ahay tinen apan ti zlëmba manay, ëna mæ mæcak fan bay. ¹⁰ Manay apan mi sa lirew, kawa ðæce sa amac a Yesu Almasihu winen î zek a manay inde, anga aday ðo ahay tã canan tã manay nê Yesu winen tã sifa awan. ¹¹ A alay a manay tã sifa aya pæ daliyugo a anan mba nâ, ðo ahay ti pëlay sa vad manay anga Yesu. Mägala a manay winen apan i ndav, ëna wita dukwen a kay uho nâ, sifa a Yesu Almasihu winen à manay inde. ¹² Natiya, manay apan mi mac pæ cæved sê ðakay anan lëbara a Yesu, aday kwanay ite, kwanay apan ki njiden sifa anga mer su way a manay kutok.

¹³ Deftere a Mbërom a ja nâ: «Nê ðëfak apan nga, anga nan na jak 'am.†» Apasay a manay a nê kërtek tã ana dëwan a sê vinde 'am ata awan. Manay dukwen, mæ ðëfak apan nga matana re. Anga nan, mi përahan azar sê ðakay anan 'am a Mbërom. ¹⁴ Bina ma san zle, Mbërom kè slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu à mæke wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatë Yesu a re. I tavay mænuko fok pæ kërtek a pa 'am anahan. ¹⁵ Mbërom a varan umo mer su way ata nâ, anga kwanay, aday ðo ahay bayak a tâ njad anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zëga anan ðo ahay sê ngëran aday sê hëran nga re kutok.

Pol kè mæcak anan alay à jugom wa bay

* 4:6 Ca pæ Laataanooji 1.3. † 4:13 Ca pæ Jabuuru 116.10.

¹⁶ Anga nan, mænuko ða mac anan alay à jugom wa bay. Kwa à ga nê zek a mænuko winen apan i ga mæduwer, sifa a mænuko nâ, winen apan i zëga sa mbæda pac pac re. ¹⁷ U no sa ja hana nâ, ðæce a mænuko i sa ndav pa pac a mænuko saa zla à mazlaâ a Mbërom inde, aday ðæce ataya ti lavay a zek tã mænuko saa njad mazlaâ ata awan. Mazlaâ ata nâ, mæduwen awan, aday i ga inde nê sê coy. Da sak a bayak pæ mazlaâ ata cæna, ðæce a mænuko ahay tã tarak kawa way cædew aya awan. ¹⁸ Natiya, ða ðëfan ide hana nâ, anâ way aday ða canan fan bay ataya awan, bina pæ way aday ða canan zle coy ataya bay. Anga way aday ða canan zle coy ataya nê ta ga inde sê coy itëbay, ëna way aya aday ða canan bay ataya nâ, ti ga inde sê coy.

5

¹ Da san zle, zek a mænuko hëna ata i ga inde nê sê coy bay, winen kawa jawjawa a walay zek ata awan. Aday Mbërom kè walak anan jawjawa a mænuko hëna ata nâ, i naa varak uko uda doh lele a à mburom. Doh ata nâ, ma han a tã alay su ðo zënzen a bay, aday i ga inde nê sê coy. ² Hus hëna mænuko apan di rac slan, anga Mbërom kè mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko nâ, à varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko à nga tã mindel nê winen. ³ A alay a Mbërom kè pækak puko zek wiya ata nâ, di ga inde ti zek ata nê sê coy. Ata kula apasay a mænuko i bar awan mænjàna zek sabay. ⁴ Hëna mænuko ti zek a kawa jawjawa ata mba nâ, di ga ðæce, di rac slan hwiya. Di ga matanan, anga di ba nê luvon aday Mbërom i culok puko wa zek a mænuko a anan bay. A'ay, di ba nâ, luvon aday Mbërom i pak puko zek a mænuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize anan winen mæduwer ata kutok. ⁵ Sê lavay a zek tã mænuko anga sa njad zek wiya ata nâ, zek a Mbërom awan. Kè varak uko Apasay anahan sê ðakak uko anan nâ, di i njad a way ataya pa 'am.

⁶ Natiya, ða ðëfak nga lele pæ way saa tãra ataya awan, aday ða san zle, pæ daliyugo hëna nâ, mænuko dëren tã Bahay a mænuko. ⁷ Bina ða canak anan hëna fan daw? ðna ða njahay matanan anga ða ðëfak apan nga. ⁸ Ayaw, mænuko ða ðëfak nga lele pæ way a saa tãra ataya awan. Anga nan, ma ca apan nê lele saa njahay tã Bahay a mænuko awan, bina sê njahay ti zek sê daliyugo a anan bay.

⁹ Kwa à ga nê mænuko pæ daliyugo mba, kwa à ga nê ða zlak azanan äga winen a coy, a nak uko nâ, sa ga nê way sa zlan à nga anâ Bahay a mænuko vërre ata awan. ¹⁰ Anga mænuko fok di zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I

hamak uko magwagway si mer su way a mənuko ma ga aya hənə pə daliyugo ataya awan. Kak dā gak mer su way lele aya nā, dī təma magwagway lele aya re, aday kak dā gak mer su way lelibay aya ite nā, dī sləba anan ile a mənuko a sə tukosl lelibay ata awan.

Mbərōm a nan sa zlah anan məlmal a tinen tə do ahay

¹¹ Natiya, manay ma san sə jəjan anā Bahay a nuko lele. Anga nan, mi təkər sə dākan anan anā do ahay nā, 'am a manay sa ja ataya tinen dīdek aya awan. Mbərōm a san ajalay nga a manay zle. A ga upo nā, ā mivəl a kwanay inde dukwen, kə sənən nen zle re. ¹² A nan sa ja nā, manay apan mi həran nga ĩ zek maza pa 'am a kwanay kutok dāw? Matana bay! A nan umo sə dākak ikwen anan nā, cəved a kwanay saa ga ti zek anga manay. Matanan ki sənən sə mbədihən anan apan anā do sa ga ti zek tə way sa ca apan ta sə uho vərre ataya, bina tə way sə tərā ā mivəl inde bay ataya awan. ¹³ Kak ā alay azar a do ahay ti ca pumo kawa manay mə vaway nga aya nā, wita anga Mbərōm. Aday ā alay a hinen ahay dukwen ti ca pumo manay mə vaway nga aya bay nā, wita anga kwanay ite.

¹⁴ Mī ga matanan nā, anga asan zek ana Almasihu a gan umo bəlaray. Ma san zle, winen kə məcak anga do ahay fok, aday manuko fok də məcak tə winen kutok. ¹⁵ Aday ma san zle re, a mac anga do ahay fok nā, anga aday do sə pərahan azar ahay tē njahay kawa sa zlan ā nga kutok, bina kawa sa zlan atan ā nga a tinen sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a slabakay ahay ā məke wa anga tinen a re.

¹⁶ Natiya hənə dī ca pə do ahay kawa ana do zənzen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa ata nā, abay ā ga nā, dā cay ahay pə Yesu Almasihu matanan, hənə dī ga matanan sabay. ¹⁷ Anga dōwan a kə japak tə Yesu Almasihu cənə, kə tərək do wiya awan. Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay. Kə tərək winen do wiya awan. ¹⁸ Sa ga way ata fok nā, zek a Mbərōm awan. A slənay ahay Yesu Almasihu saa zlah anan məlmal anahan tə mənuko, aday kə varak umo mer su way sa jan anā do ahay nə kə zlahak anan məlmal anahan tə tinen. ¹⁹ Way a manay sa ja nā, Mbərōm a ga mer su way tə alay a Almasihu sa zlah anan məlmal anahan tə do ahay fok. Anga nan kutok, a baslan atan anan ines anā do ahay sabay. A varan umo mer su way sa jan anā do ahay, Mbərōm kə zlahak anan məlmal anahan tə tinen.

²⁰ Mə təmahak anan mer su way ata awan. Hənə nā, manay do sa ja 'am anga Yesu Almasihu kutok. Mbərōm i ngaman anā

do ahay nə tə alay a manay kutok. Anga nan, ma jan anā do ahay tə sləmay a Yesu Almasihu, ma wa: «Zlihen anan məlmal a kwanay tə Mbərōm.» ²¹ Almasihu nā, kə gak ines sə awan itəbay. Ənə, Mbərōm a tavakan anan ines a mənuko fok pa nga anahan anga mənuko kutok. A ga matanan, anga aday dē tərā do dīdek aya pa 'am a Mbərōm, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu.

6

¹ Manay ma ga mer su way a manay nə pə kərtek a tə Mbərōm. Anga nan, kwanay dukwen, ma jak ikwen, rəzlen anan ā nga wa anga aday sumor a Mbərōm sa gak ikwen ata ā sa tərā awan kəriya bay. ² Mbərōm a ja nā:

«Alay a kə slak sa ga sumor nā, nə təmahak amboh anak.

Alay a kə slak sa tam do dukwen, na mak anak zek.»

³ A nan umo sa ga awan sə zluwe anan do ahay pə cəved a Mbərōm wa bay fok, anga a nan umo dōwan ā gədən umo azar pi mer su way a manay bay. ⁴ Adəka bay, pə way a manay sa ga ahay fok cənə, mə dākan anan anā do ahay nā, manay nə do si mer su way a Mbərōm ahay. A ga nə dəcə inde, ā ga manay apan mi sa lirew, ā ga nə do ahay tinen apan ti pak pumo zlawan, mə səmen anā way ataya matanan fok. ⁵ Tə ndəbak manay, tə dəfak manay ā dangay, do ahay fok tə vəkək pumo. Mer su way kə dak umo 'am, alay azar a mə njəkək ahan bay, ma pak awan bay re. ⁶ Anjahay a manay nə cəncan awan, ma san dīdem zle, ma gak munapanaw, manay do səkəffe aya awan. Apasay Cəncan a winen inde tə manay, mə pəlay do ahay tə mivəl kərtek awan. ⁷ Ma jan anā do ahay nā, dīdek a Mbərōm. Sə varan umo məgala dukwen, winen awan. Məgala ata a kay anan uho nə, manay do si mer su way a Mbərōm ahay. Azla a manay a dīdek ata nā, a tərən umo way sə alay sa vad a zek tu do manidə ahay, aday way sə alay sə tavan anā do manidə ataya re. ⁸ Do azar aya tinen apan ti həran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gədən umo azar. Do azar aya ti ngərən umo, do hinen ahay ti gənahan umo re. Ta ca pumo nā, kawa do sə mungwalay ahay, aday manay apan mi jan atan nə dīdek a vərre. ⁹ Ta ca pumo nā, kawa ta san manay bay, aday cəkəbay kuwaya a san manay zle. Tə bayak nə mi mac coy bəse, ənə hənə manay tə sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, ənə tə vədak manay bay. ¹⁰ Kwa abay ā ga nə manay mi ga mugo nā, ma ma nga sə taslay mivəl hwiya. Manay kawa do mətawak aya awan, aday do ahay bayak a tinen apan ti

njad'zile pə cakay a Mbərom a alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cəkəbay way ahay fok nə ana manay bugol.

¹¹ Kwanay Korintu ahay, a 'am uno inde sa jak ikwen ata nà, nə dərek pikwen wa awan bay, aday mivél a manay mə təba aya lele anga kwanay re. ¹² Mivél a manay mə tacay aya anga kwanay bay, əna kwanay sə tacay anan mivél a kwanay anga manay adəka. ¹³ Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pəlen manay kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan, aday kə ticen umo anan mivél a kwanay bay adəka.

Kə jipen tə way mənjadak a bay

¹⁴ Kə jipen tə dōwan aya aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya bay. Abay ma sə zlangar anan atə didek tə sədək anaw? Atə jiyjay tə ide zanzen ti japay nə kəkəməw? ¹⁵ Atə Almasihu tə Fakalaw a aday nà, 'am a zlan atan pi zek dāw? Ma a zaran atan ənaw pi zek anà atə dō sa daf nga pə Yesu tu dō sa daf apan nga itəbay ata anaw? ¹⁶ Way sə pəra ahay ti njad' man ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kəladaw? Mivél a mənuko aday nà, doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen bahay sə sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay tə tinen, ni ga inde à wulen a tinen.

Ni tərən atan Mbərom a tinen, aday ti təra dō uno ahay.†»

¹⁷ Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Hayak ikwen ahay à wulen a tinen wa, gəzlen nga tə tinen,

kə jipen tə way ma ga mənjadak aya bay.

Ata ni tama kwanay kutok.‡»

¹⁸ Do maja'am a Mbərom a wa:

«“Ni tarak ikwen Bəbay,

aday ki tərən wan uno ahay tə dəna uno ahay.”

Mbərom Ba Məgala a ja nà, na.§»

7

¹ Car uno ahay, way a Mbərom sə zlapay anan a anaya fok nà, anà mənuko. Anga nan, banuko anan way mənjadak aya fok à mivél a mənuko wa, banuko anan apasay a mənuko ahay re. Ata dī njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, dī dafan apan lele.

Atə Pol tə Korintu ahay tə zlahak anan məlmal a tinen

² Təben umo anan mivél a kwanay. Ma gak anan sədək anà dōwan əga kwanay bay, mə zluwek dōwan à cəved' wa bay, mə njəkak anan uda anà dōwan əga kwanay

bay. ³ Na ja matanan ata dūkwen, əna u no sa mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, mə təkək ikwen anan mivél a manay lele. A ga nə dī njahay tə sifa aya awan, à ga nə dī mac, mənuko mə japay aya coy. ⁴ Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am mənəna awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mivél anga kwanay. A dəcə a manay ahay inde fok dūkwen, kə bənen uno mbac, nen mə taslay mivél a lənlan.

⁵ Aya əna, à alay a manay sə dəzle pə dāliyugo sə Makedoniya ata nà, mə njadək sa man uda bay. Adəka bay, mə njadək dəcə ahay cara bayak awan. Do ahay tə jugurak pumo wa 'am, aday à mivél a manay inde dūkwen mə njadək əjəjar re. ⁶ Əna Mbərom, dō sə bənan mbac anà dō mbac kə slahak atan ataya nà, kə bənak umo anan mbac, tə sə dəzley anan Titus à man a manay. ⁷ Sə bənan umo mbac nà, adəzle a Titus dəkdek bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nà, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kə dəkak umo anan way a sə cəkək ikwen ata re, aday kə dəkak umo anan kə rəzlen anan à nga wa sə tavan anà dō manide uno ahay. Nə sləne cəna, ataslay mivél uno a zəga apan kutok.

⁸ Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nà, kwa à ga nə kə slahak ikwen mbac dəp nà, a cəbo bay. A cəbo bay ata nà, anga na san zle, tə derewel uno ata nà, mbac i slahay pikwen wa alay a mənəjək ca. Tə didek a nà, kə cəkək uno mənəjək, ⁹ əna həna nen tə ataslay mivél awan, anga nə vindek ikwen ayak cukutok. Nə taslay mivél nà, anga nə vindek ikwen ayak derewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivél adəka nà, anga derewel uno kə mbədəhak ikwen anan mivél, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nà, a zlan à nga à Mbərom awan, anga a nan kə yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan ines anà dōwan à derewel a manay inde bay.

¹⁰ Kak mbac a slahay pə dōwan a wa kawa sa zlan à nga à Mbərom nà, a mbədəhan anan mivél, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan i ines anahan wa. Way ata nà, a cəban à dōwan bay. Əna kak dōwan a, mbac a slahan kawa dō sə dāliyugo ahay nà, wita nà, a mac dō. ¹¹ Mbac a sə slahay pikwen ata nà, kə zlak anan à nga à Mbərom. Aday həna cen apan, sə təra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbədəhan alay anà 'am ata awan. A nak ikwen sə dəkay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivél pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kə gak ikwen pə way

† 6:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 26.12; Ejekiyel 37.27.

Esaaya 43.6; Yeremiya 31.9.

‡ 6:17 Ca pə Esaaya 52.11. § 6:18 Ca pə 2 Samuyila 7.14;

a saa tɛra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sɛ cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan à nga à Mbɛrom ata awan, aday sɛ kɛta anan dɔ sa ga ines ata kutok. Natiya kɛ dɛken anan tɛ way ataya fok nà, abay 'am a kwanay uda ibay.

¹² Natiya dɛrewel a nen sɛ vindek ikwen ayak ata nà, nɛ vindek ikwen ayak nà, anga dɔwan a sa ga ines ata dɛkdek bay, anga dɔwan a tinen sa gan ines ata dɛkdek bay re, ɛna nɛ vindek ikwen ayak aday kɛ sɛnen anan pa 'am a Mbɛrom, kwanay a fok kɛ pɛlen manay tɛ mivɛl kɛrtek awan. ¹³ Anga nan, hɛna way ata kɛ varak umo mɛgala anà manay a fok.

Ayaw, mɛ njadək mɛgala, ɛna tɛ way ata dɛkdek bay. Kwanay a fok kɛ bɛnen anan mɛbac anà Titus. Anga nan, Titus kɛ taslak mivɛl bayak awan, aday mɛ njadək ataslay mivɛl, anga ataslay mivɛl anahan ata re. ¹⁴ Nen nɛ varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kɛ pɛken uno waray i idɛ bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen dɛdek aya awan. Matanan, ana manay sɛ varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata dɛkwen, kɛ tɛrak dɛdek a re. ¹⁵ A dɛzlek ayak ɛga kwanay nà, kɛ tɛmihen anan lele, kɛ dɛfen anan apan tɛ ajɛjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pɛ way ata nà, a zɛgahan anan asan zek sɛ pɛlay kwanay. ¹⁶ Nen mɛ taslay mivɛl a kutok, anga ni mba apan sa daf pikwen nga hɛna pɛ way ahay fok.

8

Acakal way anga dɔ a Yesu ahay à Urusalima

¹ Mɛrak uno ahay, u no sɛnen pɛ sumor a Mbɛrom sa gan anà dɔ a Yesu ahay pɛ daliyugo sɛ Makedoniya. ² A mamasl sɛ dɛce mɛduwen a inde, tinen mɛtawak aya awan, ɛna tinen mɛ taslay mivɛl aya hwiya. Aday ataslay mivɛl a tinen tɛ mɛtawak a tinen ata kɛ varak atan mɛgala sɛ cakal dala bayak a anga mer su way a Mbɛrom à Urusalima. ³ Na san zle, tɛ varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sɛ zalay pɛ way a tinen sa mba apan wa. Dɔwan kɛ jak atan cakilen way bay, ⁴ ɛna ta gak umo kem sɛ cɛce pumo wa caved sɛ japay uda alay a tinen sa man zek anà dɔ a Yesu ahay à man ata awan. ⁵ Way a tinen a sa ga ata nà, kɛ zalak pɛ way a manay sɛ bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tɛ varak nga a tinen anà Bahay Yesu, aday mɛ slala cew a anà manay kutok re, kawa sa zlan à nga à Mbɛrom.

⁶ Anga nan kutok, ma jan anà Titus, dɔ sɛ dazlan anan acakal way ata, à mak ayak ɛga kwanay, sa ndav a wa mer su way sɛ

sumor a Mbɛrom sɛ varak ikwen ata awan. ⁷ Mbɛrom kɛ zalak ikwen anan sumor anahan tɛ caved ahay cara cara bayak awan. Kɛ dɛfen nga pɛ Almasihu lele, kɛ dɛken anan lɛbara mugom a lele, kɛ sɛnen dɛdek a Mbɛrom zle, kɛ viren anan nga a kwanay fok anà Mbɛrom, aday kɛ pɛlen dɔ ahay dɛkwen lele kawa ana kwanay sɛ tatak pɛ manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

⁸ Na ja matana ata nà, u no sa gak ikwen bɛlaray sa var way ata daw? A'ay, u no sa jak ikwen pu dɔ sɛ pɛlay sɛ cakal dala ataya awan, anga u no sa san kɛ pɛlen dɔ azar aya nɛ kɛkɛmaw. ⁹ Kɛ sɛnen sumor a Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nà, way ahay fok à alay anahan inde. ɛna, anga kwanay nà, a tɛra nga anahan mɛtawak awan, anga aday, tɛ mɛtawak anahan ata, kwanay kɛ njiden anan way ahay fok à alay inde kutok.

¹⁰ Hɛna ni jak ikwen nà, caved uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kɛ gak hɛna ava daz nà, kwanay a kɛ lihen apan sɛ cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sɛ bayak apan kurre ata re. ¹¹ Hɛna nà, ndɛven a wa sa var way kawa ana Mbɛrom sɛ varak ikwen ata kutok. A alay a kwanay sɛ bayak apan nà, ki gen anan may sɛ cakal tɛ mindel. Matanan, hɛna dɛkwen, cakilen anan tɛ mindel, hus a sa ndav a wa kutok. ¹² Anga, kak kɛ viren way anga Mbɛrom tɛ mivɛl kɛrtek a kawa a kwanay sa mba apan nà, i tɛma anan, bina a cɛce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. ¹³ Kɛ sa bayiken sa jɛka, u no sɛ tɛra kwanay mɛtawak aya, aday dɔ azar aya tɛ tɛra dɔ tɛ zlile aya anga kwanay bay. A'ay, u no nà, kɛ liven. ¹⁴ Hɛna nà, way sɛ zalak ikwen à alay inde ata nà, i man zek anà dɔwan aya way a kɛcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kɛ kɛcak ikwen à alay inde ite nà, ata tinen ti mak ikwen zek tɛ way a tinen sɛ zalan atan à alay inde ata awan. Ata ki liven kutok. ¹⁵ Kawa ana Deftere a Mbɛrom sa ja, a wa:

«Dɔ sɛ dagay way bayak ata awan, kɛ zalak anan bay.

Aday dɔ sɛ dagay mɛnjɛck ata awan, kɛ kɛcak anan bay re. »*

Titus tu dɔ azar aya ti zla à Korintu

¹⁶ A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mɛ ngɛran à Mbɛrom, anga sa daf abayak nga ata à mivɛl a Titus inde ata nà, winen awan. ¹⁷ Titus kɛ tɛmahak sa mak ayak ɛga kwanay, kawa ana manay sɛ cɛce panan ata awan. ɛna, anga ana manay sɛ cɛce panan ata cɛna coy

* 8:15 Ca pɛ Gurtaaki 16.18.

bay. A nan à winen a sa mak ayak re, anga a nan sa mak ikwen zek tã mindel.

¹⁸ Mə slənak anan ayak mərak a hinen inde tã winen re. Mərak ata nã, dõ a Yesu ahay fok tã varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sã dakan anan ləbara mugom a anã dõ ahay lele. ¹⁹ Aday asa, dõ a Yesu ahay à man a anan tã walak anan saa zla tã manay tã way a mē cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nã, i varan mazlãb anã Bahay a nuko, aday i dākay anan ma gan may sa man zek anã dõ ahay acakan. ²⁰ Dala ata nã, bayak awan, aday a nan umo dõwan à sa gəđan umo anan azar anga mē sənak sã gəzla anan tətibay ata bay, mē zləman jiga nã, anã winen awan. ²¹ Mə pəlay mǎ ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sã dõ ahay re.

²² Mi slənak ayak mərak hinen inde tu dõ a cew ataya re. Mə canak anan saray bayak awan aday tã cəved ahay cara cara, ma tan à nga nã, a gan may sa man zek anã dõ ahay tã mindel. Həna kə varak anan apan nga anahan re, anga kə dafak pikwen nga bayak awan. ²³ Titus aday nã, ma bar maya awan, ma taa ga mer su way anga kwanay maya awan. Mərak azar ataya ite kəma, sã slənak atan ayak nã, egliz sa man a anaya awan, aday tinen dõ sa ka anan mazlãb ana Almasihu pa 'am sã dõ ahay. ²⁴ Natiya, ken atan anan asan zek a kwanay, dīken atan anan kə pəlen atan acakan. Ata egliz ataya ti san manay mē hərək ikwen nga ata nã angamaw kutok.

9

Acakal way tã ataslay mivél awan

¹ Pa 'am sã maməzek a saa slənan ayak anã dõ a Yesu ahay ata nã, awan a inde mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek sabay. ² Anga na san zle, kwanay aday nã, a nak ikwen sa man atan zek tã mindel. Nə hərək ikwen nga pa 'am sã dõ ahay pə daliyugo sã Makedoniya nã, bayak awan. Na jan atan nã, kwanay pə daliyugo sã Akaya fok, kwanay mē lavay zek aya sã cakal way ata nã, kə gak həna ava daz. A nak ikwen sa man zek anã dõ sã Urəsəlima ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan atan nã, ta ma nga sa var way lele kutok. ³ Kwa matanan təkede nã, ni slənak ikwen ayak mərak ataya nã, anga aday kə liven zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata mē hərək ikwen nga nã, pə way kəriya bay. ⁴ Bina, hinahibay dõ sã Makedoniya ahay ti zlak ayak tã manay nã, ti tan à nga kə liven zek bay. Kak matanan nã, waray i gan umo anga mē dafak pikwen nga, aday mē zakay adaka, waray i gak ikwen à kwanay a re. ⁵ Anga nan kutok, na ca apan lele sã slənak

ayak mərak ataya tã lahan umo ayak əga kwanay. U no nã, tã lavay anan zek tã way ana kwanay sã zlapay anan sumor a ata awan. Ata na sak a zlak ayak nã, ni tan à nga nã kə liven anan zek. Ni san kutok, ki mbərmen apan sa var tã mivél kərtek awan, bina ki viren tã ndəren a bay. ⁶ Sənen a nã, dõwan kə caslak way tã ndəren a nã, i njad way dūkwen, mənjoek ca. Aday dõwan a kə mbərma apan alay sa casl way nã, i njad way dūkwen, bayak awan.

⁷ A alay sã cakal way nã, kuwaya à var kawa ananahan a sã bayak apan à mivél anahan inde ata awan, tã mugu a bay, aday anga waray bay re. Anga Mbərrom a pəlay nã, dõ sa var way tã ataslay mivél awan. ⁸ Mbərrom a aday dūkwen, məgala anahan inde sã varak ikwen way ahay bayak a sã zalay way a kwanay sa gan may ataya fok. Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga sumor a wura wura cəna, way a kwanay ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya hwiya. ⁹ Mə vinde à Deftere a Mbərrom inde nã, matanan. A wa:

«Dõ lele nã, a gəzla way anahan tu dõ mətawak aya awan.

Didek anahan ata, a mbəđəken à nga wa anã Mbərrom kula itəbay.* »

¹⁰ Mbərrom, dõ sã gəzlan zahav sã way anã dõ ahay, aday sã varan atan way sa pa ata nã, i varak ikwen zahav sã way, i zəgahak ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata re. ¹¹ I varak ikwen way ahay cara cara fok, anga aday kə viren anan way anã dõ ahay kwa siwa fok. Natiya, dõ ahay bayak a ti ngəran anã Mbərrom anga sumor a kwanay sa gan atan tã alay a manay ata awan. ¹² Way a kwanay sã cakal ata nã, ki men anan zek anã dõ a Yesu ahay à Urəsəlima cəna coy bay, əna way ataya ti man zek anã dõ ahay bayak a sã ngəran à Mbərrom anga mer su way a kwanay ata re. ¹³ Ata ti hərən nga à Mbərrom anga kə dīken anan nə kwanay dõ lele aya awan. Kə dīken anan ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə dəfen anan apan. Ti hərən nga re, anga kə gəzlen way a kwanay tã tinen aday tu dõ maza aya re, ata awan. ¹⁴ Mbərrom kə gak ikwen sumor bayak awan. Anga nan, dõ ataya ti ga amboh anga kwanay, aday ti pəlay kwanay re. ¹⁵ Ngəruko anan anã Mbərrom, anga sumor anahan sa gak uko ata a zalay way ahay fok.

10

Pol a ga 'am pi zek wa

¹ Dõwan aya inde ta wa nen Pol nã, nen dõ sã tete à alay a nen əga kwanay, aday nen dõ sa sa mbac pə way à alay a nen dəren

* 9:9 Ca pə Jabuura 112.9.

tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen ayak kem tə sərom aday tə səkəffe mbala ana Almasihu nà, ² amboh, mbəđihən anan anjahay a kwanay, anga aday nà sa zlak ayak əga kwanay ta mbac a bay. Anga do ahay inde əga kwanay, ta wa ma ga mer su way nà, kawa do sə daliyugo ahay. Nen nà, ni san saa njahay ti cer a tu do ataya awan. ³ Manay nà, do ənzen aya acəkan, manay pə daliyugo re. Əna vərəm a manay sa ga nà, kawa vərəm sə do sə daliyugo ahay bay. ⁴ Way sə alay a manay aday nà, kawa way sə alay su do sə daliyugo ahay bay. Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərom. Way sə alay a manay nà, məgala a tinen inde sa mbazl a wa jal ana do manide a Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay pa 'am anà mungwalay sə do ahay, ⁵ manay apan mi mbazl a wa way sə vəzen pa 'am a Mbərom aday sə tacan anan cəved sa san Mbərom anà do ahay ata awan. Way a manay sa ja nà, way sə mbəda anan abayak nga sə do ahay à mivəl inde, aday abayak nga a tinen ahay tē bənan à 'am wa anà Almasihu ata awan. ⁶ Ma sak a canan kə bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi mba apan sə kəta anan do azar a à wulen a kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am wa itəbay ataya awan.

⁷ Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho ahay dəkdek. Kak dowan a inde a bayak nə winen do ana Almasihu nà, à san asa, manay dukwen do ana Almasihu ahay kawa winen a re. ⁸ Bahay a mənuko kə varak uno məgala pə kwanay, anga aday nà mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am, bina sa ma kwanay à dəba bay. İzəne nə hərək anan nga i zek uno anga nan kə zalak, əna waray i go anga nan bay. ⁹ Aya əna, dowan à sa bayak nà, nə pəlay cəved sa pak pikwen zlawan tə derewəl uno ahay bay. ¹⁰ Do azar aya ta wa: «Pol a vinde derewəl anahan ahay nà, ta mbac a aday tə jinje awan, əna kak winen à wulen a mənuko inde nà, winen zlawan awan, aday a bəbal awan kəriya awan.» ¹¹ Dowan aya sa ja matana ataya nà, tã san way inde kərtek: A alay a manay daren tə kwanay mə vindek ikwen ayak derewəl ti cer awan. Aday ma sak a dəzlek ayak əga kwanay dukwen, mi ga anan mer su way si cer ata re.

¹² Do ataya tə bayak way lele aya pi zek a tinen nə bayak awan. Manay nà, mi mba apan sa jəka mə zlangar tə tinen aday mə lavay tə tinen nə kəkəməw? Tinen nà, tə lavay anan nga a tinen nə tə tinen aya awan. Tinen bəlbəle aya awan. ¹³ Manay nà, mi hərən nga i zek si tə way sə tara pə dala a Mbərom a sə varan umo ata awan. Kwanay dukwen do sə dala ata aya awan. Mi hərən nga i zek ti mer su way sə dala hinen bay.

¹⁴ A manay sa zlak ayak əga kwanay saa dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu mugom ata nà, mə gədak anan 'am wa anà magaga a Mbərom sə dafan umo ata bay, anga sə slənək ayak manay əga kwanay nə Mbərom. ¹⁵ Manay nà, mi hərən nga anà zek ti mer su way su do azar aya bay. Wita mer su way a Mbərom sə varan umo ata bay. Əna manay mi gan may nà, adaf nga a kwanay pə Yesu ata à zəga apan, aday mer su way a manay əga kwanay dukwen à zəga apan ite re. ¹⁶ Natiya mi mba apan sə dəkay anan ləbara mugom a pə daliyugo hinen daren pə kwanay wa asa, əna mənəna sə gədan 'am anà mer su way su do a azar a, anga a nan umo sə hərən nga i zek ti mer su way a do azar aya bay. ¹⁷ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dowan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nə, ti mer su way a Mbərom sa ga.*» ¹⁸ Anga Mbərom a təma nà, do sə hərən nga i zek ahay ata bay, əna a təma do winen Mbərom a sə hərən nga ata adəka.

11

Pol tu do sə tatak way mungwalay ataya awan

¹ Iya, kak ki mben apan sə səmen anan anà bəlbəle uno sa ga nà, lele. Səmen anan kutok. ² Nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana asan zek a Mbərom a sə vuro ata awan. Nə lavak anan zek tə kwanay sə varan kwanay anà Yesu Almasihu mənəna ines, kawa bəbay sə lavay zek tə dəna anahan sa zla à mbaz ata awan. Əna na ga sərək jiga nà, anga kwanay, ³ bina nə jəjar nà, dowan inde i nay sa njak kwanay, anga aday kə pərihen anan azar anà cəved ana Almasihu tə mivəl kərtek a sabay. Bayiken pə Hawa aday. Dədew a nay sa njak anan nà, tə wurwer sa 'am matana awan.* ⁴ Do ahay inde, ti zlak ayak əga kwanay, ti dəkak ikwen anan Yesu, əna tə cəved a aday kula mə dəkak ikwen anan matana bay ata awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen, apasay aday kula kə təmihen pə manay wa itəbay ata awan. Kabay asa, ti dəkak ikwen anan ləbara mugom a aday kula kə slənən pə manay wa bay re ata awan. Aday kə səmen anan anà do ataya lele nə ta ma kəla anaw?

⁵ A ga pikwen nà, tinen do maslan a Yesu məduwen aya awan. Əna na san zle, tə zalay nen bay. ⁶ İzəne na san sə təkər 'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nà, nə zalay tinen. Mə dəkak ikwen anan way ata nà, tə way a manay sa taa jak ikwen, aday tə way a manay sa taa ga ataya fok re.

⁷ A alay a anuno sə dəkak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nà, nə

* 10:17 Ca pə Yeremiya 9.22-23.

* 11:3 Ca pə Laataanooji 3.1, 13.

cacihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à mândak anga kwanay, aday kâ hâren pæ cæved a Mbærom. Anuno sa ga matana ata nâ, næ nasek adâka bugol daw? ⁸ Næ tæmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nâ, si egliz maza aya sæ vuro way ataya awan. Næ tærak atan mætawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. ⁹ A alay a nen àga kwanay, aday na gak anan may anâ dala dukwen, næ cacihek pikwen wa awan bay. Do sæ Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sæ vuro way nen sa gan may ata awan. A alay ata dukwen, næ bænakan anan mbiyed anâ dowan àga kwanay bay jigaw awan, aday ni gan may sæ cæce pikwen wa awan kula bay re. ¹⁰ Na jak ikwen didem ata nâ, tæ slømay ana Almasihu a, winen i nen inde ata awan. Nen næ tæmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Dowan inde pæ daliyugo sæ Akaya i mba apan sæ gufo apan 'am nâ, ibay. ¹¹ Na ga matanan ata nâ, anga næ pælay kwanay bay bugol daw? A'ay, Mbærom a san zle næ pælay kwanay bugol adâka.

¹² Aya æna, kawa anuno sa ga ata næ ni pærahan azar sa ga matanan hwiya, anga do sæ tætak way mungwalay ataya ta sa njad cæved sæ hæran nga i zek bay, ta sa ja næ tinen ta ga mer su way kawa ana manay. ¹³ Do ataya nâ, tæ tæra zek a tinen dukwen kawa do maslan ana Yesu Almasihu didék aya, æna tinen do maslan ana Yesu ahay bay. Tæ way a tinen sa ga ataya nâ, ta njak do ahay. ¹⁴ Anga nan, way a tinen a sa ga ataya nâ, à gak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a dukwen kè tærak anan zek anahan kawa winen maslay a Mbærom do sa ka anan jiyjay re. ¹⁵ Kak matanan cukutok nâ, do ataya tæ tærak anan zek a tinen kawa do si mer su way didék aya nâ, à gak ikwen masuwayan sabay. Pæ luvon sæ sariya dukwen, ti njad magwagway si mer su way a tinen a lelibay ataya matana re.

Pol a ga ti zek tæ dæce anahan ahay

¹⁶ Ni mænanan asa re, dowan à sa bayak næ nen bælbæle a bay. Æna kak kæ bayiken matanan dukwen, sæmen anan kutok, kawa ana kwanay sæ sæmen anan anâ do bælbæle ataya awan, anga u no sa ga ti zek mænjøek ite re. ¹⁷ Am uno saa ga ti zek ata nâ, i zlan à nga anâ Bahay Yesu bay, æna na ga kawa do bælbæle aya kutok asanaw! ¹⁸ Na ca apan næ do ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek tæ way sæ daliyugo ahay. Matanan, nen dukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. ¹⁹ Kwanay nâ, kæ sænen way itæbay kælædaw? Kæ sæmen anan anâ do sa ga ti zek ataya tæ ataslay mivæl nâ, angamaw? ²⁰ A zlak ikwen à nga tæ tæra kwanay kawa ãile a tinen aya

awan, tæ pa pikwen wa way kæriya awan, tæ njak kwanay tæ mungwalay, tæ har anan nga a tinen pæ kwanay, aday tæ kapak ikwen ile i ide inde kutok. Kæ sæmen anan anâ way ataya fok. ²¹ Lele nâ, waray i go, anga gædan a manay inde sa ga matanan tæ kwanay ibay ata bidaw? A'ay!

Ni ja 'am sæ bælbæle hæna kutok! Ni jan anâ dowan ataya nâ, tæ ga ti zek tæ way kawa sa nan atan, aday nen ni ga anan ti zek tæ way ata re. ²² Tinen Ibæraninko ahay daw? Nen Ibæraninko ahay re. Tinen Isæra'ila ahay daw? Nen Isæra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibærahima ahay daw? Nen zahav ana Ibærahima re. ²³ Tinen do si mer su way ana Almasihu ahay daw? Ni ja 'am kawa nga a vuwo: Nen adæka bugol, næ zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. Tæ ndabak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac næ saray bayak awan. ²⁴ Saray dæra, Yahuda ahay tæ ndabak nen, alay kwa kuro fudô ibay kærtek.† ²⁵ Saray maakan, Ruma ahay tæ vædak nen tæ sukol. Saray kærtek, tæ tærak nen tu kon. Saray maakan, mæsugurndolon sæ a'am kè lizek umo anan kwalalan à bælay inde. Næ njahak à a'am sæ bælay inde hway aday hwiyp re. ²⁶ A man sa bar uno ahay saray bayak a næ zukwa lize anga zælaka, anga do sæ akar ahay, anga do su kon uno ahay, anga do su kon azar aya re, à wulen su doh, à kibe, pa nga sæ a'am, aday næ zukwa lize anga do sa jæka tinen do ana Almasihu ahay aday cækæbay tinen do sæ mungwalay ahay ata awan. ²⁷ Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a næ njækak ahan bay. Næ dæmak may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à mad inde, na taa bar mænjøna zana. ²⁸ Mænjøna sæ baslay dæce uno azar aya dukwen, u no sa ja pæ way inde kærtek. Way sæ vuro ajalay nga pac pac nâ, anjahay sæ egliz ahay. ²⁹ Dowan a kè njadæk bæle nâ, a tara kawa sa njad bæle ata næ nen. Dowan a kè slahak i ines inde dukwen, a han jiya næ pi nen.

³⁰ Kak cæved inde sa ga ti zek nâ, ni ga a ti zek næ tæ bæle uno. ³¹ Mbærom Bæbay ana Bahay a mænuko Yesu a san zle, na gad mungwalay bay. Hæruko anan nga pa sæ viyviya awan. ³² Bina, à alay a nen à Damas nâ, do ana bahay Aretas sa daf à wulen su doh ata, a daf suje ahay sa ba anan mæsudoh sæ wulen su doh ataya awan, anga aday tæ ban nen. ³³ Æna, do a Yesu ahay ta daf nen à cækarak mæduwen a inde, ta ban apan liber sæ dazay nen tæ mufalok si zled sæ wulen su doh. Na tam pæ dowan ana bahay ata wa nâ, matana awan.‡

† 11:24 Ca pæ Tooktaaki Tawreeta 25.3. ‡ 11:33 Ca pæ Mer su way ahay 9.23-25.

12

Way a Mbərom sa kan anan anā Pol ataya awan

¹ Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga i zek mənjoek. Na san zle i man zek anā dōwan bay, əna ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anā dōwan a inde aday sə dakan atan anan ataya awan. ² Na san dōwan a inde, winen dō ana Almasihu. Kā gak həna ava kuro nga fudō, Mbərom a gəba anan saa njahay mənjoek ā man anahan ā bagəbaga mburom. Izəne i cən sə zəbəy inde, izəne kā zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nā, a san zle. ³⁻⁴ Ayaw, na san way inde kərtək nā, Mbərom kə gəbak anan hus ā jerne anahan. Izəne i cən sə zūbəy inde, izəne kā zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nā, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay ā man ata wa nā, dōwan i mba apan sa ja anan tə miresl su dō zənzen a bay, aday abay cəved inde sa ja anan ibay re. ⁵ Ni ga a ti zek nā, tə dōwan ata kutok. Əna pi zek uno nā, ni ga anan ti zek bay, si tə bəle uno dəkdek. ⁶ Kwa abay nā gan may sa ga anan ti zek dəp nā, nə tərak dō bəlbəle a bay, anga ni ja nə way dīdek awan. Əna ni ga a ti zek bay, anga u no dōwan ā sa dəfo apan anga way a nen sə həran a nga i zek ataya bay. U no dō ahay tə dəfo apan adəka nā, anga tə slənek dīdek sa 'am uno, aday tə canak anan anā anjahay uno re ata awan.

⁷ Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə dūko anan ataya fok. Aya əna, Mbərom a kə dəfak uno way kawa adak i zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata dūkwen, tu dō maslan ana Fakalaw, aday nā həran nga anā zek bay. ⁸ Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu ā gəba puno wa dəcə ata awan. ⁹ Əna a mbəduho apan, a wa: «Sumor uno i slak dā, anga məgala uno a ga mer su way ū dō inde nā, ā alay a winen bəle awan.» Nə sləne matanan cəna, u zlo ā nga sə həran nga anā zek anga nen bəle a kutok, anga aday məgala ana Almasihu ā ga mer su way i nen inde lele. ¹⁰ Matanan, ni taslay mivəl anga nen dō bəle awan. Kwa ā ga nə dō ahay tə gənuho kabay dō ahay ta ga alay ti nen, kwa ā ga nə ni sa məndolor sa 'am kabay ni slahay ā dəcə inde, na san zle kutok, way ataya ti təro anga Almasihu. Aday ni taslay mivəl anga ā alay a nen bəle ata nā, Almasihu i vuro məgala.

A nan anā Pol nā, Korintu ahay tə pəlay anan asa

¹¹ Na ja 'am kawa nga a vuwo, əna ines a kwanay. Nə həran nga anā zek nā, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa ā ga nə nen awan kəriya awan, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu məduwen aya ata nā, tə zalay nen tə awan a ibay. ¹² A

alay a nen āga kwanay ata nā, na ga mer su way uno ahay nə tə munapanaw awan, aday Mbərom kā gak masuwayan sə way ahay tə alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sə way ataya tə dəkay anan nā, nen dō maslan a Mbərom a kutok. ¹³ Awan a inde lele na gak āga dō a Yesu ahay ā man a hinen aday na gak anan āga kwanay bay nā, inde dāw? Na gak āga kwanay bay nā, way kərtək: Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Kak sə cəbak ikwen nə way ata nā, pəsen uno anan asəka!

¹⁴ Həna nā, ni i zlak ayak āga kwanay bəse kutok, aday ata na zlak ayak āga kwanay nə saray maakan. Matanan ni i ngam kə viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nə pəlay nə zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I təra kawa atə bəbay tə gwaslay anahan ahay. Gwaslay ahay tə varan way anā bəbay bay, əna bəbay a varan way anā gwaslay ahay. ¹⁵ Kwa nā lize anan way uno ahay fok, kwa nā yan nga anā zek hus ā sa mac pə cəved sa mak ikwen zek dəp nā, i go awan bay, ni taslay anan mivəl hwiya. Iya, cəkəbay ki i pəlen nen sabay, anga nə pəlay kwanay kə zalak bugol dāw?

¹⁶ Na wa kə sənən zle bə? Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Əna dō a kwanay azar aya ta wa: «Pol nə wurwer awan. A nan sə təma puko wa dala tə wurwer.» ¹⁷ Nə njəkak ikwen uda nə kəkəməw? Nə njəkak ikwen uda nā, ta sə slənak ayak dō ahay āga kwanay ata dāw? Bayiken apan lele aday. ¹⁸ Na jan anā Titus nə ā zlak ayak āga kwanay. Pə kərtək a tə Titus, nə slənak ayak mərak a hinen ata re, kə sənən anan zle lele. Sə təma pikwen wa way tə wurwer nā, Titus a kələdaw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nā, na ga dūkwen matanan re, mivəl a manay a nə kərtək awan.

¹⁹ Way a manay sə vindek ikwen ayak həna ā dərəwel a anan inde ataya nā, a ga pikwen nə mə vindek ikwen ayak anga aday kə njiden pumo alay sa 'am sabay kutok dāw? Manay ma ja 'am a anaya nə pa 'am a Mbərom, kawa sa zlan ā nga anā Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved ana Mbərom. ²⁰ Sa pak upo zlawan jiga nā, ni zlak ayak āga kwanay nə ni njad kwanay pə cəved lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo ā nga bay. Kak matanan nā, azla si zek uno a dūkwen i zlak ikwen ā nga bay re. Izəne, na sak a zlak ayak nā, ni canan nə ki tərigen, ki gen sərak ahay, ki gen mivəl ahay pi zek, ki gəzlen zek, ki gənihen anan i zek ahay, ki gəden anan azar anā dō ahay, ki həren anan nga i zek, aday ki gen rawraw. ²¹ Sa pak upo zlawan asa nā, na sak a dəzlek ayak āga kwanay maza nə Mbərom uno i puko waray i ide anga kwanay. U go nə kawa ni i tan ā nga anā dō sa ga ines ahay bayak a āga kwanay

asa, tə mbədahak anan ləən anə ines ataya itəbay. Izəne ti pərahan azar sa ga sədək, sə kukwaran azar anə uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cəna, ata i go ayam.

13

Mədakwidok sa 'am ana Pol ahay

¹ A alay a ni zlak ayak əga kwanay mə slala maakan ata nà, dī i gan sariya anə dō sa ga way lelibay ataya awan. Ata dī ga kawa ana Deffere a Mbərom sa ja ata kutok: «Kak dōwan a kə zlahak pu dō nà, tà njad dō sə side way ata dō ahay cew kabay maakan.*»

² Anuno sa zlak ayak əga kwanay mə slala cew ata nà, na jak anan ū dō sa ga ines ataya tə mbəsak. Kwa anə dō azar aya dūkwen nə gafak atan 'am matana re. Kwa həna nen dəren dəp nà, ni man ayak anə 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nà, ni kəta anan dō sa ga ines ahay nə fok. ³ Na wa, a nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sənən anan kutok! Winen nə bəle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nə tə məgala awan. ⁴ Ayaw, à alay a tə daray anan pə dədom mə zləngad ata nà, kà mak anan nga anahan kawa dō bəle a wanahan. Əna həna winen tə sifa pa sə viyviya awan, tə məgala a Mbərom. Manay kəma, mə japay nə tə winen awan. Ayaw, tə day hinen nə manay bəle aya kawa winen, əna manay tə sifa aya tə winen a re. Ma sak a zlak ayak əga kwanay kutok nà, mi ga mer su way dūkwen tə məgala a Mbərom.

⁵ Na jak ikwen nà, cen idə à mivəl a kwanay ahay inde aday, kak kə dəfen nga pə Yesu acəkan nà, ki sənən anan kutok. Almasihu Yesu winen inde à mivəl a kwanay ahay nà, kə sənən bidaw? A ga upo dūkwen, kə sliren pə cəved anahan wa bay, ⁶ aday ki cinen umo manay nə dō maslan ahay tə didek aya awan, aday mə slarak pə cəved wa bay re. ⁷ Manay apan mi gan amboh anə Mbərom nà, dōwan à sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa à ga nə dō ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tə cəved awan, kwa à ga nə dō ahay ta ca apan nə ma gak mer su way tə cəved a bay dəp nà, a nan umo nə, gen lele hwiya. ⁸ Ma ja matanan nà, anga manay mi mba apan si nes anan didek a Mbərom bay, mi mba apan sa ga nə way sa zla anan didek anahan pa 'am pa 'am vərre. ⁹ Kak kwanay məgala aya pə cəved a Mbərom nà, mi taslay mivəl, kwa manay bəle aya dəp nà, na. Kem anə Mbərom aday à mak ikwen zek sa ma pə cəved anahan maza awan asa.

¹⁰ Na lah sə vindek ikwen ayak dərəwel a anan nà, anga u no ni saa dəzlek ayak nà, kə mbədihən anan ləən anə ines ataya coy.

Ni gan may saa ngəraz pə dōwan sabay. Tə didek a nə Bahay a nuko kə varak uno cəved sə ngəraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved anahan, bina saa ma kwanay à dəba adəka bay.

¹¹ Mərak uno ahay, həna ni ndav anan dərəwel uno kutok. Tislen mivəl. Gen məgala sa har pə cəved a Mbərom, pəken sləmay pə way uno sa jak ikwen, 'am à zlak ikwen pi zek ahay, njihən à zay inde lele. Ata Mbərom, dō sə pəlay dō ahay fok aday sə varan atan zay ata, i njahay tə kwanay a fok. ¹² Jen anan 'am i zek ahay lele kawa kwanay tə mərak ahay. Do a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. ¹³ Bahay a nuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbərom à ga inde à wulen a kwanay, aday Apasay Cəncan a à japay kwanay fok pə kərtek awan.

* 13:1 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

Derewel ana Pol sɛ vinden ayak anà dɔ sɛ Galatiya ahay Adakay way pɛ deftere a anan

Pol a vinden ayak derewel a anan nà, anà egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya. Kwa á ga nɛ egliz ahay inde á man ata bayak a dɛp nà, way a tinen sa gan may nà, kɛrtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak á man ataya awan, ta sa ja nà, bɛlaray dɔ a Yesu ahay fok tá gad mɛdɛndalas aday tɛ dɛfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, dɔ i tɛra dɔ dɛdek á pa 'am a Mbɛrom nà, ta sa daf nga pɛ Yesu, bina ta sɛ dɛfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan nà, winen dɔ maslan ana Yesu tɛ dɛdek awan (1.1 - 2.21)

Sɛ tɛra anan dɔ dɛdek á pa 'am a Mbɛrom nà, adaf nga pɛ Yesu (3.1 - 4.31)

Do ahay tinen ɓile aya sabay anga Yesu (5.1 - 6.10)

Andav sa 'am ahay (6.11-18)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Galatiya ahay

¹ Derewel a anan a zlak ayak nà, á alay ana Pol wa, nen dɔ maslan a Yesu. Nɛ tɛra dɔ maslan a nɛ tɛ alay su dɔ zɛnzen a bay, aday sa slan nen dɔ dukwen dɔ zɛnzen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tɛ Mbɛrom Bɛbay a nuko, dɔ sɛ slabakay anan ahay Yesu á mɛke wa ata awan. ² Manay tɛ mɛrak ahay á man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a á egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya ata awan. ³ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tá gak ikwen sumor, aday tɛ varak ikwen zay a tinen. ⁴ Yesu Almasihu kɛ varak anan nga anahan, anga sɛ pɛsek uko anan ines a mɛnuko ahay, aday sa tam mɛnuko pɛ way sɛ daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan á nga anà Bɛbay a mɛnuko Mbɛrom awan. ⁵ Hɛruko anan nga á Mbɛrom pa sɛ viyviya awan. Amen!

Lɛbara mugom awan

⁶ Nɛ slɛne sa jɛka kɛ mbɛsiken anan lɛbara mugom a mbala Yesu, kɛ mbɛdihen 'am pɛ lɛbara hinen ata nà, u go masuwayan. Mbɛrom kɛ ngamak ikwen, kà gak ikwen sumor anahan tɛ alay ana Yesu Almasihu. Tɛ winen ata tɛke dukwen, kwanay mbɛsak anan kwayan'a. ⁷ Lɛbara mugom a maza

inde sabay. Bina lɛbara mugom a sa nay ahay pɛ cakay ana Mbɛrom wa cɛna, mbala ana Almasihu, nen sɛ dakak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga dɔ ahay inde tinen apan ti vavak ikwen nga, a nan atan sɛ mbɛda anan lɛbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. ⁸ Əna kak dɔwan a a dakak ikwen anan lɛbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cɛna, kwa abay á ga nɛ manay, kwa abay á ga nɛ maslay a Mbɛrom a nay á mburom wa, Mbɛrom á tahasl anan. ⁹ Ma jak anan 'am ata coy, hɛna ni mɛnahan asa re: Kak dɔwan a a wazay aday kɛ mbɛdahak anan alay anà lɛbara a kwanay a sɛ slɛne ata cɛna, Mbɛrom á tahasl anan sɛ coy. ¹⁰ Nɛ vindek ikwen ayak matanan ata nà, u no nɛ dɔ ahay tɛ hɛro nga daw? 'Ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nà, saa hɛro nga tɛde adɛka nɛ Mbɛrom awan. A ga pikwen nà, u no nà zlan á nga anà dɔ zɛnzen a cukutok daw? Kak abay ú no nà zlan á nga anà dɔ zɛnzen a nà, ni tɛra dɔ si mer su way ana Almasihu a mba daw?

Cɛved ana Pol sɛ tɛra dɔ maslan ana Yesu ata awan

¹¹ Mɛrak uno ahay, u no sɛnen anan way inde aday: Lɛbara mugom a nen sɛ dakak ikwen anan ata nà, a nay ahay á abayak nga sɛ dɔ ahay wa bay. ¹² Nɛ slɛne 'am ata dukwen, pu dɔ zɛnzen a wa bay, aday dɔwan kɛ tatakak uno anan itɛbay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sɛ dɔko anan way ata awan.* ¹³ Kɛ sɛnen zle, kwakwa ata nà, nɛ pɛrahak anan ahay azar anà pɛra sɛ Yahuda ahay nɛ lele. A alay ata nà, nɛ jugurak 'am pu dɔ a Yesu ahay wa bayak awan. U no nɛ dɔ a Yesu ahay tá ga inde sabay fok. ¹⁴ A wulen ana mɛndala uno ahay inde nà, nɛ zalay dɔ azar aya bayak awan ta sɛ pɛrahan azar anà pɛra sɛ Yahuda ahay nà, na. Nɛ varak anan zek anà pɛra ana bije a manay ahay nà, tɛhhe kɛ zalak.

¹⁵ Əna, zek a Mbɛrom a a walay nen, kwa á alay a nen a mɛ wahay a fan bay. Kà gak uno sumor anahan sɛ ngumo sɛ tɛra nen dɔ anahan. A alay a kawa sa zlan á nga ata nà, ¹⁶ kà kak uno anan wan anahan aday nà san anan, nà dakan anan anà dɔ sɛ pɛra ahay nɛ lɛbara ana wan anahan ata awan. A alay ata dukwen, nɛ cɛcihek awan pu dɔ wa bay, ¹⁷ na zlak á Urɛsalima sɛ cɛcihey 'am pu dɔ sɛ luho sɛ tɛra dɔ maslan ana Yesu Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a na lah sa zla adɛka nà, pɛ daliyugo sɛ Arab ahay. Pɛ dɛɓa anahan a wa nà, na may ahay á wulen su doh sɛ Damas kutok.

¹⁸ Pɛ dɛɓa anahan a wa ava maakan nà, na zla á Urɛsalima kutok, anga aday nà san Piyer ite. Mɛ njahay tɛ winen nà, luvon kuro

* 1:12 Ca pɛ Mer su way ahay 9.3-6.

nga anahan a dara. ¹⁹ Nə canak anan anə do maslan a Yesu hinen sabay, si Yakuba, mərak ana Bahay a mənuko Yesu. ²⁰ Way a nen sə vində həna ata nā, Mbərom a san zle re, na gad mungwalay bay, winen 'am didek awan. ²¹ Pə dəba anahan a wa, nə slabak à Urəsəlima wa, na zla saa bəray pə daliyugo sə Siriya tə Silikiya ahay wa. ²² Do sə egliz sə Yahudiya ataya ata, tə canak uno njeək tə ide a tinen fan bay. ²³ Ta taa sləne 'am nā, sə do ahay sa ja pi nen ata dəkdek. Do ahay ta wa: «Down a sa ga alay tə mənuko à alay ata ata, kə mbədəhak, həna winen apan i wazay anan ləbara a Yesu mugom awan. Abay aday kə gak anan may sə lize wa do sa daf nga pa 'am ataya awan.» ²⁴ Anga nan kutok, tinen apan ti həran nga anə Mbərom anga nen.

2

Pol a zlangay tu do maslan ahay à Urəsəlima

¹ A ga pə dəba wa ava kuro nga anahan a fudo nā, na zla maza à Urəsəlima asa, manay maya tə Barnabas kutok. Na jan anə Titus dukwen à pərahan umo azar. ² Na zla nā, anga Mbərom kə dəkak uno anan, si nā zla à man ata awan. Mə dəzle cəna, mə halay nga tə maced sə egliz ahay vərre. Na jan atan ləbara mugom a nen sə dakan anan anə do sə pəra ahay ata awan. U no mer su way uno a saa ga aday həna nen apan ni ga ata nā, à saa tərə kəriya bay. ³ Titus a manay maya ata nā, winen Gərek ahay. Əna ta jak anan à zla saa gad mədəndalas aday sə tərə do a Yesu bay. ⁴ Aya əna, do sə mungwalay ahay ta nay, ta wa təkək à gad mədəndalas. Tinen nā, tə lələkək ayak zek à wulen a manay inde tə akar, anga ta gan may sa san nə manay bile sə Tawrita ahay sabay nə kəkəməw. Bina manay mə japay aya tə Yesu Almasihu, manay bile ahay sabay. Əna, a nan atan nə mə tərə bile sə Tawrita ahay asa. ⁵ Manay mə mbəsakək atan cəved kwa mənjeək bay. Kə nak umo aday tə njad cəved sa nes anan ləbara mugom a didek a anan bay, anga aday à dəzlek ayak pikwen, winen lele hwiya.

⁶ Bina do ahay inde à man ata tinen maced sə egliz ahay. A ga nə do ataya nā, maced sə egliz ahay, à ga nə tinen maced sə egliz ahay bay dəp nā, wita kə gak uno à nga wa bay. Anga pə ide ana Mbərom aday nā, do ahay fok tə lavay ike hərro. Do ataya nā, à alay a nen apan ni jan atan 'am uno sa taa wazay ata nā, ta jak awan inde wiya sə duko anan way a bay re. ⁷ Tə təmähak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à alay inde adəka nə zek a Mbərom awan. Mbərom u jo nā zla saa dakan anan anə do sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anə Piyer à zla

saa dakan anan anə Yahuda ahay ata awan. ⁸ Tə sənək nə Mbərom ata kərtek a sə varan məgala anə Piyer sa ga mer su way à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənək sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer su way ata à wulen su do sə pəra ahay inde ata nə winen a re. ⁹ Atə Yakuba tə Piyer tatə Yuhana, do aday do a Yesu ahay ta ca patan nə kawa maced sə egliz ahay ataya nā, tə sənək, Mbərom kə varak uno mer su way ata à alay inde i nen tə didek awan. Anga nan, tə varak umo alay, nen tə Barnabas, kawa sa ja nā, mə japək i mer su way ata inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nā, mi zla pə cakay su do sə pəra ahay, aday tinen nā, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. ¹⁰ Tə cəce pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke: Mə man zek anə do matəwak aya awan, à wulen su do a Yesu ahay à Urəsəlima. Way ata dukwen, nə varak anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anə Piyer à Antakiya

¹¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə do ahay fok, anga kə gak way lelibay awan. ¹² Kurre ata nā, 6a kə pak way pə kərtek a tu do a Yesu ahay sa nay à wulen su do sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənək ayak do ahay. Do ataya tə dəzlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu do ataya sabay. Zlawan a gan anga do sa gan may do ahay tə gad mədəndalas ataya awan. ¹³ Do a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbadire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas dukwen, kə gak mbadire ata anga tinen a re. ¹⁴ Na ca apan kutok nā, tə bənək anan bitem anə cəved sə didek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anə Piyer pa 'am sə do ahay fok, na wa: «Iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa do su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anə do su kon azar ataya nə tə ga kawa Yahuda ahay asa nā, angamaw?»

Cəved sa tam do cəna, adaf nga pə Yesu Almasihu

¹⁵ Tə didek a nā, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay do su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anə cəved a Mbərom bay. ¹⁶ Cəkəbay, manay ma san nə dowan saa tərə do didek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i dəfan apan anə way a Tawrita sa ja nā, ibay. Sə tərə do didek a pa 'am a Mbərom nā, do sa daf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma daf nga pə Almasihu aday mə tərə do didek aya pa 'am a Mbərom, bina mə tərə do didek aya anga mə dəfək anan apan anə Tawrita ata bay. Down inde Tawrita kə ndakək anan pa 'am a Mbərom nā, ibay.

¹⁷ Manay Yahuda ahay dukwen, mæ pelay sa tæra dō didek aya pa 'am a Mbærom nā, ta sa daf nga pæ Yesu Almasihu. Anga nan, manay mæ tærak kawa dō sæ ines ahay, anga mæ dæfan apan anā Tawrita ana Yahuda ahay sabay ata awan. A nan sa ja næ Almasihu kà zlak manay i ines inde kutok daw? Matanan bay. ¹⁸ Adæka bay, kak dōwan a kè mbæsakak sæ dæfan apan anā Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbærom bay, aday i ma apan asa i dæfan apan anā Tawrita nā, ata kà gak way sa zlan à nga anā Mbærom bay kutok. ¹⁹ Nen aday nā, kawa dō ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga mægala anahan inde upo sabay. A tæra matanan ata nā, anga aday nē tæra dō tæ sifa pa 'am a Mbærom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vad anan Almasihu pæ dædom mæ zlængad ata nā, nen mæ japay tæ winen, ma mac maya awan. ²⁰ Tæ sifa hænā ata aday nā, nen sabay, æna Almasihu a tæ alay anahan a i nen inde kutok. Anjahay uno hænā pæ daliyugo ata dukwen, ni njahay ta sa daf nga pæ Wan a Mbærom. Winen a pelay nen aday kè varak anan sifa anahan anga nen. ²¹ Sumor a Mbærom su go ata næ ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak dō i mba apan sæ tæra dō didek a pa 'am a Mbærom anga sæ pærahan azar ana Tawrita nā, ata a nan sa ja næ Almasihu a mac kəriya awan.

3

Mbærom a tam anan dō ahay næ tæ cæved wuraw

¹ Kwanay Galatiya ahay, kæ sænén awan itabay kælédaw? Ma sæ tæra pikwen matanan ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pæ dædom mæ zlængad ata nā, manay mæ dakak ikwen anan way ahay fok lele coy. ² Jen uno way inde kærtek aday. Mbærom a varak ikwen Apasay anahan a Cæncan a ata nā, anga kæ pærihen anan ahay azar anā Tawrita sæ Yahuda ahay kælédaw? A'ay! Mbærom a varak ikwen Apasay anahan nā, anga kæ slænén læbara mugom a aday kæ dæfan apan nga. ³ Kæ sænén way itabay nā, angamaw? Way ana Mbærom sæ dæzan à kwanay inde tæ mægala ana Apasay Cæncan a ata nā, a nak ikwen sa ndav a wa hænā tæ mægala si zek a kwanay a cukutok daw? ⁴ Dæce a kwanay sa ga ataya fok nā, ti tæra way kəriya aya daw? Ti tæra kula kəriya itabay. ⁵ Mbærom kè varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay inde. A ga matanan nā, anga kæ pærihen anan ahay azar anā Tawrita sæ Yahuda ahay daw? A'ay. A ga matanan anga kæ slænén, kæ dæfen nga

pæ læbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

⁶ Bayiken pæ Ibærahima aday. Deftere a Mbærom a ja apan næ maw? A wa: «Ibærahima kè dæfak nga pæ Mbærom. Anga nan, Mbærom a ca apan næ winen dō didek awan.*» ⁷ Kak matanan cukutok nā, kæ sænén zle coy, wan ana Ibærahima tæ didek aya cænā, dō sa daf nga pæ Mbærom ahay kutok. ⁸ Kwakwa ata nā, tæ vinde à Deftere a Mbærom inde pæ luvon a aday dō su kon azar aya dukwen ti daf nga pæ Mbærom aday i tæma atan, i tæra atan dō didek aya pa 'am anahan a kutok. Mbærom a dækan anan læbara mugom ata nā, anā Ibærahima, a wa: «Ni daf alay sæ mazlæb uno pu kon sæ daliyugo ahay fok, anga iken.†» ⁹ Ibærahima kè dæfak nga pæ Mbærom. Anga nan, Mbærom kè dæfak apan alay sæ mazlæb anahan re. Dō sa daf nga pæ Mbærom kawa Ibærahima ataya dukwen, Mbærom i gan atan sumor re cite.

¹⁰ Əna dō sa jækā ti njad sæ tæra dō didek aya pa 'am a Mbærom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nā, Mbærom i tahasl atan. Bina Deftere a Mbærom a ja nā: «Kuwaya, dōwan kè dæfak anan apan anā 'am a Deftere sæ Tawrita sa ja ata pac pac bay cænā, Mbærom i tahasl anan.‡» ¹¹ Da san zle lele, dōwan inde sæ tæra dō didek a pa 'am a Mbærom anga a dæfan apan anā Tawrita nā, ibay! Da san cænā, anga mæ vinde a à Deftere a Mbærom inde nā: «Dōwan a kè dæfak nga pæ Mbærom cænā, Mbærom i tæra anan dō didek a pa 'am anahan. Ata dōwan ata i njad sifa didek awan.§» ¹² Əna, adæfan apan anā Tawrita nā, kawa adaf nga pæ Mbærom bay. Tinen cara cara way anahan. Adæka bay, kawa ana tinen sæ vinde à Deftere a Mbærom inde ata nā: «Dō sæ dæfan apan anā 'am ana Tawrita nā, i njad sifa næ tæ winen awan.*» ¹³ Kawa sa ja nā, Mbærom kè tahaslak mænuko coy, anga dæ dæfak anan ahay apan anā 'am sæ Tawrita ahay fok bay ata awan. Əna Almasihu kà nak, anga aday Mbærom à tahasl anan à yime a mænuko inde. Tæ anahanan sa ga matanan ata nā, a bæmbaday ahay mænuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mæ vinde à Deftere a Mbærom inde: «Kak tæ lawak anan dōwan a i sé inde cænā, winen mæ tahasl awan.†» ¹⁴ Yesu Almasihu a ga matanan anga aday way a lele aya Mbærom sæ zlapay anan i varan anan anā Ibærahima ataya dukwen, dō su kon azar aya tæ njad anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan dukwen, anga aday dā njad Apasay a Mbærom sæ zlapak uko anan

* 3:6 Ca pæ Laataanooji 15.6. † 3:8 Ca pæ Laataanooji 12.3. ‡ 3:10 Ca pæ Tooktaaki Tawreeta 27.26. § 3:11 Ca pæ Habakuk 2.4. * 3:12 Ca pæ Farillaaji Lewinjo'en 18.5. † 3:13 Ca pæ Tooktaaki Tawreeta 21.23.

i varak uko anga dā dāfak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapan anan anā Ibərahima

¹⁵ Mərak uno ahay, ni dākak ikwen anan way inde tə way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak dō ahay cew tə japak, 'am kə zlak atan pi zek, aday tə banak 'am ā wulen a tinen inde, dōwan maza sa saa nes anan way a tinen ata nā, inde sabay. Aday dōwan sa saa zəga anan apan dūkwən ibay re. ¹⁶ A tərā tə Mbərom dūkwən matanan. Mbərom a zlapan anan tə way ataya kwakwa anā Ibərahima tə wan sə kutov anahan dūkwən matanan.[†] Deftere kə jak sa jəka, Mbərom a zlapan anā Ibərahima tə wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, əna tə vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtektəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nā, Almasihu. ¹⁷ U no sa ja nā maw? Mbərom kə banak 'am tə Ibərahima. Ava səkat fudō tə kwa kuro maakan a (430) a ndav nā, Mbərom a varan Tawrita anā Yahuda ahay pə dəbā anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ban a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapan a anā Ibərahima kwakwa ata bay re. ¹⁸ Mbərom a zlapan anā Ibərahima nā, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anā dō ahay anga sə dāfan apan anā Tawrita nā, i tərā way mə zlapay a sabay. Wita nā, magwaḡway. Əna, Mbərom a gan sumor anā Ibərahima nā, ta sə zlapan tə way.

Mbərom a varay Tawrita ike nā, anga-maw?

¹⁹ Kak matanan cukutok nā, Mbərom a varay ahay Tawrita angama asa anaw? Anga aday dā san way lelibay aya inde mənuko apan dī ga pa 'am anahan. A varak uko anan ahay dūkwən sə coy a itəbay, əna hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə zlapan anan anā Ibərahima ata awan. Pə dəbā anahan a wa, wan ata a dəzley ahay cəna, məgala ana Tawrita kə ndəvak. Sa nay anan Tawrita nā, maslay a Mbərom ahay. Tə varan anan ā alay inde anā Musa aday ā dakan anan 'am a Mbərom anā dō azar aya awan. ²⁰ A alay ata nā, Mbərom a jan 'am anā dō ahay bay, a dāf dō a wulen a tinen inde. Əna, ā alay a Mbərom sə zlapan anā Ibərahima ata nā, dōwan inde ā wulen a tinen ibay. Mbərom a jan anan 'am ata nə tə alay anahan awan.

²¹ A nan sa ja kutok nā, atə Tawrita tə way a Mbərom sə zlapay anan ata tə zlangar bay dāw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita a Mbərom a sa var ata kə mbak apan sə varan

sifa anā dō zənzen a nā, i mba apan sə tərā anan dō dīdek a pa 'am a Mbərom re. Əna həna ata nā, matanan bay fok. ²² Adəka bay, Deftere a Mbərom a ja nā, dō sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə ines. A tərā matanan anga aday Mbərom ā varan anan way anahan a sə zlapay anan ata anā dō saa dāf nga pə Yesu Almasihu ahay. I varan atan anan nā, anga adāf nga pə Yesu Almasihu a cərkəke.

²³ Kwakwa ata nā, cəved sa dāf nga pə Yesu inde fan bay, Tawrita kə tərak pumo nə kawa mətəwar, a ba pumo hus pə ana Mbərom sə dakan umo anan cəved sa dāf nga pə Almasihu kutok. ²⁴ Natiya awan, Tawrita kə tərak umo dō sə dakan umo anan cəved lele awan, hus pə ana Almasihu sə dəzley ahay kutok. A tərā matanan anga aday Almasihu kə sak a nay ata nā, Mbərom i tərā manay dō dīdek aya pa 'am anahan, anga mə dāfak apan nga. ²⁵ Həna nā, alay a sa dāf nga pə Almasihu ata kutok. Mer su way ana mətəwar a manay ata kə ndəvak coy. ²⁶ Matanan, kwanay a fok kə tərən wan a Mbərom ahay, anga kə dāfen nga pə Yesu Almasihu, ²⁷ bina ā alay a kwanay sa ga bap-tisma ata nā, kə jipen nə tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə tərən kawa winen awan. ²⁸ Kwa ā ga nə iken Yahuda ahay, kwa ā ga nə iken dō su kon azar aya awan, kwa ā ga nə iken bīle, kwa ā ga nə iken nə bīle a itəbay, kwa ā ga nə iken mungol awan, kwa ā ga nə iken uwar awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə tərən zek kərtək, anga kə jipen nə tə Yesu Almasihu. ²⁹ Natiya kutok, kak kwanay dō ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki njiden anan way a Mbərom sə zlapan anan anā Ibərahima ata re.

4

¹ Nə dākak ikwen anan way inde aday: Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, aday winen wan a hwiya ata cəna, winen kawa bīle mba, kwa ā ga nə saa pa way ahay fok nə winen dəp nā, nā. ² A alay a kə hərək fan bay ata nā, sa gan nga nə dō ahay, winen tə way anahan aya təkə, hus pə ana bəbay anahan a sa dāf anan alay ata awan. ³ Mənuko dūkwən matanan re. A alay ata, mənuko kawa gwaslay ahay, aday dō tərak ahay bīle sa way lelibay aya sa ga bahay pə daliyugo ataya re. ⁴ Əna alay ana Mbərom awan a sla kutok, a slənay anan ahay wan anahan ā nay ahay pə daliyugo, dō uwar a sə wahay anan. Kə dāfak anan ahay apan anā Tawrita ana Yahuda ahay, ⁵ anga aday ā tam anan dō aday tinen bīle sə Tawrita ataya awan, aday mənuko dūkwən dē tərā wan a Mbərom ahay kutok. ⁶ Way a sə dākay anan

[†] 3:16 Ca pə Laataanooji 12.7.

kwanay wan a Mbərom ahay ata nà, həna: Mbərom a slənay Apasay ana Wan anahan à mivél a mənuko inde fok, aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*» kawa sa ja nà: «*Bəbay!*»⁷ Natiya awan, iken bile sə awan sabay, əna wan a Mbərom kutok. Anga nan, ki njad anan way a Bəbay anak Mbərom sə lavan anan zek anà gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anà Pol

⁸ A alay a kwanay kə sənən Mbərom fan bay ata nà, kwanay nə bile sə pəra ahay cara cara, aday pəra ataya dükwen tinen mbərom didek aya bay re. ⁹ Əna həna kə sənən Mbərom zle kutok. U no sa ja adəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə tərà bile sə way a mənəna məgala ataya asa daw? ¹⁰ Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. ¹¹ Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kə tərak awan kəriya awan.

¹² Mərak uno ahay, kem ikwen ite, tərən kawa nen awan, anga nen a dükwen, nə tərak kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. ¹³ Kə sənən apan zle asanaw, nə dəkak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen dəvac awan. ¹⁴ Dəvac uno ata kə bənak ikwen mbiyed bayak awan, əna kə kədiyən nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen adəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa anà kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. ¹⁵ A alay ata dükwen, kwanay tə ataslay mivél a lele. Ataslay mivél a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kə mben apan tiya nà, kə ndihen anan ide a kwanay ahay aday sə vuro anan i nen. ¹⁶ Həna, nə tərak dō manide a kwanay, anga nen sa jak ikwen didek ata daw?

¹⁷ Də sə gədak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kə jipen tə tinen, əna mənəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tə gəzla mənuko pi zek wa, aday kə jipen tə tinen aya kutok. ¹⁸ Agan may sə japay tu dō a azar aya nə lele, kak nga sa 'am a tinen ata lele nà, na. Kwa à ga nə nen tə kwanay, kwa à ga nə nen tə kwanay bay dəp nà, way ata nə lele, u no nə japuko hwiya. ¹⁹ Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kə dəlak anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kə tərən njavar a Yesu Almasihu ahay tə didek aya ata awan. ²⁰ U no sə njahay tə kwanay nə bayak awan,

anga aday nà san cəved sa jak ikwen anan didek sə way a tədə ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak həna ata sabay.

Ləbara ana atə Saratu tə Hajara

²¹ Kwanay dō sa jəka ki gen anan may sə pərahan anan azar anà Tawrita ataya nà, kə slənən way ana Tawrita sa ja ata itəbay kələdaw? ²² A ja nà, Ibərahima nà, wan anahan ahay nə cew. Wan anahan a kərtek a nà, sə wahay nə bile ana Ibərahima sə ngaman Hajara ata awan*, əna wan hinen ata kutok nà, sə wahay nə uwar sə pəzugoy anahan sə ngaman Saratu ata wanahan.† ²³ Bile ata nà, winen a wahay wan anahan nə kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, əna uwar sə pəzugoy ata nà, a wahay nə matanan itəbay, anga bə Mbərom kə zlapak anan anan kurre tə wan ata awan.‡ ²⁴ Way ata a dəkak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nə ta 'am a Mbərom sa bən ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday bile ata nà, a ga minje ta 'am a Mbərom sa bən tə Musa à bəzlom sə Sina. Gwaslay anahan ahay nə fok mə wahay aya nə bile dəkdek. ²⁵ Natiya, Hajara cəna, a ga minje ta 'am mə bənanay a à bəzlom sə Sina wa ata awan, pə dalyugo sə Arab ahay. Winen a ga minje tə wulen su doh sə Urəsəlima sə biten re, anga dō sə njahay uda ataya nə fok bile sə Tawrita aya awan. ²⁶ Əna wulen su doh a Mbərom tə didek a nà, Urəsəlima hinen, winen à bagəbaga mburom ata awan. Winen nə may a mənuko, aday dō saa njahay uda ataya nə tinen bile aya itəbay. ²⁷ Kawa winen mə vinde awan à Deftere a Mbərom ata, ta wa:

«Iken uwar a dərlay a anan,

kula kə wahak dōwan itəbay ata awan, aday kə dəmak way kawa uwar sə wahay ahay itəbay.

Taslay mivél,

anga uwar a ma razl ata nà,

i njad gwaslay ahay zal uwar a winen ta mbaz anahan mba ata awan.§»

²⁸ Mərak uno ahay, kwanay nə kawa Isiyaku, bina kə tərən wan a Mbərom ahay anga Mbərom kə zlapak anan. ²⁹ A alay ana Ibərahima ata dükwen, Isəmayel, wan ana Hajara sə wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bənan mbiyed anà Isiyaku, wan a mə wahay a tə məgala sə Apasay Cəncan ata awan. Həna ata dükwen, matanan tə mənuko hwiya re. ³⁰ Əna mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nə natiya: «Razl anan uwar a bile ata ta wan anahan a təkə. Anga wan sə bile i pa 'am su doh ana bəbay itəbay. Sa saa pa tətə

* 4:22 Ca pə Laataanooji 16.15. † 4:22 Ca pə Laataanooji 21.2. ‡ 4:23 Ca pə Laataanooji 17.16. § 4:27 Ca pə

cəna, wan ana uwar sə pəzugoy.* »³¹ Natiya kutok, mərak uno ahay, mənuko nə wan sə uwar a bile ata itəbay, əna wan ana uwar aday winen bile itəbay ata kutok.

5

Kə tərən bile ahay bay

¹ Almasihu kə təmak nuko à bile ana Tawrita sə Yahuda ahay wa, anga aday dā tərə bile ahay sabay. Gen mægala lele, kə viren anan cəved anə dōwan sa ma kwanay à bile sə awan inde sabay.

² Nen Pol na jak ikwen ayak aday nà, kak a nak ikwen dō ahay tē gədak ikwen mədəndalas cəna, ata way ana Almasihu sa ga anga kwanay ata kə tərək way kəriya awan.³ Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kə gədak mədəndalas cəna, à gan bəlaray anà zek anahan sə dəfan apan anə 'am ana Tawrita ahay nə fok lele.⁴ Kwanay dō sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə dō didek aya anga kə dəfen anan apan anə Tawrita sə Yahuda ahay ata nà, kwanay tə Almasihu dukwen kə gazlen. Ki njiden sumor a Mbərom sa gak uko sabay.⁵ Manay ite, mə dəfan ide nà, anə luvon a Mbərom a saa tərə manay dō didek aya tə didek ata kutok. Mbərom i ga matanan nà, anga mə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nà, way a mi ba tə mægala sə Apasay a Mbərom ata awan.⁶ Kak dōwan a nə kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa à ga nə winen ma gad mədəndalas awan, kwa à ga nə winen ma gad mədəndalas a bay, kə tərək way kərtek awan. Way məduwen a cəna, dəfuko nga pə Yesu awan. Adaf nga a mənuko ata i varək uko mægala sə pəlay dō a azar aya re.

⁷ A alay ata nà, ki gen ahay mægala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərahan azar anə didek ata nə wayaw?⁸ Dōwan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nà, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay asanaw?⁹ Dō ahay ta taa ja nà: «Wudəh mənjoek cəna, a zlambar anan nuko nə fok.»¹⁰ A ga upo dukwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok də japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, dōwan a sa njak kwanay ata nà, kwa à ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

¹¹ Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anə dō ahay nà, gəduko mədəndalas aday Mbərom i sa təma mənuko bay. Kak abay matanan nà, dō ahay ti bəno mbiyed sabay, aday amac a Yesu sa mac pə dədom ata i cəban atan sabay.¹² Dō sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nà, u no nə suwan tē dədəsl anan zek a tinen məzawal awan!

¹³ Mərak uno ahay, Mbərom a ngamak ikwen aday kə tərən bile sə Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nà, həna ki mben apan

sa ga way sə ubor si zek a kwanay ahay cukutok bay re. Əna pəlen zek ahay lele adəka, aday gen anan mer su way i zek ahay re.¹⁴ Nga sa 'am a sə japay anan Tawrita fok cəna, həna: «Pəlay anan dō sə cakay su doh anək kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.* »¹⁵ Əna, kak kwanay apan ki rəcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sə kiəe ahay asa nà, gen anan ngatay i zek a kwanay bina, ki saa sədəken zek ahay kutok.

Apasay Cəncan a, tə mivəl su dō zəncən awan

¹⁶ Na ja nà, Apasay Cəncan a à lagay kwanay tə cəved awan. Ki gen matanan cəna, ki pərihen anan azar anə cəved sə ubor si zek a kwanay ahay sabay.¹⁷ Way ana ubor si zek su dō sa gan may cəna, tə japay tə way mbala ana Apasay Cəncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata ite dukwen, tə zlangar tə way mbala ana ubor si zek su dō sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nə tə ngələ nga i zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay.¹⁸ Kak sə lagay kwanay nà, Apasay Cəncan a cəna, mægala ana Tawrita inde pikwen sabay.

¹⁹ Way ana ubor si zek sa gan may dō ahay tə ga nə a san zek zle: vuwar, aján uho, aga mədigidwəd tə cəved ahay cara cara,²⁰ ahəran nga anə pəra ahay, madan, anan ide i zek ahay, atəre, sərak, aga mivəl, abayakan way à nga anahan dəkdek, agəzla zek, 'am sə wan bahay,²¹ ubor, awayay nga, agəsle lelibay aya awan, aday aga way mənjadək aya matanan bayak awan. Na jak ikwen panan wa à alay ata awan, həna ni mənahan ayak maza re: 'Dō sa ga way matanan ataya nà, ti zla à bahay a Mbərom inde kulibay.

²² Əna way ana Apasay Cəncan a sa gan may à njahay à mivəl su dō inde ataya nà, asan zek, ataslay mivəl, zay, munapanaw, lele, sumor, didek,²³ anjahay səkəffe, aday agan nga anə zek. Tawrita nà, kə gafak anan 'am anə dō sa ga way matanan ataya itəbay jiga awan.²⁴ Dō ana Almasihu Yesu ahay nà, tə gucek anan way sə ubor si zek lelibay ataya à nga wa, kawa tə darək atan ayak pə dədom mə zləngad ata awan.²⁵ Sə varək uko sifa nà, Apasay Cəncan awan. Kak matanan cukutok nà, lele saa lagay mənuko pə cəved dukwen, winen a re.²⁶ Də həran nga anə zek bay, dā ga way sə cəban anə dō a azar a bay, dā ga sərak pə dō azar aya bay re.

6

Muko anan zek i zek ahay

¹ Mərak uno ahay, kə cinen anan anə dōwan a winen apan i ga ines cəna, kwanay

* 5:14 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

aday Apasay a Mbərom a lavak ikwen nga ataya nà, men anan pə cəved lele awan asa, əna tə mivəl səkəffe awan. Əna gen anan nga anà zek a kwanay aya awan. Bay nà, ki sa slihen uda re. ² Men anan zek i zek ahay à dace a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen matanan cəna, ata kə dəfen anan apan anà 'am a Almasihu a kutok.

³ Kak dōwan a kə bayakak nə winen dō mēduwen a aday winen dō kəriya cəna, kə sapatak anan nga anahan. ⁴ Kuwaya à ca pə azla anahan awan aday. Kak winen lele nà, ata i taslay anan mivəl ti mer su way anahan a sa ga tə alay anahan awan, bina, anga a lavay anan mer su way anahan ta su dō hinen ata bay. ⁵ Kuwaya à tihen nga nà, anà mer su way anahan a sa ga pa 'am a Mbərom, aday a fadən gugo ata awan. ⁶ Dōwan a winen apan i tətakan anan way anà dō a Yesu ahay cəna, dō a Yesu ataya tē gəzla anan way a tinen ahay fok tə dōwan ata awan.

⁷ Kə sapiten nga a kwanay ahay bay, dōwan sa mba apan sə gəsle anan tə Mbərom nà, ibay. Kuwaya i halan nga nà, anà way anahan a sa casl ata awan. ⁸ Kak a ga nə way sa zlan à nga i zek ahay dəkdək, i mac nə tə way ataya awan. Əna kak a ga nə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom nà, i mac itəbay, əna Apasay a Mbərom i varan sifa sa ndav bay ata awan. ⁹ Kak matanan cukutok nà, pərahuko anan azar sa ga way lele aya awan, dā ya nga bay. Anga kak dā yak nga sa ga way a lele ataya bay cəna, à alay inde nà, dī saa njad anan way lele aya awan. ¹⁰ Anga nan, həna nà, alay a inde anga aday dā gan way lele aya anà dō ahay fok, mə zakan a anà mərak a mənuko dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay ataya awan.

'Am mədakwidok aya awan

¹¹ Ənga, cen pə way uno a sə vindek ikwen ayak a anaya aday, nə vindek ayak nə bərzlozlo tə alay uno awan.

¹² Sa gak ikwen bəlaray sa gad mədəndalas nà, dō sa gan may tā zlan à nga anà dō ahay fok ataya awan. Ta ga matanan nà, anga aday tā njad dace anga sə dəkay anan amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata bay cəna coy. ¹³ Kwa tinen aya dukwen, tə dəfan apan anà Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan atan nə kwanay kə gəden mədəndalas anga aday tē həran nga i zek anga kə bənen atan à 'am wa. ¹⁴ Nen ite nà, ni həran nga anà zek nà, si anga amac ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata awan. Pi nen nà, way sə daliyugo a anan ataya fok tə tərak kawa way kəriya aya awan anga amac anahan. Nen a dukwen, nə tərak kawa dō ma mac a pa 'am sə way sə daliyugo ahay re. ¹⁵ Kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas

awan, kwa dōwan a nə ma gad mədəndalas a itəbay, a ga awan ibay. Way sa mak uko zek cəna, təruko dō wiya aya awan. ¹⁶ Dō sə pərahan azar anà way uno sa ja ataya, aday dō a Yesu ahay à wulen ana Isəra'ila ataya dukwen, Mbərom à varan atan zay anahan, aday tā gan i zek wa.

¹⁷ A ban pə həna anan wa cəna, dōwan à sa bəno mbiyed tə awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tə dəkay anan nə nen dō a Yesu coy. ¹⁸ Mərak uno ahay, Bahay a mənuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan ite. Amen.

**Derewel a Pol sɛ vinden ayak
anà dɔ sɛ
Efesus ahay
Adakay way pɛ deftere a
anan**

A alay ata nà, Efesus winen wulen su doh mɛduwen awan. Pol a dakan atan anan ayak anjahay su dɔ a Yesu ahay kɛ tɛrak à sakɛffe inde pɛ kɛrtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga dɔ ahay ata awan. Kwa à ga nɛ tinen Yahuda ahay, kwa à ga nɛ tinen Yahuda ahay itɛbay, tɛ tɛrak kɛrtek anga slɛmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a dakan atan anan ayak way sɛ gɛzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tɛ anjahay wiya hɛna Apasay Cɛncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a dakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay

Adazlan sa 'am ahay (1.1-23)

Almasihu winen apan i japay anan dɔ anahan ahay (2.1 - 3.21)

Anjahay su dɔ sɛ jiyjay ahay (4.1 - 6.24)

Aja 'am

¹ Sɛ vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dɔ maslan a Yesu Almasihu, Mbɛrom sɛ walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nɛ vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à Efesus ata awan, kwanay dɔ sa daf nga pɛ Yesu Almasihu ahay aday mɛ japay a tɛ winen awan, ata re. ² Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tɛ gak ikwen sumor aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbɛrom sa gak uko tɛ alay ana Yesu Almasihu

³ Hɛruko anan nga à Mbɛrom Bɛbay ana Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu. Anga ɛa Mbɛrom a kɛ dɛfak puko alay sɛ bahay anahan tɛ way ahay cara cara, anga mɛnuko mɛ japay aya tɛ Yesu Almasihu. ⁴ Mbɛrom a walay nuko dɔ anahan ahay nà, kurre daliyugo a dukwen mɛ ndakay a fan bay. A walay mɛnuko nà, anga aday dɛ tɛra dɔ anahan ma ga nga aya awan, aday dɛ tɛra dɔ mɛnjɛnà ines ahay pɛ 'am anahan a kutok. Mbɛrom nà, kɛ pɛlak nuko wanahan, ⁵ kwa hɛna kabay, kɛ gak anan may sɛ tɛra mɛnuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nɛ matanan.

⁶ Mbɛrom a a ga matanan ata nà, anga aday dɛ hɛran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko

nɛ kɛriya awan, anga mɛnuko mɛ japay aya tɛ wan anahan lɛliwe ata awan. ⁷ Winen kɛ bɛmbadɛk ahay mɛnuko à alay a Fakalaw wa, tɛ mez anahan, aday kɛ pɛsek uko anan ines ahay. Natiya, mɛnuko mɛ japay aya tɛ winen. Mbɛrom a kak uko anan ahay sumor anahan lele mɛduwen ata nà, matanan. ⁸ Winen kɛ gak uko sumor bayak a ta sɛ tɛra mɛnuko dɔ kɛlire* aya aday dɔ ma san way aya kutok. ⁹ Natiya, a dɛkak uko anan way anahan a abay mi der a kwakwa ta awan. Way a mi der a, way a Mbɛrom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tɛ Yesu Almasihu. ¹⁰ Way ata nà, alay a kɛ slak cɛna i halan nga anà way ahay fok ù vo su dɔ kɛrtek, way sɛ bagɛbaga mburom ahay, tɛ way sɛ daliyugo aya tɛke fok. Aday Yesu Almasihu a kɛrtek i tɛra bahay a pa nga sɛ way ataya fok.

¹¹ Mɛnuko nà, dɛ njadɛk magwagway sɛ sifa mbala ana Mbɛrom a sɛ lavay a zek kurre ata, anga mɛnuko mɛ japay a tɛ Yesu Almasihu. A walay mɛnuko nà, kurre, anga kɛ zlak anan à nga, anà winen awan. Mbɛrom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nɛ, kawa sa zlan à nga, ¹² aday dɔ ahay tɛ hɛran nga anà mazlaɛ anahan anga mɛnuko. Manay nà, dɔ sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. ¹³ Kwanay ite dukwen, kɛ jipen tɛ Yesu à alay a kɛ slɛnen lɛbara sa 'am dɛdek awan, lɛbara mugom a mbala anà Mbɛrom sa tam anan dɔ ahay ata awan. Anga kwanay kɛ dɛfen nga pɛ Almasihu tɛ mivɛl kɛrtek a nà, Mbɛrom dukwen a varak ikwen Apasay anahan Cɛncan a kawa anahan a sɛ zlapay anan ata awan. Matanan, a dɛkak anan nɛ kwanay dɔ anahan ahay. ¹⁴ Apasay anahan a sɛ varak uko kurre ata nà, a dɛkak uko anan dɛ i njad anan way a Mbɛrom a sɛ lavak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga dɔ sɛ Efesus ahay

¹⁵ Anga nan kutok, nɛ ngɛran anà Mbɛrom bayak a, anga kwanay. Bina nɛ slɛnek, kwanay apan ki dɛfen nga pɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko hwiya, aday nɛ slɛne dukwen, asan zek a kwanay inde bayak a anga dɔ a Yesu ahay re. ¹⁶ Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbɛrom anga kwanay cɛna, nɛ mbɛdek anan à nga wa sɛ ngɛran anga kwanay bay re. ¹⁷ Nen apan ni gan amboh anà Mbɛrom Bɛbay a Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu, winen dɔ sɛ mazlaɛ, anga aday à varak ikwen kɛlire, à kak ikwen zek, aday kɛ sɛnen anan acakan. ¹⁸ Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday à cɛdek ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sɛ ngamak ikwen apan ata awan.

* 1:8 Kɛlire a anan nà, madan bay, ɛna asan way ana Apasay a Mbɛrom.

Aday kâ sênen, magwagway a kwanay a saa njad' ata nâ, way lele a sê zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiden anan pë kârték a tu dō a Yesu azar aya fok.

¹⁹ Na ga amboh asa re nâ, nga aday kâ sênen anan mægala anahan. Tê mægala ata nâ, i mak uko zek anâ mênuko, dō sa dâf apan nga ahay. Mberom a kay anan ahay mægala anahan ata uho nâ,²⁰ ta sê slabakay anan ahay Yesu Almasihu à mæke wa, aday ta sê varan man sê njahay sê mazla6 pë cakay anahan à mburom ata awan. ²¹ A man ata kutok, Yesu a lavan nga anâ maslay a Mberom ahay fok, tê bahay a tinen aya tæke fok, tatê mægala sê way ahay fok, tê mazla6 a tinen aya tæke fok re. Slamay anahan a ndar à man ata nâ, zal slamay ahay fok, kwa hêna, kwa pë uho sa nay ata dukwen, slamay saa zalay anahan nâ, ibay re. ²² Mberom kâ varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mberom a dâf anan bahay a pa nga sê way ahay fok, aday bahay a pa nga su dō anahan ahay re. ²³ Dō anahan ataya nâ, tê tarak zek ana Almasihu awan, aday sê njahay i zek anahan ata inde nâ, winen, kawa anahan sê njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

2

Sumor a Mberom sê varan sifa anâ dō ahay

¹ A alay ata nâ, kwanay kawa dō ma mac aya pa 'am a Mberom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan, kwanay dō mi nes aya re. ² Kê parihen anan ahay azar nâ, anâ cæved' su dō sê daliyugo ahay. Kê dâfen anan ahay apan anâ bahay sê apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sê apasay ahay à wulen ana atê bagêbaga mburom tê daliyugo ata awan. Sa ga mer su way hêna à wulen ana dō sê dâfan apan anâ Mberom bay ataya dukwen, apasay a lelibay ata re. ³ A alay ata nâ, mênuko a fok dukwen dâ gag ahay way lelibay aya kawa dō ataya re, dê parahak anan ahay azar anâ ubor si zek a nuko ahay. Da gay ahay nê way sa zlan à nga anâ abayak nga a mênuko ahay dâkdek. Anga mer su way a mênuko ma gay a lelibay ataya nâ, abay Mberom i ga puko mivel kawa anahan sa ga pu dō a azar ataya fok re.

⁴ Òna cækabay matanan bay, adêka nâ, mênuko dâ gag anan i zek wa anâ Mberom, kâ pèlak nuko cævedabay. ⁵ Kwa abay mênuko kawa dō ma mac aya anga ines a mênuko ahay dèp nâ, kâ varak uko sifa wiya awan. A sifa ata inde nâ, mênuko mæ japay a tê Yesu Almasihu. A tam kwanay nê ta 'am keriya awan, anga sumor anahan. ⁶ Mberom a kâ slabakak nuko à amac wa pë kârték a tê Yesu Almasihu awan, anga

mênuko mæ japay a tê winen. A varak uko man sê njahay à mburom pë cakay anahan pë kârték a tê Yesu Almasihu. ⁷ Mberom a gak uko sumor ata tê alay ana Yesu Almasihu nâ, sê dâkay anan pa sê viyviya a nâ, sumor anahan a zalay way ahay fok. ⁸ Mberom a tam kwanay nâ, ta 'am keriya awan, anga kâ dâfen nga pë winen, bina anga lele sê awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata ⁹ pi mer su way a kwanay lele aya bay nâ, angamaw? A ga nâ, anga aday dōwan à sa njad' sê zlapay anan bay fok. ¹⁰ Mberom a ga matana aday nâ, anga mênuko aya dukwen, mer su way anahan aya awan. A tæra mênuko dō wiya aya nê tê alay a Yesu Almasihu, anga aday dâ njad' sa ga mer su way lele aya kutok. Mer su way a lele ataya nâ, Mberom a a lavay anan zek nâ, kurre, anga aday dâ njad' sa ga atan.

Dê tarak zek kârték a tê Yesu Almasihu

¹¹ Òna bayiken pë anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nâ, Yahuda ahay bay, kwanay dō su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nâ, kwanay ma gad' mædændalas aya itabay. Anga ta jan anâ nga a tinen nâ, tinen dō ma gad' mædændalas aya awan. Cækabay aday agad' mædændalas a tinen ata nê sê sluwed' si zek dâkdek. ¹² Matanan, na jêka bayiken pë anjahay a kwanay a à alay ata aday nâ, anga à alay ata nê kwanay dō daren daren aya pi zek wa tê Almasihu. Kwanay mædurlon aya à wulen sê Isêra'ila ahay inde. Mberom a ban' am ta sê zlapan anan tê way anâ Isêra'ila ataya nâ, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kâ dâfen anan ahay idê nâ, ibay. Bina kwanay mæ njahay aya pë daliyugo, aday kâ sênen Mberom bay re. ¹³ A alay ata nâ, kwanay abay daren pi zek wa tê Mberom, ana hêna kutok nê kwanay mæ japay aya tê Yesu Almasihu, anga kâ mbèdak anan mez anahan. Hêna kwanay bæse tê Mberom kutok.

¹⁴ Hêna nâ, Almasihu kâ varak uko zay anâ mênuko a fok, anga tê amac anahan nâ, kâ mbèzlak a wa jal sê sædœk a sê gæzla Yahuda ahay pi zek wa tê zahav a azar aya ata awan. Winen nâ, zay a hêna à mamasl a nuko inde ata kutok. ¹⁵ Aday a mbazl anan wa mægala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tê zahav azar aya, a tæra atan kârték kutok. Tê tarak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tê Yesu Almasihu, a zlah anan mælmal a tinen, tê njadâk zay à wulen a tinen. ¹⁶ Anahan sa mac pë dædom mæ zlængad' ata nâ, kâ zæbak anan ana ide à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tê tæra zahav kârték, aday a zlah anan mælmal ana zahav ataya tatê Mberom a kutok. ¹⁷ A nay ahay pë daliyugo nâ, sê

dakay anan nē zay inde anga manay Yahuda ahay, dō a bāse tē Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay dō su kon aya azar a, kwanay abay dāren tē Mbərom ataya re. ¹⁸ Anga winen kutok, na wa mənuko a fok dī mba apan sē hēdek pē cakay a Mbərom Bəbay a mənuko tē gədan sē Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

¹⁹ Anga nan kutok, kwanay kē tēren mbəlok ahay kabay mādurlon ahay sabay. Kwanay ā gulom su doh a Mbərom inde kawa dō a Yesu azar aya re. Kwanay wan sē agay ahay kutok. ²⁰ Anga nan re, kē tēren kon aya hənā mi dēzl aya ā dādon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nā, saray anahan ma pak a dukwen tu dō maslan a Yesu ahay aday tu dō maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sē tēra kon sē mide awan. ²¹ Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i juḡay, i tēra doh sē mazlaḡ a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan. ²² Kwanay nā, mē japay aya tē winen. Anga nan, kwanay nā, kon a mē baslay aya i zled su doh ata inde, aday Apasay a Mbərom i njahay ū doh ata inde kutok.

3

Mer su way a Pol sa ga anga dō su kon azar aya awan

¹ Anga nan kutok, nen Pol dō si mer su way ana Yesu Almasihu, nen ā dangay hənā nā, anga kwanay dō su kon azar aya awan. ² Ba kē slēnen anan coy asanaw, Mbərom kē varak uno mer su way sē dākak ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. ³ Mbərom kē tēbak uno anan ide pē way anahan abay mi dēr a ata awan. Hənā, na jak ikwen ayak panan mənjoek. ⁴ Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nā, ki i sēnen ide uno kē tēbak sa san way a Mbərom a mi dēr a pē Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Kwakwa ata nā, Mbərom kē kak atan anan ahay uho anā dō ahay bay. Ənā hənā kutok, tē alay ana Apasay Cəncan awan, kē kak anan ahay uho lele anā dō maslan anahan cəncan aya awan, aday anā dō maja'am anahan ahay re. ⁶ Way a abay mi dēr ata nā, hənā kutok: Way a Mbərom a sē zlapan anan abay ana Yahuda ahay dəkdek ata nā, kwanay dō su kon azar aya dukwen ki njiden anan ite re. Kwanay tē Yahuda ahay kē tēren nē zahav kərtek. Aday way a Mbərom sē zlapay anan i varan anā dō a Yesu Almasihu ahay ata nā, i varak ikwen anan re. Way ataya fok, kē njiden atan nā, anga kē dāfen nga pē ləbara mugom awan.

⁷ Mbərom kē gak uno sumor, ta sē vuro mer su way anahan sē dakan atan anan ləbara mugom ata anā dō ahay tē mēgala anahan. ⁸ Nen nā, dō ma va alay i zek a ā

wulen su dō a Yesu ahay inde fok. Tē winen ata take dukwen Mbərom kē gak uno sumor sē vuro mer su way sē dakan anan anā dō sē pəra ahay, zlile sē way a lele aya ā Yesu Almasihu inde ata awan. Zlile sē way ata nā, maduwen awan, dowan i mba apan sa ndav anan wa sa san anan bay. ⁹ Mbərom kē gak uno sumor asa, sa kay anan ahay ā jiyjay anahan inde nā, way a mi dēr ata i ga zek nē kəkəmw. Mbərom dō sē ndakay way ahay fok ata, a dēr anan way ata kurre. ¹⁰ Ənā hənā nā, Mbərom kē kak anan ahay way a mi dēr ata tē alay ana dō a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbərom ahay tē bahay a tinen ahay ā bagəbaga mburom inde ata, tā san kəlire a Mbərom inde pē way ahay fok. ¹¹ Mbərom a ga anan. Aday a ga anan way ata tē alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. ¹² Natiya awan, mənuko mē japay a tē Yesu Almasihu, aday dā dāf nga pē winen re. Anga nan, dī mba apan sē hēdek pē cakay a Mbərom mənəna ajəjar kutok. ¹³ Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac ā saa slahay pikwen wa anga dāce uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dāce uno ataya tē gəgak ikwen ahay adəka nā, ataslay mivēl, anga dāce ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

¹⁴ Anga nan kutok, hənā nen apan ni gan amboh anā Mbərom Bəbay a mənuko anga kwanay tē mivēl kərtek awan. ¹⁵ Zahav su dō anahan ahay fok, kwa ā bagəbaga mburom, kwa pē daliyugo, Mbərom winen bəbay a tinen fok. ¹⁶ Nen apan ni gan amboh nā, anga aday Apasay anahan ā varak ikwen mēgala ā mivēl a kwanay inde sē pərahan azar anā cəved anahan. Anga winen bahay sē mazlaḡ, mēgala inde apan. ¹⁷ Na gan amboh dukwen, aday Yesu Almasihu ā njahay ā mivēl a kwanay inde sē coy anga kē dāfen apan nga. Na gan amboh asa nā, anga aday kē sēnen zek ahay ā asan zek a Mbərom inde. Ki gen matanan nā, ki tēren dō mēgala aya awan, kawa dədazl sē way ma ha sləlay a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. ¹⁸ Matanan, kwanay tu dō a Yesu ahay fok ki njiden mēgala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa kəkəma fok, asan zek anahan nā, inde tē mənuko hwiya. ¹⁹ Na gan amboh asa re, anga aday kē sēnen asan zek ana Almasihu, way a sē zalak uko mēgala sa san anan cərah ata awan. Ata nā, Mbərom i rah kwanay tē way a ma rah aya ā winen inde ata awan.

²⁰ Mbərom a, dō sa mba pē way ahay fok ata, i ga way zal mbala anā mənuko sa mba apan sē bayak, kabay sē cəce panan ataya awan. I ga nē tē mēgala anahan a sa

ga mer su way a à mível a nuko inde ata re. ²¹ Hərũko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga mēduwen ataya à wulen su dō anahan ahay inde tē alay ana Almasihu Yesu ata awan. Hərũko anan nga pə sə viyviya awan. Amen!

4

Tərũko zek kərtek

¹ Natiya awan, hēna nen à dangay nā, anga nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak hēna nā, azla a kwanay ā ga nē kawa tēde ana dō a Mbərōm mē ngamay aya ata acəkan. ² Kawa sa ja nā, nihen a nga a kwanay à mēndak səver. Tərēn dō səkəffe aya awan, dō sə munapanaw ahay, aday səmen anan anā way ahay à wulen a kwanay inde tē asan zek awan. ³ Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərōm sə varak uko ata ā nes bay. Zay ā tərak ikwen lifēr sə japay kwanay awan. ⁴ Dō a Yesu ahay nā, tē tərak zek ana Almasihu a kərtek, aday zek ata dũkwen kərtektəkke coy. Apasay Cəncan a dũkwen, winen kərtektəkke. Way a Mbərōm a sə ngamay ikwen apan ata dũkwen aday kē dəfen anan idē ata nā, winen kərtektəkke re. ⁵ Bahay a mənũko a dũkwen kərtektəkke, adaf nga a mənũko pə Mbərōm dũkwen kərtek a re. Aday baptisma a mənũko sa ga ata dũkwen, kərtek a re. ⁶ Dē hēran nga dũkwen anā Mbərōm a kərtek a ata awan, winen Bəbay sə dō ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə dō ahay fok. Winen apan i ga mer su way tē dō ahay fok, aday winen mē njahay a à dō ahay inde fok re.

⁷ Mənũko fok dē njadak mēgala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anā Almasihu, dōwan a sə varak uko anan ata awan. ⁸ Anga nan, 6a mē vinde awan à Deftere a Mbərōm inde kwakwa nā, natiya:

«Ā alay anahan sa ján way anahan à mburom ata nā,
a mbasay pu dō manidē anahan ahay,
a ra anan dō ma ban ataya à alay,
aday a varan mēgala anā dō ahay kuto-
k.»*

⁹ Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nē maw? Kawa sa ja nā, 6a kē dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à məkē. ¹⁰ Aday dōwan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nā, winen dōwan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday ā rah anan wa way ahay fok kuto.

¹¹ Aday sə gəzlan mēgala si mer su way anā dō ahay fok dũkwen, winen awan. A varan anā dō azar aya awan, mēgala sə tēra dō maslan ahay, anā dō hinen ahay, mēgala

sə tēra dō maja'am a Mbərōm ahay, anā dō hinen ahay, mēgala sə dākan anan ləbara mugom a anā dō ahay, aday anā dō azar aya ite, mēgala sə njahan pa' am wa anā dō ahay ta sə tətakan atan anan way anā dō ahay re. ¹² A gəzla mēgala ata matanan ata nā, anga aday dō ataya tā man zek anā dō a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərōm. Ata dō a Yesu ahay, kawa sa ja nā, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, ¹³ hus mənũko a fok dī tēra dō mē japay aya pə kərtek a à cəved sa daf nga pə Yesu Wan a Mbərōm, aday sa san winen a kutok re. Ata dī tēra dō a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənũko jiga i tēra kərtek a tē ana Almasihu a kutok.

¹⁴ A alay ata nā, dī tēra kawa gwaslay ahay sabay. Aday atətak way mungwalay aya i mba apan sa 6al mənũko kawa kwalalan, aday mad sa ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Dō sə wurwer ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. ¹⁵ Əna sənũko zek ahay, juko anan didək sa 'am a Mbərōm anā zek ahay adəka. Matanan, mənũko apan dī tēra dō mē jəra aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. ¹⁶ Mənũko nā, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nā, winen awan. Dī ga a minje ti zek su dō nā, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nē pə kərtek awan. Ata zek dũkwen i har lele. Matanan re, dō ana Almasihu ahay tē pəlak zek ahay nā, ti har pə cəved a Mbərōm fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənũko mē japay aya tē Almasihu

¹⁷ Natiya hēna 'am a inde mēduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tē sləmay ana Bahay a mənũko. U no nā, gen anan nga anā 'am a anan lele: Kā sa pərihen anan azar anā azla su dō sə pəra ahay bay, anga abayak nga a tinen a nā, pə way kəriya aya awan. ¹⁸ Abayak nga a tinen a nā, i idē zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərōm sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. ¹⁹ Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nā, way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek, aday tē pərahan anan azar dũkwen anā way sə mível a tinen ma ga waray aya dəkdek re.

²⁰ Əna kwanay nā, kē tətiken pə Almasihu wa nā, anjahay matana ata bay. ²¹ Na san zle, kē slənen anan ləbara anahan, kē tēmihen anan re. Aday tē tətakak ikwen anan way didək aya awan, way didək aya mbala ana Yesu Almasihu. ²² Tē dəkak ikwen anan nā, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nā, kē nəsek a mível a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. ²³ Hēna nā, mbəsiken

* 4:8 Ca pə Jabuurā 68.19.

anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom á mbədahak ikwen anan mível. ²⁴ Pərihen anan azar aná azla wiya awan, anga Mbərom a kə tərak kwanay dō wiya aya ma ga minje aya tə winen awan, anga aday kə tərən dō dídek aya, dō sa ga way tə cəved aya awan, dō cəncan aya re.

²⁵ Anga nan kutok, həna nà, kə gəden mungwalay sabay. Jen anan í zek ahay nà, 'am dídek awan, anga mənuko də japak pi zek kərtek awan. ²⁶ Way kə cəbak ikwen nà, kə sa gen mível aday sa ga way lelibay aya bay. Pac í sa slahay í doh nà, way a sə cəbak ikwen ata nà, á ndalay. ²⁷ Bina kə sa mbiken anan cəved aná Fakalaw sa ga mer su way á kwanay inde bay. ²⁸ Kak dō sə akar inde á wulen a kwanay nà, á mbəsak akar nə səfek. A rəzlan á nga wa sa ga adəka nà, mer su way lele awan. Ata í njad anan way, aday winen dúkwen í mba apan sa man zek aná dō aday way a kəcan atan ataya ite. ²⁹ Kə nəsen anan 'am aná zek ahay bay. Jen anan í zek ahay nà, 'am lele aya, tadé sa man zek aná dō sa pak sləmay ahay. ³⁰ Way sə cəban aná Apasay a Mbərom Cəncan ata nà, kə sí gen bay, anga Mbərom a ga pikwen vivay anahan sə dakay anan kwanay dō anahan ahay nə tə winen awan. Í sa tam kwanay pa sə viyyiya dúkwen, tə winen a re. ³¹ Kə dəfen 'am ahay pə mível bay. Awan á sa cəbak ikwen bay. Kí gen mugo bay re. Kə sa ngarzen pi zek ahay bay, aday kə sa gənihen anan í zek ahay bay re. Aday kə sí gen anan sədək í zek ahay sabay jiga awan. ³² Matana awan, gen aná zek ahay adəka nà, way sumor aya awan. Sənen zek ahay re, aday pəsen anan anan ines í zek ahay, kawa ana Mbərom a sə pəsek ikwen anan anga Yesu Almasihu ata awan.

5

Anjahay á jiyjay a Mbərom inde

¹ Kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday a pəlay kwanay re ata awan. Anga nan, sumor a nà, anjahay a kwanay á ga minje tə ana Mbərom awan. ² Gen asan zek kwa siwa siwa fok, kawa ana Yesu Almasihu a sə pəlay mənuko ta sa mac anga mənuko ata awan. A var anan sifa anahan kawa way ma gad dongo awan, mə varan a aná Mbərom, aday a zlan á nga á Mbərom re ata awan.

³ Həna nà, kwanay kə tərən dō a Yesu ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa adah uho, way ma ga waray azar aya awan, awahay ubor pə way sə dō ahay fok nà, dōwan á sa slaf sləmay a á wulen a kwanay inde kwa manjek bay. ⁴ Aday asa, dōwan á sa nes 'am bay, dōwan á sa cəcap 'am bay, aday dōwan á sa kəlap 'am lelibay aya kəriya bay re. Sumor a nà, miresl a kwanay ahay tə ngran aná Mbərom adəka. ⁵ Kə sənen apan

zle, dō sa dah uho ahay, tu dō sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti njad sə njahay á bahay ana atə Almasihu tə Mbərom inde bay. Dō sə wahay ubor pə way sə dō ahay ahay dúkwen, ti canan pə ide wa aná bahay a Mbərom bay jiga re. Anga way a tinen a sə wahay apan ubor ata a zlan atan á nga zal zek a Mbərom awan, tə dəfan apan nə kawa way sə pəra a tinen.

⁶ Anga nan, kə sa bənen anan á 'am wa aná dō sa njak kwanay ta 'am sə mindel ahay ata bay. Bina Mbərom a ga mível pu dō sa ngam sə təma 'am anahan bay ataya nà, anga jəba sə way a tinen a sa ga sə mindel ataya awan. ⁷ Matana kutok, jəba su dō ataya nà, kə sa jipen tə tinen a bay jiga awan. ⁸ A alay ata nà, kwanay í ide zəenzen a inde. Əna həna kwanay í ide jiyjay a inde, anga ajapay a kwanay tə Bahay a mənuko Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay á təra nà, anjahay su dō sə ide jiyjay ahay kutok. ⁹ Na ja matana ata nà, anga way sumor aya awan, tə way lele aya pa 'am a Mbərom, aday tə way dídek aya fok, ta nay ahay nə í ide jiyjay ata wa. ¹⁰ Gen anan may sa san nə way sa zlan á nga aná Bahay a mənuko ata awan. ¹¹ Kə sa jipen tu dō sa ga way sə ide zəenzen ataya bay jiga awan. Anga way a tinen a sa ga ataya nə, way kəriya aya vərre. Sumor a nà, ten patan Mbərom adəka. ¹² Anga way a tinen a sa ga ataya nà, kwa sə sləfan sləmay dúkwen, dí ngam bay, anga way ataya nə ma ga waray aya tə mindel. ¹³ Bina kak dá tak patan Mbərom nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay uho á jiyjay a inde. ¹⁴ Bina way ma kay a uho nà, ide jiyjay í ca anan uho. Anga nan, da wa:

«Íken dō ma njak ahan awan, pədək bidaw? Slabak á amac wa, aday Almasihu í kak anan jiyjay anahan kutok.»

¹⁵ Anga nan kutok, sənen pə gutter anga anjahay a kwanay á sa ga kawa ana dō sa san awan bay ataya bay, ana kawa su dō ma san way aya awan. ¹⁶ Kə sa nəsen anan alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan. ¹⁷ Matanan, kə sa tərən dō mindel aya bay, əna sənen way a Mbərom sa gan may kí gen ataya awan. ¹⁸ Kə sa viwen nga tə mahay bay, anga kí í nəsen anan sifa a kwanay. Suwan Apasay a Mbərom á rah á mível a kwanay inde. ¹⁹ Gen ara sa man zek í zek ahay á wulen a kwanay inde, tə ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga aná Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga aná Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mível kərtek awan. ²⁰ Ngəren anan aná Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su dōh inde

²¹ Dəfen anan apan i zek ahay à wulen a kwanay inde lele, anga kwanay dō sə dəfan apan anà Almasihu ahay.

²² Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i dəkay anan kwanay kə dəfen anan apan anà Almasihu. ²³ Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà dō anahan ahay ata awan. Pu dō ana Almasihu ahay nà, winen nə nga awan. Dō anahan ataya nə tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. ²⁴ Natiya kutok, kwanay uwar ahay, dəfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa dō ana Yesu Almasihu ahay sə dəfan apan ata re.

²⁵ Kwanay mungol ahay ite, pəlen anan uwar a kwanay ahay kawa anà Almasihu sə pəlay anan dō anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan dō anahan ahay, kə varak anan sifa anahan anga tinen. ²⁶ A var anan sifa anahan anga aday dō anahan ataya tē tēra cəncan aya awan. Kə banak atan tē a'am aday ta 'am anahan. Kə banak atan anga aday tē tēra cəncan aya pa 'am a Mbərom. ²⁷ Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tē mazlaḅ awan, tinen mənǰəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan dūkwen, á ga inde patan ibay re. Dō anahan ahay adəka nà, tē tərak cəncan aya awan, tinen mənǰəna mungok ahay kutok. ²⁸ Matana kutok ite re, mungol á pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Dō kə pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nə zek anahan awan. ²⁹ Tə didək a nà, dowan kula kə nak anan ide i zek anahan nə ibay. Adəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà dō anahan ahay nà, matana kutok. ³⁰ Anga mənuko fok də tərak hawal si zek anahan aya awan. ³¹ Deftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tē may anahan, i hədək pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti tēra nà, zek kərtektəkke coy.*» ³² 'Am a Deftere sa ja ata nà, way maduwen a mi dər a uda awan. Əna pi nen nə Deftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu dō anahan ahay. ³³ Aya əna, 'am ata həna ma ja dūkwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya á pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar dūkwen á dəfan apan anà mbaz anahan lele re.

6

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

¹ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tē may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way aday tədə a zla apan dō a Yesu ahay tã ga anan ata awan.

² 'Am a Mbərom a ja nà: «Dəfan apan anà bəbay anak tē may anak.*» Wita nà, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tē way inde ata awan. ³ 'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nà, natiya: «Kak kə dəfak atan apan nà, ngama i tərak, ki ga zile pə daliyugo.» ⁴ Kwanay bəbay ahay ite, ká si gen way sə cəḅan anà gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pə akəta, aday tətiken atan anan way nà, kawa sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

Bile ahay tə bahay a tinen ahay

⁵ Kwanay bile ahay, dəfen anan apan anà bahay a kwanay ahay həna pə daliyugo ata awan, bənen atan à 'am wa tē əjəjar a kosl kosl jiga awan, kawa kə dəfen anan apan nə anà zek ana Almasihu awan. ⁶ Dəfen atan apan wanahan anga sa jəka ti dəfak ikwen ide ata bay, kabay anga sa zlan atan à nga ata bay. Əna gen mer su way a kwanay nà, anga sa zlan à nga à Mbərom aday ta mivəl kərtek aya awan, anga kwanay nə bile ana Almasihu ahay. ⁷ Gen mer su way nà, tē ataslay mivəl a, kawa ki gen anan mer su way nə anà Bahay a mənuko, bina anà dō zənzen a bay. ⁸ Sənen apan lele: Kwa iken bile, kwa iken bile bay fok nà, ka gak mer su way lele aya cəna, Bahay a mənuko i varak apan magwagway anahan a way anahan.

⁹ Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga anà bile a kwanay ahay tē cəved awan. Mbəsiken 'am sə kətəḅar atan à alay wa re. Anga kə sənen apan zle, kwanay tē tinen a təkə fok nà, dō sə lavak ikwen nga inde kərtek à mburom. Winen nà, a ca pikwen fok hərro à alay kərtek a wa.

Way sə alay su dō a Yesu ahay

¹⁰ Həna kutok nà, tərən dō gədan aya njənnjan, mə tavay aya lele tē magala ana Bahay a mənuko. ¹¹ Təmihen way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ataya à alay inde, anga aday sə tavan pa 'am anà wurwer ana Fakalaw. ¹² Anga vərəm a nuko saa ga ata nà, di ga nə tu dō zənzen aya bay. Di ga vərəm ata nà, tē apasay lelibay aya aday tē bahay a tinen aya təkə re. Tinen tē lavan nga anà daliyugo a anan həna mi nes ata awan. Aday vərəm a mənuko asa nà, tē way lelibay aya à wulen ata ana bagəbaga mburom tē daliyugo ata awan. ¹³ Anga nan kutok, ren way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ata à alay inde, anga luvon a manide ata kə nak ahay pikwen sa naa pa kwanay. Tərən pa 'am nà, dō mungol aya awan. Husen

* 5:31 Ca pə Laataanooji 2.24.

* 6:2 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

anan vëram a kwanay, ki men anan wa bay jiga awan. ¹⁴ Matanan, hëna nà, liven zek, tiven nà, mungol mungol a kutok. Didek a Mbërom i tãra kawa zana ma ßan a à zar kutov dërkak ata kutok. Way lele aya pa 'am a Mbërom ti tãrak ikwen kawa palalam sã njamde pã dëginëgine. ¹⁵ Alavay zek a kwanay sã ðakay anan lëbara mugom a sã varan zay anà ðo ahay fok ata i tãrak ikwen kawa tãkarak à saray a kwanay ahay inde. ¹⁶ Kwa siwa fok, ðëfen nga pã Yesu tã mivel kãrtek awan. Ata i tãrak ikwen mbaray sã kãcaw pikwen wa gadam ana Fakalaw sã mbalay kwanay ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tã uko aya dëp nà, mbaray ata i mbacay anan. ¹⁷ Mbërom kã tãmak kwanay. Dëfen apan nga aday i tãrak ikwen dug-wala à nga a kwanay inde. Bënen anan 'Am a Mbërom nã lele, i tãrak ikwen kawa maslalam ana Apasay sã varak ikwen ata awan.

¹⁸ Gen anan amboh à Mbërom tã mivel kãrtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana Apasay anahan a sa taa ðakak ikwen anan ata awan. Gen anan amboh à Mbërom sã cëce panan wa way ahay cara cara. Kã sa njãken anan ahan sa ga amboh matanan ataya bay, liven zek lele. Matanan gen amboh anga ðo a Yesu ahay fok re. ¹⁹ Gen amboh anà Mbërom anga nen, aday à vuro cãved sa ja anan 'am anahan, aday nã ðakay anan lëbara anahan mugom a mënjãna ajëjar. Əna nã ðakay a nã, way a Mbërom mi ðer aya sã ðuko anan ata fok. ²⁰ Nen à dangay nã, anga Yesu kã slënak nen sã ðakay anan lëbara mugom a pã winen awan. Matanan, gen anan amboh à Mbërom anga aday nã ðakay anan 'am anahan ata cãrah mënjãna zlawan, kawa tãde abay nã ðakay anan ata awan.

Pol a jan 'am anà ðo ahay

²¹ Na gan may hëna nà, kã sãnen anjahay uno ti mer su way uno à man a anan ata ite. Tikikus nã, mërak uno, car uno re, aday winen ðo sa ga mer su way ana Bahay a mënuko tã mivel kãrtek awan. I mak ikwen anan lëbara uno ahay fok. ²² Anga nan, hëna nen apan ni slënak anan ayak à man a kwanay, saa ðakak ikwen anan lëbara a manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a mivel ù doh lele kutok.

²³ Atã Bëbay Mbërom tã Yesu Almasihu Bahay a mënuko, tã varan anà mërak ahay nã zay, asan zek, tã mägala sã adaf nga a tinen pã Yesu.

²⁴ Sumor a Mbërom à tãran anà ðo sã pëlay Bahay a mënuko Yesu Almasihu tã asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Filipi ahay
Adakay way pə deftere a
anan**

Filipi nà, wulen su doh mēduwen a pə cəved sa zla à Ruma a inde. Pol winen dō kərtək tə wulen su dō sa daf egliz à man ata ataya awan, aday a pəlay anan dō a Yesu ahay à Filipi cəvedabay. A tətakan atan way pə anjahay sa ma nga à mēndak ata awan, a dakan atan anan ayak miter mung-walay aya inde, aday a varan atan mēgala sə pərahan azar anà adaf nga a tinen pə Yesu.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran à Mbərom anga Filipi ahay (1.1-11)

Yesu winen dō si mer su way a Mbərom ma ma nga à mēndak awan (1.12 - 2.18)
Avar mēgala aday adakay way (2.19 - 4.9)
'Am mēdakwidok aya awan (4.10-23)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Filipi ahay

¹Sə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tə Timote, manay dō si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà dō sə lavan nga anà egliz ahay tu dō si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà dō sa daf nga pə Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sə Filipi ata inde fok re. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tã varək ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran à Mbərom anga dō sə Filipi ahay

³Kwa siwa nə bayakak pə kwanay cəna, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay. ⁴A alay a nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay fok cəna, hwiya na ga nà, tə ataslay mivəl awan. ⁵Nə ngəran à Mbərom, anga kwa pə ana kwanay sə tēma Yesu Almasihu à mivəl a kwanay inde nà, mənuko apan dī dəkay anan ləbara anahan mugom a pə kərtək awan. ⁶Mbərom kà dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivəl a kwanay inde. Aday na san zle, i pərahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. ⁷Nen nə pəlay kwanay tə dīdek awan. Kak nə bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele. Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni taker anan ləbara a Yesu mugom a aday sə dəkay anan dīdem anahan təkede nà, mənuko a fok dē japak à sumor a Mbərom a su go ata inde re asanaw! ⁸Natiya dūkwen, Mbərom a san zle, nə pəlay kwanay

tə mindel kawa ana Yesu Almasihu sə pəlay mənuko ata awan.

⁹Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay à zəga pa 'am pa 'am. Matanan ki sənən sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay tə cəved dīdek awan. ¹⁰Ata ki sənən sə gəzla anan way lele aya pi zek wa tə way lelibay aya awan, aday hus pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mənəna sa ga ines, dō cəncan aya awan. ¹¹Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varək ikwen mēgala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata dō ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambad a Mbərom, aday ti həran nga.

Adakay anan ləbara a Yesu Almasihu

¹²Matanan mərək uno ahay, u no sənən anan way a anan lele: Dəce a su to nga həna ataya nà, ta mak zek adəka nə sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sə dəkay anan nə pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sə tavay anan mer su way adəka bugol bay. ¹³Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu dō a azar aya fok, ta san zle nen həna à dangay nà, anga nen dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen nà, anga nan. ¹⁴Ləbara sə aban nen a anan ata nà, kà mak anan zek anà dō a mənuko azar aya bayak a adəka, sə dəkay anan ləbara a Yesu mənəna sə jəjar bugol. Ta ma nga sə dəkay anan 'am a Mbərom nà, pa 'am pa 'am.

¹⁵Tə dīdem a nà, dō ahay inde tinen apan ti dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu nà, sə sərək anga nen. Əna dō azar aya ite nà, tinen apan ti dəkay anan nə tə mivəl kərtək awan. ¹⁶Tinen, ta ga mer su way ata nà, anga tə pəlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta ban nen à dangay dūkwen pi mer su way ata wa re. ¹⁷Aya əna, dō a sə dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sərək anga nen ataya nà, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nà, anga ta gan may sə zəga anan dēce uno à dangay adəka mugol.

¹⁸Cəkəbay, kwa à ga nə dō ataya tə dəkay anan 'am a Mbərom a nə tə mivəl kərtək awan, kwa à ga nə tə mivəl kərtək a bay təkede nà, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu adəka nà, kà tak 'am coy. Wita, i cəbo bay, nen nə taslay adəka nà, mivəl. Ni taslay anan mivəl nə kwa siwa siwa fok, ¹⁹anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek adəka nà, sa tam anan sifa uno à dēce wa. I təra matanan nà, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

²⁰Way a nen sə pəlay aday na daf apan nga ata nà, u no nə à təra, i go waray bay. Kwa à ga nə həna, kwa à ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tə sifa awan, u no nà, zek uno à həran nga anà Yesu Almasihu tə dīdek

a hwiya. ²¹ Anga hëna këma, kak në njahak uho të sifa a nà, në hëran nga në anà Yesu Almasihu. Aday kak në mëcak ðukwen, wita suwan re. ²² Kak nen inde të sifa pë daliyugo ðukwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbërom mba. Ni gan may hana nà, anà wuru ðukwen, na san fan bay re.

²³ Abayak nga uno hëna ðukwen kè gəzlak cew re. Abay na gan may, nà zla way uno saa njahay pë kərtek a të Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nà, suwan në wita awan. ²⁴ Aya əna, të winen ata tëke ðukwen, suwan nà njahay uho të sifa awan, anga sa mak ikwen zek adəka. ²⁵ Wita ðukwen në sənək anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho të kwanay fok, anga aday kè zəgihən anan sa daf nga pë Yesu të ataslay mivél a lele. ²⁶ Natiya kutok, na zlak ayak pë cakay a kwanay nà, ki tislən mivél bayak awan, ki hərən anan nga anà Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

²⁷ Lele a hëna kəma, anjahay a kwanay à ga në lele aday dō ahay tã san kwanay nà, dō sa daf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pë cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni sləne ləbara a kwanay a ðukwen, hwiya ni san kwanay mē tavay a lele ndekarkarre të mivél kərtek awan, anga ləbara a Yesu mugom awan. ²⁸ Aday ni san ki jəjiren anan anà dō manidə a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nē dō mē lize aya awan, aday kwanay nà, kə təmen adəka coy. Wita ðukwen, sa ga anan nē zek a Mbërom awan. ²⁹ Mbërom kə gək ikwen sumor anga aday kè dəfen nga pë Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nà, sa daf apan nga cəna coy bay, sa sa dəcə anga winen a re. ³⁰ A alay a nen əga kwanay ata nà, kə cinen anan anà vərəm uno sa ga anga 'am a Mbërom ata awan, aday hëna ðukwen nen apan ni ga vərəm ata re. Natiya mənuko fok də japak sa ga vərəm ata kawa ana kwanay a hëna, kwanay a uda ata re.

2

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

¹ Həna nà, kwanay mē japay a kərtek të Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varək ikwen məgala re bidaw? Na wa, Apasay Cəncan a kə japak kwanay pë kərtek a të winen a ba? Kwanay aya ðukwen, kwanay apan ki sənən zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor i zek ahay re asanaw? ² Natiya, kak a nak ikwen ataslay mivél uno à rah wa nà, 'am à zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay à ga nē kərtek, mivél a kwanay ahay à ga kərtek

aday abayak nga a kwanay ahay ðukwen à ga nē kərtek a re. ³ Kà si gen mer su way à wulən a kwanay ahay inde të sərək aya bay. Kabay kà si gen mer su way sə hərən nga anà zek a kwanay ahay bay re. Adəka bay, men anan nga a kwanay nà, à məndak, aday cən pë dō ahay nē, kawa të zalay kwanay bugol. ⁴ Kà si gen way sa mak ikwen zek a kwanay aya dəkdek bay, əna gen nē way sa man zek anà dō ahay re. Ki gen anan way a anaya nà, ata ataslay mivél uno i rah wa acakan. ⁵ Abayak nga a kwanay à ga nē kawa ana Yesu Almasihu.

⁶ Winen a aday nà, tinen të Mbërom a nē kərtek, kwa hëna kabay.

Əna të winen ata tëke ðukwen, kə gək anan may sə lavay a nga anahan të Mbërom a sabay re.

⁷ Adəka bay, a ca pa man sə njahay anahan ata nà, kawa way kəriya awan, a mbəsakak anan ayak.

Tə wahay anan awahay pë daliyugo à wulən sə dō ahay, të sənək anan winen dō.

Kè tərək anan zek anahan bīle awan.

⁸ Kà mak anan nga anahan à məndak ta sə dəfan apan anà Mbërom hus pə amac, amac pə dədom mē zləngad awan.

⁹ Anga nan kutok, Mbërom a cakaf anan, a ma anan pa man sə njahay anahan a kurre ata awan.

A daf apan sləmay sə zalay sləmay sə way ahay fok të mazla6.

¹⁰ Anga nan kutok, dō ahay fok, à ga nà, à bagəbaga mburom, à ga nē pë daliyugo, kwa à man su dō ma mac aya ðukwen,

ta sak a sləne sləmay a Yesu cəna, tinen a fok ti dukwen gərmec ù vo.

¹¹ Tinen a fok ti hərən nga anà Mbërom, Bəbay a nuko, ta sa ja nà, Yesu Almasihu winen Bahay awan.

Ken anan jiyjay sa 'am a Mbërom pə daliyugo

¹² Natiya, mərək uno ahay, kə sənən apan zle, Yesu nà, kə dəfak anan apan anà Mbërom. Həna ðukwen, dəfen anan apan anà Mbërom kawa ana kwanay sə dəfan apan à alay a nen əga kwanay ata awan. Ka taa dəfen anan apan nē lele. A ga hëna nen inde əga kwanay sabay dəp nà, gen matanan hwiya. Kwanay nà, kə təmen coy. Natiya, gen mer su way lele aya sə dəfan apan à Mbërom të əjəjar a kosl kosl jiga awan. ¹³ Anga Mbërom a mbədəhak ikwen anan mivél kawa sa zlan à nga, aday kī gen mer su way lele aya sa zlan à nga re.

¹⁴ Pi mer su way a kwanay saa ga fok cəna, kà si gen të agungoz a bay, kà sa tərihen apan à wulən a kwanay ahay inde bay re. ¹⁵ Natiya ki tərən dō lele aya, mənəna ines ahay, ki tərən wan a Mbërom lele aya awan,

à wulen su dō mi nes a aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen a fok i ide zænzen inde. Anga nan kutok, ken anan jiyjay a kwanay à wulen a tinen inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, ¹⁶ aday dīken atan anan 'am sa njad sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen matanan nā, pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nā, nen ni taslay mivel tə kwanay pə ide anahan. Anga ni san kutok, mer su way uno, tə dāce uno sa sa anga kwanay ata nā, kə tərak uno kəriya bay. ¹⁷ Həna, adaf nga a kwanay pə Yesu ata nā, kə tərak kawa way mə varan à Mbərom. Aday nen nā, hinahibay ti i vad nen dəp nā, mez uno i təra kawa way mə varan a anā Mbərom re, i japay pi zek tə way ana kwanay sə varan ata awan. Aday dukwen, i taslak uko anan mivel bayak adəka, nen tə kwanay a təkə fok. ¹⁸ Kwanay dukwen, tislən mivel pə kərtek awan. Matanan tasluko mivel jiga awan.

Atə Timote tə Epafəroditus

¹⁹ Həna, kak kə zlak anan à nga anā Bahay Yesu nā, na gan may sə slənək anan ayak Timote əga kwanay bəse. Ata aday ni sləne ləbara a kwanay a nā, i vuro ataslay mivel. ²⁰ Anga uwec wa Timote a cəna, dōwan inde kwa kərtek sə bayak pə kwanay kawa nen nā, ibay. Si winen a taayak. ²¹ Də a azar ataya fok nə tə pəlay sa gan mer su way a Yesu Almasihu bay. Ta ga nā, mer su way sa zlan à nga anā zek a tinen aya cəna coy. ²² Əna kə sənən zle Timote nā, kə slak mungol wanahan, anga kə gak mer su way lele aya sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan, manay maya awan. Winen nā, kawa wan pə cakay ana bəbay anahan ata awan. ²³ Natiya, həna kutok u no sə slənək ayak nə winen awan, əna ni ca pə sariya uno su go ata lele aday. ²⁴ Nen a dukwen na san zle Mbərom i mbəsuko ayak cəved saa zlak ayak əga kwanay azana re.

²⁵ Aday asa, na gan may sə slənək ikwen anan ayak mərək a mənuko Epafəroditus, winen dōwan a kwanay sə slənək ahay à man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tə winen nā, ma gak mer su way a Mbərom miya awan, mə rəzlek anan à nga wa anā 'am a Mbərom miya re. ²⁶ U no sə slənək ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tə mindel, winen à ajalay nga inde, bina a san zle kə slənən pə ləbara sə dəvac anahan a re. ²⁷ Didek a acəkan, dəvac kə gak anan. İbay mənəcək abay i mac coy. Əna Mbərom kə jalak panan nga, kə mbərək anan. Mbərom a jalay nga nā, pə winen wa cəna coy bay. A jalay nga nə pi nen wa re. Mbərom a mbar anan nā, anga aday ajalay mərava anahan tə dāce azar aya tē zulo à nga wa bay.

²⁸ Anga nan, na gan may tə mindel sə slənək anan ayak à man a kwanay aday ka sak a cinen anan nā, kə tislən mivel bayak awan. Ata aday nen dukwen ni jalay awan gem sabay re. ²⁹ Matanan, təmihən anan nā, tə ataslay mivel awan, anga kwanay a fok kə tərən dō a Yesu ahay. Dəfen anan apan anā jəba su dō aya kawa winen ata awan. ³⁰ Winen nā, kə zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sə bələlən wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

3

Dəfuko nga nā, pə Yesu kərtek coy

¹ Mərək uno ahay, 'am a inde həna u no sa jak ikwen anan ayak: Tislən mivel anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak həna asa nā, pə way aday nə dəkək ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sə dəkək ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pə atətək way lelibay aya wa ite re.

² Bənən nga a kwanay pu dō sa jəka ki i tərən dō a Mbərom ahay nā, si gəden mədəndalas aday ataya awan. Tinen dō sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kəla ahay, dō a Mbərom ahay itəbay. ³ Də a Mbərom didek aya nā, mənuko a adəka. Anga mənuko apan dī hərən nga à Mbərom tə məgala sə Apasay Cəncan awan, aday də taslay mivel anga Yesu Almasihu. Bina dā daf nga pə way si zek a mənuko ahay bay.

⁴ Kak adaf nga pə way si zek a mənuko ahay nə lele kəma, abay tiya nā, nen ni daf apan nga itəbay dāw? Aday kak dōwan a inde kə bayakək, lele sa daf nga pə way si zek ataya nā, nen ni lahan apan adəka bidaw?

⁵ Nen a aday nā, zaav sə Yahuda guzgwəz awan, slə sa Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a à slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jəmaakan pə dəba sə awahay uno wa cəna, tə gudō mədəndalas. Kak tə day sə dəfan apan anā Tawrita nā, nen nə dəfan apan tə mindel bina nen à wulen sə Farisa ahay inde. ⁶ Ta day sə pəra a manay Farisa ahay dukwen, nə pərahan azar nā, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu dō sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə didəm ana Tawrita dukwen, mungok uno ibay re.

⁷ Na taa ca pə way ataya fok nā, kawa way su mo zek ahay. Əna həna na ca pə way ataya fok ite nā, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anā Yesu Almasihu bay. ⁸ Ayaw, na ca pə way ahay fok nā, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakək way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nā, kawa kwaskwalay, aday nə dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, ⁹ mē njahay pə

kørtek a tē winen. Na taa jōka nen mənjōna ines nā, anga na taa dēfan apan anā Tawrita ata awan. Əna hōna nē dēfak nga pē Yesu Almasihu coy. Matanan, Mbərom a ca upo nen mənjōna ines pē idē anahan kutok. A ga matanan anga nē dēfak nga pē winen awan. ¹⁰ Way uno sa gan may cəna, u no nā san Yesu Almasihu, aday u no nā san mēgala anahan sē slabakay anan ahay ā mēke wa ata awan. U no sē səmen anā dēce ahay kawa anahan sē səmen ata, aday u no sa ga minje tē winen ā amac anahan inde re. ¹¹ Natiya, kē zlak anan ā nga a Mbərom nā, i slabakay ahay nen ā mēke wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

¹² Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nē tarak kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sē dēzle ā man anahan, anga bā Almasihu Yesu kē tēmak nen aday nē dēzle ā man anahan awan.

¹³ Ayaw, mərak uno ahay, nen dukwen na mbak apan sa jōka nē dēzlek ā man a Yesu a, fan bay re. Əna way kørtek inde ni ga kawa dō sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pē way sē dēba ahay fok, aday ni rəzlen ā nga wa sa ca idē, ¹⁴ ni haw idē uno zuhhwe pē way a sa njad pa 'am ata awan. Way uno saa njad ata nā, sifa a Mbərom a sē ngamak uko apan ā mburom pē cakay ana Yesu Almasihu ata awan.

¹⁵ Natiya, mənuko dō a Yesu ma san nga lele aya nā, bayakuko matanan. Aday kak dōwan a inde abayak nga anahan kē gəzлак pi zek wa tē mbala a mənuko nā, Mbərom i cəden a wa mba. ¹⁶ Hōna ata nā, pərahuko anan azar sa zla pē kørtek awan, tē cəved a mənuko sa nay anan ahay hus hōna ata awan.

¹⁷ Mərak uno ahay, gen kawa nen awan, aday pərihen anan azar anā minje su dō sa ga kawa manay ataya re.

¹⁸ Na ja matanan nā, anga dō ahay inde bayak awan, ta ngam sē tama mer su way sē dēce ana Yesu Almasihu sa ga pē dēdom mē zləngad ata bay. 'Am ata aday nā, bā na taa jak ikwen anan, hōna nē mənahan ayak hwiya nē anā 'am ata tē idē sē ayam awan. ¹⁹ Dō ataya nā, Mbərom i lize atan ū uko inde. Tinen nā, tē pərahan azar anā Mbərom bay, əna tē pərahan azar anā way sē mivēl a tinen ahay dəkdek. Tinen, tē həran nga i zek ta sa ga adəka nē way lelibay aya awan. Tē bayak nē pē way sē daliyugo ahay dəkdek coy.

²⁰ Mənuko nā, dā gan may anā way ataya itəbay, anga mənuko dō sē gala a Mbərom ahay. Mənuko apan dī ba Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, dō sa tam dō. Winen i may ahay ā mburom wa mba. ²¹ Kā sak a may ahay nā, i mbədə anan zek a mənuko bəle a

anaya awan, aday i tēra anan zek tē mazlaḅ a kawa ananahan awan. I ga way ata nā, tē mēgala mbala anahan a sē lavan nga anā way ahay fok ata awan.

4

Zay ā ga inde ā wulen su dō a Yesu ahay

¹ Natiya, mərak uno ahay, tiven nənjan ā cəved a Mbərom inde, kawa anuno sē dakak ikwen anan ata awan. Nē pəlay kwanay bayak awan, aday haway a kwanay u go re. Nen mē taslay mivēl awan anga kwanay a fok, ni həran nga anā zek anga kwanay car uno ahay.

² 'Am uno inde anga uwar a cew a anaya re, atē Evodi tē Sintike. Na gan may nā, tē tēma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen ā tēra nē kørtek, anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay. ³ Adayiken ite mēndala uno Suzugos*, nē cəce panak nē, man zek anā uwar a cew ataya ite. Manay tē tinen, mē rəzлак anan ā nga wa sē dakay anan ləbara a Yesu mugom awan. Manay nā, atē uwar ataya awan, tatē Kəleman, aday tu dō si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su way pē kørtek awan. Tinen a fok, Mbərom kē vindek a sləmay a tinen ā dərēwel su dō tē sifa aya inde.

⁴ Kwanay nā, tislēn mivēl kwa siwa siwa fok, anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday ni mənahan ayak nā, anā 'am anan re. Tislēn mivēl. ⁵ Sumor a nā, lele a kwanay ā kay uho pa 'am sē dō ahay fok, tē canan. Sənen apan, Bahay a mənuko Yesu nā, winen inde tē kwanay. ⁶ Matanan, kē jilēn awan bay, əna way a kwanay sa gan may ahay fok nā, dīken anan anan ā Mbərom adəka. Dəbuken anan Mbərom, gen anan amboh, aday ngəren anan re. ⁷ Ki gen matanan nā, Mbərom i varak ikwen zay anahan. Zay ata nā, dō zənzen a i gəzlan alay sa san a kula bay. Zay ata i ba anan mivēl a kwanay tē abayak nga a kwanay ahay pē ajalay nga ahay wa, anga kwanay dō ana Yesu Almasihu ahay.

⁸ Mərak uno ahay, ni zəgahak ikwen anan ayak apan 'am uno aya inde hōna. Way ahay inde nā, tēde sē jalay apan. Matanan kutok, bayiken pē way dīdek aya awan, aday pē way tē mazlaḅ aya re. Bayiken pē way tēde aday sa daf apan nga ataya awan, tē way cancan aya awan. Bayiken pē way mē rəba aya awan aday tē way tēde sē həran nga ataya awan. Way a anaya fok nā, tinen lele, way tē mazlaḅ aya awan. ⁹ Way a nen sē dakak ikwen anan, aday kē tēmihēn anan ataya nā, gen matanan. Aday way a kē slənēn pi nen wa, aday kē cinēn uno nen apan ni ga ataya nā, gen matanan re.

* 4:3 Suzugos a nan sa ja nā, dō sa ga mer su way pē cakay su dō hinen.

Natiya, Mbərom, do sə varak uko zay ata, i njahay tə kwanay kutok.

Pol a ngəran ù do sə Filipi ahay

¹⁰ Nə ngəran anə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, nə taslay mivél bayak awan, anga kə njiden sə bayakay ahay upo miza awan. Tə dídek a ná, abay ka taa bayiken ahay upo way anahan. Aday həna alay a kə zlak pikwen wa bayak a, kə njiden alay a sə dazle anan ahay upo bəse bay. ¹¹ Ká sa bayiken na ja matanan ná, anga sa jəka way a kuco ata bay. Matana bay, anga nə sənək idé sə njahay zay tə way a inde upo ata kwa kəkəma fok. ¹² Nə sənək mətawak, aday nə sənək anjahay su do zilile a re. Nə sənək anan way ahay cara cara fok. Nə sənək arah, aday nə sənək anahay ta may re. Nə sənək idé à sə njahay tə way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənək idé à sə njahay mənəna way à alay inde re. ¹³ Natiya, ni mba apan sə səmen à way ataya fok ná, anga mǎgala a Yesu Almasihu a sə vuro ata awan. ¹⁴ Kwa á ga nə matanan dəp ná, ki gen lele ta su mo zek à dəcə uno ahay inde.

¹⁵ Kwanay do sə Filipi ahay, bayiken pə alay a nen sə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu mugom a kurre ata aday. A alay a nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Makedoniya wa ata ná, su mo zek nə, kwanay dəkdek, bina egliz miza inde kə mak uno zek anga sa man zek anə 'am a Mbərom ná, ibay. ¹⁶ A alay a nen à wulen su doh sə Tesaloniki dukwen, ka taa men uno zek pə way a sa taa kuco ataya re. ¹⁷ Ká sa bayiken, na ja matanan ná, anga sa jəka nə dubok pikwen wa way ata bay. Əna nə taslay mivél adəka ná, anga na san zle Mbərom i daf pikwen alay sə meskefe anahan anga way a kwanay sə vuro ata awan. ¹⁸ Nə təmahak way a kwanay a sə sləno anan ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan ná, bayak awan, ni ga dəcə sə awan sabay re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata ná, lele. Kə viren ná, anə Mbərom. I təma anan, a zlan à nga re. ¹⁹ Mbərom a aday ná, awan a a kəcan à alay inde bay, anga winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə alay a Yesu Almasihu. ²⁰ Do ahay fok tē zambad a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Pol a jan 'am anə do ahay

²¹ Jen anan 'am ù do a Yesu ahay fok kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu. Mərak a mənuko həna à man a anan ataya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²² Aday do a Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am re. Mə zakan a jiya ná, anə do sa ga mer su way əga bahay sə Ruma ahay.

²³ Bahay a mənuko Yesu Almasihu á gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden ayak
anà dɔ sɛ
Kolosiya ahay
Adakay way pɛ deftere a
anan**

Sa daf Egliz à wulen su doh sɛ Kolosiya nà, Epafəras. A alay ana Pol sɛ vinde dɛrewel a anan nà, tinen à dangay maya tɛ Epafəras. A dakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sɛ way ahay fok, aday a dakan atan anan azla a tinen à tɛra kawa su dɔ mɛ japay a tɛ Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, adaf nga pɛ Yesu a zalay asan way sɛ daliyugo ahay fok, tɛ pərahan azar anà atatak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sɛ way ahay fok (1.1-23)

Yesu nà, way a Mbərom mi dɛr awan (1.24-2.5)

Anjahay wiya mbala dɔ a Yesu Almasihu ahay (2.6-4.6)

Andav sa 'am ahay (4.7-18)

Pol a jan ayak 'am anà Kolosiya ahay

¹ Sɛ vindek ikwen ayak dɛrewel a anan nà, nen Pol, nen dɔ ana Mbərom sɛ ngaman aday sɛ tɛra anan dɔ maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tɛ Timote mɛrak a mənuko ata awan. ² Mɛ vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mɛrak a manay ahay, mɛ japay aya tɛ Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko à gak ikwen sumor aday à varak ikwen zay anahan.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dɔ sɛ Kolosiya ahay

³ A alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mɛ mbədek anan à nga wa sɛ ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re. ⁴ Mɛ ngəran anga mɛ slənek kwanay nà, kɛ tɛmihen Yesu Almasihu à mivɛl a kwanay inde tɛ dɛdek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà dɔ a Yesu ahay re. ⁵ Ki gen matanan nà, anga kɛ sənən zle Mbərom kɛ lavak ikwen anan zek tɛ way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki dɛfen anan ide à way a kwanay saa njad anan mba ata awan. Kɛ sənən pɛ way a Mbərom a sɛ lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sɛ sləne ləbara mugom a sa 'am dɛdek a ata awan. ⁶ Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kà tak 'am pɛ daliyugo kwa aha fok. Kɛ tɛrak nà, kawa sé aday winen

apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde dɛkwen matanan re. A dazlan sɛ zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sɛ sləne Mbərom kɛ gak ikwen sumor acəkan ata awan. ⁷ Sɛ dɛkak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay i mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tɛ mivɛl kɛrtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu əga kwanay à yime a manay inde. ⁸ Epafəras ata nà, kɛ dɛkak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sɛ varak ikwen mɛgala sɛ pəlay mɛrak ahay ata awan.

⁹ Anga nan kutok, a ban kwa pɛ ana manay sɛ sləne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mɛ mbasakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kɛ sənən way anahan sa gan may, aday à varak ikwen kəlirɛ* tɛ asan way tɛ mɛgala sɛ Apasay anahan. ¹⁰ Natiya tɛ kəlirɛ sɛ asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pɛ Mbərom i zəga nɛ pa 'am pa 'am. ¹¹ Ma gan amboh anà Mbərom dɛkwen, anga aday à varak ikwen mɛgala sɛ mazlaɓ anahan sɛ jɛra njənan, aday sɛ səmen anà way ahay fok tɛ ataslay mivɛl awan. ¹² Matanan, ngəran anà Bəbay Mbərom anga kɛ varak ikwen cəved sa njad magwagway anahan sɛ lavan a zek a anà dɔ anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. ¹³ Mbərom kɛ tɛmak ahay mənuko à alay a mɛgala ana bahay sɛ ide zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sɛ bahay a wan anahan ləliwe ata awan. ¹⁴ Sɛ tɛmay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nɛ, wan a Mbərom, anga kɛ pɛsek uko anan ines a nuko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sɛ lavan nga anà way ahay fok

¹⁵ Mbərom nà, kula dɔwan kɛ canak anan tɛ ide bay. Əna Yesu Almasihu dɔwan a mezeze a Mbərom ata kɛ kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anà way a Mbərom mɛ ndakay aya kəzlek jiga fok. ¹⁶ Mbərom a ndakay way ahay fok nɛ tɛ alay a wan anahan ata awan, kwa à ga nɛ pɛ daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday dɔ canan zle ataya, kwa way aday dɔ canan bay ataya fok, kwa way tɛ mɛgala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tɛ bahay a tinen aya tɛke fok. Way ataya fok mɛ ndakay aya nɛ, tɛ

* 1:9 Kəlirɛ a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

alay a wan anahan ata awan, aday anà wan anahan ata re. ¹⁷ Winen nà, a lahan anà way ahay fok, aday way ataya ta ga inde dukwen, anga winen a re. ¹⁸ Winen nà, pa nga ana do sà japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à məkə wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kə lahak anan pa 'am ana way ahay fok. ¹⁹ Mazla6 sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anà Mbərom a nə matana awan. ²⁰ A nan à Mbərom a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am à zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə do ahay anga wan anahan ata awan, anga kə pəkak anan mez anahan, kə məkək pə dədom.

²¹ Kwakwa ata nà, kwanay dərən dərən pi zek wa tə Mbərom, kə tərən nà, do manidə anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay dukwen, lelibay aya re. ²² Əna Yesu kə tərək do zənzen awan, aday kə məkək anga kwanay. Matana həna kutok nà, Mbərom kə zlahak anan məlməl anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə tərən do cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənjəna ines aday dowan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. ²³ Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa daf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kà sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njanjan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə sləne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata dukwen, daliyugo kəzlek kə slənek anan fok coy re. Həna, nen Pol nà, Mbərom kə tərək nen do si mer su way anahan, anga sə dəkay anan ləbara sa 'am a anan re.

Mer su way a Pol sa ga anga do a Yesu ahay

²⁴ Həna nà, nen apan ni taslay anan mivəl tə dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. A alay ata nà, Yesu Almasihu a kə sak dəcə, matanan nen ni sa dəcə anga do anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga dəcə matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivəl a kwanay inde ataya à ndav wa. ²⁵ Mbərom kə zəbək nen do si mer su way anahan à wulen su do anahan ahay wa. A gan may nà, nà dəkak ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. ²⁶ Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi dər awan, dowan a san anan fan bay. Aya həna nà, Mbərom kə kak anan ahay uho anà do anahan ahay kutok. ²⁷ A nan anà Mbərom nà, do anahan

ahay pu kon pu kon fok tà san way anahan mi dər ata nà, winen lele aday tə mazla6 a re. Way a mi dər ata nà, Yesu Almasihu a à mivəl a kwanay inde ata awan. Tə winen awan, ki mben apan sa daf anan abayak nga a kwanay dook pa man sə mazla6 anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

²⁸ Anga nan, manay apan mi dəkən anan anà do ahay fok nà, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi təkərən atan, manay apan mi jan atan panan fok nà, tə kəlire a Mbərom a sə varan umo ata awan. A nan umo jiya nà, do mə japay aya tə Yesu Almasihu ahay fok tə təra nà, do ma san nga aya pa 'am a Mbərom. ²⁹ Nen apan ni rəzlen à nga wa sa ga mer su way ata tə mægala mbala Yesu Almasihu a i nen inde nà, anga nan kutok. Sa ga mer su way a i nen inde nà, mægala ata awan.

2

¹ U no nà, sənən apan lele, mer su way həna nen apan ni ga ata nà, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata nà, anga kwanay do sə Kolosiya ahay, tu do sə Lawdikiya ahay, aday dukwen, anga azar su do kula tə canak uno fan bay ataya re.

² Na ga matanan nà, anga sə varək ikwen mægala aday kə sənən zek à wulen a kwanay ahay inde, kə tərən zek kərtek awan. Aday asa u no nà, kə njiden kəlire sa san didek a Mbərom fok. Ata nà, ki sənən anan way a Mbərom a mi dər ata awan, kawa sa ja nà, Yesu Almasihu. ³ Kəlire tə asan way lele aya fok dī tan à nga nà, à Yesu Almasihu inde.

⁴ Nə dəkak ikwen anan ayak way a anaya nà, anga aday dowan à sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay tə wurwer sa 'am ahay bay. ⁵ Sənən apan lele re, kwa nen inde à wulen a kwanay ibay dəp nà, apasay uno inde tə kwanay. Nen apan ni taslay mivəl tə mindel nà, anga nə sləne kwanay apan ki gen way tə cəved aya awan, aday adaf nga a kwanay pə Yesu Almasihu nà, mə tavay a demer demer lele.

Anjahay su do ana Yesu Almasihu ahay

⁶ Həna nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivəl a kwanay inde winen nə bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay nà, à təra kawa azla su do mə japay aya tə winen acəkan ataya awan. ⁷ Matanan, hen sləlay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan sləlay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. Hərən à 'am anahan inde, adaf nga a kwanay pə winen à ga nə njənnjan kawa ana kwanay a sə tətək ata awan. Ngərən anà Mbərom bayak awan.

⁸ Aya əna, sənən pi zek lele, bina do ahay ti i njak kwanay tə atətək way mung-walay aya, aday tə asan way kəriya aya awan. Aday cəkəbay asan way a tinen ataya nə asan way su do zənzen awan,

kabay asan way sə apasay lelibay aya sə daliyugo a anan, bina asan way mbala Almasihu itəbay. Kə pəken anan sləmay anə atətak way a tinen ataya bay jiga awan, ⁹ anga anjahay a Mbərom fok nā, winen i zek ana Yesu Almasihu inde. ¹⁰ Matanan həna, kwanay kə jipen tə winen a kutok ata nā, Apasay a Mbərom đukwen kə rahak ə kwanay inde coy re. Anga Almasihu a nā, Bahay a pa nga sə way a tə məgala aya ə mburom ata fok.

¹¹ Anga ajapay a kwanay tə winen ata nā, Mbərom kə gak pikwen mez anahan sə dakan anan anə do ahay kwanay nə do anahan ahay. Kwakwa ata a jan anə Yahuda ahay nā, tə gad mədəndalas anga tinen do anahan ahay. Aya kwanay həna kutok nā, Mbərom a a ga pikwen mez sə dəkay anan nə kwanay do anahan ahay ite. A ga way ata nə tə alay su do bay, əna tə alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen kə rak ahay kwanay ə anjahay a kwanay sə kwakwa lelibay ata wa coy. ¹² A alay a kwanay sa ga bəptisma ata nā, kə tərak kawa ta lak kwanay ə məke inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday ə alay a kwanay sa may ahay ə 'am wa ata đukwen kə tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay ə məke wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A təra matanan nā, anga kwanay kə dafen apan nga, məgala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay ə məke wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu ə məke wa ata re.

¹³ A alay ata nā, Mbərom a ca pikwen nā, kawa do ma mac aya awan, anga kwanay nā, do sa ga ines ahay, aday anga kə gak pikwen mez sə dəkay anan kwanay nə do anahan ahay ata fan bay re. Aya həna kutok, Mbərom kə varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. ¹⁴ A alay ata nā, sariya a Mbərom kə bənak mənuko, anga də pərahak anan azar anə 'am anahan ma ja aya ata bay. Əna pə dəba anahan a wa nā, Mbərom kə ngərwak anan dərewel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə vinde aya uda ata aday kə darak anan pə dədom a mə zləngad awan. Matanan sariya inde puko sabay sə coy. ¹⁵ A alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zləngad ata nā, kə jakak anan alay pa nga anə məgala ana bahay sə setene ahay ə bagəbaga mburom inde ata fok, kə mbak patan. Kə pəkak atan waray i ide pa 'am sə do ahay fok re.

¹⁶ Anga nan kutok, dowan ə sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, dowan ə sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə dafen apan anə luvon sa

man uda ata bay jiga awan. ¹⁷ Way ataya fok nā, minje pə way saa nay ahay, bina didek sə way ataya fok nā, ə Yesu Almasihu a inde. ¹⁸ Do ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan do ahay ta sa ja nā, do ahay tə nahay anan nga a tinen aday tə dafen apan anə maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anə cəen sə zubay a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya i cəen sə zubay inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan dəkdek. Matanan jəba su do ataya nā, kə sa bənen atan ə 'am wa bay jiga awan, anga tinen do sə haran nga i zek ahay, do sə kwecele ahay re. ¹⁹ Do ataya nā, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu do a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njad sə japay pi zek nā, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njad sa har tə alay a Mbərom kutok re.

²⁰ Həna kə sənən apan zle lele, kwanay nā, kə məcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nā, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay do sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə dafen anan apan anə 'am sə awan aya pərslesle nā, angamaw? ²¹ 'Am kawa: «Kə laman alay anə way a anan bay», «Kə tukom way a anan bay», kabay «Kə zəba anan way a anan bay» re. ²² Da jak dī dafen apan anə way ataya cəna, də san zle, ta nay ə abayak nga su do zənen a wa dəkdek, way ataya fok ti lize. ²³ Mama'am a nā, do ahay tə bayak nā, atətak way ataya tə varan kəlire anə do ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anə do ahay sa ga pəra kawa sa zlan ə nga anə do ahay, sə nahay anan nga ə məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re. Aya əna, mer su way matanan ataya fok nā, i man zek anə do ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

3

Yesu Almasihu kə mbədahak ikwen anan anjahay

¹ Kə sənən apan zle coy kwanay nā, kə slabiken ahay ə məke wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, dafen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njad ə mburom ata awan. Ki njiden anan nā, ə man ana Yesu Almasihu, dowan a mə njahay a tə day sə alay puway a Mbərom ata awan. ² Matana awan, abayak nga a kwanay ə ga nə dəgəcce pə way a ə mburom ata awan, bina kə bayiken pə way sə daliyugo ahay bay. ³ Anga nan kutok, kə sənən apan zle, kwanay nā, kə məcen, aya əna Mbərom kə slabakak ahay kwanay ə məke wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi dər a ə alay ana

Yesu Almasihu inde pə cakay a Mbərom. ⁴ Tə didek a nà, Yesu Almasihu nə winen sifa a kwanay. Natiya, pə luvon a aday Yesu Almasihu a kà sak a sləray ahay ata nə kwanay dukwen ki sləren ahay nə tə winen awan, aday tə mazlab anahan a re.

⁵ Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sə waray ahay, aga ubor pə way ma ga waray aya awan, tə way lelibay aya awan, aga ide pə way ahay. Bina ka sak i gen ide pə way ahay nà, ki dəfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. ⁶ Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mivél pu dō sə dəfan apan bay ataya awan. ⁷ A alay ata nà, anjahay a kwanay a dukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

⁸ Aya hana kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kí gen mivél bay, awan á cəbak ikwen bay, kí gen anan way lelibay aya anà dō ahay bay, ká si gen mənjelgek bay, ká sa nəsən anan 'am anà dōwan bay, ⁹ ká sa gəden anan mungwalay i zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sə kwakwa ata nà, kə mbəsiken anan ti mer su way anahan aya təkə fok. ¹⁰ Həna Yesu Almasihu kə mbədəhak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kə pəken zana wiya a pi zek, kə tərən dō wiya aya coy. Dōwan a kwanay wiya ata winen apan i zəga sə ndakay zek nə pac pac, anga aday kí gen minje tə Mbərom, dō sə ndakay kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbərom lele cərah kutok. ¹¹ Anga nan kutok, həna nà, awan sə gəzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu dō azar aya nà, ibay. Do ma gad mədəndalas aya awan, tu dō ma gad a bay aya fok, tinen nà kərtek. Do mə vəzle a bay aya awan, tu dō mə vəzle a bay a tə mindel ataya fok, tinen kərtek a re. Aday dō bile aya awan, tu dō bile aya bay ata awan, tinen kərtek a ca. Do ataya fok, awan kə gəzlak atan alay pi zek wa bay. Anga zek anə Yesu Almasihu a nà, winen pa nga sə dō ahay fok, aday á mivél su dō anahan ahay inde fok re.

¹² Matanan, kwanay nà, kə tərən dō a Mbərom ahay coy, a pəlay kwanay anga winen a sə walay kwanay. Anga nan, sumor a nà, azla a kwanay á cəved a Mbərom inde á ga nə lele. Gen anan sumor i zek ahay fok, tərən dō lele aya awan, dō mə nahay nga aya awan, dō sə kəffe aya awan, aday dō sə munapanaw ahay re. ¹³ Səmen anan i zek ahay. Kwa abay awan inde kə slahak anan ú uko inde anà dōwan aya dəp nà, tə pəse zek ahay, anga Bahay a mənuko nà, winen apan a taa pəsek uko anan ines a nuko ahay. ¹⁴ Way lele bina maw nà, sənen zek á wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan

nà, asan zek i japay kwanay pə kərtek awan, aday mivél a kwanay ahay dukwen, ti ga nə kərtek a re.

¹⁵ Mbəsiken anan mivél a kwanay anà zay a Yesu Almasihu sə varak ikwen ata anga aday á lavan nga anà mivél á kwanay. Mbərom a ngamak ikwen ahay á zay anahan ata inde anga aday kə tərən uda zek kərtek awan. Natiya ngəren anan kwa siwa siwa fok. ¹⁶ 'Am ana Yesu Almasihu á rah anan mivél a kwanay ahay. Diken anan anan 'am a Mbərom i zek ahay, men anan zek i zek ahay tə atətak way ahay tə kəlire mbala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan. Gen ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga, aday tə ara mbala ana Apasay a Mbərom sə dəkak ikwen anan ata awan. Ngəren anan á Mbərom tə ataslay mivél awan. ¹⁷ Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nà, gen nà, tədə kawa dō a Bahay Yesu ahay, ta sə ngəran apan anà Mbərom Bəbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su dō a Yesu ahay

¹⁸ Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay nə lele. Wita nà, way aday tədə dō a Yesu ahay ti ga ata awan.

¹⁹ Kwanay mungol ahay, pəlen anan uwar a kwanay ahay lele, ká si gen atan alay bay.

²⁰ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan á 'am wa anà atə bəbay a kwanay tə may a kwanay ahay pə way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nà, i zlan á nga anà Bahay a mənuko.

²¹ Kwanay bəbay sə gwaslay ahay kutok, ká si ngərzen pə gwaslay a kwanay ahay bəra bəra bay, bina ti njahay nə slebər bərre.

²² Kwanay bile ahay ite, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay lele. Ká sa dəfen atan apan nà, pə ide a wa aday á zlan atan á nga ata cana coy bay. Əna dəfen atan apan nə lele tə mivél kərtek awan, anga kwanay nà, dō sə jəjaran á Mbərom ahay. ²³ Kwanay apan ki gen nà, mer wura wura fok cəna, gen nə tə mivél kərtek awan, kawa ki gen anan mer su way anà Bahay a mənuko, bina anà dō zənzen a bay. ²⁴ Sənen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nà, zek a Bahay a mənuko awan, i varak uko anan way anahan sə zlapan anan anà dō anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nà, winen Almasihu. ²⁵ Sənen apan lele asa re, dōwan a kə gak ines nà, Mbərom i gan sariya pə ines anahan ata awan. Bina Mbərom a gazla dō ahay pi zek wa itəbay asanaw!

4

¹ Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anà bile a kwanay ahay nə lele aday tə cəved awan. Bina kwanay dukwen, kə sənen

zle, bahay inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbərom aday təren do ma san way aya awan

² Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh anà Mbərom ta sə ngəran kwa siwa siwa fok.

³ Gen anan amboh à Mbərom anga manay re. Gen anan amboh anga aday má njad cəved sə dəkay anan ləbara sa 'am ana Almasihu mi dər ata anà do ahay. Həna manay à dangay nà, anga ləbara sa 'am anahan ata awan. ⁴ Gen anan amboh à Mbərom nà, anga aday ú mo zek sə dəkay anan 'am anahan anà do ahay cərah lele, kawa abay tədə ni dəkay anan ata awan.

⁵ Gen anan nga anà anjahay a kwanay à mamasl su do sa san Mbərom bay ahay inde ata nà, lele. Kwa siwa cəna, kà sa tamen anan alay a bay, gen nə way lele aya awan.

⁶ A akad' bala a kwanay ahay inde nà, 'am a kwanay ataya fok á ga nə 'am lele aya ma daf nga awan. Matanan ki sənən sə mbədahan apan anà do sə cəce 'am ahay fok.

Aja 'am mədakwidok aya awan

⁷ Mərak a nuko Tikikus i dəkak ikwen anan ləbara sə njahay uno à man a anan ata awan. Tikikus nà, winen mərak a mənuko, car uno re, winen do sa ga mer su way a Bahay a mənuko ndekərkərre lele. Manay apan mi gan mer su way anà Mbərom miya awan. ⁸ Nen apan ni slənək anan ayak nà, anga aday á təkerek ikwen anan ləbara a manay, aday i varak ikwen məgala sə pərahan azar a Mbərom. ⁹ Tikikus i zlak ayak tə mərak a mənuko Onesimus do sə əga kwanay awan. Winen nə car a mənuko, aday a ga mer su way a Mbərom nà, ndekərkərre re. Tinen ti dəkak ikwen anan way sə təra à man a manay a anan ataya fok. ¹⁰ Matanan Aristarkus, dowan a manay à dangay həna miya ata kà jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a mərbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak 'am. Kə sənən apan zle, na jak ikwen lele, Markus kà sak a dəzlek ayak nà, təmihən anan lele. ¹¹ Yesu sə dowan inde tə ngaman Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. A wulen ana do su mo zek sa ga mer su way anga bahay a Mbərom ataya nà, Yahuda maza aya ibay, si tinen a maakankən'a ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sə vuro məgala i mer su way inde wanahan.

¹² Epafaras kà jak ikwen ayak 'am. Winen nà, do sə əga kwanay aya re, winen do sa ga mer su way a Yesu Almasihu cite. Winen apan i rəzlen à nga wa sa gan amboh anà Mbərom pac pac anga kwanay. A gan amboh a Mbərom nà, anga aday kə tərən do mə jəra aya awan, kə tərən do ma san nga aya awan aday kə sənən sa ga way ana Mbərom sa gan may fok kutok. ¹³ Na san pi mer su

way anahan sa ga tə mətəndəron ataya zle anga kwanay, anga do sə Lawdikiya ahay, aday anga do sə Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar anahan a tətə. ¹⁴ Lukas car a mənuko doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday Demas dəkwen kà jak ikwen ayak 'am re.

¹⁵ Matanan jen anan 'am anà mərak à mənuko ahay à Lawdikiya ataya awan. Jen anan 'am anà Nimfa tu do a Yesu ahay sa taa halay nga əga winen ataya awan. ¹⁶ Dərewel a anan nà, jingen anan əga kwanay, aday kə slənən atan anan ayak anà do sə egliz sə Lawdikiya ahay tə jinge anan re. Aday dərrewel uno sə vinden anà Lawdikiya ahay ata kə dəzlek ayak əga kwanay nà, jingen anan ite re. ¹⁷ Jen anan anà Arkipus nà, á demed pi mer su way a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga anan nə lele.

¹⁸ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Sənən apan lele re, nen nà, à dangay hwiya.

Natiya Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Tesaloniki ahay
mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

A derewel a anan inde nà, Pol a ngəran anà dō a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndaron sə pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tã ga mer su way bayak a anga sə wadaf anan ləbara a Yesu mugom a pə daliyugo. A dakan atan anan anjahay a tədə i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa təra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga dō a Yesu ahay à Tesaloniki (1.1 - 3.13)

Anjahay su dō a Yesu ahay (4.1-12)

Amay ana Yesu Almasihu (4.13 - 5.28)

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō ana Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom à gak ikwen sumor anahan, aday à varak ikwen zay re.

Pol a ngəran à Mbərom anga dō a Yesu ahay à Tesaloniki

² Manay mə ngəran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. A alay a manay apan mi ga amboh cəna, mə mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. ³ Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mə bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan, aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kə pəlen anan, aday pə atavay a kwanay njanjan a anga kə dəfen anan idə həna ata dükwen anà winen a re. ⁴ Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kə walak kwanay sə təra dō anahan ahay. ⁵ A alay a manay sə dəkay anan ləbara mugom a əga kwanay ata nà, ma jak ikwen nə 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nə tinen 'am didek aya coy re. A alay a manay əga kwanay ata dükwen, mə njahay kəkəməw nə kə sənən zle lele. Ma ga matanan nə anga sa mak ikwen zek.

⁶ Kwanay aday nà, ki zlen həna nə kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kə təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, dō ahay ta gak alay tə kwanay bayak

a anga 'am ata awan. Aday tə winen ata təkə dükwen, kə tislən anan mivəl ta 'am ata adəka, anga Apasay Cəncan a kə varak ikwen məgala. ⁷ Natiya kutok, kwanay apan ki dikan anan anan cəved a Mbərom lele anà dō ahay pə daliyugo sə Makedoniya tə Akaya. ⁸ Dō ahay bayak a à Makedoniya tə Akaya tə slənek ləbara sa 'am pə Bahay a mənuko anga kwanay. Kwa ta sə wura fok, dō ahay tə slənek coy kwanay apan ki dəfen nga pə Mbərom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. ⁹ Bina tinen a tə alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kə təmihen manay əga kwanay nə kəkəməw. Tinen apan ti təkər ləbara sa 'am a kwanay sə mbəsak pəra ahay ata, aday kə mbədihən anan mivəl a kwanay pa sa gan amboh anà Mbərom, winen dō tə sifa aday winen dō didek ata awan. ¹⁰ Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nə Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nà, Yesu, Mbərom sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan. Wan ata nà, i tam mənuko anga aday Mbərom à ga puko mivəl à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

2

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

¹ Mərak a manay ahay, kwanay a kə sənən zle, ana manay sa zlak ayak əga kwanay ata nə kə tərak awan kəriya bay. ² Kə sənən zle, ma sak dəcə à wulen su doh sə Filipi, anga ta gak alay tə manay, tə gənahak umo. Mə dəzlek ayak əga kwanay à Tesaloniki dükwen, dō a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a təkə dükwen, Mbərom kə bənək umo mbac bayak awan, aday mə dəkak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. ³ Manay apan mi dakan anan cəved didek a anà dō ahay nà, mə gədan atan nə mungwalay bay, way ləlibay aya inde à mivəl a manay itəbay re, mə njəkan uda anà dowan bay. ⁴ Mə təkər nà, way ana Mbərom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nà, ma slak sə dəkay anan 'am anahan, aday a varan umo anan ləbara anahan mugom a à alay inde sə dakan anan anà dō ahay kutok. Ma ja 'am nà, aday mǎ zlan à nga anà dō zənzen a bay, əna aday mǎ zlan à nga anà Mbərom awan, winen dō sa san abayak nga a manay ata awan. ⁵ Kə sənən zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindəl bay, aday ma jak 'am sə rəkə pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde həna ata dükwen, Mbərom a san zle, winen 'am didek awan. ⁶ Kula mə pəlak dowan à həran umo nga bay. Kwa à ga nə kwanay, kwa à ga nə dō maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

⁷ Abay cəved inde mi cəce pikwen wa way ahay kawa dō məduwen aya sa ga ataya

bidaw, anga manay nê dô maslan ana Almasihu ahay. Òna mæ cæihæk awan bay. Mæ tæra adæka nâ, dô sækæffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anâ gwaslay anahan ahay ata awan. ⁸ Mæ pelay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak åga kwanay nâ, mæ pelay sê dakak ikwen anan pa 'am nê lëbara mugom a sa nay ahay pæ cakay ana Mbërom wa ata awan. Aday winen ata dækdek bay re. Mæ pëlak sê varak ikwen anan nga a manay aya re, anga ki zlen umo à nga cævedabay. ⁹ Mërak a manay ahay, kæ mbædæken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga åga kwanay ata bay asanaw? Kwa å ga nê sê luvon, kwa å ga nê sê ipec, ma ga mer su way nê ndekærkærre, anga aday à alay a manay apan mi dækak ikwen anan lëbara mugom a sa nay à alay a Mbërom wa ata nâ, mâ njad way sa pa mænjana sê bænak ikwen uda mbiyed.

¹⁰ Kwanay a kæ sänen zle ma ga mer su way åga kwanay nê kækæmaw, aday Mbërom dükwen a san a zle re. Anjahay a manay åga kwanay dô a Yesu ahay nê lele, didek awan, dôwan i gædan umo azar pæ awan a ibay. ¹¹ Kæ sänen zle re, ma ga way ahay tæ kuwaya a kwanay nê kawa bæbay sa ga way tæ gwaslay anahan ahay ata awan. ¹² Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen mægala, ma taa jak ikwen dükwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anâ Mbërom, dôwan a sê ngamak ikwen aday ki zlen à bahay anahan inde tæ mazlaë ata awan.

¹³ Mi ngëran anâ Mbërom hwiya re, anga à alay a manay sê dækak ikwen anan 'am anahan ata nâ, kæ tæmihen anan nê kawa 'am su dô zenzen a bay, æna winen kawa 'am a Mbërom a way anahan. Tæ didek a nâ, wita nê 'am a Mbërom acækan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivel a kwanay inde, kwanay dô sa daf nga pæ Yesu ataya awan. ¹⁴ Mërak uno ahay, kwanay kæ taren kawa dô ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbërom pæ daliyugo sê Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tæ përahan azar anâ Yesu. Matanan hëna dô a kwanay ahay ti ga alay tæ kwanay dükwen, kawa winen ata kësllä. ¹⁵ Yahuda ataya tæ vödäk ahay dô maja'am a Mbërom ahay kwakwa, tæ vödäk anan Bahay a mænuko Yesu, aday hëna tæ ræzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anâ Mbërom a bay jiga awan. Ta nan ide anâ dô ahay fok. ¹⁶ Abay tæ gafak umo 'am sê dakay anan lëbara sa 'am a Mbërom anâ dô su kon azar aya, anga aday dô ataya tå tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nâ, ines a tinen ahay, aday Mbërom a kâ gak patan mivel hëna acækan.

Haway ana dô sê Tesaloniki ahay a gan anâ Pol

¹⁷ Mërak uno ahay, à alay a mænuko sê gæzla nga ata nâ, mivel kæ hanak pumo nga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nâ, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kæ mbædækek ayak pæ kwanay à dæfa. Abay a nan umo sa mak ayak åga kwanay maza awan. ¹⁸ Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, æna Fakalaw kæ næsek anan cæved awan. ¹⁹ Mæ bayak pæ kwanay nê anga kwanay kæ viren umo mægala sa daf nga pæ way a Mbërom sê zlapay anan i varan anâ dô ahay ata awan. Sê varan umo ataslay mivel hway apan tækede dükwen, kwanay re. Jugo sê vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anâ Bahay a mænuko Yesu azanan i may ahay ata nâ, kwanay. ²⁰ Tæ didek a nâ, dô ahay tæ varan umo zlangar anga kwanay nê bayak awan, aday mæ taslay mivel dükwen tæ kwanay a re.

3

¹ Haway a kwanay kâ gak umo cæna, mbac a slan umo cævedabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slënak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak. ² Timote nâ, mërak a mænuko, winen apan i ga mer su way a Mbërom tæ manay, mæ dakay anan lëbara mugom a mbala Yesu Almasihu anâ dô ahay nê manay pæ kærtek awan. Mæ slënak anan ayak åga kwanay nâ, aday à mak ikwen zek, aday à varak ikwen mægala sê tavay njanjan pæ cæved a Mbërom. ³ Matanan, kwa hëna dæce ahay ta tak ikwen à nga dæp nâ, dôwan å sa zluwe kwa kærtek à cæved a Mbërom wa bay. Kæ sänen zle, di takas nê tæ dæce ahay matanan tæktek re asanaw? ⁴ Ayaw, à alay a manay åga kwanay ata nâ, ma jak ikwen ayak panan wa coy, dô ahay ti naa ga alay tæ mænuko pa 'am mba. Matanan hëna dæce ataya ta nak ahay puko kawa ana kwanay sa san ata kutok. ⁵ Na ca apan, dæce winen apan i nay ahay pikwen nâ, mbac kæ slahak uno. Anga na awan, nê slënak ayak Timote åga kwanay, aday nâ san kwanay apan ki përihen anan azar anâ Yesu acakan hwiya bidaw? Nê jëjarak, na wa, tiya nê Fakalaw kæ njækak kwanay à cæved sê didek wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kæ tærak way keriya awan.

⁶ Hëna Timote kâ mak ahay åga kwanay wa pæ cakay a manay, a tækæren umo nâ, lëbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki përihen anan azar anâ Yesu hwiya, kæ pælen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pæ manay tæ ataslay mivel awan, bina haway a manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re. ⁷ Mërak a manay ahay, manay apan mi sa

dæce, dō ahay ti jugwar pumo wa 'am dæp nâ, Timote a nay a jan umo matanan cæna, kâ varak umo mægala bayak a, anga kwanay apan ki pærihen anan azar sa daf nga nâ pæ Yesu hwiya. ⁸ Bina, kak kwanay apan ki tiven njanjan pa 'am a Mbærom matanan kæma, mi taslay mivæl sæ njahay tæ sifa aya uho. ⁹ Ataslay mivæl a manay sa njad pa 'am a Mbærom a mænuko hæna anga kwanay ata nâ, kwa mâ ngæran anâ Mbærom nâ kækæma, wita kâ slak awan bay. ¹⁰ Kwa â ga nâ sæ sipec, kwa â ga nâ sæ luvon, manay apan mi gan amboh aday â varan umo cæved sa zlak ayak åga kwanay saa cak ikwen ahay ide aday mi tatakak ikwen anan ahay way aday kâ sænæn pæ cæved a Mbærom fan bay ataya awan.

¹¹ Ma gan amboh anâ Bæbay a mænuko Mbærom a ta nga anahan awan, tæ Yesu Bahay a mænuko nâ, tæ tæðan umo ayak cæved a sæ dæzlek ayak åga kwanay awan. ¹² Bahay a mænuko Yesu â varak ikwen mægala sa san zek â wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sæ pælay anan dō ahay fok, kawa ana manay sæ pælay kwanay ata awan. ¹³ Natiya awan, tæ cæved ata kutok, ki tæren dō mægala aya pæ cæved anahan, anga aday kâ njiden awan lelibay a pæ mivæl a kwanay ahay sabay, kâ tæren dō cænæn aya pa 'am a Bæbay a mænuko Mbærom pæ luvon a Bahay Yesu saa may ahay pæ daliyugo tu dō anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pæ luvon ata nâ, winen a pi zek tu dō anahan aya azar a fok.

4

Anjahay sa zlan â nga anâ Mbærom

¹ Mærak a manay ahay, way a mæ mbæsak a sa jak ikwen ayak ata nâ, hæna: Mæ tatakak ikwen anan anjahay sa zlan â nga anâ Mbærom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nâ matanan. ðna manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nâ, tæ slæmay ana Bahay a mænuko Yesu, zægihen anan apan asa. ² Kæ sænæn way a manay sæ tatakak ikwen anan tæ slæmay ana Bahay a mænuko Yesu ataya zle. ³ A nan a Mbærom cæna, kâ tæren dō cænæn aya awan, kawa sa ja bine siwaw nâ, kâ limen anan alay â uwar uho bay, ⁴ kuwaya â njahay nâ tæ uwar anahan awan, â sækæffe inde. Ata dō ahay ti hærak ikwen nga. ⁵ Adæka bay, ubor â ga pikwen bahay bay. Wita nâ azla su dō sa san Mbærom itæbay ataya awan, dō sæ pæra ahay. ⁶ Dowan â gan sædæk anâ dō hinen ta sæ jænæn pæ uwar bay, anga Bahay a nuko Yesu i naa gan sariya anâ dō sa ga ines a matanan ataya awan. 'Ba ma jak ikwen anan 'am ata coy. ⁷ Anga Mbærom a ngamak uko nâ saa ga ines tu dō sæ uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko adæka nâ, sæ njahay â cænæn inde pa 'am anahan. ⁸ Anga nan, kak dōwan

a kâ ngæmak 'am a anan itæbay cæna, a ngam bay nâ, dō zænzen a bay, æna zek a Mbærom a, dōwan a sæ varak uko Apasay Cænæn ata awan.

⁹ Mærak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am sæ pælay zek â wulen a kwanay dō a Yesu ahay sabay. Zek a Mbærom a kâ dækak ikwen anan cæved ata coy. ¹⁰ Tæ didek a nâ, kæ pælen dō a Yesu ahay pæ daliyugo sæ Makedoniya fok. ðna ma gak ikwen kem nâ, zægihen anan apan pa 'am pa 'am. ¹¹ Ræzlen anan â nga wa sæ njahay sækæffe lele. Kæ sa slihen â 'am sæ dō ahay inde bay. Gen mer su way tæ alay a kwanay aya aday kâ njiden way sa pa, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. ¹² Ki gen anan matanan cæna, dō sæ uho ahay ti dæfak ikwen apan, aday ki saa ræken awan pu dō wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

¹³ Mærak ahay, a nan umo nâ, sænæn anan way saa tæran anâ dō a ma mac ataya awan. ðna zlawan â sa gak ikwen kawa dō sa ba Yesu itæbay ataya bay. ¹⁴ Dæ dæfak apan nga, Yesu kâ mæcak, aday kâ slabakak ahay â mæke wa. Anga nan, dâ san zle, dō sa daf nga pæ Yesu ahay aday tæ mæcak coy ata nâ, Mbærom i i slabakak atan ahay â mæke wa anga aday tæ njahay â man a Yesu. ¹⁵ 'Am a manay sa jak ikwen ayak hæna ata nâ, 'am ana Bahay a mænuko Yesu a sæ tætakan anan anâ dō ahay ata awan. Pæ luvon ana Yesu saa may ahay ata nâ, mænuko hæna tæ sifa ataya dî naa lahan apan anâ dō ma mac ataya sa zla â man ana Yesu a bay. ¹⁶ Pæ luvon ata nâ, Mbærom i varan cæved anâ maslay anahan ahay. Bahay a tinen i ngaman atan, aday ata ti fa mæzlæzlihen kutok. Cæna zek a Bahay a mænuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, dō a anahan ma mac ataya ti lah sæ slabakak ahay â mæke wa pa 'am. ¹⁷ Ata aday mænuko mæ mbæsak a tæ sifa uho ataya dî japay tu dō anahan a azar ataya â matapasl inde tatæ Bahay a mænuko Yesu â mburom. Natiya dî njahay tatæ Bahay a mænuko Yesu pa sæ viyviya awan. ¹⁸ Kak matanan cukutok nâ, men anan anan mivæl dō doh anâ zek ahay lele ta 'am a nan.

5

Tæruko dō mæ lavay zek aya awan

¹ Mærak a manay ahay, pa 'am sæ luvon kabay alay a sæ amay ana Bahay a mænuko Yesu nâ, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, ² anga kwanay aya kæ sænæn zle coy, luvon ana Bahay a mænuko i saa may ata nâ, i slay ahay puko nâ kawa dō sæ akar sa nay â alay a dōwan a san apan bay ata awan. ³ I tæra nâ, â alay a dō ahay ti ja nâ «Zay inde, awan inde sæ bænæn mbiyed ũ dō ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan â nga kawa

dæce sa tan à nga anà uwar, wan sə dəlay anan ata awan. Tinen a fok, dōwan saa tam wa kwa kərtek dukwen, ibay.

⁴ Aya əna, mərak ahay, kwanay nà, mə njahay aya i ide zenzen inde bay. Luvon ata i sa dəzley pikwen gangaf kawa dō sə akar sə gaway ahay bahay su doh ata bay. ⁵ Kwanay nə dō sə ide jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mənuco dō sa bar sə luvon ahay i ide zenzen inde ataya bay. ⁶ Anga nan kutok, dā njak ahan kawa dō azar aya itəbay. Adəka bay, dəfuko anan ide anà zek a manuko ahay lele, guko anan nga i zek re. ⁷ Dō ahay ta taa njak ahan nə sə luvon, aday ta taa vaway nga dukwen sə luvon. ⁸ Aya, mənuco nà, dō sə ide jiyjay ahay. Anga nan, guko anan nga i zek. Dəfuko nga pə Yesu, aday sənuko zek. Da gak matanan ata nà, i tarak uko kawa palalam à mbac inde. Aday dəfuko anan ide anà luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuko ata awan. Way ata dukwen i tarak uko kawa dugwala à nga inde. ⁹ Mbərom a walay mənuco nə anga aday dā saa ga dæce pə 'am anahan bay, əna sa naa tam mənuco tə alay ana Bahay a mənuco Yesu Almasihu. ¹⁰ A mac anga mənuco, anga aday kwa à ga nə də məcak coy, kwa à ga nə mənuco tə sifa aya mba, dī njahay tə winen awan. ¹¹ Anga nan, viren anan məgala i zek ahay, aday men anan zek i zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga həna coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

¹² Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nà, dəfen anan apan anà dō a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuco a daf atan nə sə tətakak ikwen anan cəved anahan. ¹³ Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

¹⁴ Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nà, gifen anan 'am anà dō sə isew ahay, viren anan məgala ana dō sə zlawan ahay, men anan zek anà dō bəle aya awan, aday kà si yen nga tə dō ahay bay fok. ¹⁵ Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kà si men anan anan sədək anà dōwan bay. Əna kwa siwa siwa dukwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənəna sə mbədək anan dō azar aya à nga wa re. ¹⁶ Kwa siwa fok cəna, tislən mivəl. ¹⁷ Gen amboh kwa siwa. ¹⁸ Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nə guko matanan, mənuco dō a Yesu Almasihu ahay fok. ¹⁹ Kə ticen anan alay pə 'am anà Apasay Cəncan a bay. ²⁰ Kə kədiyen anan 'am anà dō maja'am a Mbərom ahay bay.

²¹ Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nà, təmihen atan.

²² Zlāmen anan anà sədək a wura wura fok jiga awan.

²³ Mbərom a dō sə varak uko zay ata, à təra kwanay dō cəncan aya jiga awan. A ba anan apasay a kwanay, tə mivəl a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a mənuco i sa may ata nà, à njad pikwen wa way lelibay a bay. ²⁴ Mbərom a sə ngamak ikwen ata i ga anan, anga winen nà, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

²⁵ Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. ²⁶ Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay ta alay. ²⁷ Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuco Yesu nà, jingen anan dərəwel a anan pə 'am su dō a Yesu ahay fok.

²⁸ Bahay a mənuco Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà dō sə
Tesaloniki ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à derewel anahan mama'am a inde ata awan. A alay ata nà, dō a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atatak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, dō ahay tə sanak apan bay. Əna Pol a ja nà, wita mungwalay. A alay a Yesu i may ata nà, i tam anan dō anahan ahay, aday i gan sariya anà dō sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am didek a pə amay a Yesu Almasihu (1.1 -2.17)

Aga amboh tə adakay way ahay (3.1-18)

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

Mbərom i gan sariya anà dō ahay mba

³ Mərak uno ahay, lele a nà, mənəngaran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mənəngaran, anga kə zəgihən anan sa daf nga pə Yesu, aday kə zəgihən anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. ⁴ Anga nan kutok, à alay a manay əga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa kwanay apan ki sen liREW ahay tə cəved ahay cara cara pu dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan adaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

⁵ Way ata a dəkay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà dō ahay tə cəved lele a kutok. Kwanay ki sen liREW həna ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde. ⁶ Ayaw, Mbərom nà, dō didek awan. Luvon a kà slak cəna, i man anan uda siked anà dō sa ga alay tə kwanay ataya awan. ⁷ Kwanay dō sa sa liREW həna ataya nà, i varak ikwen anjahay zay kutok. Manay dūkwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan

ahay məgala aya, ⁸ à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu dō sa san Mbərom itəbay ataya fok, i ga anan alay tu dō sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. ⁹ Ti sa liREW nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anà məgala sə mazlaə sə bahay anahan itəbay. ¹⁰ Way ataya ti təra nà, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nà, dō anahan ahay ti həran nga. Dō sə dafan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su dō sə həran nga ataya awan, anga kwanay dūkwen kə dəfen apan nga coy, hina fa mə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

¹¹ Anga nan kutok, ma taa gan amboh anà Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nà, anga aday kə njihen kawa dō anahan a sə walay ataya awan. Aday ma gan amboh anga aday à mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, à ba kwanay tə magala anahan ata ite. ¹² Natiya, dō ahay ti həran nga anà Bahay a mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday dō ahay ti hərak ikwen nga anga winen re. Mbərom a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

2

Dō sə sədək

¹ Mərak a manay ahay, u no sa ja 'am həna nà, pə luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko dī halan nga pa 'am. Ma gak ikwen amboh nà, ² kə viwen anan nga i zek ahay kwayan'a, anga 'am ana dō ahay sa jəka luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, kə nak coy ata bay. Kwa à ga nə sa ja 'am ata nà, dō maja'am a Mbərom, kwa à ga nə dō sə wazay sa ja, kwa dō ahay tə ja nə nen a sə vinde anan adəka, kə dəfen apan nga bay, kə jəjiren bay. ³ Dowan à sa njak kwanay bay jiga awan. Luvon ata i nay ahay ta 'am kəriya bay. Dō ahay bayak a ti vəze pə Mbərom, aday dō sə sədək a ti i lize anan à uko inde ata i nay ahay aday. Ata, luvon ata i nay ahay kutok. ⁴ Dō sə sədək ata i gafan 'am anà dō ahay kwa sə həran nga anà ma fok, kwa sə həran nga anà zek a Mbərom awan. I ja nə winen a a zalay mbərom ahay fok. I zla à doh sə mazlaə a Mbərom, i daf man sə njahay anahan à man ata awan, i təra anan zek anahan kawa Mbərom awan.

⁵ Kə sənən apan sabay kələdaw? A alay mənuko pə kartek ata nà, na jak ikwen anan way ataya coy asanaw? ⁶ Həna tamak nà, awan inde sə gafan 'am sa nay ahay, aday

kə sənən awan ata zle. Alay ata kà slak cəna, do sə sədək ata i nay ahay kutok. ⁷Tə didek a cəna, do ahay inde, tinen apan ti ga sədək bayak a coy. Da san anan nà, anga Mbərom a kà mak uko zek sə dəkak uko anan way ata awan. Əna way a nen sa jəka ti nay ataya nə ti nay ahay fan bay, si dowan a sə takan alay i ide ata kà zlak wa aday. ⁸Ata aday, alay a i sla aday do sə sədək ata i sa nay ahay kutok. Yesu Almasihu Bahay a mənuko kà nak ahay à mazlaḅ anahan inde nà, i lize a wa do sə sədək ata awan, i vəzle apan apasay sa 'am anahan aday à mac. ⁹Do sə sədək a sa nay ata nà, i nay ahay nə tə məgala ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya cara cara sa njak anan do ahay. ¹⁰I may ahay nà, sa ga way lelibay aya cara cara sa njak anan do aday saa lize ù uko inde ataya awan. Ti lize anga ta ngam sə pəlay 'am sə didek itabay. Abay tã ngam tiya nà, Mbərom kə təkam atan bidaw? ¹¹Anga nan kutok, Mbərom kə cərwidek anan abayak nga a tinen aday tã daf nga nə pə way mungwalay aya awan. ¹²Natiya awan, sariya i ban anan do sa ngam sa daf nga pə didek a Mbərom itəbay əna ta gan may anà way lelibay ataya ata awan.

Mbərom a walay kwanay

¹³Kwanay mərak aya aday Bahay a mənuko sə pəlay kwanay ataya awan, sumor a nà, mi ngəran à Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay a daliyugo winen mə ndakay a fan bay ata dukwen, Mbərom kə walak kwanay anga saa tam kwanay tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Apasay ata a təra kwanay do anahan ahay. A tam kwanay dukwen, anga kə dafen nga pə didek a Mbərom ata awan. ¹⁴Anga nan, à alay a manay sə dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, a ngamak ikwen pə cakay anahan, anga aday kə njiden anan mazlaḅ ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

¹⁵Anga nan, mərak a manay ahay, tiven nə nənjan lele, bənen anan way a manay sə tətakak ikwen anan ataya awan. Kwa à ga nə mə tətakak ikwen anan ta 'am, kwa à ga nə mə vindek ikwen anan ayak avinde pə derewel, bənen anan lele.

¹⁶⁻¹⁷Bahay a mənuko Yesu Almasihu a ta nga anahan a aday Mbərom Bəbay a mənuko, tə varak ikwen məgala aday gədan sa ga way lele aya aday sa ja 'am sə way lele aya hwiya ite. Bina Mbərom a pəlay nuko, aday tə sumor anahan i varak uko məgala hwiya, aday i mak uko zek sə dafan ide anà way a lele saa nay ahay pa 'am ata re.

3

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

¹Mərak a manay ahay, 'am uno mə mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara ana Bahay a mənuko Yesu à zla base pa 'am pa 'am, aday do ahay tə dafan apan kawa ana kwanay a sa ga həna ata ite. ²Anga manay dukwen, gen anan amboh, anga aday à gan umo nga pu do sə sədək ahay wa. Anga sə təma way a manay sa ja ataya nà, do ahay fok bay.

³Əna Bahay a mənuko nà, winen do didek awan, i mak ikwen zek sə təra do məgala aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa re. ⁴Bahay a mənuko awan a man umo zek sa daf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. ⁵Bahay a mənuko à mak ikwen zek à mivel a kwanay ahay inde, anga aday kə sənən anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkəməw ata awan, aday kə smen anan anà dəcə ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya à ga mer su way

⁶Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, do sə isew ahay à wulen a kwanay inde ataya nə kə njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə təmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. ⁷Kə sənən anjahay a manay à wulen a kwanay zle, aday lele dukwen njihen kawa ana manay ata re. A alay a manay əga kwanay nà, manay isew aya bay asanaw? ⁸Ma pak daf a dowan kəriya bay, ma lar zek adəka nə pi mer su way aday m̄ pan way i zek a manay ahay, kwa à ga nə sə luvon, kwa à ga nə sə sipec, anga a nan umo sə vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. ⁹Ma ga matanan ata nà, a nan sa ja nà, mə cəcihek pikwen wa daf nə, ma gak way lelibay a bay, əna a nan umo tə minje a manay adəka nə sə tətakak ikwen anan way. ¹⁰A alay a manay əga kwanay ata dukwen, ma jak ikwen nà, kak dowan a a nan sa ga mer su way bay cəna, à pa way bay ite re.

¹¹Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nà, anga mə slenek do ahay inde à wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Əna ta gan may cəna, sə dazay à 'am sə do ahay inde so. ¹²Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, manay apan mi gafan 'am anà zahav su do kətan an ataya, tə mbəsak way ataya aday tã ga mer su way sa njad anan daf a tinen cite re.

¹³Mərak a manay ahay, kwanay ite nà, kà si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. ¹⁴Kak dowan a kə bənək anan 'am a manay a sə vindek ayak à derewel a anan inde ata bay cəna, sənən anan dowan ata lele. Kà sa jipen tə winen

sabay aday waray á gan. ¹⁵ Əna kí cen apan kawa winen dó maníde bay. Jen anan apan adəka nə tə cəved lele awan, anga winen mərak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

¹⁶ Bahay a mənuko Yesu, dó sə varak uko zay ata, á varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kəkəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mənuko á njahay tə kwanay a fok ite.

¹⁷ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nə, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə dərəwel uno ahay fok matanan. Həna anan nə, alay uno awan. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu á gak ikwen sumor á kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anà
Timote
mama'am ata awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Timote a taa man zek anà Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Hana Pol a vinden ayak derewel a anan anà Timote nà, way sa man zek anà egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan à ta 'am kwa aha. Anga nan, a dakan anan ayak anà Timote nà miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla do ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday dukwen, Pol a dakan anan anjahay tade do a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sə do ahay à egliz inde (1.1 - 3.13)
Adakay way pə miter mungwalay aya
awan (3.14 - 4.5)

Adakay way anga maced sə egliz ahay (4.6
- 6.21)

Pol a jan ayak 'am anà Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do maslan ana Yesu Almasihu. Sa daf nen do maslan a nà, atə Mbərom, do sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, dowan a mənuko sə dafan ide ata awan.

² Nə vindek ayak derewel a anan nà, akinen Timote. Iken kawa wan si zek uno awan, anga iken do sa daf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko tə gak sumor, tə varak zay a tinen, aday kà gan atan i zek wa ite re.

Atətak way su do mungwalay aya awan

³ 'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, ni mənahan ayak hana nà, anà 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina do ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sə mungwalay ahay anà do ahay. Anga nan, gafan atan 'am. ⁴ Jan atan nà, tə mbəsak sə ngwedəsl 'am kəriya aya awan, tə mbəsak 'am sə baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sə zəbay avad awiyaway à wulen su do ahay inde kəriya awan. 'Am ata dukwen i man zek anà do sa daf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom bay re. ⁵ Dakan atan anan, anga aday tə pəlay do ahay tə mivəl kərtek a lele, mənəna sə bayak nga sa ga mbadire, aday ta sa daf nga pə Mbərom tə didek a acəkan.

⁶ Azar su do aya nà, tə zluwek à cəved wa, ta ma nga sə ngwedəsl nə 'am kəriya aya awan. ⁷ Abay ta gan may adəka nà, sə

tətakan anan 'am a Mbərom anà do ahay. Əna cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sə ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anà way a tinen sə tətakan anan anà do ahay ata bay.

⁸ Mənuko nà, da san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak dowan a kə pərahak anan azar tə didem a nà, na. ⁹ Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga do sa ga way lele aya ata bay, əna ma var adəka nà, anga do lelibay aya awan, anga do sə vəze pə Mbərom ahay, anga do sə dafan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga do mə tahasl aya awan, anga do sə həran nga anà Mbərom bay ahay, anga do sə təra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga do sə lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga do sa vad nga su do ahay azar aya re, ¹⁰ anga do sa jən uho ahay, aday anga do sə nahay tə do ahay nə kawa su do zənzen a sabay ataya awan, anga do sə sukom a way tə do ahay bile aya coy ata awan, anga do sa gad mungwalay ahay, aday anga do sə mbadan pa nga wa anà mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga do sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sə tətək lele ata re. ¹¹ Sə dəkak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a Mbərom, winen do sə mazlab, aday do sə ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sə ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

¹² Nen nà, nen apan ni ngəran anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sə vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kə dafak nga pi nen ta sə mbuko anan mer su way anahan à alay inde. ¹³ Kurre ata nà, nen nə jənak anan pa 'am anà Mbərom, nə jugurak 'am pu do anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu do anahan ahay tə mindel re. Əna winen kə gak uno sumor anga a ca upo nà, na san awan bay, aday nen nə dafak nga pə winen a bay re. ¹⁴ Natiya, Bahay a mənuko Yesu Almasihu kə gak uno sumor maduwen a sa daf nga pə winen a, aday kə varak uno məgala sə pəlay do ahay tə asan zek anahan awan.

¹⁵ The, nga sa 'am didek a həna, aday u no nà, kuwaya à təma anan tə mivəl kərtek awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu a nay pə daliyugo nà, anga sa tam anan do sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay nga su do sə atahasl aya nà, nen a adəka bugol. ¹⁶ Əna na gak anan i zek wa anà Yesu, nen bahay nga su do sə atahasl ahay. Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan ahay ngatay anahan a sa ndav bay ata anà do ahay, anga aday tə daf apan nga aday

tá njad sifa sa ndav bay ata re. ¹⁷ Kuwaya á zambad a Mbærom Fetek, Ba Mæduwen. Winen ná, a mac itåbay, dowan a canan itåbay re. Mbærom ná, winen kærtektække. Kuwaya á hëran nga, á varan mazlaþ pa sæ viyviya awan. Amen.*

¹⁸ Iken ite, wan uno Timote, hëna næ mbæsakak anan atëtak way anaya á alay anak inde, kawa ana do maja'am a Mbærom ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am ataya ti varak mægala sa ga mægæzläga sæ tavan á nga wa aná 'am a Mbærom. ¹⁹ Ki mba apan sa daf nga pæ Mbærom lele tæ mível kærtek awan. Æna azar su do a aya ná, tæ ngæmak sa ga matanan bay. Anga nan kutok, tæ mbædahak anan læn aná cæved a Mbærom, aday tæ lizek. ²⁰ A wulen su do ataya ná, atæ Himeniyas tæ Aleksandire inde á wulen a tinen. Næ mbæsakak atan pæ alay ana Fakalaw, aday tæ mbæsak sæ jënan pa 'am aná Mbærom.

2

Adakay way pa 'am sa ga amboh

¹ Mama'am sæ way, aday u no sæ dakan anan ayak ú do a Yesu ahay ná, hëna: Gen anan amboh á Mbærom, dæbuken anan, ngæren anan anga do ahay fok. ² Gen anan amboh a Mbærom anga bahay ahay, tu do mæduwen aya awan, anga aday dæ njahay sækæffe zay ta sæ dæfan apan aná Mbærom, aday ta sa ga way lele aya sæ cæban á Mbærom bay ata awan. ³ Ki gen matanan ná, wita lele, i zlan á nga aná Mbærom, do sa tam nuko. ⁴ A gan may do ahay fok tá tam, tá san dídek sæ way ahay. ⁵ Anga Mbærom a ná, winen kærtektække, aday do sæ japay anan Mbærom pi zek tæ do ahay dükwen, winen kærtektække re, winen ná, Yesu Almasihu. ⁶ Winen ká nak ahay, kæ varak anan nga anahan sa mac anga sæ bæmbad anan do ahay fok. Natiya kutok, á alay a Mbærom sæ walay ata ná, Yesu a dakay anan næ Mbærom i tam anan do ahay. ⁷ Anga nan, Mbærom kæ tærak nen do maslan anahan sa zla saa tætakan anan way aná do sæ pæra ahay, anga aday tá daf nga pæ Yesu tæ dídek awan. Way ma ja a anaya ná, dídek aya awan, mung-walay uda lbay.

Anjahay su do a Yesu ahay á egliz

⁸ Natiya awan, na gan may mungol ahay tá ga amboh kwa aha fok, æna tá ga næ tæ mível mæbanay awan, mænjàna way ma caþ a, aday tæ kuzom a bay re. ⁹ Uwar ahay dükwen, tá þan zana aday tæde a zla pi zek sa þan ata awan. Tá sa wahay nga sæ zlapay anan, anga aday do ahay tæ canan atan ata bay re. Tæ laway way sæ gura ahay pi zek kabay mæmbætæmbæte ahay bay. Kabay tá pak zana sæ dala bayak aya pi zek bay re.

¹⁰ Aya æna, way sæ ndakay do adæka ná, aga mer su way lele awan, mer su way kawa sæ uwar lele aya sa jæka tæ dæfan apan aná Mbærom ataya awan. ¹¹ U doh a Mbærom ná, uwar ahay tæ pækan slæmay aná atëtak way sækæffe lele ta anahay nga awan. ¹² Næ varak anan cæved aná uwar ahay sæ tavay pa 'am su do mungol aya sæ wazan atan bay, tæ lavan nga aná mungol ahay bay re, æna tæ njahay way a tinen tete. ¹³ Anga Mbærom a ndakay pa 'am ná, Adama, aday a ndakay Hawa á dæba wa kutok. ¹⁴ Aday asa, Fakalaw a nay, a njak ná, Hawa, bina Adama bay. Natiya uwar ata kæ dazak í ines inde. ¹⁵ Tæ winen ata tæke dükwen, Mbærom i tam atan re, anga tinen ná, may a nuko ahay. Æna si ti jæra sa daf nga pæ Yesu, sæ pælay do ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sæ tæra do sæ waray ahay re.

3

Mer su way ana do sæ njahan pa 'am wa aná do a Yesu ahay

¹ Ihe, 'am dídek a hëna: Kak dowan a ká gak anan may sæ tæra do sæ lavan nga aná do a Yesu ahay ná, wita kæ pælak mer su way lele awan. ² Æna do sæ lavan nga aná do a Yesu ahay næ anjahay anahan a á ga ná, natiya: Ines á ga inde apan aday sæ gædan anan apan azar bay. Uwar á ga inde apan dükwen kærtek coy. A tæra do sæ jinje bay, á tæra do ma san nga awan, á gæba mazlaþ pi zek wa bay, á tæma mbælok ahay lele. A mba apan sæ tætakan anan way á do ahay lele. ³ A vaway nga tæ mahay bay. A cakal 'am tæ do ahay bay, á tæra adæka ná, do tete awan. A jugwar 'am bay, aday á ga ubor pæ dala bay re. ⁴ A lavan nga aná gulom su doh anahan tæte, á jan pæ akæta aná gwaslay anahan ahay tæ cæved awan, aday tæ dæfan apan lele. ⁵ Bina, kak dowan a ká mbak apan sæ lavan nga aná gulom su doh anahan tætibay ná, i mba apan sæ lavan nga aná do a Yesu ahay tætibay re asanaw?

⁶ Kak ki dæfen dowan a aday i lavan nga aná do a Yesu ahay ná, ká sa dæfen do sæ tæma Yesu Almasihu haniniye mba ata bay, bina winen mbælok a mba ná, hinahibay i i har nga í mer su way ata inde. Ata dükwen, Fakalaw i njad apan alay sa 'am aday Mbærom dükwen i gan sariya re. ⁷ Dowan ata ná, anjahay anahan á ga næ lele aday kwa do sa san Mbærom bay ahay tækede tæ dæfan apan. Bina, kak matana bay cæna, do ataya ti njad sæ gædan azar pæ ines anahan ahay ata dükwen, i slahay á alay a Fakalaw inde kutok.

Do si mer su way ahay á egliz ahay inde

* 1:17 Amen, kawa sa ja ná, á tæra matanan.

⁸ Həna asa, anjahay ana do si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tə gəba mazla6 pi zek wa bay, miresl à ga à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tə varan zek anà mahay bay, tə sa ga ubor aday sə pəlay dala tə cəved sə danakay bay. ⁹ Sumor a nà, tə dəfan apan anà 'am ana Mbərom sa kak uko anan ahay uho ata nə təhhe lele tə mivəl kərtek awan. ¹⁰ Ki sa dəfen anan do ataya i mer su way inde nà, do a Yesu ahay tə ca pə anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sə gədan atan anan apan azar ibay nà, ti dəf atan à mer su way inde kutok.

¹¹ Uwar ahay dukwen tə gəba mazla6 pi zek wa bay, tə gədan azar a dowan bay, tə vaway nga bay, aday do ahay tə dəf patan nga kwa à ma inde anaw fok.

¹² Do si mer su way ataya nà, uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy, tə lavan nga anà gwaslay a tinen ahay aday anà gulom su doh a tinen ahay tətə. ¹³ Aday kak do ataya ta gak anan mer su way a tinen tə cəved a nà, do ahay ti dəfan atan apan, aday ti mba apan sə dəkay anan 'am a Yesu nə ndəndan lele, anga tə təmahak Yesu Almasihu tə mivəl kərtek awan.

Nga sa 'am pə didek a Mbərom

¹⁴ Abay nə jalak sa zlak ayak à man anak bəse, ənà həna suwan nə vindek ayak dərəwel a anan tamak. ¹⁵ Həna kwa nà sak a zlak ayak bəse sabay dəp nà, dərəwel a anan i dəkay anan anjahay sə do ahay à gulom su doh a Mbərom inde. Gulom su doh a Mbərom nà, winen Egliz, kawa sa ja nà, do a Yesu ahay. Egliz nà, winen kawa saray galak sa ban anan didek a Mbərom bahay sə sifa. ¹⁶ Tə didek a, way a mi dər a pə cəved sa dəf nga pə Yesu ata nà, way məduwen awan: Yesu Almasihu nà, a nay ahay à mburom wa.

A tərə do zənzen awan.

Apasay a Mbərom kə vədək panan awiy-away

ta sə dəkay anan, winen do didek awan. Maslay a Mbərom ahay tə canak anan.

Do sə pəra ahay tə slənek ləbara anahan awan.

Do sə daliyugo ahay tə dəfak apan nga.

Mbərom a cakafak anan ayak à man sə mazla6 anahan inde à mburom,

pə cakay anahan awan.

4

Do sə tətakan anan way mungwalay aya anà do ahay

¹ Apasay a Mbərom kə jak anan 'am a didek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am nà, azar su do ahay ti mbəsak sa dəf nga pə Yesu, aday ti pərahan azar anà atatak way sə apasay sə mungwalay ahay tə atatak way sə setene ahay. ² Do sə tətək way ataya nà,

tinen do sə mbadəmbada ahay, aday tinen do sə mungwalay ahay re. Mivəl su do ataya nà, mi nes aya awan, kawa tə ndəzak atan anan zlac tə njamde ma ga uko ngələbafa ata awan. ³ Do sə mungwalay ataya nà, tinen apan ti gafan 'am anà do ahay sə gəba uwar, tinen apan ti gafan 'am anà do ahay sa pa way sa pa azar aya awan. Aday cakəbay Mbərom a var anan way sa pa ataya nà, anga aday do ana Yesu Almasihu ahay sa san didek sə way ataya tə pa ta sə ngəran apan anà Mbərom. ⁴ Anga way a Mbərom mə ndakay aya cəna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Di mba apan sə ngəran à Mbərom aday di pa way sa pa anuko ahay kutok. ⁵ Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbərom tə amboh anuko ti tərə atan cəncan aya pa 'am a Mbərom.

Do sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

⁶ Natiya kutok, ka sak a tətakan anan way a iken a sə sləne a anan anà do a Yesu ahay nà, iken nə do sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kə tərək do ma har awan, à 'am a Mbərom inde, anga kə varak anan way sa pa sa 'am a Mbərom anà zek anak, aday kə njadak məgala à atatak way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan. ⁷ Əna avəved 'am kəriya aya nà, kə pəkan sləmay bay. Sumor a nà, anjahay anak à zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew adəka. ⁸ Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjoek coy. Əna anjahay anak a kə gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njad sifa həna, aday azana pə uho sa nay ata dukwen, ki njad re. ⁹ Əna ihe, nga sa 'am ata nà, didek awan. Sumor a nà, kuwaya à təma anan à mivəl anahan inde fandar kwayan'a. ¹⁰ Anga nan mənuko apan di ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan di ga danda a mba. Mənuko apan di dəfan ide anà Mbərom, bahay sə sifa, winen do sa tam anan do ahay fok, aday mə zakay a nà, mənuko do sa dəf nga pə Yesu Almasihu ahay.

¹¹ Timote, iken tavay nà, nənjan lele, aday dəkay anan way a anaya anà do a Yesu ahay. ¹² Iken nà, gwaslay aya mba, ənə tədə nà, dowan à sa kədey iken anga nan bay. Kan anan anà do a Yesu ahay adəka nà, minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəved anak sa dəf nga pə Yesu tə mivəl kərtek ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok. ¹³ Var a nga anak sə dəkay anan Deftere a Mbərom anà do a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dəzlek ayak ata awan. ¹⁴ Kə sa pa pə məgala a Mbərom sə

varak ata nā kawa way sē gəsle anan bay. A varak anan kurre tē dūngo ana dō maja'am anahan, aday maced sē egliz ahay dukwen tē dafak anak alay pa nga ā alay a iken sē tēma magwagway ata awan.

¹⁵ Gan nga anā mer su way a anan ata nā, lele, kā sa gan māsafaya bay. Aday dō ahay fok, ti canan anā mazla6 si mer su way anak i zla pa 'am pa 'am. ¹⁶ Gan nga anā zek anak, dāfan ide anā atatak way anak re. Kā gak anan mer su way anak ahay lele nā, iken tu dō sē slāne atatak way anak ahay fok, ki tēmen.

5

Azla ana dō a Yesu ahay pa 'am a Mbərom

¹ Iken Timote, kā sa ngəraz pu dō maced a bay. Kak winen kā gak way lelibay a nā, jan apan zəhha kawa winen bəbay anak. Njavar ahay dukwen, jan atan apan kawa tinen mərak anak ahay. ² Uwar mēduwer ahay nā, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sē uwar ahay ite nā, jan atan apan kawa tinen dənəbay anak ahay aday fok, tē mivēl kərtek awan.

³ Mədukway sē uwar ahay nā, gan atan nga lele, anga hinahibay dōwan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. ⁴ Hinahibay mədukway sē uwar ata nā, wan anahan inde, kabay wan sē kutov anahan ahay dukwen inde. Kā matanan nā, wan ataya tē tatak mer su way sē dāfan apan anā may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bəbay a tinen ahay sa gan atan ahay nga ā alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan ā nga anā Mbərom a kutok. ⁵ Aday hinahibay mədukway sē uwar hinen inde, aday dōwan sa gan nga ibay ata nā, winen i dāfan ide ā Mbərom, i gan amboh luvon tē ipec, anga aday Mbərom ā man zek. ⁶ Əna mədukway sē uwar hinen inde, winen a ga nē way sa zlan ā nga dəkdek ata nā, kwa ā ga nē winen inde tē sifa mba dəp nā, winen kawa dō ma mac awan. ⁷ Matanan, dakan anan 'am a anan anā dō a Yesu ahay lele, anga aday dōwan ā sa gədan atan azar bay.

⁸ Əna hinahibay dō hinen inde nā, a gan nga anā dō anahan ahay itəbay, kwa dō sē gulom su doh anahan ahay təkede, a gan atan nga bay re. Ata nā, winen kē zluwek ā cəved sa daf nga pə Yesu ata wa. A ga nē way aday kwa dō sa san Mbərom bay ahay dukwen ti ga way ata bay re ata awan.

⁹ Kā sa vinde sləmay sē mədukway sē uwar ā dərēwel inde kəriy kəriy bay, si ava a uwar ata kē dəzlek kwa kuro mberka, aday dukwen a zla ā mbaz nā, saray kərtektəkke coy re. ¹⁰ Sumor a dukwen, dō ahay tē ndaran sləmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nā, kē dədukok

anan gwaslay anahan ahay lele, kē tēmahak mbəlok sa taa zlak ayak āga winen ataya lele, kē gak anan mer su way lele awan anā dō a Yesu ahay, kē mak anan zek anā dō ahay ā dēce a tinen ahay inde, aday kē gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde sləmay anahan ā dərēwel inde.

¹¹ Əna sləmay sē mədukway sē uwar aya aday tinen wan aya mba ata nā, kē vinde sləmay a tinen ā dərēwel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kē sak a gan atan nā, ti mbəsak sē pərahan azar anā Almasihu.

¹² Ata ta sak ā ga way matanan ata nā, tē nəsək, Mbərom i gan atan sariya, anga tē pəsakak anan 'am a tinen ma bān a anga sa jəka ti gan mer su way anā Mbərom ata awan. ¹³ Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen ā dərēwel inde nā, ti ga isew, ti bar awan ā wulen su doh fok, doh tu doh. Aday sē cəbak jiya dukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay ā 'am aday abay kē cak atan anan bay ata re, aday 'am tēde sa ja bay ata nā, tinen ti ja anan. ¹⁴ Anga nan, mədukway sē uwar a wan ataya inde matanan nā, na gan may nē tē zla ā mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anā gulom su doh a tinen ahay. Ata dō manide ahay ti njad sē gədak uko azar sabay. ¹⁵ Tē dīdek a acəkan nā, azar sē mədukway sē uwar aya nē, tē zluwek ā cəved a Mbərom wa, aday tē pərahan azar anā Fakalaw cukutok.

¹⁶ Kak uwar a inde aday a daf nga pə Yesu lele, aday mədukway sē uwar inde āga winen nā, ā gan nga lele. Bina ā sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nā, egliz i mba apan sa gan nga anā mədukway sē uwar a aday dōwan inde sa gan nga ibay sē dīdem dīdem ata awan.

¹⁷ Natiya asa, kak maced sē egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nā, tēde ti njad magwagway a tinen nē məcapar cew. Aday mē zakan a jiga nā, anā dō sē wazay ahay aday tu dō sē tətakan anan way anā dō ahay ata awan. ¹⁸ Anga Deftere a Mbərom a ja nā: «Ā alay a sla winen apan i gak mer su way ā guvo nā, kē sa bānan mbulo pa 'am anga sē gafan 'am pə arac way bay.*» Matana re: «Dō si mer su way cəna, i pa nē way sē herrebə anahan.†»

¹⁹ Hinahibay, dōwan a i zlak ayak ā man anak sa ra 'am pə maced sē egliz, i jak nā: «Maced sē egliz a tiya ata nā, kē gak way lelibay awan.» Natiya, kē sa tēma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nā, sləne 'am ata pə dō ahay wa cew kabay pə dō ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nā, na. ²⁰ Dōwan a kē gak ines nā, jan apan i ide sē dō ahay inde kəzlek, anga aday dō azar aya tē jəjar sa ga ines ite.

* 5:18 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4. † 5:18 Ca pə Lukas 10.7.

²¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a Mbərom a mə walay ataya re. Kem, dəfan apan anə 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem ā nak asa, kə sa gəzla anan dō ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nā, hərro ā alay kərtek a wa. ²² Dowan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anā dō a Yesu ahay nā, kə sa ga hologor sə dəfan alay pa nga fan bay. San anan dōwan ata lele aday. Aday asa, kə sa slahay i ines su dō inde bay, gan nga anā zek anak.

²³ Timote, kə sa a'am vərre bay, suwan sa apan mahay mənjoek anga dəvac sə kutov anak a sidew sidew sə varak bəle ata awan.

²⁴ Ines su dō a azar aya a nā, kə cak uho mənjenja alay sə sariya a sə dəzley ahay, əna su dō a azar a ite nā, kə cak uho fan bay, si pə dəbā a wa. ²⁵ Matana re, mer su way lele aya nā, ti kay uho kutok. Kwa abay ā ga nə hənā mi dər aya mba dəp nā, ti naa kay uho taktek.

6

¹ Bile ahay fok tə dəfan apan anā bahay a tinen ahay nā, lele. Ata dō ahay ti gədan azar anā Mbərom tə atətak way a nuko ahay sabay. ² Hinahibay, bile inde aday bahay anahan nə, winen dō a Yesu nā, bile ata ā dəfan apan hwiya, bina ā sa kədəy anan anga sa jəka tinen tə mərak ā sləmay ana Almasihu inde ata bay. A gan mer su way nə lele, zal anā bahay hinen ata, anga bahay anahan ata nā, winen dō a Yesu, aday Mbərom a pəlay anan re.

Timote, way a anan ataya nā, dakan anan dō dō a Yesu ahay nə lele, aday tā ban anan.

Də sə tətək way mungwalay aya awan

³ Kak dōwan a kə gəbak 'am sə tətək way anahan hinen cara nā, winen kə təmahak didek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu Almasihu sə dəkak uko anan ata sabay. Aday dōwan ata kə təmahak atətak way a mənuko pə anjahay su dō ahay pa 'am a Mbərom sabay re. ⁴ Kak matanan nā, winen dō sa har nga kəriya awan, a san awan bay. A gan may nə anā avəved 'am, ta sa vad awiyaway pa 'am ahay sə zəban atan ahay nə atəre coy. Matanan, dō sə pəkan sləmay anā way ataya nā, ti ga sarak ahay pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma caḅ aya i zek ahay, ti bayak way lelibay aya pu dō ahay, ⁵ ti vəved 'am nə hway apan. Anga abayak nga su dō ataya nā, kə nəsek, way didek a dukwen ta san sabay re. Tinen tə bayak i ga nā, ā cəved sə pərahan azar ā Yesu inde nā, ti njad wa zliile.

⁶ Ayaw, də pərahan azar anā Yesu nā, dī njad wa magwagway məduwen awan. Əna way aya inde pukō ā alay inde ataya nā, dē kədəy atan bay. ⁷ Tə wahay mənuko pə daliyugo nā, awan inde pukō kwa mənjoek

ibay. Matana dī mac way a nuko nā, dī gəbā awan ā alay inde bay re. ⁸ Natiya kak hənā mənuko apan dī njad way sa pa tə zana sa pak pi zek cəna coy, tasluko mivəl anga way ataya awan. ⁹ Dō sa gan may anā zliile tə mindel ataya nā, Fakalaw i njak atan, aday i njad patan alay sa 'am sa mbazl atan ā bəlay anahan inde. Ubor kəriya aya cara cara ti njad sa nes atan, ti lize atan sə coy. ¹⁰ Anga ubor sə pəlay dala nā, a təban cəved anā sədək ahay cara cara fok. Azar su dō aya nə ta gak apan ubor tə mindel, hus pa sə zluwe atan ā cəved a Mbərom wa. Anga nan kutok kə gəbak atan ahay 'am ahay bayak awan.

Andav sa 'am a Pol anā Timote

¹¹ Hənā kamaya Timote, iken nə dō a Mbərom ata nā, hawan anā way a lelibay ataya awan. Jəra zek sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom. Pərahan azar anā cəved a Mbərom nə lele, daf nga pə winen a hwiya. Pəlay anan dō ahay, səman anā way ahay, njahay way anak səkəffe. ¹² Jəra zek anak anga aday sa ga vərəm pə cəved a Mbərom lele. Njad a sifa sa ndav bay ata awan. Mbərom a ngamak nā, pə sifa ata awan, aday ka ga side sə adaf nga anak pə Yesu nā, pa 'am sə dō ahay bayak awan. ¹³ Nen apan ni jak 'am hənā pə ide a Mbərom, dō sə varan sifa anā way ahay fok, aday pə ide anā Yesu Almasihu, dōwan a sa dakay anan way didek aya pa 'am ana guvernər Pontiyos Pilatu ata awan, na jak nā: ¹⁴ Dəfan apan anā 'am uno sa jak a anan. Kə sa ga anan mer su way anak tə məsəfaya bay, anga aday dō ahay tə gədək apan azar bay re. Ga matanan hus pə luvon a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa may ahay ata awan. ¹⁵ I sa may ahay nə pə luvon a Mbərom a ma daf a ata awan. Mbərom a nā, winen dō sə mazlaḅ, winen kərtek Ba Məgala, winen Bahay sə zalay bahay ahay, aday winen dō sə lavan nga anā dō sə lavan nga anā dō ahay ahay fok re. ¹⁶ Mbərom a kərtek nā, winen inde pa sə viyviya awan, winen ā man sə ide jiyjay ma dav a tə mindel ata inde. Dowan saa mban nā, ibay. Dowan kula kə canak anan nā, ibay, aday dōwan saa canan asa dukwen ibay re. Dō ahay fok tə həran nga, ā ga bahay pa sə viyviya awan. Amen!

¹⁷ Timote, jan anā dō sə zliile ahay pə daliyugo a anan ataya nā, tē həran nga anā zek tə zliile a tinen ahay bay. Tā saa daf apan nga a tinen ahay bay re, anga zliile ata i ga inde pa sə viyviya nā, ta san bay. Əna suwan tā daf a nga a tinen nə pə Mbərom dō sə varan kwa ma anā dō ahay bayak a ta 'am kəriya aday dē taslay a mivəl ata awan. ¹⁸ Jan atan asa nā, tā ga sumor, tā ga anan mer su way lele aya bayak awan, tē varan way ā dō ahay, tā man zek anā dō ahay tə

zlile a tinen ataya awan. ¹⁹Ta gak matanan acəkan nà, ata tə ndakak ayak man pə zlile a tinen à man lele a inde, anga aday ti njad sifa didek ata awan.

²⁰Iken Timote, gan nga anà way a Mbərom a sə varak ata awan. Kak do ahay tinen apan ti ja 'am sə mindel kəriya aya nà, kà sa ja uda bay. Avad awiyaway sə mindel sə do ahay sa jəka 'am sə asan way ata dukwen, kà sa ja uda bay re. ²¹Tə varan zlangar anà way a tinen sa jəka ta san zle ataya awan, əna cəkəbay tə zluwek à cəved a Mbərom wa.

Natiya, Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden ayak
anɔ
anɔ
Timote
mɛ slaya cew awan
Adakay way pɛ deftere a
anan**

A alay a Pol sɛ vinden ayak dɛrewel a anan anɔ Timote ata nɔ, zek anahan winen ɔ dangay, aday a ga apan i sa mac bɛse. A jan anɔ Timote nɔ, ɔ gan nga anɔ lɛbara a Yesu mugom ata nɔ lele. Dɛce ahay ti ga inde, ɛna Timote ɔ sɛmen sɛ njahay hwiya ɔ didɛk inde, aday ɔ pɛrahan azar tɛ mɛgala si zek anahan a tɛke sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a varan mɛgala anɔ Timote (1.1 - 2.26)
Timote ɔ pɛrahan azar sɛ dɛkay anan 'am a Mbɛrom hus ɔ amac (3.1 - 4.8)
Adakay way mɛdakwidok aya awan (4.9-22)

Pol a jan 'am anɔ Timote

¹ Sɛ vindek ayak dɛrewel a anan nɔ, nen Pol, nen dɔ maslan ana Yesu Almasihu, anga kɔ zlak anan ɔ nga ɔ Mbɛrom a matana awan. A slan nen sɛ dɛkay anan 'am sɛ sifa anahan sɛ zlapak uko anan kurre ata anga dɛ japak tɛ Yesu Almasihu.

² Nɛ vindek ayak nɔ, anakiken Timote, iken nɛ wan uno, lɛliwe uno awan. Atɛ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu tɛ gak sumor, tɛ varak zay a tinen, aday kɔ gan atan i zek wa ite.

Pol a ngɛran a Mbɛrom anga Timote

³ Nen apan ni ngɛran ɔ Mbɛrom anga iken tɛ mivel kɛrtek awan. Nen ni dɛfan apan anɔ Mbɛrom kawa ana bije uno ahay sa taa dɛfan apan ata tɛ mivel mɛ banay a cɛrah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anɔ Mbɛrom cɛna, nen apan ni slaf uda slɛmay anak, nɛ mbɛdek iken ɔ nga wa bay jiga awan. ⁴ Hɛna nen apan ni may anan ahay ɔ nga inde asa nɔ, ɔ alay anumɔ sɛ gɛzla nga nɔ, iken ki yimak anga nen aday hɛna ku go haway. Na gan may, zlangumo sɛ canan i zek ahay aday ataslay mivel uno ɔ rah wa ite. ⁵ Nen apan ni may anan ahay ɔ nga inde asa nɔ, adaf nga anak pɛ Mbɛrom. Iken ka daf nga pɛ Mbɛrom nɔ, cɛrah lele wanahan. Jɛba sɛ adaf nga anak a pɛ Mbɛrom matana ata nɔ, miije anak Lowis tɛ may anak Ewnike tɛ lahak anak ahay apan sa daf nga pɛ Mbɛrom matanan. Na san zle hwiya iken nɔ, ka daf nga pɛ Mbɛrom nɛ kawa ana tinen awan.

Pol a varan mɛgala anɔ Timote

⁶ Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anɔ mɛgala a Mbɛrom a iken sa njad ɔ alay nen sɛ dɛfak alay pa nga ata nɔ, lele.

⁷ Anga Apasay Cɛncan a mbala ana Mbɛrom sɛ varak uko ata nɔ, i varak uko zlawan i zek inde adɛka bay. Apasay ata i varak uko adɛka bugol nɔ, mɛgala sa gan mer su way anɔ Mbɛrom. I varak uko mɛgala sɛ pɛlay dɔ ahay tɛ mɛgala sa ba anan nga a mɛnuko aya awan asa.

⁸ Matanan Timote, iken nɔ, dɛkan anan lɛbara sa 'am a Bahay a mɛnuko Yesu ata anɔ dɔ ahay nɛ lele, kɛ jɛjar sɛ dɛkay anan bay fok. Aday kwa ahay ɔ ga hana nen ɔ dangay anga lɛbara ata takedɛ nɔ, ɔ sa gak waray bay jiga awan. Iken nɔ, tama sa ga dɛce kawa nen, anga lɛbara mugom a ata awan. Mbɛrom i varak mɛgala sɛ sɛmen anɔ dɛce ataya awan. ⁹ Mbɛrom nɔ, kɛ tɛmak mɛnuko, kɛ ngamak uko anga aday dɛ tɛra dɔ anahan ahay. Mbɛrom a gak uko sumor ata nɔ, anga sa jɛka dɛ gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a nɔ, anga a zlan ɔ nga anɔ winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata nɔ, tɛ alay a Yesu Almasihu a kurre, ɔ alay a daliyugo dɛkwen winen mɛ ndakay a fan bay. ¹⁰ Hana nɔ, sumor a Mbɛrom ata kɔ kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, dɔ sa tam manuko ata kɔ nak ahay pɛ daliyugo. Winen a nay ahay nɔ, a gɛgar mɛgala pɛ amac wa. Winen kɛ dɛkak uko anan kak dɛ tɛmahak cɛved sɛ lɛbara mugom ata nɔ, dɛ njad sifa sa ndav bay ata pa sɛ viyviya awan.

¹¹ Nen nɔ, Yesu kɛ tɛrak nen dɔ maslan anahan, anga aday nɛ dɛkan anan lɛbara mugom a anɔ dɔ ahay, aday nɛ tɛtakan atan anan way re. ¹² Anga nan, hɛna nen ɔ dɛce inde anga winen. Aya ɛna tɛ winen ata take dɛkwen, u go waray bay re, anga nen na daf nga nɛ pɛ wayaw nɔ, na san zle. Na san zle re, dɔwan uno sa daf apan nga ata, winen tɛ mɛgala a sa ba anan way a sɛ mbuko anan ɔ alay inde ata hus pɛ luvon sɛ sariya anahan.

¹³ Iken Timote nɔ, tɛtakan anan way anɔ dɔ ahay nɔ, kawa iken a sɛ slɛne pi nen wa ata awan. Iken apan ki tɛtakan anan way ataya anɔ dɔ ahay nɔ, daf nga pɛ Mbɛrom lele, tɛ asan zek mbala Yesu Almasihu sɛ varak uko ata awan. ¹⁴ Iken nɔ, ba anan way mbala a Mbɛrom sɛ varak ata nɔ lele. Apasay a Mbɛrom Cɛncan a winen mɛ njahay a ɔ mɛnuko inde ata, i varak mɛgala awan.

¹⁵ Ka san apan zle re, dɔ a Yesu ahay pɛ daliyugo sɛ Aziya tɛ mbɛsakak nen taayak, sɛrret ta tak puno 'am. Kwa atɛ Figelus tɛ Hermogenes dɛkwen, tɛ mbɛsakak nen re. ¹⁶ Na gan kem anɔ Mbɛrom anga aday ɔ gan sumor anɔ dɔ sɛ ɔga Unisiforus ahay ite, anga winen a nɔ, kwa nen ɔ dangay

təkede nà, waray kà gak anan bay, a taa mo anan nivel ù doh. ¹⁷ Winen a dazle à Ruma nà, a ma nga sè pelay nen, hus zek kà dak anan, aday a saa njad' nen kutok. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à man zek aday à gan ì zek wa anà Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. A alay nen à Efesus nà, Unisiforus ata kà mak uno zek bayak awan. Iken dukwen ka san apan zle re.

2

Suje ana Yesu lele awan

¹ Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor ta sè varak məgala. ² Iken nà, kə slənek atatak way uno pə 'am sè dō ahay bayak ata awan. Anga nan iken dukwen, man anan à sləmay inde anà dō didek aya aday tēde ti mba apan sè tətakan anan anà dō azar aya tēte re ata awan.

³ Saman anà dāce anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. ⁴ Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nà, ibay. Si way sa zlan à nga anà bahay anahan, anga aday bahay anahan ata à pelay anan. ⁵ Matanan asa, dō sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nà, si i dəfan apan anà way ma ɓan ataya aday bina kak kà sak a haw mənɓəna sè dəfan apan anà way ma ɓan ataya nà, i njad' magwagway sè ahaw anahan ata bay. ⁶ Matanan asa re, dō si mer kà yak nga sa ga mer su way nà, azlapan dukwen winen awan à lahan apan anà dō ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə tēde. ⁷ Ənga, jalay pə way a nen sa jak hənə ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sè sləne anan way ataya fok.

⁸ Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen dō sə zahav ana Dawuda ata aday. Kə məcak aday kə slabakak ahay à məkə wa re. Way ata nà, ləbara mugom a nen sə dəkay anan ata awan. ⁹ Nen à dāce inde hənə à dangay, ma ɓan a tə calalaw kawa dō ma ga ines a nà, anga ləbara mugom a ata awan. Əna 'am a Mbərom nà, ma ɓan a itəbay. ¹⁰ Natiya kutok, nə təma sə səman anà dāce a anan matanan nà, anga aday dō a Mbərom mə walay ataya tā tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tā njad' sə dazle à man sə mazla6 a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan. ¹¹ Ihe, 'am didek a hənə:

Kak mənuko də məcak pə kərtek tatə winen nà,
dì njad' sə njahay tə sifa a pə kərtek a tatə winen a re.

¹² Kak mənuko də tamahak sə səman anà dāce anga winen nà,
dì naa ga bahay tatə winen a kutok re.
Aday kak mənuko dā jak dā san anan bay nà,
winen dukwen i ja a san mənuko bay re.

¹³ Kak mənuko də mbəsakak sə pərahan azar nà,
i mba apan sa ga way mədədəren a ite sabay,
bina winen kà jak anan 'am anahan coy.

Dō sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom

¹⁴ Man anan 'am a nen sa jak ata à sləmay inde anà dō a Yesu ahay, anga aday tə jalay apan hwiya. Jan atan tə sləmay a Mbərom nà, tinen tə mbəsak sa vad awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jəba sa 'am ataya nà, a nes anan dō a Yesu sə sləne 'am ataya adəka, bina a man zek à dōwan bay. ¹⁵ Iken nà, ga mer su way anak lele, anga aday ki təra dō sa zlan à nga anà Mbərom. Iken dō sa ga mer su way. Ga nà, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Dakay anan didek sa 'am a Mbərom tə cəved awan. ¹⁶ Kà sa pəkan sləmay anà dō sə ngwedəsl 'am kəriya aya ata bay, anga dō ataya nà, tinen apan ti zluwe à cəved a Mbərom wa dəren jiga awan. ¹⁷ Atatak way su dō ataya nà, kawa gurlen. Atə Himeniyas tə Filitus inde à wulen a tinen. ¹⁸ Dō ataya nà, tə zluwek à cəved sə didek wa. Tə tətakan anan anà dō ahay nà, way mungwəlay a ta sa ja nà, Mbərom kə slabakak anan ahay dō ahay à məkə wa coy. Anga nan, dō azar aya tə lizek à cəved a Mbərom wa anga tinen. ¹⁹ Aya əna, didek a Mbərom nə kawa saray su doh aday i wulad' itəbay ata awan. Anga nan, 'am a mə vinde apan ata nà, natiya, a wa: «Mbərom Fetek a san dō anahan ahay zle.*» Mə vinde apan asa, a wa: «Dowan a kà jak sa jəka "nen dō a Yesu" cəna, à mbəsak sa ga way lelibay awan.»

²⁰ A gulom su doh məduwen aya inde nà, way sa ga mer su way ahay kawa gasa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sə guro ta sə rəslom aya awan. Aday way azar aya awan, tinen sə dədom kabay ta han sə dudō. Matanan a ga anan mer su way anahan a tə way ataya à gulom su doh ahay inde dukwen cara cara re. Winen lele ataya nà, ta ga anan mer su way nà, si mbəlök inde. Aday azar aya nà, ta ga anan mer su way nə so pac pac. ²¹ Mənuko dukwen matanan re. Kak dōwan a kə mbəsakak mer su way a lelibay aya nen sa jak ikwen ayak sə mbəsak ataya nà, Mbərom i varan mer su way sa nga anahan awan. I təra nà, kawa gasa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

²² Matanan, iken Timote nà, kə pərahan azar anà ubor si zek sə njavar ahay bay. Adəka nà, daf nga pə Mbərom, pərahan azar anà didek anahan, anà asan zek anahan, tə zay anahan, pə kərtek a tu dō sa gan amboh

* 2:19 Ca pə Limle 16.5.

anà Mbərom tə mivəl mə banay aya ata awan. ²³ Kak dō ahay tinen apan ti vad nà, awiyaway sa 'am kəriya aya sə mindel nà, kə slahay uda bay. Ka san apan zle, avad awiyaway kawa way ataya nà, a zəbay nà, acakal 'am ahay. ²⁴ Anga nan, sumor a nà, dō sa ga mer su way a Mbərom nà, á njad sə cakal 'am tə dōwan bay. A jan 'am anà dō ahay nə ləfedede. A mba apan sə dakan anan way anà dō a Yesu ahay nə tə cəved awan. A səmen anà 'am sə dō ahay sa ja apan ataya awan. ²⁵ Hinahibay manide anahan ahay inde nà, á dakan atan anan way nə səhhe, ləfedede lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san didek anahan ite. ²⁶ Bina dō ataya nə Fakalaw kə bənak atan á balay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan á nga aya vərre. Əna izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay á balay ata wa mba.

3

Luvon mədakwidok aya awan

¹ San apan lele Timote, á luvon mədakwidok aya inde nà, dəcə ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tə mindel. ² Anga kə dazlek á alay ataya inde nà, dō ahay ti pelay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nə tə mindel. Ti tərà nà, dō sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənan anà Mbərom, ti dəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù dō pə awan sabay re, aday ti dəfan apan anà way cancan aya bay fok. ³ Asan zek i ga inde patan ibay, dōwan i gan atan i zek bay re. Ti gədan azar anà dō ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə dō ahay tə mindel, aday ti nan ide anà way lele aya fok. ⁴ Ti njəkan uda anà dō ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti həran nga i zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivəl a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. ⁵ Pə ide sə dō ahay nà, ta wa: «Manay dō a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom á tərà atan dō didek aya bay. Jəba su dō ataya nà, kə jipen tə tinen a bay jiga awan.

⁶ Azar su dō a tinen aya tə nəsək anan gulom su doh sə dō ahay, tinen apan ti zla á gulom su doh sə dō ahay sənəh, tə njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya dukwen, dō sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənak atan á 'am wa anà dō ataya re. Uwar ataya nà, tə pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan á nga. ⁷ Tinen apan ti tətək way ahay kwa siwa fok, əna ta njad sa

san anan didek sə way aya bay re. ⁸ Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngamak 'am a Musa bay.* Matanan hənà dō ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kə nəsək coy. Aday tə zluwek á cəved a Mbərom wa, bina ta daf nga pə Mbərom tə didek a bay. ⁹ Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa kay patan wa uho ata re.

'Am sə dakay way

¹⁰ Aya əna, iken Timote nà, kə tətəkak way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkək anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahak anan azar anà minje uno. Na gan may i mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na daf nga pə Mbərom kəkəməw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà dō ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. ¹¹ Ka san apan zle, dō ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak dəcə dukwen bayak a á wulen su doh sə Antakiya, á Ikoniya aday á Listara fok. Na gak dəcə nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kə tamak ahay nen á dəcə ataya wa. ¹² Tə didek awan, dō sa gan may sə pərahan azar anà cəved a Mbərom anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay cəna, dō ahay ti ga atan alay nə bayak awan. ¹³ Əna dō lelibay aya awan, tu dō sa njak dō ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njak anan dō ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

¹⁴ Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətək aday sa daf apan nga kurre ata awan. Kə dagwar á way ata wa bay. Anga iken a nà, ka san apan zle, dōwan aya iken sə tətək way pə tinen wa ataya nà, tə dəkək anak anan way lele aya coy re. ¹⁵ Na jak kə dagwar bay nà, anga iken a aday nà, ka san Deftere a Mbərom nà, kwa á cədwə a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varək kəlire† aday ki tam, anga kə tamahak Yesu Almasihu á mivəl anak inde coy. ¹⁶ Way mə vinde aya á Deftere a Mbərom inde fok nà, sə dakan atan anan cəved sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətək sa san didek, i dəkək uko anan ines a mənuko ahay, i dəkək uko anan cəved sə mbədahan ləen anà ines a mənuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan á nga anà Mbərom awan. ¹⁷ Deftere a Mbərom a dəkək uko anan way ataya fok nà, anga aday dō sə pərahan azar anà Mbərom

* 3:8 Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà dō ataya nà, Yahuda ahay. † 3:15 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ahay tã tãra dõ mã lavay zek aya sa ga nã mer su way lele aya fok.

4

Pol a varan mægala anã Timote sã ðakay anan 'Am a Mbørom

¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sã ide ana atã Mbørom tã Yesu Almasihu awan. Yesu nã, i i may ahay sa naa gan sariya anã dõ tã sifa aya aday dõ ma mac aya tãke fok, aday i naa sløray ahay nã kawa bahay. ² Natiya iken nã, ðakan anan 'Am a Mbørom anã dõ ahay, tavay apan nã lele. Kwa i zlan atan à nga, kwa i zlan atan à nga bay fok nã, ðakan atan anan. ðakan atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gëdan. ðakan atan anan way ahay nã, tã munapanaw awan. ³ Anga alay a inde i slay ahay aday ðowan i gan may anã atõtak way ðidek a sabay. Adëka nã, ti halay miter ahay bayak a saa tètakan atan anan way tãde pã way sã mivèl a tinen ahay, aday ti pëkan slëmày anã way sa zlan atan à nga ataya kutok. ⁴ Ti mbësak sã sløne way ðidek aya awan, aday ti pëkan slëmày adëka nã, anã atõtak way mungwalay aya awan. ⁵ Aya ëna, iken Timote nã, përahan azar sa ba anan nga anak lele pã way ahay wa fok. Sãman anã ðãce anak ahay. Ga nã, mer su way sã ðakay anan lëbara mugom ata hwiya. Nðav anan mer su way a Mbørom sã ngamak apan ata re.

⁶ Bina nen nã, alay a kã slak aday mi zla à man a bije uno ahay bãse. Nen nã, kawa gënaw aday ti gëðan dungo bãse coy anga Mbørom ata awan. ⁷ Na gak mer su way a Yesu tã mivèl kãrtek awan, kawa dõ sa ga mægazlëga lele ata awan. Way kawa ana Mbørom su jo nã ga ata nã, nã ndøvak a coy. Nen ni ðaf nga pã Mbørom ndëkãrkørre hwiya. ⁸ Nen hãna nã, magwagway uno, winen apan i ba nen pã cakay a Mbørom. Bahay a mænuko, dõ sa ga sariya tã ðidek ata, i vuro magwagway uno pã luvon sã sariya anahan. I vuro nã, i nen taayak bay. I varan magwagway ata nã anã dõ sã ðëfan ide anã luvon anahan a saa may ahay ataya fok.

Dõ ahay tã mbësak anan Pol taayak anahan awan

⁹ Kem Timote, hayak ahay à man uno bãse, aday kã sa gak ayak munok bay. ¹⁰ Bina Demas kã mbësakak nen taayak, a gan may sã përahan azar anã way sã daliyugo ahay. Kã zlak way anahan à Tesaloniki. Kereskes kã zlak à Galatiya, aday Titus ðukwen kã zlak à Dalmatiya. ¹¹ Mã mbësak a pã cakay uno nã, Lukas a taayak. A alay iken apan ki nay ahay nã, hayak ikwen ahay tã Markus maya awan, anga i naa mo zek i mer su way inde. ¹² Tikikus nã, nen a nã slønæk anan à Efesus. ¹³ Iken apan ki

nay ahay nã, hayak ahay tã wulen su doh sã Tøruwas. Aday ki zãbõ anan ahay zana saa mað uno a inde à alay, nã mbësakak anan ayak àga Karpas. Kù ro anan ahay ðeftere uno ahay, mã zakay jiga nã, ðeftere a mã ndakay a tã ambar ataya awan.

¹⁴ Aleksandire sã ðowan a inde dõ tøvaf awan, kã gak uno way lelibay aya tã mindel. Bahay a mænuko tã alay anahan a saa haman. ¹⁵ Lavan i zek anak, anga à alay ata nã, kã tavak anan anã atõtak way a manay re.

¹⁶ Pã luvon mama'am a aday sa zla nen pa 'am su dõ sa ga sariya ahay ata nã, sã mbëðã pa 'am ahay nã nen a taayak uno awan. Bina ðowan su mo zek nã, ibay. Tinen a fok tã hawak, tã mbësakak nen. Bahay a mænuko à sa gan atan sariya bay. ¹⁷ ðna su mo zek nã, Bahay a mænuko. Kã varak uno mægala anga aday nã ðakay anan lëbara anahan mugom a cãrah fok. Natiya, dõ sã përa ahay fok tã slønæk lëbara sa 'am a Mbørom a re. Matana re, Mbørom awan kã tãmak ahay nen à 'am ana ziyel wa. ¹⁸ Bahay a mænuko i tãmày ahay nen à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday i zla nen à mburòm à bahay anahan inde. Zambaðuko anan Bahay a mænuko pa sã viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

¹⁹ Jan anan 'am anã Përiskila tã Akilas, aday jan anan 'am anã dõ sã gulom su doh ana Unisiforus ahay re. ²⁰ Erastus, winen à Korintu hwiya, aday Torofimus nã, nã mbësakak anan ayak à Miletus, anga winen ðavac awan. ²¹ Hayak ahay à man uno anga anga, bina alay sa mað winen apan i sla coy. Atã Ewbulus tã Pedas tã Linus tatã Kalawdiya aday tã mërak a azar aya fok, ta jak anak ayak 'am.

²² Bahay a mænuko à ba iken, à gak ikwen sumor, kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə vinden ayak
anā
Titus
Adakay way pə deftere a
anān**

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə dakay anan ləbara mugom a nā, maya awan. Tə njahak à Kereta sə dakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay maced sə egliz ahay. Pol a dakan anan ayak anā Titus nā, dō tēde i tara maced sə egliz nā, anjahay anahan a nē kəkəməw ata awan. A dakan anan ayak way pə anjahay su dō azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Maced sə egliz ahay tə miter mungwalay aya awan (1.1-16)

Anjahay su dō a Yesu ahay (2.1 - 3.15)

Pol a jan 'am anā Titus

¹ Titus, sə vindek ayak derewel a anan nā, nen Pol, dō si mer su way ana Mbərom, aday nen dō maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana dō anahan a mē walay ataya awan, anga aday tā daf apan nga. A slan nen dukwen sə dakan atan anan aday tā san didek anahan. Ata, ti san sa gan nga anā anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anā Mbərom a kutok. ² Natiya, dō ataya ti san, tinen nā, tē njadak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a a zlanan atan anan 'am sə sifa ata nā, kwakwa, daliyugo dukwen mē ndakay a fan bay re. Aday winen nā, a gad mungwalay itəbay asanaw! ³ A dæzle pə alay ata cəna, a dakay anan 'am anahan tē dongo ana dō sə dakay ləbara anahan ahay. Mbərom, dō sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nā, winen awan. U jo nā: «Zla, kà sa təkəren anan 'am uno anā dō ahay re.»

⁴ Kəmaya Titus, nē vindek ayak 'am a anan nā, akiken awan. Iken nā, kawa wan si zek uno awan, anga dē japak à cəved kərtek a inde, cəved sə dəfan apan anā Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu dō sa tam dō, tā gak sumor aday tē varak zay a tinen.

Mer su way a Titus sa ga pə daliyugo sə Kereta

⁵ Titus, nē mbəsakak ayak iken à Kereta nā, aday kà ndav a wa mer su way a mē mbəsak ataya lele, aday kà daf maced sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

⁶ Maced sə egliz ahay nā, anjahay a tinen aya nē natiya: Ines à ga inde patan sə gadan atan azar bay. Uwar à ga inde patan

dukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tē təma Yesu Almasihu à mivél a tinen inde. Anjahay a tinen dukwen à ga nē lele. Tē sader awan aday sə gadan atan apan azar bay re. Tē dəfan apan anā dō a tinen ahay fok lele.

⁷ Dō sə lavan nga anā egliz ahay cəna, ta ga nē mer su way a Mbərom. Natiya awan, lele bine siwaw nā, ines à ga inde patan sə gadan atan anan azar bay. Anga nan, tē həran nga anā zek bay, tā ga mivél bay, tē vaway nga bay, Tē tərē tē dō ahay bay, aday ubor sə dala dukwen à ga inde patan ibay re. ⁸ Sumor adəka nā, tē tətakan mbəlok ahay àga tinen lele, à zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen dō ma san nga aya awan, dō didek aya awan, dō sə dəfan apan anā Mbərom ahay, tē lavan nga anā zek tətē. ⁹ Aday tā ban anan 'am didek a à mivél inde, kawa a nuko sə tətakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sə varan məgala anā dō ahay ta sə tətakan atan anan didek sa 'am a Mbərom. Aday dukwen ti mba apan sə dakan anan anā dō sa ngam atatak way a nuko bay ataya nā, tinen tē zluwek à cəved sə didek wa.

¹⁰ Na ja matanan ata nā, anga dō ahay bayak a tē dəfan apan anā dōwan sabay. Ta ja nā, 'am kəriya aya awan, 'am sa man zek anā dōwan bay. Tinen apan adəka nā, ti njəkan uda awan, anā dō ahay. Alay awan ū dō sa ga way ataya nā, Yahuda ahay sa daf nga pə Yesu ata awan. ¹¹ Gifen anan 'am anā jəba su dō ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sə dō ahay bayak a tē atatak way a tinen ata awan. Tē tətakan anan anā dō ahay nā, way aday abay tədəbay ata awan, aday anga sa njad anan dala pə dō ahay wa.

¹² Aday kwakwa nā, dōwan a inde à wulen a tinen Kereta aya awan, winen kəlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Dō sə Kereta ahay fok nā, tinen mungwalay aya awan. Tinen kawa kəla kife ahay, tē bayak nē pə way sa pa dəkdek, aday dukwen tinen isew aya re.» ¹³ Aday 'am anahan ata dukwen, 'am didek a acəkan.

Kak matanan nā, jan atan pə akəta nē lele, anga aday tē pərahan azar anā Mbərom tē cəved a, sə didek awan. ¹⁴ Jan atan pə akəta, anga aday tē mbəsak sa pak sləmay pə ləbara sə Yahuda ahay mungwalay aya ata awan, aday dukwen tē pərahan azar anā 'am su dō sə mbəsak cəved sə didek ahay ata sabay.

¹⁵ Pu dō sə cəncan ahay cəna, way ahay fok cəncan aya ite. Əna pu dō sa ga ines ahay, aday sa daf nga pə Mbərom bay ataya ite nā, awan inde cəncan a sabay. Abayak nga a tinen adəka bugol nā, kə nəsək. Aday tinen apan ti ga way lelibay aya dukwen, a gan atan waray sabay re. ¹⁶ Ta jan i zek a tinen aya adəka nā, ta san Mbərom zle. Cəkəbay,

way a tinen sa ga lelibay ataya nà, a ðakay anan nà, ta san Mbərom a bay bugol. Tinen nə gərlakay aya awan, tə ðəfan apan anà ðowan bay jiga awan. Aday ta mba apan sa ga mer su way lele aya sabay re.

2

Titus, i ðakan anan ðidek a Mbərom anà ðo ahay

¹ Titus, iken a aday nà, ðakan anan à ðo ahay ðidek sa 'am a Mbərom. ² Jan anà ðo mæced aya nà, tə waway nga bay, tə gəba mazlaḅ pi zek wa bay aday ðo ahay ti ðaf patan nga. Tə tərà ðo ma san nga aya awan, tà ðaf nga pə Mbərom lele, tə pəlay ðo ahay tə mivəl kərtek awan, aday tə səman à way ahay lele.

³ Natiya ite, jan anà uwar mæced aya nà, anjahay a tinen ðukwen à zla pi zek ta 'am ana Mbərom, tə gəðan azar anà ðowan bay, tə tərà bile sə mahay bay, aday tə tətakan anan way lele aya anà ðo ahay aḁəka. ⁴ Ta gak matanan nà, ti mba apan sə ðakan anan way anà ðalay sə uwar ahay sə pəlay mbaz a tinen tə gwaslay a tinen ahay, ⁵ aday tə tərà uwar ma san nga aya awan, tà ján uho bay re. Tà ga mer su way à gulom su doh inde nə lele, aday tə ðəfan apan anà mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta gak matanan nà, ðo ahay ti tərà anan 'am a Mbərom à məndak bay.

⁶ Matanan re, jan anà njavar ahay ite nà, tà san nga nə lele. ⁷ Iken a ðukwen, pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya awan, aday ki tərən atan minje lele a re. A alay aday iken apan ki tətakan atan anan way nà, ðakan atan anan tə mivəl kərtek awan, aday mazlaḅ i ga inde pa 'am anak ahay. ⁸ Tətakan atan anan nà, way ðidek a aday ðowan i tərà anan à məndak bay ata awan, anga aday ðo sə pəlay sə gəðak uko azar ahay tə njad awan lelibay a à atatak way anak ahay inde bay, aday waray à gan atan.

⁹ Aday asa, jan anà bile ahay nà, tə ðəfan apan anà bahay su doh a tinen ahay pə way ahay fok. Tə vəðan atan awiyaway bay, əna way a tinen sa ga fok cəna, à zlan à nga anà bahay su doh a tinen aya re. ¹⁰ Tà saa kəra patan wa way bay, tà ga aḁəka nà, way lele aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay tə san ti mba apan sa ðaf patan nga. Kak ta gak matanan nà, ðo ahay ti hərən nga anà atatak way a mənuko ahay sə ðakan atan anan 'am a Mbərom, ðo sa tam mənuko ata awan.

¹¹ Natiya, na wa, lele nà, ðo a Yesu ahay tə ga anan way a nen sa jak ata nà, angamaw? Mbərom a gan may sa tam anan ðo ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay sumor anahan anà ðo ahay. ¹² Matanan, sumor a Mbərom ata a ðakak uko anan nà, ði mba apan sa ga səðək sabay, aday sa ga ubor pə way

sə daliyugo ahay sabay re. Aḁəka bay, pə daliyugo a anan nà, zəgahuko anan apan sa san nga, sə tərà ðo ðidek aya awan, aday azla a mənuko à zlan à nga anà Mbərom. ¹³ Guko matanan, ta sə ðəfan ide anà luvon anà ðo sa tam mənuko, Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaḅ anahan ata awan. Winen Ba Məduwen, Mbərom a mənuko. ¹⁴ Kə mæcak anga mənuko. Matanan a mba apan sə təmāy mənuko à səðək a mənuko ahay wa. A tərà mənuko ðo anahan ahay, ðo cəncan aya pa 'am anahan, aday ðo sa gan may sa ga way lele aya awan.

¹⁵ 'Am a anaya nà, ðakan anan à ðo ahay tə məgala si zek anak a təkə. Man atan anan mivəl ù doh. Jan atan pə akəta lele, aday ðukwen ðowan à sa kəðey iken a bay re.

3

Anjahay su ðo a Yesu ahay pə daliyugo

¹ Titus, man anan 'am a hənə anan à sləmāy inde anà ðo ahay lele: Tə ðəfan apan anà bahay ahay, anà ðo sə lavan atan nga ahay, aday tə bənan atan à 'am wa lele. Tə lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. ² Tə gəðan azar anà ðowan bay, tə cakal 'am tə ðo ahay bay re. Tə tərà ðo sə munapanaw ahay. Tə ðəfan apan anà ðo ahay fok aḁəka bugol.

³ Abay à alay ata nà, mənuko aya ðukwen ðə sənək ahay nga cara ðaw? Da taa ðəfan ahay apan anà ðowan inde cara ðaw? Də zluwek ahay à cəved ahay wa re. Da taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan, way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya ðukwen, lelibay, aday ða ga sərak ahay pi zek re. Do ahay ta nak uko ide, aday mənuko aya ðukwen, ða nan ide i zek ahay re.

⁴ Əna tə winen ata təkə ðukwen, Mbərom ðo sa tam mənuko kə kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya.

⁵ Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay ði njad sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko aḁəka ite anaw? Əna a tam mənuko nà, anga ða gan i zek wa. Kə banak puko wa ines a nuko ahay tə gəðan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a tərà mənuko ðo wiya aya awan.

⁶ Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivəl a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, ðo sa tam mənuko ata awan. ⁷ A ga matanan nà, anga aday ða njad sifa sa ndav bay, way a mənuko sə ðəfan ide ata awan. Di njad sifa ata nà, anga Mbərom kə gak uko sumor anahan, kə tərək mənuko ðo ðidek aya pa 'am anahan.

⁸ 'Am a nen sa jak ata nà, 'am ðidek aya awan, aday kà sa gan məsəfaya bay, tavay

apan nə lele. Matanan, do sa daf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà do ahay. ⁹ Avad awiyaway kəriya aya nà, zlam wa. Matanan, 'am sə zahav dukwen, zləman lele re. Kə dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vad awiyaway pə Tawrita a Musa dukwen, kə slahay uda bay. Way ataya fok, way lelibay aya awan, i man zek anà dowan bay. ¹⁰ Kak do sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su do a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kə slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kə slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. ¹¹ Ka san apan zle, jəba su do ata nà, kə zluwek à cəved a Mbərom wa, winen do sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a dəkay anan tə alay anahan awan, winen do sə mungok coy.

'Am maza aya awan

¹² Azanan, ni slənak ayak do, izəne Artemas, kabay Tikikus à man anak. Dowan ata, kə dəzlek ayak cəna, hawak ayak bəse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa mad. ¹³ A alay a atə Zenas, do sa ga sariya, tə Apolos ti hədek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cəved. ¹⁴ Sumor a nà, do a mənuko ahay dukwen tə tətak sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tā san sa man zek anà do sa gan may anà maməzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su way a tinen kə tərak kəriya bay.

¹⁵ Do sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà do sa daf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anə Filemon Adakay way pə deftere a anan

Pol a vinde derewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, dō sə lavan nga anà dō ahay à egliz a inde. A nan à Pol nə atə Filemon tə bile anahan Onesimus tã zlah anan malmal a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Atə Filemon tə Onesimus (4-22)

Andav sa 'am (23-25)

Pol a jan 'am anə Filemon

¹ Nen Pol sə vindek ayak derewel a anan à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə manay tə Timote, akiken car a manay Filemon. Iken, dō sa ga mer su way a Mbərom kawa manay a re. ² Mə vinden ayak dukwen, anà dō a Yesu ahay sa taa halay nga əga iken ataya awan, tatə Afiya mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus dō sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa mənuko a re ata awan. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anə Mbərom

⁴ Filemon, mərak uno, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə mbədek anan à nga wa sə ngəran anga iken bay re. ⁵ Anga nə slənək 'am sə asan zek anak sa gan anà dō a Yesu ahay fok ata awan. Aday adaf nga anak pə Yesu Almasihu dukwen inde lele re. ⁶ Nen apan ni gan amboh anə Mbərom, anga aday adaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu Almasihu inde ata, à mak umo zek sa san magwagway a mənumo sa njad à alay anahan wa ata awan. ⁷ Mərak uno, nə taslak mivəl tə mindel, aday kə bənak uno mbac re, anga asan zek anak kə varak anan ataslay mivəl anà dō a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

⁸ Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna: Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya, anga nen dō maslan ana Yesu Almasihu. ⁹ Əna suwan nə dubok iken a dubok, anga mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vindek ayak nà, nen Pol, dō məcəd awan, nen à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu. ¹⁰ Nə dubok iken nə, anga Onesimus, bile

anak, winen kə tərak dō a Yesu anga nə dəkak anan anan 'am a Yesu à dangay à man ana awan. Wan ata nà, winen kawa wan uno awan. ¹¹ Abay a taa mak zek bay, əna həna adəka nà, i mak zek aday i mo zek i nen re.*

¹² Anga nan, nen apan ni mak anan ayak pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek uno awan. ¹³ Bina, həna nen à dangay anga ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga aday i mo zek à yime anak inde. ¹⁴ Əna u no sa ga way ata mənəna iken sə vuro ahay apan cəved bay ata bay. U no sa gak bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a ki gan may way anahan. ¹⁵ Izəne, Mbərom a varan cəved anə Onesimus sə gəzla nga tə iken mənəjek nà, anga aday kà sa njad anan way anak pa sə vuyviya awan. ¹⁶ Anga həna nà, winen bile adəka cəna coy bay. A zalay bile anga winen mərak a mənumo lele a kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel. Iken dukwen nà, pəlay anan nə, zal nen, anga winen dō zənzen awan, aday winen dō ana Yesu Almasihu kutok asa.

¹⁷ Anga nan kutok, kak mənumo ta car acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa kə təma dukwen nen awan. ¹⁸ Kwa abay à ga nə kə gak anak mer su way lelibay awan, kabay à ga nə gudire anak inde apan dəp nà, mbəsak anan 'am a pa nga uno awan. ¹⁹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol awan: Ni hamak anan. Əna ka san apan zle asanaw? Nen dukwen na gak anak sumor ta sə dəkak anan 'am a Mbərom bidaw? ²⁰ Matanan mərak uno, kem, go sumor anga Bahay a nuko, tuslo mivəl anga Yesu Almasihu ite. ²¹ Nə vindek ayak derewel a anan aday nà, anga na san zle ki ga anan kawa anuno sə cəce panak ata awan. Na san zle ki ga adəka nà, zal mbala uno sa gan may ata awan. ²² Asa dukwen luvo zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà, Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro cəved sa zlak ayak əga kwanay awan.

Aja 'am ahay

²³ Manay tə Epafəras à dangay nə miya awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen kə jak anak ayak 'am. ²⁴ Matanan, dō a anaya ata dukwen ta jak anak ayak 'am re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan Lukas, tinen dō si mer su way a Mbərom ahay pə cakay uno a re.

²⁵ Natiya, Yesu Almasihu Bahay a mənuko à gak ikwen sumor anahan.

* 1:11 Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

**Dèrewel m_a vinden a anà
Ibèraninko ahay
ata awan
Adakay way p_a deftere a
anàn**

Da san s_a vinde dèrewel a anan n_a wayaw bay. Winen kawa wazo zubor awan s_a slènan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Dèrewel a anan a dakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dakay nà, cèved inde s_a cèce apàse ines p_a Mbèrom wa, anga Yesu k_a m_acak à yime s_a d_o ahay inde. Wita nà, 'am a Mbèrom sa òan wiya a t_a d_o ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay s_a dakay anan way ataya nà, winen apan i tatak way p_a anjahay su d_o a Mbèrom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbèrom a walay anan Yesu anga s_a mbèda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cèved a Yesu sa tam d_o ahay a zalay cèved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su d_o s_a gèdan dungo anà way ahay anga Mbèrom (4.14 - 6.12)
'Am a Mbèrom sa òan t_a d_o ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga p_a Mbèrom (11.1 - 13.25)

*Mbèrom a jan 'am anà d_o ahay t_a dungo
ana wan anahan*

¹ Kwakwa ata nà, Mbèrom a taa jan 'am anà bije a m_anuko ahay t_a dungo ana d_o m_aja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am t_a cèved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am n_a matanan hus ahay à alay ana m_anuko biten. Òna h_ana, alay a m_adakwidok a anaya nà, a jak uko 'am t_a dungo ana wan anahan. A alay ana Mbèrom s_a ndakay daliyugo ata nà, a ndakay anan t_a alay ana wan ata awan. Aday a walay s_a lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata k_artek a s_a coy. ³ Mazla₆ a Mbèrom a wuteden pi j_oer nà, anà wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbèrom a n_a uwèk. Way s_a daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan m_agala awan. Anga winen, Mbèrom i p_asen anan ines anà d_o ahay aday t_a t_ara d_o c_ancan aya re. P_a d_aòa ana way ata wa nà, Mbèrom Ba M_agala a g_aòa anan way anahan p_a cakay anahan à m_burom, saa ga bahay p_a way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbèrom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbèrom a daf anan wan anahan pa nga s_a maslay anahan ahay, anga sl_amay anahan s_a varan ata a zalay

mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵ Kula Mbèrom k_a jak anan 'am a anan anà maslay anahan ahay bay:

«Iken n_a wan uno.

Biten n_a t_arak b_abay anak.*»

Kabay

«Iken nà, ni t_ara b_abay anak,

iken ki t_ara wan uno.†»

A jan 'am ataya nà, anà Yesu a k_artek. ⁶ Aday asa, à alay a Mbèrom i sa sl_anay anan ahay wan anahan m_anduwel a p_a daliyugo ata nà, a wa:

«Maslay a Mbèrom ahay fok t_a h_aran nga.‡»

⁷ P_a maslay a Mbèrom ahay ite nà, a wa:

«Maslay a Mbèrom ahay tinen d_o si mer su way anahan ahay.

Tinen kawa mad, aday kawa miresl s_a uko ahay re.§»

⁸ Òna p_a Wan a Mbèrom a kutok nà, Deftere a Mbèrom a wa:

«Iken n_a Mbèrom, ki ga bahay pa s_a viyviya awan,

aday ki lavan nga anà d_o anak ahay t_a cèved awan.

⁹ K_a p_alay dukwen way d_idèk aya awan, aday way s_a s_adèk c_ana, a nak itabay.

Anga nan, B_abay anak Mbèrom a ngamak, a varak ataslay mivèl,

aday a t_ara iken d_o m_aduwen a pa nga su d_o p_a cakay anak ataya fok.*»

¹⁰ Deftere a Mbèrom a ja asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay s_a dazlan ata nà, k_a ndakay daliyugo n_a t_a alay anak awan,

aday k_a ndakay m_burom re.

¹¹ Way anak s_a ndakay ataya fok ti ndav, òna iken a n_a ki ga inde pa s_a viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga m_aduwer kawa zana sa nes ata awan.

¹² Ki i lapay atan wa, kawa d_o s_a lapay anan wa zana anahan m_aduwer a ata awan.

Way ataya ti mbèda kawa zana a'am a s_a p_akay ahay wa ata awan.

Òna iken ki mbèda itabay,

sifa anak i ndav itabay re.†»

¹³ Kula Mbèrom k_a jak anan 'am a anaya anà maslay anahan ahay bay:

«Njahay t_a day s_a alay puway uno,

aday d_o manidè anak ahay fok nà,

ni t_ara atan b_ile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a d_akdek. ¹⁴ Maslay a Mbèrom ahay nà, tinen apasay sa gan mer su way anà Mbèrom ahay c_ana coy. I slan atan saa man

* 1:5 Ca p_a Jabuura 2.7. † 1:5 Ca p_a 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaadè 17.13. ‡ 1:6 Ca p_a Tooktaaki Tawreeta 32.43. § 1:7 Ca p_a Jabuura 104.4. * 1:9 Ca p_a Jabuura 45.7-8. † 1:12 Ca p_a Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca p_a Jabuura 110.1.

zek anà dō saa njad sifa aday sē njahay à man a Mbërom ataya awan.

2

Dā kādēy anan 'am a Mbërom sa jak uko ata bay

¹ Kak Mbërom kà jak uko 'am tē dūngo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nē 'am sē sləne. Bay nà, dī lize à cəved wa. ² Da san apan zle, maslay a Mbërom ahay ta nak ta jak uko 'am sē Tawrita, winen mēduwen awan. Dō sē dəfan apan bay ataya nà, tē njadak sariya tēde pə ines a tinen ata awan. ³ Əna, mənuko aday nà, Mbërom kē varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak dā kādīyek anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok dāw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nē zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Dō sē sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nē dīdek a nē tinen awan. ⁴ Mbërom dūkwən kē dākak uko anan 'am anahan ata nē dīdek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sē varan mēgala sa ga way ahay cara cara anà dō ahay tē alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kà dākak uko anan cəved sa tam

⁵ Mbërom a daf sē ləvan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. ⁶ Adəka bay, mē vinde a à Deftere a Mbërom inde nà:

«Mbërom, dō zənzen a nē ma aday hus iken sē bayak apan anaw?

Winen waya aday hus kī nay sa man zek ata anaw?

⁷ Kē ndakay anan, winen nà, ù vo sē maslay a Mbërom ahay mənjęek.

Pə dəba anahan a wa, kē varan mazlaḅ, kawa mazlaḅ sē bahay.

⁸ Kē dəfak anan bahay a pa nga sē way ahay fok. »

Mbërom kē dəfak anan bahay a pa nga sē way ahay fok ata nà, awan a inde winen sē lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, dē canan nà, winen bahay a pa nga sē way ahay fok fan bay. ⁹ Əna dē canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbërom kē dəfak anan ù vo sē maslay anahan ahay alay a mənjęek, anga sa gan sumor anà dō ahay. Anga nan kutok, Yesu kà sak dēce aday kē məcak anga dō ahay fok. Matanan Mbërom a varan man sē njahay sē bahay tē mazlaḅ awan. ¹⁰ Sē ndakay way ahay fok nē Mbërom, aday ta ga inde dūkwən anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbërom à ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tē dēce anahan a sē canan, aday dō ahay bayak a tē tēra wan anahan

ahay, tā zla à man sē mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dūkwən, zek a Yesu awan. ¹¹ Sē tēra anan dō ahay dō cəncan aya pa 'am a Mbërom dūkwən, Yesu awan, aday dō anahan a sē tēra atan cəncan ataya dūkwən, Bəbay a tinen a nē kərtek, Mbërom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sē ngaman atan «mərak uno ahay.» ¹² A Deftere a Mbërom inde nà, Yesu a jan anà Mbërom, a wa:

«Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,

ni i hərak nga tē ara pa 'am sē dō ahay.†»

¹³ A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbërom.‡»

Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu dō a Mbërom sē vuro ataya awan.§»

¹⁴ Dō a Mbërom sē varan ataya nà, tinen dō zənzen aya tē mez aya i zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dūkwən a tēra dō zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tē amac anahan à lize anan wa Fakalaw, dōwan a sē ləvan nga anà dō ahay tē mēgala sa mac atan ata awan. ¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sē amac à gan anà dō ahay sabay. Kwakwa ata nà, dō ahay tē njahay nē kawa bile ahay anga zlawan sē amac. Əna həna Yesu kē tēmak atan cōy. ¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbërom ahay bay, əna sa naa man zek adəka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan. ¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, à tēra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday à tēra bahay nga su dō sē gədan dūngo anà way anga Mbërom, dō si mer su way anahan dīdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsen anan ines anà dō ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tē Mbërom kutok. ¹⁸ Həna nà, i mba apan sa man zek anà dō mē njəkan atan uda ataya tēte, anga winen a dūkwən à alay a tē njəkak anan uda awan, kà sak dēce.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tē mazlaḅ

¹ Mərak uno ahay, Mbërom kē ngamak ikwən sē tēra dō anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen dō maslan a Mbërom, aday winen bahay nga su dō sē gədan dūngo anà way, winen dōwan a mənuko a sa daf apan nga ata awan. ² Sa daf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbërom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am wa

* 2:8 Ca pə Jabuurā 8.5-7. † 2:12 Ca pə Jabuurā 22.23.

‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17. § 2:13 Ca pə Esaaya 8.18.

cèvedabay, kawa Musa sè bənan à 'am wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa gay ahay anga dō su doh a Mbərom ahay fok ataya re.* ³ Lele sè həran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana dō ahay sè həran nga anà dō sa han doh zal doh ata re. ⁴ Tə dīdek a nà, doh fok cəna, sa han anan nə dō, əna dō sə ndakay way ahay fok ite nà, Mbərom. ⁵ Matanan, Musa nà, winen dō si mer su way lele sè dəfan apan anà Mbərom. Mer su way anahan a nà, sə dakan anan anà dō a Mbərom ahay, way a Mbərom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Əna Yesu Almasihu ite nà, winen nə wan sə ləvan nga anà dō a Mbərom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sè dəfan apan lele. Mənuکو dukwen, kak də pərahak anan azar sa dəf apan nga lele, aday sè dəfan idə anà way saa nay ata tə ataslay mivəl a nà, à andav a inde dukwen, dī təra dō anahan ahay re.

Mbərom i varan alay a sa man uda anà dō anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:

«Kak kə slənen dundo a Mbərom biten nà,
⁸ kà sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sə kuray anan nga a tinen ahay ata bay.

A alay ata nà, tinen à kiḡe inde ava kwa kuro fuđo, tinen apan ti vəze pə Mbərom ta sə kataḡ anan.

⁹ Mbərom a wa: «Kwa à ga nə tə canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fuđo dəp nà, tə kataḡak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivəl tu dō ataya tətə sabay, aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivəl a tinen wa,

tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹ A aga mivəl uno inde, nə mbaḡak, na wa: Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†»

¹² Mərak uno ahay, gen anan nga i zek, anga aday dō lelibay a sa ngam sa dəf nga pə Yesu sabay ata à ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay. Dō kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a Mbərom, bahay sə sifa ata awan. ¹³ Adəka bay, viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw à njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anà zek ahay. ¹⁴ Kak dā mbak apan sa ban anan way a mənuکو sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde

nà, ata mənuکو dī japay tə Yesu Almasihu tə dīdek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà,
kà saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.

A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə Mbərom.‡»

¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷ Mbərom a ga mivəl ava kwa kuro fuđo nə pa maya anaw? A ga mivəl nà, pu dō sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kiḡe inde tololo. ¹⁸ Mbərom a mbaḡay sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu dō a sə dəfan apan bay ataya fok.§ ¹⁹ Natiya dē canak anan, tə njadak sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə dəfak nga pə Mbərom a bay.

4

¹ Mbərom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata dukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina dōwan à sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mənuکو dukwen də slənek ləbara mugom a kawa dōwan a sə kiḡe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kà mak atan zek bay, anga tə dəfak apan nga bay. Matanan, tə njadak man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mənuکو, anga də dəfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà dō sa ngam sa dəf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ḡa Mbərom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday dāw? ⁴ Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwḡe anahan a nà, Mbərom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə dəfak anan apan anà Mbərom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dō ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbərom a dəf

* 3:2 Ca pə Limle 12.7. † 3:11 Ca pə Jabuura 95.7-11. ‡ 3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8. § 3:18 Ca pə Limle 14.1-35.

* 4:3 Ca pə Jabuura 95.11. † 4:4 Ca pə Laataanooji 2.2.

‡ 4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa daf luvon ata dukwen, kà vak pə dəba a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dungo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slänen dungo a Mbərom nà, kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosuwà kà zlak anan do ahay à man sa man uda mbala Mbərom ata acəkan nà, Mbərom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen dukwen tə dəzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbərom sa man uda pə luvon cuwbe ata i nay ahay anga do a Mbərom ahay mba. ¹⁰ Mbərom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuکو dukwen, matanan re. Downan a kə dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbərom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kə ndəvak. ¹¹ Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbərom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko məgala anga aday downan à saa zluwe pə cəved wa anga kə dəfak anan apan anà Mbərom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbərom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mivəl su do inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kalakasl ahay tə uzoz a təkə. A mba apan sa kay anan abayak nga su do uho tətə re. ¹³ Awan a inde winen mi dər zek a pa 'am a Mbərom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek kərtek. Way sə mivəl a mənuko ahay fok, dī saa vənə anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom

¹⁴ Bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kə jənak pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuکو anan way a mənuko sa daf apan nga ataya lele, dəkuko anan anan anà do ahay. ¹⁵ Bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kə canak anan anà dəcə ahay kawa mənuko. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kə gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayakikwen ahay, hədəkuko pə cakay ana Mbərom, do sa gan sumor anà do ahay, mənəjəna sə jəjar awan, anga aday dā gan i zek wa aday dā njad sumor anahan à alay a tədə dā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su do sə gədan dungo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə do ahay wa, anga aday à gan atan mer su

way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Do sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su do sə gədan dungo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a dukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dungo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə do ahay re. ⁴ Downan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu dukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlab sə təra bahay nga su do sə gədan dungo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ A man hinen inde dukwen, a jan nà:

«Iken do sə gədan dungo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbərom nə məgala anahan inde sa tam do à amac wa. Anga nan, a gan ambəh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbərom à tam anan à amac wa. Mbərom a slənan anan, a slabakay anan à məkə wa, anga a dəfan apan. ⁸ Kwa à ga nə winen Wan a Mbərom dəp nà, a tatak sə dəfan apan anà Mbərom tə cəved sə dəcə. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cəna, a təra do sa tam anan do sə dəfan apan ahay fok, aday tā ga inde pa sə viyviya awan. ¹⁰ Mbərom a daf anan bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom nə kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à cəved a Mbərom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pə Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slänen anan bəse bay. ¹² Alay a kə slak hənə tədə ki tərən do sə dakan anan way anà do ahay ite, əna hwiya ki gen anan may do ahay tə dəkak ikwen anan way cacədəw aya à 'am a Mbərom inde asa. Abay ki pen nə way sa pa su do məduwen aya coy, əna ki gen anan may hənə nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Downan a winen apan i sa pay cəna, winen gindez a mba. Do matanan ata nà, a san awan fan bay, a gəzlan alay anà way ahay pi zek wa tətibay. ¹⁴ Do məcəd aya nə ta slak sa pa daf tətədo awan. Tə tətəkak aday sa mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tə lelibay aya re.

* 5:5 Ca pə Jabuurà 2.7. † 5:6 Ca pə Jabuurà 110.4.

6

¹ Kak matanan kuktok nà, mbəsakuko anan way a mənuko sətətək pə Almasihu wa cədwə ataya mə dədəbā aday, zluco pa 'am saa tətək wan su dō məduwen aya awan. Də pəkak anan saray su doh a coy. Də mbədək apan maza sabay. 'Am sa yam pə ines, 'am sə mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa daf nga pə Mbərom, ² 'am sa ga baptisma tə cəwdə awan, 'am sə dəfan alay pa nga anà dō ahay tə sləmay a Mbərom nə kəkəmw, 'am sə aslabakay su dō ma mac aya à məkə wa, ta 'am sə sariya a Mbərom, way ataya fok, mi tətəkak ikwen anan maza sabay. ³ Di mbədək pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbərom a nà, dī ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak dō ahay tə mbədəhak anan ləen à Mbərom nà, dōwan i mba apan sa may atan pə cəwdə sa yam pə ines a tinen maza sabay. Dō ataya nà, tə canak anan anà jiyjay a Mbərom, tə təmahak magwagway anahan sə gəzlan anà dō ahay ata re, tə təmahak Apasay Cancan a re. ⁵ Tə canak anan, 'Am a Mbərom nə lele, tə sənək mægala sə daliyugo saa nay ata re. ⁶ Aday, kak dō matanan ataya tə zluwek à cəwdə a Mbərom wa nà, cəwdə inde sa may atan saa yam pə ines a tinen ahay sabay, anga kə tərak kəlkal kawa tə daray anan Wan a Mbərom pə dədom nə zləngad a maza awan, aday tə gənahak anan pa 'am sə dō ahay fok re.

⁷ Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà dō sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbərom a daf ngama pə yugo ata awan. ⁸ Aya əna, kak guvo kà hak adak tə gujed nà, i man zek anà dōwan bay, Mbərom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

⁹ Car uno ahay, kwa à ga nə dā ja matanan dukwen, dā san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen anan azar nə anà cəwdə lele awan, aday Mbərom i tam kwanay. ¹⁰ Mbərom nà, a gan anà dō ahay nə way tə cəwdə aya vərre. I mbədək anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə dəkay anan kə pəlen Mbərom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà dō a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹ A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga mægala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kà si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sə dəfan lide ata awan. ¹² Ki gen isew bay. Təren adəkà nà, kawa dō sa daf nga pə Yesu ahay sə səmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbərom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbərom sə zlapay anan ataya fok, ti tara

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa həna kabay, Mbərom kə zlapak anan tə way anà İbrəhima. A wa: «Tə didək a ni daf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbadəy nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbərom ibay. ¹⁵ İbrəhima a sləne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan ata, kə njadak anan acəkan re.

¹⁶ Dō ahay tinen apan ti mbadəy nà, tə mbadəy tə sləmay su dō sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə dō ahay wa acəkan. ¹⁷ Anga nan, Mbərom a mbadəy. A nan sə dakan anan anà dō winen sə zlapan atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbədəhan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbadən pa nga wa. ¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbədə itəbay: atə azlapay tə ambadəy a Mbərom. I mba apan sa gad uda mungwalay itəbay. Mənuko dō sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko mægala sə dəfan lide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹ Way ata a bənak uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, aday həna dī zla pə cakay a Mbərom tətə kutok. ²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuko anga mənuko, bina kə tərak bahay nga su dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom

¹ Maliki Sadaka sə dōwan ata nà, winen bahay sə Salem, winen dō sə gədan dungo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, İbrəhima a zla à vəram, a mbasay pə bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a daf apan alay sə mazlaḅ anahan. ² İbrəhima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kərtek pə way sə vəram anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». ³ Dōwan ata nà, dōwan a san bəbay anahan a bay, dōwan a san may anahan a

* 6:13-14 Ca pə Laataanojii 22.16-17.

* 7:2 Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro.

† 7:2 Ca pə Laataanojii

14.17-20.

bay. Kwa bije anahan ahay ðukwen, ðowan a san atan bay re. Të wahay anan siwaw, a mac siwaw ðukwen, ðowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbërom, anga i njahay ðo sã gëðan dungo anà way pa sã viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nã winen maduwen awan. Ibërahima nã, bije sã Isëra'ila ahay, ãna kã gëbak way ahay à vëram wa, a varan wa alay mbok nã, kërtek anã winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tã tãrak ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom. Tawrita a Musa a ja nã, Isëra'ila ahay tã varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nã, kërtek. † A nan sa ja, ti tãma way ataya nã à alay ana mërak a tinen ahay wa, kwa á ga nã tinen ðukwen wan ana Ibërahima ahay. ⁶ Òna Maliki Sadaka nã, winen zahav ana Lewi itëbay, ãna Ibërahima kã varak anan way alay mbok nã, kërtek. Ibërahima nã, Mbërom a zlapan sã varan way nã anã winen. Òna Maliki Sadaka a ðaf alay sã mazla6 pã Ibërahima, bina Ibërahima a ðaf alay sã mazla6 pã Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday ða san apan zle re, ðo sa ðaf ngama pu ðo nã, a zalay ðowan anahan a sa ðaf apan ngama ata awan.

⁸ Do sã zahav ana Lewi ahay sã tãma alay mbok nã, kërtek ataya fok ðukwen, ta taa mac re. Òna Maliki Sadaka, ðo sã tãma alay mbok nã, kërtek kawa ana Deftere a Mbërom sa ja ata nã, winen a mac itëbay. ⁹ Di mba apan sa jëka Lewi nã, wan anahan ahay tã tãmahak pu ðo a tinen ahay wa alay mbok nã, kërtek ata, kã varak anan way ata anã Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibërahima kã lahak sã varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nã, à alay a Ibërahima sã varan way ata anã Maliki Sadaka aday tã wahak Lewi fan bay ata nã, Lewi kã varak anan tã alay ana bije anahan Ibërahima ata coy.

Bahay nga su ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom à zahav ana Lewi ata nã, kã mbak apan sa ndav anan wa way a Mbërom sa gan may ata bay. Abay á mba apan sa ndav anan wa tãte cãna, ði gan may anã ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nã, pu ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom pã slala ana Haruna cãna coy. Mbërom a varan Tawrita anã ðo anahan Isëra'ila ahay nã, à alay ana ðo sã zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbërom kã mbëðahak anan slala su ðo sã

gëðan dungo anã way anga Mbërom cãna, ata Tawrita i mbãða ite re. ¹³ Da ja way a anaya nã, pã Bahay a mënuko Yesu, winen ðo sã slala hinen cara. Downan inde pã zahav anahan kã gak mer su way ata ù doh sã mazla6 a Mbërom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mënuko Yesu nã, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom ahay nã, a ja nã pã zahav ana Lewi, bina pã zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zëga apan sã banay hana adaka bugol: 'Do sã gëðan dungo anã way anga Mbërom hinen, kã nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Downan ata a tãra ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom nã, anga 'am sã Tawrita bay. Winen nã, a tãra ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom nã, anga mägala anahan inde sã njahay tã sifa pa sã viyviya ata awan. ¹⁷ Mã vinde inde à Deftere a Mbërom, a wa:

«Iken ðo sã gëðan dungo anã way pa sã viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka. §»

¹⁸ Mbërom kã mbacac anan wa nga sa 'am mã baslay a kwakwa ata awan, anga winen bële awan, a man zek anã ðo ahay tëtibay. ¹⁹ Tawrita a Musa nã, kã mbak apan sã tãra anan ðo ahay, ðo cãncan aya pa 'am a Mbërom bay. Hãna nã, way sã zalay Tawrita inde, way a mënuko sã ðëfan idé ata awan. Sã varak uko cãved sã hãdek nuko pa 'am a Mbërom nã winen awan.

²⁰ Way hinen nã: A alay a Mbërom i sa ðaf anan Yesu bahay nga su ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom ata nã, a mbaday apan aday. A alay ana ðo sã zahav ana Lewi ahay sã tãra ðo sã gëðan dungo anã way anga Mbërom ata nã, ðowan kã mbadãk apan itëbay. ²¹ Òna Mbërom a mbadãn anã Yesu ta sa jan nã:

«Nen Mbërom Fetek, nã mbãða itëbay.

Nã mbadãk, ki tãra ðo sã gëðan dungo anã way pa sã viyviya awan.*»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbërom sa ðan tã ðo ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ðan tã ðo ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: 'Do sã gëðan dungo anã way anga Mbërom ahay nã, tinen mënjœk bay, anga ta mac wa kwerkwer, tã mbësakan mer su way ata anã ðo hinen ahay asa. ²⁴ Òna Yesu nã a mac itëbay, a ga mer su way anahan pa sã viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam ðo ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbërom tã alay anahan ata awan. Anga winen ðo tã sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sã coy.

† 7:5 Ca pã Limli 18.21. § 7:17 Ca pã Jabuura 110.4.

* 7:21 Ca pã Jabuura 110.4.

²⁶ Winen nà, bahay nga su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom a tādē anga mənuko ata awan. Winen dō cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu dō sē ines ahay. Mbərom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. ²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sē gədan dundo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa à ga nə sa nga anahan awan, kwa à ga nə sē ines sē dō ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan. ²⁸ Tawrita ana Musa a daf kawa dō sē gədan dundo anà way ahay nà, dō zənzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen dō sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sē mbaɖay pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a daf Wan anahan bahay nga su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sē coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: 'Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, dō sē gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sē mazlaḅ a Mbərom inde, dō ahay sē ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sē mazlaḅ a Mbərom inde dīdek a, Mbərom sē ndakay ata awan.

³ Mbərom a daf bahay nga su dō sē gədan dundo anà way ahay nà, anga sē varan way aday sē gədan dundo anà gənwah ahay. Matanan re, lele dukwen dō mbala mənuko i njad awan a sē varan anà Mbərom a re.

⁴ Abay à ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra dō sē gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga dō ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Dō ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sē mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sē mazlaḅ a Mbərom a dīdek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sē mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, 6əḅot

anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à 6əzlom wa ata awan.* » ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su dō sē gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a 6an 'am zal way anahan sa 6an tə dō ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa 6an tə dō ahay kwakwa ata kə tərak way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa 6an 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna ḁa ca apan həna nà, kà slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà:

«Luvon a inde i nay ahay, ni 6an 'am wiya tu dō sē Isəra'ila ahay, aday tu dō sē Yahuda aya təkə.

⁹ 'Am ata i ga minje tə a6an 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

A alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə 6anak 'am, əna tə dəfak anan apan bay, aday nen Mbərom Fetek, nen dukwen nə mbəsakak atan.

¹⁰ Alay a kà slak nà, ni 6an 'am tə tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mivəl a tinen re.

Ti təra dō uno ahay,

nen ni təra Mbərom a tinen.

¹¹ Dowan inde i gan may sətətakan anan way anà dowan sabay,

dowan i jan anà dō hinen: “San Mbərom” sabay, anga i bənay pə məcəd aya wa, hus pə gwaslay ahay, dō ahay fok ti san nen.

¹² Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay, ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde sabay.†»

¹³ Ana Mbərom a sa ja 'am sa 6an 'am wiya ata nà, a təra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize bəse coy.

9

A6an 'am məduwer a tə a6an 'am wiya awan

¹ A alay ana Mbərom sa 6an 'am a mama'am ata nà, Tawrita inde sē dakan anan anà dō ahay cəved sə həran nga anà Mbərom. Man sə həran nga anà Mbərom inde məlavay zek a re. ² Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan man cew. Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan awan, ta daf uda way sə lalam aday tabal tə pen mə

* 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40. † 8:12 Ca pə Yeremiya 31.31-34.

varan a à Mbærom aya apan. ³ Day a hinen ata dukwen, mæ gæzla pi zek wa tæ winen mama'am ata næ tæ zana, aday tæ ngaman anà day ata nà, man a Mbærom cæncan awan. ⁴ A man ata kutok, tæ ndakay uda ruwec sæ gura, sæ vakan apan laluway anà Mbærom. Ta daf uda zændok sæ aban 'am a Mbærom, mæ ndakay a næ tæ gura. A zændok ata inde asa, tuwez sæ gura uda re, ta daf uda way sa pa sæ ngaman manu, Mbærom sæ gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa da ata inde à man ata à zændok inde.† Aday kon ana Mbærom sæ vinden ahay apan 'am ma ban a anà Musa ataya uda à man ata re.‡ ⁵ Pa nga sæ zændok ata dukwen, tæ dafak apan awan aya inde kawa maslay a Mbærom ahay. Awan ataya tæ dakay anan Mbærom winen inde à wulen sæ dō ahay tæ mazlaḅ awan. Awan ataya nà, tæ bægasslay aya awan, ta ka anan bægasslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sæ gænaw ahay aday Mbærom à pæsen anan ines à dō ahay ata awan. Hæna nà, alay a inde sæ tæker way pæ awan ataya fok bay.

⁶ Natiya, tæ ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, dō sæ gædan dungo anà way ahay ta taa zla næ ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay næ pac pac. ⁷ A day su doh a mæ slala cew ata næ, sa zla uda nà, bahay nga su dō sæ gædan dungo anà way ahay anga Mbærom ata dækdæk. Ava daz nà, a zla à man ata dukwen saray kærtektække. I i zla uda dukwen, i pak mez sæ gænaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbærom. Ata Mbærom i pæsen anan ines anahan pi zek tæ ines sæ dō ahay sa ga manjæna sa san apan ataya tæke fok. ⁸ Apasay Cæncan a a nan sæ dakak uko anan næ 'am a hæna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cæna, cæved inde mæ tæba sa zla à man a Mbærom cæncan a fan bay. ⁹ Way ataya tæ dakay anan næ way a sæ tæra hæna biten ataya awan. A nan sa ja nà, way sæ dō ahay sæ waslay aday sæ varan anà Mbærom ataya næ ti mba apan sæ banay anan mivæl su dō sa var way ata pa 'am a Mbærom bay. ¹⁰ Way ataya tæ dakak uko anan way pa 'am sæ way sa pa, pa 'am sæ way sa sa, pa 'am sæ banay way kawa sa zlan à nga à Mbærom. Way ataya dukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pæ mivæl su dō zænzen a bay, aday tæ njahay næ mænjkæk cæna coy, hus pæ luvon a Mbærom i mbædahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way mæduwer ataya awan.

¹¹ Hæna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dō sæ gædan dungo

anà way ahay. Way a mænuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dō sæ gædan dungo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sæ ndakay anan doh ata nà, dō zænzen a bay, Mbærom a tæ alay anahan awan. Aday doh ata dukwen, winen pæ daliyugo à man a anan bay. ¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbærom a cæncan ata nà, kè gæbak mez sæ vuwar sæ awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gæba adæka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbærom a cæncan ata saray kærtektække. Natiya kutok, a tam mænuko tæ mez anahan ata pa sæ viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay næ vuwar sæ awak tæ guson sa sla aya sæ kwecek mez a pæ dō ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pæ ide a Mbærom sabay. Ta taa waslay tækalak sa sla aday sæ vakan à Mbærom, ata ti ra ræba anahan a sa pak pæ dō ahay. Natiya kutok, dō sa nes anan anjahay a tinen tæ Mbærom ataya ti tæra dō cæncan aya asa. ¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tæ mægala a zal mez sæ gænaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gæba anan zek anahan, a var anan anga Mbærom tæ alay anahan awan, aday tæ mægala sæ Apasay Cæncan a winen inde pa sæ viyviya ata awan. Way anahan a sæ varan à Mbærom ata nà, cæncan a tæ mindel, a mba apan sæ banay anan mivæl a mænuko tæte, anga dā ga ines ahay sæ varak uko amac sabay, æna dī ga adæka nà, mer su way a Mbærom bahay sæ sifa kutok.

¹⁵ Tæ way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen dō sa zlah anan mælmal a Mbærom tæ dō ahay, anga Mbærom kè banak 'am wiya tæ tinen. Anga nan, dō ana Mbærom sæ ngamay ataya ti njad way a Mbærom a sæ zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sæ coy ata awan. I tæra matanan anga Yesu kè mæcak anga dō sa nes anan 'am a Mbærom sa ban mæduwer ataya ata awan. Tæ amac anahan ata nà, a bæmbaday atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kà jak 'am sæ gæzla anan zlile anahan aday a saa mac cæna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a næ si winen a i mac aday ata ti saa gæzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tæ sifa mba cæna, 'am anahan a sa ja ata næ mægala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cæna, a mac aday. ¹⁸ Matanan dukwen, à alay a Mbærom sa ban 'am tæ dō ahay ata nà, a wa gænaw à mac aday mez a à pakay. ¹⁹ Musa a dakay anan Tawrita fok pa 'am sæ dō ahay fok nà, a gæba mez sæ wan sa sla ahay tæ vuwar sæ

* 9:4 Ca pæ Gurtaaki 16.13-15, 31. † 9:4 Ca pæ Limle 17.23. ‡ 9:4 Ca pæ Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

awak ahay tinen sḃ gḃdan dungo ataya, tḃ japay anan tḃ a'am. A ra daslam ahay pi zek tḃ sibḃek sḃ tḃman dḃz dḃz aya awan, a pak anan ḃ mez ata inde, a kwecek anan mez pḃ Deftere sḃ Tawrita tḃ winen awan, aday a kwecek anan mez pḃ dḃ ahay tḃ winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Hḃna anan nḃ, mez a Mbḃrom sa ḃan anan 'am tḃ kwanay ata awan. A jak ikwen nḃ, dḃfen anan apan lele.Š» ²¹ Musa a kwecek mez ata pḃ jaw-jawa sḃ mazlaḃ a Mbḃrom tḃ way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya tḃke fok matana re. ²² A alay ana Tawrita sḃ lavan nga anḃ dḃ ahay ata nḃ, tḃ banay way ahay alay avan nḃ tḃ mez. Matanan, mḃnjḃna mez sḃ pḃkay cḃna, Mbḃrom a pḃse ines sḃ dḃ ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sḃ dḃ ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sḃ kwakwa ataya fok tḃ banay atan tḃ mez matanan ata nḃ, sḃ ḃakay anan way sḃ tḃra ḃ mburom ataya awan. Tḃ banay way ahay kwakwa ata nḃ, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. ḃna pḃ way dḃdek aya ḃ mburom ata nḃ, a nan ḃ Mbḃrom nḃ mez sḃ zalay sḃ gḃnaw ataya awan. Winen lele ata nḃ, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nḃ kḃ zlak ḃ man a Mbḃrom cḃncan a mbala ana dḃ ahay sḃ ndakay ata itḃbay. Wita nḃ, mezeze sa man cḃncan a dḃdek a ḃ mburom ata awan. ḃna winen a zla nḃ, ḃ mburom pḃ cakay a Mbḃrom. Hḃna nḃ, winen pa 'am a Mbḃrom anga sa ga amboh anga mḃnuko kutok. ²⁵ Bahay nga su dḃ sḃ gḃdan dungo anḃ way ahay ḃ man a Mbḃrom cḃncan a ata nḃ, ta zla uda nḃ pḃ ava pḃ ava. Ta zla uda ḃukwen tḃ mez sḃ gḃnaw ahay ḃ alay inde, mez si zek a tinen a bay. ḃna Almasihu nḃ, a var nḃ nga anahan awan, aday a var anan ḃukwen, saray kḃrtek coy, kḃ mḃnahak anan itḃbay. ²⁶ A ga matanan bay nḃ, abay i mḃnahan anḃ dḃce anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pḃ ana Mbḃrom sḃ ndakay anan daliyugo nḃ, i taa mac anga dḃ anahan ahay pḃ ava pḃ ava. ḃna matanan bay, a nay ahay nḃ saray kḃrtek, aday ḃ alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dungo a anḃ Mbḃrom, anga sḃ pḃse anan ines sḃ dḃ ahay sḃ coy. ²⁷ Kuwaya i mac nḃ saray kḃrtek. Pḃ dḃḃa anahan a wa cḃna, Mbḃrom i gan sariya. ²⁸ Almasihu ḃukwen a var anan nga anahan nḃ, saray kḃrtektḃkke coy sḃ pḃsen anan ines anḃ dḃ ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde ḃukwen mḃ slala cew awan. I may saa pḃse ines ahay sabay, ḃna sa naa tam anan dḃ sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sḃ way sḃ ḃakay anan way lele aya saa tḃra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sḃ way ataya ḃukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pḃ ava pḃ ava, dḃ ahay tḃ varan way anḃ Mbḃrom nḃ sḃ hḃdḃken pḃ cakay, ḃna way ataya ti njad sḃ tḃra dḃ cḃncan aya bay hwiya. ² Kak abay dḃ ahay tḃ tḃra cḃncan aya pa 'am a Mbḃrom tḃ way ma gad dungo aya nḃ, ti var way ma gad dungo aya sabay bidaw? Bina ti tara cḃncan a nḃ saray kḃrtek cḃna coy, ti gan may anḃ apḃse ines sabay. ³ Adḃka bay, way a mḃ varan a anḃ Mbḃrom ataya nḃ ta man atan anan ahay ḃ nga inde pḃ ava pḃ ava nḃ, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez sḃ guson sa sla ta sḃ vuwar sḃ awak aya a mba apan sḃ banay anan ines sḃ dḃ ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, ḃ alay ana Almasihu i sa nay ahay pḃ daliyugo ata nḃ, a jan anḃ Mbḃrom, a wa:

«A nak tḃ gḃdan dungo anḃ gḃnaw ahay anga iken bay,

a nak tḃ varak awan bay re.

ḃna kḃ varak uno zek su dḃ zḃnzen awan aday nḃ varak anan.

⁶ Gḃnaw a ma tak ataya ta zlak anak ḃ nga bay.

Way sḃ dḃ ahay sa var anga sḃ pḃse anan ines a tinen ahay ata ḃukwen, kḃ zlak anak ḃ nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbḃrom, nen hḃna!

Ni zla pḃ daliyugo saa ga way sa zlak ḃ nga, kawa mḃ vinde a ḃ Deftere anak inde pi nen ata awan.*»

⁸ Almasihu a ja aday nḃ: «A nak tḃ gḃdan dungo anḃ gḃnaw ahay anga iken aday tḃ varak awan bay re. A nak tḃ tḃkak gḃnaw ahay bay re. Aday a nak tḃ pak mez sḃ gḃnaw ahay anga sḃ pḃse ines sḃ dḃ ahay bay re asa.» Kwa ḃ ga nḃ ta var way ataya ḃukwen, tḃ dḃfan apan anḃ Tawrita dḃp nḃ, a nan anḃ Mbḃrom a bay. ⁹ 'Am mḃ slala cew a nḃ a wa: «Mbḃrom, nen hḃna! Ni zla pḃ daliyugo saa ga way sa zlak ḃ nga.» Matanan nḃ, a nan sa ja nḃ Mbḃrom kḃ mbacac anan wa agḃdan dungo anḃ way kawa sḃ kwakwa ata awan, aday a dḃf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰ Natiya kutok, dḃ tḃrak dḃ cḃncan aya pa 'am ana Mbḃrom, anga Yesu Almasihu kḃ gak way sa zlan ḃ nga anḃ Mbḃrom, aday kḃ varak anan zek anahan kawa way ma sla dungo awan, a mac saray kḃrtektḃkke coy.

¹¹ Do sḃ gḃdan dungo anḃ way ḃ wulen sḃ Yahuda ahay nḃ, tinen mḃ tavay aya sa ga mer su way a tinen nḃ pac pac, ti mḃnahan anḃ agḃdan dungo ḃ gḃnaw ahay

maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya dukwen, ta mba apan sə pəse anan ines do ahay bay re. ¹² Əna Yesu Almasihu nə, a var nə zek anahan awan, a var anan saray kərtek sə pəse anan ines do ahay pa sə viyviya awan. Pə dəbə anahan a wa, a nja-hay way anahan à alay puway a Mbərom. ¹³ Həna nə, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan do manide anahan ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴ Tə way anahan a sə varan anə Mbərom ata kərtektəkke, kə tərək atan do mənəna ines aya pə ide a Mbərom, kə tərək atan do cəncan aya pa 'am a Mbərom sə coy re.

¹⁵ Apasay Cəncan a dukwen kə jak uko anan 'am ataya tinen didek aya coy re. A wa: ¹⁶ «Nen Mbərom Fetek, alay a kə slak nə, ni 6an 'am tə tinen.

Ni dəf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,

aday ni vinde anan 'am uno pə mivəl a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tə ines a tinen ahay à nga inde sabay.†»

¹⁸ Mbərom kə pəsek anan anan ines anə do ahay cukutok nə, do ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sə pəse ines asa dəw?

Hədəkuko pə cakay ana Mbərom

¹⁹ Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nə, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nə, tə varak uko cəved sa zla à man a Mbərom cəncan a kutok. ²⁰ Yesu kə nğərwak anan zana sə gəzla mənuko pi zek wa ta man a Mbərom cəncan ata awan, a təbak uko anan cəved a sa zla u doh ata awan. Cəved ata dukwen, winen wiya aday di njad sifa nə, tə winen awan. Zana anahan sə nğəraw anan ata nə, winen zek anahan a do ahay sə daray anan pə dədom mə zləlɲad ata awan.

²¹ Natiya kutok, do sə gədan dundo anə way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anə do a Mbərom ahay fok. ²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hədəkuko pə cakay a Mbərom tə mivəl kərtek awan, aday dəfuko apan nga mənəna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kə tərək anan mivəl a mənuko ahay cəncan aya awan, kə banak nuko tə a'am lele kutok. ²³ Way a Mbərom sa jak uko ata nə, i ga anan, winen a gad mung-walay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dəkay anan nə də dəfan ide nə, anə way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dš gudec bay. ²⁴ Pəluko cəved a aday di man anan zek anə do azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dš pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dš zəga anan sa ga way lele aya kutok. ²⁵ Də

mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa do azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anə zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶ Dowan a, kə sənək cəved didek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nə, awan a inde i varan anə Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. ²⁷ Do sa ga way matanan ata nə, à jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan do sa ga ines ahay fok. Pə dəbə anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan do manide ana Mbərom ahay ata awan. ²⁸ Kə sənən zle coy, dowan a kə nək anan Tawrita a Musa nə, kak do ahay cew kabay maakan ta jak kə gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mənəna sa gan i zek wa anə dowan. § ²⁹ Kak way matanan ata a təra tu do sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nə, dəce ana do sə kədəy anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Do matanan ata nə, mez ana Yesu, Mbərom sa ban anan 'am tə winen ata, kə tərək anan cəncan pa 'am a Mbərom. Aday pə dəbə anahan a wa dukwen, winen ta sə kədəy anan Yesu nə, a gənahan dukwen anə Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Do matanan ata nə, dəce anahan inde mə zalay awan. ³⁰ Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivəl tu do sa ngam 'am uno bay ataya awan,

ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Dətere a Mbərom a wa:

«Nen Mbərom Fetek, ni gan sariya anə do uno ahay.†»

³¹ Mbərom nə bahay sə sifa. Kak sariya kə bənək anan dowan a nə, dəce inde tə mindel anga dowan ata kutok.

³² Sənən apan aday: A alay a kə cinen anan anə jiyjay a Mbərom mama'am a ata nə, kə njidən dəce ahay bayak a à alay sə do ahay wa, aday kə dəmen anan hwiya. ³³ A alay a anan nə, tə gənahək ikwen pa 'am sə do ahay, ta gak alay tə kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nə, a nak ikwen sə japay tu do aya aday tinen à dəce ata inde ataya re. ³⁴ Do ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen i zek wa. Do ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, kə gak ikwen à nga wa bay, adəka kə tislən anan mivəl, anga kə sənən zle way mə mbəsak ikwen a inde sə zalay ana tinen sa ra anan

† 10:16 Ca pə Yeremiya 31.33. † 10:17 Ca pə Yeremiya 31.34. § 10:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

ataya awan, aday way a mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nə pa sə viyyiya awan.

³⁵ Anga nan kutok, pərihen anan azar sa daf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya cəna, ki njiđen magwagway məduwen a pa 'am a Mbərom. ³⁶ Lele cəna, səmen anan anà way ahay anga aday kɪ gen way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kə njiđen anan way anahan sə zlapay anan ata awan. ³⁷ Bina Mbərom a wa:

«A mbəsak nə mənjoek, dowan a saa nay ata i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸ Do didek a pa 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kə dafak upo nga.

Əna kak, dowan a kà mak à dəba nà, ni taslay mivəl tə winen itəbay.†»

³⁹ Mənuko aday nà, a ga upo nə mənuko do sa ma à dəba ataya aday sə lize ataya itəbay. Adəka bay, mənuko nə do sa daf nga pə Yesu ahay. Natiya, di njad sifa sa ndav bay ata awan.

11

Dəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

¹ Adaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nə maw? A nan sa ja nà: Da san zle, way a mənuko sə dafan ide ata nə i tara, kwa á ga nə də canak anan tə ide fan bay, da san zle, tinen inde re. ² Do a kwakwa ataya ta daf nga pə Mbərom nə matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbərom.

³ Də dafak nga pə Mbərom. Anga nan, da san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan hənə pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu sə varan anà Mbərom ata awan. Abel kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan. Zek ana Abel a dukwen, kə sənək anan, anga Mbərom kə təmahak anan way anahan sə varan anà Mbərom ata awan. Anga nan, kwa á ga nə Abel kə məcak təkede nà, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbərom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təkə à mburom. Kula dowan kə canak anan sabay, anga Mbərom kə zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nà, winen a zlan à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.†

⁶ Dowan inde i zlan à nga à Mbərom mənjoəna sa daf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dowan a sə hədek pə cakay a Mbərom nà, á daf apan nga nə winen inde aday. Aday á san dukwen, Mbərom a varan magwagway nà, anà do sə bənan bitem ataya awan.

⁷ Nuhu kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbərom awan. A dakan anan way a saa tərə pa 'am ataya awan. Nuhu kə canak anan anà way ataya njək tə ide anahan fan bay, əna kə bənək anan à 'am wa, a ndakay kwalalalan məduwen a kawa ana Mbərom sa jan ata awan. A zla uda tu do su doh anahan ahay, aday Mbərom a tam atan à 'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, do sə daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbərom a ja nə winen kə tərək do didek awan, anga adaf nga anahan.†

⁸ Ibərahima kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, kə bənək anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbərom a jan «zla» ata, mənjoəna sa san man ata awan, anga Mbərom i sa varan kawa kon anahan a mba.‡ ⁹ Ibərahima kə dafak nga pə Mbərom. Anga na awan, kə njahak ù kon ana Mbərom sə zlapay anan i varan ata awan, kwa á ga nə winen kawa mədurlon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atə Isiyaku tə Yakob dukwen tə njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbərom kə zlapak atan anan tu kon ata kərtek a re. ¹⁰ Ibərahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbərom ma han a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

¹¹ Saratu dukwen, kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, kwa á ga nə winen məduwer a coy dəp nà, kə tərək do. A san zle, dowan a sə zlapay ta wan ata nà, a gad mungwalay itəbay.* ¹² Anga nan kutok, Ibərahima kə wahak wan à məduwer inde. Ibərahima nà, winen do kərtek, əna ta wan anahan ta dukwen, kə wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyeən sə zlinder, dowan a mba apan sə baslay bay ata awan.

¹³ Do ataya fok, ta taa daf nga pə Mbərom, hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday dukwen, tə njadək anan way a Mbərom sə zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan ayak nə dərən ta nga, tə taslak anan mivəl re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mədurlon ahay pə daliyugo a anan.†» ¹⁴ Do sa ja 'am matanan ataya nà, tə dakay anan nə tinen apan ti pəlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵ Tə bayak pa man mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta mak

† 10:38 Ca pə Habakuk 2.3-4. * 11:4 Ca pə Laataanooji 4.3-10. † 11:5 Ca pə Laataanooji 5.18-24. ‡ 11:7 Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29. § 11:8 Ca pə Laataanooji 12.1. * 11:11 Ca pə Laataanooji 18.10. † 11:13 Ca pə Laataanooji 23.4.

way a tinen à dəba coy. ¹⁶ Adəka bay, tə pəlay nà, man sə zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anà Mbərom tə ngaman Mbərom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sə coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbərom kə zlapak anan anà Ibərahima, a jan nà: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.†» Matanan, a nan à Mbərom sə kataə anan adaf nga ana Ibərahima kutok, a jan, à gədan dungo anà wan anahan Isiyaku, aday à varan anan. Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a gəba anan wan anahan a mənduwel ata saa gədan dungo anga Mbərom. ¹⁹ Ibərahima a san zle, məgala ana Mbərom inde sə slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A təra nà, kawa abay Isiyaku ata kə məcak acəkan, aday a slabakay à məke wa.

²⁰ Isiyaku kə dəfak nga pə Mbərom re. Anga nan, a jan anà atə Yakob tə Isuwa, a wa: «Mbərom à daf pikwen alay sə mazlaə anahan.» A ja matanan ata nà, anga a san zle, pac a inde nà, way i təran atan matanan awan.‡

²¹ Yakob dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, à alay a i saa mac bəse coy ata nà, kə dəfak alay sə ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə dəker, a həran nga anà Mbərom.*

²² Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakasl anahan pə dəba sə amac anahan wa.†

²³ Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta dər anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay.‡

²⁴ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a har lele nà, a nan dowan à ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. ²⁵ A ca apan nə suwan tə ga dəcə pi zek tu dō a Mbərom ahay pə kərtek awan, bina a nan sə taslay mivəl ta sa ga ines bay, anga ataslay mivəl matanan ata a njahay bayak a bay.§ ²⁶ A san zle, suwan dō ahay tə ga anan alay anga winen dō ana Almasihu, bina dəcə ata a zalay zliile sə Misra ahay fok. A bayak

matanan, anga winen apan i dəfan idə nà, anà magwagway a Mbərom saa varan ata awan.

²⁷ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənəna sə jəjaran anà mivəl ana bahay sə Misra ata awan. Kə tavak anan nənjan lele, anga a ca pi zek a Mbərom awan, kula dowan kə canak anan bay re.

²⁸ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isəra'ila ahay nà, tə kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbərom sə lavan nga anà amac ata kə zlak ayak nà, à njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

²⁹ Isəra'ila ahay tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdəz ata kə gəzlak i zek wa təkijen pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sədak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan.†

³⁰ Isəra'ila ahay tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbərom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwəe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wulad i zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwəe ata inde nà, ta daf nga nə pə Mbərom.‡

³¹ Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a təma anan dō maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak əga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dō sə Yeriko ahay anga tə dəfak anan apan anà Mbərom bay ata nà, Rahab nə tə vadək anan itəbay.§

³² Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom azar aya fok. ³³ Dō ataya dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vərəm tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəved lele awan, tə njadak anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anà ziyel ahay, ³⁴ tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təkak pu dō sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kə varak atan məgala. Tə tərək dō sə vərəm gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dō sə vərəm a tinen mədurlon ataya awan.

† 11:17-18 Ca pə Laataanooji 21.12. § 11:20 Ca pə Laataanooji 27.1-40. * 11:21 Ca pə Laataanooji 47.29-31.

† 11:22 Ca pə Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Ca pə Gurtaaki 2.1-2. § 11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23. * 11:28 Ca pə Gurtaaki 12.21. † 11:29 Ca pə Gurtaaki 14.21-31. ‡ 11:30 Ca pə Yosuwu 6.12-21. § 11:31 Ca pə Yosuwu 2.1-7, 6.22-25. * 11:32 Ca pə Alkaali'en 6.11. † 11:32 Ca pə Alkaali'en 4.6. ‡ 11:32 Ca pə Alkaali'en 13. § 11:32 Ca pə Alkaali'en 11.1. * 11:35 Ca pə 1 Laamiife 17.17-24; 2 Laamiife 4.18-37.

³⁵ Uwar ahay tē njadāk anan dō a tinen ma mac ataya tē slabakak ahay ā mōke wa, tē canak atan maza awan.* Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tē mbāsak sē pērahan azar anā Mbərom nā, dō ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac ā dāce matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pē luvon a inde aday ti i njad sifa lele sē zalay sē daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nā, tē pākak atan waray ī idē, tē ndabāk atan, tē jawak atan ā sēsile ahay inde, aday tē gucek atan ayak ā dangay. Do ataya fok tē sēmak anan anā way ataya awan lele. ³⁷ Do azar aya ta mac nā, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nā, ta gad atan ī zek wa cuwcew dēgəlan dēgəlan. Do azar aya ite asa, tē wacay atan tē maslalam. Do azar aya ite asa re, tē jəjay nē so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nē mətawak aya awan, ta pak pi zek nē ambar sē gənaw ahay. Do ahay tē jugurak patan wa 'am, ta gak atan mērgad lele. ³⁸ Ta taa jəjay nē ā bəzłom ahay, ā man sa saf ahay kəray. Man sa njak anā a tinen aya nē lar, pac a hinen ahay nē ā tohoho inde. Do ataya nā, dō lele aya awan. Tədə abay ti njahay pē daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nā, ta zlak anan ā nga ā Mbərom, anga tē dāfak nga fok a tinen nē pē winen awan. Mbərom kē zlapak atan anan tē way lele awan, əna tē njadāk anan way ata fan bay, idē a tinen kē canak anan anā awan bay. ⁴⁰ Bina Mbərom kē lavak anan zek tē way lele awan anga mənuko, sē zalay way sē kwakwa ata awan, aday a wa i i japay atan tē mənuko ā alay kərtek a wa, anga aday tinen dükwen tā njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan idē anā Yesu

¹ Do ataya tē dāfak a nga a tinen pē Mbərom, aday tinen pē cakay a mənuko sē dākak uko anan cəved a tinen a sa daf nga pē Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday dā zla anan pa 'am tēte sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sē tapay puko ataya, aday hawuko ā man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dā ya nga bay. ² Dəfuko anan idē nē anā Yesu. Kuse, anga kē varak uko cəved sa daf nga pē winen, aday saa dēzle mənuko hus dükwen, winen awan. Winen nā, kē tēmahak tā vad anan pē dədom mē zləlngad a, waray kē gak anan sa mac pē dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kē jugurak anan ataslay mivēl inde i varan. Həna nā, winen mē njahay a ā alay puway ana man sē njahay a Mbərom. ³ Bayiken pē Yesu aday. Do sē atahasl ahay ta nak anan idē, aday winen a kē sēmak anan

anā dāce ataya awan. Bayiken pē winen, anga aday mbac ā slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴ Tē dīdek a nā, kē rəzlen anan ā nga wa sē mbəsak ines ahay, əna kē dəzlen anan hus pē amac fan bay. Matanan, kē məcen alay ā jugom wa həna nā, angamaw? ⁵ 'Am a Mbərom sē varak ikwen mēgala ata nā, kē mbədəken anan ā nga wa dāw? A jak ikwen 'am nē kawa bəbay sa jan 'am anā wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mbərom Fetek kē jak anak pē akəta tē dāce nā, bayak apan adəka!

Kak a katab iken dükwen, kē mac alay ā jugom wa bay,

⁶ anga a kata nē dō winen sē pəlay anan ata awan.

A ndəbay dükwen, dō winen sa ca apan kawa wan anahan ata re.*»

⁷ Natiya, lele ki sēmen anan anā dāce ahay aday sē tətak wa way ahay adəka. Bina, dāce ahay tē dākay anan nē Mbərom kē tərak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nā, inde dāw? Ibay! ⁸ Mbərom a ga tē gwaslay anahan ahay nē fok kətanan. Kak kē katahak kwanay itəbay nā, ata ki sənən anan kutok, kwanay wan sē gala anahan ahay itəbay, kwanay mēdazlay ahay. ⁹ Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pē daliyugo tē kətahak mənuko, aday dē varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nā, tēde abay dī varan zlangar anā Bəbay a mənuko sē bagəbaga mburom nē zal tinen a fok kutok bidaw? Kak dē varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰ Bəbay a mənuko ahay pē daliyugo nā, tē kəta mənuko nē alay a mənjoek cəna coy, aday kawa ana tinen sē bayak apan nē lele ata awan. Bəbay a mənuko sē bagəbaga mburom nā, winen a kəta mənuko nē sa mak uko zek aday dē tərā kawa winen a, dō cəncan aya sē coy. ¹¹ A alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nā, a ca b ike, a tərā kawa way lele a bay. Dāce ata kē ndəvak coy nā, dō sē tēma way ata ā kəta atan ataya nā, ta ga way sa zlan ā nga anā Mbərom, aday tinen ā zay inde.

Way lele aya sē bayak apan

¹² Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nā, kē məcen alay ā jugom wa bay, kī gen bəle ā gərmec wa bay, zəghien anan apan sa zla. ¹³ Kak dō ahay inde ā wulen a kwanay gərmec a han patan nā, tā zla nē tē cəved mē tavay nga awan. Ata ti guro b sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

¹⁴ Gen mēgala anga aday zay ā ga inde ā wulen a kwanay ahay inde, aday tē dō ahay fok re. Gen mēgala re, anga aday kē tərən dō cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

dowan saa canan à Mb̄erom m̄anj̄ena s̄e t̄era d̄o cancan a n̄a, ibay. ¹⁵ Gen anan nga ĭ zek, anga aday d̄owan à saa mb̄esak anan sumor a Mb̄erom zlav à m̄ondak bay. Gen anan nga ĭ zek re, anga aday d̄owan à saa d̄af 'am ma caḡ a s̄erekeke p̄e m̄ivel bay, bina i i nes anan m̄ivel su d̄o azar aya re. ¹⁶ Gen anan nga ĭ zek, anga aday d̄owan à saa t̄era d̄o sa dah uho bay, d̄o s̄e k̄eḡey anan c̄ev̄ed a Mb̄erom kawa Isuwa bay re. Winen a k̄eḡey anan anjahay s̄e murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga d̄af s̄e luvon k̄ertek. A mb̄esak anjahay s̄e murkwaya, a t̄ama uda d̄af p̄e m̄arak anahan c̄eḡew a wa. ¹⁷ K̄e s̄enen zle, p̄e d̄aḡa anahan a wa n̄a, a nan b̄abay anahan à d̄af apan alay s̄e ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana b̄abay anahan, ana k̄e n̄jadak anan sabay. B̄abay anahan ata a nḡeman anan sabay. Kwa à ga n̄e a yam apan t̄e id̄e s̄e ayam a c̄eḡek c̄eḡek d̄ap n̄a, k̄a mbak apan s̄e mb̄eḡa anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

¹⁸ S̄enen anan aday n̄a, man a kwanay s̄e tavay apan h̄ena pa 'am a Mb̄erom ata aday n̄e winen kawa ḡezlom ana d̄o s̄e Is̄er̄a'ila ahay s̄e tavay apan kwakwa ata bay. B̄ezlom a tinen n̄a, d̄o ahay ta mba apan s̄e laman t̄e alay. Uko sa ban apan jan jan ata n̄a, t̄e canak anan. Aday tak̄eḡimbom luvon k̄a gak uda re, j̄iyjay uda sabay. T̄e canak anan an̄a v̄evara s̄e slabak apan ata re. ¹⁹ T̄e sl̄enek andar s̄e m̄ezl̄ezl̄ilen, aday t̄e sl̄enek andar sa 'am a Mb̄erom uda re. T̄e sl̄ene andar s̄e d̄ungo a Mb̄erom ata n̄a, t̄e j̄ejarak, ta gan amboh à saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰ anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan m̄eḡala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a k̄e lamak anan alay an̄a ḡezlom a anan n̄a, kwa à ga n̄e ḡanaw, t̄iren anan tu kon aday à mac.‡» ²¹ Way a tinen a s̄e canan ata n̄a, k̄a gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa ḡukwen, k̄a jak: «Nen apan ni j̄ejar, anga zlawan u go.§»

²² Kwanay n̄a, k̄etanan it̄abay. K̄e tiven n̄e p̄e ḡezlom a s̄e ngaman Siyona ata awan, winen n̄e wulen su doh ana Mb̄erom, bahay s̄e sifa. Wulen su doh ata n̄a, Ur̄esalima s̄e baḡabaga mburom ata awan. Maslay a Mb̄erom ahay bayak a uda t̄e baslay zek bay. ²³ Kwanay à man s̄e halay nga su d̄o a Yesu ahay tinen murkwaya a Mb̄erom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mb̄erom k̄e vindek anan sl̄amay a tinen à derewel inde à mburom. K̄e h̄eḡeken p̄e cakay ana Mb̄erom, d̄o saa gan sariya an̄a d̄o ahay fok ata awan. K̄e d̄azlen p̄e cakay ana d̄o d̄idek aya pa 'am a Mb̄erom, tinen d̄o a Mb̄erom s̄e t̄era atan d̄o c̄encan aya ata awan. ²⁴ Ki nen

ahay p̄e cakay ana Yesu, d̄o s̄e japay anan at̄e Mb̄erom pi zek t̄e d̄o ahay aday Mb̄erom à ḡan 'am wiya t̄e d̄o ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu s̄e p̄ere p̄e d̄o ahay ata awan. Mez anahan ata a ḡakak uko anan n̄e way lele s̄e zalay way ana mez ana Abel s̄e ḡakak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok n̄a, gen ngatay m̄anj̄ek aday, bina ki saa t̄emen anan 'am ana Yesu, d̄o sa jak ikwen 'am h̄ena ata awan. Kwakwa ata n̄a, d̄o ahay t̄e nḡemak sa pak sl̄emay pa 'am ana Musa bay re, winen d̄owan a sa jan atan 'am a Mb̄erom p̄e daliyugo ata awan. Anga nan, t̄e t̄emak p̄e ḡece ahay wa bay. M̄enuko d̄o sa pak sl̄emay pa 'am ana Yesu ahay n̄a, kak d̄e nḡemak 'am anahan bay, winen tu d̄o sa nay ahay à mburom wa ata n̄a, ḡi tan à nga à ḡece à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw? ²⁶ Kwakwa ata n̄a, d̄ungo a Mb̄erom a ḡal anan daliyugo, ana h̄ena k̄e zlapak, a wa: «Saray k̄ertek asa, ni ḡal anan daliyugo aday ni ḡal anan pan baḡabaga mburom re.» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray k̄ertek asa» ata a ḡakay anan n̄e way anahan s̄e ndakay ahay fok ti ḡal aday ti lize wa, anga aday way sa ḡal it̄abay ata à njahay uda awan.

²⁸ Natiya, nḡeruko anan an̄a Mb̄erom, anga i varak uko kon sa ḡal it̄abay ata awan. H̄eruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday ḡefuko anan apan t̄e ajajar a lele. ²⁹ T̄e d̄idek a n̄a, Mb̄erom a m̄enuko sa taa gan amboh ata n̄e winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga an̄a Mb̄erom

¹ Kwanay d̄o ana Yesu ahay, p̄erihen anan azar s̄e palay zek ahay. ² K̄a sa mb̄eḡeken anan à nga wa s̄e t̄ama mb̄elok ahay à ga kwanay bay. D̄o ahay inde ta gak matanan, t̄e t̄emahak maslay a Mb̄erom ahay à ga tinen m̄anj̄ena sa san atan n̄e tinen maslay a Mb̄erom ahay. ³ Bayiken pu d̄o s̄e dangay ahay, kawa à dangay ata n̄a, kwanay j̄iya p̄e k̄ertek awan. Bayiken pu d̄o sa ga ḡece ahay, kawa sa ga ḡece ataya n̄e kwanay aya re.

⁴ 'Am s̄e ḡeḡa zek c̄ena, d̄o ahay fok t̄e ḡefan apan kawa ana Mb̄erom sa ja ata awan. At̄e mungol t̄e uwar anahan t̄e ga m̄edigwed pi zek ahay bay. S̄enen anan lele, Mb̄erom i gan sariya an̄a d̄o sa ga m̄edigwed ahay fok. Kwa d̄owan aya n̄e m̄e ḡeḡa zek a coy, kwa d̄owan aya n̄e m̄e ḡeḡa zek aya fan bay, Mb̄erom i gan atan sariya.

† 12:17 Ca p̄e Laataanooji 25.29-34. ‡ 12:20 Ca p̄e Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 9.19.

* 12:26 Ca p̄e Haggay 2.6. * 13:5 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8.

⁵ Kí gen ubor pə dala bay. Kə kədiyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbərom a ja nà:

«Ni ca kwanay uho kula bay,
ni mbəsak kwanay kula bay re.*»

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənjenə ajəjar:

«Mbərom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anə awan kula bay.

Do zənzen a i go tətə nə maw?†»

⁷ Bayiken pu do sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, ta dəkak ikwen anan ahay 'am a Mbərom. Bayiken pə anjahay a tinen aday, ta mac nə kəkəməw ata awan. Dəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə dəfay ahay apan nga ata awan. ⁸ Yesu Almasihu a nə winen kəkəməw, kwakwa, biten aday pa 'am dukwen, winen a mbəda itəbay pa sə viyviya awan. ⁹ Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anə do ahay nə way wiya aya aday tə cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pə way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivél inde nə sumor a Mbərom, bina way ana do zənzen a sa pa ata bay. Lele nə matanan, bina do sə pərahan azar anə Tawrita pə way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya nà, ti mba apan sə varan way à Mbərom kawa mənuko itəbay. ¹¹ Bahay nga su do sə gədan dundo anə way anga Mbərom nà, a gədan dundo anə way aya nə anga aday Mbərom à pəsen anan ines anə do ahay. A zla anan tə mez sə way anahan a sə gədan dundo ataya, à man a Mbərom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dundo ata nə ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tə uko. ¹² Anga nan, Yesu dukwen a mac nə, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anə do ahay, ti təra do cəncan aya pa 'am a Mbərom. ¹³ Kak matanan cukutok nà, dš pərahan azar anə cəved sə Yahuda ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu. Tə kədey mənuko tatə winen awan. ¹⁴ Bina wulen su doh a mənuko inde sə njahay uda pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Də dəfan ide nà, anə wulen su doh a mbala a Mbərom a dī i njahay uda sə coy ata awan.

¹⁵ Iya! Həruko anan nga anə Mbərom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i təra kawa way a mənuko sə varan ma sla dundo ata ite. Matanan, zambaduko anan sləmay anahan pa 'am sə do ahay pa sə viyviya awan. ¹⁶ Gen anan sumor anə do azar aya awan, gəzlen way a kwanay ahay tə tinen, anga way aday

Mbərom a gan may dī varan ataya nà, tinen awan. Kā sa mbədəken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dəfen anan apan anə do sə lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anə Mbərom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kə dəfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen tə atlaslay mivél awan. Kak matana bay nà, ti ga mugoy, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Pərihen anan azar sa gan amboh anə Mbərom anga manay. Ma san zle, ma gak way leliləy a bay. Adəka bay, a nan umo sa ga nə mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Nə cəce pikwen wa mə zakay a nà, gen anan amboh à Mbərom anga aday à vuro cəved sa mak ayak əga kwanay bəse.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbərom a sə varan zay anə do ahay à mivél inde ata nà, sə slabakay anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa nə winen awan. A təra anan Bahay a pa nga su do sa gan nga anə təman ahay fok. A mac nà, anga mənuko təman anahan aya awan. Mbərom a 6an 'am tə do ahay pa sə viyviya a nə tə mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbərom à varak ikwen məgala, anga aday kí gen way kawa sa nan. A ga mer su way anahan à mənuko inde tə məgala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday dš təra kawa sa zlan à nga. Do ahay tš varan mazlaḅ anə Yesu Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak dərəwel a anan nà, sə varak ikwen ayak məgala, aday nə vindek ikwen ayak nə mənjoek cəna coy. Matanan kutok, bənen anan 'am a anaya à mivél a kwanay ahay inde lele. ²³ Sənen nà, mərak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak anan ahay. Kā sak a dəzley ahay à man uno bəse cəna, ata mi zlak ayak əga kwanay nə maya awan. ²⁴ Jen anan 'am anə maced sə egliz ahay pi zek tu do a Mbərom ahay fok. Do a Yesu ahay pə daliyugo sə Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵ Mbərom à gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

† 13:6 Ca pə Jabuurə 118.6.

Derewel ana Yakuba sə vinde ata awan Adakay way pə deftere a anan

Yakuba a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, dō a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəmwaw. Adaf nga pə Yesu nà, a lagay dō nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, adaf nga a tinen pə Yesu kə tərak kawa way ma mac awan. A jan atan ayak dukwen, tē pəlay kalire a Mbərom, aday tē dəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay

Pəlen kalire a Mbərom (1.1-18)

Dakay anan adaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way (1.19 - 2.26)

Sənen pa 'am a kwanay saa ja (3.1 - 5.6)

Aga ngatay ta sa ga amboh (5.7-20)

¹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen dō si mer su way ana Mbərom aday dō si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà dō a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

Mbərom a dakan anan kalire anà dō sa daf apan nga ataya awan

² Marak uno ahay, à alay a dāce ahay bayak a cara cara tē njadək kwanay cəna, tislən adəka nə mivəl. ³ Angamaw? Anga dāce ahay tē njadək kwanay nà, adaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənjan kutok. ⁴ Tiven njənjan pə luvon pə luvon aday kə tərən dō ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

⁵ Kəlirə* nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlirə a kəcan à dōwan a nà, à cəce pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way anà dō sə cəce panan wa ataya fok, mənjenə sə gafan atan pa 'am. I varan anan kəlirə anà dō sə cəce ata acakan. ⁶ Əna, kak dōwan a i cəce kəlirə pə Mbərom wa ite nà, à daf nga pə Mbərom awan mənjenə hiyem hiyem aday. Anga kak dōwan a cəce tē hiyem hiyem a cəna, winen kawa masugurndolon sə a'am, maf sa tan 'am so kəray ata awan. ⁷ Dō matanan ata cəna, à sa jəka i njadək way pə Bahay a mənuko wa bay. ⁸ Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, ide zuhhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

Dō sə zlıle ahay tu dō mətawak aya awan.

⁹ Dō inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə cakafak anan anan nga. ¹⁰ Aday dō inde zlıle awan à wulen a kwanay ite nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə mak anan anan nga à məndak. Bina ahay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. ¹¹ Pac kə dəvak dō'a cəna, avərez sə way ahay ti butoy, ti guce tə arəba a tinen ataya təkə. Matanan re, dō sə zlıle ahay dukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Dāce tə way sə sapat dō ahay ataya awan

¹² Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə tavan anà dāce duwurra ata awan. Anga azanan dāce ahay tē ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana Mbərom a sə zlapay anga dō sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

¹³ Way ahay ta sak a njak anan dōwan a nà, à sa jəka Mbərom sə njəkan anan bay. Anga dōwan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbərom ibay, aday winen a dukwen a njəkan uda anà dōwan bay re. ¹⁴ Sa njak dō aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. ¹⁵ Ubor sə way ū dō inde nà, i wahay ines, ines kə hərak nà, ata dō i mac kutok. ¹⁶ Anga nan kutok, mərak uno ahay, dōwan à sa njak kwanay bay. ¹⁷ Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbərom a wa, winen dō sə ndakay ata pac tata kiya tē mawuzlawazl aya təkə fok. Way ataya nà, tē slahay ū doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Əna zek a Mbərom nà, a mbəda kawa awan ataya itəbay. ¹⁸ A zlan à nga sə varak uko sifa ta 'am anahan didek awan. Ata aday dē tərə dō mama'am aya à wulen su way anahan mə ndakay aya wa kutok.

Sa pak sləmay pa 'am a Mbərom, aday sa ga anan mer su way awan

¹⁹ Marak uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cəna, kuwaya à lah sa pak sləmay aday i saa mbəda pa 'am ahay nà, na. A saa mbəda pa 'am ahay bəse bəse bay, à saa ga mivəl bəse bəse bay re. ²⁰ Anga dō kə sak a ga mivəl cəna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbərom sabay. ²¹ Anga nan kutok, mbəsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fok. Ki gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbərom, aday tamihen anan 'am anahan sə zəvak ikwen à mivəl a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pə way ahay wa re.

²² Anga nan kutok, kə saa tislən mivəl sə sləne anan 'am a Mbərom dəkdek cəna coy bay. Ki gen matanan nà, ata kə sapiten nga a kwanay bugol. Lele cəna, gen anan way

* 1:5 Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ana 'am a Mb̄erom sa jak ikwen sa ga ata re. ²³ Do k̄a p̄akak sl̄amay pa 'am a Mb̄erom, aday k̄a nḡemak sa ga kawa anahan s̄a sl̄one ata bay n̄a, ata winen a ga minje tu d̄o sa ca id̄e à malam inde. A canan an̄a zek anahan a ca k̄emaw, ²⁴ a d̄af anan malam c̄ena, a mb̄ed̄ek anan à nga t̄e way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. ²⁵ 'Am a Mb̄erom n̄a, winen 'am lele awan, a var m̄agala s̄e tamay d̄o à atahasl wa. Anga nan, d̄owan a k̄a cak apan aday k̄a mb̄ed̄ek anan à nga wa bay, a ga anan mer su way a n̄a, Mb̄erom i d̄af apan alay s̄e bahay anahan p̄e way anahan sa ga ataya awan.

²⁶ D̄owan a inde k̄a bayakak winen d̄o s̄e p̄erahan azar an̄a 'am a Mb̄erom, aday k̄a mb̄esakak sa ja 'am so bay c̄ena, a ḡed̄an mungwalay an̄a nga anahan. K̄a zluwek ad̄aka, a p̄erahan azar an̄a 'am ata t̄e d̄id̄ek a bay. ²⁷ Anga c̄aved̄ lele s̄e p̄erahan azar an̄a 'am a b̄abay a m̄enuko Mb̄erom c̄ena, h̄ona: Sa gan nga an̄a wan m̄etawak ahay pi zek t̄e m̄edukway s̄e uwar aya awan, à d̄ace a tinen ahay inde fok, aday sa ba anan nga anahan anga aday way s̄e daliyugo ahay t̄a saa n̄esen anan m̄ivel bay.

2

K̄a saa ḡazlen anan d̄o ahay pi zek wa bay

¹ M̄arak uno ahay, kwanay k̄a d̄afen nga p̄e Yesu Almasihu, winen n̄e Bahay a m̄enuko t̄e mazlab̄ awan. Anga nan kutok, k̄a saa ḡazlen anan d̄o ahay pi zek wa bay. ²⁻³ Anga minje a n̄a, d̄o zlile a k̄a zlak ayak à man s̄e halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurdek sa gura à alay inde. Kwanay ki viren anan zlangar an̄a d̄o s̄e zlile ata awan, ki jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday d̄o hinen inde ite, winen m̄etawak awan, zana anahan pi zek m̄e n̄geraw a, k̄a zlak ayak re. Aday an̄a d̄owan m̄etawak a ata ki jen anan: «Zla, k̄a saa tavay tiya!» kabay ki jen anan: «Njahay à m̄endak à man a anan.» ⁴ Ka sak i gen k̄etanan c̄ena, ki gen ines s̄e ḡazla anan d̄o ahay pi zek wa. Ki gen way ataya n̄e t̄e abayak nga lelibay aya bidaw?

⁵ M̄arak uno nen s̄e p̄elay ataya awan, p̄aken uno sl̄amay aday. Mb̄erom a walay d̄o m̄etawak aya h̄ona p̄e daliyugo aday t̄a njad̄ zlile hinen ta sa d̄af nga p̄e Yesu, aday t̄a lavan nga an̄a man s̄e njahay s̄e bahay kawa anahan s̄e zlapan anan an̄a d̄o s̄e p̄elay winen ataya awan. ⁶ Aka aday kwanay ki men nga ad̄aka n̄a, s̄e k̄ed̄ey anan d̄o m̄etawak aya n̄e k̄ek̄emaw? S̄e b̄anak ikwen m̄biyed̄ h̄ona n̄a, maya anaw? S̄e nḡeza kwanay h̄ona pa 'am s̄e bahay ahay n̄a, maya anaw? Sa ga way ataya n̄e d̄o s̄e zlile

aya awan. ⁷ S̄e t̄era anan sl̄amay a Yesu Almasihu Mb̄erom s̄e varak ikwen lele ata à m̄endak dukwen, tinen aya re.

⁸ 'Am inde m̄e vinde à Deffere a Mb̄erom inde, a wa: «P̄elay anan d̄o s̄e cakay su doh anak kawa iken s̄e p̄elay anan nga anak ata awan.*» Kak k̄a d̄afen anan apan an̄a 'am a Bahay Mb̄erom ma ja ata t̄e d̄id̄ek c̄ena, ki gen way lele awan. ⁹ Ona kak ka sak a ḡazlen anan d̄o ahay pi zek wa c̄ena, ata ki gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga k̄a k̄ed̄iyen anan 'am ata awan. ¹⁰ Anga kak d̄o k̄a b̄anak anan à 'am wa an̄a 'am a Mb̄erom m̄e baslay aya fok, aday k̄a tawadak p̄e k̄ertek a wa, ata k̄a n̄esek anan 'am ataya fok re. ¹¹ Anga sa j̄aka: «K̄a ga m̄edigwed̄ bay†» ata n̄a, d̄owan a sa j̄aka: «K̄a vad̄ nga su d̄o bay‡» ata re. Natiya, kwa à ga n̄e k̄a j̄onak uho bay, ana k̄a vad̄ak nga su d̄o c̄ena, k̄a n̄esek anan 'am a Mb̄erom ata coy re. ¹² Anga nan, na jak ikwen, na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mb̄erom i i gak ikwen sariya n̄e p̄e ana kwanay s̄e d̄efan apan an̄a 'am anahan bay ata awan. 'Am ata n̄a, s̄e tamay ahay d̄o à atahasl wa n̄e winen awan. ¹³ Kak aday abay d̄owan k̄a gak ikwen i zek wa bay n̄a, ki gen anan i zek wa an̄a Mb̄erom a n̄e k̄ek̄ema k̄ela anaw? H̄ona, Mb̄erom i gak ikwen sariya. Bina saa m̄basay p̄e sariya c̄ena, d̄owan a aday d̄o a gan i zek wa ata awan.

Adaf nga p̄e Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

¹⁴ M̄arak uno ahay, kak aday d̄o a ja ta 'am, a wa: «Nen n̄a, n̄e d̄efak nga p̄e Yesu», aday a njad̄ sa ga anan way ana Mb̄erom a sa jan ata bay n̄a, i gan d̄adaf n̄e k̄ek̄emaw? Adaf nga p̄e Yesu a matanan ata n̄a, i tam anan bay re asanaw? ¹⁵ Iz̄ane, m̄arak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. ¹⁶ Do à wulen a kwanay wa kutok, i jan an̄a m̄arak a matanan ataya: «Njihen lele, mad̄ à gak ikwen bay, may à han pikwen bay re», ana k̄a varak atan way a a tinen a sa gan may ata bay n̄a, saa gan atan d̄ed̄affa n̄e maw? ¹⁷ Adaf nga p̄e Yesu a dukwen matanan. Kak aday d̄owan a k̄a jak a d̄af nga p̄e Yesu, aday a ga way sa zlan à nga an̄a Mb̄erom a bay c̄ena, adaf nga anahan ata n̄a, ma mac awan.

¹⁸ Iz̄ane d̄owan a i ja n̄a: «Do ahay inde ta d̄af nga p̄e Yesu lele. Do maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mb̄ed̄ahan apan natiya: Duko anan bidaw, ki d̄af nga p̄e Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata n̄a, k̄ek̄emaw? Nen na ja n̄a, ki s̄enen anan n̄e d̄efak nga p̄e Yesu, anga

* 2:8 Ca p̄e Farillaaji Lewin̄ko'en 19.18.

† 2:11 Ca p̄e Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18.

‡ 2:11 Ca p̄e

Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17.

mer su way uno sa ga lele ataya awan. ¹⁹ Kə dəfak nga pə Mbərom nə winen kərtəkəkke dāw? Lele, əna setene ahay dukwen ta daf apan nga matanan re, aday tə jəjaran. ²⁰ Iken nə mə səder awan! Kak do kə dəfak nga pə Mbərom nə, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cəna, adaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nə ni dəkək anan: ²¹ Bije a mənuko İbərəhima nə, Mbərom a təra anan do didek a pa 'am anahan nə, tə cəved wuraw? Na wa, İbərəhima a daf anan wan anahan Isiyaku sə gədan dundo anga Mbərom aday ba? ²² Həna kə sanak kutok ba, İbərəhima a daf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nə, a daf nga pə Mbərom tə mivəl kərtək a kutok. ²³ A təra nə, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «İbərəhima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.» Tə ngaman car a Mbərom re. ²⁴ Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu do kawa do didek a nə, ti mer su way, bina ta sa daf apan nga dəkək bay.

²⁵ Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata dukwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen do didek a nə, anga a təma anan do maslan sə Yahuda ahay əga winen, aday a man atan zek sə gəday atan ahay a wulen su doh wa tə cəved hinen ata awan.*

²⁶ Natiya kutok, kak abay apasay su do kə nak a winen wa nə, dowan ata winen tə sifa re dāw? A'ay, dowan ata kə məcak asanaw! Adaf nga pə Mbərom a dukwen, matanan. Kak do a njad sa ga mer su way lele aya bay cəna, adaf nga pə Mbərom ata nə, ma mac awan.

3

Agan nga anə miresl

¹ Mərak uno ahay, kwanay nə, do ahay bayak a tə pəlay sə təra do sə tətakan anan way anə do ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo a manay do sə tətakan way anə do ahay ata nə, i zalay su do a azar aya awan.

² Mənuko a fok, saray bayak a dā ga ines ahay. Kak do inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nə, ata winen do lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga anə zek anahan zle fok. ³ Gəduko minje sə pəles aday. Tə dəfan rəslo m cəde w a a 'am inde, aday a sa bənan atan a 'am wa, aday zek anahan fok a saa zla ta man sa nan atan ata kutok. ⁴ Gəduko minje hinen asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan. Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan dukwen tə way cəde w aya awan. Kwa mad a bal tə məgalak a dukwen, ti ngəza anan tə way a cəde w a ta man a aday a nan atan

sa zla ata re. ⁵ Matanan dukwen, miresl su do, kwa a ga nə cəde w a mənjoek, a ga mer su way məduwen aya awan.

Kə sanen zle re, uko nə, winen mənjoek a adazlan a inde, əna kə sak a tam pa saf cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. ⁶ Natiya re, miresl su do nə, kawa uko ata awan. Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga nə, pə miresl su do awan. A mba apan si nes anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan sifa su do fok nə matanan. Uko ata kutok nə, a nay ahay a dəlov sə uko sə mbacay itəbay ta wa.

⁷ Do ahay ta mba apan sə kəta anan way sə kiə ahay cara cara: gənow ahay, məvuhom ahay, way sa zla tə kutov ahay, aday way sə njahay a a'am inde ataya re. ⁸ Əna dowan a mba apan sə kəta anan miresl itəbay. Miresl a aday dukwen, winen səde k awan, a njahay sə kəffe itəbay, anga winen ma rah a tə umom sa vad do ata awan. ⁹ Tə winen nə, də həran anan nga anə Bəbay a mənuko Mbərom. Aday tə winen a re də təra anan do azar aya a məndak, tinen dukwen mə ndakay aya ta ga minje tə Mbərom re. ¹⁰ 'Am sə ahar nga, 'am sə təra do a məndak, a nay ahay a 'am kərtək a wa. Mərak uno ahay, lele abay dī ga matanan bay. ¹¹ Anga a'am mugom a halaf halaf a, tə a'am aday hərbəbe ata nə, ti nay ahay a kurok kərtək a wa dāw? ¹² Mərak uno ahay, təroz nə, i wahay duwaz bay asanaw? Viyes dukwen i wahay təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i nay ahay a kurok sə a'am hərbəbe wa bay re.

Kəlire sa nay ahay a mburom wa

¹³ Do inde a wulen a kwanay winen kəlire a dāw? A zla tə cəved lele aya awan, a ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan a məndak adəka kutok. Ata do ahay ti san anan, winen do kəlire awan. ¹⁴ Əna do ahay inde tinen apan ti ga sərak a wulen a tinen inde kə zalak, aday tə pəlay saa zla pa 'am nə, zek a tinen aya dəkək asa. Kak kwanay matanan cukutok nə, kə hərən anan nga anə zek bay, kə məminen anan didek a Mbərom bay re. ¹⁵ Anjahay sə wurwer matanan ata nə, sa var nə Mbərom bay. Wita wurwer sə daliyugo a anan. Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay ana Fakalaw. ¹⁶ Anga kak do ahay ti ga sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəved sa zla pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay sabay, aday səde k i təra way sə alay a tinen ahay fok.

¹⁷ Aya əna, do tə kəlire mbala Mbərom sa var ata nə, mivəl anahan nə lele, aday a gan may dukwen anə zay, a təre tə do ahay bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anə do ahay adəka. Do ahay ta gan i zek wa lele, a ga nə way lele aya awan. A gəzla anan do ahay pi zek wa itəbay. Mbəməbada inde a nga anahan itəbay re. ¹⁸ Do sə ndakay do ahay

pi zek ataya nà, tə varan anà dō ahay nə zay. Mer su way a tinen sa ga ataya dukwen, a ndav tə way lele aya awan, anga wita nə mer su way sa zlan à nga anà Mbərom awan.

4

Dà pəlay way sə daliyugo ahay bay

¹ Kə tərīhen aday kə vaden zek nà, angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor si zek a kwanay sa lah sa vad zek à mivèl a kwanay ahay inde ba?

² A nak ikwen sa njad way lele aya, əna kə njiden atan bay. Anga nan kutok, a nak ikwen sa vad anan wa dō azar aya anga sa njad anan way ataya awan. Ki gen ide pə way, əna kə njiden anan bay. Anga nan kutok, kə tərīhen, kə vaden zek. Aya əna, kə njiden anan way a kwanay sa ga apan ide ataya bay, anga kə cəcihen anan pə Mbərom wa bay. ³ Kwa à ga nə ki gen amboh anà Mbərom dap nà, ki njiden bay re, anga kə cəcihen tə mivèl kərtek a bay. Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à kwanay a vərre.

⁴ Kwanay kə mbədihen anan ləen anà Mbərom. Dowan a kə pəlak way sə daliyugo ahay cəna, ata winen kə tərak dō manide ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə dəfen apan anà way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə dō manide a Mbərom ahay re. ⁵ Kə saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata nà, i tərə kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivèl inde ata nà, winen sərak a tə mindel.» ⁶ Aya əna, sumor a Mbərom dukwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à məndak ataya awan.*»

⁷ Anga nan kutok, dəfen anan apan anà Mbərom. Ngizlen anan saray à cəved inde anà Fakalaw, aday i hawak ikwen dərən. ⁸ Hədəken ahay pə cakay anà Mbərom, aday winen a dukwen i hədəkey ahay pə cakay a kwanay ahay re. Kwanay dō sə ines ahay, binen anan ines à mivèl a kwanay ahay wa. Kwanay dō aday abayak nga mə gəzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pə Mbərom. ⁹ Ines a kwanay a ma ga ataya tə cəbak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kə mbisen sabay, yimen adəka. Kə tisen mivèl sabay, əna mivèl à cəbak ikwen adəka. ¹⁰ Men anan nga a kwanay à məndak pa 'am a Mbərom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbəsiken sa man anan mungok anà zek ahay

¹¹ Mərak uno ahay, kə gəden anan azar i zek ahay rococo bay. Anga dōwan a kə gədak

anan azar anà dō a Yesu, kabay kə mak anan anan mungok anà dō a Yesu cəna, winen a gədan azar aday a man anan mungok nà, anà 'Am a Mbərom. Aka aday ka sak a man anan mungok anà 'Am a Mbərom nà, ata kə dəfan apan sabay bidaw? Ka gan adəka nə sariya. ¹² Sə varan 'Am a Mbərom anà dō ahay nə zek a Mbərom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a dukwen, winen a re. Winen a kərtek, i mba apan sa tam anan dō ahay, aday i mba apan sə lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gədan azar anà mərak anak nà, ka jan à nga anak a nə iken wayaw?

Kə hərən anan nga anà zek bay

¹³ Ngatay aday, pəken uno sləmay hənə, kwanay dō sa jəka: «Izəne biten, izəne sidew nà, mi zla à man dərən awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tə way ahay sa njad anan dala.» ¹⁴ Kwanay a dō sa ja 'am matanan ataya nà, kwa way a saa tərə sidew ata nà, kə sənən zle daw? Sifa a kwanay a aday nə awan a maw? Kwanay kawa matapasal ahay hənə vegege, aday azanan mənəcək asa cəna, dōwan i canan atan sabay ata awan. ¹⁵ Abay lele cəna, ki jen nà: «Kə zlak anan à nga à Mbərom ite nə mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» ¹⁶ Aka aday kwanay gədek sə mbəlen anan ta sə haran nga anà zek ta 'am vərre. Wita nə lelībay.

¹⁷ Natiya awan kutok, kak dōwan a a san sa ga way lele aya zle, aday kə gak atan bay cəna, dōwan ata kə gak ines pa 'am a Mbərom.

5

Də sə zliile ahay tā yam

¹ Ngatay aday, pəken uno sləmay, kwanay dō sə zliile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga dəce i nay ahay pikwen. ² Zliile a kwanay ahay tə rəbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, ³ dala a kwanay ahay dukwen mangaz kə pak anan. Mangaz ata nà, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cəkəbay kwanay apan ki hilen zliile hwiya re. ⁴ Kagasl, kwanay gədek a pa anan dala ana dō sə halan nga anà way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pəken sləmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbərom Ba Məgala kə slənək ayam a tinen.

⁵ Kwanay apan ki pen uho a kwanay hənə pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele, kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. ⁶ Kwanay gədek a ban anan dō mənəcənə ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vad atan re.

* 4:6 Ca pə Balndi 3.34.

Tinen ta mbak apan sa ga pikwen mægala itəbay.

Gen anan ngatay aday

⁷ Anga nan kutok, mərak uno ahay, na jak ikwen, na wa: Gen anan ngatay aday nà, hus pə ana Bahay a mənuko sa may ahay. Ənga, cen pu do sa ga mer à guvo aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw i ga, aday kə caslak way coy dukwen, i ba iven sə məkəsəfay ataya re. ⁸ Kwanay həna dukwen, ben, njihen tete matanan re. Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a mənuko i sa may ata, winen base, i dazley ahay coy.

⁹ Mərak uno ahay, kə zlihen pi zek ahay bay, anga aday Mbərom á sa gak ikwen sariya bay. Do sa ga sariya, winen apan i ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

¹⁰ Mərak uno ahay, bayiken pu do maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday, ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken anjahay a tinen ahay re, anga ta gak dəce ahay, aday ta gak ngatay hwiya. ¹¹ Da san zle, do sə səmen anà dəce ahay nà, da ja bine siwaw nə Mbərom kə dəfak pətan ngama. Kə slənen ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga ata bidaw? Aday Mbərom kə varak anan way sə mivəl anahan ahay pə dəba wa re. † Tə didək a cəna, do ahay ta gan i zek wa anà Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

¹² Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nà, kə saa mbiden pə awan bay. Kwa á ga ki mbiden nə tə mburom, kwa á ga ki mbiden nə tə daliyugo, kə mbiden tə awan bay fok. Adəka nà, jen «Ayaw» kabay «A'ay» cəna, kə slak coy. A saa zalay matanan bay, anga aday Mbərom á saa ban kwanay à sariya anahan inde bay.

¹³ Kəmaya, dowan inde à wulen a kwanay, winen apan i sa dəce dāw? A cəce Mbərom á man zek. Dowan inde winen apan i taslay mivəl dāw? A həran nga anà Mbərom tə ara ahay.

¹⁴ Dowan inde à wulen a kwanay winen dəvac a dāw? A ngaman anà məced sə egliz ahay əga winen awan, tà ga apan amar tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tà ga amboh anga do sə dəvac ata awan. ¹⁵ Kak do ataya tə dəfak nga pə Mbərom acəkan nà, Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek anà do sə dəvac ata awan, dowan ata i mbar acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga inde dukwen, Mbərom i pəsen anan.

¹⁶ Anga nan kutok, na wa: Diken anan ines a kwanay i zek ahay lele. Gen amboh anga mərak ahay à wulen a kwanay re. Gen matanan, anga aday kə mbəren ite. Amboh su do didək a pa 'am a Mbərom nà, mægala uda awan, a ma zek bayak a re. ¹⁷ Eliya nà, do zənzen a kawa mənuko bidaw? Kə

gak amboh tə mivəl kərtek awan anga aday iven á ga bay. ‡ Ava maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kə gak bay acəkan. ¹⁸ Pə dəba anahan a wa dukwen, kə gak amboh asa. Mbərom kə mbakak ahay alay pə iven wa, iven kə gak lele, aday pə dəba wa, way sa pa ahay fok tə nahak maza awan. §

¹⁹ Mərak uno ahay, kak dowan a kə slarak à cəved sə didəm wa nà, lele cəna sa may anan pə cəved lele awan. ²⁰ Sənen anan aday, kak dowan a kə mak anan do sə atahasl pə cəved lele a nà, kə təmak anan anan sifa anà do sə atahasl ata awan. Kwa á ga nà, ines anahan ahay inde bayak a dəp nà, Mbərom i pəsen anan.

* 5:11 Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10. † 5:11 Ca pə Ayuba 42.10-17. ‡ 5:17 Ca pə 1 Laamiife 17.1. § 5:18 Ca pə 1 Laamiife 18.1, 41-46.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Piyer a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz ahay inde aday dō ahay tinen apan ti bənan atan mbiyed ataya awan. I varan atan mægala ta sə dakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I dakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kə təmak atan re. Həna nà, tinen dō a Mbərom ahay, aday dō si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa à ga nə tinen a dāce inde anga tinen dō a Yesu ahay dəp nà, lele, anga dāce a tinen ata a dākay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay

Mbərom kə walak anan dō anahan ahay (1.1-12)

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom (1.13 - 3.22)

Agan mer su way a Mbərom kwa à dāce inde (4.1 - 5.14)

Piyer a jan 'am anà dō ahay

¹ Nen Piyer, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. ² Ba kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay dō anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kə dāfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tə kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay kə tərən dō anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom à zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday à zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

Mbərom a varak uko nə sifa sa ndav bay ata awan

³ Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga dā gak anan i zek wa, bina kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, dō sə slabakay ahay à məkə wa ata awan. Anga nan, dī dāfan ide anà aslabakay a mənuko à məkə wa ite re. ⁴ Da san zle re, dī njad' way ana Mbərom saa varan anà dō anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a futoy bay re. ⁵ Kə dāfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə mægala anahan,

anga aday kə njiden anan sifa anahan saa kan anan anà dō ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

⁶ Anga nan kutok, ki tislən anan mivəl. Kwa à ga nə dāce ahay inde həna pə cəved cara cara dəp nà, ki tislən anan mivəl, anga way ataya ti njahay sə coy a bay. ⁷ Dāce ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sə lavay anan kə dāfen nga pə Yesu tə dīdek a dāw ata awan. Kwa gura dəp nà, a nes ike asanaw, əna tə taker anan tə uko. Aday adaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata bidaw? Anga nan, lele sə taker anan aday à sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà dō ahay ata nà, dō ahay ti hərən nga anà Mbərom, ti zambad anan, ti varan mazlaḁ. ⁸ Kwa à ga nə kə cinen anan anà Yesu tə ide a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa à ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə dāfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tə ataslay mivəl a məduwen a lele, a zalay way sə dō ahay sa ja apan tətə ataya awan, ⁹ anga kə dāfen nga pə Yesu, aday ki njiden anan way a kwanay sa daf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

¹⁰ Dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa tə dāfak anan ahay ide sə wudəh anan lele aday tə san Mbərom i tam anan dō ahay nə kəkəmwaw ata awan. Tə lahak apan sə taker 'am sə sumor ana Mbərom a sə lavay anan zek anga kwanay ata awan. ¹¹ Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kə jak atan panan, Almasihu i sa dāce aday i sa njad' anan mazlaḁ anahan. Dō maja'am a Mbərom ataya tə pəlak sa san anan way ataya ti i təra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i təra kəkəmwaw ata re. ¹² Mbərom a jan atan nà, way ataya ti təra nə à alay a tinen tə sifa pə daliyugo ataya bay, əna a mbəsakan atan anan à alay a kwanay inde həna pə daliyugo ataya kutok. A alay a anan ata nà, dō sə dākay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan dīdek sə way ataya re. Tə wazak ikwen anan dūkwen tə mægala sə Apasay Cəncan a Mbərom sə slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay dūkwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom

¹³ Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay à lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dāfen anan ide lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. ¹⁴ Dāfen anan apan anà Mbərom à alay wuru wura fok, kawa wan mə kəta pə cakay a bəban anahan ata awan. A alay a kə sənən ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Əna həna kī men pə way ataya sabay jiya awan. ¹⁵ Adəka bay,

azla a kwanay à tɛra cɛncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbɛrom dɔ sɛ ngamakikwen ata, winen nà, dɔ cɛncan awan. ¹⁶ Deftere a Mbɛrom a ja matana re, a wa Mbɛrom a ja nà: «Tɛren dɔ cɛncan aya, anga nen dɔ cɛncan awan.*»

¹⁷ Kwanay apan ki gen amboh nà, kɛ ngimen anan à Mbɛrom nà, Bɔbay. Əna winen apan i gan sariya anà dɔ ahay ite nà, a gɛzlan atan alay pi zek wa bay, əna kuwaya nɛ pɛ ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mɛ mbəsakak ikwen a pɛ daliyugo a anan ataya ta sɛ dɛfan apan lele. ¹⁸ Kɛ sɛnen apan zle, Yesu kɛ bɛmbadək ahay kwanay anga aday kà sa njihen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bɛmbadək ahay kwanay nà, tɛ way sɛ njahay bay, kawa dala sɛ gɛda a nes bay ataya bay. ¹⁹ Əna a bɛmbadək ahay kwanay adəka nɛ tɛ mez a Yesu Almasihu a tɛ alay anahan awan, mez anahan nɛ mɛgala awan. Yesu, winen kawa wan sɛ tɛman lele mɛnjəna ines, aday dɔ ahay tɛ waslan anà Mbɛrom ata awan. ²⁰ Mbɛrom a walay anan winen nà, kwa daliyugo dukwen mɛ ndakay a fan bay, aday hɛna Mbɛrom a kay anan uho pɛ alay a mɛdakwidok a anan anga sa tam kwanay. ²¹ Anga winen kutok, kwanay kɛ dɛfen nga pɛ Mbɛrom, winen dɔ sɛ slabakay anan ahay Yesu à mɛke wa, sɛ varan mazlɛb. Natiya, kɛ dɛfen nga pɛ Mbɛrom, aday kɛ dɛfen anan ide nɛ hwiya anà winen a re.

²² Kɛ ndiken anan mivɛl a kwanay lele anga kɛ pərihen anan azar anà cɛvɛd sɛ dɛdɛk. Ata ki mben apan sɛ pɛlay mɛrak ahay tɛ dɛdɛk awan. Anga nan, nà wa pɛlan atan nɛ pac pac tɛ mivɛl kɛrtɛk awan. ²³ Bina kɛ tɛren dɔ wiya aya anga 'am a Mbɛrom kɛ wahak kwanay miza awan, 'am ata dukwen a nes itəbay sɛ coy awan. Sɛ varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bɔbay Mbɛrom awan, winen a mac itəbay. ²⁴ Deftere a Mbɛrom a wa:

«Dɔ ahay fok tinen kawa gujed,
mazlɛb a tinen aya dukwen kawa
avɛrez ana gujed ataya re.

Gujed i mac, avɛrez a dukwen i guce.

²⁵ Əna 'am a Mbɛrom nà, winen nɛ i ga inde
pa sɛ viyviya awan.†»

'Am a Mbɛrom a mənuko sa slaf anan hɛna ata nà, lɛbara mugom a mbala a kwanay sɛ slane ata awan.

2

Mbɛrom a walay kwanay aday kɛ tɛren dɔ anahan aya awan

* 1:16 Ca pɛ Farillaaji Lewinjo'en 19.2. † 1:25 Ca pɛ Esaaya 40.6-8. * 2:3 Ca pɛ Jabuuru 34.9. † 2:6 Ca pɛ Esaaya 28.16. ‡ 2:7 Ca pɛ Jabuuru 118.22. § 2:8 Ca pɛ Esaaya 8.14.

¹ Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sɛdɛk, kɛ gɛden mungwalay sabay, kɛ jipen miresl a 'am cuwcew bay, kɛ gen ide pɛ way su dɔ bay, kɛ gɛden anan azar ù dɔ bay re. ² Tɛren adəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà 'am a Mbɛrom a dɛdɛk ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa hɛren hus pɛ ana Mbɛrom sa tam wa kwanay sɛ coy ata kutok. ³ Anga Deftere a Mbɛrom a ja nà: «Kɛ tukumen anan coy, Mbɛrom nɛ dɔ lele awan.*»

⁴ Hɛdɛken ahay pɛ cakay a Yesu. Winen nɛ kon sa var sifa, əna dɔ ahay ta lar anan kawa kon lelibay awan. Aya əna, Mbɛrom a gɛba anan, anga pɛ ide anahan nɛ, sɛ zalay kon sa dɛzl way ahay fok adəka nà, winen awan. ⁵ Kwanay dukwen, kɛ tɛren kawa kon a tɛ sifa aya ata awan, aday Mbɛrom winen apan i ra kwanay sa dɛzl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan. U doh ata dukwen, ki tɛren uda dɔ sɛ gɛdan dundo anà way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbɛrom, anga Yesu Almasihu. ⁶ Mɛ vinde à Deftere a Mbɛrom inde, Mbɛrom a wa:

«Cɛn apan, ni daf kon sɛ mide uno à wulen
su doh sɛ Urəsəlima inde, ni han apan
doh.

Nɛ walak anan, winen kon lele awan.

Kuwaya dɔwan a kɛ bɛnak alay à winen
inde cəna, waray i naa gan itəbay.†»

⁷ Pɛ kwanay dɔ sa daf apan nga ataya nà, winen kon lele awan. Əna pu dɔ sa daf apan nga itəbay ataya ite, winen matanan bay. Bina tɛ vinde à Deftere a Mbɛrom inde nà: «Kon mbala ana dɔ sa dɛzl way ahay sa lar anan ata nà,

sɛ tɛra kon sɛ mide lele adəka nà,
winen.‡»

⁸ Asa tɛ vindek à Deftere inde re, Mbɛrom a wa:

«Ni daf kon sɛ hawan saray anà dɔ ahay,
aday ti slahay apan re.§»

I hawan atan saray, anga tɛ dafak nga pa 'am a Mbɛrom a bay. A tɛra kɛtan anan anga a nan anà zek a Mbɛrom a kwakwa way anahan.

⁹ Əna kwanay nà, zahav a mɛ walay ataya awan, dɔ sɛ gɛdan dundo anà way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbɛrom ata awan, dɔ mbala ana Mbɛrom a sɛ ngamay ataya awan. Mbɛrom a tɛmay kwanay i ide zənzen a wa, a daf kwanay i ide jiyjay anahan inde sa dav cɛvedabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kɛ dɛken anan mer su way anahan lele

aya anà dō ahay. ¹⁰ Kwakwa ata nà, abay kwanay dō a Mbərom ahay bay. Əna həna kə tərən dō anahan ahay kutok. Kwakwa ata nà, abay kə sənən way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, əna həna kə sənən anan, kə njiden anan adəka coy kutok.

Tərən dō si mer su way a Mbərom ahay

¹¹ Mərak uno ahay, sənən apan aday nà, kwanay nə mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kī gen apan ide bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mivəl a kwanay lele ata awan. ¹² Anjahay a kwanay à wulen su dō sə pəra ahay à ga nə lele, anga aday kwa à ga nə ti gəđak ikwen azar dəp nà, ti canan anà mer su way a kwanay sa taa ga pəc pəc ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nà, ti həran anan nga anà Mbərom kutok.

¹³ Dəfen anan apan anà dō a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə dō ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Dəfen anan apan anà bahay sə Ruma, anga a lavan nga anà dō a azar aya awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anà guverner ahay re, anga sa daf atan aday tã gan sariya anà dō ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A daf atan aday tã kətan anan dō sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anà dō sa ga way lele ataya cite re. ¹⁵ A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata dō mindel a sa san awan bay ataya ti gəđak ikwen azar sabay, əna ti tacay 'am adəka kutok. ¹⁶ Njihən anjahay sa nga a kwanay, əna kà sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Adəka bay, njihən nə lele, təde kawa anjahay su dō si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. ¹⁷ Dəfen anan apan anà dō ahay nə fok. Pəlen anan mərak sa daf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Dəfen anan apan anà bahay su kon re.

Dəce ana Almasihu sa sa

¹⁸ Kwanay dō sa ga mer su way àga dō ahay ataya awan, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa à ga nə tinen dō lafedede aya awan, kwa à ga nə tinen dō jinje aya awan, dəfen atan apan nə à alay kərtek a wa hərro fok. ¹⁹ Dō kə səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nà, lele. Kwa à ga nə abay təde à sa lirew ata matanan bay dəp nà, wita way sa zlan à nga anà Mbərom. ²⁰ Kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay aya cukutok nà, wita dəce sə munapanaw mba daw? Adawar! Əna, kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lele awan, aday kə səmen anan nà, i zlan à nga à Mbərom a kutok bidaw?

²¹ Mbərom a a ngamak ikwen nə pə winen awan, anga Almasihu a ta nga anahan a kə sak lirew nə bayak a anga sa tam kwanay. Winen nə minje sə dəkak ikwen anan cəved aday kī gen kawa winen a re. ²² Kula winen kə gak ines itəbay fok. Mungwalay inde à winen inde itəbay re. ²³ Dō ahay tə gənəhak anan, kə mak atan anan uda siked a bay. Kwa à ga nə kə sak lirew dəp nà, kə pəlak 'am pə dōwan wa bay re. Adəka bay, a mbəsakan anan way ata à alay inde ana Mbərom, winen dō sa san sa ga sariya lele ata awan. ²⁴ Yesu Almasihu a ta nga anahan a kə tavakak anan ines a mənuko ahay pa nga anahan awan, a mac anan pə dədom mə zləngad awan. A ga matanan, anga aday dš təra kawa dō ma mac aya pə cakay sə ines ahay, aday dš njad sə njahay sə dīdek a lele. Də mbərak həna anga mbəlak anahan a sa njad ataya awan. ²⁵ Abay kə tərən kawa təman mə lize aya awan, əna həna ki men ahay, kə pərihen anan azar nà, anà dōwan a sa ca pikwen aday sa gak ikwen nga ata awan.

3

Anjahay atə ana uwar ta mbaz

¹ Kwanay uwar ahay dukwen, kuwaya à dəfan apan anà mbaz anahan. Ka sak i gen matanan asanaw cəna, kwa mbaz a kwanay ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom fan bay dukwen, ti canan anà azla a kwanay a lele ata nà, kwa abay ki jen awan tə təbəlem a kwanay bay dəp nà, ti mbəda anan mivəl a tinen, ti daf nga pə Mbərom. ² Ti ca pə anjahay a kwanay nə lele, aday kə dəfen atan apan dukwen lele a re. ³ Kə dəfen anan abayak nga a kwanay pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa sa ja nà, kə viren anan anan alay a kwanay fok anà atərad nga bay, anà andakay zek tə way sə gura ahay aday masa bayak ataya bay, aday anà apak zana lele aya ata bay re. ⁴ Əna, suwan arəba a kwanay à cay ahay adəka nà, à mivəl a kwanay ahay wa bugol. Tərən dō sə tətə ahay aday səkəffe aya awan. Bina arəba kawa winen ata nà, a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a Mbərom a bayak awan.

⁵ Bayiken pə uwar kwakwa aya sə dəfan ide anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay zek nə kətanən, tə dəfen apan anà mbaz nə lele, ⁶ kawa ana Saratu sə dəfan apan anà Ibərahima. A ngaman dukwen bahay anahan. Kak kə mbəsiken anan cəved anà zlawan bay, aday ki gen way lele aya nà, ata kə tərən dəna ana Saratu ahay re.

⁷ Kwanay bahay su doh ahay dukwen, kuwaya à njahay tə uwar anahan lele matanan. Gen atan lele, anga kə sənən zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen kawa kwanay bay. Dəfen atan apan, anga sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a var anan

anga dō ahay fok hërro, uwar tē mungol. Ata Mbərom i təmahak ikwen anan amboh a kwanay a sa gan ataya awan.

Liven anan zek anā asa lirew

⁸ Ni ndav anan 'am uno həna nā, natiya: Kwanay a fok, 'am ā zlak ikwen pi zek ahay lele. Agan i zek wa ū dō, ā ga inde ā wulen a kwanay ahay. Pəlen zek ahay lele, anga kwanay kə tərən tē mərak ahay pə cəved a Mbərom. Gen anan lele anā dō azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay ahay. ⁹ Ki men anan anan uda siked anā dō sē sədək ahay bay. Dowan a kə gənahak ikwen dūkwen, kə gənihen anan uda bay. Adəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan, anga Mbərom a ngamak ikwen nā, sa ga matanan. Ki gen matanan nā, Mbərom i gak ikwen sumor anahan. ¹⁰ Deftere a Mbərom a ja nā:

«Kuwaya a nan sa njad anjahay mugom a tē ataslay mivēl a cəna,

ā ja 'am lelibay a sabay, ā gad mung-walay bay re.

¹¹ A sa ga way lelibay a sabay, ā ga adəka cəna, way lele aya awan.

A pəlay cəved sa njad zay tē dō ahay bugol.

¹² Mbərom a dəfan idē lele nā, anā dō sa ga way lele aya ata awan.

Do ataya ta gak amboh cəna, a pəkan atan apən sləmay lele.

Əna dō sa ga way lelibay aya ite nā, a nan sē canan atan pə idē wa bay jiya awan.*»

¹³ Kak kə pəlen sa ga nē way lele aya tē mivēl kərtek a nā, waya saa gak ikwen huwan cara anaw? ¹⁴ Kwa ā ga nē awan a i cak ikwen wurnjalan i zek wa anga mer su way a kwanay a sa ga lele ataya dəp nā, Mbərom i taslak ikwen anan mivēl. Natiya kutok, kə jəjiren anan anā dō sē pəlay sa gak ikwen sədək ataya bay, kə jilen awan bay fok. ¹⁵ Əna adəka bay, hərən anan nga anā Almasihu ā mivēl a kwanay inde. Winen taayan bahay a kwanay. Liven anan zek lele sē mbədahan apən anā dō sē cəce pikwen wa kə dəfen anan idē anā Yesu Almasihu nā, anga ma kərtek anaw ataya awan. ¹⁶ Mbədihen atan apən nē ta 'am ziyzay awan, aday dəfen atan apən re. Gen nē way a aday kə sənən zle, winen lele ataya hwiya. Ata, dō ahay ta jak pikwen 'am lelibay a cəna, away i gan atan, anga tē gadak ikwen azar nē pə anjahay a kwanay pə cəved ana Almasihu lele aya ata awan.

¹⁷ Kak kə zlak anan ā nga anā zek a Mbərom a nā, suwan sa sa lirew anga mer su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga sədək a kwanay ahay nā, na. ¹⁸ Yesu Almasihu a mac anga ines a mənuko ahay nā, saray kərtek, aday kə ndəvak anan mer su way anahan coy. Winen dō mənəna

ines ata, kə məcak anga dō sē ines ahay, anga aday ā zla kwanay ā man a Mbərom. Do ahay tē vədak anan, əna Apasay Cəncan a kə mak anan anan sifa anahan. ¹⁹ Tē məgala ana Apasay ata, kə zlak saa dakan anan ahay 'am a Mbərom anā apasay ahay tinen ā dangay inde ataya awan. ²⁰ Apasay ataya nā, kwakwa tē vəze pə Mbərom, ā alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday. Do sa tam a kwalalan ahay inde nā, tinen mənəjek, dō ahay jəmaakan ca. Mbərom a tam atan nē tē a'am. ²¹ A'am a tinen sē takas wa ata nā, a ga minje tē baptisma sa tam kwanay i ines a kwanay ahay wa ata awan. Winen nē abanay mbala mənuko sē cəce pə Mbərom wa aday ā banay puko wa ines ahay ata awan, bina abanay sē dō ahay sē banay zek ata bay. Ata baptisma i tēma kwanay kutok, anga Yesu Almasihu kə slabakak ahay ā məkə wa. ²² Yesu Almasihu nē kə mak way anahan ā mburom, a njahay pa man sē njahay lele pə alay puway a Mbərom, winen Bahay sē maslay a Mbərom ahay, aday Bahay sē way məgala aya ata re.

4

Mbərom ā ga pikwen bahay

¹ Da san zle, Almasihu kə sak lirew nē bayak awan. Anga nan, lele dūkwen kwanay kə liven anan zek anā asa lirew ata re, anga dō kə sak a sa lirew bayak a nē a ga ines sabay. ² I ban pə həna anan wa hus pa 'am azanan, ā alay a kwanay saa njad sē njahay pə daliyugo ata fok cəna, gen nē way sa zlan ā nga anā Mbərom, bina way a sa zlan ā nga anā ubor si zek a kwanay lelibay ataya sabay. ³ Kə lizen anan alay a bayak coy matanan, sa ga way kawa su dō sē pəra ahay sa gan may sa ga ata awan. Ki gen matanan həna sabay. Kwakwa ata nā, kə mbəlen anan ahay, ka ti gen ahay cəna, way sa zlan ā nga anā ubor si zek a vərre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen agasle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa mahay, ka tii gen pəra, way sa zlan ā nga anā 'am a Mbərom a bay ataya awan.

⁴ Əna həna kutok, dō sē pəra ahay ti ga way ataya asa nā, ki zlen tē tinen jiga sabay. Aday dō ataya tē canak ikwen tē tinen sabay ata nā, a gan atan masuwayan, aday ti ganahak ikwen. ⁵ Əna pə luvon a inde ite nā, ti naa mbədahan apən anā sariya a Mbərom saa gan anā dō ahay fok ata awan. Kwa dowan aya nē tē sifa aya awan, kwa dowan aya nē ma mac aya awan, Mbərom kə lavak zek sa gan atan sariya anahan. ⁶ Anā dō ma mac aya nā, 6a Mbərom kə gak atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan ahay anā dō ahay pə daliyugo a anan ata awan. Aya əna

* 3:12 Ca pə Jabuura 34.13-17.

Almasihu a zla à man su do ma mac ataya saa dakan atan anan ahay labara mugom awan, anga aday tá njad sifa sa ndav bay ata pə kərtek a tə Mbərom.

Anjahay su do a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

⁷ A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i ndav. Anga nan, kwanay sənen nga lele, aday gen anan nga i zek, anga aday ki mben apan sa gan amboh anà Mbərom. ⁸ Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà asan zek à wulen a kwanay ahay tə mivél kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay cəna, kwa ines a á ga inde nə bayak dəp nà, ki pəsen zek ahay re. ⁹ Təmihen mbəlok ahay, təben anan wa anà do ahay, mənəna sə gungwazan atan apan. ¹⁰ Mbərom kà gak ikwen sumor nə bayak awan tə cəved ahay cara cara. Kə varak anan məgala sa ga way ahay cara cara anà kuwaya fok. Kuwaya á ga anan mer su way tə məgala a Mbərom a sa var anga sa man zek anà do ahay ata awan. ¹¹ Kak dowan a nə məgala anahan inde sa ja 'am nà, á ja nə 'am a Mbərom a sa ja ata awan. Kak dowan a məgala anahan inde sa gan mer su way anà do ahay, á man atan zek tə gədan a Mbərom a sə varan ata awan. Gen matanan anga aday do ahay tə həran nga anà Mbərom pə way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Mazla6 tə məgala nà, á alay anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anà Almasihu nə lele

¹² Car uno ahay, kwanay apan ki sen lirew bayak a nà, á gak ikwen masuwayan bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan. ¹³ Kə tiren nga nà, á dəcə ana Almasihu sa sa ata inde. Anga nan, tislən anan mivél adəka, anga aday pə luvon a mazla6 a Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislən mivél nə bayak awan. ¹⁴ Kak do ahay tinen apan ti gənahak ikwen anga Almasihu nà, Mbərom i daf pikwen alay sə mazla6 anahan, anga Apasay a Mbərom sə zalay way ahay fok tə mazla6 ata i njahay tə kwanay kutok. ¹⁵ Dowan á wulen a kwanay á saa sa lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa avad nga su do, aga akar, adazay á 'am sə do ahay inde. Wita nà, á sa tərak ikwen bay, dəcə lele a anga kwanay bay. ¹⁶ Əna, kak dowan a a sa lirew nà, anga a pərahan azar anà Almasihu cəna, waray á sa gan anan bay. A həran anan nga anà Mbərom adəka, bina winen do ana Almasihu.

¹⁷ Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya anahan anà do ahay kutok. I lah sa gan sariya a pa 'am nà, anà do anahan ahay aday. Aka aday kak mənuko do anahan ahay dükwen i lah sa gak uko sariya pa

'am nà, do aday kə dəfak anan apan anà labara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa ga atan nə kəkəma kutok anaw? ¹⁸ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Kak do didek aya ta tam nə wurcihew wurcihew nà,

do sə atahasl ahay sə dəfan apan anà Mbərom itəbay ataya ti sa ga nə kəkəməw?*

¹⁹ Anga nan kutok, do sa sa lirew ahay anga a zlan á nga anà Mbərom ataya nà, tə pərahan azar sa ga lele, tə mbəsak a zek a tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə do sə ndakay atan aday a ga anan way anahan sa ja ataya fok hwiya ata awan.

5

Agan nga anà do a Yesu ahay

¹ Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà məcəd sə egliz ahay á wulen a kwanay inde ataya awan. Nen a dükwen, məcəd sə egliz a re. Nen nə canak anan anà lirew anà Almasihu sa sa á alay ata awan. Ni njad sa zla á man sə mazla6 ana Almasihu ata inde pə kərtek a tə kwanay. Anga nan, na jak ikwen, na wa: ² Gen anan nga anà do a Yesu ahay, winen sə varak ikwen á alay inde ata awan. Gen atan nga nə tə mivél kərtek awan, kawa do sa gan nga anà təman anahan ahay ata awan. Gen atan nga kawa sa zlan á nga anà Mbərom awan, bina kawa dowan a a gak ikwen apan balaray bay. Dəfen anan abayak nga a kwanay nə pi mer su way, mənəna a kwanay sə bayak pə dala a saa njad ata awan. ³ Ká si gen bahay pa nga su do a Mbərom sə varak ikwen ataya tə məgala bay, əna təren atan minje lele aya awan adəka. ⁴ Ki gen anan matanan acəkan cəna, pə luvon a Yesu Almasihu do sa gak uko nga i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiden anan magwagway a məduwen a sə njahay pa sə viyviya ata awan. Anga magwagway ata nà, a zalay way azar aya fok.

⁵ Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen, na wa: Dəfen anan apan anà məcəd a kwanay ahay. Na jak ikwen á kwanay a fok kutok, men anan nga a kwanay á məndak, men anan zek i zek ahay lele, anga Deftere a Mbərom a ja, a wa:

«Mbərom winen a ngazlan uda saray anà do sə kwecele ahay,

əna a gan sumor nà, anà do sa ma nga a tinen ahay nə hənek á məndak ataya awan.*»

⁶ Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men anan nga a kwanay hənek á məndak pa 'am a Mbərom Ba Məgala, anga aday winen a á cakaf kwanay á alay a sa zlan á nga ata awan. ⁷ Way sə juwراك ikwen anan abayak

* 4:18 Ca pə Balndi 11.31. * 5:5 Ca pə Balndi 3.34.

nga fok, mbəsiken anan anan à alay anahan a inde, anga winen dō sa gak ikwen nga.

⁸ Gen anan nga i zek ahay, ben! Bina dō manide a kwanay Fakalaw winen apan i bar, winen apan i pəlay dōwan a aday i ban anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sə dazay zugwender sə pəlay way sa pa anahan ata awan. ⁹ Tiven anan pa 'am njanjan lele, pərihen anan azar sa daf nga pə Mbərom. Kə sanen apan zle, dō a Yesu ahay kwa aha fok tinen apan ti ga dāce bayak a kawa kwanay aya re. ¹⁰ I njahay bayak a sabay, ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom dō sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay anan zek tə kwanay, i varak ikwen məgala sə səmen anà way ahay fok. A ngamak ikwen anga aday kà dazlen à man sə mazlaḡ anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sə coy awan. ¹¹ Winen nà, məgala anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

¹² Su mo zek sə vinde anan dərewel a cəḡew a anan nà, Silas. Winen nə mərak uno, dō dīdek awan. A pərahan azar anà Yesu tə dīdek a re. Nə vindek ikwen ayak nà, anga aday kə njidən məgala lele. Aday nə dākak ikwen anan ayak nà, sumor a Mbərom sa gak uko tə dīdek ata awan. Kà sa sliren wa à man a bay.

¹³ Dō a Yesu ahay à Babila à man a anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a walay atan dūkwən kawa anahan sə walay kwanay ata re. Wan uno Markus kà jak ikwen ayak 'am a re. ¹⁴ Jen anan 'am i zek ahay lele, tə mivəl kərtek awan, anga kwanay tə mərak ahay.

Mbərom à varak ikwen zay anahan, kwanay mə japay a tə Almasihu ataya awan.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Piyer a vinde derewel a anan anga egliz azar aya, do maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Do maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nà, lele sə pərahan azar anà atatak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə dakan atan anan ata awan. Yesu nə kà gak munok bay. A nan adəka nà, do ahay tã yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray à didek a Mbərom inde (1.1-21)

Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay (2.1-22)

Liven zek lele, Yesu winen apan i may (3.1-18)

Aja 'am

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen bile ana Yesu Almasihu aday do maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay do sa njad sa daf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen do didek awan. Winen nə Mbərom, aday winen do a sa tam mənuko a re. ² Sumor a Mbərom tə zay anahan à zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay à təra kawa ana Yesu Almasihu

³ Yesu Almasihu a varak uko cəved sa san anan Mbərom, do sə ngamak uko ata, anga aday dē njahay à mazlaḅ anahan inde, dā njad sa zla kawa ananahan a kutok. Anga da san anan zle ata awan, kə varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə məgala anahan məduwen ata awan, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, dē njahay kawa sa zlan à nga anà Mbərom. ⁴ Tə cəved ata kutok, kə varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nà, anga ka sak a njiden anan way ataya kutok nà, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana do ahay sa ga apan ide ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtək tə ana Mbərom.

⁵ Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə dafen nga pə Yesu Almasihu coy nà, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nà, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. ⁶ Kə sənən way pə Mbərom lele coy nà, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənən nga lele coy nà, səmen anan anà way ahay fok. Kə səmen anan anà way ahay fok coy nà, zlen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁷ Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nà, təren anan anà mərak ahay do lele aya awan. Kə təren do lele aya anà mərak ahay coy nà, asan zek à ga inde à wulen a kwanay tə do ahay fok. ⁸ Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. ⁹ Əna do sa ga way ataya itəbay ata nà, tinen kawa do huruf aya awan, tə canan anà way ahay lele kula itəbay. Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay dükwen, tə mbədəkek anan à nga wa kwakwa coy.

¹⁰ Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen məgala lele anga Mbərom a ngamak ikwen aday a walay kwanay nà, anga aday kɪ gen matanan. Ata ki zluwen pə cəved sə pərahan azar anà winen a wa itəbay. ¹¹ Mbərom i varak ikwen cəved sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i tama kwanay lele, winen do sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde hwiya pa sə viyyiya awan.

¹² Anga nan kutok, kwa à ga nə kə sənən way ataya zle coy aday kə njihen njənan à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. ¹³ A alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nə nà mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga aday kə təren do mə pədek aya hwiya. ¹⁴ Na san zle, ni mac way uno bəse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə duko anan à alay ata, ata awan. ¹⁵ Nə rəzlen à nga wa matanan hənə nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata dükwen, way ataya tã mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaḅ ana Yesu Almasihu

¹⁶ A alay ata nà, mə dəkak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə məgala anahan a nə kəkəməw. Ma ja matanan ata nà, mə təkər 'am sə guvugo ahay bay, 'am su do zənzen a bay re. Əna mə canan anà mazlaḅ anahan a nə tə ide a manay awan. ¹⁷ A alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaḅ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaḅ məduwen ata, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nə tə

winen awan.»¹⁸ A alay a manay à bəzłom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə sləne dundo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan.*¹⁹ Anga nan kutok, ma san zle, way ana dō maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, didek aya awan. Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, ide i saa cəde nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivəl a kwanay inde.²⁰ Abay kə sənən way a həna anan aday nə lele: Dowan inde saa mba apan sə dakay anan 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay.²¹ Anga dowan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Əna Apasay Cəncan a a varan atan məgala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

2

Do sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya awan

¹ Kwakwa ata dükwen nà, dō maja'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su dō a Mbərom ahay inde. A wulen a kwanay azanan dükwen, miter mungwalay aya ti ga inde re. Ti lələkay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan dō ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəban ahay anà nga a tinen nə sariya sə lize atan bəse ata awan.² Dō ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəved sə sədək a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, dō ahay ti tərə anan cəved sə didek à məndək.³ Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə dō ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njad'an an magwagway. Əna sariya a tinen a nə mə lavay zek a kwakwa coy. Dəce i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

⁴ Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya dükwen, Mbərom kə julək atan cara bay, əna kə larək atan à məke inde, i ide zənzen a inde. Tinen mə dərəzl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen.⁵ Mbərom kə mbəsakak anan dəliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, əna kə lizek anan wa dō sa ngam sə dəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu dō sə dakay anan didek a Mbərom, winen tu dō su doh anahan ahay dəkdek cuwəe.*

⁶ Mbərom ata kərtek a, kə gak anan sariya tə uko anà wulen su doh ana atə Sodoma tō Gomora.† Kə tərək atan rəba, anga aday dō

sə sədək ahay fok tā ca apan, saa njad'an nə way ata re.⁷ A alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, dō sə didek. Dō sə sədək ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re.⁸ Ludu, dō didek a, kə njahak à wulen a tinen, aday pac pac kə canak atan, kə slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kə bənak anan mbiyed à mivəl inde bayak awan.

⁹ Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan dō anahan lele ataya à dəce a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà dō lelibay ataya anga aday i kəta atan pə luvon sə sariya anahan re.¹⁰ Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kəta anan dō sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya kutok re. Tinen dükwen ti kədey anan mazlaə a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jəjar itəbay. Tinen apan ti həran nga anà zek, ti kədey anan way sə mazlaə ahay à bagəbaga mburom, ti gənahan atan re.¹¹ Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya dükwen, tə gənahan anà way a tə mazlaə ataya pa 'am a Mbərom à mburom bay re.¹² Əna dō ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiəe ahay aday tinen mə wahay aya dükwen anga sa ban, sa vad ataya awan. Tinen apan ti gənahan anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom i lize atan dükwen kawa way sə kiəe aya re.¹³ I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà dō ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivəl sa ga sədək pa 'am sə dō ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivəl sa van nga anà dō ahay adəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray.¹⁴ Ta gan may tə mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti lələk anan dō bəle aya à bəlay a tinen inde. Mivəl a tinen kə sənək anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kə tahaslak atan coy.¹⁵ Tə mbəsakak cəved didek a, tə slarək way a tinen à kiəe. A man ata kutok, tə pərahan azar anà cəved ana Balama, wan ana Be'or. Dowan ata a nan sa ga sədək cəvedabay, anga a gan may anà dala.¹⁶ Əna Mbərom kə gafak anan 'am anà dō maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kə jak anan 'am kawa dō zənzen awan. A gəfan 'am pə cəved sə bəlbəle anahan ata awan.‡

¹⁷ Dō sə tətakan anan mungwalay anà dō ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl mad sa bəl anan vegege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kə lavak atan anan zek ta man i ide zənzen a inde.¹⁸ Tinen apan ti zlah awan

* 1:18 Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35.

† 2:16 Ca pə Limle 22.2-35, 31.16.

* 2:5 Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24.

‡ 2:6 Ca pə Laataanooji

kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan do a sə gəzla nga həniniye tu do sa san didek a Mbərom itəbay ataya awan. ¹⁹ Tə zlapan anə do ataya nə ti təmay atan ə bīle wa adəka, əna tinen aya aday dukwen, bīle sə sədək aya awan, anga awan a kə gak apak bahay cəna, iken bīle ana awan ata awan. ²⁰ Kak dōwan a kə sənək Yesu Almasihu Bahay a mənuko aday do sa tam mənuko re cəna, kə təmak ə bəlay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kə sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga anan bahay asa nā, ə andav a inde nā, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. ²¹ Kak sə matanan ata nā, suwan abay tə san cəved sə didek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsək anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nā, na. ²² Way a sə tərən anə do ataya a dəkay anan 'am sə jike aya inde nā, tinen didek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa. §» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kə mak saa nahay ə dəndəlōb inde maza awan.»

3

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

¹ Car uno ahay, həna anan nā, dərəwel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. A dərəwel uno ataya cew a inde nā, na man ayak nā, anə 'am aday kə sənən zle coy ataya awan, anga u no sə pədek anan abayək nga a kwanay pə cəved lele awan. ² U no nā, bayiken pa 'am ana do mājə 'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, do sa tam do, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nā, sə tətakək ikwen anan nə do maslan anahan ahay. ³ Sənən anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nā, alay a i nay ahay, do sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. ⁴ Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay a mənuko ahay tə məcak, kə mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna dukwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbədə həna nə maw?» ⁵ Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbədək anan way inde kərtek ə nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo dukwen ə a'am ata wa re. ⁶ A alay a Nuhu dukwen, do sə daliyugo ahay tə lizek tə a'am a kərtek ata re. ⁷ Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təkə, ti ga inde nə hus pə anə luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə

luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa do sə dəfan apan bay ataya fok.

⁸ Car uno ahay, way inde kərtek nə kə mbədəkən anan ə nga wa bay: Pə Mbərom nā, atə luvon kərtek tə avə dəbu (1,000) dukwen, tinen mende, way kərtek awan. ⁹ Do ahay inde sə bayək nə Mbərom kə gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Əna adəka bay, matana bay jiga awan. A ga ngatay nə anga kwanay. A nan nə do ahay tə yam pə ines a tinen ahay, a nan dōwan kwa kərtek ə saa lize bay. ¹⁰ Kə dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nā, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa do sə akar, aday dōwan i san luvon a bay. A alay ata kutok, do ahay ti sləne abəbal awan bayək a ə mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təkə. Aday way sə dala dəlōn ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

¹¹ Kak way ataya ti lize matanan cukutok nā, lele a ki njihen nə kəkəmwaw? Gen nə way sa zlan ə nga anə Mbərom awan, dəfan anan apan ə Mbərom pə way ahay fok. ¹² Dəfen anan ide anə luvon anə Mbərom a saa ndav anan daliyugo ata awan. Aday dukwen, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a ə hədəkəy ahay bəse. Pə luvon ata nā, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya dukwen ti vak wa zek nə fok. Awan a saa mbəsək kwa kərtek ibay. ¹³ Əna Mbərom a jak uko nā, bəgəbaga mburom wiya pi zek tə daliyugo wiya ti sləray ahay, way didek aya ti i njahay uda sə coy. † Winen ata dukwen, way a mənuko sa ba ata awan.

¹⁴ Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a tədə sa ga ataya tə mivəl kərtek awan aday. Ata, luvon ata kə sak a dəzley ahay nā, i njad kwanay mənəna ines ahay ə zay inde pa 'am a Mbərom awan. ¹⁵ Sənən anan aday, Bahay a mənuko Yesu kə gak ayak munok nā, anga a mbəsəkan alay a anə do ahay sa tam. Pol, mərək a mənuko a sə pəlay ata, kə vindek ikwen anan ayak 'am ata re. A vinde anan dukwen tə kəlirə § a Mbərom a sə varan ata awan. ¹⁶ A dərəwel anahan ahay inde fok, kak winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde ə dərəwel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Do ma san way a bay aday tə bayək nga pə Mbərom nə cūwcek ataya, tə mbədə anan nə cəra, aday tə cəved lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am

§ 2:22 Ca pə Balndi 26.11. * 3:5 Ca pə Laataanooji 1.6-9. † 3:6 Ca pə Laataanooji 7.11. ‡ 3:13 Ca pə Esaaya 65.17, 66.22. § 3:15 Kəlirə a anan nā, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nà, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anà nga a tinen aya awan.

¹⁷ Car uno ahay, kwanay nà, kə sənən anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwen na wa: Gen anan nga i zek, bina dō a sə dəfan apan anà Mbərom itəbay ataya tā saa ra pikwen wa saray sə slahay kwanay i ines inde bay, aday ata ki mbəsiken anan cəved a kwanay lele ata, kwanay sə tavay uda njəjan ata awan. ¹⁸ Matanan bay, pərihen anan azar anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata awan adəka, anga aday á zəga anan sa gak ikwen sumor anahan, aday ata ki zəgihen sa san anan zek anahan a kutok.

Varuko anan mazlaḅ dukwen, həna, aday pa sə viyviya awan. Amen!

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Derewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə dakan atan anan ayak way anga do maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tē njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tē pəlay zek ahay. Aday dukwen, tē pərahan azar anà cəved a tinen sə tətak sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde (1.1 - 2.17)

Wan a Fakalaw ahay ta wan a Mbərom ahay (2.18 - 3.10)

Asan zek a Mbərom (3.11 - 4.21)

Adaf nga pə Yesu (5.1-21)

Yesu Almasihu do sə varan sifa anà do ahay

¹ Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, do sə varan sifa anà do ahay. Winen inde nà, kwa həna kabay daliyugo dukwen mənndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njək tē ide a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tē alay a manay awan. ² Do sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga nan kutok, manay apan mi ga side sə dəkak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna həna sifa ata kà kak umo ahay zek. ³ Way a manay sə canan tē ide a manay aday sə sləne tē sləmay a manay ataya nà, mi dəkak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kē jipen tē manay. Manay mə japay aya tē Bəbay Mbərom aday tē Yesu Almasihu, wan anahan. ⁴ Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mivél a manay à rah wa lele kutok.

Njahuko i ide jiyjay a Mbərom inde

⁵ 'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi dəkak ikwen anan ayak həna: Mbərom nà, winen do sə ide jiyjay, ide zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mənjojək ibay. ⁶ Kak da jak mənuko mə japay a tē Mbərom, aday hwiya mənuko i ide zənzen inde cəna, wita də gadək mungwalay, aday mənuko pə cəved sə didem sabay re. ⁷ Kak də njahak à jiyjay a Mbərom inde adəka, kawa winen a sə njahay i ide jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtək a tu do sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek

uko anan ines ahay fok, di tēra do cəncan aya awan.

⁸ Kak da jak mənuko mənjojəna ines nà, ata də gadək anan mungwalay i zek a mənuko ahay, aday didək inde à mənuko ibay. ⁹ Əna, kak da sənək pə ines a mənuko ahay aday də yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i tēra mənuko do cəncan aya awan, anga winen aday nà, do didək awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. ¹⁰ Kak da jak da gak ines bay cəna, ata də tərak anan Mbərom do sə mungwalay awan. Aday dukwen 'am anahan inde à mivél a mənuko ite sabay.

2

¹ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kī gen ines sabay. Əna, kak aday dōwan a kà gak ines dəp nà, do a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Dōwan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay. ² Winen kə varak anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom à pəsek uko anan ines a nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə do ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

³ Kak də dəkak anan apan anà 'am a Mbərom tē didem a nà, adəfan apan a mənuko ata i dəkay anan da san Mbərom zle acəkan. ⁴ Kak dōwan kà jak «Na san Mbərom zle» aday a dəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen do sə mungwalay, didək inde à winen ibay. ⁵ Aya əna, kak dōwan kə dəkak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tē didem a nə asan zek anahan anga Mbərom ma rah a à mivél inde. Da san mənuko mə japay a tē Mbərom nà, natiya: ⁶ Kak dōwan kà jak winen mə japay a tē Mbərom nà, azla anahan à tēra nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.

⁷ Car uno ahay, way a nen sə vindek ikwen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay bay. Adəka bay 'am məduwer a coy, kə slənən anan kwa həna kabay. Kə slənən anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə təma 'am a Mbərom ata awan. ⁸ Əna 'am a məduwer a nen sə vindek ikwen anan ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan. Kə tərak 'am didək a à anjahay a Yesu inde aday à anjahay a kwanay inde, anga ide zənzen winen apan i ndav, aday ide jiyjay guzgwəz a kə dazlak anan sa dav uda coy.

⁹ Dōwan a kà jak winen i ide jiyjay a inde, aday cəkəbay hwiya a nan ide anà mərək ahay cəna, ata winen i ide zənzen a inde hwiya mba. ¹⁰ Əna do sə pəlay mərək ahay nà, winen i ide jiyjay inde kutok, aday way sə zluwe anan à cəved wa dukwen, inde à winen ibay re. ¹¹ Aday do sa nan ide à mərək

ahay ite nà, winen i idé zænzen inde, winen apan i jējay uda awan. A san i zla ahaw bay, anga idé zænzen kà hurfok anan.

Kà wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

¹² Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak həna,

bina Mbərom kə pəsek ikwen anan ines ahay anga sləmay a Yesu Almasihu.

¹³ Məcəf ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà,

anga kwanay kə sənən dōwan a aday winen inde kwa pə dəlen a wa ata awan.

Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà, anga kwanay nə kə mbisen pə Fakalaw.

¹⁴ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kə sənən ahay Mbərom, Bəbay a mənuko.

Məcəf ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kwanay kə sənən dōwan aday winen inde kwa pə dəlen a wa ata awan.

Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kwanay məgala aya awan, 'am a Mbərom inde à mivél a kwanay, aday kwanay kə mbisen ahay pə Fakalaw coy.

¹⁵ Kə wihen ubor pə anjahay su dō sə daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo aya bay re. Kak dōwan a kə wahak ubor pə way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom sabay. ¹⁶ Anga anjahay sə daliyugo aday nà, natiya: 'Do ahay ta ga nə way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way cəna, a nan atan sa njad anan. Tə njadak anan coy dukwen, ti gan anan ti zek anà dō a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay. Wita, way sə daliyugo ahay adəka kutok. ¹⁷ Kə sənən apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi zek tə way sə dō ahay sa ga apan ubor ataya təkə fok. Əna dō sa ga way sa zlan à nga à Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya awan.

Bənen nga a kwanay pu dō manidə a Yesu ahay wa

¹⁸ Dəna uno ahay, daliyugo nà, i ndav bəse coy! Kə slənən sa jəka dō manidə a Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, dō manidə ahay bayak a tinen inde ta nak ahay coy. Anga nan, da san zle, daliyugo i ndav bəse kutok. ¹⁹ Dō manidə ataya nà, abay tinen inde à wulen a mənuko, əna tinen dō a mənuko ahay tə didəm aya bay. Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay à ga nə tinen dō a mənuko ahay tə didəm aya nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə mbəsak mənuko ata nà, a dakay anan abay tinen dō a mənuko ahay bay wanahan.

²⁰ Kwanay adəka nà, Yesu Almasihu kə varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday

həna, kwanay a fok kə sənən didəm sə way ahay zle coy. ²¹ Nə vindek ikwen ayak həna nà, anga sa jəka kə sənən didəm bay ata dāw? 'A'ay, nə vindek ikwen ayak adəka nà, anga kə sənən didəm zle coy ata awan. Aday kə sənən zle re, mungwalay nà, a nay à didəm wa kula itəbay. ²² Dō sə mungwalay aday nà, wayaw? 'Do sə mungwalay nà, dōwan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu bay ata awan. Winen nà, dō manidə ana Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay re. ²³ Kak dōwan a kə ngəmak Yesu winen Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a Bəbay Mbərom awan. Aday dō sə təma Yesu winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a Bəbay Mbərom awan kutok.

²⁴ Kwanay nà, 'am a kwanay sə sləne kurre ataya nə, tə njahay à mivél a kwanay inde. Kak 'am ataya inde à mivél a kwanay inde cəna, kwanay dukwen mə jəpay aya tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom a re. ²⁵ Aday dukwen, Yesu Almasihu a kə zlapak uko anan tə awan a inde. Way anahan a sə zlapak uko anan ata nà, anjad sifa sa ndav bay ata awan.

²⁶ Nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kə bənen nga a kwanay pu dō sa njak kwanay ahay wa. ²⁷ Kwanay nà, Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan may anà dō hinen sə dakak ikwen anan awan sabay. Apasay Cəncan ata i dakak ikwen anan way ahay fok. Aday dukwen way anahan sə dakak ikwen anan ataya nà, didəm aya awan, mungwalay uda ibay. Natiya awan, njihen kwanay mə jəpay aya tə Yesu Almasihu, kawa Apasay anahan sə dakak ikwen anan ata awan.

²⁸ Matanan, dəna uno ahay, njihen kwanay mə jəpay aya tə Yesu Almasihu hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa may ata nà, di jəjar bay, waray i gak uko pa 'am anahan sabay re. ²⁹ Kə sənən apan zle, Yesu Almasihu nà, winen dō didək awan. Matanan, kuwaya dōwan a ga nà, way didək a cəna, winen wan a Mbərom.

3

Wan a Mbərom ahay

¹ Cen apan aday, Mbərom a pəlay mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko wan anahan ahay. Anga nan, mənuko wan anahan ahay tə didək a acəkan! 'Do sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan sa san mənuko wan anahan ahay bay re. ² Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a Mbərom ahay. Aday di i təra azanan pa 'am kəkəməw nà, da san fan bay. Əna da san zle, Yesu kə sak a may cəna, di təra kawa winen awan, anga di i canan

azanan njøek tē ide a mənuko nā, winen a uwek wanahan. ³ Down a nā, winen apan i dāfan ide anā amay a Yesu Almasihu cāna, i gan nga anā zek ā cādan'a inde, anga Yesu winen dō cāncan awan.

⁴ Kuwaya dōwan a kā gak ines cāna, a vøze nē pē Mbərom, anga aga ines nā, avøze pē Mbərom awan. ⁵ Əna kē sənēn apan zle, Yesu kā nak sa naa pøse anan ines pē dō ahay wa. Aday winen a nā, ines inde apan kwa mənjøek itəbay. ⁶ Anga nan kutok, dō mē japay a tē winen ataya nā, ti pərahan azar sa ga ines sabay. Aday dō sē pərahan azar sa ga ines cāna, kula kē canak anan itəbay, kē sənək anan itəbay re.

⁷ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pu dō saa njak kwanay ahay wa. Dō sa ta ga way didek aya nā, winen dō didek awan, kawa Yesu winen dō didek a ata awan. ⁸ Aday dō sa ta ga ines ahay nā, winen dō ana Fakalaw, anga kwa pa sē adazlan ana daliyugo wa nā, Fakalaw winen dō sa ga ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a nay ahay nā, sa naa lize anan wa mer su way ana Fakalaw ataya awan. ⁹ Matanan, kuwaya dōwan a winen wan a Mbərom cāna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga 'am a Mbərom sa var ata nā, winen mē njahay a ā mivēl anahan inde kawa zahav. I mba apan sa ga ines sabay, anga winen nā, kē tərak wan a Mbərom. ¹⁰ Natiya awan, dī mba apan sē gəzlan alay pi zek wa anā wan a Mbərom ahay tē ana Fakalaw ahay nē kəkəməw? Dō sa ga way didek a bay nā, winen wan a Mbərom bay. Aday dō sē pəlay mərak ahay bay dükwen, winen wan a Mbərom bay re.

Asan zek su dō a Yesu ahay

¹¹ Matanan, 'am a kwanay a sē sləne kurre ata nā, həna: Sənēn zek ahay. ¹² Kē sənēn apan zle, Kaynu kē vədək anan mərak anahan Abel bəskol.* A vad anan nā, anga mer su way ana Abel nē lele, aday mbala anahan a bugol nē lelibay ata awan. Matanan, dē tēra kawa Kaynu bay. Winen nē dō ana Fakalaw.

¹³ Mərak uno ahay, dō sē daliyugo ahay tinen apan ti nak ikwen ide nā, ā gak ikwen masuwayan bay. ¹⁴ Ana mənuko sē pəlay mərak ahay ata nā, a dəkay anan, dē takasak ahay ā amac wa, dā zlak ā sifa inde. Əna dō sē pəlay mərak ahay itəbay ata nā, winen kē mbədəkek ayak ā amac inde vədəkka hwiya. ¹⁵ Dō sa nan ide anā mərak ahay nā, winen dō sa vad nga su dō re. Aday kē sənēn apan zle, dō sa vad nga su dō nā, sifa sa ndav bay ata inde ā winen ibay. ¹⁶ Asan zek nā, awan kē varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko dükwen, varuko anan

sifa a mənuko ahay anga mərak ahay ite re. ¹⁷ Izane dō inde ā wulen a kwanay winen zliile awan. Hinahibay kē canak anan anā mərak anahan ā dēce inde, aday kē mak anan zek bay nā, ata asan zek a Mbərom inde ā mivēl anahan acəkan dāw? ¹⁸ Dəna uno ahay, dē pəlay dō ahay ta 'am vərre bay. Əna kuko atan anan asan zek a mənuko anā dō ahay ta sa man atan zek tē didek awan.

¹⁹ Kak dā gak matanan nā, dī san mənuko nē dō sē didek ahay. Ata dī mba apan sē tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. ²⁰ Kwa abay ā ga nā, mivēl a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkede nā, dā san zle, Mbərom nē winen mēduwen awan, a zalay mivēl a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. ²¹ Car uno ahay, kak mivēl a mənuko kē mak uko anan mungok pē awan ibay nā, ata dī mba apan sē tavan pa 'am ā Mbərom, ajəjar inde sabay. ²² Aday way a mənuko saa cəce panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan dī dāfan apan anā 'am anahan ahay ta sa ga nē way sa zlan ā nga anā winen ahay kutok. ²³ Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nā, həna: Dəfuko nga pē sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek ā wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. ²⁴ Aday dōwan a kē dāfak anan apan anā 'am a Mbərom ma ja ataya nā, winen kē japak tē Mbərom, aday Mbərom kē japak tē winen kutok re. Aday dī san Mbərom kē japak tē mənuko nā, anga Apasay anahan a sē varak uko ata awan.

4

Agəzla anan dō a Yesu ahay pi zek wa tē ana Fakalaw ahay

¹ Car uno ahay, kā sa dāfen nga pa 'am su dō sa jəka: «Manay nā, Apasay a Mbərom inde ā mivēl a manay ahay» ataya fok bay. Əna, bənen nga a kwanay pē tinen wa adəka bugol nē lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde ā mivēl a tinen ahay acəkan, kabay awan inde ā mivēl a tinen ahay ibay cāna, sənēn atan aday. Na ja matanan ata nā, anga dō mājə'am mung-walay aya inde həna bayak a kwa aha fok. ² Natiya, həna ki sənēn atan dō sa jəka Apasay a Mbərom inde ā mivēl a tinen ataya nē kəkəməw? Kī sənēn atan aday nā, pa 'am a tinen aya wa. Down a kē jak, Yesu Almasihu a dazay ahay ā mburom wa, kē tərak dō tē sluwed si zek a nā, ata winen Apasay a Mbərom inde ā mivēl anahan acəkan. ³ Əna dō sa ngam sa ja matana itəbay ataya nā, Apasay a Mbərom inde ā mivēl a tinen itəbay. Aday tinen nā, apasay ana dō manide a Yesu inde ā mivēl a tinen ahay. Kwanay nā, kē sənēn pa 'am ata zle coy. Dō

* 3:12 Ca pē Laataanooji 4.8.

manidè a Yesu ata, i nay ahay mba, əna həna ata dukwen, winen inde pə daliyugo coy.

⁴ Dəna uno ahay, kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray i ide anà dō maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray i ide inde nà, anga Apasay a Mbərom a à mivèl a kwanay inde ata, a zalan atan məgala à nga wa anà apasay ana dō manidè winen pə daliyugo həna ata awan. ⁵ Dō maja'am mungwalay ataya nà, tinen dō sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su dō sə daliyugo ahay, aday dō sə daliyugo ahay tinen apan ti slənən atan anan 'am a tinen ahay lele. ⁶ Mənuکو bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday dō sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Əna dō sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənək uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, di mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

⁷ Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Dowan a kə pəlak dō nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re. ⁸ Dowan a aday a pəlay dō itəbay ata nà, winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom nà, winen asan zek. ⁹ Winen a a kak uko anan ahay asan zek anahan a aday nà, kəkəməw? A kak uko anan ahay nà, natiya: A slənay anan ahay Wan anahan mənduwel a pə daliyugo, anga aday dā njad anan sifa ta Wan ata awan. ¹⁰ Asan zek a nà, awan a maw? Asan zek a nà: Mənuکو dā lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan ata kə varak anan sifa anahan anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

¹¹ Car uno ahay, Mbərom kə pəlak nuko. Matana nà, mənuko dukwen pəluko zek ahay lele ite. ¹² Mbərom a nà, kula dōwan kə canak anan bay. Əna kak də pəlak zek ahay nà, wita a dəkay anan nə Mbərom winen inde à mivèl a mənuko ahay inde. Ata, asan zek ana Mbərom a à mivèl a mənuko inde ata, kə gak mer su way kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan.

¹³ Mbərom kə varak uko ahay Apasay anahan. Anga nan həna dā san zle, winen kə japak tə mənuko, aday mənuko dukwen də japak tə winen ite re. ¹⁴ Bəbay a nuko Mbərom kə slənək anan ahay wan anahan pə daliyugo, sa naa tam anan dō ahay. Manay nà, mə canak anan, aday ma jak ikwen anan ayak həna tə didəm a nà, 'am ata awan. ¹⁵ Dowan a kə jak Yesu nà, Wan a Mbərom acəkan nà, ata Mbərom kə japak tə winen aday winen dukwen kə japak tə Mbərom a ite re. ¹⁶ Manay ma san zle,

Mbərom nà, asan zek. Mə dəfak nga pə asan zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nà, way a Mbərom. Dō sa san dō nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen a ite re. ¹⁷ Kak asan zek a Mbərom a à mənuko inde ata, kə gak mer su way tə didəm a nà, ata pə luvon anahan saa gak uko sariya ata nə dī jəjar sabay. Di jəjar sabay ata nà, angamaw? Anga anjahay a mənuko həna pə daliyugo ata nà, winen kawa anjahay ana Yesu Almasihu awan. ¹⁸ Kak asan zek a Mbərom winen à mivèl a mənuko inde nà, ajəjar i njad uda man sabay. Anga kak asan zek a à mivèl a mənuko inde ata kə gak mer su way tə didəm a nà, i rəzlay anan ahay ajəjar à mivèl wa. Bina, way sə jəjar anan dō nà, sariya a Mbərom. Natiya kutok, dō kə sak a jəjar nà, ata anga asan zek a Mbərom a à winen inde ata dukwen, kə ndəvak anan mer su way anahan fan bay.

¹⁹ Mənuko də pəlay dō nà, anga Mbərom a kə lahak sə pəlay mənuko pa 'am aday. ²⁰ Dowan a kə jak: «Nə pəlay Mbərom» aday cəkəbay winen apan i nan ide anà mərak ahay nà, ata a gad mungwalay. Anga, a canan anà mərak anahan zle, Mbərom nà, kula kə canak anan itəbay. Kə pəlak a mərak anahan a aday a canan zle ata bay nà, i jəka a pəlay Mbərom nə kəkəməw? ²¹ Aday asa, Yesu a jak uko nà: Dowan a kə pəlak Mbərom nà, təktek i pəlay mərak ahay re.

5

Adaf nga pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom

¹ Kuwaya kə dəfak nga pə Yesu, winen Almasihu nà, dowan ata kə tərak wan ana Mbərom coy. Dowan a kə pəlak anan Bəbay Mbərom nà, i pəlay anan wan anahan ahay re. ² Di san sa jəka, də pəlay wan ana Mbərom ahay nə kəkəməw? Di san anan ta sə pəlay Mbərom, aday ta sə dəfan apan anà 'am anahan ahay. ³ Apəlay Mbərom a aday nà, adəfan apan anà 'am anahan aya awan. Adəfan apan anà 'am anahan aya dukwen, a da 'am bay, ⁴ anga dō kə tərak wan a Mbərom nà, məgala anahan inde sə mbasay pə way sə daliyugo ahay. Di mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo aya nà, anga də dəfak nga pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Saa mba apan sə mbasay pə way sə daliyugo a aday nə wayaw? Saa mba apan kərtek nà, si dō sa daf nga pə Yesu aday kə snak anan winen nə Wan a Mbərom a re ata awan.

Way ahay sə dəkay anan Yesu nə Wan a Mbərom ata awan

⁶ Yesu Almasihu a nay nà, tə a'am sə bəptisma anahan, aday tə mez sə amac anahan. A nay tə a'am sə bəptisma cəna coy bay, əna tə a'am sə bəptisma anahan aday tə mez

sə amac anahan re. Aday sə side dídek sə way ataya ná, Apasay a Mbərom awan, anga Apasay ata ná, a ďakay anan nə dídek sə way ahay. ⁷ Way ahay inde hana maakan ná, tə ďakay anan ná, Yesu, winen Wan a Mbərom. ⁸ Way a maakan ataya nə hana: Apasay a Mbərom, a'am, aday mez. Aday ďukwen, maakan a tinen a fok, 'am a tinen a nə kərtek. ⁹ Do ahay ta gak uko side ďukwen ná, ďa ďaf apan nga re. Aday side a Mbərom sa ga ná, a zalay sə do ahay adəka bugol bidaw? Aday sa ga side pə Wan anahan ná, zek a Mbərom awan. ¹⁰ Dowan kə ďafak nga pa Wan a Mbərom ná, kə təmahak side a Mbərom à mível anahan inde. Dowan a kə təmahak side a Mbərom bay cəna, ata pə winen ná, Mbərom nə do sə mungwalay, anga dowan ata kə təmahak side a Mbərom sa ga pə Wan anahan ata bay. ¹¹ Side ata ná, hana: Mbərom kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay a wan anahan. ¹² Dowan kə təmahak Wan a Mbərom ná, kə njadək sifa ata awan. Aday dowan a kə təmahak anan bay ite ná, kə njadək sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

¹³ Nə vindek ikwen ayak 'am a anan ná, anà kwanay do sa ďaf nga pa Wan a Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwen ayak, anga aday kə sənən tə dídek a ná, kwanay kə njidən sifa sa ndav bay ata coy. ¹⁴ Di ga amboh pa 'am a Mbərom ná, ďə jəjar bay, anga ďa san zle, kak ďə cəcihen way pə Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen a ná, i slənek uko anan. ¹⁵ Aday kak ďa san apan zle, way a mənuko sə cəce panan ataya, i slənek uko anan ná, ďa san zle, i varak uko anan way a nuko sə cəce panan ataya fok acəkan.

¹⁶ Kak dowan a kə canak anan anà mərak anahan inde winen apan i ga ines, aday ines ata i zla anan à amac inde bay ná, á ga amboh anga winen. Ata Mbərom i varan sifa anà mərak anahan ata kutok. I ga amboh ná, anga ines a aday i zla anan do ahay à amac inde bay ata ďəkďək. Na ja matana ata ná, anga ines hinen inde nə a zla anan do ahay à amac inde. Əna na jak gen amboh anga ines ata bay. ¹⁷ Asəder a wura wura fok cəna, ines. Əna ines ahay fok ná, ta zla anan do à amac inde bay.

¹⁸ Da san apan zle, do kə tərak wan ana Mbərom ná, i pərahan azar sa ga ines ahay sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen apan i ba anan. Natiya Fakalaw ďukwen i mba apan sə fakan alay sabay re.

¹⁹ Da san apan zle hwiya, mənuko ná, wan a Mbərom ahay, aday do sə daliyugo ahay fok ná, tinen à alay ana Fakalaw inde mba. ²⁰ Da san apan zle hwiya re, Wan a Mbərom kə nak ahay, kə varak uko məgala sa san anan Mbərom, winen do dídek awan. Natiya, Mbərom ná, do dídek awan, ďə tərak

do anahan ahay bina ďə japak tə Wan anahan Yesu Almasihu. Yesu ná, winen nə Mbərom a dídek awan, winen do sa var sifa sa ndav bay ata re.

²¹ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə pəra ahay wa.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yuhana a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan mägala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a dakan atan anan dō sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Adəfan apan anà didek (4-13)

Yuhana a jan 'am anà dō sə egliz ahay

¹ Nen Yuhana dō maced awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tē didek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen dəkdek bay, əna dō sə san didek a Mbərom ahay fok, tē pəlay kwanay re. ² Nə pəlay kwanay aday nà, anga didek ata winen à mivél a nuko inde həna, aday i njahay uda sə coy.

³ Bəbay a nuko Mbərom tē Yesu Almasihu, wan anahan, tã gak uko sumor a tinen, dā gan atan i zek wa lele, tē varak uko anjahay zay. Way ataya ti tarak uko anà mənuko dō sə pərahan azar anà didek a Mbərom, tē asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

⁴ Nə taslak mivél bayak a tē mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tē pərahan azar anà didek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan. ⁵ Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak həna ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa həna kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuke zek ahay. ⁶ Da gak matanan cəna, a nan sa ja nə dē dəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mə baslay ataya kutok, anga Mbərom a ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə sləne kurre ata awan.

Dō sə tətak anan way mungwalay aya awan

⁷ Na ja matanan ata nà, anga dō sə mungwalay ahay inde həna pə daliyugo bayak awan. Tinen tē ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kə tərak dō zənzen a acəkan ata itəbay. Dō matanan ataya nà, tinen dō sə mungwalay ahay, aday dō manidē ana Yesu ahay kutok. ⁸ Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə təma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

⁹ Sənen anan aday nà, kak dōwan a kə pərahak anan azar anà tətək way ana Almasihu sə tətək uko anan ata bay, aday kə zluwek pə cəved anahan wa nà, winen kə japak tē Mbərom a bay. Əna dō aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəved sə tətək way ana Almasihu nà, winen kə japak tē Mbərom aday tē wan anahan Yesu Almasihu a re.

¹⁰ Dōwan a kə sak a zlak ayak əga kwanay aday a dəkak ikwen anan nə tətək way mbala Almasihu bay cəna, kə tamihen anan əga kwanay bay. Kā sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. ¹¹ Anga dōwan a kə sak a jan 'am cəna, ata tē japak tē winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

¹² Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. U no adəka həna nà, sa zlak ayak əga kwanay awan. Ata dī ja anan 'am ata i idē inde i idē inde, aday ata ataslay mivél a mənuko ahay tē rah wa lele.

¹³ Dō sə egliz a Mbərom sə walay anan à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala maakan
awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yuhana a vinde derewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen dō sə lavan nga anà egliz. A vinden ayak nà, anga dōwan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla dō ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Atə Diyotrefes tə Demetriyus (3-15)

Yuhana a jan 'am anà Gayus

¹ Nen Yuhana dō məced awan, nə vindek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə didek ata awan.

² Car uno, na ga ambəh nà, way ahay fok tà zlak lele aday kə njahay iken gədan a hwiya, kawa mivəl anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

Yuhana a həran nga anà Gayus

³ Nə taslak mivəl tə iken bayan a anga mərək ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə didek wanahan. Aday həna dukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. ⁴ Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə tavay aya à cəved sə didek inde cəna, a tuslo anan mivəl, abay awan a saa tuslo anan mivəl sə zalay way ata nà, inde sabay.

⁵ Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərək ahay lele tə mindel. Kwa à ga nà, ka san mərək ataya bay dukwen, ka man atan zek re. ⁶ Dō a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkerek 'am sə asan zek anak ata anà mərək ahay à man a ana awan. Həna ata dukwen, man atan zek tə dala sə cəved, kawa sa zlan à nga a Mbərom. ⁷ Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu. Ta zla nə mənəna sə təma way pu dō sə pəra ahay wa. ⁸ Anga nan kutok, mənuko dō ana Yesu Almasihu aya nà, təmahuko anan dō matana ataya nə lele. Ata kutok i təra dā ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga didek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

⁹ Nə vindek anan ayak derewel anà dō a Yesu ahay əga iken ata hinen inde, əna Diyotrefes, dō sə pəlay cəved sə təra dō məduwen ata, winen a nan sə sləne 'am uno itəbay. ¹⁰ Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni dəkay anan way anahan a sa ga lelibay ataya

fok, kawa anahan a sa gad upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata adəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərək ahay əga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà dō aday tinen ta ga lele sə təma mərək ahay əga tinen ataya asa. Aday a razl atan à wulen sə dō ahay wa.

¹¹ Car uno, kə pərahan azar anà azla su dō huwan aya ata bay, əna pərahan azar həna adəka nà, anà azla su dō lele aya awan, anga dō sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday dō sa taa ga nə way sə huwan ahay ite dukwen, tinen tə sənək Mbərom bay.

¹² Demetriyus ite nà, kuwaya a həran nga. Azla anahan didek ata dukwen a həran nga re. Manay dukwen, mə həran nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am didek aya awan.

Andav sa 'am ahay

¹³ Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. ¹⁴ U no adəka nà, nə canak həna bəse. Kak i ga zek nà, ata dī ja anan 'am ata i ide inde i ide inde kutok.

¹⁵ Zay a Mbərom à tərək. Car anak a sa man a anan ataya ta jak anak ayak 'am lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay fok kərtek tə kərtek.

**Derewel ana
Yuda
sə vinde ata awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yuda a vinde derewel a anan nà, anga dō sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana dō a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, dō zənzen a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a dakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ahay (3-25)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Yuda. Nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen marak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay dō a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday dukwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. ² Mbərom à zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday à zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu dō sə tətakan anan 'am sə mungwalay anà dō ahay

³ Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njad ata nà, kwa həna kabay. Əna bəlaray kə njahak upo hana sə vindek ikwen ayak tə guzgozl a kutok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa daf apan nga ata awan. Way a mənuko sa daf apan nga ata nà, 6a Mbərom kə varak anan anan anà dō anahan ahay sə coy.

⁴ Nə vindek ikwen ayak tə guzgozl ata nà, anga dō sa san Mbərom bay ahay ta ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a Mbərom sa ga anga dō ahay ata awan. Ta jan anà dō ahay nà, Mbərom kə varak uko caved sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday dō ataya dukwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kə jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

⁵ Natiya kutok, u no bayiken pə way aya həna nen apan ni mak ikwen anan ayak à

sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, 6a Mbərom kə təmak anan ahay dō sə Isəra'ila ahay à Misra wa bidaw? Əna pə dəba anahan a wa dukwen, Mbərom a kə lizek anan azar su dō a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.* ⁶ Ənga, bayiken pə maslay a Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə dəfak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kə dərزلak atan mə jaway aya i ide zənzen a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. ⁷ Asa, bayiken pə ləbara sə Sodoma tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.† Dō sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə dō ahay so, aday kawa dō zənzen aya sabay re. Anga nan, Mbərom kə lizek atan tə uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i təra matanan re. Mbərom i gan sariya anà dō ahay tə uko sə mbacay itəbay ata awan.

⁸ Matana awan, dō sə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga dukwen way lelibay aya kawa su dō ataya re. Cən sə zəbəy lelibay aya winen apan i zəban atan. Anga nan, ta ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə kədəy anan məgala a Mbərom, aday tinen apan ti gənanhan anà maslay a Mbərom ahay re. ⁹ Minje nà, dō sə lavan nga anà maslay a Mbərom ahay inde tə ngaman Mikayel, winen dukwen kə gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tə tere tə Fakalaw pə masinde a Musa, saa gəba anan nə wayaw ata awan.‡ Aya əna, Mikayel kə ngəmak sə gənanhan anga sa gan sariya anà Fakalaw bay re. A jan adəka nà: «Mbərom à gak sariya anahan!» cəna coy. ¹⁰ Aka aday dō a ataya ta ma nga adəka nə sə gənanhan anà way a aday tinen a ta san bay ataya awan. Tinen nà, kawa way sə kibe ahay ta san awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anà sluwed si zek a tinen ahay vərre. Way ataya ti man atan zek nà, sə lize atan sə coy awan.

¹¹ Wawayah! Alize wura a tinen ata anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba anan nga a tinen pə ines ahay wa bay, kawa Kaynu ata re.§ Tə njəkak anan dō ahay sa ga ines aday sa njad anan dala, kawa Balama sa ga kwakwa ata asa.* Tə kədəy anan məgala su dō, kawa ana Kore, winen sə kədəy anan məgala ana Musa ata awan.† Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.

* 1:5 Ca pə Limle 14. † 1:7 Ca pə Laataanooji 19.1-26.

‡ 1:9 Yuda a ja nà, pə ləbara aday winen à Deftere inde

bay. § 1:11 Ca pə Laataanooji 4.1-16.

* 1:11 Ca pə Limle 31.16.

† 1:11 Ca pə Limle 16.1-35.

¹² A alay a ki pen way pə tuwez nà, tinen à wulen a kwanay inde nà, kawa way mənjadak aya awan. Tinen a aday nà, do sə kutov ahay, əna a gan atan waray bay. Tə bayak nà, si pə kutov a tinen a dəkdek. Tinen kawa matapasl sə iven, mburom a zəbay vegege, əna mad a tan 'am sawayah, aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga minje tə dədazl si sé sə wahay wan bay ata awan. Asa ta ga minje tə dədazl si sé, mad sə ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sə coy ata awan. ¹³ Tinen kawa zəlaka sə dəlos anan a'am sə zlinder ata awan. Mer su way a tinen dükwen kawa məsugurdolon sə a'am sə mbəsak mədərəsəsan pa 'am məgugujuje ata re. Asa, ta ga minje tə mawuzlawazl ma mac aya aday sə gucey ahay à məndak ataya awan. Natiya tə mbəsakak ayak man a Mbərom sə varan atan ata awan. Mbərom a dükwen kə lavak atan anan zek anà do ataya, i ide zənzen a inde sə njahay uda sə coy awan.

¹⁴ Kə njahak həna bayak a dükwen, Anuhu, məgije ana Adama mə slala cuwəe awan, a dəkay anan sariya ana do ataya awan, a wa: «Kagasl, Mbarom Fetek winen apan i nay ahay tə maslay anahan ahay dəfasasa, tə baslay zek bay. ¹⁵ Ti nay ahay saa gan sariya anà do sə daliyugo ahay fok. Ata, Mbərom i ban anan do sa nan ide ahay fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan ide anà Mbərom ata awan, aday anga 'am a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» ¹⁶ Do ataya nà, tə njahay nə sə gungwaz awan hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday tə pərahan azar anà ubor si zek a tinen ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga i zek re. Tinen apan ti ran mindel anà do ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njad patan wa way.

Yuda a varan məgala anà do sə bayak nga ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, kwanay a adəka nà, bayiken pa 'am anà do maslan ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya aday. ¹⁸ Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa ndav nà, do ahay inde ti nay ahay sə təra kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anà way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek.» ¹⁹ Matanan, sə gəzla anan do ahay pi zek wa tə mawrasan dükwen, tinen awan. Abayak nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay, anga Apasay a Mbərom dükwen inde à mivəl a tinen ibay re.

²⁰ Mərak uno ahay, kwanay nà, viren anan məgala i zek ahay sə jəra anan adaf nga a kwanay pə way sa nay ahay à Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə məgala

sə Apasay Cəncan awan. ²¹ Mbərom a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dərən pə əsan zek anahan wa ta sa ga way lelibay aya bay. Dəfen anan ide anà luvon a Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, saa gak ikwen sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay ata awan. ²² Do sa zla zazan zazan à adaf nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà, tə gak ikwen i zek wa ite. ²³ Bayiken patan sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan uko inde ata wa. Do azar aya dükwen tə gak ikwen i zek wa ite re. Əna gan anan nga i zek a kwanay ahay lele, anga aday ines a tinen aya à saa zəvak ikwen à kwanay a bay.

Həruko anan nga à Mbərom

²⁴ Həruko anan nga à Mbərom. Winen i mba apan sa ba kwanay aday kə slihen à cəved anahan wa bay. Winen i mba apan sə banay anan ines a kwanay ahay lele cədan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am sə mazlaḡ anahan tə ataslay mivəl awan. ²⁵ Həruko anan nga, anga winen Mbərom kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko dükwen, winen awan. Do ahay fok tə həran nga lele. Tə san a nà, winen do sə mazlaḡ, winen Ba Məgala. Tə san gədan anahan re, aday tə san dükwen winen Bahay Məduwen awan. A təra matanan, kwa pa sə dazlan ana daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa 'am re. Amen!

Cœn sê zuḡay ana Yuhana Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde anan deftere a anan nâ, Yuhana do maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nâ, à alay a do a Yesu ahay tinen à dœce inde anga do ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nâ, way anahan sê canan Mbərom a kan anan à cœn sê zuḡay inde ataya awan. Deftere a anan a dakay anan nâ, way saa tēra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. A andav inde nâ, Yesu kâ mbasak pə Fakalaw, aday kâ ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu do anahan ahay pa sê viyviya awan.

Nga sa 'am ahay

Adazlan anahan awan (1.1-8)

Adakay way anga egliz ahay cuwbe ataya awan (1.9 - 3.22)

Atə Mbərom ta wan sê təman (4.1 - 5.14)

Ti kwahak anan mətətək ahay cuwbe (6.1 - 8.5)

Ti fa məzləzlilen ahay cuwbe (8.6 - 11.19)

Do manidə a Mbərom ahay (12.1 - 13.18)

Sariya a Mbərom (14.1 - 16.21)

Mbərom a mbasay pu do manidə anahan ahay (17.1 - 20.15)

Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan (21.1 - 22.6)

Andav sa 'am ahay (22.7-21)

Adazlan anahan awan

¹ Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nâ, tinen həna. Mbərom a jan anâ Yesu à kan anan anâ do si mer su way anahan ahay, aday tã san anan way a sa naa tēra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anâ Yuhana, do si mer su way anahan. ² Natiya awan, Yuhana a side anan pa 'am sê do ahay, way anahan sê canan ataya fok tē didem awan. Kawa sa ja nâ, a təkər anan 'am a Mbərom, tə way ana Yesu Almasihu sê dakay anan ataya fok.

³ Mbərom i daf alay sê mazlaḡ anahan pu do sê jinge anan 'am a anan pa 'am sê do ahay ata awan. I daf alay sê mazlaḡ anahan pu do sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa daf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i tēra ata nâ, i sla həna bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anâ egliz sê wulen su doh ahay cuwbe

⁴⁻⁵ Sə vindek ayak 'am a anan nâ, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anâ egliz ahay cuwbe pə daliyugo sê Aziya.

Sumor a Mbərom tē zay anahan à ga inde tē kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tē apasay ahay cuwbe tinen mē njahay a pa 'am a Mbərom ataya dukwen, tē varak ikwen asan zek tē zay a tinen re.

Mbərom nâ, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am dukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nâ, do sê side didem awan. Winen do sê lahan pa 'am anâ do ahay sê slabakay à məkə wa, aday winen dukwen Bahay a pa nga sê bahay sê daliyugo ahay fok. Winen dukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kē məcak anga mənuko re. Tē mez anahan, a təmay ahay mənuko i ines a mənuko ahay wa. ⁶ A tēra mənuko, do anahan ahay à bahay anahan inde. A tēra mənuko do sa gan mer su way anâ Bəbay anahan Mbərom. Do ahay fok tē həran nga anga mazlaḡ anahan tē məgala anahan pa sê viyviya awan. Amen!

⁷ Cen ide à mburom! Yesu nâ, i nay ahay à matapasl inde. Do ahay fok, ti canan tē ide a tinen, aday kwa do sa ndaz anan ataya dukwen ti i canan tē ide a tinen ahay re. Zahav sê do ahay pə daliyugo ahay fok ti yiman. Acəkan. Amen!

⁸ Bahay Mbərom, Ba Məgala, a ja nâ: «Sə dazlan anâ way ahay fok nâ, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re.»

Mbərom nâ, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am dukwen, winen a re.

Yuhana a canan anâ Yesu kawa i cœn sê zuḡay inde

⁹ Nen nē Yuhana, mərak a kwanay. Nen dukwen mē japay tē Yesu nâ, kawa kwanay a fok. Mbərom a ga puko bahay nē pə kərtek awan. Natiya na ga dœce anga 'am a Mbərom dukwen kawa kwanay awan, di səmen dukwen pə kərtek a re.

Nen, nē wazay anan 'am a Mbərom. Nē tətakan anan ləbara ana Yesu anâ do ahay. Anga nan kutok asanaw nâ, ta ban nen, tē dəfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sē a'am inde ata awan.

¹⁰ Apasay Cəncan a a nay ahay upo, pac sē Zlaba a inde. Aday dundo a ndəray ahay à dəḡa uno wa, kawa məzləzlilen. ¹¹ 'Am a a ndəray à dundo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nâ, vinde anan pə dərəwel, aday slan anan anâ egliz ahay cuwbe: à Efesus, à Samirna, à Pərgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»

¹² Nē sləne anan cəna, nē mbəda 'am aday ni ca pə dowan a su jo ahay 'am ata awan, nē canan nâ, anâ lalam ahay ma daf aya pə way ahay cuwbe, mē ndakay aya dukwen tē gura. ¹³ Nē canan anâ awan a inde, winen kawa do, à wulen sē way sa daf lalam ataya

inde re. Zana anahan pi zek kawa rəkot hus pə gudəba, aday winen ma ɓan dəginegine a hərəp tə maslərəpa sə gura. ¹⁴ Sibœk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Ide anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. ¹⁵ Saray anahan ahay đukwen ta dav kawa ndəfəre mə gəḡay a ù uko wa ata awan. A ja 'am đukwen, a ndar kawa zəlaka sə dazay à zlinder pə pəkərad ata awan. ¹⁶ Dowan ata nà, mawuzlawzł ahay cuwḡe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zləray ahay à 'am anahan wa mbeet. Ide anahan a dav nə kawa pac sa dav man ipec ata awan.

¹⁷ Nə canan cəna, nə slahay duboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, əna a daf upo alay puway, u jo: «Kə jəjar bay! Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok đukwen, nen a re. ¹⁸ Nen nà, Do sə Sifa. Nə məcak, aday həna nen tə sifa pa sə viyviya awan. Nə lavan nga anà Amac tə Məke anahan a təkə. ¹⁹ Natiya kutok, vinde anan way anak sə canan, way sə tərə həna, aday way saa tərə azana pa 'am ataya re. ²⁰ Ni đakak anan 'am ana mawuzlawzł a iken sə canan à alay puway uno inde, tinen cuwḡe ataya awan, tə way sə lalam a cuwḡe mə ndakay aya tə gura ataya awan. San nà, mawuzlawzł a cuwḡe ataya nà, tinen nə maslay a Mbərom sa ba pə egliz ahay cuwḡe ataya awan. Way sə lalam a cuwḡe ataya đukwen, tinen nə egliz a cuwḡe ataya re.»

2

Derewel anga egliz à Efesus

¹ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Efesus ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a mawuzlawzł ahay à alay puway anahan inde cuwḡe ata awan, nen apan ni bar à wulen sə way sə lalam ahay inde cuwḡe mə ndakay aya tə gura ata re.

² «Həna a anan nà, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kə pəruho azar tə dəcə awan, əna kə səmak anan, bina kə mbəsakak anan mer su way ataya bay. Aday na san zle, kə təmahak dō sə sədœk ahay sə njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tə kwanay bay. Anga ta ja nà, tinen dō maslan a Yesu ahay, əna kə sənak atan, tinen dō sə mungwalay ahay bina, nen nə slənak atan ayak bay. ³ Kə hawak atan bay, kə səmen anà dəcə ahay nà, anga nen awan.

⁴ «Aya əna, way inde ni gafak apan 'am: Kə pəlay nen həna kawa ananak sə dazlan kurre ata sabay. ⁵ Natiya, bayak pə asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à

dəḡa jiya awan, mbəsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak əga iken, ni gəḡa anan way sə lalam anak ata awan.

⁶ «Ta day maza kəmaya, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan ide anà mer su way mbala ana dō a Nikolay* ahay ata awan. Nen a đukwen na nan ide anà mer su way a tinen ata re.

⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà dō sə mbasay pə dəcə ahay nà, ni varan cəved sa zla à jerne a Mbərom sa ban bumbok i sé sə varan sifa anà dō ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Samirna ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō sə dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à məkə wa re.

⁹ «Na san dəcə anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə dīdem a nà, iken zliile awan. Lelibay sə dō ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Do ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday cakəbay ta gad mungwalay. Tinen nà, dō ana Fakalaw ahay cukutok.

¹⁰ «Ka saa jəjaran anà dəcə saa nay ahay apak ataya bay. Sləne 'am a anan: Fakalaw i ban dō ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sə kataḡ anan adaf nga a kwanay pi nen. Dəcə ataya i tərə nà, luvon kuro. Ban mivəl. Kwa à ga nə 'am sa njad wa amac dəp nà, kə mbəsak anan adaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà dō matana ataya awan, ti njad sifa sa ndav bay ata awan.

¹¹ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Do sə mbasay pə dəcə ataya nà, i mac à məkə sə mərda itəbay.»

Derewel anga egliz à Pərgam

¹² Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a maslalam anahan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: ¹³ Na san man sə njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vad Antipas, dō sa taa đakay anan 'am uno đukwen à man ata awan. Əna iken kə pərahak uno azar à alay ata ta dīdem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmnanak anan sləmay uno bay.

¹⁴ «Aya əna, way ahay inde đukwen ni gafak apan 'am: Do ahay inde əga iken,

* 2:6 Nikolay ahay nà, tə sləfan sləmay anà dō ataya nà, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Dowan a san awan maza patan bay. † 2:14 Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

tinen apan ti pɛrahan azar anà atətək way ana Balama.† Balama ata a dakan anan anà Balak cəved sa njak anan Isara'ila ahay aday tã ga ines. A njak atan sa rac sluwed sɛ pɛra aday sa ga mɛdigwed re. ¹⁵ Matana re, dɔ sɛ pɛrahan azar anà atətək way anà dɔ a Nikolay ahay dukwen inde ɛga iken asa.

¹⁶ «Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen tɛ maslalam a saa zləray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vɛram tɛ tinen kutok.

¹⁷ «Natiya, dɔ aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà dɔ sɛ mbasay pɛ dɛce ataya nà, ni varan magwagway. I njad way sa pa mi dɛr a sɛ ngaman manu ata awan. Aday ni varan kon sɛ masitolok kwedekkwedek awan, sləmay wiya mɛ vinde apan. Dowan saa san sləmay ata nà, ibay, si dɔwan a sɛ tɛma kon ata vɛrre.»

Derewel anga egliz à Tiyatira

¹⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dɔ aday idɛ anahan ahay ta dav nɛ kawa miresl sɛ uko ata awan, aday saray anahan ahay dukwen mɛ ndrəkəs aya kawa tɛ gɔbɔy ahay ndɛfɛre ù uko wa ata re. Həna anan nà, 'am uno awan.

¹⁹ «Way anak sa ga nà, na san zle. Na san asan zek anak tɛ adaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anà dɔ ahay, aday kɛ rəzlek anan à nga wa sɛ pɛruho azar re. Həna dukwen, ka ga nɛ way sɛ zalay ananak sɛ dazlan ata asa.

²⁰ «Aya əna, way inde nà, ni gafak apan 'am. Kɛ mbəsak anan uwar a sɛ ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a dɔ ahay ta sa ja nà, winen nɛ dɔ maja'am a Mbərom. Winen apan i tətakan anan mungwalay anà dɔ si mer su way uno ahay aday tã ga mɛdigwed, tã rac sluwed sɛ pɛra asa re. ²¹ Nɛ varak anan alay awan aday à yam pɛ sɛdɛk anahan awan, əna a ngam sɛ mbəsak ines anahan ahay bay hwiya.

²² «Anga nan, ni zləmba anan pɛ lala sɛ mɛdigwed anahan ata awan, aday tinen tu dɔ anahan a sa ga mɛdigwed ataya ti sa mɛndolor sɛ dɛce à alay uno wa. Kak si tɛ mbəsakak, tɛ yimak pɛ ines a tinen ataya aday bay nà, ni mbəsak atan bay. ²³ Ni pəslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sənən nà, nen na san way a kwanay sɛ bayak à mivɛl a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

²⁴ «Əna kwanay, dɔ azar aya à Tiyatira ite nà, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kɛ ngamen sa daf nga pɛ atətək way a tinen a

lelibay ataya itəbay. Aday asa, way a tinen sɛ ngaman wurwer ana Fakalaw mi dɛr ataya nà, kwanay kɛ tətiken itəbay re. ²⁵ Way inde kɛrtək: Bənən anan adaf nga a kwanay ata lele, hus pɛ luvon uno saa may ahay.

²⁶ «Anà dɔ sɛ mbasay pɛ dɛce ataya, aday winen apan i ga mer su way uno hwiya cəna, ni varan mɛgala sɛ lavan nga anà kon azar aya awan, ²⁷ kawa ana Bəbay uno sɛ vuro mɛgala ata awan. Ni varan anà dɔwan ata dukwen sukol sɛ rəslom sa ga anan bahay, aday à kad anan kon ahay kawa sa kad sɛngəle sɛ dudɔ ngum ngum, sɛdɛdɛ ata awan,† ²⁸ aday ni varan bəmtay à alay inde re.

²⁹ «Natiya, dɔ aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

3

Derewel anga egliz à Sardis

¹ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Sardis ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dɔwan a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan cuwɛe aday a lavan nga anà apasay ahay cuwɛe sa ga mer su way ana Mbərom re ata awan. Na san mer su way anak a zle. Dɔ ahay tinen apan ti ngərak, ta wa: “Kɛ njadak sifa coy.” Cəkəbay iken adəka nà, ma mac awan.

² «Na tan à nga anà mer su way anak pa 'am a Mbərom nà, ma ndav a wa bay. San pi zek, aday slabak. Gan nga anà mer su way anak mɛ mbəsak ata lele, bina winen apan i ndav zek coy. ³ Bayak pɛ way anak mɛ sləne kwakwa ata aday. Ka taa sləne 'am a Mbərom nà, kəkəma kəlanaw? Həna kəma, kà ga ines adəka sabay, yam pɛ ines anak, aday daf nga pa 'am a Mbərom à mivɛl anak inde. Kak kɛ sənək pi zek aday sɛ pɛdɛk bay cəna, nen ni zlak ayak apak kawa dɔ sɛ akar. Ki san luvon a ata bay.

⁴ «Aya əna, dɔ ahay inde kɛrtək kɛrtək əga iken à Sardis nà, ta gak ruhom pɛ zana ana tinen ahay itəbay. Tinen adəka nà, ta slak sa pak zana kwedekkwedek aya pi zek, aday mi bar pɛ kɛrtək awan.

⁵ «Anà dɔ sɛ mbasay pɛ dɛce a anaya nà, ni varan cəved sa pak zana herre ata pi zek, aday dukwen ni mbacay anan sləmay anahan à dɛrewel su dɔ tɛ sifa aya wa bay. A alay a nen pa 'am ana Bəbay uno tɛ maslay anahan ahay nà, ni ja way anahan, winen nà, dɔ uno.

⁶ «Natiya, dɔ aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

⁷ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anâ maslay a M̄brom a à egliz à Filadelfiya ata nâ, natiya: Nen Yesu nâ, nen dō cāncan awan, aday na gad̄ mungwalay itabay. Way sê tē6a māsudoh su doh ana bahay Dawuda nâ, à alay uno inde. Nê tacak anan māsudoh nâ, dō maza saa tē6a dukwen ibay. Nê tē6ak anan dukwen, dōwan saa tacay anan isabay re.

⁸ «Na san way anak a sa ga ata zle, aday na san zle, mēgala anak inde gem ibay. Əna, kē dēfak anan apan anâ 'am uno lele, kē dākak anan iken dō uno re. Ca apan, nê tē6ak anak māsudoh hēna, dōwan saa tacay anan dukwen ibay. ⁹ Slēne aday, dō sa jēka tinen Yahuda ahay, aday cākēbay ta gad̄ nē mungwalay ataya nâ, tinen dō ana Fakalaw ahay. Ni bēnan atan ahay nga ù vo anak, aday ti san, nê pēlay iken acēkan. ¹⁰ Kē rēzlek anan à nga wa kawa anuno sa jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga ù iken a lele aday kē dazay à dāce ahay inde bay. Bina, dāce inde ù dazay pu dō ahay bayak awan, ù kata6 anan abayak nga su dō sê daliyugo ahay fok. ¹¹ Nen apan ni mak ayak bēse. Ban anan way anak sa njad̄ ata nâ, lele, anga aday tâ sa ngēzar panak wa mērdok sē way uno nen saa varak ata bay.

¹² «Dō sē mbasay pē dāce ataya nâ, ni tēra atan kawa kon sē alay su māsudoh ahay ù doh sē mazlā6 a M̄brom uno inde, aday kula dōwan a ù rēzlay atan ahay wa bay. Ni vinde patan slēmay ana M̄brom uno tē slēmay sa wulen su doh ana M̄brom uno. Wulen su doh ata nâ, winen Urēsālīma wiya awan. Wulen su doh ata ù dazay à mburom wa, pē cakay ana M̄brom uno wa. Dō ataya dukwen ni vinde patan slēmay uno wiya re.

¹³ «Natiya, dō aday slēmay inde apan nâ, à slēne 'am ana Apasay Cāncan a sa jan anâ egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Lawdikiya

¹⁴ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anâ maslay a M̄brom a à egliz à Lawdikiya ata nâ, natiya: Nen Yesu nâ, nen dōwan a tē ngaman Amen ata awan. Nen dō dīdek a sa taa dakay anan 'am a M̄brom. M̄brom a ndakay way aya fok nâ, a nay pi nen a wa.

¹⁵ «Na san way anak sa ga ata zle fok. Kē pēruho azar nê tē mivēl kērtēk a bay, aday dukwen nē slēnek sa jēka, kē larak nen bay re asa. Kē tavay à gaga inde ata dukwen, u zlo à nga bay re. ¹⁶ Anga nan, kak kē tavak à gaga inde katanan acakan nâ, ni vānihey iken à 'am uno wa mbaak.

¹⁷ «Iken, ka jan anâ nga anak dukwen, iken zlile awan, awan a kēcak bay, aday ka gan may anâ awan sabay. Cākēbay, ka san bay, bina iken mē langed̄ a hēmācekeslkēsle, iken ndēpasasa ma ga mugo awan,

iken mētawak awan, iken ti zek kēriya sērdaluwwa, aday iken hurōf a re. ¹⁸ Anga nan kutok, pak slēmay. Nen apan ni jak hēna: Sukom gura mē banay a tē uko awan, à alay uno wa, aday ki njad̄ zlile dīdek a acēkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray ù gak sabay. Sukom way sē idē pi nen wa, aday ata ki tudē ù idē inde, aday ki ù canan idē lele kutok.

¹⁹ «Nen nē pēlak anan dōwan a nâ, nē gafan 'am pē way ahay aday nē kēta anan re. Matanan, sumor a nâ, kē gēslē anan ta 'am uno itabay, yam pē ines anak ahay adāka! ²⁰ Pak slēmay lele, nen mē tavay a hēna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Dowan kē slēnek 'am uno uho, aday kē tē6ak uno ayak wa nâ, ni zla ù doh āga winen, mi ù pa dāf maya awan.

²¹ «Dō sē mbasay pē way sē daliyugo ahay nâ, ni varan atan cēved̄ sa nay ahay aday mi ù njahay tu dō ataya pa man sē njahay sē bahay uno. Kawa nen a dukwen, nē mbasak pē way ataya re, hēna mē njahak tē Bēbay uno pa man sē njahay sē bahay anahan ata awan.

²² «Natiya, dō aday slēmay inde apan nâ, à slēne 'am ana Apasay Cāncan a sa jan anâ egliz ahay ata awan.»

4

Ahēran nga anâ M̄brom à mburom

¹ Pē dē6a anahan a wa, na ca idē à mburom, nē canan anâ 'am su doh mē tē6a awan. Nē slēne dūngo a dōwan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa mēzlēzlilen ata awan. U jo nâ: «Hayak à mburom à man a anan aday ni dākak anan way a sa naa tēra ataya awan.»

² A alay ata cēna, Apasay Cāncan a a nay ahay upo. Nē canan anâ man sē njahay sē bahay à mburom, dōwan a inde winen mē njahay a apan. ³ Dowan ata nâ, idē anahan a wuted̄ kawa kon mē rē6a aya ata awan, a ca zēziye, aday dēzdāz a re. Awan a kawa kulay a van nga anâ man sē njahay anahan ata awan, kulay ata dukwen a dav nē kawa kon ataya re.

⁴ Man sē njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fudō à man ata re. Ta van nga anâ man sē njahay sē bahay ata awan. Mēced̄ ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fudō mē njahay aya apan. Tinen tē zana aya pi zek nē kwedēkkwedēk, aday jugo sē bahay ahay inde patan mē ndakay aya sē gura. ⁵ Cērēced̄, M̄brom a wuted̄, tanday a dac apan hohum hohum pa 'am sē man sē njahay sē bahay ata wa. Lalam ahay inde à man ata cuw6e, tinen apan ti dav à man ata lele. Lalam a cuw6e ataya dukwen, tinen nâ, apasay ahay cuw6e sa ga

mer su way ana Mb̄erom. ⁶ Awan a inde kawa d̄alov s̄a malam, ide a slar wa n̄a, ngal ngal kawa malam m̄a banay awan. Awan ata d̄ukwen pa 'am ana man s̄a njahay s̄a bahay ata awan.

Awan aya inde fud̄o, ta van nga an̄a man s̄a njahay ata tew. Awan ataya n̄a, tinen t̄a sifa aya awan, aday zek a tinen a d̄ukwen c̄ark̄azlkazl ide a d̄ak̄dek, ta sa 'am aday ta s̄a d̄aba a take re. ⁷ Awan a mama'am a n̄a, a ga minje t̄a ziyel. Way m̄a slala cew a n̄a a ga minje ta wan sa sla. Way m̄a slala maakan a k̄ama, ide anahan n̄a, kawa ide su d̄o. Aday way m̄a slala fud̄o kutok n̄a, winen kawa zl̄aba winen apan i fatay. ⁸ Awan ataya fok aday n̄a, b̄ergaslay ahay inde patan n̄a mb̄arka mb̄arka. Zek a tinen aya d̄ukwen c̄ark̄azlkazl ide a d̄ak̄dek, p̄e day s̄a b̄ergaslay ahay fok re. Awan ataya tinen apan ti ga ara m̄anj̄ena s̄a mb̄asak, luvon t̄a ipec fok. Ta wa: «C̄ancan a n̄a, Mb̄erom a taayak!

C̄ancan a n̄a, Mb̄erom a taayak!
Iken Mb̄erom, k̄a zalay way ahay fok,
iken a pa nga awan.

Iken inde kwa h̄ona kabay,
iken inde h̄ona,
aday azana pa 'am d̄ukwen, iken a re.»

⁹ Awan fud̄o ataya ta ga n̄a, ara s̄a zambad anan Mb̄erom awan. T̄a h̄eran nga, t̄a n̄geran an̄a Mb̄erom, d̄owan a m̄a njahay a pa man s̄a njahay s̄a bahay ata awan, anga winen inde t̄a sifa pa s̄a viyviya awan. ¹⁰ A alay a tinen apan ti h̄eran nga ata n̄a, m̄aced ahay kwa kuro cew nga fud̄o ataya, tinen apan ti dukwe ḡermec pa 'am ana Mb̄erom m̄a njahay a pa man s̄a njahay s̄a bahay ata awan, aday winen t̄a sifa d̄ukwen pa s̄a viyviya awan. Ata ti c̄elukwan jugo à nga wa ti daf anan p̄e cakay sa man s̄a njahay s̄a bahay ata awan, ti h̄eran nga matanan, ta wa:

¹¹ «Bahay a manay Mb̄erom,
mazla6 t̄a m̄agala inde apak.

Lele n̄a, d̄o ahay t̄a d̄efak apan, t̄a h̄erak nga,
anga s̄a ndakay way ahay fok n̄a, iken.
K̄a ndakay atan d̄ukwen,
anga a zlak à nga,
aday t̄a ga inde.»

5

Saa t̄aba anan d̄erewel m̄a tapay a n̄a, wan s̄a t̄aman

¹ Aday n̄a canan an̄a d̄erewel a inde à alay puway ana d̄owan a m̄a njahay a pa man s̄a njahay ata awan. D̄erewel ata d̄ukwen m̄a vinde a n̄a, day cew maya awan. D̄erewel ata m̄a faday a asa, aday ma ga m̄at̄etok a à man ahay cuw̄be lele, aday à saa t̄aba b̄ase bay.

² Natiya awan, n̄a canan à maslay a Mb̄erom, aday n̄a sl̄ane winen apan i ja t̄a m̄agalak a, a wa: «Dowan a saa mba apan s̄a

kwahak anan m̄at̄etok a anan aday i p̄esak anan d̄erewel a anan n̄a wayaw?» ³ Òna d̄owan ibay, kwa à wulen su d̄o ma mac aya awan, kwa à man wura, kwa à mburom d̄ukwen, d̄owan inde saa mba apan s̄a kwahak anan m̄at̄etok ata, aday saa ca ide à d̄erewel ata inde n̄a, ibay. ⁴ Na ma nga p̄e ayam c̄ad̄ek c̄ad̄ek, anga d̄owan inde t̄ede i kwahak anan m̄at̄etok aday i ca ide à d̄erewel ata inde n̄a, ibay.

⁵ M̄aced ahay kwa kuro cew nga fud̄o ataya, k̄artek a tinen a, u jo a wa: «K̄a yam bay. Ca ide, d̄owan inde t̄a ngaman "Ziyel", winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay Dawuda. Winen n̄a, d̄o s̄a mbasay p̄e way ahay fok. I mba apan s̄a kwahak anan m̄at̄etok a cuw̄be ataya aday s̄a t̄aba anan d̄erewel ata awan.»

⁶ C̄ana, n̄a canan an̄a wan s̄a t̄aman a inde, winen m̄a tavay a p̄e cakay sa man s̄a njahay s̄a bahay ata awan. M̄aced ahay tat̄e awan a fud̄o ataya ta van nga tew. Wan s̄a t̄aman ata n̄a, winen abay ma vad̄ awan. Winen t̄a lakam aya cuw̄be pa nga. Ide ahay inde cuw̄be pa nga anahan re. Ide ataya cuw̄be n̄a, tinen apasay a Mb̄erom ahay cuw̄be sa taa slan atan kwa aha p̄e daliyugo ataya awan.

⁷ Wan s̄a t̄aman ata a zla à man ana d̄owan a m̄a njahay a pa man s̄a njahay s̄a bahay ata awan, a t̄ama anan d̄erewel ata à alay puway anahan wa.

⁸ A t̄ama anan d̄erewel ata c̄ana, awan a fud̄o ataya t̄a m̄aced a kwa kuro cew nga fud̄o ataya t̄a dukwen ḡermec ù vo an̄a wan s̄a t̄aman ata awan. Tinen t̄a ganjaval aya fok à alay inde, aday t̄a tasa s̄a gura aya re. Tasa ataya n̄a, ma rah aya t̄a l̄eluway. L̄eluway ataya n̄a, amboh su d̄o ana Yesu ahay sa taa ga ataya awan.

⁹ D̄o ataya ta ga ara wiya awan, ta wa: «Iken ka slak s̄a t̄ama anan d̄erewel,
ka slak s̄a kwahak anan m̄at̄etok aya re.
Anga iken a aday n̄a, t̄a vad̄ak iken, k̄a m̄acak.

K̄a t̄amak anan d̄o ahay bayak a t̄a mez anak ata awan.

K̄a b̄ambad̄ak d̄o ahay an̄a Mb̄erom,
à wulen s̄a zahav ahay wa fok,
à wulen sa 'am ahay wa fok,
p̄e slala, p̄e slala fok,
aday pu kon, pu kon fok re.

¹⁰ T̄a t̄arak d̄o anahan ahay à bahay anahan inde,
aday tinen d̄o sa gan mer su way an̄a Mb̄erom ù doh s̄a mazla6 anahan,
aday ti ga bahay p̄e daliyugo fok.»

¹¹ P̄e d̄aba anahan a wa c̄ana, n̄a canan an̄a maslay ana Mb̄erom ahay, tinen bayak a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga awan, an̄a man s̄a njahay s̄a bahay ata awan, an̄a awan a fud̄o ataya p̄e k̄artek a t̄a m̄aced a kwa

kuro cew nga fudô ataya awan. Nê slâne tinen apan ti ga ara. ¹² Ta ga ara ata nâ, tê mægala awan, ta wa:

«Wan sê tãman a ma vad ata nâ,
kà slak, aday dî hêran nga, dî dëfan
apan,
anga mægala anahan inde, zliile anahan
inde,
asan way anahan inde re, gëdan ana-
han a dukwen a ndav bay,
winen tã mazla6 awan.»

¹³ Natiya nê slâne asa, way ahay fok, à mburom, pë daliyugo, à bëlay ahay inde, aday à man su dô ma mac aya, tinen apan ti ga ara, ta wa:

«Hêruko anan nga anâ dowan a mê njahay a
pa man sê njahay sê bahay ata awan,
aday anâ wan sê tãman re, dëfuko atan
apan.

Mægala tê mazla6 ahay fok ta nay ahay à tinen a wa.

Zamba6ûko atan pa sê viyviya awan.»

¹⁴ Awan a fudô ataya tã mbëda apan, ta wa: «Amen!» Mäced ataya ta ma nga sê dukwen gërmec ù vo anâ wan sê tãman tu dô a mê njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan, tê hêran atan nga.

6

A kwahak anan matatok ahay

¹ Cëna, nê canan anâ wan sê tãman, a tãma anan dërewel a mê tapay a tê matatok man cuw6e ata, a kwahak anan matatok a kërtek awan. Ata, nê slâne awan a à wulen sê awan a fudô ataya, a ja 'am, a ndar kawa Mbërom a dac ike, a wa: «Hayak!» ² Kagasl, pëles kwedëkkwedek a a zlëray ahay bok. Dowan a inde pë pëles ata awan, linge inde à alay anahan, aday winen a dukwen tê tuwdek anan jugo sê bahay à nga inde. Kê mbasak pë dô manidë ahay, aday kà zlak saa ga vëram aday i mbasay patan asa re.

³ Aday wan sê tãman a kwahak anan matatok mê slala cew awan. Cëna, nê slâne awan a mê slala cew ata, a wa: «Hayak!» ⁴ Pëles maza awan, a ca dëzdaz, a zlëray ahay bok. Tê varan anâ dowan a mê njahay a pë pëles ata nâ, maslalam mëduwen awan. Tê varak anan cëved sã njak anan dô sê daliyugo ahay pi zek, aday tã ga vëram, tã jaf zek ahay, mësinde sëngaf sëngaf.

⁵ Aday wan sê tãman a kwahak anan matatok mê slala maakan awan. Cëna, nê slâne awan a mê slala maakan ata, a wa: «Hayak!» Kagasl, pëles zënnen a tãrew tãrew a zlëray ahay bok. Agwada sê lavay way inde à alay anâ dowan pë pëles ata awan. ⁶ Nê slâne dongo a kawa su dô, a ndëray ahay à wulen sê awan a fudô ataya wa, a wa: «May pë daliyugo! Dala si mer su way hway cëna, i sukum nâ, ndaw agwada

kërtektëkke. Kak ndaw gadam nâ, agwada maakan. Òna mbasak anan atê mahay tê amar tã ga inde tuwwa.»

⁷ Aday wan sê tãman a kwahak anan matatok mê slala fudô ata cëna, nê slâne awan a mê slala fudô ata a wa: «Hayak!»

⁸ Pëles a inde këfatata. Dowan a pë pëles ata, tê ngaman Amac, aday Mäke a përahan azar. Tê njadak cëved pa man sê daliyugo ahay fudô fok, sê gë6a wa day kërtek a, aday dô ahay tã mac ta may, tã mëgara, tê vëram à man ata awan, aday way sê ki6e ahay dukwen tã rac atan re.

⁹ Aday wan sê tãman a kwahak anan matatok mê slala dëra awan. Nê canan anâ sifa su dô ma vad aya anga tê wazay 'am a Mbërom, tinen mê njahay aya ù vo sa man sê varan way anâ Mbërom ata awan. Ta vad atan anga tã tamahak 'am a Mbërom, aday tê dakak anan kawa ana Yesu sa jan atan ata awan.

¹⁰ Dô a ataya ta ja tê mægala a, ta wa: «Bahay a manay Mbërom, iken nê mëduwen awan, iken dô cëncan awan, aday dô didëk awan. Dô sê daliyugo ahay tê vëdak manay. Ki i gan atan sariya nê siwa këla anaw?»

¹¹ Kagasl, ta pak patan zana kwedëkkwedek aya fok, ta jan atan: «Ben apan mënjöek asa, tã vad apan mërak a kwanay sa gan mer su way à Mbërom ataya kawa tinen sa vad kwanay ataya re asa aday. Ta sak a vad apan dô ahay aday kê dëzlek kawa ana Mbërom sa gan may ata nâ, i i gan atan sariya kutok.»

¹² Aday nê canan anâ wan sê tãman ata, a kwahak anan matatok a mê slala mbërka ata awan. Daliyugo fok a 6al këzlek këzlek. Pac dukwen a dav sabay, a ca zënnen kawa kupon. Ata kiya nâ, a ca ngëlazaza kawa mez. ¹³ Përtëtaztazla mawuzlawazl ahay mê guce aya à mëndak, kawa wan sê rëve ma nah a bay a, mad sê gucey anan ahay i sé wa ata awan. ¹⁴ Mburom fok inde sabay, a faday zek kawa sê faday biket ata awan. Bëzlom pi zek tê culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

¹⁵ Dô ahay pë daliyugo fok ta dër zek. Ta dër zek à slalak sê bëzlom ahay inde, à lar ahay inde. Sa dër zek a nâ, bahay ahay, wan bahay ahay, bahay sê suje ahay, dô sê zliile ahay, dô mëduwen aya sê daliyugo a anaya awan, bële ahay aday dô azar aya fok re. ¹⁶ Tê ngaman anâ bëzlom ahay, aday ta wa: «Mbëzlen ahay pumo, dëren manay pa man sê idé a dowan a mê njahay a pa man sê njahay sê bahay ata wa. Dëren manay pa wan sê tãman wa re, anga winen tê mivël a tê manay. ¹⁷ Anga mivël a tinen ata kê dëzlek ahay. Waya saa mba apan sê sëmën à luvon ata anaw?»

7

Do sê Isêra'ila ahay 144,000

¹ Pê dê6a anahan a wa, nê canan anà maslay a Mbêrom ahay fudô, tinen mê tavay aya pê bêrgaslay a Mbêrom ahay fudô fok ite. Ta gan nga anà mad sa day ahay fudô fok lele, anga aday mad â saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday â saa laman anà dëdazl si sé ahay bay re.

² Nê canan anà maslay a Mbêrom a hinen inde a may ahay à dëlon wa. Way sa ga vivay a Mbêrom bahay sê sifa pê do ahay, inde à alay anahan. A ngaman tê mægala a anà maslay ataya fudô awan, anga Mbêrom a varan atan mægala sa nes anan dëdala tê a'am nâ, anà tinen awan. ³ A jan atan, a wa: «Kê nêsen anan dëdala, a'am tê dëdazl si sé ahay fan bay. Guko vivay ana Mbêrom pi jêr ana do si mer su way anahan ahay aday.»

⁴⁻⁸ Tu jo abaslay su do ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo sêkat tê kwa kuro fudô nga fudô (144,000), tinen à wulen sê zahav sa Isêra'ila ahay wa kuro nga cew fok. Kawa sa ja nâ, pê zahav fok mbulo kuro nga cew. Zahav ataya nâ, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana Aser, ana Nef-talim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su do su kon azar aya awan

⁹ Pê dê6a anahan a wa nâ, nê canan anà man su do, a baslay zek bay. Ta nay ahay kwa à wulen sê zahav ahay wa fok, aday pê slala pê slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde. Tinen a fok mê tavay aya pa 'am ana man sê njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sê têman. Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kwedekkwedek aya awan, aday daslam sê tê6a ahay à alay inde sê hêran anan nga anà Mbêrom. ¹⁰ Ta ja 'am tê mægala awan, ta wa:

«Da tam nâ, tê alay ana Mbêrom a mênuko winen mê njahay a pa man sê njahay anahan, aday tê alay ana wan sê têman re.»

¹¹ Maslay a Mbêrom ahay fok, tinen mê tavay aya awan, aday ta van nga anà man sê njahay sê bahay, pi zek tê mæced ahay pê kêrték a tê awan a tê sifa aya fudô ata awan. Tê dukwen gêrmec ù vo anà man sê njahay sê bahay, aday tê hêran nga anà Mbêrom ¹² ta sa ja asa:

«Amen!

Mbêrom a mênuko nâ,
mazla6 inde apan,
mægala anahan inde,
winen kêlire* awan,
gëdan inde apan,

inde apan pa sê viyviya awan.

Hêruko anan nga,
guko anan suse,
dëfuko anan apan,
sê coy awan.

Amen!»

¹³ Dowan a à wulen su do mæced ataya kêrték a, a cæce puno wa, a wa: «Hêna anan, ma pak zana aya kwedekkwedek a anaya nâ, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»

¹⁴ Nê mbêdahan apan, na wa: «Sa san nê iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Do anaya nâ, ta gak anan ngatay anà way ahay fok, tê sêmak anan anà dæce mæduwen ata awan. Tê banak anan zana a tinen ahay i mez ana wan sê têman inde, anga aday à dav herre. ¹⁵ Anga nan kutok:

Ta njad sê tavay pac pac pa 'am ana man sê njahay a Mbêrom.

Ta gan mer su way à Mbêrom ù doh sê mazla6 anahan awan.

Mbêrom, dëwan a mê njahay a pê man sê njahay ata i i gan atan nga tê mazla6 anahan.

¹⁶ May tê jom i gan atan kula sabay.

Pac i kwa6ah atan sabay,

way saa han patan uko nâ, inde sabay.

¹⁷ Anga wan sê têman a pê cakay ana man sê njahay sê bahay ata, i gan atan nga, i lagay atan pê kurok sê a'am sa var sifa ata awan.

Mbêrom i talkadan atan anan idé sê ayam a tinen ahay pê idé wa.»

8

Akwahak mætëtok a mædakwidok a ata awan

¹ Wan sê têman a ma pê dërewel ata awan. A kwahak anan mætëtok a mædakwidok a mê slala cuw6e ata cêna, dëwan kê jak 'am à mburom sabay têtëmmem, i ga way sê minit kwa kuro maakan.

² Pê dê6a a wa nâ, nê canan anà maslay a Mbêrom ahay cuw6e sa taa tavay pa 'am ana Mbêrom ataya awan, aday tê varak atan mæzlzëlilen à alay inde fok a tinen a re.

³ Maslay a Mbêrom hinen inde kêrték a nay, a tavay pa man sê varan way anà Mbêrom ata awan, aday tasa sa vak lëluway ahay à alay inde, tasa ata nâ, sê gura. Tê varak anan lëluway ahay bayak a aday i vak anan pê ruwec sê gura ata anga Mbêrom, aday ruwec ata dukwen winen pa 'am ana man sê njahay sê bahay. Winen apan i vak anan lëluway ataya cêna, ata a zëga anan amboh su do a Yesu ahay sa ga pê daliyugo ata awan. ⁴ Natiya kutok, jinjek sê lëluway ata, pi zek tê amboh su do a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbêrom, à alay ana maslay

* 7:12 Kêlire a anan nâ, madan bay, ana asan way ana Apasay a Mbêrom.

a Mbêrom ata wa. ⁵ Maslay a Mbêrom ata a gêba tasa sê gura ata, a rah anan ta slan sê uko sê ruwec ata awan, a pækak anan ayak pê daliyugo. Mbêrom a wuted, a dac nguzlec, aday a gungwal. Daliyugo a fok a bal kèzlek kèzlek.

Məzləzlilən ma fa aya fudó

⁶ Natiya maslay a Mbêrom a cuwbe ataya tê lavay zek sa fa anan məzləzlilən a tinen ahay. ⁷ Aday maslay a Mbêrom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tê japay fok kèrtek, aday a pækay ahay pê daliyugo. Daliyugo ite a gəzla zek maakan, aday day kèrtek a, a vak tê dədazl su way aya təkə. Gujed ahay fok tê vakak re.

⁸ Natiya, maslay a Mbêrom mə slala cew ata a fa anan məzləzlilən anahan ite. Awan a inde məduwen a kawa bəzlom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde təzlev. A'am ata a gəzla zek maakan, aday day kèrtek a tərə fok kawa mez. ⁹ Way sê a'am ahay fok, kèrtek pê maakan a nê kê məcak, aday kwalalan ahay dukwen, tê nəsək matanan re.

¹⁰ Natiya asa, maslay a Mbêrom mə slala maakan a ata a fa anan məzləzlilən anahan ite. Mawuzlawazl a inde məduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sê uko. A slahay cəna, a nes anan zliinder ahay kèrtek pê maakan aday tê kurok aya təkə. ¹¹ Tê ngaman anə mawuzlawazl ata nà, Məduwek. A'am sê zliinder ahay fok tê gəzla maakan, aday Məduwek ata a tərə anan a'am sa day mə slala maakan ata sərəkəke. Do ahay bayak a tē məcak anga sa sa a'am a sərəkəke ata awan.

¹² Maslay a Mbêrom mə slala fudó ata a fa anan məzləzlilən anahan ite. A fa anan cəna, tē dəcən anə way ahay fok à mburom. Pac a gəzla maakan, kiya matana awan, aday mawuzlawazl ahay kèrtek pê maakan fok kê mbacək à alay kèrtek a wa mbətək, ta dav sabay. Luvon tē ipec a təkə a gəzla zek maakan re. Day sê ipec kèrtek a pê maakan, day sê luvon kèrtek a pê maakan nà, awan kê davak uda sabay.

¹³ Kagasl, nê canan anə zləba məduwen a winen apan i fatay à mburom. Nê sləne winen apan i ja tē məgalak awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Dəce pu dō sê daliyugo ahay! Anga maslay a Mbêrom ahay inde maakan ti fa məzləzlilən a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cəna, dəce ahay ti nay ahay bayak awan.»

9

Məzləzlilən ma fa mə slala dərə awan

¹ Cəna, maslay a Mbêrom mə slala dərə ata a fa anan məzləzlilən anahan. Nê canan anə mawuzlawazl a inde mə slahay à mburom wa, a məndək. Tê varan anan lakile sê təba

anan bələlən sê məkə sê mərda ata awan. ² A təba anan dō'a cəna, jinjek a zləray wa dul dul kawa jinjek sê uko sa tak way. Jinjek ata a kərtan pē ide anə pac kustehtehhe, aday ide zənnen a ga takədimbom.

³ Jaray a zləray à jinjek ata wa pē daliyugo fok. Mbêrom kē varak atan məgala sa nda dō ahay kawa rəje. ⁴ Kē varak atan cəved sa gan awan anə daslam ahay bay, tē saa laman anə gujed bay, aday kwa dədom təkede tē laman bay re. Tē nda nà, dō ma ga vivay ana Mbêrom a pi jər itəbay ataya awan. ⁵ Tē njadək cəved sa mac anan dō ataya bay re, əna ti ga dəcə kiya dərə cəna coy. Dəcə ata dukwen, a han kawa ahan sê rəje sa nda dō ahay a gan atan ata awan. ⁶ A kiya dərə ata inde ite nà, dō ahay ti gan may anə amac, aday ti njad bay. Ti pəlay amac pi zek, əna cəved sa mac inde sabay.

⁷ Jaray ataya nà, ta ga minje tē pəles sê vərəm ahay. Jugo sê bahay ahay inde patan à nga inde, ma han aya nē tē gura. Nga a tinen aya dukwen kawa nga sē dō ahay. ⁸ Sibək a tinen aya nē kawa sibək sē uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nà, kawa slan sē ziyel ahay ite. ⁹ Dəginəne a tinen ahay ma bən aya kawa tē palalam sē rəslom. Bərgaslay a tinen awan, a ndar nē kawa muta sē pəles ahay bayak a, tinen apan ti haw à man sē vərəm ata awan. ¹⁰ Guter patan kawa ana rəje nduwrenren, aday ta nda dō nà, tē winen a re. Sē varan atan məgala sa gan way anə dō ahay kiya dərə ata dukwen, guter ataya awan. ¹¹ Bahay a tinen a nà, maslay a sa ba pē məkə sē mərda ata awan. Tē ngaman ta 'am sē Yahuda ahay nà, Abadon, aday ta 'am sē Gərek ite, Apoliyon. Sləmay ataya a nan sa ja nà: «Do sē lize way.»

¹² Natiya, dəcə mama'am a kē ndəvak. Əna dəcə maza aya inde cew asa re.

Məzləzlilən ma fa mə slala mbərka awan

¹³ Kutok, maslay a Mbêrom mə slala mbərka ata a fa anan məzləzlilən anahan ite. Nê sləne 'am a ndəray ahay kwa à ləkam ahay fudó pē ruwec sē gura ata wa, winen pa 'am a Mbêrom ata awan. ¹⁴ 'Am a sē ndəray ahay ata a jan anə maslay a Mbêrom a sa fa məzləzlilən a mə slala mbərka ata, a wa: «Pəsək anan maslay a Mbêrom aya fudó, ma bən aya pa 'am zliinder sē ngaman Efəratīs ata awan.»

¹⁵ Tē pəsək atan cəna, ta vad dō ahay, kèrtek pē maakan fok kē məcak. Anga Mbêrom a lavay anan zek tē tinen sa ga mer su way ata à lay a anan, pē luvon a anan, pē kiya a anan, aday pē ava a anan re.

¹⁶ Cəna, nê canan anə suje ma ján a pē pəles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon səkat cew (200,000,000).

¹⁷ I cœn sê zûfay uno ata, nê canan nâ, natiya. Pêles ahay tu dô a ma jân aya apan, tinen tê zana sê vëram aya pi zek dâzdâz kawa slan sê uko, aday mbamburom kawa a'am sê dâlov ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sê pêles ataya kawa nga sê ziyel ahay. Jinjek a pi zek tê uko, tatê mêtetok sê uko ta nay â 'am a tinen ahay wa. ¹⁸ Dêce a maakan a sê zlêray â 'am sê pêles ataya wa nâ, ta vad dô kêrték pê maakan fok. ¹⁹ Natiya awan, mægala ana pêles ataya sa gan way lelibay a anâ dô ahay, a nay nâ, â 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya dukwen ta gan way anâ dô ahay re, anga guter aya kawa dâdew ahay, nga ahay inde patan.

²⁰ Dô aday tê macak anan tê dêce ataya itêbay ata nâ, ta ngam sê mbêsak sê hêran nga anâ setene ahay bay, ta ngam sê mbêsak përa a tinen a sê ndakay ataya bay re. Tê ndakay përa a tinen aya nê, tê gura, tê dala, tê ndêfêre, tu kon aday tê dâdom re. Way a mê ndakay ataya nâ, tê canan idê bay, tê slêne slêmay bay, aday ta zla bay re. ðna a nan atan sê përahan azar sê hêran nga hwiya. ²¹ Dô ataya nâ, tê mbêsakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vad dô hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti kêra way ahay hwiya re.

10

Masley a Mbêrom tê dêrewel cêdew awan, â alay inde

¹ Pê dâba anahan wa, nê canan anâ maslay a Mbêrom hinen mægala a re, winen apan i dazay ahay â mburom wa. Zana anahan pi zek nâ, matapasl, aday winen mê tuwed nga nê tê kulay. Idê anahan a dav kawa pac sê ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sê uko. ² Dêrewel cêdew a inde â alay anahan, mê têba awan. A ngazlay saray sê alay puway pa nga sê a'am, saray sê alay gula nâ, pê yugo uho. ³ A zlah tê mægalak a kawa ziyel sa yam. Cêna, nê slêne Mbêrom a dac tanday tanday saray cuwêe sê mbêdahan apan.

⁴ Adac a Mbêrom a cuwêe ataya a ndav nâ, abay u no sê vinde anan way a nen sê slêne ata awan, êna nê slêne dundo a ndêray ahay â mburom wa asa, u jo: «Kê vinde anan 'am ana Mbêrom sa dac cuwêe ataya bay, anga aday dawan â san 'am ataya bay.»

⁵ Maslay a Mbêrom a mê ngazlay saray a kêrték pa nga sê a'am, kêrték pê yugo ata, a ka alay â mburom, ⁶ a mbađay dêrzalah tê slêmay a Mbêrom, a wa: «Mbêrom winen inde tê sifa pa sê viyviya awan, winen dô sê ndakay atê mburom tê daliyugo tê bêlay. A ndakay mburom tê awan anahan aya têke, daliyugo dukwen tê awan a anahan

aya têke, aday bêlay tê awan anahan aya têke ite re. Way a saa tãra ata nâ, winen apan i tãra hana bêse kutok. ⁷ Azanan, maslay a Mbêrom mê slala cuwêe ata kê fak anan mêzlezlilen anahan nâ, Mbêrom i ndav anan wa way anahan mi dêr ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anâ dô maja'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

⁸ Dundo ana dawan nen sê slêne 'am anahan ata u jo ahay â mburom wa, a wa: «Zla, kê saa tãma anan dêrewel a mê têba ata â alay ana maslay a Mbêrom a mê ngazlay saray a pa nga sê a'am aday pê yugo ata wa.»

⁹ Natiya na zla â man ana maslay a Mbêrom ata awan, na jan: «Vuro anan dêrewel a cêdew a anan.»

U jo nâ: «Tãma anan, rac anan. I gumak â 'am inde nâ, kawa umam, êna ka sak a sêđak anan cêna, i gak sêrekeke.»

¹⁰ Nê tãma anan dêrewel ata â alay anahan wa, na rac anan. A 'am inde nâ, u gom kawa umam acêkan wanahan. Nê sêđak anan gêdek cêna, u go sêrekeke.

¹¹ Asa tu jo nâ: «Zla, kê sa ma anan 'am a Mbêrom sa ja pê zahav ahay, pu kon ahay, pê slala sa 'am ahay, pê bahay su kon ataya asa.»

11

Dô sê đakay anan 'am a Mbêrom ahay cew

¹ Natiya, tê vuro gusuko â alay inde kawa sukol sê lavay way. Tu jo nâ: «Slabak, zla, kê saa lavay anan doh sê mazlađ a Mbêrom, lavay anan man sê varan way anâ Mbêrom, baslay anan dô ahay aday tinen apan ti hêran nga anâ Mbêrom ataya awan. ² ðna kê saa lavay anan gala sê uho ata itêbay, anga Mbêrom a kê varak anan anan man ata anâ dô a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Dô ataya ti i ngêrasl anan wulen su doh â kiya kwa kuro fudô nga anahan a cew inde, kawa sa ja nâ, luvon mbulo tê sêkat cew tê kwa kuro mbêrka (1 260). ³ A alay ata nâ, ni i slênak ayak dô sê đakay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anâ dô ahay â luvon a mbulo tê sêkat cew tê kwa kuro mbêrka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek dukwen zana sa zla â mêsinde.»

⁴ Dô ataya cew a nâ, mê tavay aya pa 'am ana Mbêrom, winen Bahay a pê daliyugo ata awan. Dô ataya nâ, tinen dâdadl si sé ahay cew sê ngaman *ulivet* ataya awan.* Aday tinen lalam ahay cew re. ⁵ Dowan kê pëlak sa gan atan awan a cêna, uko a nay ahay â 'am a tinen wa, a vad anan dawan ata awan. Natiya, dô sa gan may sa nan atan idê ahay, ti mac nâ, matana awan. ⁶ A alay a tinen apan ti ma 'am a Mbêrom ata nâ, mægala a tinen inde sê gafan 'am anâ iven, aday â ga bay. Mægala a tinen inde sê tãra anan a'am

* 11:4 Ca pê deftere Jekariya 4.1-14.

mez a re. Aday mægala a tinen inde sa pak mægara pu dō sê daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

⁷ Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nà, zizœk a inde, i nay ahay à mæke sê mærdà wa re. Zizœk ata i vad'zek tu dō a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. ⁸ Məsinde a tinen aya ti njahay hwiya pə cəved sê wulen su doh a mæduwen ata awan. Tə ngaman à wulen su doh ata nà, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nà, ta ga ines ataya kærtek awan. Tə daray anan bahay a tinen pə dædom mæ zlængad a nà, à man ata re. ⁹ Dō ahay ti nay sa ca pə məsinde ataya nà, à wulen sê zahav ahay wa fok, à wulen sê slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tə varak anan cəved anà dōwan sa la atan bay luvon maakan tə njamde ahay apan kuro nga anahan cew. ¹⁰ Dō sê daliyugo ahay fok ti taslay mivæl anga amac su dō a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vad' dō ataya awan, ti varan magwagway i zek ahay, anga dō a Mbærom ataya cew a nà, tə pækak mægara pu dō sê daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti ma anan 'am ana Mbærom ata awan.

¹¹ Natiya awan, luvon a maakan ataya tə ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cəna, Mbærom a vazole patan apasay sê sifa anahan, tə slabak way a tinen, tinen tə sifa aya awan. Man su dō a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pə ajəjar anga zlawan. ¹² Dō a cew ataya tə slane dungo a jan atan ahay 'am tə mægala kawa à mburom wa, a wa: «jənen ahay à man a anan!» Ta ján way a tinen deceə à mburom à matapasl inde pə idə su dō a sa nan atan idə ataya fok. ¹³ A alay ata cəna, daliyugo a 6al kəzlek kəzlek. A wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nà, kærtek a kə mbəzlak. Anga nan re, dō ahay mbulo cuw6e (7,000) fok tə məcak. Dō a mæ mbəsak a tə məcak itəbay ataya dukwen, tə jəjarak bayak awan. Aday tə həran nga anà Mbærom sê bagəbaga mburom.

¹⁴ Natiya kutok, dæce mæ slala cew ata kə ndəvak coy, hinen mæ slala maakan a, winen apan i nay bəse coy re.

Masley a Mbærom a fa anan mæzləzilen mæ slala cuw6e awan

¹⁵ Pə dæba anahan a wa cəna, maslay a Mbærom mæ slala cuw6e awan, a fa anan mæzləzilen anahan ite. Nə slane dungo ahay mæduwen aya tə gungwal à mburom, aday ta wa:

«Həna Bahay a mənuko Mbærom tə Al-masihū anahan,
ti ga bahay pə daliyugo kutok.
Mbærom i ga bahay kətanān hwiya pa sê viyviya awan.»

¹⁶ 'Am ataya ta ndav cəna, mæced ahay kwa kuro cew nga anahan a fudō, mænjahay aya pa 'am ana Mbærom ataya, tə dukwen gærmec ù vo, tə həran nga. ¹⁷ Ta wa:

«Bahay a manay Mbærom, Ba Mægala,
iken inde nə kwakwa,
həna dukwen iken a re.
Mə ngærak, anga iken apan ki ga bahay pə daliyugo

aday ki lavan nga tə mægala anak awan.
¹⁸ Ba dō su kon ahay ta gak mivæl,
əna alay a ma var a həna, iken ki ga patan mivæl ite,
ki gan sariya anà dō ma mac aya fok.

Alay a ki varan magwagway anà dō maja'am anak ahay, anga tinen 6ile anak ahay ata nà, kə dæzlek.

Ki varan magwagway anà dō anak ahay,
anà dō sê dæfak apan ataya fok,
kwa gwaslay ahay,
kwa dō mæced aya awan.

Əna dō sa nes anan daliyugo ahay ite nà,
ki lize atan wa kutok.»

¹⁹ Pə dæba sa 'am a tinen ata wa cəna, mæsudoh su doh sê mazlæ a Mbærom à mburom ata a tæba pangaya. Zændok sê aban 'am a Mbærom ata uda a cay ike. Cœrœd, Mbærom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, daliyugo a 6al, aday lanja a pəkay ahay səngəf səngəf bayak awan.

12

Atə uwar tə zizœk a inde

¹ Cəna, nə canan anà awan a à mburom, a ga masuwayan. Nə canan anà dō uwar awan, zana anahan pi zek nà, pac. A daf saray anahan ite nà, pə kiya. Mazan-galan anahan dukwen, sê mawuzlawazl ahay kuro nga anahan a cew, winen kawa jugo sê bahay. ² Uwar ata nà, wan à kutov. Winen apan i wahay bəse coy, kə dəlak anan tə mindel, a han apan. Anga nan, a zlah pi zek tə mægala awan.

³ Nə canan anà awan a inde à mburom asa. Zizœk a inde, winen kawa gadam mæduwen awan, a ca dæzdzæ. Nga ahay inde apan nə cuw6e, aday jugo sê bahay ahay pa nga cuw6e ataya re, ləkam ahay kuro inde anan pa nga. ⁴ A mæne anan mawuzlawazl ahay à mburom wa à mændak tə guter anahan. Kærtek pə maakan fok kə gucek ahay à mburom wa. Winen a aday nà, a tavay pa 'am ana uwar a winen apan i wahay ata, aday kə sak a wahay a cəna, i gə6a anan wan a mæ wahay ata awan, aday i rac anan.

⁵ Natiya, uwar ata a wahay anan wan anahan a nà, mungol awan, aday i i tæra bahay tə mægala awan pa nga su kon ahay fok. A wahay anan cəna, tə gə6a anan, ta haw anan pa 'am ana Mbærom winen mæ njahay a pa man sê njahay sê bahay anahan

ata awan. ⁶Zek ana uwar a kutok nà, a haw, a man à nga à man sa saf inde, à man ana Mbèrom a sê lavan anan zek aday tã gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nà, luvon mbulo tã sãkat cew tã kwa kuro mbërka (1 260).

⁷Kagasl, vèram a slabak à mburom. Maslay a Mbèrom inde tã ngaman Mikayel, a ra maslay anahan ahay fok, ta vad zek tã zizœk ata aday tã maslay anahan ahay cite re. ⁸Èna Mikayel tu dõ anahan ahay tã mbasay patan, tã rãzlak atan. Anga nan, man sã njahay a zizœk ata tã maslay anahan ahay nã inde à mburom sabay. ⁹Natiya, ta lar anan zizœk a mæduwen ata uho. Zizœk ata nã, winen nã, dædew kwakwa awan sa taa njãkan uda anã dõ ahay kwakwa pã daliyugo fok ata awan. Tã ngaman bahay sã apasay lelibay aya awan. Slamay anahan ðukwen Fakalaw. Tã larak anan à mændak, winen tã maslay anahan ahay fok.

¹⁰Cœna, nã slœne 'am a ndèray ahay kwa à mburom wa, a wa:

«Hœna nã, Mbèrom kã tãmak nuko kutok.

Kã kak anan mægala anahan.

Winen bahay awan.

Hœna ðukwen, Almasihu anahan kã kak anan mazlaã anahan.

Anga hœna,

dõwan a sa taa ra 'am pã mærak a mænuko ahay

pã cakay ana Mbèrom luvon tã ipec ata nã,

tã larak anan ayak à mændak.

¹¹Èna mærak a mænuko ahay tã mbasay apan nã,

anga mez ana wan sã tœman.

Tã mbasay apan ðukwen,

anga 'am a tinen sã ðakay anan ðidœk ata awan.

Tã tœmahak sa mac,

ta mak anan wa bay.

¹²Kwanay a hœna à mburom ata awan,

tislen mivel kutok.

Atã dædala tã a'am kœma,

dœce anga kwanay kutok wuna!

Anga Fakalaw kã ðazak ayak àga kwanay,

aday ðukwen winen tã mivel awan,

anga a san zle, a mbæsakan alay a bayak a sabay.»

¹³Zizœk ata a ca apan tã larak anan pã daliyugo kœma, a ma nga sã kukwaran azar anã uwar a sã wahay wan mungol ata awan.

¹⁴Èna, uwar ata nã, tã varan bœrgaslay sã zlœba mæduwen awan, aday à fatay way anahan à man sa saf à man a Mbèrom sã lavan anan zek aday tã gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nã, ava maakan

tã rita. * Zizœk a kawa dædew ata i mba apan sã dæzle apan alay à man ata sabay.

¹⁵Anga nan, dædew ata a vœnihey a'am à 'am wa kawa zælaka, aday a'am à hawan azar anã uwar ata, à ra anan. ¹⁶Aka aday maw? Dædala kã mak anan zek anã uwar ata awan. Dædala a ta cœfak, a sa anan a'am a sa nay ahay à 'am anã zizœk wa ata fok.

¹⁷Zizœk ata a canan à dædala sa san anan a'am ata nã, a zœga anan mivel anahan sa ga pã uwar ata asa. Anga nan, a ma pã dœã saa ga vœram tã gwaslay sã slala anahan a mœ mbæsak ataya awan. Tinen kœma, dõ sã dœfan apan anã 'am a Mbèrom ahay, aday sã tœma sã ðakay anan lœbara sa 'am a Yesu ataya awan.

¹⁸Natiya, zizœk ata a zla way anahan saa tavay pa 'am mægugujuje sã bœlay.

13

Zizœk a inde a zlœray ahay à bœlay wa

¹Cœna, nã canan anã zizœk a inde, a zlœray ahay à bœlay wa ladãdã. Nga ahay inde apan nœ cuwbœ, aday lœkam ahay kuro. Jugo sã bahay ðukwen pã lœkam pã lœkam. Slamay lelibay a inde mœ vinde pa nga pa nga, sã gœnahan anã Mbèrom. ²Zizœk ata nã, kawa lungo. Saray anahan aya ðukwen kawa saray sã dœrlinge. 'Am a ðukwen kawa 'am sã ziyel. Zizœk a kawa gœdam ata a mbæsakan anan nã gœdam anahan, bahay anahan awan, aday mægala anahan mæduwen awan.

³Nga anahan a kœrtek a nã, a ga nã kawa vivay sã mbœlak mæduwen a inde apan, abay i mac anan, œna mbœlak ata kã pasak. Anga nan, vivay anahan ata a gan masuwayan anã dõ sã daliyugo ahay, tã dazlan sã pœrahan azar. ⁴Fok a tinen aya tã hœran nga anã zizœk a kawa gœdam ata awan, anga kã varak anan mægala anahan anã zizœk sa nay à bœlay wa ata awan. Tinen apan ti hœran nga anã zizœk ata kurkwer re, ta wa: «Wayã mæduwen a kawa zizœk a anan anaw? Wayã saa mba apan sa ga vœram tã winen anaw?»

⁵Zizœk ata kã njadãk cœved mænjoek sã hœran nga anã zek, aday sã gœnahan anã Mbèrom. Kã njadãk cœved sa ga bahay kiya kwa kuro fuðõ nga anahan a cew (42) re.* ⁶A dazlan sã gœnahan anã Mbèrom:

a gœnahan anã slamay anahan, anã man sã njahay anahan a re, aday anã dõ mœ njahay aya à mburom ata fok. ⁷Kã njadãk cœved sa ga vœram tu dõ a Yesu ahay, aday à mbasay patan. Matanan, kã njadãk mægala sã lavan nga anã slala ahay fok, anã zahav ahay fok, anã 'am ahay fok, aday anã kon ahay fok re. ⁸Do sã daliyugo ahay fok ti ðukwen gœrmec

* **12:14** Ava maakan tã rita: kawa sa ja nã luvon 1 260 ata re. luvon 1 260 re.

* **13:5** Kiya kwa kuro fuðõ nga anahan a cew: kawa

ù vo. Òna ðo aday slêmay anahan inde mē vinde à ðerewel su ðo tē sifa aya inde nā, i dukwen gærmec ù vo itēbay. Mbærom a vinde ðerewel ata nā, a ban pē ananahan sē ndakay daliyugo wa, aday a varan anan à alay inde anā wan sē tēman a ma vad ata awan.

⁹ Natiya, ðo aday slêmay inde apan cœna, à slœne 'am a anan: ¹⁰ Dowan a nā, Mbærom a ja nā, sa ban anan, ti ban anan. Dowan a nā, Mbærom a ja nā, sē wacay anan tē maslalam ðukwen, ti wacay anan tē maslalam acēkan. Anga nan kutok, lele nē ðo a Yesu ahay tē zēga anan sa ðaf nga pē Mbærom, aday tē sœmen anā way ahay.

Zizœk a inde, a zlœray ahay à yugo wa

¹¹ Pē ðœba wa, nē canan anā zizœk a inde maza asa, winen apan i zlœray ahay à yugo wa. Lœkam ahay inde anan pa nga cew, kawa lœkam sa wan sē tēman, aday a ja 'am kawa ana gēdam re. ¹² A ga bahay anahan a ðukwen tē mēgala ana zizœk a sa nay à bœlay wa ata awan, a ga nē pa 'am anahan awan. A ðaf bœlaray pu ðo sē daliyugo ahay fok sē heran nga anā zizœk ata awan, winen tē vivay sē mbœlak mœduwen a aday mē pasay a coy ata awan. ¹³ Kā gag way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya awan: a dazay anan ahay uko à mburom wa pē idē sē ðo ahay fok à mœndak. ¹⁴ Kē njadāk cœved sa ga masuwayan ahay bayak a pa 'am ana zizœk a sē zlœray à bœlay wa ata awan. Natiya, masuwayan ataya ðukwen tē njœkak anan ðo ahay bayak a re. Zizœk sē zlœray à yugo wa ata a jan atan nā: «Ndiken pœra sa ga minje tē zizœk a mē wacay a tē maslalam, aday kē mœcak anan tē mbœlak anahan a bay ata awan.» ¹⁵ Zizœk a sa ja 'am ata nā, kē njadāk cœved sē vœzle apasay à para ata inde, aday à ja 'am, à mba apan sa var cœved sa vad anan ðo sē heran nga bay ataya awan. ¹⁶ Zizœk ata a gan balaray anā ðo ahay fok, gwaslay ahay tē mœced sē ðo ahay, ðo sē zllile aya pi zek tu ðo matawak aya awan, ðile ahay pi zek tu ðo azar aya awan, tē tœma vivay pē alay puway a tinen ahay, kabay pi jœr a tinen ahay re. ¹⁷ Dowan a aday vivay anahan inde apan ibay nā, i njad sē sukum way à lumœ wa bay, i njad sē sukum anan way tē way anahan ahay itēbay re. Vivay ata ðukwen nā, slœmay ana zizœk ata awan, kawa sa ja nā, lamba sē slœmay anahan.

¹⁸ Natiya, lele nē, ðo sē kœlire ahay tē san way. ðo sē kœlire ahay tē san nā, lamba ata a ðakay anan nē maw re. Anga lamba ata nā, lamba sē slœmay su ðo zœnzen awan. Lamba anahan nā, sœkat mbœrka tē kwa kuro mbœrka nga anahan a mbœrka (666).

14

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

¹ Na ca idē asa cœna, nē canan anā wan sē tēman mē tavay a à bœzloom sē ngaman Siyona ata awan, tinen tu ðo a aday slœmay a wan sē tēman tē slœmay ana Bœbay anahan mē vinde aya pi jœr a tinen ataya awan. Tinen a fok nā, tinen mbulo sœkat tē kwa kuro fudo nga fudo (144,000). ² Nē slœne asa bine maw nā, agungol inde a ndœray à mburom wa kawa zœlaka sē dazay pē pœkœrad à zllinder ata awan, a ndar kawa adac a Mbœrom, aday a ndar kawa ðo ahay tinen apan ti fa gœnjavaal re. ³ Man su ðo ataya ðukwen tinen mē tavay a pa 'am sa man sē njahay sē bahay, aday pa 'am ana awan a fudo ataya awan, aday pa 'am ana mœced ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya awan. Dowan a mba apan sē tatak ara a tinen ata bay, si kak ðo a mbulo sœkat tē kwa kuro fudo nga fudo (144,000) a mē bœmbadœy aya pē daliyugo wa ataya aday. ⁴ Do a anaya nā, ta gag anan nga i zek lele. Tē dabolok zek tē uwar ahay itēbay. Tē pœrahan azar anā wan sē tēman nē kwa aha. Mbœrom a tamay atan ahay à wulen su ðo sē daliyugo ahay wa anga winen, aday anga wan sē tēman re. ⁵ Mungwalay inde à 'am a tinen itēbay, ines a tinen ðukwen ibay.

Masley a Mbœrom ahay maakan

⁶ Natiya awan asa, nē canan anā maslay a Mbœrom maza awan, winen apan i fatay pa nga mburom. A ðakay anan lœbara mugom a a mbœda itēbay pa sē viyviya ata awan. I ðakan anan anā ðo sē daliyugo ahay fok, anā ðo sē zahav ahay a fok, anā ðo sa ja 'am wura wura fok, aday pē slala pē slala, pu kon pu kon re.

⁷ Maslay ata a ja 'am tē mēgalak awan, a wa: «Jœjiren anan anā Mbœrom, hœren anan nga, anga alay a kē slak hœna i gan sariya anā ðo ahay. Hœren anan nga. Sē ndakay bagœbaga mburom, tē daliyugo, tē bœlay, tē kurok ahay nā, winen a re.»

⁸ Maslay a Mbœrom hinen a slœray ahay asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a mœduwen ata kē slahak. Babila kē slahak dezdezez! Winen a aday nā, kē hak anan mahay sē atahasl anahan anā ðo ahay. Atahasl anahan ata nā, kē wadadāk anan pē ðo sē daliyugo ahay fok, aday tē ga kawa winen awan.»

⁹ Maslay a Mbœrom mē slala maakan awan, a slœray ahay asa. Winen ite a ja tē mēgalak awan, a wa: «Kuwaya, dœwan a kē ðukwek anan gœrmec ù vo anā zizœk ata awan, kabay anā pœra sa ga minje tē winen ata awan, aday kē tamahak vivay anahan pi jœr kabay pē alay re ata kœma, ¹⁰ i ga ðœce. I gurac mahay à gavet sa ga mivœl a

Mbærom wa, aday mahay ata nà, mæ japay a tæ a'am itabay. Natiya dowan ata i sa dæce ù uko à dæløv sê uko inde mæ japay a pi zek tæ matatok sê uko ata awan. Dæce ata i tæra dükwen nà, pa 'am ana maslay a Mbærom cæncan aya awan, aday pa 'am ana wan sê tæman re. ¹¹ Jinjek sê uko sa man sê dæce a tinen ata i slabak pa nga mburom nê dadekwdukwe pa sê viyviya awan. Kuwaya dowan a kè dukwek anan gærmec ù vo anà zizœk aday anà pæra sa ga minje tæ winen ata cæna, kè tamahak vivay sê slæmay anahan, i man uda kula itabay, luvon tæ ipec fok.»

¹² Anga nan kutok, kwanay dō ana Yesu ahay, dō sê dæfan apan anà 'am a Mbærom ahay, dō sa daf nga pæ Yesu ahay, tiven nê lele.

¹³ Asa, nê slæne dungo a jay ahay 'am kwa ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban pæ hæna anan wa nà, Mbærom i daf alay sê bahay anahan pu dō sa mac aday, winen apan i ga mer su way anahan hwiya ata awan.»

Apasay Cæncan a a mbæda apan, a wa: «Matanan acakan. Ti man uda tæ ataslay mivel awan, anga Mbarom a san pi mer su way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

¹⁴ Na ca ide asa, nê canan anà matapasl kwedekkwedek awan. Awan a inde mæ njahay a apan, a ga minje tæ wan su dō. Jugo sê bahay inde à nga anahan, ma han a tæ gura. Winen ti dem ma pa a hepepe à alay inde.

¹⁵ Maslay a Mbærom maza awan, a nay ahay ù doh sê mazla6 a Mbærom wa, a jan anà dowan mæ njahay a à matapasl inde ata tæ mægalak awan, a wa: «Gæba dem anak, car, anga alay sê halan nga anà way ahay kà slak. Daliyugo fok ma nah a tæde sa car.»

¹⁶ Natiya, dowan a mæ njahay a à matapasl inde ata a gæba dem anahan, a car anan way sê daliyugo ahay fok karap.

¹⁷ Nê canan anà maslay a Mbærom hinen a nay ahay ù doh sê mazla6 a Mbærom à bagæbaga mburom wa, winen dükwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

¹⁸ Maslay a Mbærom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sê varan way a Mbærom ata wa. Winen nà, maslay a Mbærom sê lavan nga anà uko ata awan. A tæba 'am, a jan ahay anà maslay a Mbærom a ti dem a ma pa a à alay inde ata, a wa: «Gæba dem anak, aday zlav anan cune mæ wahay aya pæ daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tæ nahak coy.»

¹⁹ Maslay a Mbærom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mæ wahay aya pæ daliyugo wa, a pak anan à kuðom sê caslay anan wan sê cune ahay. Kuðom ata dükwen, man sa ga mivel a Mbærom. ²⁰ Wan sê cune

ahay fok, mæ caslay aya à kuðom inde uho, à wulen su doh wa zad. Zælaka sê mez a pakay ahay à kuðom ata wa, a haw. Zæbor sê zliner sê mez ata i ga kilometer sækat maakan (300). Sædek anahan a dükwen i ga miter cew, pæles à tavay uda nà, saa cay ahay wa nê nga dækæf.

15

Maslay a Mbærom ahay tæ pakay ahay mægara ahay cuw6e

¹ Pæ dæba anahan a wa nà, nê canan anà awan a inde mæduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbærom ahay inde cuw6e, tæ mægara aya à alay inde cuw6e ite re. Awan ataya dükwen, mægara mædakwidok aya awan, anga tæ mægara ana Mbærom ata dükwen, mivel anahan i ndav sê coy.

² Aday nê canan anà awan a inde kawa dæløv sê malam mæ japay a tæ uko awan. Asa, nê canan anà dō sê mbasay pæ zizœk tæ pæra anahan ataya awan, aday tæ lamba sê slæmay anahan. Tinen nà, Mbærom kè varak atan gænjaval ahay à alay inde, aday tinen mæ tavay aya pa 'am sê dæløv sê malam ata awan. ³ Tinen apan ti ga ara ana Musa, dō si mer su way ana Mbærom, tæ ara ana wan sê tæman. Ara ata nà, natiya:

«Mbærom Ba Mægala,

mer su way anak ahay fok nê mæduwen aya awan,
ta ga masuwayan.

Bahay su kon ahay fok nà, iken awan.

Way anak ahay sa ga dükwen,

lele aday didek aya re.

⁴ Bahay a manay,

dowan a saa jëjarak bay nà, wayaw?

Dowan a saa ngam sê hærak nga bay nà, winen wayaw?

Anga iken a kærtek cæncan awan.

Dō su kon ahay fok ti nay adæka nê sê hærak nga,

anga dō ahay fok tæ canak anan anà mer su way anak ahay fok nê lele.»

⁵ Pæ dæba anahan a wa asa, nê canan anà doh sê mazla6 a Mbærom à bagæbaga mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cæncan awan, winen mæ tæba awan. ⁶ Maslay a Mbærom cuw6e ataya tæ mægara aya cuw6e à alay inde, tæ zlaray à man a cæncan ata wa. Tinen ma pak zana kwedekkwedek aya pi zek re, aday tinen ma ban mbac aya tæ maslærapa sê gura. ⁷ Kærtek à wulen sê awan aya fudō tæ sifa ataya inde, a varan tasa sê gura ahay cuw6e anà maslay a Mbærom a cuw6e ataya cite. Tasa ataya ma rah aya tæ mivel a Mbærom sa ga pæ dō ahay, aday Mbærom nê inde tæ sifa pa sê viyviya awan.

⁸ Natiya, doh sê mazla6 a Mbærom a rah tæ jinjek sê mazla6 a anahan tæ gadan anahan

a take dadekwdukwe. Dowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbærom a cuwŕe ataya tæ ndævak anan mægara a tinen a cuwŕe ataya aday.

16

Tasa sê mægara ahay cuwŕe

¹ Næ slæne dungo a mæduwen a a ndæray ahay kwa ù doh sê mazlaŕ a Mbærom wa. Winen apan i jan anâ maslay a Mbærom a cuwŕe ataya, a wa: «Zlen, kâ sa pæken anan way sê tasa sê mivæl a Mbærom a cuwŕe ataya pæ daliyugo kutok.»

² Natiya maslay a Mbærom a mama'am awan, a zla, a pak anan way sê tasa anahan pæ daliyugo. Mbælak lelibay aya aday ma han aya a gan anâ do ahay. Sa njad mbælak ata nâ, do sa njad vivay ana zizœk ataya awan, aday ta tak dukwen gærmec ù vo anâ pæra ana zizœk ata re.

³ Asa maslay a Mbærom mæ slala cew awan, a pak anan way sê tasa anahan pa nga sê bælay. A'am sê bælay ata a tæra kawa mængædazay su do ma mac awan, aday way sê a'am ahay fok tæ mæcak.

⁴ Maslay a Mbærom mæ slala maakan awan, a pak anan way sê tasa anahan pa nga sê a'am sê dælov ahay aday pa nga sê a'am sê kurok ahay fok. Natiya kutok a'am ahay fok tæ tæra mez asa re. ⁵ Aday næ slæne maslay a Mbærom a, sa gan nga anâ a'am ata a hæran nga anâ Mbærom, a wa: «Iken nâ, do cæncan awan. Iken inde nâ, kwa hæna kabay, hæna dukwen iken a re. Ka gak anan sariya anâ do ahay hana tæ cæved awan. ⁶ Do anaya tæ vædak anan do anak ahay, aday tæ vædak anan do maja'am anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez, tæ njadak magwagway pæ lelibay a tinen kutok.»

⁷ Cæna næ slæne dungo a ndæray ahay à man sê varan way anâ Mbærom ata wa. A wa: «Ayaw, Bahay Mbærom, Ba Mægala, ka ga sariya anak næ tæ cæved awan, tæ didek a re.»

⁸ Natiya kutok, maslay a Mbærom mæ slala fuðo awan, a pak anan way sê tasa anahan pæ ide sa pac. Cæna pac a njad cæved sa dav ndayaya aday sa han sê zalay sê kukwa ata awan, a vak anan do ahay tæ uko anahan awan. ⁹ Anga pac a sa vak atan ata awan, do ahay ta ma nga adæka næ sê gænahan anâ slæmay a Mbærom, winen do sê lavan nga anâ mægara ataya awan. Bina, tæ ngæmak sê mbæsak anan cæved a tinen a lelibay ataya bay, aday tæ ngæmak sê hæran nga anâ Mbærom anga mazlaŕ anahan bay re.

¹⁰ Maslay a Mbærom mæ slala dara awan, a pak anan way sê tasa anahan pa man sê njahay ana zizœk ata awan, aday luvon a ga takæðimbom pæ bahay anahan ata fok. Do ahay ta ma nga sa rac slan, anga dæce inde

ndælekeke bayak awan. ¹¹ Tæ gænahan anâ Mbærom sê bagæbaga mburom, anga dæce tæ mbælak a tinen ataya awan. Aya æna, tæ mbæsakak sa ga huwan bay hwiya.

¹² Natiya asa re, maslay a Mbærom mæ slala mbærka awan, a pak anan way sê tasa anahan ite. Winen nâ, a pak anan mbala anahan næ à zlinder a inde mæduwen a tæ ngaman Eferatis. Coy a'am a sa wa, aday bahay sê dælon ahay ta njad cæved sê takas anan zlinder ata awan. ¹³ Cæna næ canan anâ apasay lelibay aya maakan. Tinen kawa njælaadaw ahay, tæ zleray à 'am ana zizœk a kawa gædam ata wa, à 'am ana zizœk a sa nay à bælay wa ata wa, aday à 'am ana do maja'am a Fakalaw ata wa re. ¹⁴ Tinen nâ, apasay sê setene ahay sa ga masuwayan ahay cara cara. Apasay ataya ti halan nga anâ bahay sê daliyugo ahay fok, anga aday ti ga væram pæ luvon a mæduwen a ana Mbærom Ba Mægala ata awan.

¹⁵ Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak ayak næ kawa do sa akar, dowan i san apan bay. Ni daf alay sê mazlaŕ uno pæ do sê dæfan ide anâ luvon ata mænjana sa njak ahan ata awan, aday dukwen zana anahan inde mæ lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak ayak cæna, waray i gan sa bar pa 'am sê do ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»

¹⁶ Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tæ halan nga anâ bahay ahay fok à man kærtek awan. Tæ ngaman anâ man ata ta 'am sê Yahuda ahay nâ, Harmagedon.

¹⁷ Kagasl, maslay a Mbærom a mæ slala cuwŕe a kutok, a ndav anan sa pak way sê tasa anahan pa nga mburom. Dungo a ndæray tæ magalak a kwa ahay pa man sê njahay ana Mbærom a wa, ù doh sê mazlaŕ anahan a wa, a wa: «Hæna nâ, kæ ndævak coy kutok!»

¹⁸ Cæna, cærcæd, Mbærom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a bæal tæ mægalak awan. Kwa pæ ana Mbærom sê ndakay do ahay pæ daliyugo nâ, hus ahay hæna, kula daliyugo kæ bælak matanan bay. ¹⁹ Cædak, daliyugo a ta i zek wa. Wulen su doh a mæduwen ata a gæzla i zek wa maakan re. Wulen su doh sê daliyugo ahay fok tæ mbæzlak, tæ næsek. Natiya kutok, Mbærom a may anan ahay à nga inde læbara ana Babil, wulen su doh a mæduwen ata awan, a varan tasa sa ga apan mivæl anahan ata ma rah a ledled tæ mahay awan, aday à sa anan wa næ fok. ²⁰ Kon aya aday a'am sê bælay a van atan nga ataya fok, tæ ndærmadak à a'am inde. Bæzlom ahay dukwen tæ dafasak fok cite re. ²¹ Lanja dugulom aya kawa mændaŕ a pækay ahay mbortoto bayak a pæ do ahay. Anga nan, do ahay tæ gænahan anâ Mbærom, anga iven sê lanja ata kæ gæbak dæce næ ndælekeke bayak awan.

17

Ata uwar tã zizœk

¹ Pã dãŕă anahan a wa nã, dõ kãrtek à wulen sã maslay a Mbërom a cuwbe sa ban tasa ahay cuwbe à alay inde ataya, a nay, u jo: «Hayak, ni ðakak anan sariya ana Mbërom sa gan anã uwar a sa jãn uho tã dõ ahay so ata awan. Winen nã, wulen su doh a ma han a pã cakay sã zlinger ahay ata awan. ² Bahay sã daliyugo ahay ta gak mädigwed tã winen, aday dõ sã daliyugo ahay bayan a tã wawak nga ta sã nahay tã winen a re.»

³ Apasay Cãncan awan, a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbërom ata a zla nen à saf inde. A man ata awan, nã canan anã uwar a inde, winen ma jãn a pã zizœk a inde, a ca ðãzdãz. Nga anahan ahay cuwbe, aday lãkam ahay apan kuro re. Zek anahan a fok ðukwen mã vinde apan nã, slãmay lelibay aya ðãkðek, sã gãnahan anan anã Mbërom. ⁴ Uwar ata ite nã, zana anahan pi zek ðãzdãz kawa zana vavize awan, way sã slãmay anahan inde sã gura, aday kon lele aya pi zek tã mädine ahay inde apan re. Tasa sã gura ðukwen inde à alay anahan, aday way lelibay aya uda teppe, mã rãbas aya vãrekeke, kawa sa ja nã, mer su way anahan sa ga lelibay ataya awan. ⁵ Slãmay inde mã vinde pi jœr anahan, aday slãmay ata nã, a ðakay a way mi ðer a inde hãna: «Nen Babila, wulen su doh mãduwen awan. Nen may sã uwar sã nahay tã dõ ahay so ataya fok, aday nen may su dõ huwan aya fok re.»

⁶ Aday nã canan bine siwaw nã, uwar ata kã sak mez su dõ a Yesu ahay ma vad aya anga tã ðakay anan slãmay a Yesu cãrkãke ataya awan. Aday uwar ata kã wawak nga tã mez a tinen ata awan.

Nã canan matanan cãna, u go masuwayan. ⁷ Maslay a Mbërom ata u jo, a wa: «Sa gak masuwayan nã maw? Ni ðakak anan way a mi ðer a pã uwar ata tã zizœk a sã gãŕă anan, winen tã lãkam aya kuro pa nga ahay cuwbe ata awan. ⁸ Zizœk a iken sã canan ata nã, abay winen tã sifa awan, ãna hãna nã, kã mœcak. Azanan nã i jãnay ahay à mœke sã mœrda wa. Kã sak a jãnay ahay wa cãna, Mbërom i lize wa sã coy a kutok. Do aday slãmay a tinen inde mã vinde à ðerewel su dõ tã sifa aya inde itãbay, kwa sã ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan anã zizœk ata nã, i gan atan masuwayan. Anga abay winen tã sifa awan, aday hãna winen ma mac awan, aday pa 'am mãnjoek ðukwen i i may ahay tã sifa asa re.»

⁹ U jo asa, a wa: «Lele nã, dõ ahay tã njãd kalire sa san way a anan. Nga ataya cuwbe nã, ta ga minje tã ðãzlom ana uwar ata sã njahay apan ataya awan. Aday ðukwen, a ga minje tã bahay ahay cuwbe re. ¹⁰ A wulen sã bahay ataya ðukwen, dara aya nã,

tã mœcak coy. Bahay mã slala mbãrka nã winen inde hãna bahay awan. Òna bahay mã slala cuwbe a ite nã, alay a anahan kã slak fan bay. Alay anahan a à sla ðukwen, i njahay bayak a bay. ¹¹ Zizœk ata ite nã, abay winen tã sifa awan, aday hãna winen tã sifa sabay asa, ata winen a ðukwen bahay a mã slala jãmaakan awan. Bahay ata ðukwen tinen pã kãrtek a tã bahay a cuwbe ataya awan. Kã sak a slaray ahay asa nã, Mbërom i lize wa sã coy a kutok.

¹² «Lãkam a kuro iken sã canan ataya nã, ta ga minje tã bahay ahay kuro ti nay ahay mba, binã ta gak bahay fan bay. Ti i njãd cãved sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay a nã jiya tatã zizœk ata awan, ãna ti njahay bayan a bay. ¹³ Bahay ataya kuro ðukwen, tinen kãrtek a i mer su way a tinen inde. Aday ti varan mægala a tinen tã mazlaŕ a tinen anã zizœk ata aday à ga anan bahay anahan. ¹⁴ Ti ga vëram tã wan sã tãman, aday wan sã tãman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sã zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu dõ anahan a mã ngamay ataya awan. A walay atan, aday ti pãrahan azar tã mivel kãrtek awan.»

¹⁵ Maslay a Mbërom ata u jo asa, a wa: «Uwar a sa jãn uho tã dõ ahay so ata nã, winen mã njahay a pã cakay sã zlinger aya iken sã canan ataya awan. Zlinger ataya nã, ta ga minje tu dõ sã zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tã slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. ¹⁶ Lãkam a kuro iken sã canan ataya, aday tã zizœk a iken sã canan ata nã, ti ma nga sa nan idã anã uwar a sa jãn uho tã dõ ahay so ata awan. Ti ngãzar panan way anahan ahay fok à alay wa, aday i njahay zek kãriya slokwitor a, ti rac sluwed si zek anahan, ti lize anan tã uko. ¹⁷ Bahay a kuro ataya ta ga matanan nã, anga Mbërom a ðãf abayak nga ata à mivel a tinen inde. Natiya, 'am a zlan atan pi zek anã bahay ataya sã varan mægala sã bahay a tinen anã zizœk, hus pã luvon a aday 'am a Mbërom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. ¹⁸ Uwar a iken sã canan ata ite nã, a ga minje tã wulen su doh mãduwen a sã lavan nga anã bahay sã daliyugo ahay fok ata awan.»

18

Mbërom a gan sariya anã wulen su doh sã Babila

¹ Pã dãŕă anahan a wa kutok, nã canan anã maslay a Mbërom hinen inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Mægala anahan inde bayan awan, jiyay sã mazlaŕ anahan ðukwen a ðevan anã daliyugo fok. ² A zlah tã mægala awan, a wa: «Coy! Wulen su doh a sã ngaman Babila ata kã slahak, Babila kã slahak dezdezez! Wulen su doh ata kã rahak tã apasay lelibay aya awan,

apasay huwan aya, aday tē māvuhom ma ga mēnjadāk aya* cara cara tinen ma rah a à wulen su doh ata inde re. ³ Anga winen kē varak anan mahay anā dō su kon ahay fok aday tā sa. Asa mahay anahan nā, ubor sa ga mādīgweđ tē winen awan. Bahay sē daliyugo ahay fok ta gak mādīgweđ ata awan. Do sa ga masa tē way ahay fok, tē tarak dō sē zlile ahay anga zlile sē mādīgweđ anahan sa ga ata awan.»

⁴ Nē slōne asa bine maw nā, dūngo a ndēray ahay kwa à mburom wa, a wa:

«Kwanay dō uno ahay, hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa,

anga aday kē limen anan alay anā ines a tinen ataya bay,

kī gen dāce kawa tinen bay re.

⁵ Hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga ines anahan ataya dūkwen tē dēzlek zek jēgenegene hus pa man sē ide a Mbērom,

aday Mbērom awan, a may anan ines ana Babila ataya à nga inde re.

⁶ Gen anan nē kawa anahan a sa gak ikwen ata cite.

Gen anan adēka nā, si sē zalay mbala anahan ata mēcapar cew awan.

Kak winen kē varak ikwen mahay gēzlaway zet nā, viren anan uda kawa anahan ata awan,

ēna mēgala mbala a kwanay ā zalay anahan mēcapar cew awan.

⁷ Kē pēlak anjahay sē mazla6 tē zlile a nē cēvedābay.

Matanan bēnen anan mbiyed nē bayak a kutok,

ā ga dāce dūkwen matanan re, kawa winen ū doh sē mēsinde.

Aday nā, a wa: “Nen bahay, nen mē njahay a pa man sē njahay sē bahay uno lele.

Nen mēdukway sē uwar bay, ni yam ma ite anaw, anga mbaz uno inde kē mēcak ibay.”

⁸ Anga nan kutok, mēgara ahay ti tan à nga nē luvon kērtēk: amac, ayam, aday may re.

Ti vak anan tē uko, anga Bahay Mbērom a sa gan sariya ata nā, winen mēgala awan.

⁹ «Bahay sē daliyugo ahay sa taa japay tē winen pē ubor, aday pa sa jān uho tē winen ataya fok, ti yam tongof tongof, anga ti canan anā jinjek sē uko ata awan. ¹⁰ Ti tavay dāren, anga zlawān sē dāce mēduwen ataya i gan atan. Aday ti ja à wulen a tinen: “Wuna, wuna!

Babila, iken wulen su doh mēduwen awan, Babila iken wulen su doh mēgala ata, iken inde sabay!

Kē lizek à ler kērtēk inde ca!

Matanan, Mbērom kē gak anak sariya coy.”

¹¹ «Do sa ga masa tē way ahay dūkwen ti yam, ti ja mawa, anga dōwan saa sukōm way a tinen ahay nā, inde sabay: ¹² way kawa gura, dala, kon lele aya awan, mēdine ahay; zana kataw aya awan, zana dēzdaz aya awan, zana kwēdekkwēdek aya awan, zana vavize aya re; dēdom sē rēbas lele aya awan, aday way mē ndakay aya ta slan sē mbēle ataya awan, aday way mē ndakay aya tē dēdom masa a da 'am ataya re; azar aya dūkwen mē ndakay aya tē dangwa, tē rēslom, aday tu kon mē rēba aya awan; ¹³ kemsire lele aya awan, amar sa ga pi zek ahay, wurde sē ngaman *mira* ata awan, wurde sa vak avavak ahay; mahay, amar sē ile; ndaw, nuko sa ndaw; sla ahay, tēman ahay, pēles ahay, muta sē pēles ahay; bile ahay, aday sifa sē dō ahay fok, dōwan saa sukōm way ataya nā, inde sabay.

¹⁴ «Natiya, dō sa ga masa ahay ti jan anā wulen su doh ata, natiya: “Way anak a sa ga anan ti zek ataya fok tē lizek. Zlile anak, way sē ndakay zek anak, fok tē lizek. Kula ki njad atan sabay.” ¹⁵ Do sa njad zlile ta sa ga masa sē way ataya ti tavay dāren pē wulen su doh wa, anga dāce anahan ataya a gan atan zlawān. Ti ma nga sa yam, sa ja mawa nē bayak awan. ¹⁶ Ti ja: “Waay, waay! Babila, wulen su doh mēduwen awan, ahay a taa pak pi zek nē zana aday kwēdekkwēdek aya, zana dēzdaz aya, aday zana vavize aya bidaw? Winen mē ndērkesl a nē tē way sē gura ahay, tu kon sē masa lele aya awan, aday tē mēdine ahay re. ¹⁷ Way ataya fok tē lizek à ler kērtēk a inde ca!”

«Do sē kwalalan ahay pi zek tē bahay nga a tinen aya tēke, tatē dō sa bar tē kwalalan ahay, ti tavay dāren cite re. ¹⁸ Ti canan anā jinjek sē uko sa vak anan wulen su doh ata nā, ti zlah, ti ja: “Kula wulen su doh inde mēduwen a kawa hēna anan nā, ibay!”

¹⁹ Ti ra yugo, ti pak pi zek tē ayam awan†, ti ja mawa tē ayam awan: “Waay, waay, Babila, wulen su doh mēduwen awan! Do sē kwalalan ahay pa nga sē bēlay fok ta ga zlile nā, tē winen a bidaw? Way anahan ahay fok tē lizek à ler kērtēk inde ca!” ²⁰ Natiya kutok, kwanay dō sē mburom ahay, tislen mivēl, anga wulen su doh ata kē lizek. Kwanay dō a Yesu ahay, dō maslan a Yesu ahay, dō maja'am a Mbērom ahay, tislen mivēl, anga Mbērom kē mak anan anan gēsiked anahan, kawa Babila sa gak ikwen ata awan.»

²¹ Kagasl kutok, maslay a Mbērom mēduwen a hinen inde, a zla, a gēba van mēduwen awan, a lar anan ā bēlay inde dēzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen

* 18:2 Minje kawa zānzen, mugudok, ngahak, kazkez. Ca pē Tooktaaki Tawreeta 14.3-21. † 18:19 Aga tinen ta yam mēsinde nā, ta ra yugo pi zek.

su doh a mɛduwen ata dukwen, kɛtanan. Down i canan kula sabay. ²² Ara su do sa fa gɛnjalav ahay, sa fa mɛzlɛzlilen ahay, sa fa cicɛk ahay, aday tɛ ara su do sa fa slɛm ahay i ga inde à Babila sabay. Down i canan anà do sa han way ahay, do sɛ ndakay way ahay fok sabay. Down i slɛne abal anà wan sa van pa van à Babila sabay. ²³ Down i canan anà jiyjay sɛ uko sɛ lalam à Babila sabay. Down i slɛne ara su do sɛ gɛba dalay ahay à Babila sabay fok. Ayaw, do sa ga masa ahay à Babila nà, tɛ zalay do sɛ daliyugo ahay fok tɛ mazlaɓ. Əna, kà njɛkɛk anan do su kon azar ataya ta sa ga masuwayan anahan ahay cara cara pɛ daliyugo fok. ²⁴ Mez su do a maja'am anahan ahay, pi zek tɛ mez anà do a Yesu ahay ma pak awan, à wulen su doh ata awan. Aday asa, mez sɛ do ahay ma pak a pɛ daliyugo fok ata nà, pa nga ana Babila awan. Mbɛrom a gan sariya anà Babila nà, matanan.»

19

¹ Pɛ dɛba anahan a wa kutok, nɛ slɛne awan a inde kawa dungo sɛ do ahay bayan a à mburom, winen apan i ja, a wa:

«Hɛren anan nga à Mbɛrom!
Anga Mbɛrom a mɛnuko nɛ do sa tam do,
mazlaɓ nɛ pɛ winen,
mɛgala anahan inde.»

² Mbɛrom a ga sariya dukwen tɛ cɛvɛd awan, aday tɛ didɛm a re.

Kà gak anan sariya anà uwar sa ján uho tɛ do ahay so ata awan.

Sa nes anan daliyugo fok tɛ mɛdigwɛd nà, winen a re.

Mbɛrom kà gak anan sariya anga kà vɛdɛk anan anan do si mer su way anahan ahay.»

³ Ta ja asa:

«Hɛren anan nga anà Mbɛrom!
Anga jinjek sɛ uko sɛ dɛroz à wulen su doh ata wa nà, i ndav kulibay,
i dɛroz wa nɛ pa sɛ viyviya awan!»

⁴ Natiya kutok, mɛcɛd ahay kwa kuro cew nga fudo pi zek tɛ awan a fudo tɛ sifa ataya, tɛ dukwen gɛrmec ù vo anà Mbɛrom a mɛ njahay a pa man sɛ njahay sɛ bahay anahan ata awan. Do ataya ta wa: «Amen, matanan! Hɛren anan nga anà Mbɛrom!»

Azar uko sɛ gɛba dalay ana wan sɛ tɛman

⁵ Cɛna, nɛ slɛne 'am a ndaray ahay kwa à man sɛ njahay sɛ bahay a Mbɛrom wa, a wa:

«Hɛren anan nga anà Mbɛrom a nuko,
kwanay do si mer su way anahan ahay,
do sɛ jɛjaran ahay,
mɛcɛd ahay pi zek tɛ gwaslay aya tɛke fok.»

⁶ Nɛ slɛne asa ababal awan sɛ man su do mɛduwen awan, kawa zɛlaka sɛ dazay pɛ pɛkɛrad à zliinder ata awan, kawa Mbɛrom

sa dac tɛ mɛgalak ata awan. Nɛ slɛne nà, a wa:

«Hɛren anan nga anà Mbɛrom!
Anga Mbɛrom Ba Mɛgala, do sɛ lavak uko nga nɛ winen Bahay awan!»

⁷ Tasluko mivɛl, mbasuko pɛ kɛrtɛk awan. Hɛruko anan nga, anga mɛduwen anahan! Alay a kà slak, wan sɛ tɛman i gɛba uwar anahan.

Dɛna ata dukwen kà lavak zek, winen apan i ba.

⁸ Tɛ varak anan zana sɛ gɛba zek kɛlfɛdɛdɛ aday ma dav a herre,
à pak pi zek.»

Zana anahan a kɛlfɛdɛdɛ ata nà, mer su way ana do a Yesu ahay sa ga lele aya ata awan.

⁹ Natiya kutok, maslay a Mbɛrom ata u jo, a wa: «Vinde: Mbɛrom i daf alay sɛ mazlaɓ anahan pɛ do mɛ ngamay aya à man sɛ azar uko sɛ gɛba dalay ana wan sɛ tɛman ata awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà, 'am didɛk aya awan, 'am a Mbɛrom.»

¹⁰ Nɛ slɛne 'am ata cɛna, nɛ dukwen gɛrmec pɛ saray anà maslay a Mbɛrom ata awan, əna u jo, a wa: «Kà ga matana sɛ dukwo gɛrmec ù vo bay. Nen dukwen do si mer su way kawa iken, aday kawa mɛrak anak azar aya sa ga side pɛ Yesu ataya re. Dukwen gɛrmec ù vo nà, anà Mbɛrom!» Anga sɛ varan mɛgala anà do maja'am a Mbɛrom ahay dukwen, side sɛ dakay anan 'am ana Yesu ata awan.

Do sa ján pɛ pɛles kwɛdɛkkwɛdɛk awan

¹¹ Kagasl, nɛ canan anà mburom mɛ tɛba awan, aday pɛles a inde à man ata kwɛdɛkkwɛdɛk awan. Down a ma ján a apan ata nà, tɛ ngaman nɛ do ma daf nga awan, aday do didɛk a re. A ga sariya, aday a ga vɛram nà, tɛ cɛvɛd awan. ¹² Ide anahan ahay ta dav nɛ kawa miresl sɛ uko. Jugo sɛ bahay ahay inde anan à nga nɛ bayak awan. Aday dukwen, slɛmay anahan inde mɛ vinde apan, əna down a san anan bay, si zek anahan awan. ¹³ Zana anahan pi zek nà, dɛzdɛz tɛ mez awan. Tɛ ngaman nɛ 'Am a Mbɛrom. ¹⁴ Do sa ga vɛram anahan ahay fok tɛ pɛrahan azar à mburom wa, tinen a fok ma ján aya pɛ pɛles kwɛdɛkkwɛdɛk aya re. Zana a tinen pi zek dukwen kɛlfɛdɛdɛ aya dɛkɛk, aday ma dav aya herre re. ¹⁵ Mbeet, maslalam ma pa awan, a zɛlay ahay à 'am anahan wa. I mbasay pɛ do manidɛ anahan ahay pu kon pu kon nà, tɛ winen awan. I tɛra bahay tɛ mɛgala awan, pa nga su kon ahay. I zlaɓ atan kawa do sa zlaɓ wan si sé à kudom inde ata awan. Way ata dukwen, aga mivɛl ana Mbɛrom Ba Mɛgala. ¹⁶ Slɛmay inde mɛ vinde pɛ zana anahan, aday pɛ gos anahan natiya: «Bahay sɛ zalay bahay ahay fok.»

¹⁷ Aday nê canan ayak anâ maslay a Mbêrom hinen, winen mæ tavay a pa pac. A ngaman ayak anâ mævuhom sa nga mburom ahay fok tæ mægalak awan, a wa: «Hayak ikwen ahay, anga dî halay nga sa pa daf sê azar uko ana Mbêrom. ¹⁸ Hayak ikwen ahay, ræcen sluwed si zek sê bahay ahay, sê bahay nga sê suje ahay, ta sê suje aya awan, aday sluwed sê pæles pi zek tæ sluwed su dō sa jân pæ pæles ataya tæke, aday tæ sluwed sê dō ahay fok: sluwed su dō su kon ahay ta sê ãile ahay, sluwed su dō mæced aya ta sê gwaslay aya tæke.»

¹⁹ Aday nê canan anâ zizœk ata kutok, anâ bahay sê daliyugo ahay pi zek tæ suje a tinen aya tæke, tæ halay nga sa ga varam tæ dōwan a ma jân a pæ pæles a kwedekkwedek ata, pi zek tæ suje anahan ahay ite re. ²⁰ Ta ban anan zizœk ata, aday tæ jaway anan, winen tu dō maja'am ana Fakalaw sa ta ga masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tæ masuwayan ataya dukwen kâ njakak anan dō ahay aday tæ tæma vivay ana zizœk ata pi zek a tinen, tæ hêran nga anâ para sa ga minje tæ winen ata re. Natiya, ta ban anan zizœk ata tu dō maja'am ana Fakalaw ata nâ, ta lar atan â dælov sê uko inde tæ idê aya awan. Dælov sê uko ata nâ, ma han a nê tæ mætœtok sê uko. ²¹ Suje ana zizœk ataya nâ, dōwan a pæ pæles kwedekkwedek ata a vad' atan nê tæ maslalam sê zlêray â 'am anahan wa ata awan. Mævuhom sa nga mburom ahay fok tæ rahak tæ sluwed su dō ataya tœhœhœ.

20

Fakalaw i ga ava mbulo â dangay

¹ Aday nê canan anâ maslay a Mbêrom inde, winen apan i dazay ahay â mburom wa. Lakile sê tæba mæsudoh sê mæke sê mærdæ ata, inde â alay anahan, aday calalaw ma ba awan, inde â alay anahan re. ² Maslay a Mbêrom ata a ban anan zizœk a kawa gædam a mæduwen ata awan. Zizœk ata nâ, winen dædew sê njækan uda anâ dō ahay kwakwa way anahan, winen nê Fakalaw. Maslay a Mbêrom ata a jaway anan sê ava mbulo, ³ aday a lar anan â mæke sê mærdæ ata inde kutok. A tacan a 'am tæ lakile, aday a tapay anan tæ mætœtok, anga aday â saa ma apan sa njak anan dō su kon ahay sabay, hus pæ ava mbulo ata sa ndav. Ava ata kâ ndævak nâ, ti i mbæsakay anan mænjoek asa re.

⁴ Pæ dæba anahan a wa nâ, nê canan anâ man sê njahay sê bahay ahay. Mæ njahay aya apan ataya nâ, dō aday Mbêrom a varan atan cæved sa gan sariya anâ dō ahay ataya awan. Nê canan anâ sifa su dō ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tæ tirez, anga tæ dakay anan læbara ana Yesu, aday anga tæ

wazay anan 'am a Mbêrom re. Dō ataya nâ, tæ dukwek anan gærmec ù vo anâ zizœk tæ pæra anahan ata itæbay. Tæ tæmahak lamba sê slamay anahan pi jœr a tinen ahay itæbay re. Kwa pæ alay a tinen dukwen, vivay sê lamba anahan inde patan ibay. Tinen tæ slabakak ahay â mæke wa, ta ga bahay tatæ Yesu Almasihu ava mbulo. ⁵ Wita nâ, aslabak â mæke wa mama'am awan. Dō azar aya nê tæ slabakak ahay ite fan bay, hus ava mbulo ata i ndav aday.

⁶ Ataslay mivel i tæran anâ dō a saa slabakay ahay â mæke wa â aslabak a mama'am ataya awan, anga tinen dō ma gan nga aya anga Mbêrom. Amac mæ slala cew awan, i mba patan sabay. Ti tæra adæka nâ, dō sa ga mer su way ù doh sê mazlæb a Mbêrom, anga Mbêrom aday anga Yesu Almasihu re. Ti ga bahay tæ Yesu Almasihu ava mbulo.

Mbêrom kâ mbasak pæ Fakalaw

⁷ Fakalaw kâ sak a va mbulo â mæke sê mærdæ ata inde nâ, ti mbæsakay anan uho asa. ⁸ Kâ jœnak ahay â mæke wa cæna, i zla saa njak anan dō su kon ahay pæ daliyugo fok asa, kawa sa ja nâ, atæ Gog tæ Magog.* Fakalaw i halan nga anâ dō ahay pæ kartek awan, sa ga varam tæ Mbêrom. Tinen nâ, mæ wasay aya kawa wiyen sê zlinder. ⁹ Nê canan atan nâ, tinen mæ ndire zek aya awan, ta zla kwa ta sê wura fok pæ daliyugo, aday ta van nga anâ man ana dō a Yesu ahay mæ njahay aya uda ata awan, kawa sa ja nâ, Uræsalima, wulen su doh ana Mbêrom a sê pælay anan ata re. Ta van nga lele cæna, uko a dazay ahay â mburom wa, a vak atan fok. ¹⁰ Zek ana Fakalaw a sa taa njak atan ata nâ, ta ban anan, aday tæ larak anan ayak â dælov sê uko ata inde. A man ata dukwen nâ, mætœtok sê uko winen apan i ban. Ba tæ larak anan ayak zizœk tu dō maja'am ana Fakalaw ata â man ata kurre. Dæce â man ata a ndav itæbay, luvon tæ ipec fok, aday pa sê viyviya awan.

Sariya mædakwidok awan

¹¹ Natiya, nê canan anâ man sê njahay sê bahay mæduwen a aday a ca kwedekkwedek. Dōwan a inde, winen mæ njahay a apan. Daliyugo pi zek tæ bagæbaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sê coy awan. Dōwan i canan atan kula sabay. ¹² Aday nê canan anâ dō ma mac aya awan, mæced ahay tæ gwaslay aya tæke fok, mæ tavay aya pa 'am ana man sê njahay sê bahay ata awan. Deftere ahay inde, hœna mæ tæba aya awan. Deftere hinen inde, mæ tæba a re. Winen nâ, mæ vindle uda nê slamay su dō tæ sifa aya awan. Mbêrom a gan sariya anâ dō ma mac ataya awan, kuwaya pi mer

* 20:8 Ca pæ Ejekiyel 38 - 39.

su way anahan ma ga aya aday mæ vinde a à deftere ataya inde ata awan. ¹³ A'am a vënihey anan dō sa mac à a'am inde ataya awan. Amac pi zek tæ Mæke, tæ vënihey anan dō a tinen ma mac aya fok. Mbærom a gan sariya anà dō a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re. ¹⁴ Ta lar anan Amac pi zek tæ Mæke à dælov sê uko ata inde. Dælov sê uko ata nà, amac mæ slala cew ata awan. ¹⁵ Kak dōwan a næ slæmay anahan inde à dærewel su dō tæ sifa aya ata bay cæna, ta lar anan næ gem à dælov sê uko ata inde re.

21

Bagæbaga mburom wiya awan, tæ daliyugo wiya awan

¹ Cæna næ canan anà bagæbaga mburom wiya awan, tæ daliyugo wiya inde re. Bagæbaga mburom mæduwer ata tæ daliyugo mæduwer ata tæ lizek, bælay dükwen kà lizek re. ² Næ canan ayak anà wulen su doh cæncan awan, winen Uræsalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pæ cakay ana Mbærom wa. Winen mæ ndakay zek a dükwen kawa dæna dalay a i zla à mbaz ata awan. ³ Næ slæne dundo a ndæray ahay kwa à man sê njahay sê bahay wa, a ja tæ magalak awan, a wa: «Hæna nà, man sê njahay a Mbærom, winen à wulen sê dō ahay inde. I njahay tæ tinen, aday ti tæra dō anahan ahay. Zek a Mbærom a dükwen i ga inde à wulen a tinen, winen Mbærom a tinen. ⁴ I takad patan wa ide sê ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, dæce inde sabay re. Way mæduwer aya fok nà, tæ ndævak sê coy.»

⁵ Kagasl, dōwan a mæ njahay a pa man sê njahay ata, a wa: «Hæna nà, ni mbæda anan way ahay fok, aday way ahay ti tæra næ wiya aya awan.» U jo i nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nà, didék aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re.»

⁶ A pærahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan dükwen kà ndævak. Sæ dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dükwen, nen a re. Jom kà gak anan anà dōwan a cæna, ni varan a'am kəriya awan, à kurok sa var sifa wa. ⁷ Dō saa mbasay pæ dæce ata nà, ni varan anan way ataya fok. Ni tæra Mbærom anahan, aday i tæra wan uno. ⁸ Əna, dō aday a nan sæ pæruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, dō sa daf upo nga sabay ataya awan, dō sa ga way mænjadak aya awan, aday dō sa vad nga su dō ahay, dō sa dah uho ahay, dō sa ga maram ahay, dō sæ tawal pæra ahay, aday dō sa gad mungwalay ahay dükwen, man sê njahay ana dō ataya fok nà, à dælov sê uko a pi zek tæ mætætok sê

uko ata inde. Way ata nà, amac tæ slala cew a kutok.»

Uræsalima wiya awan

⁹ Maslay a Mbærom a inde, a nay ahay pæ cakay uno kutok. Winen dō kærtek à wulen sæ maslay a Mbærom a cuw6e sa ban tasa ahay cuw6e à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nà, ma rah aya tæ dæce mædakwidok aya cuw6e ite re. Dōwan ata u jo: «Zlumo, ni i dakak pæ dæna aday wan sæ tæman i i gæ6a ata awan.» ¹⁰ Apasay a Mbærom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbærom ata a gæ6a nen pa nga sæ bæzlom zæbor a aday sololo ata awan. U ko anan Uræsalima, wulen su doh a cæncan ata awan, winen apan i dazay ahay pæ cakay ana Mbærom à mburom wa. ¹¹ A dav næ pæzlad pæzlad lele tæ jiyjay sæ mazla6 a Mbærom awan. A wuted kawa kon lele aya aday mæ ræ6a aya ata awan, zeziye aday ide cærwæ kawa malam. ¹² Zled mæduwen a a van nga tew fok. Mæsudoh ahay inde apan næ kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbærom ahay kuro nga anahan a cew dükwen, tinen apan ti ba pæ mæsudoh a kuro nga cew ataya re. Slæmay sæ zahav sæ Isara'ila ahay kuro nga anahan a cew dükwen mæ vinde aya apan. ¹³ Mæsudoh ahay maakan tæ day sæ dælon, maakan tæ day sæ mburom, maakan tæ day sæ walay, aday maakan dükwen tæ day sæ wundala. ¹⁴ Zled sæ wulen su doh ata nà, saray a ma pak a dükwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday slæmay su dō maslan ana wan sæ tæman ahay kuro nga anahan a cew mæ vinde aya apan re.

¹⁵ Maslay a Mbærom a su jo ahay 'am ata nà, way sæ lavay way inde à alay anahan, anga sæ lavay anan wulen su doh, tæ mæsudoh anahan aya tæke, aday ti zled anahan a tæke re. Way sæ lavay way ata dükwen, mæ ndakay a sæ gura. ¹⁶ Wulen su doh ata nà, day anahan aya fudō fok, tæ lavay ike hedék hedék. Maslay a Mbærom ata a lavay anan wulen su doh tæ way sæ lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kærtek a nà, kilometer mbulo cew tæ sækat cew (2 200).^{*} Day anahan aya dükwen, tæ lavay ike tæ zæbor sæ mburom ata awan. ¹⁷ A lavay anan zled sæ wulen su doh ata awan. Zæbor sæ mburom anahan nà, miter kwa kuro cuw6e nga anahan a cew (72)[†], kawa alavay way a mænuko. ¹⁸ Zled sæ wulen su doh a nà, mi dezl a tu kon sæ ngaman yaspa ata awan. Əna zek a wulen su doh a ite nà, mi dezl a tæ gura, aday ide cærwæ kawa malam. ¹⁹ Kon sæ saray su doh ataya kuro nga cew nà, tinen mæ ndakay aya tu kon mæ ræ6a aya cara cara. Kon kærtek a næ mæ ndakay a tæ

* 21:16 Kawa sa ja nà, «stadi» 12 000. † 21:17 Kawa sa ja nà, «cukulek» ahay 144.

yaspa, hinen tē safira, hinen tē agate, hinen tē miradi, ²⁰ hinen tē onikis, hinen tē sardis, hinen tē kirisolit, hinen tu kon zeziye awan, hinen tē topas, hinen tē kirisoparasu, hinen tē lipilar, aday hinen tē ametistu. † ²¹ Way sê tacay 'am su doh aya kuro nga anahan a cew ataya dukwen, tinen nê mēdine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday dukwen, way sê tacay mēsudoh kērtēk fok, mēdine kērtēk coy. Cēved sê wulen su doh mēduwen ata dukwen, winen mē ndakay a tē gura aday idē cērwa kawa malam ata awan.

²² A wulen su doh ata nā, nen nē canak anan anā doh sē mazlaḡ a Mbērom sabay, anga Bahay Mbērom, Ba Mēgala, ta wan sē tēman, sē tēra doh sē mazlaḡ a Mbērom nā, tinen awan. ²³ Wulen su doh ata dukwen a gan may anā pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sē mazlaḡ a Mbērom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata dukwen, wan sē tēman awan. ²⁴ Do su kon ahay fok, ti zla nā, ā jiyjay anahan ata inde. Bahay sē daliyugo ahay dukwen ti zlak ayak tē zliile a tinen ahay uda awan. ²⁵ Mēsudoh sē wulen su doh ataya nā, tē tacay atan itēbay, anga luvon a ga ā man ata bay. ²⁶ Mēgala a pi zek tē zliile su kon ahay fok ti halak anan ayak ā man ata awan. ²⁷ Way mēnjadak aya fok nā, ti dēzle uda itēbay. Do sē mungwalay ahay tu do sa ga ines ahay, ti njad sa zla uda itēbay re. Saa zla uda cēna, do aday slēmāy anahan mē vinde a ā dērewel su do tē sifa aya, mbala ana wan sē tēman sē lavay ata awan.

22

¹ Cēna, maslay a Mbērom ata u ko anan zliinder sē a'am sa var sifa a inde, idē cērwa kawa malam, aday a zlēray ahay ā man sē njahay ana atē Mbērom ta wan sē tēman ata wa. ² A'am sē zliinder ata a haw ā wulen su doh inde ā mamasl sē cēved mēduwen ata awan. Pa 'am zliinder ata ta day cew maya fok, sē sē varan sifa anā do ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew ā ava daz inde, pē kiya pē kiya fok saray kērtēk. Daslam anahan a dukwen, disise sa mbar anan do su kon ahay fok ā dēvac a tinen ahay wa. ³ Atahasl do i ga inde ā wulen su doh ata sabay. Man sē njahay sē bahay ana atē Mbērom tē wan sē tēman i tavay uda sē coy.

Natiya, do si mer su way ana Mbērom ahay ti hēran nga ā man ata awan. ⁴ Ti canan anā idē a Mbērom awan, aday slēmāy anahan i ga inde mē vinde pi jōer a tinen ahay. ⁵ Luvon a ga ā man ata sabay, ta gan may anā lalam bay, ta gan may anā pac sabay re, anga mazlaḡ a Mbērom Ba

Mēduwen i dēvan atan. Tinen nā, ti ga bahay ta winen pa sē viyviya awan.

⁶ Cēna, maslay a Mbērom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nā, dēdek aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re. Mbērom Ba Mēduwen, do sē varan ahay Apasay anahan Cēncan a anā do mājā'am anahan ahay ata, a slēnay ahay maslay anahan anga aday ā dakan anan anā do si mer su way anahan ahay way a sa naa tēra bēse ataya awan.»

Yesu i may ahay

⁷ Yesu a ja, a wa: «Pēken slēmāy, ni mak ayak bēse! Ataslay mivēl inde anga do sē dēfan apan anā way a mē vinde ā dērewel a anan inde ata awan, anga sē dākay anan nē zek a Mbērom awan.»

⁸ Nen Yuhana, nen nā, do sē slēne aday sē canan anā way a anaya awan. Nē slēne anan aday nē canan lele nā, na ma nga sē dukwen gērmec ū vo anā maslay a Mbērom a sē dūko anan way ataya fok, aday ni hēran nga. ⁹ Cēkēbay, winen a dukwen u jo, a wa: «Kā ga matanan bay! Kē hēro nga bay. Anga nen dukwen do si mer su way a Mbērom kawa iken a re, aday kawa mērak anak do mājā'am a Mbērom ahay azar aya sē dēfan apan anā 'am a mē vinde ā dēfere a anan inde ataya awan. Hēran nga nā, anā Mbērom a dēkdēk.»

¹⁰ U jo asa, a wa: «Kā saa dēr anan way a iken sē vinde ā dērewel inde anaya pē do ahay wa bay, anga alay sē way anaya i tēra bēse coy. ¹¹ Do sē huwan, ā zēga anan apan huwan anahan. Do mēnjadak awan, ā zēga anan apan sa ga mēnjadak anahan re. Do sa ga sumor, ā zēga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday do sē cēncan ite dukwen, ā zēgahan alay anā cēncan anahan ite hwiya.»

¹² Yesu a ja, a wa: «Pēken slēmāy, ni mak ayak bēse! Ni zlak anan ayak magwagway ā alay inde. Kuwaya i njad nā, tēde pi mer su way anahan a sa ga ataya awan. ¹³ Sē dazlan anā way ahay fok nā, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Nen do mama'am awan, aday nen do mēdakwidok a re.

¹⁴ «Ataslay mivēl inde anga do sē banay anan rēkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njad sa zla tē mēsudoh sē wulen su doh, aday ti pa bumbok i sē sa var sifa anā do ahay ataya wa re. ¹⁵ Əna, do sa ga way sa zlan atan ā nga ahay, maram ahay, do sa ga mēdigwed ahay, do sa vad nga su do ahay, do sē pēra ahay, do sa taā gan may sa gad mungwalay ahay nā, ti ka nga ā wulen su doh ata inde itēbay jiya awan.

¹⁶ «Nen Yesu, nē slēnak ayak maslay uno saa dākak ikwen anan way a anaya awan, kwanay do sē egliz ahay cūwē ataya fok.

† 21:20 Kon ataya nā, inde āga mēnuko ibay.

Nen a aday nà, dɔ sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bəmtay sa dav ata awan.»

¹⁷ Apasay Cəncan awan, tə dəle ana wan sə təman a saa gəbɑ ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sə sləne 'am a anan ataya dukwen, jen nà: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà dɔwan a nà, à nay. Kà nak anà dɔwan cəna, i təma a'am sa var sifa həna kəriya awan.

Mədakwidok sa 'am ahay

¹⁸ Nen Yuhana nà, nen apan ni gafan 'am anà dɔ sə sləne 'am a mə vinde à dɛrewel a anan inde ataya fok: Kak dɔwan a kə zəgahak anan apan 'am pə dɛrewel a anan

nà, Mbərom i zəgahan anan apan dɛce ahay kawa ana dɛrewel a anan sa ja apan ataya re. ¹⁹ Aday kak dɔwan a kə zəbak panan ite, Mbərom i zəban pə magwagway anahan ahay wa, kawa ana dɛftere sa ja apan ataya re. I njad sə njahay à wulen su doh a cəncan ata bay, i njad sa pa wan si sé sa var sifa anà dɔ ahay ata bay re.

²⁰ Dɔwan a sa san dɛdek sa 'am anaya, a ja nà: «Tə dɛdem a, nen ni zlak ayak bəse coy!»

Amen! Yesu Ba Məduwen, hayak ahay coy.

²¹ Bahay a mənuko Yesu à gan sumor anà dɔ sa daf apan nga ahay fok.